GROOTE
MOGOL

COLONELL HAGDORN.

Siet hier den Krijgsman, die de wondere bedrijven
Van 't geurig Oosten met sijn edle pen beschrijven
Daer hij sijn grooten geest in een Roman vertoont,
En echter waerheijt schrijft, maer met cieraet gekroont.

ÆYQUAN.
of
de groote
MOGOL.

T' AMSTERDAM

By Jacob van Meurs, *Plaetsnyder en Boeckverkooper op de Keysers graft inde Stadt Meurs.*

EYQUAN,

OF

Groote Mogol,

Waer in zijn

Chineſiſche en Indiſche Staets, Krijgs, en Liefdens Geſchiedeniſſen,

In verſcheide Deelen vervat

Door

CHRIST. W. HAEGDOORN,
Sijnes Koninglijke Majeſteits van Denemarken, Noorwegen,&c. Overſte te Paerd.

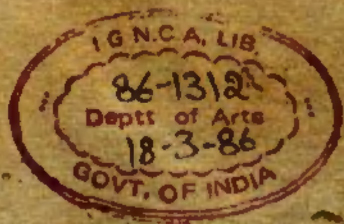
Doorgaens met ſchoone kopere Platen verciert.

Uit het Hoogduits vertaelt.

t'AMSTERDAM,

By JACOB *van* MEURS, Boek-verkooper en Plaet-ſnyder, op de Keyſers-graft, 1671.

I.G.N.C.A. LIB.
86-1312
Deptt of Arts
18-3-86
GOVT. OF INDIA

VOOR-REDEN,

Aen den

LESER.

WAnneer de bequaemheit en naeuwkeurigheit, in verwerde of duistere tijden, aen de Schrijvers ontbraken, om de naekte waerheit van alle de saken, die sy onderhanden namen, t'ontdekken, soo hebben sy nuttelijk hare Historien van waerachtige geschiedenissen, met iets van hare versieringen opgetoit, en die soo aen de weereld mede-gedeelt. En of sy schoon somtijts eenigsins sich buiten de waerheit lieten vervoeren, soo bleven sy noch altijt by de waerschijnelijkheit, met aengenaemheit de Lesers onderwijsende en verlustigende. Dese stijl van schryven is al van ouds geheel de Weereld door bekent geweest: ja sommige willen de vond daer van aen de

 Orien-

Orientalische Volkeren toeschryven, onder welke sy stellen de Egyptenaren, de Arabiers, de Persianen, en de Syriers; Seggende dat de oudste Grieken die ons dusdanige boekken van liefde hebben nagelaten, uit die volkeren gesprooten waren, als *Clearchus* uit Syrien, *Heliodorus* uit Phenicien, *Achillis Tatius* uit Egypten; en soo voorts. Het is ook schier niet te gelooven, hoe seer de geest deser menschen genegen is tot nieuwe vonden en vreemde versieringen; alle hare redenen zijn vol ongemeene verbeeldingen; sy verklaren sich niet dan door gelijkkenissen, en hare Staets-wijsheit, Godts-geleertheit, en Zede-konsten zijn onder Fabelen en versieringen bedekt. De Arabiers beminden de Fabelen; de Persianen weken haer niet in de konst van aengenamelijk te liegen; en de Indianen hare Nabuuren schepten ook haer vermaek in Fabelachtige vonden. De Hebreers hebben selfs de gelijkkenissen, die den Indiaen *Sandaber*

ber gemaekt had, in hare tael overgeſet. Heel Griekenland is daer vol van geweeſt. De Romeinen hebben die mede bemint. Daer na zijn de Italianen haer daer in gevolgt, als mede de Spaenjaerden, en de Franſche, voornamelijk dië van Provence: waerom deſe lieden noch t'ſaem in geſchil liggen, wie d'een den anderen hier in mag voorgegaen hebben, 't welk wy niet geſint zijn te beſliſſen. Het is ons genoeg dat wy by alderlei Natien, van alle tyden, in allerhande ſtijl, diergelijkke Schryvers weten te vinden, die door hare geeſtige ſtellingen aen de Wereld nutte leſſen en leringen, nevens ſoete luſt en aengenaem vermaek hebben weten te verſchaffen.

Duſdanige Schriften zijn nu by vele *Romans* genoemt, eigentlijk beſtaende uit verſierde ſaken die noit geſchied zijn, maer ook wel hadden konnen geſchieden; die hier door alleen van de Fabelen worden onderſcheiden, dat deſe verſieringen hebben van ſaken die

niet geſchied zijn, en ook niet hadden konnen geſchieden. Dit werk dan is niet ſoo ſeer een *Roman*, als wel een Hiſtorie, dewijl d' Autheur die 't ſelve in het Hoogduits heeft beſchreven, deſe geſchiedeniſſen mondelijk en ſchriftelijk ontfangen heeft van een Eerwaerden *Pater Ieſuyt*, uit een Portugyſch Vader, doch Hollandſche Moeder geteelt, wiens Vrienden noch veel hier in *Amſterdam* wonen. Deſe *Pater Ieſuyt* had twaelf geheele jaren in *China* en *Indien* geweeſt, met Grooten geſtaeg gemeenſaem verkeert en omgegaen hebbende, in byſondere achting en aenſien; ſoo dat 'er weinig gebeurt kon weſen, dat hem niet bekent was.

Deſen *Pater* nu had den Autheur ontmoet, als hy in 't jaer 1656. uit Spaenjen na de Nederlanden t'ſcheep was gekomen, wanneer deſe Eerwaerde *Pater* ſijne Vrienden in Holland wilde beſoekken. En als d'Autheur, door de groote vernoegingen die hy had opgenomen

van

van een deel der ſelvige vertellingen te hooren, ſich ten hoogſten bemoeit had, om ſijne gunſt te mogen gewinnen, ſoo heeft ſijne Eerwaerdigheit in den tijdt van tien weken, die ſy ſamen t'ſcheep waren, hem niet alleen geern vertelt, wat hem daer van invallen wilde, maer daer-en-boven met vele Schriften over de ſelfde Geſchiedeniſſen begunſtigt: waer uit hy dit werk bequamelijk heeft konnen voltoien.

De redenen nu dat hy deſe waerachtige Geſchiedeniſſen, als in een *Roman* of gelijk verſierde Hiſtorie heeft willen vervatten, zijn deſe; dewijl 'er ſoo menigte ongelooflijke kloekmoedige daden van vele Vorſten, en inſonderheit van den ſeer wijdberoemden *Eyquan*, (wiens gerucht ſelfs tot hier al verſpreid is geweeſt) verricht zijn geworden; en dat men daer te land dikwils Krijgs-heiren van eenige hondert duiſend Mannen op eenen tijt t'ſaem heeft gebragt, welk getal hier noit op het meeſte geſtelt is;

En dan eindelijk dat een ſoo groot en machtig Rijk als *China*, in ſoo korten tijt onder het geweld der *Tarteren* gebragt is; 't welk alle deſen Schryver ſelfs in het eerſt ſeer ſwaer om te geloóven was voorgekomen, ſoo dat hy vreeſde, dat andere die diergelijke ſaken noit hebben gehoort, het ſelfde insgelijks niet wel ſouden konnen gelooven, daer even andere Schriften deſe wonderlijke geſchiedeniſſen in hare boekken met vele betuigingen nu al hebben bekrachtigt: Dus heeft hy dan, om den Leſer, nuttigheit met luſt en vermaek toe te brengen, die miſſchien de waerheit van alle deſe ſaken ſich niet lichtelijk ſou konnen inbeelden hebben, de ſelvige met de ſtijl van een *Roman* willen beſchrijven, waer van yder ſijn deel na dat hem goet dunkt ſal mogen gelooven.

Ondertuſſchen ſullen de gene, die noch andere *Chineſiſche* en *Indiſche* Hiſtorien en Geſchiedeniſſen hebben geleſen,

uit

uit desen *Roman* genoegsaem konnen sien, dat dese ten meesten deele daer mede over-een-komen, en in hare bestieringen en omstandigheden, na den aert en gelegentheit van die Landen en Volkeren, daer van geensins verschillen, soo dat men dit werk, wat de waerheit van die geschiedenissen betreft, niet lichtelijk sal konnen berispen: daer toe word de Deugt, Dapperheit, eerlijke Liefde, en vertrouwde Vriendschap hier in gepresen en geroemt; daer-en-tegen de ondeugt, valtzaegtheit, oneerbaer leven, en valsche lichtveerdigheit seer versoeit en berispt, gelijk insgelijks in andere *Romans* is te vinden, die van verscheide Talen door de weereld verspreid zijn, welke dese Schrijver mede in sommige geschiedenissen om de selvige dies te aengenamer in het lesen te maken, en te bequamelijker aen malkander te hechten, dikwils gevolgt heeft, gelijk men hier doorgaens kan sien. De Godtsdienst

is

is in dese geschiedenissen allesins gants hoog in achting gehouden; en of men wel in die selvige Landen vele wonderlijke en zeldsaine Goden, en noch verachtelijke Godts-huisen vind, in welke waersseggende Geesten zijn, die men voor desen *Orakelen* genoemt heeft, of waer die Duivels Priesters de goetaerdige menschen met listige huichelerien bedriegen en verleiden, die aldaer voor waerachtig gelooft en gehouden worden; soo siet men nochtans daer uit, dat door de genade Gods, en door de onverdrietige moeite en arbeid van eenige beter geloovende en oprecht yverige Christenen (waer over sy wel een onsterffelijken lof verdienen) vele groote Heeren aldaer van haren verkeerden waen afgetrokken, en tot het oprecht Christelijk Geloof gebragt zijn, waer door baerblijkkelijk de bedriegeryen harer *Orakelen* of veel eer harer Papen ontdekt worden.

Voor desen hebben wy de gants wonderlij-

derlijke ſaken en aengename geſchiedeniſſen, van *China*, van *Indiën*, of het Rijk des Grooten *Mogols* met de kennis harer landen niet konnen vernemen, daer onſe lieden niet verder als met hare Schepen aen de Zee-ſteden quamen; maer nu hebben voor eenige jaren de *Europeërs* ſich diep in het vaſte land durven begeven, ſoo dat men tegenwoordig de waerheit ons daer van kan berichten; gelijk daer van nu al verſcheide ſchoone boekken met heerlijke Beſchrijvingen van die ſelvige Landen, haren Aert, Gelegentheit, Havenen, Rivieren, Bergen en Bergwerkken, Boomen, Gewaſſen, Vruchten, Gedierten, Voogelen, Viſſchen, met hare Volkeren en Inwoonderen, der ſelviger wonderlijke en dikwils ſeer koſtelijke gebouwen, huiſen en vaertuig, hare zeden, gewoonten, bedrijven, beſigheden, handwerkken, en ſtijl van leven, tot verwondering en nutte kennis van yder een, onder ons uitgegaen zijn; inſonderheit die, welke deſe

ſe Boek- en Konſt-Handelaer *Jacob van Meurs*, (wegens ſijnen naeuwkeurigen vlijt met recht te roemen) vol van verſcheide ſchoone ſaken van *Afrika*, *China*, en *Iapan* met groote onkoſten, aen *Europ* heeft willen mede deelen; gelijk hy mede treffelijke Beſchrijvingen van *America*, en noch een van *Aſia* onder handen heeft, die met vele koſtelijke Kopere Platen binnen korten tijt uitgegeven ſullen worden: en ſijn vlijt ſal voorts nimmer vertragen in geduurig vele heerlijke, en voor al de Weereld ſeer nutte werken meer aen den dach te brengen, wanneer hy mag ſien, dat hy de goetgunſtige Leſers hier in een aengenamen dienſt ſal gedaen hebben: *Vaer wel.*

EYQUAN, OF GROOTEN MOGOL,

Eerste Deel.

HET machtig en groot Keiserrijk *China*, waer by geen ter weereld in kracht en rijkdom is te gelijkken, had gestaeg vele jaren voorheen onder de heerschappy des *Taiminischen* geslachts, nevens verscheide andere Keiserlijke stammen, in goede rust en vrede geleeft: doch eindelijk begon het, onder den laesten van dat *Taiminische* bloed den Keiser *Zunchin* te waggelen, en in gants korten tijt geheel te vervallen; soo dat de *Tarteren* tegenwoordig het selve volkomen beheerschen, en in weinige jaren, tot geen kleine verwondering des gantschen Aerdbodems, alle die landen en sterkten sich hebben onderworpen.

Even om die tijt was het, dat een schip van *Corea* t'zeil ging, om naer het wijdberoemd eiland *Bungo* te varen. En of wel terstond daer op een seer harden storm is gevallen, die ontrent twee nachten duurde; soo had toch naeuwlijks aen den derden dach het schoon en lieflijk morgen-rood, met sijne helder-lichtende stralen, die woedende en grousame zee begunstigt; of die tot nu toe te seer onstuimige golven wierden eenigsins gestilt, wanneer uit het Oosten de Son te voorschijn quam; 't welk in alle die daer t'samen voeren, en een goet getal

waren, geen kleine vreugde verwekte; dies noch te meer, dewijl sy van den Schipper verſekert wierden, dat sy niet verre van de ſoo lang gewenſchte haven waren; die ſy eindelijk ook in 't geſicht kregen, en daer in gelukkig aen te landen quamen.

Een Ridder onder dit geſelſchap, van wiens edele ſwieren, ſchoon harnas, en uitterlijke toeſtellingen, iet ſonderlings en ook voornemens geoordeelt wierd, ſette ſich, nevens ſijnen Dienaer, op hare mede overgebragte peerden. Sy namen haren weg na den veel en wijdberoemden tempel tot *Oſumo*; troffen onder wegen een luſtige en aengename landſtreek aen, waer ſy beſloten, over de ongemakken ter zee uitgeſtaen, ſich wat te ruſten. De Ridder of Heer nam ſijnen helm af, en leide die op het groene gras, en geraekte wel haeſt in een diepen ſlaep; maer hy had naeuwlijks de eerſte bedwelmingen daer van geſmaeckt, of hy wierd van ſijnen Dienaer gewekt, op een groot gerucht dat hy van verre quam te hooren; waer door hem weder oirſaek gegeven was om ſijnen helm op te nemen. Hy ſette ſich dan te paerde, en ſpoedigde ſich met een harden draf den breeden weg langs, om de ſekerheit daer van te vernemen; en bevond, dat twee geharnaſchte Ridderen ſeer hard te ſamen kampten; en hy ſag ook, dat hare lancien verbroken, hare paerden onder de voeten lagen, en ſy dus aen hare ſwaerden ruimte gegeven hadden, die ſy met ſulken verbittertheit en yver gebruikten, dat hy wel licht afnemen kon, dat ſy beide van geen voornemen waren, hen alleen daer mede te verdedigen; maer dat ſy yder des anderens leven liever ſochten te benemen, als het hare ſelfs te behouden. En men kon noch geen voordeel by den eenen of den anderen ſien, tot dat ein-

eindelijk de eene, die gants swart beharnascht was, den anderen met soo grooten kracht en dapperheit overviel, dat hy hem, na twee of drie gegevene groote wonden, soodanig afmatte, dat hy ten laesten sonder twijffel dien strijd met het benemen sijnes levens geeindigt sou hebben: wanneer de voorgemelde Ridder, een getuige deses gevechts, sich daer niet tusschen gevoegt had, om met beleefde versoekken die van malkander te scheiden: Maer die met het swart harnasch, om gewichtige oirsaken den dood sijnes vyands met alle krachten soekkende, en de Zege nu als in handen hebbende, riep met een harde en straffe stem: indien gy, wie gy zijn moogt, geen beschutter des lasters en vyand der deugden zijt, soo sult gy desen grouwelijken en verraderschen mensch niet aennemen. Doch als hy even sag, dat hy by sijne meening bleef, van haer te willen scheiden, gaf hy hem met grooter kracht soo swaren slag, dat de vremde Ridder des anderens leven te redden vergat, en sijn eigen te behouden versorgen moest.

Het was niet, sonder dat noch de schaemte van een mensch aen te vallen, die nu al eenen vyand gehad had, en wel lichtelijk moede van vechten mogt zijn, hem eenigen tijd ophield, met sich alleen te beschermen, en den anderen niet allesins hard aen te grijppen: maer als hy sag, dat hy van den genen, dien hy te voren niet had beleedigt, met alle krachten bevochten wierd, wel merkkende, dat hy eenen vyand voor sich had, tegen wien hy sijne sterkte niet sparen dorst, soo leide hy dierhalven alle beleeftheden ter zijden, en gaf hem met twee of drie slagen te kennen, dat hy veel sterkker was, dan dien hy had overwonnen; en gewis het sou met desen in het swart harnasch slecht

afgeloopen hebben, indien hy niet eenige te paerde met vollen toom en sporen had tot sich sien komen, die sich by den verwondeden schikten, daer hy door slappigheit wegens het verliesen des bloeds, naeuwlijk in den Sadel kon blijven. Twee van dese lieden voerden terstond hem van daer, maer de overige vielen alle te gelijk op dien in het swart harnasch, doodeden sijn paerd, dat daer ter neder viel: doch gelijk dese een onoverwinnelijke kloekmoedigheid had, soo liet hy niet na, sijn leven dapper te beschermen, tot dat de vremde Ridder, de ongelijkheid van desen strijd siende, daer een afkeer van had en hem toeriep: Uwe onbesinnentheit kan my noch niet doen vergeten; wat my te doen betaemt; en of gy wel meerder sterkte als beleeftheid hebt, soo wil toch mijn leven, 't welk gy my meende te benemen, nu voor u wagen. En met dese woorden vermengde hy sich soodanig onder die nieuwe aenkomelingen, dat hy met ongeloofelijke geswintheit, twee der selviger door den eersten en tweeden slag sijnes swaerds daer neder velde, en hem daer door soo veel tijt gaf, dat hy sich met 'er haest op een van die hare paerden kon werpen. Wanneer dese nu sag, dat hy gants onvermoedelijk door de grootmoedigheid van een mensch hulp had bekomen, die hy soo qualijk bejegent had, soo verwonderde hy sich over sijne deugt, en bleef als verbaest wanneer hy gewaer wierd, dat hy noch twee van sijne vyanden het leven nam, en de andere met een meer als menschelijke dapperheit bevocht, soo dat hy naeuwelijks sijne hulp van doen had. Nochtans stond hy met sulken yver hem by, gelijk mede de Dienaer die by den vremden Ridder was, dat de overige in korter tijt dat veld ruimen, en de vlucht nemen moesten.

Geene van haer wilde die vervolgen, maer de vremde Ridder, vernemende dat sijn paerd ergens verwond was, sprong ter aerden, dien den ander volgde, en na dat hy sijnen helm om hoog had geschoven, soo ging hy (doch met ongelijk heel andere beleefstheit als te voren) tot hem. De vremdeling verwonderde sich over sijne schoone gebeerten; en als hy sijn aensicht wat nauwer besag, dacht hy hem niet soo gants onbekent te zijn. Sy vergaten dus te gelijk alle vorige geschillen, en omhelsden malkander met alle vriendelijkheit. Grootmoedige vremdeling (sprak die met het swart harnasch) of veel liever deugtsaemste van alle, indien mijn leven my lief mogt zijn, soo soude ik daer door aen u verplicht wesen, dat gy het selfde my hier nu behouden hebt; maer uit wat oirsaeken ik het te haten heb, en wat voor middel ik heb gebruikt om dat te verliesen, wil ik toch beide vergeten: mijne ervarentheit moet my leeren, dat ik in het toekomende het selfde soo licht niet meer wagen moet, 't welk gy my nu even gereddet hebt, en dat billig na desen u ten dienste zijn sal.

De liefde die ik uwe deugden toedrage, verplicht my u te dienen; en die by my bevondene versekeringen maken my gewis, dat gy my d' onredelijkheit, die ik aen u betoont heb (waer toe mijne twijffeling my had gebragt) sult willen vergeven: ja gy sult buiten twijffel my ontschuldigt houden, wanneer ik u dese oirsaek sal bygebragt hebben, van dat ghy my den verrader *Lycung* het leven te nemen niet toegelaten hebt.

Door dese reden, en uit de gebeerten, vermoedde de Vremdeling, dat dese Ridder geen gering Heer wesen moest; soo dat hy hem met gelijkke beleefstheit bejegende. Daer na doorliep hy

met sijne gedachten, aen wat plaets hy toch het nevens hem staende aensicht gesien mogt hebben, dewijl het hem niet soo gants onbekent was voorgekomen; maer het wilde hem noch niet invallen: 't welk d'ander merkkende, dat hy met groot verlangen hem socht te kennen, soo sejde hy dierhalven: Ik sou seer ondankbaer zijn, indien ik u langer onthouden wilde, van wat naem ik ben.

Gy siet hier *Usangue*, die sich nu veel ongelukkiger als voormaels bevind, nadien hy sijn ellendig leven, om u daer mede te dienen, noch moet verlengen. De naem van *Usangue* maekte schier des Vremdelings oogen bedwelmt, soo dat hy hem noch sterkker aensag; en na dat hy nu niet meer twijffelde, maer sich versekert gevoelde, dat hy degene was, dien hy voorheen een Veldheer des *Chinesischen* krijgs-heirs gesien, en aldaer wel gekent had, aen wien hy om sekere oirsaken sich verplicht gevoelde; gelijk hy ook van yder een in grooter waerden was gehouden geworden, insonderheit van de *Chinesische* Keiseren *Zunchin* en *Zungte.*

Soo dankte hy de Goden in sijn hert, van dat sy hem sulken gelegentheit verschaft hadden, om eenen soo deugthaftigen persoon gedient te hebben; doch hy wilde sich voor hem niet ontdekken, maer antwoordde hem dus: Het geroep over *Usangue* is soo groot, dat soo wel in *China*, als in *Tartarien* al de weereld van hem weet te spreken; en ik vinde, in u alhier soo ongehoopt aen te treffen, een soodanigen vernoeging, dat ik schier op eenmael alle mijn ongeluk kan vergeten.

Usangue antwoorde op die soo hoflijke reden met sulke eerbiedigheden en vriendelijkheden, dat

men

men in hem een hertelijke vriendschap bespeurde: en na dat sy beide malkanderen die bestendig te houden belooft, en met eeden beswo- ren hadden, soo besag *Usangue* desen Vremdeling noch met grooter verwondering, sich inbeeldende, dat hy hem te voren noch meer had gesien: en hy had gewis ook rechtveerdige redenen om sich over hem te verwonderen, aengesien Godt hem met seer vele deugden begaeft had, soo dat hy wel volkomentlijk boven alle menschen te achten was. Hy had het aensicht seer schoon, doch onder die schoonheit liepen mede recht strijdbare streken daer in, die eenigsins soo wel liefde als ontsag en eerbiedigheit veroirsaekten.

Hy was van middelmatige lengte, doch soo treffelijk wel gestelt, dat alle de leden sijnes lichaems niet gemeens met sich bragten: Hy mogt nu ontrent van dertig jaren zijn. Het ongemak eener lange reise, en wel licht eenige sieklijkheit had wel ergens in sijn schoon aensicht verandert; daer toe het weinig in acht nemen sijner schoone van natuur gekruisde hairen (welke hy meer op sijn *Chineisch* als *Tartarisch* liet hangen) betuigde genoegsaem den slechten vlijt die daer toe besteed was. Doch alle dit maekte sijne aengeborene voortreffelijkheit niet te geringer; soo dat sulks *Usangue*, ongeacht sijne ontrent hem hebbende verplichting, in de ziel een rechte vertrouwtheit verwekte: dierhalven hield hy hem voor geen gering mensch, en begon hem ook verder van herten te lieven. *Usangue* was mede geen onaengenaem persoon, daer hy gelijk den selfden ouderdom had; en ook sou sijne schoonheit den Vremdeling weinig te goet gegeven hebben, indien niet een diepe treurigheit

een deel van de selvige had benomen, soo dat de vremde Ridder hier in eenig voordeel had; die niet alleen door den gemeenen roep, maer ook door het gene hy selfs van sijne deugden gesien had, bewoogen wierd, hem te gelijk sijne vriendschap en geheel hert te geven.

Na dat nu hare eerste begroetingen voorby waren, soo ving de vremde Ridder aldus aen: Indien ik niet vreesde dat mijne nieuwsgierigheit u eenigsins sou misnoegen, soo wilde ik de oirsaken uwes strijds tegen *Lyeung* wel vernemen, aengesien my niet onbewust is, dat gy beide naer het laeste treffen by de Stad *Sigan* in goeder vertrouwtheit met malkander geleeft hebt. Daer wil ik niet tegen zijn, antwoorde *Usangue*; doch dewijl ik hoor, dat u de *Chineische* saken, en insonderheit die ons aengaen, bekent zijn; soo heb ik u te bidden, met my niet verre van hier, op een seer lustig Slot, dat aen eenen Vorst en Heer deses Eilands mijnen goeden vriend toekoomt, te willen gaen, waer ik u dan wijdluchtig, soo wel mijn ongeluk, als de beschapentheit aller saken vertellen sal, 't welk dan de Vremdeling voor aengenaem bewilligde.

Na dat sy sich dan weder te paerde geset, en het lustig bosch ter slinkker nevens den vloet *Claro* door-gereden hadden, soo geraekten sy eindelijk op een seer aengename vlakte, nevens het bosch over, aen de beek niet wijd van den breeden weg; en sagen dat Slot.

De Vremdeling verwonderde sich over dat voortreffelijk Gebouw; want alles was uit groote vierkante marmer-steenen heerlijk en prachtig opgebouwt, alle zuilen en hoeksteenen waren verguld, toornen en daken gants versilvert. Men had den

stroom

stroom *Claro* daer soo konstig geleid, dat die over een seer aengenaeme klip, daer het Slot aen gelegen was, vlieten quam, en met sijn helder water een soet geruisch veroirsaekte, dat een mensch tot groote verlustiging diende. Sy waeren noch naeuwlijks aldaer aengekomen, en van hare paerden getreden, of de Heer van het selfde Slot quam haer tegen.

Sijne eerste aenspraek was tot *Usangue*, over wien hy sich beklaegde, dat hy soo stilswijgens, en gants alleen van daer was gereden; maer hy verheugde sich even noch, dat hy hem soo haest weder sien mogt. Ik verseker u mijn vriend, antwoordde *Usangue*; indien dese Ridder (den vremden aenwijsende) my niet wonderbaerlijk, door sijne grootmoedige dapperheid gereddet had, soo soude ik gewis het leven verloren hebben: en of ik wel, gelijk als hy weet, dat weinig acht, soo bevind ik my toch soo hoog aen den selven verplicht, dat ik het nu enkel hem ten dienste, soo lang de Goden sulks willen, behouden sal. Hy vertelde hem ook voorts, wat met hem en *Lycung* was voorgevallen, en hoe grootmoedig dese de swakste gestadig had bygestaen. *Luy* (alsoo wierd die selvige Vorst genaemt) ook een overgeblevene van het *Tamminische* geslacht, keerde sijne oogen af van *Usangue*, en besag seer naeuw des vremdelings uitterlijkke gedaenten, en als met uitgestrekte armen ontfing hy hem, seggende: Dappere Ridder, gy zijt my welkom, en ik acht dese uur seer gelukkig, van dat sy aen mijne woning de eere geeft, om eenen soo grootmoedigen en Edelen Ridder daer in op te wachten. De vremdeling beantwoordde deses Heerens beleeftheit met een vroolijk gesicht, seggende: Ik bespeur sonderling,

dat de Goden hier gewis hare woning hebben, 't welk ten deele wegens den noch overgeblevenen Tempel Gods tot *Osumo*, ten deele aen de overal lustige landstreek, en dit seer heerlijk Gebouw is af te nemen: maer noch veel meer dewijl sy wel licht hare Evenbeelden hier hebben gelaten, gelijk aen u is te sien, daer sy u weinig in heusheit overtreffen konnen. *Luy* herhaelde sijne reden met diergelijkke talen, en geleidde hen alsoo in een seer wel opgmaekt gebouw, daer selfs een groot geselschap van Vrouwen-beelden als Ridderen gevonden wierd. Naeuwlijks hadden sy beide onse Helden in 't gesicht gekregen, of sy konden hare oogen niet eens van haer afslaen; maer als sy vernamen wat onder hen voorgevallen was; soo mogten sy sich over den Vremdeling niet genoegsaem verwonderen, en bysonder over sijne aengeborene schoonheit, die haer dacht Goddelijk te wesen; daer toe bewogen haer ook sijne lieflijke redenen soodanig, dat sy alle haren lust schepten in hem aen te sien.

Na dat sy nu vernamen, dat hem de wijdberoemde wonder en Raedsel-tempel tot *Osumo* in dat selfde Eiland, gelijk vele andere gelokt had, soo gisseden sy, dat hy wat gewichtigts op sijne ziel liggende moest hebben, waer over hy den Godt tot *Osumo* om raed wilde vragen; en sy waren met *Luy* ook eens, dat hy buiten twijffel een voornaem Heer moest zijn, aengesien alles wat aen hem was sulks klaerlijk betuigde. Wanneer sy beide op eene tijt van het Geselschap afscheid nemende, en door *Luy* in een ander vertrek gebragt waren, liet hy haer na vele hooge eerbewijsingen alleen. *Usangue* bemerkte uit des vremdelings wesen, dat hy begeerig was om te weten hoe de Heer van

dit

dit gebouw en van dese plaets genoemt mogt worden.

Wanneer hy hem dan te verstaen gaf, dat hy een was uit het *Taiminische* geslacht, *Luy* genaemt, soo viel de Vremdeling hem in de reden, seggende: Is dit die *Luy*, dien de *Chinesen* tot haren Keiser verkiesen wilden, maer die hen dat afloeg? Dese *Luy*, seg ik, die den *Tartaren* een ruimen tijt soo grooten wederstand gedaen heeft, dat sy ook selfs bekennen moesten, dat'er weinige sijns gelijk in krijgs-ervarentheit onder haer te vinden waren; en ik houde het gantschlijk daer voor, indien Hy en *Tangumos* de saken eens geweest hadden, de *Tartaren* souden noch niet soo wijd in *China* zijn ingedrongen. Doch het zy soo 't wil; ik verwonder my nu niet meer over de voortreffelijkheit deses Gebouws, aengesien my de groote rijkdom van *Luy* genoeg is bekent. Maer ik verwonder my, dat sijne Heerlijkheit *Cheuxan*, en niet *Bungo* geheeten word. Daer is nu een misverstand onder die namen, antwoordde *Usangue*: het Eiland word *Bungo* genoemt; doch om dat dit kostelijk Slot of Gebouw *Cheuxan* heet, soo heeft men ter liefde van dien *Luy*, die soo wel in den krijg, als ook nu, eenen soo grooten naem verkregen, en dat Slot gebouwt heeft, het gantsche Eiland na den naem van het Slot, *Luy* ter eeren, *Cheuxan* geheeten; hoewel het in voortijden den naem van *Bungo* gehad heeft, en ook Noordwaerts en Westwaerts hier soo is bekent. Hy ontfangt nu wel sijn leen van de Keiser uit *Japan*, hoewel het voor desen aen 't Koninkrijk *China* is onderworpen geweest. Het voornaemste is, dat het van wegen den grooten Wonders en Raedsels-tempel tot *Osumo* bovenmaten geroemt word, en seker niet te vergeefs: want in

gants

gants *Asien* geen kostelijker of lustiger Eiland gevonden mag worden; ik wil swijgen, wat hier dagelijks voor wonderlijke toevallen voorkomen; 't welk niet vremd is, dewijl de Godtsspaek tot *Osumo* schier door gants *Asien* van de lieden hier besocht word, het welk soo wel my, als lichtelijk *Lycung*, en u te deser plaets gebragt heeft.

Maer wat verder deses Slots treffelijk gebouw betreft, sult gy, na het selfde besien te hebben, nevens my wel moeten bekennen, dat 'er weinige, of geheel geene diergelijke mogen gevonden worden; en indien het u geen ongenuchte kan doen; soo wil ik u wel door een deel van dese vertrekken geleiden. Ik heb gants daer niet tegen, antwoordde de Vremdeling, maer ik versekere u veel meer, wanneer gy eenige verplichting aen my had, dat ik u van de selvige hier door ontslaen sou.

Na dat sy dus uit die kamer gegaen, aen *Luy* hare meening was overgebragt, quam hy selfs en geleidde haer allesins om. De Vremdeling kon sich niet genoeg over de heerlijke uitstoffering dier plaetsen verwonderen: maer na dat zy in een zael quamen, waer vele schilderien of afbeeldselen eeniger Vrouwen-beelden hingen, wierp de Vremdeling sijne oogen op een van de selvige, en bestierf daer over soo seer, dat het van *Luy* soo wel als van *Usangue* gemerkt wierd; doch gelijk sy meinden, dat hem de toestant veler dingen lichtelijk bekent was, soo sprak dese: Ik bespeur wel, mijn Vriend, dat u de Dood deser rampsalige Princessen ter herten gaet: maer, ach! wien sou het niet smerten, dat sulken Edelen Bloed soo grousaem heeft moeten vergoten worden? En als hy wijder in dese reden voortvaren wilde, verstopten hem de Such-

ten en tranen de spraek. De Vremdeling geweldig overvallen, antwoordde hem: Hoe? sou gy alleen overig zijn, die niet weten soude, dat het soo niet is geschied, gelijk doenmaels uitgestroit wierd, wanneer *Lycung* de Stad *Peking* veroverde, dat de leste *Chinesische* Keiser *Zunchin* dese, nevens sijne vleischelijke Dochter, selfs met een pook sou gedood hebben. *Usangue*, na dat hy weder een weinig adem geschept had, voer aldus voort. Verre gemist, mijn Vriend, want dese schrikkelijke Moord is ontrent drie Maenden na des *Chinesischen* Koninks *Amavangaes* doot geschied, en dit is de oirsaek, waerom ik *Lycung* seer geern had opgeoffert; nadien dese Verrader, ook een van hare Moorders, of ten minsten die Moord-daed door sijnen raed uitgewrocht is geweest. De Vremdeling ontsette sich hier op, en bad *Usangue* hem toch den rechten grond daer van te vertellen. Ik heb u dit nu al belooft, seide *Usangue*; maer de stantvastigheit sijnes helden-moeds was hier mede ter aerden gesonkken.

En na dat hy eenen tijt lank schier niet kon spreken, soo herhaelde hy sich weder, en sloeg sijne oogen op na den Hemel. Groote Goden, riep hy, waerom verkort gy mijn leven niet, na dat d'aller-volmaekste der weereld zijn wech-gerukt? Maer moet het noch zijn, dat ik tot de wraek sou overig blijven, ik ben daer gewillig toe; onaengesien ik nu met smaed mijn leven verlenge. En gy mijn Vriend moogt wel gelooven, dat ik my noch in mijnen yver tegen dien *Lycung* had matigen konnen, indien ik niet den doot der schoone Koningin *Saphothisphe*, Weduw des Konings *Amavanga*, en hares Susters *Pharesses*, mijn eenigste lust, wiens afbeelding hier ook voor oogen staet, had willen wre-

wreken. Hy bragt dese woorden met soo hertelijke beweeglijkheit en Suchten voort, dat wanneer andere, dan dese Vremdeling, sulks hadden gesien, sy tot groot medelijden souden zijn bewogen geworden: maer hy bevond soodanige smerten by sich selven, dat hy op het wesen van *Usangue* geene achting sloeg, daer hy nu wel twee of driemael van verw veranderde. En na dat hy met bedroefde oogen *Usangue* had aengeschouwt, sprak hy: Ik besweer u by alle, en ook dese Godtheden, dat gy my met waerheit berichten wilt, of de Koningin *Saphothisphe* niet meer in de weereld is.. Gewisselijk sy is niet meer voorhanden, antwoordde *Usangue*, en indien gy haer Einde met weinige woorden vernemen wilt, soo weet: Na dat *Amavanga* gestorven, sijn Broeder *Quintusy*, door het aendrijven der onbarmhertige *Aledesig* en deses *Lycung*, die toen beide te Hove in groot aensien waren, het zy misschien door een minnenijd, die men lang by *Aledesig* tegen dese *Saphothisphe* bespeurt had, of dat *Quintusy* haer verdacht over de regering gehouden heeft, dewijl hy de Voogdyschap des Keiser *Xuncii* met geweld na sich trekken wilde, heeft hy haer seer jammerlijk laten vermoorden: en dit heeft een mijnen Dienaer, die by *Lycung* in dienst geweest is gesien, dat met een Pook, soo wel de schoone *Saphothisphe*, als ook hare onvergelijkelijke Suster, van dese weereld gerukt, en hare schoone lichamen terstond met vyer verbrand zijn gewoorden. De Vremdeling hoorde het einde van dese reden niet; maer na sijne oogen ten Hemel geworpen te hebben, sprak hy met luider stem: Groote Goden, huiden is het den dach, op welken ik de sekerheit van uw Orakel ontfang, dat ik na tien-jarige vervolging en rampsalig-

saligheden, eindelijk de rust sou genieten. Na dat hem alsoo *Usangue* en *Luy*, met soodanigen gesicht waer op de Doot nu al stont afgeschildert, besagen, trok hy sijn sweerd uit de scheede, sette de punt tegen sijn lijf aen, en viel soo haestig daer in, dat noch *Luy* noch *Usangue* het eens gewaer wierden: doch door dat vallen ter aerden, en het geroep des Dienaers, quamen sy weder uit hare diepe gedachten. Als sy nu dit soo onverwachten ongeluk sagen, verdobbelden sy des Dienaers geroep, soo dat het gantsche Geselschap dat hoorde, en alle daer toe liepen. De eenigste Dochter van *Luy*, die wegens hare schoonheit seer hoog beroemt was, wilde ook nevens d'andere vernemen, wat dit gerucht mogt beduiden; en als sy in die kamer gekomen, den Vremdeling, schoon hy self doot te bedde was gebragt, maer even had aengesien, soo kende sy hem terstond; en in plaets dat sy hem geern daer hulp had aengeboden, soo viel sy nevens het bed in een diepe ontmacht. Het nevens-staende en daer by zijnde vrouwvolk had haer naeuwlijks aen een zijde gebragt, of de heelmeesters, die in der haest daer by gehaelt waren, versekerden dat de wonde des Vremdelings noch niet doodelijk, en dat de punt van het swaerd op een ribbe was afgeschoten, en alsoo nu de zijde getroffen had, dat, hoewel de steek gevaerlijk was, hy toch na lange tijt weder konde genesen. *Usangue* was noch noit, in al den loop van sijne treurigheit, soo bedrukt als desemael geworden; want hy de Heelmeesters wel hondertmael vraegde, of sy ook aen sijne genesing twijffelden; waer uit te besluiten was, dat sijn hert waerlijk aen hem hing. Maer *Luy* en de andere, na dat sy wel by sich overwogen wat daer geschied was, te weten, hoe dese Vremdeling, om de

doot

doot van de schoone *Saphothisphe*, sich zelfs het leven had willen nemen, besloten daer uit, dat hy ten minsten hare na bloedverwant of groote Vriend wesen moest; en soo hielden sy hem voor geen gering Persoon: doch dewijl hy sich inbeeldde, dat sijne Dochter *Elynde*, die in soo haestigen onmacht gevallen was, hem eenigsins kennen mogt, aengesien sy sich ook lang, (geduurende de *Japansche* onrust) by het *Chinesische* Hof had opgehouden, en de Koningin *Saphothisphe* wel kende, soo begaf hy sich tot haer in haer vertrek, en sette sich dicht by haer bed neder. Mijne dochter, hief hy aen, ik was wel van herten bekommert, als ik u soo machteloos ter aerden sag sinkken: maer dewijl ik vermoede, dat sulks sonder gewisse bestiering niet is geschied, en my ook vast inbeelde, dat de Vremdeling, die heden is aengekomen, een groot Heer schijnende te wesen, u hier toe oirsaek gegeven heeft; alsoo twijffel ik ook niet, of gy moet hem kennen; dierhalven ben ik hier gekomen, op dat gy my sijnen Persoon openbaren soud. Mijn Vader, antwoordde *Elynde*, met seer sachte stem; van wat Huis of Geslacht dese Vremdeling is, weet ik niet, en ik houd 'et ook daer voor, dat even sulks mede niemand in *China* en *Tartarien* weet; doch sijne deugt en dapperheid zijn in beide die selfde groote koninkrijken genoeg bekent: maer op dat ik het kort mack, voer sy voort. Dese is hy, die mijne eere, en uwes Soons leven gereddet heeft. Dese is hy, die eerstlijk *Tartarien*, en naderhand het Keiserrijk *China* heeft bevende gemackt. Dese is hy, die, waer hy sich heen wendde, de zege behield. Eindelijk dese is *Eyquan*, wiens naem soo wel den *Tarteren* als *Chinesen* heeft vrees aengejaegt. Het is genoeg mijne Dochter, sprak *Luy*, de naem spreekt ten

vollen voor de Man: maer als hy voort voer, en sijne oogen ten Hemel sloeg, seide hy: hoe hebt gy, Grooten Godt tot *Osumo*, hem dus alhier beroepen, op dat dit ongeluk in mijnen huise gebeuren soude? Och! wilden de Goden, dat ik hem met alle mijn vermogen weder tot sijne gesontheit kon brengen, ik wilde ook daer over mijn leven niet verschoonen. O *Nerangu*, mijn Soon, indien gy wist, dat hy, die u tweemael uit de kaken des Doots heeft getrokken in uwes Vaders woning was! O *Elinde*, mijne Dochter, waer mede betaelt gy hem, die uwe eere en leven gereddet heeft? Met wat hoog-eerbiedige beleeftheden sal ik hem bejegenen, op dat ik niet voor ondankbaer gescholden mag worden? Maer na dat hy sich een weinig bedacht, hoe hy sich tegen hem soude dragen, vond hy niet geraedsaem te zijn, dat hy bekent soude worden; nadien hem seer wel bewust was, dat de rechte *Japansche* Erf-prins *Speronthe* in grooter vertrouwtheit met hem stont; en als sulks de tegenwoordige Bevelhebber in Japan *Chiongon* ter ooren mogt komen, dewijl het klein Eiland *Bungo*, dat wy nu voorts *Chenxan* willen noemen, mede onder sijn geweld was, aen *Eyquan* dierhalven eenig leet mogt wedervaren; soo beval hy sijne Dochter hem niet ruchtbaer te maken, doch dat sy hem alle mogelijke eerbiedigheden bewijsen soude; en soo vervoegde hy sich weder na sijn vertrek. *Usangue*, die den Vremdeling noch aen het bed diende, en hem eenigsins had helpen herstellen, konde nu uit *Luys* oogen een sonderlijke beweging lesen; en gelijk hy niet twijffelde, of hy moest den Vremdeling nu meerder kennen, soo wilde hy evenwel hem daer niet na vragen, maer vernoegde sich met sijn Persoon. Doch als *Luy* sijnen mond

 openen.

openen, en na des Vremdelings genesing vernemen wilde, soo hoorden sy, dat hy met geloken oogen heel sacht aldus aenving te spreken. Hoe? *Saphothisphe* is doot, ja vermoord, haer schoon lichaem met vyer verbrand! Wat is het? Leef ik, of droom ik? Maer als hy sijne oogen half open deed, soo wierd hy *Luy* en *Usangue* gewaer; en als hy ook de gene die om hem waren, beschouwde, soo twijffelde hy aen de waerheit dier saek niet meer, keerde sijn hooft hier op sacht om, en besag, sonder eenig woord te maken, haer alle die naest hem waren; en ten laesten ving hy weder met swakker Stem aen. Wat heb ik u dan gedaen, grousame vyanden, dat gy my soo bitterlijk vervolgt? En als hy de smerten van sijne wonde gewaer wierd, soo wilde hy alles daer af rukken, maer *Luy*, soo wel als *Usangue* verhinderden dat. Na dat sich nu de Vremdeling in sijn voornemen overmeestert bevond, sag hy haer met deerlijke oogen aen; en sich te swak vindende, om dat uit te richtên, dewijl sy lichtelijk alle daer in hem tegen stonden, soo vermeende hy haer door de droevigheit sijnes gesichts te bewegen, terwijl hem de tranen overvloedig langs de wangen afliepen, 't welk dese beide tot groot medelijden ontroerde, soo dat ook *Usangue* hem met sulke woorden bejegende, die hem billiglijk van sijn voornemen hadden af-houden konnen. Maer als sy sagen, dat hy sich niet eens verwaerdigde hare redenen te beantwoorden, en niet dan den doot wenschte, soo wilde hem *Luy* op een andere wijse gaen aengrijpen, en ving met een seer ernstige stem aldus aen. Tot nu toe heeft men soo wel in *China* als *Tartarien* gelooft, en het daer voor gehouden, dat niemand in beide die Koninkrijkken

door

door grootmoedige dapperheit en deugt den grooten *Eyquan*, of *Kiang*, heeft overtroffen; maer men dwingt my noch tegenwoordig te seggen, dat hy door de schand van te vertwijffelen alles hier onder de voeten treet. *Eyquan*, ik besweer u hier by den hoogsten Godt dien gy eert, als mede by de gedachtenis der schoone Koningin *Saphothisphe*, indien gy haer anders geliest hebt, dat gy u niet soo lichtelijk ten doode wilt begeven, maer veel liever soo wel als desen *Usangue* op de wraek bedacht zijn; Wy begeeren van u het leven niet langer, dan tot dat gy haren Moorder het leven hebt helpen nemen? Hoewel *Luy* noch voortvaren wilde, soo viel hem *Usangue* toch daer in, van wegen de groote ontroering over den naem van *Eyquan*, na dat hy weder tot sich selfs gekomen was, en desen Vremdeling wat sterk had aengesien, met dese reden, seggende: *Eyquan? Eyquan*, dien men onlangs gemeent heeft dood te zijn; ja *Eyquan* seg ik, wien de *Tartaren* voor *China* over sijne dapperheit te dankken hebben, is de eenigste, die my nu tot twee malen door sijne grootmoedigheit het leven behouden heeft; en hy die schier in gants *Asien* bekent is, soude die nu die eenigste vertwijffeling over sich laten heerschen, en niet veel meer tot sijnes selfs, en der schoone *Saphothisphes* vernoegen, met hares onvergelijkkelijke Susters *Pharesses*, haren doot willen wreken; en mijn, en andere onse medestanderen, by gebrek van sijne groothertigheit te gronde laten sinkken? O Neen! Neen! Sijne deugden zijn my al te wel bekent. Maer ô *Eyquan*! gelooft my, ik heb ook oirsaken genoeg om niet langer te leven; en dewijl ik my niet langer voor u kan verbergen, soo weet, dat op de doot van de Princes *Pharesse* de mijne

onfeilbaer ſeer haeſt ſal volgen, wanneer de uwe eerſt ſal zijn gewroken. De Vremdeling, of veel liever *Eyquan*, dewijl het hem geen klein wonder ſcheen, dat hy bekent was geworden, en dat men hem ſoo grooten lof geven quam; konde niet nalaten, dewijl harer beider redenen ſoo veel in hem gewrocht hadden, of die wraek quam hem ſoo ſoet eñ aengenaem voor, dat ook de ſchande, van te te voren geſtorven te zijn, hem ſeer beſchaemt maekte, en daerom ving hy met een beweechelijke ſtem in deſer voegen aen: Twee dingen geven op eenmael my groote verwondering, namelijk, dat men my voor eerſt ſoo onvermoedens gekent heeft; en ten tweeden, dat men my hier iets wilt toeſchrijven, 't gene veel meer in 't gerucht als in de daed beſtaet: maer uwe redenen, mijne vrienden, hebben my ſoo ingenomen, dat het my van herten leed is, dat ik mijn ſelven heb den doot willen aendoen, en ik nu noch voorts wenſch te leven; maer gedenkt wel *Uſangue*, dat na die ſelvige wraek mijne doot gewis is: doch dewijl ſoo wel mijnen naem, als ook perſoon u niet meer onbekent is, ſoo wil ik u ook niet langer onthouden, dat my die ſchoone *Saphothiſphe* ook onder der aerden lief is. En nademael ik nu ſie ô *Uſangue* dat wy ontrent van eenderlei geluk en leven zijn, ſoo moeten wy ons tot hier toe deſes toevallens laten te vreden weſen. Maer uwe hoog-eerbiedige beleeftheden, ô *Luy*, maken my ſoodanig verplicht, dat ik, dewijl ik geen middel of weg vind, om my daer van los te maken, my dies te meer droevig gevoel: maer of wel hy verder daer over ſpreken wilde, ſoo viel *Luy* hem in ſijne reden, ſeggende: Mijn Vriend, indien de Goden wilden, dat ik alle de goet- en weldaden, die gy mijnen huiſe beweſen hebt, met

alles dat my aengaet vergelden konde, ik sou ook mijn leven daer in niet verschoonen willen; nochtans moet ik u ten minsten betuigen, dat ik niet sou begeeren daer over ondankbaer gehouden te worden. Doch wanneer *Eyquan* hem antwoordde, hy mocht wel licht in den persoon missen, soo quam hem *Elynde* in die kamer besoekken. *Eyquan* wist niet of het een geest, dan of het *Elinde* was, en sprak half verbaest: Hoe? Godt tot *Osume*, hebt gy willen den geest eenes Speelgenoots mijner schoone *Saphothisphe* tot my senden, om my tot hare wraek aen te drijven? Neen, die is sonder dit nu al vast gestelt. *Elynde*, die wegens dusdanige redenen sich van tranen niet kon onthouden, bragt uit weemoedigheit naeuwlijks de volgende woorden voort. O mijnen dapperen *Eyquan*, ik ben geen geest, maer die *Elynde*, die voor haer leven en eere u te danken heeft; en dit is mijn Vader (op *Luy* wijsende) wien de Goden voor sijnen doot noch de genaede gedaen hebben, den selvigen soo onvermoedend in sijn Huys te voeren, aen wien hy het leven sijner beider kinderen schuldig is.

Eyquan, na dat hy sich nu volkomen bekent sag, was niet weinig ontroert, en wilde na sijne aengeborene beleefheit, haer op het bequaemste ontfangen, maer de Heelmeesteren wilden sulks niet toelaten; en na dat sy hem weder sijne wonde, die hy vrywillig haer open gaf, hadden verbonden, soo achteden sy het gants geraedsaem, hem een weinig de rust te gunnen, en alleen te laten, 't welk sy alle sich wel lieten gevallen. Na dat hier op de nacht was gevolgt, begon yder weder na den aenkomenden dach te verlangen, om te vernemen, hoe het met des gequetsten dapperen Ridders wonde sich hield.

Doch wanneer haer een der Heel-meesteren berichte, dat het al redelijk had gegaen, hopende, dat sijne genesing met 'er tijt haest sou volgen, soo begaven sy hen na sijn vertrek, en bevonden het noch beter dan sy gelooft hadden. Na dat nu de eerste begroetingen ten einde liepen, waer in ygelijk hare vreugde over sijne genesing betuigden, en verder hen tot sijne diensten verbonden, en met diergelijkke hoffelijke beleefstheden van hem geantwoord waren, soo sprak hy ten laesten: Maer schoonste *Elynde* (sich tot *Luys* Dochter wendende) is het mogelijk, dat ik het geluk noch beleven mag, van u weder te sien, en te spreken? Daer gy laest, door de grouwsame wreedheit des Keisers *Zunchin*, soo onbarmhertig uit de Stad *Peking* zijt verdreven geworden, en ik de grootste oirsaek van die smaedheit geweest ben, soo dat ik gestadig bevreest heb geweest, dat gy my sulks niet soud konnen vergeven; hoewel uwen Broeder *Nerangu*, my wilde doen gelooven, dat gy, naer uwe aengeborene vriendelijkheit, veel meer medelijden, wegens het ongeluk dat ik doenmaels ontmoet heb, dan verdriet over den smaed door den Keiser u aengedaen, hebt gevoelt: doch het zy hoe het wil, soo ben ik u noch, ô *Elynde!* dieswegen tot in het graf verbonden. Waerde en dappere *Eyquan*, antwoordde hem *Elynde*, gy maekt my schaemrood, wanneer gy van dese saken gewagen koomt; want ten aensien van uwe diensten, die gy mijnen Broeder, en my hebt bewesen, soo kon geen smaed, van soo onrechtveerdigen Keiser my oit aengedaen worden, die de selvige sou mogen versetten; en gelooft my sekerlijk, dat de doenmaels quade belooning van uwe getrouwe diensten ontrent het

Huis

Huis van den *Chinesischen* Keiser, soo wel *Orlampe*, als my ter herten ging, soo dat wy geern ons leven voor het uwe gegeven hadden. Maer ô dapperen Ridder! Hoe swaer ons uwen doenmaels ongelukkigen val was, soo licht was ons daer en tegen, soo wel uwe, als des Princen *Pacoros* redding te vernemen; gelijk wy dan ook alle tijt uw voorheen verkregen groot geluk, vele ongehoorde dappere daden, en aengeborene grootmoedigheit, met wenschen bygestaen, en met soodanige vreugden bekrachtigt hebben, dat het weinig feilde, wanneer uwe doot in den Slag by *Taitung* ons versekert wierd, of ik sou de mijne wel haest schier bekomen hebben: en gelijk ik het nu daer voor houde, dat in de vertelling uwer vele onvergelijkkelijke daden, de helft, of wel het meeste is vergeten geworden; als ook om dat ik van herten begeerig ben te weten, hoe dat het u sedert gegaen is; soo hoop ik, dat gy aen mijne bede plaets sult vergunnen, dat uw Dienaer *Exton* (alsoo wierd hy genoemt) ons een deel daer van mag vertellen, u daer by noch gedachtig makende, dat gy my sulks te doen noch binnen *Peking* beloofe hebt. Hoewel 'er nu sedert die tijt vele jaren verloopen zijn, als ik my daer toe verbonden heb, antwoordde *Eyquan*, soo is toch dies niet te min dat uit mijne gedachten niet gekomen, en dus ben ik te vreden, dat *Exton* het selve, in 't byzijn uwes Vaders *Luy* en *Usangues*, verrichte: Want ik wil betrachten uwe groote beleeftheden, niet alleen met woorden, maer insonderheit ook met 'er daed allesins te vergelden. *Luy* en *Usangue* lieten niet na hem daer over ten hoogsten te bedankken, daer by voegende, dat hen niet aengenamers kon ontmoeten, dan sulks te hooren. En als hy sich

een weinig tot ruſt wilde begeven, ſoo nam *Elynde* ſijnen *Exton* by de hand, bragt hem op een vermaeckelijke plaets in den Hof, en vermaende hem aldaer wegens ſijnes Heeren bevel, waer toe hy ook gewillig was; en daer op heeft hy dus aengevangen.

Geſchiedeniſſen van *Eyquan.*

DE rechte ongeſtadigheit des geluks, ſult gy uit mijne redenen ſeer wel vernemen konnen; en dewijl ik, op het bevel mijnes Heeren, en uw verlangen te gevalle, den loops ſijnes levens, die vol wonderheden is, te vertellen nu voor heb; alſoo wil ik u, ſoo veel het mogelijk ſal zijn, vernoegen: Hoewel nu door de lengte des tijds, en ſoo vele Avontuuren die ons aengetroffen hebben, veel daer van uit mijne gedachtenis vergaen is, ſoo ſal ik even toeſien, de gedenkwaerdigſte ſaken daer van noch op te halen: doch ik ſal u ſoo wonderlijke ſaken vertellen, dat gy die naeuwlijks ſult geloof konnen geven, daer ſy nochtans waerachtig, en tot nu toe by niemand geweten zijn. En of ſchoon mijn Heer niet gequetſt en in het bed liggen mogt, ſoo ſoude hy u toch de waerheit van dit wonderlijk leven niet recht ontdekt hebben: want in voorleden tijt is'er ſoo veel tot ſijnen grooten roem en lof voorgeloopen, dat ſijne zedigheit nimmer toegelaten ſou hebben u het ſelfde te ſeggen: daer toe ſoo is het my ook meerendeels bewuſt, aengeſien ik veel daer van bygewoont heb, ſoo dat ik het byna ſoo goet als hy ſelfs weet. Nu behalven dat my ſijn Vaderland, en ſijn Vaderlijk Huis onbekent is, ſoo heeft hy my even tot daer toe alle de geheimen ſijnes herten toevertrouwt. Maer het is ſon-

ſonder twijfel, dat hy uit een ſeer groot geſlacht en voortreffelijk Huis geſprooten moet zijn, daer het Orakel dat tot *Taitung* geweeſt is, voor lange tijt, en ſelfs over dertig jaren geſeit heeft; dat een onbekende, en Vremdeling, van het Zuiden, uit Koninklijk bloed, eerſt den *Tartaren* ſeer groote ſchaede ſou toebrengen; maer ten laetſten ſou door ſijne hand het gants Keiſerdom *China* aen de *Tartaren* onderworpen worden, die hem dan tot dankbaerheit ſelfs de Stad *Taitung*, nevens alle de daer om liggende Landen en Steden ſchenkken en geven ſouden, en ten overvloed, met den naem *Kiang*, dat is, den Dapperſten vereeren; doch dat Orakel ſelfs ſou door hem verſtoort worden, 't welk alles, gelijk gy lieden moogt weten, geſchied is, en gy ſult dat noch beter en wijdloopiger uit mijne vertelling vernemen konnen. Maer eer ik daer toe den aenvank wil maken, ſoo is het voor eerſt noodig te weten, wanneer en op wat wijſe ik tot mijn Heer ben gekomen; op dat ik alſoo ſijne wonderdaden van daer aen vertellen mag, daer benevens ook u verſekeren, van de verbondene getrouwheid die ik hem heb toegedragen. Ik ben uit *Sian*, en de hooft-ſtad des ſelvigen Lands; en na dat mijn Vader, die uit edelen Geſlachte geboren was, na *Camboja* eens als een Afgeſant wierd geſonden, ſoo wilde hy my, op dat ik de ſelvige zeden mede leeren mogt, ook met ſich nemen; maer tot mijn groot ongeluk; want wy waren naeuwlijks eenige dagen daer geweeſt, of ik quam met een Ridder van dat ſelvige Land in geſchil, wy rokten de ſwaerden, en ik leide hem ter neder. Daer op wierd ik [illegible] 's lands gebruik gevonniſcht, met eenen Leeuw te moeten vechten. De dach mijnes ſtrijds quam aen, alle de ſchouw-plaetſen waren geopent,

en met soo ongemeene meenigte van menschen vervult, dat ik naeuwlijks soo veel plaets vinden kon, om met mijn paerd daer door te komen. Aldus, na dat ik wel was beharnascht, en met een goede lancie in de vuist versien, wierd ik in het park geleid, en de deur na my toegesloten. Kort daer aen wierd een kleine poort opgetogen, daer uit eên seer grousame Leeuw te voorschijn quam. Ik, die door schrik eerst niet wist hoe ik hem aengrijpen sou, verliet my wat op mijn seer handig paerd, en na dat ik met de Lancie hem wel meende te treffen, miste ik soodanig, dat ik hem alleen achter in de lenden quetste. De Leeuw sloeg my even de Lancie uit de hand, en deed die in veele stukken breken, soo dat het scherpe nochtans hem in den rug sitten bleef; en hy liet my naeuwlijks den tijt om mijn swaerd uit de scheede te trekken, en hem een houw over den kop te geven, 't welk my nochtans weinig hielp, en hem maer te meer deed vergrimmen, soo dat hy te gelijk my met het paerd ter aerden rukte, en terstond met mijn paerd dooden wilde; 't welk ik nochtans weerde, dewijl ik hem uit alle mijne krachten den tweeden houw bragt. Wanneer sich nu de Leeuw van soodanigen houw verwond sag, verliet hy dat Paerd, en bragt my met eenen sprong onder hem ter aerden. Hier was nu alle hoop mijnes levens met my uit, en ik verwachte alle oogenblik den doot. Het was niet sonder reden, maer de hardigheit van mijn harnasch verlengde eenigsins noch mijn leven; doch hy rukte my een stuk vleisch, nevens het yser van 't harnasch, uit mijnen slinkkeren arm. Als hy dat gat noch wijder open maken, en vorders my eten wilde, soo kreeg hy eenen harden slag, die hem veel swaerder viel dan den mijnen, 't welk

hy met een ysselijk brullen betuigen moest, en omsien, waer die hem van daen quam. Hy en ik wierden eenen te paerde gewaer, die my meende te helpen. De Leeuw dacht hem even als my te ontfangen, maer de Ridder hieuw hem den slinker poot gants af, en met den derden slag bragt hy hem soo swaren houw over den kop, dat hy hem den geest geven deed, en my alsoo de moeite benam, mijnen verlosser wijder by te staen. Maer als ik my tegen den selven, die my soo onverhoopt van den doot had bevrijd, met woorden op het beste bedankken wilde, soo wierd my sulks van eenige krijgs-lieden, die my van hem aftrokken, en half uit het park brachten, verhindert; en daer nevens seiden sy my, wanneer mijn verlosser, volgens haer gebruik, den tweeden Leeuw overwonnen sou hebben, dan kon ik beter gelegentheit vinden, om met dankbaerheit hem te bejegenen. Naeuwlijks was ik aen een placts gestelt, daer ik den strijd deses Ridders tegen eenen grooten Leeuw aensien kon; of die selvige Leeuw wierd door een klein poortjen uit-gelaten, en hy strekte eerst alle vier sijne klaeuwen van sich, dewijl hy lang opgesloten geweest, en in wel eenige jaren het licht des daegs niet aengeschouwt had, en na dat hy nu omsag, wierd hy de menigte des volks gewaer: en na dat hy twee of drie malen met den staert had geslingert, en eteelijke schreden voort gegaen was, liet hy een seer ysselijk brullen van sich hooren, dat veele menschen een grooten schrik aenjoeg, soo dat die buiten het halve park sich niet seker vreesden te zijn. De Ridder, na dat hy een nieuwe Lancie ontfangen had, wilde hem niet verwachten, maer reed met een vollen loop op hem los,

en

en trefte hem ook vooren in de borſt, ſoo wel, dat indien het een jonge Leeuw had geweeſt, hy gewiſſelijk daer van ſou gevallen hebben; maer deſe achttede ſulks noch weinig, en ſprong het paerd op den rug, en vatte den Ridder by den Helm. En of wel ſchoon hy ſijn ſwaerd in de vuyſt had, en hem achter over den rug eenen ſlag bracht, ſoo was de Leeuw nochtans ſoo ſterk, dat hy hem uit den zadel rukte, en ter aerden wierp, de Leeuw den helm in de muil behoudende: doch als het paerd in het ſwenkken den Leeuw met eenen ſlag onder in de zijde trof, ſoo wilde de Leeuw dat wreken, waer door hy den Ridder tijt gaf om op te ſtaen. Alle de lieden dan, als ſy ſijn bloot aengeſicht ſagen, en ſijne ſchoonheit gewaer wierden, hadden ſulken medelijden met hem, dat ik ſeer wel geloof, dat een yder geern hem te hulp in het park ſou geſprongen hebben. Wat my aengaet, ik riep, men ſou my weder daer in laten, ik wilde geern op een nieuw met eenen anderen Leeuw kampen: want het gebruik van dat land is, dat, wanneer een ter doot verdoemt met eenen Leeuw vecht, hem wel een tot byſtant mag komen, maer die ſelfs moet daer na weder met eenen Leeuw alleenig vechten; doch het was onnoodig. Die ſelvige Ridder, ſonder het gevaer van ſonder helm te zijn te achten, ging met ſoo grooten kloekmoedigheit tegen den Leeuw weder aen, dat een yder ſich verwonderde, en gaf hem ook met den eerſten ſlag ſoo ſwaeren wonde, dat de Leeuw begon te ſuiſelen; daer op volgden met eenen noch eenige andere, ſoo dat hy hem gants het leven benam. Doenmaels was wel in langen tijd binnen *Camboja* ſoo grooten juuchen niet geweeſt, yder wilde de eerſte zijn, om deſen Ridder geluk te

wen-

wenſchen; maer hy antwoordde hen met een ſeer vriendelijk weſen, ſeggende: Dewijl de Goden *Exton* onſchuldig bevonden, ſoo hebben ſy hem door my willen redden; doch ik verheuge my ſoo ſeer niet over deſe overwinning, als dat hy my de eere dierhalven gewillig wil gunnen. Als ik nu eindelijk, my plaets gemaekt, en hem aen de voeten gevallen zijnde, mijn dankbaer gemoed te kennen wilde geven, ſoo wilde hy ſulks my niet toelaten, maer viel my om den hals, en ſprak: Dankt niet my maer de Goden, aen welke ik een belofte gedaen heb, alle bedrukte te helpen die in nooden zijn, en gerechtige ſaken hebben. Soo haeſt als dus onſe eerſte redenen voorby waren, quam mijn Vader, en geleidde hem in ſijne herberg, daer hy hem ſoodanig bejegende, gelijk tegen eenen betaemt, aen wien men ſijn leven ſchuldig is. Mijn Vader meende, dat het lichtelijk een Perſoon was, die ſijne hulp noodig had; dierhalven wilde hy hem bewegen, om met hem na *Sian* te trekken, daer hy hem na ſijne verdienſten beter vergelden kon: maer hy verſtont, dat ſulks ſijne meening niet was, en dat hy genegentheit had om ſich na den *Tartariſchen* krijg te begeven; en daer na wilde mijn Vader hem tot dankbaerheit evenwel noch eenige edele geſteenten vereeren, 't gene hem eenigſins miſnoegde, ſoo dat hy ons te verſtaen gaf, dat men geene Vriendſchap met Goud of Silver koopen konde, dewijl die alleen door deugden te winnen was. Doch als hy reis-vaerdig ſtont, en afſcheid wilde nemen, ſoo viel ik hem noch andermael aen de voeten, en gaf hem ſoo veel te verſtaen, dat hy my toch eene bede vergunnen wilde. Is die tot deugt gerichtet, ſprak hy, terwijl hy my ophief, ſoo ben ik ook bereid noch andermael voor u mijn

leven

leven te wagen. Als ik hem berichtede, dat mijn hert en sin soo aen hem gebonden waren, dat ik sonder hem voorts niet wel sou konnen leven, soo bad ik hem, hy wilde my de genade laten toekomen, van my voor sijnen dienaer aen te nemen, en dat ik hem een metgesel na den *Tartarischen* krijg wesen mogt. Uw begeeren, sprak hy, is niet onbillijk; maer *Exton* bedenkt u wel, een metgesel in mijne fortuin te worden, heeft veel te seggen; mijn leven is tot hier toe wonderlijk geweest, en het sal lichtelijk na desen noch wonderlijker zijn: Nu draeg ik efter u soo veel liefde toe, dat ik u alle mijn voorleden ongemak niet gunnen sou willen. Doch als ik hem seer yverig daer om bad, en dat hy ook van mijnen Vader, dien ik met vleien daer toe bewogen had, stantvastig versocht wierd, liet hy sich dat wel gevallen; alsoo setteden wy ons te paerde, om den weg na *China* te nemen. Hoewel voor ons vertrek, soo wel mijn Vader, als vele andere geern weten wilden, hoe sijnen Naem, en uit wat Rijk hy geboortig was, soo antwoordde hy hen gestaeg met seer hoffelijke beleeftheden, dat sy sich aen sijnen persoon mogten vernoegen, aengesien hen sijnen Naem geen voordeel noch nuttigheit geven konde; noch dat sy daer door hem niet souden kennen, nadien sijn Vaderland seer wijd van haer afgelegen was. Aldus, seg ik, reisden wy naer het Koninkrijk *Champaa*, waer selfs een schip na het Koninkrijk *Corea* zeilvaerdig lag. Wy bedongen ons daer op, en zeilden door Godts genaden, ettelijke dagen geweldig voort. Maer op eenen dach, als een dikke nevel weder verdwenen was, en de Son begon door te breken, soo wierden wy een groot Oorlogs-schip dicht by ons gewaer.

De Schipper versekerde ons, dat het een Zee-roover was, en dat wy onses levens niet meer seker waren, of wy moesten ons wel dapper ter weer stellen; maer naeuwlijks hadden wy soo veel tijt, dat wy onse harnaschen aendoen konden, of daer riep eene uit haer, dat wy ons aen hen overgeven souden; en sy vielen ook te gelijk met sulken ernst op ons aen, dat wy genoegsaem bespeuren mogten, dat wy Vyanden voor ons hadden. Mijn Heer begaf sich hier op aen eene zijde des schips, en maekte de gene, die hem genaekten, soo veel werks te beschaffen, dat het vele van haer met de koppen betaelden; waer door dese Zee-roovers wel bemerkten, dat den roof deser koopmans-goederen haer licht dier genoeg sou te staen komen. Dese Zee-roovers, die in der waerheit stouthertig waren, schuuwden geen gevaer; maer mijn Heer, en ettelijke van de onse die wy volgden, ontfingen haer soo dapper met onse swaerden, dat haer bloed daer van genoeg getuigenis gaf. Haer Hooftman dreef haer waerlijk genoeg aen door sijn geroep, maer noch veel meer door sijne stoutmoedigheit, terwijl hy mede ons schip had beklommen. Mijn Heer keerde sich terstond tegen hem, roepende; Sonder mijn doot sult gy geen Meester van dit schip worden, daerom verzoekt uw heil op het best. De Zee-roover wilde dese reden geen antwoord waerdig achten, maer ging met soo grooten yver op hem los, dat men wel vernam dat hy geene krachten wilde sparen: doch mijn Heer bejegende hem soodanig, dat hy naer ettelijke slagen hem het leven nam. Ondertusschen hadden evenwel de andere ons schip al vermeestert: maer als sy haren Hooftman doot voor sijne voeten sagen liggen, soo wilden sy schier alle te gelijk hem weder ter neder maken; doch mijn Heer,

na

na dat hy ſag, dat'er geene redding ſijnes levens meer voor handen was, wilde harer noch meer met hem opofferen, en ging met ſulken dapperheit op haer toe, dat ſchier niemand meer de ſlagen ſijnes ſwaerds naderen dorſten, ſoo ſeer hadden ſy de ſcherpte des ſelfdens beſocht, en die met veler doot beveſtigt. Maer ik weet niet, het zy dat ſijne uur noch niet was gekomen, of dat ſijne hopeloosheit haer alle verbaeſt mackte, ſy vloden alle voor hem, ſoo ſeer, dat hy haer ſelfs ook tot in haer ſchip vervolgde. Ik volgde hem mede, en wilde hem in dit eerſte gevecht betuigen, dat ik ſijne gunſten niet gantſlijk onwaerdig was: Maer als wy in 't hevigſte vechten waren, en wel licht, van wegen de menigte der Vyanden, den geeſt ſouden hebben opgeven moeten, ontſtont'er ſoo geweldigen ſtorm, dat men het vechten vergat, en ſich nu uit het onweder te redden bedacht moeſt zijn. Mijn Heer begaf ſich, van wegen eenige wonden en groote vermoeitheit, naer onder in 't ſchip, en verwachte daer ſelfs het geluk van 't bedaren; maer wat'er geſchiede, wy hoorden een groot geſchrey, en meenden, dat wy ergens aen eenige klip ſtooteden, en dat alſoo ons leven, 't welk wy van het ſwaerd hadden behouden, den viſſchen noch ten deele ſoude worden: maer wijd gemiſt, de wind begon ſich nu wat neder te leggen, aengeſien ſy haer ſlechs met een donder-buy had verheeven; den Naem van *Eyquan* wierd met ſulken geſchal en juuchen van de Zee-roovers uitgeroepen, dat ſchier het ſchip daer van daverde. Ik wiſt niet wat dit beduide, en ontſette my niet weinig, als wy een groot deel der Roovers t'ſeffens tot ons ſagen inkomen, ik dacht gantſlijk dat ſy den doot hares Hooftmans wilden wreken; maer dit miſverſtand wierd

wierd my haest benomen, als ik sag, dat de voornaemste onder haer tot mijnen Heer quamen seggen: Of wel uwe grote daden ons licht hadden konnen doen gelooven, dat gy de groote *Eyquan* zijn moest, soo heeft toch ons onverstand diervoegen ons de oogen vast gehouden, dat wy tot hier toe het niet gewaer zijn geworden, welken mis-slag wy nochtans, met veel van ons en onser metgesellens bloed en leven betaelt hebben. Dierhalven komen wy by u daer over vergeving bidden, en dat gy ons nevens u weder verschoonen wilt. Mijn Heer en ik, wierden van wegen dese reden, ygelijk op sijne wijse gants ontstelt, want ik beeldde my in, dat sy sonder twijffel dwaelden aen mijns Heeren Persoon; maer hy, die sich nu weder bedaert had, en sich onbekent aenstelde, trad twee of drie schreden te rug, seggende: Gy zijt seer verdwaelt, die *Eyquan* is al over lang doot, en van den sijnen vergeten. Doch als eenige toe-traden, en sich voor hem vertoonden, soo kende hy terstond sommige van haer, die hem voor desen in den krijg tegen de Westelijke volkeren gedient hadden, en door toelating des Noodlots, wonderlijk met eenen storm van hem waren gekomen, waer van ik niets wist; dies ik het daer mede nu kort maek. Yder wilde de eerste zijn in hem t'omhelsen, en wisten van vreugden niet wat sy doen souden; en met eenen hoorden wy weder op het schip een seer groot gerucht, en vernamen dat noch meer schepen in haer geselschap tot haer naderden; en den Naem van *Eyquan* wierd soo dikwils en veel herhaelt, tot dat die van de andere schepen het hoorden, en dat geschrey soo vermeerderden, dat de gantsche Zee daer schier van weer-galmde. Op ons schip had men vele vreugde-vanen opgeset, waer door de

Hooftlieden en Voornaemſte van de andere ſchepen oirſaek namen, om met booten en ſloepen ſich aen het onſe te laten ſetten. Als men haer nu in het opklimmen berichte, dat haren lang-gewenſchten en verlorenen *Eyquan* weder aengekomen, en nu binnen dit ſchip was, ſoo wierden ſy ſeer begeerig om hem te ſien, en met behoorlijke eeſen te bejegenen; en ſoo haeſt als ſy mijnen Heer in 't geſicht kregen, verſtomden ſy ſchier alle over ſijne treffelijke geſtalte. Hy wilde ten eerſten dat ſtilſwijgen breken, en hief aldus aen: Uwe Metgeſellen hebben ten deele haren ouden en getrouwen *Eyquan* noch niet vergeten; maer indien my mijn geſicht niet bedriegt, ſoo zijn vele van deſe Helden my onbekent. Een onder haer, die door ſijnen ſwier te verſtaen gaf, dat hy wat voornaems weſen moeſt, antwoordde mijnen Heer op de navolgende wijſe: Het is niet ſonder reden; de dappere *Eyquan* is ons onbekent, maer ſijne daden en goede krijgs-ervarentheit is ons van de gene (die nu noch vele by ons zijn) genoegſaem overgebragt, en onſen Vorſt is niets aengenamer geweeſt, dan de eere van uwe kennis te genieten, niet twijffelende, of hy ſou door uwe krijgs-konſt en grooten Moed, met ſijn onderhebbend krijgs-heir, ſijn erf-koninkrijk *Tangut* weder veroveren mogen: maer helaes! het geluk heeft het ſoo goet met hem niet gewilt, want voor korte dagen is hy in 't beſte bloeien ſijner jeugt, door een groot onweder met ſijn ſchip t'ondergegaen, ſoo dat nu weinige, maer noch tot geluk, twee ſijne Suſteren daer uit gants wonderlijk zijn gereddet geworden, aen welkers gebied wy tot nu toe gehoorſaemt hebben. Doch nu ſal het ons voorts geen kleine vreugde zijn, als wy

van

van den wijdberoemden *Eyquan* hier na bestiert sullen worden; om niet alleen den smaed van onsen gewesenen Vorst *Pacoro* door hem te wreken, maer insonderheit ook om de Vorstinnen sijne Susteren, in haer erf-rijk weder te herstellen, aengesien hy onse bede niet af-slaen, noch ons in onsen nood verlaten sal. Wy hebben tot nu toe onse Vorstinnen tegen hare willens opgehouden, want sy niet langer gesint zijn by de krijgs-vloot te verblijven. De Godts-spraek tot *Osumo* heeft ons belofte gedaen, dat gy haest komen soud, en *Tangut*, volgens ons begeeren, voor uwe handen doen beven: dus sult gy dan, na die selfde belofte, onses Vorstens *Pacoros* deel meer als een bloed-vriend nemen; en alsoo edelmoedig zijn, dat ghy het selvige tot onsen besten sult aenvaerden. Mijn Heer had sich tot een behoorlijke antwoord vaerdig gemaekt, maer het geraes en geschrey der gemeene krijgs-knechten, die den lang-gewenschten *Eyquan* sochten te sien, kon hem sulks niet toelaten; want de naem van *Eyquan* wierd soo veel en menigmael geroepen, dat d'een den anderen naeuwlijks verstaen kon. Mijn Heer liet sich ook van een yder sien, en bad noch een van die Heeren, aen de beide Vorstinnen *Pacoros* Susteren, sijnen dienst en gehoorsaemheidt te betuigen, en dat hy bereidt was haer op te wachten. Doch als sy haer op dien selfden dach seer beleefdelijk lieten ontschuldighen, voorgevende, dat sy van wegen den storm het bed moesten behouden, soo wilde mijn Heer dat tot den naesten dach uitstellen: maer hy wierd niet weinig verslagen, als hy vernam, dat beide de Vorstinnen noch den vorigen

avond met een klein ſcheepje daer van gegaen waren, en hem het volgende Briefjen alleen nagelaten hadden.

De Vorſtinnen uit *Tangut*, aen den Wijd-beroemden dapperen *Eyquan*.

DEwijl ons de Godts-ſpraek tot Oſumo *verſekert heeft, dat gy de gene zijt, die onſes Broeders rechtmatige ſaken aennemen ſult, om de Verraders tot* Tangut, *van wegen hare boosheit te ſtraffen, ſoo hebben wy u (met ons als ſwakke Vrouwen-beelden, die u meer ſchaden dan nuttigheit toebrengen konnen, wech te begeven) de heerſchappy alleen gelaten. De Goden willen ons het geluk geven, van malkander eens weder te ſpreken!*

Een van de Bevelhebberen gaf aen mijn Heer deſen brief. Doch als mijn Heer hem bad, de rechte oirſaek harer ſoo haeſtigen afwijkkens t'ontdekken, ſoo wiſt hy allenthalven niets by te brengen, als dat hy giſte, dewijl de Godts-ſpraek tot *Oſumo* geſeit hat, dat *Eyquan* den Koninklijken Huiſe tot *Tangut* wel groote dienſten ſou doen, maer dat het ook eene van die Vorſtinnen groot hertenleed veroirſaken ſoude, wanneer ſy hem had geſien; dat ſy dierhalven, om dit alles voor te komen, ſich van hem niet hadden willen laten ſien, en om deſer oirſaken wille wel lichtelijk wech getogen waren. Hier op had mijn Heer het bevel deſer krijgs-vloten haeſt weder neer-gelegt; als hem deſe krijgs-Overſte de daden en deugden van den Vorſt *Pacoro*, ſeer lieflijk afſchilderde, en ook daer by voegde, dat hy de ſijne kort na den ondergank ſijner groote krijgs-vloot, die door een ſtorm wiert verſlagen,

ſlagen, ſoo dapper op het Eiland *Tinboza*, met ſijne getrouwe *Tartaren*, was by-geſprongen, die nu ſonder twijffel, van de inwoonderen des ſelvigen Eilands, ſouden om het leven gebragt zijn geworden: en als naderhand de ſelvige aen mijnen Heer vertelde, op wat wijſe de Vorſt *Pacòro*, van ſijnen Koninklijken throon, ja land en lieden, door den oproerigen Vorſt *Baccon* was verjaegt en verdreven geworden. Onder deſe vertelling vergat hy geenſins, wat tot roem, lof en eere van den edelen Vorſt *Pacoro* mogt dienen. Mijnen dapperen *Eyquan*, ſprak hy, indien gy kondet weten, met wat deugden deſe Vorſt was begaeft, ja met wat voor grootmoedigheit hy geſtaeg ſijn ongeluk geduldig verdragen heeft, en met wat voor lieflijke ſoete woorden hy ſijne ſchoone Suſteren, de Vorſtinnen, plagt te vertrooſten, gy ſoud niet alleen een ſonderlinge toegenegentheit van liefde tot hem hebben, maer gy ſoud ook door een medelijdig gemoed, ſonder twijffel met alle krachten den ſijnen tot hulp willen byſpringen; en op dat gy deſe mijne woorden te beter geloof moogt verleenen, ſoo beſiet deſe beeltenis (die hy daer op voort bragt) van deſen edelen, doch niet meer tegenwoordigen Vorſt. Niet alleen de redenen van deſen menſch, maer inſonderheit ook de kracht der beweging, die mijn Heer op het aenſchouwen van deſe beeltenis in ſich gevoelde, drongen hem ſoodanig, dat hy in ſijn hert beſloot, de overgeblevene verjaegde Vorſtinnen met lijf en goed te dienen, en haer met alle ſijn vermogen en krachten, wederom in haer Erf-Koninkrijk te ſetten. Och of de Goden wilden, ſprak hy tot deſen Overſten, dat ik noch mijn krijgs-heir, 't welk uit over de twee hondert

 dui-

duisent Mannen bestont, en nu over een half jaer, gelijk gy weet, door eenen Storm deerlijk verloren en verstroit is geworden, by den anderen had, gewisselijk het sou voor uwen afgeleefden Vorst, en sijne noch levende Susteren ten dienste staen; waer door ik dan verhoopt soude hebben, met sulken macht haer beter als tegenwoordig, de helpende hand te bieden, soo seer hebben uwe bygebragte redenen my daer toe bewogen; en het aensien deser Beeltenis, soo vol Majesteitelijke gebeerten en schoonheit, dwijngt mijn hert schier daer toe; en nu ben ik buiten dat daer toe noch vlijttig, om na alle mogelijkheit voor haer te kampen, en gewillig mijn bloed nevens u te vergieten: Laet ons dierhalven met den Veltheer *Maovenlung*, en de *Chinesen* vereenigen, ik twijffel niet, of wy sullen door hare hulp, dewijl onse macht tegenwoordig soo swak is, wat nuttelijks tegen den Oproerder des Koninkrijks *Tangut* verrichten: en, nadien ik weet, dat de groote *Cham*, of Konink van *Niuche*, den *Buccon* heeft tot sich getrokken, en dat sy met gesamender hand de *Chinesers* te bekrijgen gesint zijn, en dat hy tegen den voorgemelden *Maovenlung* te velde ligt, soo sullen wy geene betere gelegentheit vinden konnen, dan even alsoo ons tegen den selven te wreken, en des Verraders *Buccons* Soon, *Glossuer*, die het selfde Heir voerde, eenigsins in eenen Kamp of Veldslag te straffen. Wy zijn hier in alles, antwoordde de Overste, wat gy ons sult bevelen, vlyttig te gehoorsamen; en het staet nu aen u, dat wy ons na dien *Maovenlung*, gelijk hy tegenwoordig in het Landschap *Leatung* met sijn Krijgs-heir ligt, sullen begeven: Wy sweeren u, ons leven by het uwe goetwillig te wagen, ja wy willen u over al,

daer gy ons voeren sult, getrouwlijk volgen. Daer op wierd besloten, dat men de zeilen sou omsetten, en sich naer het Landschap *Leaung* wenden. Gelijk nu dat alles volvoert wierd, en de wind ons ook tamelijk diende, soo hebben wy ons kort daer aen met den *Chinesischen* Veltheer *Maovenlung* t'saem gevoegt, die mijnen Heer ook met alle Hoffelijke beleeftheden ontfing. Doch wy waren naeuwlijks daer aen gekomen, en even was onse plaets ons toegedeelt, als daer kundschap gebragt wierd, dat de *Tartarische* Prins *Zungthe*, *Thienzars* des grooten *Chams*, of Konings van *Ninches* Soon, de Stad *Ningyuen* om in te nemen berennet had, 't welk aen *Maovenlung* oirsaek gaf om in der haest op te breken, en tot die selvige Stad te naderen. *Maovenlung* wilde aen mijnen Heer den slinkker vleugel te bestieren geven, daer in hy sich toch ten besten ontschuldigde, met dat sijne Macht, die nu alleen in twaelf duisent mannen bestont, te swak was, en dat hy had voor sich genomen, den Vyand, waer hy het voordeeligt sou vinden, aen te grijpen, insonderheit haren Doot vyand den *Glossiter*, indien het mogelijk was, te bestryden; en soo liet *Maovenlung* sich sulks welgevallen, en sy grepen op den volgenden nacht den Vyand met hare gantsche macht aen. *Eyquan*, die van de sijne trouwhertig gevolgt wierd, maekte sich overal plaets, en gelijk hy den naem van *Glossiter* dikwils van sich liet hooren, soo bejegende hem een, die hem dus toesprak: wien gy ook zijt, en my nu tot verscheide malen geroepen hebt, indien gy *Pacoros* deel eenigsins aen te nemen denkt, gelijk ik gehoort heb, dat een sich daer toe heeft laten uitkopen, so sult gy dat met uw leven betalen. *Eyquan* gewaerdigde hem geene antwoord, maer ging met sulken

 ken

ken kracht op hem los, dat hy hem uit den zadel lichte, en na dat hy hem de scherpte sijnes swaerds door sommige wonden te verstaen gaf, ook soo seer, dat hy hem het leven benomen sou hebben, indien de sijne sich met hoopen niet op hem geworpen, en met groote snelheit hem aen een kant gebragt hadden, 't welk nochtans haer deerlijk betaelt wierd; want *Eyquan* wettede sijn swaerd soodanig op haer, dat vele van de selvige het leven daer by inschoten, en de andere alle de vlucht nemen moesten. Doch wanneer hem dese *Glossuer* soo onverhoopt uit de handen ontreden was, verbitterde sulks hem soodanig, dat hy, waer hy sich heen wendde, het allesins ruim maekte, en sich ook soo geheel dapper betoonde, dat de gene die by hem waren bekennen moesten, dat *Eyquans* daden die van *Pacaro* verre overtroffen. Geduurende dese sijne dapperheit, vernamen wy, hoe dat de *Tartaren Maovenlung* schier gants te rug hadden gedreven; en als *Eyquan* hem nu te hulp quam, soo sagen wy met grooter verslagentheit, dat een deel *Tartaren* den *Maovenlung* nu al van 't paerd onder sich hadden, die voorts het gants-uit met hem spelen wilden. Maer *Eyquan* sette het met sulken felheit onder die, dat hy alle de gene, die *Maovenlung* bestreden, gants ter neder wierp, en hem weder te paerde hielp, het krijgs-heir ook, met sulken voorsichtigheit weder versamelde, dat niet alleen de *Tartaren* te rug wijkken, maer ook gantslijk de vlucht te nemen gedrongen wierden. Alle *Chinesische* Oversten en Bevel-hebberen, verwonderden sich seer over sijne soo even bedrevene daden; ja *Maovenlung* selfs, die alleen *Eyquan* over de Zege te dankken had, moest opentlijk bekennen en getuigen, dat hy van de Goden gesonden

was,

was, om hem niet alleen in 't leven te behouden, maer dat *China* insonderheit door dese Zege groot heil was wedervaren.

Eyquan ondertusschen vervolgde den Vyand; maer hem bejegende een wonderlijke saek, na dat hy nu den Vyand tot op twee mijlen na-geset had, sag hy van verre by eenig bosch eenen strijd, van ontrent twintig persoonen en daer over. Wy meenden in 't eerst, dat sich de Vyand, om ons wederstand te doen, aldaer had geset, 't welk *Eyquan* ook oirsaek gaf, om met vollen toom en sporen sich daer na toe te begeven. Wy volgden den selven, en waren getuigen, van het gene dat ons niet weinig verwondering bragt.

Het was een *Tartersch* Ridder, wiens harnasch geheel met edele gesteenten beset was, die sich midden onder vier-en-twintig van de onse soodanig verweerde, dat het weinig scheelde, of men had hem de Zege toe-eigenen konnen. Hy had om sich eenen hoop dooden van menschen en paerden, behalven die, welke hy, gelijk wy oirdeelden, soo even gedood had. Wy vonden noch wel dertig dooden, soo wel *Chinesen* als *Tartaren* voor sijne voeten liggen, die ons de gedachten gaven, dat hy niet alleenig geweest moest zijn; maer dat sijne metgesellen, terwijl sy hem hadden willen beschutten, sulks ook met het leven hadden moeten betalen, en dat hy alleenig was overgebleven, sich tegen soo grooten hoop noch te weeren. Wy overwogen sijne dapperheit, die gants te verwonderen was; en indien wy niet te voren van *Eyquan* diergelijk gesien hadden, soo sou wel sijns gelijk niet licht gevonden worden.

Onse aenkoomst maekte hem geensins verbaest; terwijl hy sich had verklaert seer licht eer te sterven,

ven, als ſich op [redacted] geven. Hy ſette noch met veel grooter moed op haer toe, ja deed in een oogenblik twee-en-dertig voor ſijne voeten liggen, maer ſijn paerd was ſeer verwond, ſoo dat het ook ter neer viel. Doch als hy ſich te voet noch ten beſten wilde weeren, ſoo wierd hy van de *Chineſen* overmant, die hem toch buiten twijffel den doot ſouden aengedaen hebben, indien *Eyquan*, die ſich nu van wegen ſijne daden op hem verlieft bevond, ſijn paerd niet de ſporen had gegeven, en midden onder haer was gereden, roeppende: Schaemt gy u niet, eenen ſoo dapperen Held het leven te nemen; gy moeſt veel eer hem by het ſelfde behouden. Als nu de *Chineſers* hem voor den ſelfden erkenden, wien ſy niet alleen voor de gantſche Zege, maer ook voor het leven hares Veldheers te dankken hadden, trokken ſy terſtond af. Doch als *Eyquan*, uit den rijkdom van ſijn harnaſch beſpeurde, dat hy een uit grooten huiſe moeſt weſen, ſprong hy van ſijn paerd, ſchoof het viſier ſijnes helms wat op, en omhelſde hem met alle vriendelijkheit. Onverwinnelijkſte Held, ſeide hy, vergeeft deſe lieden hare onbeſinnentheit; en indien gy meent, dat ik u eenigen dienſt kan bewyſen, met u tot de uwen te laten geleiden, ſoo wil ik tot dankbaerheit niet liever, dan de eere van uwe vriendſchap begeeren, en my als dan inbeelden, daer voor vergelding genoeg te hebben.

Deſe *Tarter* wierd wel over deſe ongehoopte, groote beleeftheden ſeer onſtelt, maer hy oirdeelde mede, uit *Eyquans* ſchoone ſwieren, en de eerbiedigheden die wy hem beweſen, dat hy wat voorneems moeſt zijn, ſeggende met het half ontbloot aengeſicht: Tot hier toe heb ik mijn leven

en mijne vryheit beschut; maer tegenwoordig wil ik my geern aen u overgeven, ô grootmoedigste Ridder, dewijl ik ten minsten noch die vernoeging daer by sal hebben, dat ik een gevangen van den alderdeugtsaemsten Persoon ben. *Eyquan* hervatte; dat willen de Goden nimmermeer gehengen, dat ik eenig ander voordeel, als mijne versochte vriendschap op u sou begeeren; gy zijt vry en onverwinnelijk. Doch als hem dese *Tarter* tot betuiging sijner liefde omhelsen wilde, kon sulks een groote wonde, die hy op den rechter arm had, hem beswaerlijk toelaten. *Eyquan* merkte dit, hielp hem ontharnaschen, en sijne wonde verbinden, waer mede het bloed, dat geweldig daer uit liep gestempt wierd. Maer verwondert u over 't geval, en neemt in acht, hoe alle saken hem tot eene liefde hielpen, die hem tot nu toe soo schadelijk geweest is. Als dese *Tarter* een neusdoek, om sijne wonden te verbinden, uit wilde trekken, soo toog hy met eenen een busken daer uit, dat met diamanten omset was, en ter aerden viel: dit hief *Eyquan* op, en met dat hy het selfde hem weder geven wilde, soo wierd hy daer in een af-beeldsel van een vrouwen-beeld gewaer, dat hem met het eerste aensien soo seer ontroert maekte, dat hy sijne verw twee of driemael veranderde, en ook even in het selfde oogenblik sijne liefde verwonnen wierd, soo dat hy wel alles wat hy had, aen desen *Tarter*, voor het selfde af-beeldsel had willen geven; en of hy wel gesint wierd, hem na den prys ofte waerde daer van te vragen, soo nam hy toch anderen raed, denkkende, dewijl het soo schoon was, dat de *Tarter* om geen geld het hem sou willen laten, daer het hem ook soo lief mogte zijn, dat hy het nimmer

sou

ſou van ſich konnen geven, daerom nam hy dat geſwind uit het ſelfde busken, en gaf het den *Tarter* ledig wederom, die ſich dan dierhalven niet weinig verheugde, en dat weder by ſich ſtak, *Eyquan* nochtans met de alderhoffelijkſte woorden bejegenende, ſoo dat hy ſich ook tot in het graf hem te dienen verbond: waer op *Eyquan* hem een goet paerd, dat hy by hem had, gaf, ſijn affcheid nam, en weder te rug keerde. *Maovenlung* en de andere, die ſijnenthalven al vry bekommert waren, wierden op ſijne aenkomſt ten hoogſten verblijd; en na dat hy *Maovenlung* nu ſelfs ontharnaſchen hielp, en twee of drie wonden, die toch gants klein waren, verbinden liet, ſoo wiſt hy niet, met wat voor hoffelijke eerbiedigheden hy hem ſou bejegenen, hem noemende den Verloſſer ſijnes levens; daer by voegende, dat deſe ſijne groote daden van den *Chineſiſchen* Keiſer ſoo vergolden ſouden worden, dat hy daer over vernoegt ſoude weſen. Hy was nu naeuwlijks in ſijne tent gekomen, en met my alleen, of hy ſprak: weet gy wel *Exton*, dat ik huiden meer heb gewonnen, dan of ik het Koninkrijk *Tangut* verovert had; want ik verſeker u, dat my geen Koninkrijk ſoo lief is, dan 't gene ik van den dapperen *Tarter* met liſt heb genomen. Ik beelde my eerſt in, dat het eenige edele geſteenten van grooter waerden waren, 't welk my ook deed antwoorden: Het Rijk *Tangut* is ſoo ſeer hoog beroemt, dat ik het daer voor houde, dat deſe *Tarter* ſoo vele kleinoodien niet by ſich gehad heeft. Heel wijd gedwaelt, viel hy my in de reden, dat het kleinoodien of edele geſteenten ſouden zijn. Neen, *Exton!* het is van grooter waerden, alſoo trok hy te gelijk met grooter eerbiedigheit dat voorſeide afbeeldſel uit, en gaf my het ſelvige, als een groote

Heiligdom te sien; bespeur hier uit, voer hy voort, of dit niet alleen, boven alles wat in de wereld is, geacht worden moet. In waerheit ik wierd eerst over d'ongelooflijke schoonheit deses Vrouwenbeelds seer ontroert: maer als ik weder tot mijn selven quam, sprak ik; Ik moet bekennen, indien de Persoon, waer na dit is geschildert, met dese beeltenis gelijkt, dat haers gelijk wel nergens kan noch mag gevonden worden; doch het zy hoe het wil, indien dusdanige te vinden was, en dat sy u lief hebben en uwe liefde waerdig zijn mogt, soo was het wel te bedenkken, of men voor haer een koninkrijk sou kiesen. Dat'er soodanige een wesen moet, is niet te twijffelen, antwoordde hy: doch dat ik my niet vastelijk inbeelden kon, dat die Persoon schoonder dan haer Afbeeldsel sou zijn, sulks maekt ons d'ervarentheit bekent, dewijl geene schoone hare schoonheit genoegsaem kan laten afschilderen. Maer dat sy mijne liefde niet waerdig sou zijn, mogt men ô *Exton*! wel omwenden; want ik soodanige niet waerdig ben, noch immer kan worden. Dies niet te min wilde ik haer wel in aller gehoorsaemheit en eerbiedigheit tot in mijn graf bedienen, en oppassen. Doch het is een ongeluk, dat ik haer niet ken, noch aen wat einde sy te vinden is weten mag. Nochtans sweer ik nu, dat my geenen weg te wijd soude zijn, dien ik niet sou heen trekken om haer slechs te sien. En als hy noch wel wijder voortvaren wilde, belemmerden hem de suchten in de spraek, soo seer, dat hy sich schaemde over een enkel afbeeldsel soo verslingert te staen: Soo dat hy my den rug toekeerde, en sich tot rust wilde begeven; maer het ging niet aen, dit afbeeldsel was nu al soo diep in sijn hert ingewortelt, dat hy niet meer wist wat hy deed. De middernacht

was naeuwlijks voorby gegaen, als ik hem noch wakende met diepe suchten, en kleine stem hoorde seggen: Mag'er wel iemand gevonden worden, die met my te gelijkken is; of heeft 'er wel oit iemand geweest, dien het geluk en het ongeluk soo te saem overvallen? Het geluk heeft my met den Naem van *Eyquan* willen te kennen geven, en ook doen gelooven, dat ik iets wat sou zijn, 't gene my selfs onbekent is, en dat het nu bedekter wijse my noch wilt verkondigen: doch het ongeluk heeft my soo getroffen, dat ik, daer ik tot op dese tijt mijn selven niet heb konnen vinden, tot liefde gedwongen word, en dat ik moet lieven, sonder te weten wie ofte wat. Maer ach! wat ongeluk is grooter, uw eigen persoon, of uwe liefste niet te kennen? Gy sult (voer hy voort, terwijl hy met sich selven sprak) naer een persoon, welkers afbeelding gy nu gesien hebt, wel konnen vernemen, als ook waer sy haer onthoud; en gy weet selver niet waer uit gy gesprooten zijt. Het was ja veel beter, dat gy na den oirspronk uwes bloeds vernaemt, indien het anders waer mag zijn, 't welk men u daer van heeft verkondigt. Naer een klein stilswijgen, ving hy weder aldus aen: Maer voor my, hoe had het mogelijk konnen zijn, dat mijne Ouders my soor seer souden geliest hebben, indien ik niet haer eigen vleeschelijke Soon had geweest? Hoe? heb ik wel oit gesien, dat mijn Broeder en Susteren ergens in my zijn voorgegaen? ja ik, als oudste, heb veel meer voor haer alle voordeel gehad. Hoe kan my dan d'allerschoonste, die eene *Tarterin* zijn sou, na des Godts-spraeks meening, anders berichten? Na dat hy weder een weinig stil had geswegen, hief hy dus aen:

Het alderschoonste wijf van Tart'ren uitverkoren,
Sal u berichten, dat gy gants niet zijt geboren
Van dien Gylixy: *Neen, gy zijt een Keisers Soon,*
En uw Heer Vader voert den Scepter en de Kroon.
Inmiddels houd u stil, met goet geduld voor allen,
En wacht alleen den tijt, die Schoonste te gevallen.

Na dat hy weder een weynig adem geschept had, ving hy voorts aldus aen. Hoe! sou my een schoone *Tartarin* berichten, dat ik mijnes Vaders *Gylixy* Soon niet sou wesen, en soude ik haerder liefdes halven geduld hebben, en den tijt uitwachten? Ach! Soude dat dese wel zijn, welkers afbeelding ik by my heb, die my, uyt liefdens wille, mijn geslacht soude seggen? Ach hoe geluksalig soude ik wesen, wanneer die Schoonste te vinden was, en dat ik haer sou mogen sien! Ick begeerde dan nimmer mijne geboorte en oirspronk te weten. Dit eindigde hy met soo klaeglijke woorden, dat sich een steen daer door tot medelijden bewogen sou hebben: hy liet ook, tot dat het dach begon te worden, niet af van suchten. Na dat hy nu sich weder bekleed had, en ik hem recht in 't aensicht te sien kreeg, soo wierd ik terstond sijne soo haestige verandering gewaer, en kon my niet genoegsaem verwonderen, van dat de liefde soo veel macht by sich had, om in eene nacht hem sijne gedaente t'ontnemen, dewijl hy schier onkenbaer geworden was. Naeuwelijks was hy uit de Tenten gegaen, *Maovenlung* te besoeckken, of hy bejegende hem selfs aen den ingank, om na sijne gesontheit te vernemen. Als hy nu weder met hem na sijne Tent ging, omhelsde hy hem soo vriendelijk, dat men wel sien kon, dat dese *Maovenlung*

voor

voor die hem bewesene dappere daden der Vriendschap, tot redding sijnes levens, sich seer danckbaer betoonde. Hare eerste redenen, die met groote hoffelijkheit wierden vermengt, waren naeuwlijks voorby, dat ook niet alle Oversten en Bevelhebberen quamen, hem niet alleen (terwijl sy hem noch van wegen sijne wonden in het bed vermoededen) te besoekken, maer ook Krijgs-raed by hem te houden. Na dat sy sich nu te samen neer geset, en schier yder in 't bysonder dien *Eyquan*, in den Naem, en van wegen den grooten *Chinesischen* Keiser, over sijne groote daden, op den dach van gisteren bewesen, bedankt hadden; sloeg *Maovenlung* voor, nadien men uit eenige *Tartarische* gevangenen met groote moeiten uitgehaelt had, dat de andere *Tartarische* Macht, onder den Konink *Thienzar* selfs na *Corea* getrokken was, om het selvige Rijk sich niet alleen t'onderwerpen, maer ook insonderheit alle de daer in liggende *Chinesische* besetting met de scherpte des swaerds neder te maken, en te vervolgen; of het dan niet wel raedsaem was, dat sy opbraken, om den selfden *Thienzar* te wederstaen, en de *Coreaenen* te hulp te komen. Wanneer nu alle de Oversten op *Eyquan*, om sijnen voorslag te hooren, hare oogen wendeden, soo ontschuldigde hy sich seer hoffelijk, voorgevende, dat hem soo wel des Lands gelegentheit, als ook hare macht, onbewust was, en versocht eerst hare meening hier over te vernemen. De meeste onder haer bragten voort, eerst dat dese *Thienzar*, ongelijk veel sterkker was als sy; ten tweeden, dat 'er geene middelen te vinden waren, om in soodaniger spoed sich na *Corea* te laten over-setten, dewijl 'er soo veel vaertuig niet voor handen was; ten derden, dat sy te spade quamen, daer al sommige weken

sou-

souden moeten verloopen eer dat haer Krijgs-heir in en uitgescheept konde worden; eindelijk en ten vierden, soo soude het Land *Leatung*, als men sich aldaer heen wilde begeven, onderwijl groote schaden lijden, dierhalven hielden sy voor raedsaem, dat men met het krijgs-heir niet van daer soude wijkken, maer eenige boden haestig over senden, om de *Coreanen* te waerschouwen, dat sy het platte land souden ten besten geven, en de besettingen in de Vestingen trekken, terwijl men wel wist, dat de *Tarteren* niet soo lang in het selfde Koninkrijk konden verblijven, om eene Vesting aen te tasten; en indien sulks buiten vermoeden mogt komen te geschieden, soo kon men haer dan by tijts genoeg te hulp optrekken, aengesien men *Tuvenie*, met eenige duisend Mannen van 't Hof verwachte. Maer als eindelijk het ook *Eyquan* te beurt viel, sijnen raed by te brengen, soo vraegde hy, of men niet mede te lande na *Corea* kon komen? Gelijk sy dat nu met ja beantwoordeden, maer men moest over *Tuxun*, door een *Tartarisch* landschap trekken, en den weg, dien *Thienzar* genomen had, mede nemen. En of wel de vloed *Galo*, aen gene zijde van de Muur niet diep, en wel om door te gaen was, en de weg daer door soo veel nader, soo was het toch onmogelijk van wegen de *Tarteren* daer heen te komen. Doch als *Eyquan*, eer haer weder te antwoorden, sich een weinig bedacht had, hief hy aldus aen: Wy hebben gisteren over de *Tarteren* een soodanige Zege behouden, dat ik wel geloof, dat daer in twaelf duisend Man sonder de gevangenen op de plaets zijn gebleven, en dat men dierhalven aen dese zijde soo seer niet te vreesen heeft: de *Coreanen* nu, die tot hier toe aen de *Chinesers* soo voordeelig geweest zijn, in gevaer te stellen, en daer in

te laten ſteken, kan ik geenſins raedſaem vinden: Ik geef nu ook toe, dat men van wegen het vaertuig te water, en de lange tijt haer ſoo ſpoedig niet te hulp komen kan, ten ware dat men den weg over land nemen mogt, maer de gantſche macht van *Leatung* weg te voeren, was ook niet geraden; dierhalven hield hy na ſijne meining voor goet, dat men twintig duiſend Man, die wel te paerde geſeten zijn, uit dit leger ſou verkieſen, en om te beter door te komen, de ſelvige op ſijn *Tarters* te kleeden, welke kleeding men t'eener uur, van de verſlagene ende gevangene hebben kon; maer de overige geharnaſcht die mede ſoude voorttrekken; moeſten voorgeven, dat ſy van den Vorſt *Zungthe* geſonden waren, om den Konink *Thienzar* tegen *Corea* te volgen. Onderwijl moeſt men de *Coreanen* laten weten, dat ſy op die ſelfde tijt de *Tarters* van voren, wanneer deſe die van achter, ſouden aengrijpen; daer dan niet te twijffelen was, of ſy ſouden *Thienzar* nevens geheel ſijn leger verſlaen: maer indien men wilde wachten, tot dat hy gelukkig en zeeghaftig van *Corea* weder te rug quam, ſoo ſoude hy dan het Landſchap *Leatung* met gantſcher macht aengrijpen, nadien men ook berichting ontfing, dat hy noch ſterk werven liet. Alle Overſten en bevelhebberen ſagen malkander aen, wiſten niet wat ſy ſeggen ſouden, de Voornaemſte vielen deſen aenſlag toe, en een onder haer ving aldus aen. Het is niet meer te twijffelen, ô *Eyquan*, of gy zijt van de Goden tot der *Tarteren* ondergank ons te hulp geſonden geworden? want wy bevinden uwen raed in deſe ſaek alſoo nuttiglijk als dapper, gy zijt de gene die den ſelfden in 't werk wel kond ſtellen, daerom geven wy onſen wille ook geern daer toe. *Maovenlung*, die tot hier

hier toe *Eyquan* met verwondering aengehoort had, sprak: Soo wel *Eyquans* meining als der anderen, die daer in toevallen, is gants seer goet; maer, ô gy Edele Ridderen, wie is onder u soo bequaem, om desen *Eyquan* te bewegen, dat hy dit uit te voeren op sich sou mogen nemen, want sonder hem souden wy dien niet konnen voltrekken. Volgens uw bevel, my daer heen te begeven, en iemand van dese Oversten trouwhertig by te staen, die dat leger daer heen sal moogen voeren, ben ik wel schuldig te gehoorsamen. Niemand van ons (vielen sy schier alle te gelijk hem in de reden) sal sich onderwinden, den dapperen *Eyquan* te bevelen, maer ons alle sal de eere van met hem te gaen, en na sijn besluit ons te mogen schikken, tot bysondere vreugde zijn. Na dat nu een yder, en insonderheit *Maovenlung*, hem met groote gebeden en krachtig bewegende redenen drongen, met het bevel harer begeerten, twintig-duisend Man tot sich te nemen, soo moest hy sich dat ook laten wel-gevallen. Soo haest als sy nu een besluit hadden genomen, wierd geen langen tijt versuimt, of daer bevonden sich soo vele uitgelesene Krijgs-lieden, meest op sijn *Tarters* gekleed, buiten voor het leger al vaerdig. *Eyquan* liet ondertusschen sich wapenen, maer kon niet nalaten te dier tijt my te antwoorden, als ik hem vraegde, wat die spoedige verandering, en sijn vroolijk gesicht beduide. Hoe *Exton?* sprak hy, sou ik niet vroolijk zijn, dewijl ik moet denkken, dat ik, terwijl ik tot de *Tarteren* nadere, met eenen ook tot de voortreffelijkste Persoon nadere van welke dit Afbeeldsel is? Of ook ten minsten den selfden Ridder weder sal konnen aentreffen, dien ik het ontnomen heb, en hem met geweld daer toe dwyngen, dat hy my seggen

sou wie sy mag zijn, en waer sy sich mag onthouden. Hoe? Kon my wel grooter vreugde wedervaren? Hy had naeuwlijks uytgesproken, of *Maovenlung* quam, en bood hem twee kostelijke *Tartarische* paerden aen, met bidden dat hy die van hem wilde ontfangen, hem daer by berichtende, dat sijne Metgesellen hem nu al wachteden. *Eyquan* kon dese beleeftheit niet wel afslaen, bedankte hem dierhalven vriendelijk, en na dat sy malkanderen tot in het graf getrouw te zijn hadden gesworen, en met geen geringe liefdes-betuiging d'een van d'ander afscheid namen, en hertelijk omhelsden, sprak *Maovenlung* als *Eyquan* sich te paerde sette. Indien gy soo wel Zeeghaftig sult weder komen als ghy dapper zijt, soo sal *China* u ten hoogsten verbonden wesen. Als *Eyquan* hier op het Heir, dat met hem sou gaen, met ontblooten hoofde, dewijl hy sijnen helm had afgenomen, besag, en by elke standaert een bysondere reden gevoert had, waer door hy de gemoederen seer tot sich neigde, soo bespeurde hy daer nevens, dat hem alle de Oversten in der waerheit, de best toegeruste mede gegeven hadden, 't welk hem noch groote vreugde veroorsaekte. Dan seide hy, wanneer hy van haer allen sijn afscheid nam: Ik ben aller uwer gunsten die gy my toedraegt onwaerdig; doch dewijl ik sie, dat gy ô dappere *Chinesers*, eenen Vremdeling en onbekenden, alleen uit louter grootmoedigheit, soo veel goets wilt, soo hoop ik u voorts door mijne diensten te betuigen, dat het u niet sal behoeven te rouwen dat gy *Eyquan* voor eenen knecht aen en opgenomen hebt. Met dusdanige en diergelijke beleeftheden, gewan hy naderhand meest alle de *Chinesers*, soo dat sy begonnen hem van herten lief te hebben. Ik wil swijgen, dat sijne uitmuntend-

vrien-

vriendelijke swieren, en aengeborene schoonheit veel daer toe hielpen, dat sy hem lieven moesten. Gelijk hy nu een weinig voor uit was gereden, beraedslaegde hy met sijne by sich hebbende getrouwe *Tarteren* uit *Tangut*, hoe die saken ten besten aen te vangen waren; en daer op rieden sy hem, hy soude sich voor den *Glossiter* uitgeven, terwijl hy ook selfs aen de plaetsen daer sy door moesten onbekent was, vermits hy eerst nieuwlijks met sijn leger aldaer was aengekomen; en nu sy des selfs gelegentheit, als die uit *Tangut* waren, wel wisten, en ook de spraek bysonderlijk kenden, soo kon het selfde gants lichtelijk aengaen. *Eyquan* wierd hier over seer verblijd, en in der waerheit hy had ook oirsaek daer toe, want men hem niet alleen door de Vesting *Tuxun* onverhindert doorliet; maer sy bewesen hem ook, als den gemeenden *Glossiter*, over al groote eeren. Wy gingen alsoo ettelijke dachreisen met een snellen weg na *Corea* toe, en waren schier aen den aenvang van 't gebergte gekomen, als wy kondschap kregen, dat *Thienzar* slechs een dach-reis aen gene zijde van 't gebergte voor ons was. Wy wierden dierhalven verbaest, want wy hadden gehoopt, dat hy al verder in 't land sou geweest hebben. Den moed eeniger *Chinesen* ontviel haer gants; want, seiden sy, eer dat de *Coreanen* tot haer konnen genaken, zijn wy al verraden, en rontom van de *Tarters* besloten, soo dat niemand van ons daer sal konnen af komen. Doch *Eyquan* wederleide haer alle gevaer met sulke redenen, dat alle de gene, die nu d'ondervinding van sijne daden hadden, hem lichtelijk geloof konden vergunnen: Maer ach! met het aenbreken van den dach, sou ook mijn Heer, even gelijk haer, den moed schier ontvallen hebben; want wy vernamen dat *Zungthe*

kennis van ons had gekregen, die met meer dan twintig duisend Man ons kort op de hielen volgde.

Eyquan siende, dat soo wel sijn krijs-saken, gelijk alles wat hy in de liefde had aengevangen, in seer quaden stant waren, wierd seer bedroeft; maer terstond besloot hy noch by sich, liever duisendmael te sterven, als overwonnen te zijn. Neen seide hy tot sich selven, als *Eyquan* toch overwonnen daer af quam, hoe soude hy sich, by eene soo onvergelijkkelijke schoonheit, wanneer hy die noch mogt aentreffen, ook durven sien laten? Neen seg ik, veel eer gestorven. Maer ô Goden, indien ik sterf, al eer ik de schoone persoon deses Af-beeldsels gevonden, en van haer vernomen heb wie ik ben, soude ik dan de bedroefde vernoeging wel konnen hopen, dat sy, vermits ik hare Af-beeltenis van herten bemint heb, ook eenig medelyden met my soude hebben; dat is verre van daer. Daerom ô *Eyquan*, draegt u soodanig, dat gy als overwinnaer, en niet als overwonnen daer van koomt. Na dat hy aldus sijne saek wel overleit had, soo hield hy krijgs-raed; en als de andere sijne meening sich lieten wel-gevallen, soo wierd die sonder tegenspreken gevolgt. Sijn voornemen was wel seer stout, doch de nood was voor handen, soo dat men uit twee quaden het beste moest kiesen. Hy seide dan tot alle Oversten en Bevel-hebberen, indien wy eens tusschen beide die legers besloten worden, soo sal 'er geene redding meer voor ons overig zijn; daerom is het van nooden, soo veel ons mogelijk kan wesen, yder deel in 't bysonder te slaen. Indien men dan nu, voer hy voort, den Konink eerst aengrypen wilde, soo soud 'et ongewis wesen of men hem alleenig sou konnen verslaen, dewijl hy seer sterk, en de bestemde dach voor de *Coreanen* noch niet gekomen is: dierhalven was het

nu

nu wel best, dat men die *Zungthe*, die niet vermoed dat men hier van hem weet, op de komende nacht voor het eerst aentaste. Het was sijne meining, dat hy licht sou te slaen zijn, dewijl van wegen het hard optrekken, en lange dach-reisen, die volkeren sonder twijffel vermoeit souden wesen; maer sy daer-en-tegen, die wel vijftig uuren gerust hadden, alle frisch en wel gemoed. Wanneer dan *Zungthe* soude mogen verslagen zijn, en *Thienzar* lichtelijk dat sou vernemen, soo soude hem sulks een vreese veroirsaken, terwijl hy ons sterkker dan wy zijn gelooven sou; dierhalven soude hy sich in het gebergte versteken, en ons alsoo tijt laten, om ons met de *Coreanen* te versterkken: doch gebeurde dat niet, soo was het dies te beter, nadien wy dan onsen aenslag souden konnen vervolgen. Onderwijl bleven wy aen het begin van 't gebergte in volle slag-order staen; en waren ook soo gelukkig dat wy sommige *Tarters* van *Zungthe*, sonder dat sy iets van ons vernomen, gevangen bequamen, die ons dan berichteden, dat sy van desen nacht een mijl van 't gebergte sich neer-setten souden, daer by voegende, dat vele van haer, wegens de vermoeidheit der paerden, daer sy seer haestig voort getogen waren, onderwegen souden gebleven zijn, als ook dat *Glossiter* by haer was. De naem van *Glossiter* maekte soo wel *Eyquan*, als sijne by sich hebbende *Tarteren* uit *Tangut*, soodanig verbittert, dat sy den nacht naeulijks konden verwachten. Als die selvige nu gekomen was, en sy uit het gebergte voort reden, wilde *Eyquan* den sijnen een hert in spreken, ving aen haer seer te lief-koosen, te pryssen, en veel te verheffen. Hier toe is het, seide hy, mijne Broeders, dat ik u aen uwe kloekheit gedenkken doe, op dat yder voor sich selven met grooter kloekmoedigheit stryde, even of geheel de

weereld hier uwe bedrijven sou sien. Ik kan selfs in dit Schermutsel uwe dapperheit niet aenschouwen, noch u door mijn toedoen daer in voorgaen, ik wil swijgen, u door mijne stem toe te roepen, terwijl wy den Vyand in het duister willen aengrijpen, en hen soo veel tijt niet vergunnen, dat sy haer geweer mogen opvatten. Gy zijt dan selfs de getuigen uwer daden; doch gelooft niet, mijne Makkers, dat in die duisternis iets uwe slaphertigheit sou konnen verbergen, neen, want de Zege over uwe Vyanden sal alles ruchtbaer maken. Ik twijffel niet, of ik sal u morgen op het aenbreken van den dach met roof en beuit gants overladen voor my sien, waer door uwe daden en dapperheit my sullen openbaer worden. Het teeken dát ik van u eisch, sal het selfde zijn, dat ik selfs u sal geven. Met dese woorden sweeg *Eyquan*, maer alle de Oversten en de gemeene Krijgs-knechten betuigden, door het kloppen op hare lancien en swaerden, dat sy hem hare getrouwheit versekerden.

Na dát nu een yder eenen witten doek, om malkander in de duisternis te kennen, genomen en omgebonden had, reden wy hard voort, en waren ook soo gelukkig, dat wy den Vyand in diepen slaep vonden; want terwijl sy sich soo vast ingebeeld hadden, dat wy van haer geene kennis souden hebben, soo waren sy buiten alle vreese: hare Schildwachten nochtans lieten niet na alles te doen wat haer betaemde, maer sy wierden in soo grooter haest te rug gedreven, dat de andere naeuwlijks tijt hadden, (na dat al bereids een ontelbaren hoop gedoodet was) om sich sonder zadel op hare paerden te werpen en de vlucht te nemen. Men kan niet gelooven hoe weinig wederstant wy vonden, want in 't duister kon sich niemand by sijne vaen-

dels

dels begeven, soo dat sy, waer heen sy best konden, sich verborgen of vloden; ook soo geheel, dat wy in drie uuren niemand meer vonden, die het geweer tegen ons trok. Mijn Heer, of *Eyquan*, deed aldaer rechte wonder-daden; doch dewijl die nacht duister was, kon men niet alles sien. Ik hoorde hem den naem van *Glossiter* verscheide-malen roepen, dat hy sich tegen hem soude stellen, maer niemand verscheen daer op. De onse wilden eensdeels den Vyand najagen, andersdeels sich tot plunderen begeven, maer *Eyquan* wilde dat beyde niet toelaten, en liet den doorgank van 't Gebergte noch beter besetten, op dat 'er aen *Thienzar* geene tyding gebragt mogt worden, en dat men by dach te sekerder sou plunderen.

Wanneer die nu begon aen te breken, vernamen wy, dat op ettelijke mijlen schier geen Vyand meer was te vinden, soo gants hadden sy de vlucht genomen: van de onse waren geen hondert mannen gebleven; maer van de Vyanden lagen meer dan vijftien-duisend op die plaets neer gevelt, en vier duisend waren gevangen genomen. Hier kon men bemerkken, dat het meeste deel van des *Glossiters* benden, die daer verslagen gevonden wierden, oproerige uit *Tangut* geweest hadden; want dewijl wy in de zijde het eerste aengrijpen deden, soo bequamen wy ook ten eersten ontrent vier-duisend gevangenen, meestendeel uit *Tangut*. Als dese nu hare Vrienden, die by *Eyquan* waren, bekenden, daer sy ook den *Glossiter* door eenige oirsaken hatelijk hielden, verklaerden sy sich te gelijk op onse zijde, die van *Eyquan* hoffelijk ontfangen wierden, uitgenomen een onbekent Ridder, die sich in die selvige nacht soo dapper gedragen had, dat vele van de onse het met verlies hares levens ondervonden

den hadden. Want hy was wel de eenigste geweest, die ons de meeste wederstant deed; doch ten laesten soude hy dat leven van wegen de menigte hebben moeten laten, indien niet *Eyquan*, die sich over sijne daden verwonderde, hem het selfde wonderlijk bewaert had. Doch met wat voor schoone beuit de onse sich overladeden, is ongelooflijk; want de *Tarteren*, gelijk u bewust is, nemen gemeenelijk met sich, alles wat sy achter op hare paerden konnen voeren. Desen soo grooten roof, en noch die veel heerlijker Zege, maekte desen *Eyquan* by den onsen in soo grooten aensien, dat hy voorts als een Godt van haer geacht en geeert wierd, ja van de gemeene, dewijl hy den roof haer alleen liet behouden, wierd hy soo bemint, dat sy voorts gestadig by den naem van *Eyquan*, als of die haer van den hemel gekomen was, hare beloften en eeden deden; sich gantslijk inbeeldende, dat, waer hy haer heen voerde, sy altijt den Zege in handen hadden; waerom sy ook met ongelooflijke kloekmoedigheit vochten, en *Eyquan* in alles volgen wilden. Dese onse Zege, en de soo ongehoopte versterkking door die vier-duisend *Tarteren* uit *Tangut*, maekten de onse soo gehard, dat *Eyquan* de tweede Zege nu al uit hare gedaenten vernemen kon: Maer terwijl haer de bestemde dach, op welken soo wel sy als *de Coreanen* den Vyand te gelijk aenvallen souden, nu veel te lang viel, en sy ook eenige dagen buiten vermoeden te vroeg gekomen waren, soo konde hy soo lange niet wachten, sich inbeeldende, dat hy soo wel den *Thienzai* als den *Zungthe* kon overwinnen; want, seide hy eens in sich selven: Verwacht ik den bestemden dach, soo sal ik die eere niet alleen hebben, maer de *Coreanen* sullen haer deel daer van willen genieten,

ten, en dan sal mijne Schoone onbekende my den roem niet alleen konnen geven. Neen *Eyquan*, maekt u haers waerdig, waer mede gy u aen dese Schoone, als een Overwinnaer vertoonen moogt, en dat sy ten minsten uwen Naem door uwe daden, eerst mag vernemen, en onbekent eer sy u siet, roemruchtig loven. Wanneer hy nu gantschelijk by sich beslooten had, den *Thienzar*, die noch niets van hem wist, ook aen te grijpen, gaf hy sulks sijnen by sich hebbenden Oversten en Bevelhebberen te verstaen: die dan in het laeste treffen sulke toegenegentheden tot hem gekregen hadden, dat sy hem niet wilden tegen spreken, maer hem over al volgen. Na dat hy nu 's ander-daegs had te paerde laten blasen, en al over dat voorseide gebergte gekomen was, stelde hy de sijne op het effene veld in een schoone Slag-orden: daer sprak hy met soo grooten kloekmoedigheit alle de krijgs-lieden toe, dat sy uit de vroolijkheit sijner oogen geheel gelukkige voorboden lasen. Is het waer, mijne Broeders, sprak hy, dat de Overwinnaers nimmer moede zijn; soo laet ons nu, eer wy ons recht tot rust begeven, den *Thienzar* ook overweldigen: vreest niet, mijne Helden, of schoon onse Vyanden ongelijk veel sterker als wy zijn, wy sullen haer noch wel sterk genoeg wesen. Het is seker, dat degene die al eene Zege behaelt hebben, veel beter vechten, dan die noch niet eens gestreden hebben. Gy zijt nu gewent t'overwinnen, en lichtelijk sullen wy den *Thienzar* soo slaen, die niets van ons weet, en geeen Vyand vermoedet, gelijk wy sijnes Soons heir vernielt hebben, die ons vervolgde, en ons alle meende te dooden: ontrent in sulker voegen eindigde *Eyquan* sijne reden. Alle Bevelhebberen, en gemeene Krijgs-knechten, antwoordeden hem

met

met soo dapperen moed, dat hy wel bespeurde, datsy even het selfde besluit nevens hem hadden genomen, om den Vyand aen te grijpen, en was het mogelijk te verslaen. Als hy nu tot aen den avond was voort-getrokken, bequam hy naerichting, dat sich de Vyand nu twee mijlen voor hem by een bosch aen het gebergte gelegert had, en dat hy 's morgens met den dach over den geseiden berg soude trekken. Of nu wel *Eyquan* eerst voor sich nam, den *Thienzar* in der nacht, gelijk hy *Zungthe* gedaen had aen te grijpen, soo wierd hy toch anders van raed: want als sy hem berichteden, dat de weg over den berg, dien *Thienzar* gedacht had te nemen, gants eng was, soo dacht hy, dat hy eerst de helft, of ten minsten een deel van het leger daer over sou laten trekken, waer door hy de overige alsoo te lichter sou mogen slaen: en hier toe hielp den raed van sijne getrouwe *Tarteren* heel veel, dewijl sy hadden vernomen, dat de Volkeren, welke *Glossiter* van de *Tanguitsche* Oproerigen aen *Thienzar* had mede gegeven, op den selfden dach de achter-hoede souden hebben, soo verhoopte hare verbittering, dat dese Oproerige, die den doot toch verdient hadden, dies te eer konden verslagen worden. Ook soo was *Eyquan* hier toe gewilligst, want hy had geenen lust om *Thienzar*, maer veel meer om dese Oproerige te straffen.

Aldus, na dat wy meest de gantsche nacht gereed gestaen hadden, en met Sonnen opgank voortgetogen waren, quamen wy daer aen als ontrent de helft van *Thienzars* krijgs-volk over den berg was; doch die *Tangutische*, nevens eenige andere vanen, stonden noch in volle Slag-orden. De onse volgden alle nu *Eyquan*, en setteden met sulken yver op haer toe, dat terstond hare orden verbroken

wierd;

wierd; maer die in het eerste treffen niet bleven, setteden sich weder by malkander tot sulken tegenweer, dat wy alle gestut wierden; en in der waerheit, het sou schier qualijk met ons vergaen zijn. Want een voornaem Vremdeling, die sich soo dapper op het eerste treffen in der nacht had gehouden, en van mijn Heer was gevangen genomen, week van onse benden af, en stelde des Vyands benden in soodanigen orden, dat niet alleen de onse aen die selfde plaets, daer hy vocht, begonden te wijkken, maer ook gants den rug keerden; daer-en-tegen waer *Eyquan* persoonlijk was, dreef hy niet alleen alle des Vyands benden op de vlucht, maer liet haer ook geenen tijt om over den berg te komen. De daden die hy doenmaels bedreef, heb ik wel met mijne oogen gesien, maer mijne tong is niet bequaem om die te vertellen. Doch op dat ik de Heeren niet te lang met desen slag ophoude, soo dient geweten te zijn; na dat *Eyquan* den rechter vleugel des Vyands nu over den berg had gedreven, soo berichte men hem, dat sijnes heirs rechter vleugel schier gants de vlucht had genomen. Hier was *Eyquan* in groot gevaer, doch hy bedacht sich niet lang wat hem te doen stont; maer wendde sich met de sijne in sulker yl, dat hy den Vyand ter zijden hard aengreep, die dan van het najagen der anderen afblies, en sich tot tegenweer by hem sette; ja sy streden soo hardnekkig, dat *Eyquan* genoeg te doen had, den sijnen niet alleen [illegible] te spreken, maer ook met sijn Exempel haer soo voor te gaen, dat alle aenschouwers aen sijner zijden daer over verbaest stonden, en die aen des Vyands zijde het met haer leven betaelden: en terwijl hy doenmaels vernam, dat van sijn Gevangen, dien hy soo seer hoffelijk gehouden had, hem dit stuk was gespeelt,

ſpeelt, wierd hy ſchier gants van yver ontſteken, en riep tot verſcheide malen: Waer zijt gy Ontloopenen en Uitgewekenen. De Vremdeling liet ſich terſtond vinden, roepende, alhier Dapperen *Eyquan*, is uwen gevangenen, van wien gy evenwel het woord ſijner gevankenis niet hebt genomen, ſoo dat hy na krijgs-rechten uwen gevangenen niet meer [redacted], verſoekt uwe wraek tegen my, gelijk ik wil tegen u, indien gy ſoo wel ſterk als grootmoedig zijt. Maer *Eyquan* ſprak niet anders, dan, verweert u wel, indien gy niet uw ondankbaer gemoed nevens uwe ziel opgeoffert wilt hebben; en begon met ſulken kracht op hem toe te ſetten, dat hy den Vremdeling genoeg te kennen gaf, dat die daed met de woorden overeen quam: doch deſe wiſt ſich ſoo te beſchutten, dat *Eyquan* ſich ſelfs daer over verwonderen moeſt, maer het geluk was niet met hem; want na drie of vier wonden verloor hy ſoo gants alle ſijne ſterkte, dat hy het ſwaerd niet langer kon houden, en ſich alſoo in den uitterſten nood ſiende, ſeide hy: ik geef my u over ô dapperen *Eyquan*, niet als of ik genade over den miſſlag by my begaen begeerde, maer op dat ik van uwer, als van eener dappere hand, den doot dien ik ſoek, mogt ontfangen. Hy wilde hem ſijn ſwaerd toe-reikken, maer *Eyquan* antwoordde; het is genoeg, dat ik u nu voor de tweede mael by het leven behoude, ſonder dat gy aen my verbonden ſult zijn, daerom behoeft gy u niet meer los te maken, maer ik verklaer u vry, en ſiet wel toe, dat gy voorts uwen Konink met even gelijkke deugt, gelijk gy tot nu toe gedaen hebt, wel dient. Over deſe *Eyquans* grootmoedigheit, ſouden vele wel zijn bewogen geworden, en niet ſoo hard meer tegen hem

hebben

hebben gestreden, doch de Vyand liet daer door sich niet eens vervoeren, maer verweerden sich soo over dapper, dat de Zege gants twijffelachtig stont. Dat was niet sonder reden; want *Eyquans* groote daden hielden den Vyand soo lang op, tot dat sijne andere Oversten den rechter vleugel weder in orden bragten, anders sou hy niet hebben konnen bestaen, wanneer het geluk hem niet soo wonderlijk was toegevallen, doch dit is waer, als men den Konink *Thienzar* berichtede, dat de overgeblevene aen gene zijde van 't gebergte sich in een strijd hadden ingelaten, konde hy den Vyand gants niet bedenkken, maer beelde sich gants in, dat misschien de *Tarteren* uit *Tangut*, die sich al een weinig morrende getoont hadden, desen handel mogten aengevangen hebben, alsoo sette hy het weder met grooter spoed over 't gebergte: doch hy was naeuwlijks ter plaets gekomen, waer dese Stryd haren aenvank genomen had, of sijne oogen konden ook schier sijne gissing bekrachtigen; want dewijl de Onse op sijn *Tarters* bekleed waren, soo kon hy noch den Vyand niet vernemen, maer sijne gedachten speelden op die van *Tangut*, en dewijl dese hem ook naest waren, soo sette hy het met sulken rasen en verwoedheid onder haer, dat hy haer niet alleen in verwerring, maer ook gants op de vlucht bragt: doch *Thienzar* wierd te laet gewaer, dat hy *Eyquan* tot Vyand had, die niet alleen sijnen Soon *Zungthe* tweemael geslagen, maer ook om hem selfs aen te tasten gekomen was. Sijne hopeloosheit wilde na geene redenen hooren, en na dat men hem *Eyquan* van verre getoont had, reed hy met onvertsaegde stouthertigheit naer hem toe; en

en als hy ſelfs tot hem naderde, ſprak hy: Kond gy u ſoo wel uit *Thienzars* handen redden, als gy de ſijne wel hebt geſlagen, ſoo wil ik gelooven, dat gy van den Hemel gekomen zijt, om *Tartarien* te ſtraffen: *Eyquan* antwoordde met ſeer heuſche gebeerten; ik koom niet *Thienzar* beſtrijden, maer alleen de afvallige van het Koninklijk Huis *Tangut*. *Thienzar* wilde hem geenen tijt gunnen om verder te ſpreken, maer na een lancie genomen, en *Eyquan* tot insgelijks te doen verplicht te hebben, gingen ſy op malkanderen los, doch met ongelijk voordeel; want *Thienzar* viel achter over van 't paerd. Een deel der *Chineſen* wilden hem met eenen de reſt geven, maer *Eyquan* ſtelde ſich daer tegen: doch als ſijne woorden weinig gehoort wierden (ſoo ſeer waren ſy verbittert) moeſt hy na ſijn ſwaerd taſten, en deſen *Thienzar* met geweld uit hare handen trekken, en te paerde helpen. *Thienzar* was over deſe ſoo groote en ook onverhoopte grootmoedigheit ſoo ſeer ontroert; dat hy naeuwlijks kon ſeggen: Wilden de Goden my het leven en de genade gunnen om u ſulks te vergelden, ik ſou my hier na gelukkig achten; hier op ſwenkte hy ter ſlinker nevens het gebergte op de vlucht. Doch op dat ik het kort maek, de Strijd duurde noch wel eenige tijt; maer na dat de *Tarteren* door haer vluchten, 't welk *Thienzar* ſelfs veroirſaekt had, voor de andere den weg baenden, begonnen ſy ook eindelijk den rug te geven; ja dat vluchten geſchiede ſoo wonderlijk, dat ſy door den weg vloden waer door ſy gekomen waren; of om dat ſy door dat gebergte, wyder in *Corea* te trekken, ſich niet vertrouwden, of die uit *Tangut*, die door onſen rechter vleugel doorſloegen, en ſich alſoo plaets maekten, volgen wilden.

Wy

Wy bevonden onse paerden te moede om haer na te setten, en wy waren ook in der waerheit te swak om langer te vechten: daerom, na dat men haestig geplondert had, togen wy noch dien selfden nacht over 't gebergte, daer *Thienzar* met sijn half leger geweest had: en na drie dagen verbonden wy ons met de *Coreanen.* Had ons nu de Zege over *Zungthe* weinig gekost, soo hadden wy de laeste met bloedige koppen duur genoeg koopen moeten: want acht-duisend, sonder de gequetste, waren op de plaets gebleven, maer van de hare over de veertien-duisend zielen: doch die Zege was soo groot, dat die aen gants *China* gelijk gy weet, een redelijke tijt rust gaf. Maer het deed veel daer toe, dat die *Tarteren* uit *Tangut*, en insonderheit *Glossiter* en *Xoxo* van *Thienzar* afvielen, gelijk bekent is, en ik ook hier na in mijne vertelling breeder berichten sal.

Ondertusschen bleven wy schier drie maenden in *Corea.* *Eyquan* wierd van dien konink in grooter waerden gehouden, soo dat hy die niet hooger had konnen wenschen; ja hy meende seer hoog aen hem verplicht te zijn, dewijl hem sijn Soon, de Prins *Frannassir* berichtte, dat hy, met aen hem van wegen sijn leven verbonden te zijn, door *Eyquan* daer van geene kennis bequam. Hy leefde onder dies in gestadige treurigheit. En als hy eens met my alleen was, seide hy: Wat is het *Exton*, of ik al schoon vele Veldslagen win, en voor eenen Zeeghaftigen over al word gehouden, ik sal toch mijn leven, tot dat ik mijne onbekende Schoone gevonden heb, in grooter droefheit doorbrengen moeten: want somtijts koomt mijne Schoone my voor, als of sy klaegde over het onrecht dat ik haer en den haren aendoe, indien ik verder tegen

de hare ſtrijde. Somtijts beelde ik my in, ſy roept my om hulp aen, om haer by te ſtaen, tegen de gene die haer quaet gedaen hebben. Aldus weet ik niet, waer ik my heen wenden ſal. Ben ik niet, ongeacht mijne verkregen overwinningen, een ongelukkig menſch? Met ſulke, en diergelijkke vele woorden, ging hy dagelijks om, wanneer hy alleen was. Maer dit is aen te merkken, dat hy deſe Beeltenis alle morgens en avonds, als een goddelijk beeld eerde, en voor een groot Heyligdom hield, ook ontallijk vele ſuchten tegen de ſelvige van ſich hooren liet. Ik bevlijttigde my doenmaels met de alder-ſoetſte woorden, hem in de hoop te behouden, dat hy haer noch eens ſoude vinden, waer mede hy ſich ſoo verluſtigen kon, dat hy een deel van ſijne ſwaermoedigheit vallen liet.

Midlerwijl had *Eyquan* aen *Maovenlung* geſchreven, en hem bekent gemaekt, hoe hy 't nu voorts met het overige van 't leger te houden geſint was: Maer eenige tijt daer na quam een *Chineeſch* Ridder, die een pak brieven aen *Eyquan* bragt. Na dat hy het ſelfde geopend had, bekende hy *Maovenlungs* hand daer in, die ten naeſten by, ſoo ik 't wel onthouden heb, hem dus geſchreven had:

Maovenlung aen den Dapperen *Eyquan.*

H*Oewel de daden, die ik in de Slag voor de Stad* Ningyven *van u geſien heb, my den Zege, door der* Coreanen *hulp, tegen* Thienzar *verſekerden, ſoo had men my toch nimmer mogen doen gelooven, dat* Eyquan *met ſoo weinige, ſonder hulp der* Coreanen, *twee ſoo groote heir-legeren ſchier op eenmael had konnen verſlaen,*

slaen, indien my sulks niet met waerheid geboodschapt was. Sulke groote daden heb ik den Keiser te verstaen moeten geven, die dan aen u selfs geschreven heeft, en met den tegenwoordigen Ridder u te Hove ontbied, sonder twyffel om u naer uwe Verdiensten met groote waerdigheden te verheffen.

MAOVENLUNG.

Het schrijven des Keisers nu was dit:

Zunchin, Keiser des grooten Rijks *China*, aen *Eyquan*.

Uwes naems grooten lof, heeft men over lang al in ons Hof hooren klijnkken; maer Maovenlung *heeft ons uwe Ridderlijke daden, terwijl gy in onsen dienst, onse Vyanden in twee Veldslagen ter neer hebt gemaekt, eenigsins wijdloopiger laten berichten; soo dat wy om u te sien, en u naer uwe Verdiensten te bejegenen, grootelijks verlangen. Wilt u dan met 'er spoed naer ons Keiserlijk Hof begeven, op dat men u selfs betuigen mag, hoe gevoelig ons uwe Deugden zijn.*

ZUNCHIN.

Eyquan was over dit bevel niet soo seer vroolijk, sich inbeeldende, dewijl sijne onbekende Schoone lichtelijk een *Tarterin* was, hy haer niet in *China* sou vinden konnen; maer in betrachting van sijne eere, kon hy des Keisers Bevel niet overtreden. Na dat hy nu goede bestelling onder sijne lieden gemaekt had, welke hy ten deele weder na de schepen sond, ten deele haer onderhoud by de *Chinesers* verschafte, begaf hy sich met den overgesonden Ridder op de reis, gelijk sy ook in korter tijt binnen de Hooft-stad *Peking* aenquamen. Met wat voor eerbiedigheit *Eyquan* aldaer wierd ont-

soonen geweest mogten zijn, hield sich noch in, wanneer *Exton* aldus voort voer: Maer als hy den Ridder antwoorden wilde, hoorden sy een geruisch, en straks daer op ook een stem, die dus aenhief: Noch *Eyquan*, noch *Usangue*, sullen u ô Verrader in uw voornemen helpen, noch u uit *Tangumos* handen redden; en daer op ging hy t'seffens met bloot geweer op desen Ridder los. Mijn Heer wist eerst niet wat het beduide, doch hy sag even wel dat sich die Ridder dapper tegen tien of twaelf persoonen, die te gelijk hem aengrepen, verweerde. Sy souden noch eindelijk hem verslagen hebben, indien mijn Heer hem niet vaerdig te hulp was toegesprongen, roepende: *Eyquan* sal u toch ten minsten, ô *Tangumos*, in uw voornemen beletten, en desen bystaen, dien gy soo ongelijk aengrijpt; hem ook, is het mogelijk uit uwe handen helpen redden. *Tangumos* wilde mijnen Heer geen antwoord waerdig achten, maer ging met grooten yver op hem toe; doch het liep niet af als *Tangumos* geern sag, en soo als het ook na vermoeden billig afgeloopen sou hebben; want het swakste deel overwon de sterkste, ook soo geheel, dat mijn Heer vier of vijf met sijn vuist ter neer velde van die by hem waren, daer hy nochtans haer niet kende; en hy sloeg in het vechten met sulken kloekheit daer onder, dat sy hen over malkander verwonderden, en ook de Vrouws-persoonen, die Aenschouwsters van dit geval waren, gants daer over verbaest stonden. *Tangumos* viel half doot voor hare voeten, nochtans had hy sich soo dapper gehouden, dat hy soo wel mijn Heer twee wonden, als den anderen drie had gegeven, die desen ook soo seer afmatteden, dat hy begon ter neer te synkken. Als nu de overige sich met de vlucht behielpen,

wilde mijn Heer hem te hulp komen, maer die moeite wierd hem ontnomen; want hy vond de drie Vrouwen te gelijk by hem liggen. Ach mijn Broeder! riep de eene: Ach mijn liefste! de andere: Ach *Wattamar!* de derde. Sy wilden hem ook niet vergunnen sijne wonden te besien, of die doodelijk mogten wesen of niet. Maer eene, als sy sich bedacht, sprak: Vergeeft het ons, ó Dapperen *Eyquan*, indien onse weemoedigheit ontrent eenen Broeder ons onbeleeft maekt, nademael wy seer wel weten, indien hy noch leeft, dat wy u daer voor te danken hebben, dewijl gy hem daer by hebt behouden. Doch als haer mijn Heer met diergelijkke beleeftheden antwoordde, maer den naem van *Wattamar* niet bedacht, noch veel weiniger of hy hem kende versekert kon zijn, soo wilde hy toch uit medelijden over die Vrouws-persoonen, ook van wegen de dapperheit die hy aen hem bespeurt had; den selvigen naer huis helpen brengen. Alsoo droegen sy hem met hulp desergeseide Vrouws-persoonen, uit eene kleine poort achter aen den Hof, waer een wagen op haer wachtede, en hem daer in gelegt hebbende, versochten die Vrouwen mijnen Heer om mede te rijden. Als sy nu in een groot huis binnen de Stad aengekomen waren, en hem in een kamer op het bed gedragen hadden, soo wilde mijn Heer sijn afscheid van haer nemen, maer ik geloof dat hy wel nimmer soo seer ontroert sal geweest zijn, dan wanneer hem de nu meermael vermelde Vrouws-persoonen by een aengebragt licht quamen aen te sien: want hy kende niet alleen de Keiserlijke Princes *Clerena*, maer wierd ook het Evenbeeld van sijne afgeschilderde beeltenis in persoon gewaer. Hy heeft my sedert dien tijt dikwils versekert, dat hy noit

 in

in eenige Veld-slag soodanig te moede geweest was, als doenmaels, maer hy kon sijn hert soo niet dwyngen, of hy viel by haer neder in onmacht. Dese Princessen, soo wel uit schuld als uit medelijden, verquikten hem met de beste wijse, doch meenden dat dit van sijne wonden voortquam. Als men hem dan in een slaepkamer gebragt had, en hy eenigsins weder tot sijn selven gekomen was, sag hy rontom sich, of hy niet droomde, dan of het in der waerheit soo wesen mogt, gelijk hy gesien had: hy vond wel de Princes *Clerena* niet meer, maer sijne onvergelijkkelijke Schoone stont nevens eene andere by hem. Hoe? hief hy aen, (gelijk ik daer na van hem selfs heb vernomen) ik sie hier soo onverhoopt de Princes *Clerena*; ja ik vind het gene ik met soo grooten herten-leed tot nu toe gesocht heb. Ach! hoe hoog ben ik aen de Goden verplicht, dat sy die genade my hebben laten toekomen, dat ik den raed en daed van de lieden des dapperen Prins *Pacoro* gevolgt heb, en hier by geval &c. &c. Hy wilde noch voortvaren, maer dit by hem staende Vrouwen-beeld, als sy sich soo voort op den naem van *Pacoro* ontroert bevond, viel hem in de reden, seggende: Hoe? Dapperen *Eyquan*, kent gy den Prins *Pacoro*, dat gy sijner gedenkt? Mijn Heer, sich van de selvige, die hy nu al soo lang boven alle des weerelds goed in het hert had bemint, aengesproken vindende, antwoordde: Schoonste Jonkvrouw, vergeeft het aen mijne swakheit, dat ik u niet, gelijk sulks wel betaemt, alle behoorlijke eerbiedigheit aendoen kan; nochtans moogt gy gelooven, dat *Eyquan* nu al een tijt lang u ten dienste geleeft heeft. Dese Jonkvrouw, gelijk sy van wegen de eerbiedigheit, die mijn Heer haer bewees, als ook

volgens sijne woorden, niet meer twijffelde, of mijn Heer kende haer, en gelijk sy dierhalven gissede, dat hy van wegen dier oirsaken haren Broeder in de duisternis ook soo bygestaen had, sprak: Ik bespeur wel, ô onbekende Ridder, dat wy van u niet onbekent zijn, ja ik beelde my in, dat gy voor desen ons ongeluksalige gekent hebben moet; doch wy hebben het vertrouwen op uwe stilswijgentheit, dat wy door u niet sullen verraden worden. Verraden, alderschoonste, viel mijn Heer haer in de reden; neen, *Eyquans* hoogste besluit is, u met sijn leven te dienen. Maer, alderschoonste, voer hy voort, terwijl hy van het bed was gekomen, en haer aen de voeten viel; noemt uwe Vyanden, en siet of *Eyquan* niet iets veel meerder, dan hy nu al in sijner herten gedaen heeft, voor u uitvoeren sal, dewijl hy de eere noch nimmer gehad heeft, van u in Persoon soo volkomen te sien.

In waerheit, dese Jonkvrouw wist niet wat sy hem antwoorden sou. Doch ik quam daer over met een *Tarters* Ridder, die van groot geslacht uit *Tangut*, *Roxan* genaemt, mijnen Heer voor eerst niet verlaten wilde: maer het aensicht des voornoemden Ridders maekte haer soo ontstelt, dat sy naeuwlijks dese woorden kon uitbrengen: Is het mogelijk, dat de Goden ons den *Roxan* hebben weder willen sien laten? Dese Ridder, soo wel als ik, veranderde over dit toeval niet weinig onse verw, maer een yder om bysondere oirsaken, dewijl ik mijn Heer aen de voeten van die gene sag liggen, om welke hy soo langen tijt in sijn hert had gesucht; maer hy, als hy dese Jonkvrouw erkende, viel haer ook aen de voeten: seggende; Alderschoonste Princes, na den doot van

 onse

onse Vorst zijn my de Goden noch nimmer soo genadig geweest, om sulken geluk te hebben, van onse Erf-Princes weder eens te mogen sien. Als nu die selvige Jonkvrouw sich van mijn Heer wendde, om *Roxan* t'ontfangen, en mijn Heer uit sijne reden vernam, dat dese Jonkvrouw een Princes was, wist hy van schaemte niet wat hy sou seggen: Doch als hy sag, dat die Jonkvrouw desen *Roxan* soo beleefdelijk bejegende, ontstak hy door toorn; want dewijl sijne liefde geen mede-vryer kon lijden, soo had hy sich in sijne bitterheit niet wel matigen konnen, indien *Roxan* hem niet was voor-gekomen; die selfs, wanneer hy de Princes sag weenen, dus tot haer sprak: Stelt u te vreden, genadigste Princes; want ik verseker u, indien desen dapperen *Eyquan* het deel van onse Vorst *Pacoro* niet aengenomen, en onse Vyanden, ja den *Glossiter* selfs soo grooten afbreuk gedaen had, dat ik sou uit dese weereld na *Pacoros* doot even ook soo gescheiden zijn. Maer dewijl ik eenen anderen *Pacoro* aen desen Ridder vinde, soo stel ik my te vreden, en houde het daer voor, wanneer mijne genadige Erf-Princes vernomen sal hebben, wat hy ten dienste van uwen Koninklijken Huise gedaen heeft, dat gy nevens my sult moeten bekennen, dat hy van de Goden is gesonden geworden, om uwe smaed te wreken. De Princes wilde even *Roxan* antwoorden, indien mijn Heer dat niet was voorgekomen, seggende: De onwetentheit van met een Princes gesproken, en haer niet met alle behoorlijke onderdanigheit bejegent te hebben, maken my vergeving te hopen, of ten minsten eene tuchtiging om dien misslag af te wasschen. De Princes, die sich weder tot mijnen Heer keerde, antwoordde hem seer hoffelijk, seggende: Ik verneem, dat *Eyquan* alsoo wel hoffelijk

van reden, als dapper van gemoed is; doch dewijl ik sie, dat wy u onbekent, maer nu wel, wat voor ongeluksalige wy zijn, u door *Roxan* bekent is geworden; als ook in betrachtiging der verplichtingen die wy aen u hebben, daer gy onsen Huise soo groote diensten nu al gedaen hebt, soo hebben wy oirsaken genoeg, om ons geslacht u niet langer te verbergen: Hebben wy dan hier in, O *Eyquan* een misslag begaen, soo troost ons dierhalven uwe nu al seer bekende grootmoedigheit, dat gy sulks soo seer ten quaetsten niet sult willen aenmerkken, maer veel meer de bequame gelegentheit, die wy hier toe niet hebben konnen vinden, dat sult willen toeschrijven, nademael wy alhier, om niet bekent te worden, in groot gevaer leven: En indien de Vorst *Us* op veelvoudige versoekken sijnes grootmoedigen en dapperen Soons *Usangue*, die nu na den Konink van *Corea* als Gesand is geschikt, ons niet uit enkele vriendschap in sijn Huis had opgenomen; (doch tot sijn groot nadeel, soo iemand dat vernam) wy souden ons leven, 't welk wy toch meer haten als beminnen, seer licht nu al verloren hebben. Maer op dat de gene, die u wel het meeste verbonden is, en wiens leven gy noch voor eenige uuren behouden hebt, de vreugde, die wy van uwe tegenwoordigheit hebben, mede genieten mag, soo versoek ik, dat ik u tot hem mag geleiden. Eer sy nu van mijn Heer antwoord verwachte, nam sy hem by de hand en bragt hem in een andere kamer. Het kan my nu niet gedenkken, dat ik aen mijn Heer immer een soo vroolijken gesicht heb gevonden, even als doenmaels; ja ik houde het ook daer voor, gelijk hy naderhand my selfs bekent heeft, dat, indien dese Princes op sulke wijse die gelegentheit niet had genomen, hy gewis in plaets van te antwoor-

woorden, van vreugden verſtomt ſou geſtaen hebben, ſoo gants was hy buiten ſich ſelven vervoert. Doch wy ſagen hem, als de Princes hem aen een bed leide, en hy den daer in liggenden door een helder licht bekende, ſeer verbaeſt, ſoo dat hy ſijne oogen op ons ſloeg, om te ſien, of wy het gene dat wy ſagen ook geloofden: maer die in het bed leggende ontnam ons onſe twiffeling, terwijl hy dus aenhief: Ik ben het ſelfs, ó dapperen Ridder, aen wien ik tot in het graf ben verplicht: Ik ben die ongelukſalige *Pacoro*, dien men meent doot te zijn; ja ik ben de bedroefde Vorſt uit *Tangut*, wel met den naem, doch ſonder land en lieden. Met deſe woorden wilde hy ſich oprichten om hem te omhelſen, maer mijn Heer ontnam hem die moeite, terwijl hy hem omvatte, ſeggende: Nu bemerk ik, dat de Goden den *Eyquan* noch niet gants verlaten, nadien ſy my heden alſoo veel geluk op eenmael hebben laten genieten; maer Dappere Vorſt *Pacoro*, waer vind ik woorden genoeg, om mijne vreugde uit te ſpreken? In der waerheit, dit onverhoopte geluk, of veel meer een ongemeene beweging maekte haer beiden, terwijl ſy ſich ſoo omhelſden, en malkander recht by 't licht beſagen, ſoo ſeer ontroert, dat harer beider wonden, die wel verbonden waren, ſterk begonnen te bloeden. Wanneer wy ons nu bemoeiden, om haer van malkander te hebben, hielden ſy ſich ſoo vaſt, dat wy haer met groote moeite van den anderen kregen, maer beide ſprakeloos vonden: Doch als ſy weder wat bedaerden, ſprak *Eyquan*: Ach Vorſt *Pacoro*! Hoe verkruipt ſich mijn bloed. Ach! viel *Pacoro* hem in de reden; hoe beweegt ſich mijn hert? Als ſy hare omhelſing wilden vernieuwen, wierd haer ſulks van de Heelmeeſters

verboden. Soo wel de Vrouws-persoonen als wy, wierden over dese soo nieuw aengevangene vriendschap verwondert; want sich wel noit Broederen, of Ouderen met hare kinders, soo omhelst, en soo hertelijk malkander ontfangen hadden; daer wy toch wel wisten, dat sy malkander noit hadden gesien noch gekent: Doch het zy hoe het wil, mijn Heer heeft my dikwils geseit, dat sijn vleesch en sijn bloed, na dat hy *Pacoro* aengeroert had, in hem gants als bestorven was, en hy selfs had niet geweten wat hem schorte: even wel was sijn grootste gissing, dewijl *Pacoro* sijnes Liefstens Broeder was, en hy hope had door hem sijn geluk in die liefde te maken, dat dit sulke beweging in hem had veroirsaekt. Wanneer sy nu van nieuws weder verbonden wierden, konden sy malkander niet een oogenblik verlaten: en na dat *Pacoro* bevolen had, dat men voor mijn Heer een bed naest aen het sijne bereiden sou, dewijl de Heelmeesters niet toelaten wilden, dat sy t' samen souden slapen, hoe seer *Pacoro* daerom ook aenhield, soo leide mijn Heer sich neder, maer de rust was gants slecht. Sy deden malkander wel hondert vragen, doch eindelijk overviel *Pacoro* de slaep. Mijn Heer nu riep sijne gedachten wel duisendmael t' samen, om recht te besinnen, wat hem in soo weinig uuren gebeurt was. Eerstelijk wist hy niet genoeg sijn geluk van vreugden te roemen, daer hy soo onverhoopt sijne onbekende Schoone gevonden had, ja van haer, en haren Broeder soo seer hoffelijk ontfangen was; maer daer na, als hy by sich overdacht, dat sijne Schoone een Princes, ja van Koninklijken bloede was, soo verloor hy alle hoop, ook soo geheel, dat hy voor sich nam, eer te sterven als haer sijne liefde bekent te maken. *Roxan*, en ik vernamen te gelijk, dat sy

met

met den Vorst *Tangumos* gevochten hadden. Na dat sy dit nu wel overleiden, soo wilde *Pacoro* (dien wy nu voorts *Wattamar* willen noemen, welken naem hy sich in den tegenwoordigen sijnen ongelukkigen stant had gegeven) niet toelaten, dat mijn Heer sich voor den Keiser soude vertoonen, tot dat men vernam hoe dat het met *Tangumos* stont, en of de selvige noch in 't leven was. Tot dien einde souden wy ons weder, eer het noch dag worden mogt, na onse herberg begeven, en na aller saken gelegentheit vernemen. Sulks geschiede ook, en wy vernamen, dat *Tangumos* noch niet doot, maer seer doodelijk verwond was; en dat men overal sprak, dat mijn Heer hem soo toegestelt had. De Keiser, die aen *Tangumos* na vermaegschapt was, had sulks seer qualijk opgenomen, terwijl het hem niet recht aengebragt was geworden; want vele, die van wegen mijnes Heerens groot geluk, maer insonderheit wegens sijne voortreffelijkheit, hem niet wel lijden mogten, en met *Tangumos* goede Vrienden waren, bragten die saek te Hove soo aen, dat mijn Heer de schuld wierd gegeven. Of nu wel sijne groote daden voor hem spraken, soo kende men toch des Keisers eigensinnigheit wel, die sich dikwils meer door het liefkoosen eenes kamerlings, dan door de Ridderlijke daden eenes dapperen Helds liet bewegen. Alsoo ging het doenmaels ook toe. Mijn Heer wierd gesocht; *Roxan* en ik wierden voor den Keiser gebragt, die ons scherp, niet alleen na mijnes Heerens oirspronk vraegde, maer ook den aenvang van haer geschil en handel begeerde te weten. Als ik hem nu, van 't gene daer ik in beide onwetende was, geen bescheid geven kon, soo ontrustede hy sich dies te meer; doch ten lesten, als hy vernam, dat *Tangumos* noch met het leven

daer af ſou komen, ſtelde hy ſich te vreden; waer toe den Opperkamerling *Guey*, die doenmaels in 't Rijk van grooten aenſien was, veel had geholpen; want hy was mijn Heer van wegen ſijne deugden ſeer toegenegen, en bewees hem waer hy kon byſondere dienſten. Maer wy dorſten ons ondertuſſchen in eenige dagen niet naer onſe Heeren begeven; doch ten laeſten als wy de gelegentheit by nacht eens in acht namen, vonden wy ſoo wel *Wattamar* als mijn Heer by tamelijke geneſing, maer mijn Heer ſoo verandert, dat ik hem noit ſoo geſien had. Hy kon terſtond uit mijn geſicht mijne begeerlijkheit na de oirſaken ſijner verandering wel ſien, ſoo dat hy ook met den eerſten daer toe gelegentheit ſocht; en als hy by my in de kamer alleen was, ſprak hy: Dewijl ik u, ô *Exton*, den aenvank mijner liefde heb te kennen gegeven, ſoo ſou het onbillig weſen, dat ik u ook niet, helaes! den ongelukkigen voortgank daer van ſou laten weten; hier op ving hy ook ſoo aen te ſuchten, dat ik daer over met medelijden bewogen wierd, en my inbeeldede, dat de Princes hem eenigſins qualijk bejegent had, en ſeide aldus: Een Minnaer moet ſich van den eerſten ſtoot der liefde niet laten overwinnen, wanneer de Liefſte hem niet alleſins na waerden bejegent: weet gy niet, dat men het voor een deugt houd, wanneer een Jonkvrou ſich niet ſoo licht aen een Ridder of Minnaer over-geeft, voor dat ſy hem eerſt wel beproeft heeft, of ook de werkken met de woorden over-een-ſtemmen. Ach houd toch in *Exton!* viel hy my in de reden: wijd gefeilt, mijne liefde is noch ſoo verre niet gekomen, en ſal wel licht noit ook ſoo verre geraken: Meent gy dat het een ſoo lichte ſack is, aen d'Aller-ſchoonſte van de weereld ſijne liefde t'ontdekken? Vorders, weet gy

gy niet *Exton*, dat dese een Princes van hoogen koninklijken huise is, en dat sy niemand die geen koninklijke kroon op het hooft heeft, lichtelijk sal noch kan lieven; hoe sou ik dan, als een Vremdeling, haer mijne liefde durven openbaren? Ik sou dan onfeilbaer, in plaets van liefde, eenen haet by haer verwekken, soo dat sy ons uit hare oogen soude verbannen. Als ik nu van hem dusdanige redenen hoorde, sprak ik: *Eyquan* heeft soo veel in den dienst hares Broeders, als ook aen haer selfs gedaen, dat hy sulken loon niet verdient, maer volgens mijne meining, vry anders gehouden word. Maer *Exton*, hervatte hy weder, ik heb geen oirsack om my over dese Princes te beklagen, want sy heeft my tot deser uur seer wel gehouden: en wat wil *Eyquan*, als *Eyquan*, meer van haer, als een Princes van *Tangut* begeeren, dan 't gené hy nu al ontfangen heeft: Sy prijst hem; Sy ontfangt hem met seer groote eerbiedigheit; Sy duldet sijn geselschap sonder verdriet; Sy heeft moeite over sijne genesing, ja onderhoud hem somwijlen met de aldersoetste en lieffelijkste woorden die daer konden bedacht worden: En daer is alsoo niets, dat die onvergelijkkelijke *Saphothisphe* niet aen *Eyquan* doet. Maer ach! is *Eyquan* als *Eyquan* vergenoegt; soo ben ik toch als Minnaer niet van haer begunstigt. Ondertusschen viel ik hem in de reden: daer door dese Verliefde *Eyquan* begunstigt wil zijn, kan hy geensins verwerven, ten zy dan dat *Saphothisphe* sulks wist. Wilt gy, mijn Heer, voer ik voort, dat de alderschoonste Princes u sou lieven, daer sy niet eens weet dat gy haer lief hebt? En wilt gy, antwoordde hy my, dat de alderdeugtsaemste Princes sou dulden, dat ik haer van liefde sou spreken, daer ik haer toch geenen recht krachtdadelijken dienst

ge-

gedaen heb, veel weiniger haer een kroon aen de voeten kan leggen? Het eerste, antwoordde ik hem, is nu al geschied, maer het laeste is noch twijffelachtig: en toch, waer mede gy eindelijk tot uw wenschen moogt komen, wanneer gy geliest wilt zijn, soo moet sy noodwendig weten, dat gy haer lieft: want seg ik, al mogt gy hondert Veldslagen winnen, ja Keiserdom en Koninkrijken onder u brengen, soo soud gy toch na alle die Zegen en Overwinningen, niets op het hert van *Saphotisphe* gewinnen, wanneer *Saphotisphe* niet wist, dat sy over het uwe heerschte. Eindelijk, de Liefde word noit sonder Liefde betuigt; sy prijst u; sy houd veel van u, maer sy lieft u noch niet: wanneer gy nu soud willen, dat uwe vele overwinningen u in dese sack souden dienen, soo doet haer ook weten, dat sy den genen, die andere overwonnen heeft, tegenwoordig overwint; en dat hy, wien noch niets heeft wederstaen, sich onder hare onvergelijkkelijke Schoonheit heeft moeten gevangen geven. Maer *Exton*, seyde hy tot my, wie durft soo spreken, en den toorn van d'alderzedigste niet vreesen? Ik seg niet, antwoordde ik, dat gy haer opentlijk van liefde soud spreken, maer ik wilde ten minsten haer so veel seggen, dat sy 't overige dan licht sou verstaen. Maer als sy dat dan verstond, antwoorde hy my, en my quam te haten, wat sou ik dan aenvangen? Vreest niets, voerde ik hem weer tegen; want weet gy niet, dat de Liefde nimmer haet heeft verwekt? *Saphotisphe* kan u wel heten swijgen, ja gantslijk verbannen, maer sy kan [redacted] daerom noit haten, dewijl gy haer hebt lief gehad. Men moet mede van haer niet begeeren, weder geliest te zijn, wanneer men met haer van liefde spreekt: men moet niets vereisschen, maer wel hopen, doch niets soeken, dan alleen het vernoegen van de gene die ons voorstaet,

of het quade t'ontdekken en af te keeren dat haer mogt tegen zijn, en gelooft my, dat het swaer sou vallen, eenen te haten die haer soo bejegent. Maer, voer ik voort, soo lang *Saphothisphe* niet weet, dat gy haer lief hebt, soo sult gy wel licht nimmermeer van haer gelieft worden; doch wanneer sy uit uwen mond dat verstond, wie weet, of sy u niet weder ook tegen haer sin sou lief moeten hebben; en ik geloof, dat die saken noch beter sullen gaen dan gy u eens inbeeld. Soo veel is 'er aen, ik raedde mijn Heer, dat hy de gelegentheit soekken sou, om haer sijne liefde te openen. Maer ach! die gelegentheit miste hem altijt, want hy haer noit alleen te spreken kon krijgen: somwijlen was hare Suster *Pharesses* staeg by haer, of ook wilde *Wattamar* hem soo lang niet van hem aflaten. Mijn Heer kon in ettelijke weken haer niets te verstaen geven. Onderwijl quam de Princes *Clerena* (die met *Pacoro* vast in een vertrouwde vriendschap stont, en gelijk men sal seggen, in liefde sich al gants met hem verbonden had) tot tweemalen onse Gequetsten besoekken, 't welk doch met groote list moest geschien, als of sy de Huisvrouw van den Vorst *Us* besocht, die sich geliet het bedde te houden. Wat daer voor redenen tusschen haer voorvielen, en wat voor vriendschap sy insgelijks met mijn Heer maekte, is onnoodig alhier by te brengen; maer gy moogt weten, dat na ses wekens genesing *Tangumos* sich weder gesond bevand: maer mijn Heer, ten deele om dat hy te Hove niet al te wel stont, of ten deele *Wattamars*, of wel lichtelijk *Saphothisphes* tegenwoordigheit noch niet verlaten kon, wilde sich noch niet bekent geven, maer verbleef even gestaeg daer binnen. Doch op eenen dach, als men vernomen had, dat de Keiser met de Princes *Clerena*,

en

en vele Vorſten ſich op de jacht begeven ſoude, wilden mijn Heer en *Wattamar*, om den tijt te verkorten ook een weinig omrijden, byſonderlijk *Wattamar*, die lichtelijk de hoop had van ſijne Princes *Clerena* te ſien. Alſoo lieten ſy ſich beharnaſchen, en volgden den hoop des keiſers, die ſterk voort ging, van verre na. Wat geſchiedde daer? Sy waren naeuwelijks een mijl van *Peking*, of ſy wierden eenen trop van vele beharnaſchte Ruiteren gewaer, en die ſelvige ſetteden met volle ſporen op den Keiſer toe; en als ſy hem nu achterhaelt hadden, reed een voor uit, ſeggende: Wy komen niet, ô grootſte Keiſer, om [illegible] onruſt te maken; maer uw bloedverwant *Tangumos* begeert nu de Princes *Clerena*, met ſich na ſijn land te voeren, en haer te trouwen. Ik weet niet wat de Keiſer antwoordde, maer ſijn aengeſicht gaf ſoo veel te verſtaen dat hy vergramt wierd. *Wattamar* nu, kon het einde van dat ſpel niet verwachten, maer ging met mijn Heer, welke wy anderen volgden, met ſulken verwoedheit op haer toe, dat ſich een yder verwonderde. Wy vonden in der waerheit wederſtant; maer wat viel niet voor de ſcharpte harer Swaerden? ja ſoo geheel, dat niemand tot haer naderen dorſt. Doch als wy in't hardſte treffen waren, ſoo keerde ſich *Wattamar* een weinig, en wierd gewaer, dat een andere ſtarkkere bende niet alleen des Keiſers volk op de vlucht gejaegt hadden, maer men had nu ook al de Princes *Clerena*, nevens vele andere jonkvrouwen, achter op de paerden genomen, met welke ſy alſoo meinden door te gaen. *Wattamar* beſturf hier over, doch verſuimde niet lang; en na dat hy dien, die de Princes achter ſich voerde, betrapt had, doch hem met het ſwaerd niet aentaſten wilde, dewijl hy vreeſde de Princes

 er-

ergens in ſchade te mogen doen, ſoo hakte hy eindelijk in des Paerds ſchenkkel, dat het met hem begon te ſtruikelen. Doch als de Princes *Clerena* beneden quam, riep *Wattamar:* Verrader wie gy ook zijt, van mijne handen moet gy ſterven, en met deſe woorden gaf hy hem ſoodanigen ſlag, dat hy hem het opſtaen vergeten deed. Mijn Heer redde op de eerſte aenkomſt twee andere jonkvrouwen. Maer wat houde ik my op in deſe vertelling, voer *Exton* voort, terwijl hy ſich tot *Luy* keerde, ſeggende: Gy ſult dit al van u Dochter, die doenmaels daer by was, vernomen hebben. *Luy*, die tot hier toe *Exton* in ſijne vertelling vlytig aengehoord had, deed den mond weder open, ſeggende: Het is wel waer, dat mijne Dochter *Elynde* my ſulks voorheen al vertelt heeft, maer ik bid u *Exton*, dat gy het ons even noch recht wilt berichten, aengeſien mijne Dochter doenmaels ſoo vol angſt is geweeſt, dat ſy weinig acht op haren Verloſſer geſlagen heeft. Als nu *Uſangue* dit met gelijke bede bekrachtigde, en voorgaf, dat hy noch alles niet wel wiſt, of ſchoon hy daer na wijdluchtig vernomen had; en ook *Elynde* ſelfs, die noch niet een woord had geſproken, hem aendringend daer toe verſocht, dewijl hare tong nimmer bequaem genoeg had geweeſt, het ſelfde tot *Eyquans* lof te verhalen, ſoo voer *Exton* aldus voort: De Strijd was hier mede noch ſo niet geeindigt; want na dat de andere ſagen, wat *Wattamar* en mijn Heer aen eenige der ſelviger, die de jonkvrouwen ontvoeren wilden gedaen hadden, vielen ſy ſchier te gelijk op haer aen; doch ſy verweerden ſich niet alleen ſoo dapper, dat ook de Keiſer ſelfs bekende, dat hy noit haers gelijk had geſien; maer ſy maekten ook haeſt het ſoo geweldig onder haer ruim, dat nadien hen nu eenige van des Keiſers lieden byſtonden, die ſich weder uit de

vlucht

vlucht gekeert hadden, sy den Vyand overwonnen, en op de vlucht bragten. Ik wil met waerheit bevestigen, dat *Wattamar* en mijn Heer een groot getal met hare handen ter neer velden, verswijgende hoe veel sy verwondeden. Maer als sy den Vyand in de vlucht wilden vervolgen, liet de Keiser, die van het paerd was gestegen, haer weder te rug roepen. *Wattamar* wilde noch dorst sich niet wel bekent geven, alsoo bad hy Mijn Heer, hy soude hem als sijnen Dienaer houden. Als mijn Heer sich nu van het Paerd had begeven, en voor den Keiser quam, schoof hy het visier van sijnen Helm na boven; maer de Keiser kende hem niet, terwijl de hitte hem een sonderlinge roodheit in het aensicht gebragt had; nochtans seide hy hem: Wie gy ook zijt, gy hebt u den Grooten Keiser van *China* soo verplicht gemaekt, met dat gy hem sijne eenigste Dochter uit des Verraders *Tangumos* geweld gereddet hebt, dat hy u daer voor met de wille der Goden wel te vergelden geneigt is. Mijn Heer antwoordde hem, met een seer diepe eerbiediging, de Goden wilden al voor eenige weken niet toelaten, dat dese *Tangumos* Uwe Keiserlijke Majesteit sou ontrusten, terwijl sy hem doenmaels door *Eyquan* lieten straffen, 't welk nochtans qualijk by uwe Keiserlijke Majesteit is opgenomen geworden: maer tegenwoordig ben ik verheugt, dat *Eyquan*, met dien *Tangumos* voor de tweedemael te straffen, Sijne Keiserlijke Majesteit noch vreugde verwekt heeft. Is *Eyquan*, viel de Keiser mijnen Heer in de reden (terwijl hy hem aen de spraek wierd te kennen) degene, die dese weldaed aen my gedaen heeft, hoewel ik sulks niet verdient had; en sich alsoo tot hem naderende, omhelsde hy hem, en sprak: Och mogten de Goden willen, dat ik met een Kroon uwe vriendschap weder

koopen kon, ik sou geern die daer voor geven. Mijn Heer antwoordde hem op het hoffelijkste, seggende: Des Keisers genade was hem liever als een Koninkrijk: maer als hy vorder vraegde, wie dan sijn Metgesel was, dien hy ook soo seer dapper had sien strijden? Dat is een van mijn Volk, sprak mijn Heer. Ik verwonder my niet meer, hervatte de Keiser, wanneer *Eyquan* soodanige Dienaers heeft, die schier haren Heer in dapperheit gelijk zijn, dat hy ook vele Veld-slagen kan winnen. Doch terwijl sy noch in dese reden waren, quam de Princes *Clerena*, schreiende: Ach! genadigste Keiser, wat helpt my mijne redding? daer mijne Metgesellin *Elynde* noch onder des Verraders geweld is. Maer als haer *Eyquan* versekerde, dat hy haer ook wilde redden, wilde de Keiser dat eerstelijk niet toelaten, seggende: Souden wy u dan, mijne Dochter, wel seker in *Peking* konnen brengen, indien *Eyquan* uwe *Elynde* najaegde? *Eyquan* vermeende aen *Wattamar* eenig vernoegen toe te brengen, en seide: Sijne Keiserlijke Majesteit mag wel gelooven, dat dese mijn Dienaer my weinig in dapperheit voor geeft; en indien ik niet misse, soo sal hy de Princes, even soo wel als ik, indien niet beter, gants seker na *Peking* brengen: Daerom vergunne my Sijne Keiserlijke Majesteit, dat ik de schoone *Elynde* mag verlossen. Uwe woorden, antwoordde de Keiser, gelijk ook uwes Dienaers daden, die ik met mijne oogen gesien heb, maken dat ik alles kan gelooven; daerom wil ik dat hy mijne Dochter achter op sijn paerd sal voeren. Mijn Heer nam ondertusschen een deel welberedene met sich, en reed met volle sporen de Vyand achter na: doch *Wattamar* nam sijne lieve Princes, achter op sijn paerd, en ik houde het daer voor, dat hy wel in langen tijt geen soo

vroo-

vroolijken bevel bekomen had, waer voor hy noch daer na mijnen Heer seer bedankte, dewijl hy dat veroirsaeckt had. Mijn Heer trefte, na eenen halven dach reisens dien *Tangumos* aen, maer vond die *Elynde* niet by hem. Als hy hem nu met beleefde woorden vraegde, waer die selvige te vinden was, antwoorde *Tangumos*: Of schoon ik mijnes Geluks onveranderlijke eigensinnigheit u nu te bedankken heb; soo bemerk ik toch, dat gy de selfde niet zijt, die my de schoone Princes *Clerena* afhandig gemaekt heeft, maer gy zijt my van de Goden gesonden, om mijn onrechtveerdig aenvangen te weeren; daerom hoop ik ook, dewijl het my, dat ik de Princes ontvoeren wilde, seer leed is, dat ik veel meer uwe vriendschap weder genieten sal. Mijn Heer hervatte; het is niet sonder Gods bestiering, dat ik de Princes *Clerena* nimmer alleen heb gesproken, om haer uit uwe handen te redden; maer, o *Tangumos*, mijne belofte eischt my niet alleen de swakste by te staen, maer ook alle onrechtveerdige handeling na vermogen te weeren; doch dewijl ik sie, dat u dit uw bedreven voornemen leed is, en ik u soo wel grootmoedig als dapper houde, soo hoop ik, dat gy my de Vorstin *Elynde* weder met ons te rug geven sult. Ik verseker u *Eyquan*, antwoorde *Tangumos*, dat ik haer niet in mijn geweld heb, noch ook gehad heb, en niets van haer weet; en als hy eenige andere sijne Metgesellen vraegde, of sy iets van haer wisten, antwoordde een, dat hy gesien had, dat *Bellan* dese *Elynde* achter op sijn paerd had genomen, en met haer in grooter haest na de Stad *Taitung* was gereden. Mijn Heer wilde geen verder reden hooren, maer keerde sich geswind na de Stad *Taitung*; hy wilde sich ook soo veel tijt niet laten, om de paerden te voederen,

maer na dat wy op haer ſpoor gekomen waren, ſpoede hy ſnellijk haer na. Wy volgden die den gantſchen nacht, en noch wel drie of vier uuren in den anderen dach; doch de meeſte van ons wierden de paerden ſoo vermoeit, dat wy nu met mijn Heer maer ſes t'ſamen bleven.

De begeerte om deſer jonkvrouwen eere te redden was by hem ſoo groot, dat hy ook alle gevaer aen een kant ſette, van den *Bellan* met ſoo weinige aen te grijpen. Het geluk ſchikte ſich hier in ſoo wel, gelijk het hem in alle ſijne voornemens gedaen had; hy vond den *Bellan* in een dicht hout, waer hy den ſijnen eenige ruſt, en hare paerden voeder vergunde; doch ſijn voorneemſte opſet was, die ſchoone *Elynde* in dit dicht Boſch, indien niet met goetheit, dan eindelijk met geweld tot ſijnen wille te dwingen. In der waerheit, wy quamen ook als of wy geroepen waren; want deſe Verraders wilden, als goede woorden niet helpen mogten, haer met geweld aentaſten, om ſijne beeſtelijke luſten te verſadigen; tot welken einde hy Boeven gebruikte, die de jonkvrouw vaſt moeſten houden. *Elynde* bedekte haer aenſicht van ſchaemte met eenen doek; in het welk te ſeggen *Exton* eenigſins van verw veranderde, doch ten laeſten voer hy dus weder voort. Over deſe ſoo onnatuurlijke ontmoeting, wierd mijn Heer ſoo verbittert, dat hy ook ſijne ſterkte verdobbelde, en dien *Bellan* te gelijk met eene ſlag den kop van den romp nam. Twee die deſe *Elynde* hielden, wilden ſich wel tot tegenweer ſtellen, maer hy betaelde hen na hare verdienſten, ſoo dat ſy naderhand niemand meer in diergelijken geval konnen dienen. Wy grepen *Bellans* Medgezellen aen, maer ſouden gewis overmant zijn geworden, indien mijn Heer ons niet te hulp was gekomen, die dan daer ſeer

haeſt

haest ruym maekte. Hy was soo op haer verbeten, dat hy schier niemand het leven wilde gunnen, maer alle by malkander ter neder maken. Als dit gedaen was, en hy sich tot *Elynde* keerde, vond hy haer gants verslagen. Mijn Heer wilde haer troosten, doch sy begeerde van hem geene redenen; maer haren Verlosser en Eers-beschutter (gelijk sy hem noemde) ten minsten door haer gelaet en woorden te verstaen te geven, dat sy over dese weldaed ten hoogsten gevoelig was. Naer eenig gesprek wilde mijn Heer niet langer op die plaets verblijven, haer weder na *Peking* voerende, waer mijn Heer selfs noch hooger dan te voren wierd aengesien. Wanneer nu 't geluk, soo wel in den krijg, als ook in het Hof hem meest seer wel wilde, soo mogt het hem toch niet allesins in allerlei saken gunstig schijnen, dewijl hy sijne Princes niet altijt, gelijk hy geern wenschte, te sien kon bekomen. Hy dorst wel dikwils niet tot haer gaen, soo seer was men bevreest, dat sy mogten verraden worden; en wanneer hy dan noch tot haer quam, soo waren altijt daer eenige by haer, soo dat hy haer nimmer, alleen kon te spreken krijgen. Ik houde het daer voor, dat *Saphothisphe* sulks met opset gedaen heeft, en dat sy lichtelijk uit mijn Heers wesen nu al vernomen had, wat de tong tot nu toe sich soo voorsichtig verhoed had haer te seggen; maer sy duide de teekenen sijner verliefde gedaente tot sijn voordeel, gelijk ik daer na uit eene harer jonkvrouwen (met welke ik sonderlinge vriendschap gemaekt had) te vernemen quam; doch sy wilde hem nimmer gelegentheit geven, om haer sijne genegentheit te openen: maer of schoon hy niet met haer sprak, soo vertoonde hy wel duisend-mael sijne groote liefde aen haer beeltenis,

 waer

waer tegen hy ſonder nalaten, als tegen een levendig perſoon quam te ſpreken, maer met ſulke ootmoedige en beweechelijke woorden, dat ik het daer voor houde, wanneer dit beeld gevoelig in de liefde geweeſt had, dat het tot ſeer groot medelijden bewogen ſou zijn geworden, byſonder van wegen ſijne droefgeeſtigheit; want ſchier geene jonkvrouw noch Ridder aen dat Hof (die doenmaels ſeer overvloedig daer waren) konden hem tot vroolijkheit bewegen: ja de Princes *Clerena* bemoeide ſelfs ſich daer over, door vriendelijk aenſien en ſpreken, gelijk meer andere vroolijke tytverdrijfjes, om ſijne qualijk opgenomen treurige gedachten te verdrijven; dewijl ſy ſich niet inbeelden kon, wat hem mogt letten, ten ware ſy ſulks daer na niet wonderlijk had wedervaren. Doch onderwijl quam mijn Heer by alle Vorſten en heeren in grooter aenſien; want ſijne laeſte daden hadden hem ſoo ongemeene eerbiedigheden verwekt, dat hy die ſelvige niet hooger had konnen wenſchen; ik wil ſwijgen, hoe vele jonkvrouwen doenmaels na ſijne goede gunſten trachteden: doch terwijl u dit, ſchoonſte *Elynde*, beter als my bewuſt is, ſoo hoop ik dat gy my al over lang de moeite hebt benomen van ſulks te vertellen. Het is waer, viel hem *Elynde* in de reden, dat ik ſulks wel dikwils vertelt heb, en ſoo ik het recht meen, is ſulks *Uſangue* ook niet onbekent, en hy ſal voorheen dat van my al gehoort hebben; maer in geval het ſelfde niet wel mogt geſchied zijn, ſoo biede ik my aen, om dat noch eens nevens mijne byſondere toevallen, die gants ſeltſaem en wonderlijk zijn, in tegenwoordigheit des grooten *Eyquans* te vertellen. Maer voer ſy voort, terwijl ſy ſich weder tot *Exton* wendde, neemt het my ten beſten dat ik u in uwe vertel-

telling geſtoort heb, en wilt nu toch wijder voort-varen. Ik wil dan alleen, ſeide *Exton*, het alder-gedenkwaerdigſte hier by brengen, en alle geringe handelingen voorby laten gaen.

Als dan kort hier op het Keiſerlijk Hof vernam, dat de *Tarteren* van *Niuche* en *Tangut*, ſich ander-mael over den Muur hadden begeven, wierd mijn Heer met een ſtark Heir-leger haer tegen geſon-den, daer hy de ſelvige met groote voorſichtig-heit, en noch grooter dapperen Moed, weder te rug heeft gedreven, en niet weinige van haer ter neer geveit, ſonderling die van *Tangut*, welke hy ſteeds op het hardſte vervolgde. Doch ik kan my, alle die omſtandigheden u te vertellen, niet onder-winden, dewijl ik daer niet ben tegenwoordig ge-weeſt, maer in *Peking* krank blijven liggen, dier-halven ſult gy my hier over ontſchuldigt houden, en ſulks hier na van hem ſelfs beter vernemen. Als hy nu met Zege-pralende wapenen binnen *Peking* ſijne intrede maekte, wierd hy van de grootſten des Rijks daer over met ſonderlinge Hoffelijkheden en eerdienſten verheven, ſoo dat hy ſich dan met reden had geluksalig konnen achten. Doch ſijne grootſte vernoeging beſtont alleen, in ſijne onvergelijkke-lijke Princes *Saphothiſphe*, te ſien, en dewijl ſulks, gelijk voren geſeit is, niet altijt kon geſchieden, ſoo verdreef hy ſijnen tijt met hare beeltenis aen te ſchouwen in de dikſte boſchaedjen die daer te vin-den waren; en tot dien einde hield hy ſich meeſten-deels op, ſoo wel by dach als by nacht, in de groote warande achter het Palleis. By de Keiſer was hy in grooter genaden; hy noemde hem ſijnen Veld-overſten, en Beſchutter des grooten Muyrs. Hy ver-trouwde hem niet alleen ſijne beveſtigde Vyand-ſchap tegen den ontmanden Opper-kamerling *Guey*; maer

maer gebruikte hem ook dikwils, om de ſchoone Vorſtin *Orlampe* tot ſijner liefden te bewegen, en ſijnen Soon den Prins *Mangin*, dien hy derhalven uit het land had verbannen, te doen verlaten dewijl die ſelfde ook op deſe jonkvrouw verlieft was. Doch mijnHeer hield ſich in alle ſaken ſeer wijſlijk en kloek, ſoo dat *Zunchin* groot gevallen daer aen had, en hem wel menigmael naer *Orlampe* ſond. *Orlampe* die haeſt mijnes Heers voortreffelijke deugden gewaer wierd, vertrouwde hem alle het geheim hares herten, met ernſtig bidden, haer niet meer over des Keiſers liefde t'ontruſten, nademael ſy aen den Prins hare trouw had geſworen. Mijn Heer, die van deſes Prins groote deugden ook al gehoort had, wilde hem hoewel onbekent dienen, en in plaets dat hy van des Keiſers liefde ſou ſpreken, ſoo verſterkte hy haer veel meer om den Prins *Mangin* getrouw te blijven; maer hy nam geſtaeg ſijne gelegentheit in acht, om den Keiſer t'overreden, tot van *Orlampe* gants af te ſtaen. Doch het gebeurde naer eenigen tijt, dat mijn Heer volgens ſijne gewoonten, ſich in de warande begaf, en ik hem niet geern alleen laten willende, volgde hem geſtaeg, 't welk hy ook gants niet qualijk op-nam, dewijl my de oirſaek van ſijne Eenſaemheit heel wel bekent was. Als wy nu een wijl tijts van *Saphorbiſphe* gepraet hadden, wilde hy geern alleen zijn, en begaf ſich naer een andere kant, op een plaets van wegen het dichte hout, tot ſijn voornemen geheel bequaem. Doch na dat daer naeuwlijks een uur was verloopen, quamen daer ook twee Ridders in 't volle harnaſch ſich in die dichte groente begeven; en gelijk ſy de dichtſte boomen, lichtelijk van wegen de hitte ſochten, ſoo geraekten ſy ontrent aen de plaets waer mijn Heer lag.

Ik kon wel van wegen het verre afzijn hare woorden niet hooren, maer hare bedrijven bemerkte ik geheel. Een van haer, die op 't heerlijkst geharnascht was, na dat hy naest ontrent mijn Heer had gewandelt, sloeg eerst sijne handen en gesicht na den Hemel, en als hy iets van der aerden ophief, kuste hy dat met grooter eerbiedigheit. De andere wilde, na dat het sich liet aensien, sijn deel daer van hebben; maer die met het prachtigste harnasch gaf soo veel uit sijne beweging te verstaen, dat het gene hy had, hem alleen toequam, en hy wilde sich van daer wech begeven, en naderde wat tot my; maer de ander vatte na sijn swaerd, en riep: Het is genoeg, dat gy my sulks eenmael met list hebt ontstolen, 't welk gy even nu met geweld my niet afnemen sult, daer het my van rechts-wegen toekoomt: doch die met het prachtig harnasch wilde schier na sijne reden niet hooren, maer seide als hy sijn swaerd had uitgetrokken: Een van ons die den anderen neer-legt, sal besitter van dit Afbeeldsel blijven. Hy bekrachtigde ook sijne woorden met de werkken soodanig, dat de ander niet minder stouthertig, wel sag dat het hem ernst was; maer de sterkte harer harnasschen, hield vele doodelijke slagen op. Ik wierd over dit toeval eenigsins verbaest, maer noch veel meer als ik mijn Heer, (die geslapen had, en van het gerucht des gevechts was wakker geworden) tot my in sijn gesicht gants ontstelt sag komen loopen, seggende: Hebt gy, ô *Exton*, niet gesien wie mijn Afbeeldsel gerooft heeft? En als ik hem terstond vertelde wat ik gesien had, soo seide hy, het is genoeg, en wende sich met eenen tot die daer kampten, roepende: Indien gy my met goetheit niet geeft, wat gy my afgenomen hebt, soo sal ik veroirsaekt

zijn met geweld dat te nemen. Maer gelijk sy hem beide, wegens het gekletter harer swaerden niet hoorden, of wel geene antwoord verweerdigden, en soo daer op stil swegen, greep hy ook na sijn swaerd. Ik bad hem seer, dat hy sich soo lichtelijk niet tegen haer wilde wagen, dewijl hy gants onbeharnascht was. Hoe, seide hy, *Exton*, meent gy dat de dapperheit in 't harnasch verborgen is; of meent gy, dat ik voor dat alderschoonste Afbeeldsel mijn leven niet geern opofferen wil? Met sulke woorden liep hy schier rasend op haer toe: doch als hy na by haer quam, wist hy niet wien hy in 't eerst aengrijpen soude; maer als hy sag dat die met het prachtigste Harnasch dat Afbeeldsel noch in de hand had, sette hy met de grootste klockmoedigheit op hem toe, ja gaf hem soo veel te doen, dat men d'ongelijkheit van 't harnasch niet wel kon merkken. Ik wilde om mijn Heer te volgen den anderen ook aengrijpen, maer twee dienaers die hem volgden, gaven my werks genoeg, soo dat ik op mijne verdediging moest passen. Onderwijl was aen mijn Heers zijde een seer hard gevecht, en het mag wel in lange tijt niet gehoort zijn, dat drie Vyanden te gelijk tegen malkander geslagen hebben. Ja yder wist sijn voordeel soo wel in acht te nemen, dat men 't schier niet sou gelooven: maer ik houde dat het eerder sijn einde genomen sou hebben, indien mijn Heer had beharnascht geweest; nochtans liet hy niet na haer beiden hart te verwonden, maer ik sag aen hem ook op vele plaetsen het bloed uitloopen, 't welk sijnen moed noch verdubbelde: den eenen in het slechste harnasch gaf hy sulken slag, dat hy begon te sinkken, en sijn swaerd uit de hand vallen liet. Dus ging hy nu met noch grooter dapperheit op den anderen los, en onder dusdanigen

nigen gevecht quam de Vorstin *Orlampe*, en wierd aenschouwster van dit geval: en gelijk mijn Heer den and'ren seer te rug dreef, die genoeg te doen had om sich te beschutten, soo liet hy sich onverhoeds dat Afbeeldsel uit de hand vallen, 't welk *Orlampe* seer haestig opnam, sonder dat een van beiden het gewaèr wierd. Maer na dat sy in den hardsten strijd waren, soo dat d'een d'ander sonder twijffel het leven begeerde te benemen, erkende die in het prachtigste harnasch mijnen Heer, en wierp met eenen sijn swaerd van sich, roepende: Ik ben te veel aen u verplicht, ô mijn onbekende Vriend: om langer tegen u soo ongelijk te vechten; doch dewijl, naer ik sie, onse strijd daer op uit is, dat sy onmogelijk anders als met des eenes doot kan geslist worden, soo bid ik dat gy u wilt laten beharnasschen, waer mede wy in beter voegen onsen tweedragt mogen eindigen. Doch als mijn Heer hem te verstaen gaf, dat hy gesint was dien tegenwoordig te slichten, viel hem die Ridder in de reden: Neen sprak hy, ik was u doenmaels, wanneer gy by *Ningyven* het gene daer wy nu om vechten my listig hebt afgenomen, te hooglijk verbonden, om eenig voordeel in 't harnasch over u te hebben; met dese woorden schoof hy het visier van sijnen helm om hoog, soo dat mijn Heer hem mede kende, en met hem wilde beginnen te spreken; maer laes! het aftappen des bloeds had hem soo verswakt, dat hy het spreken vergat, en alsoo gelijk doot ter neer viel. Dese Ridder was de eerste die hem te hulp schoot, doch hy seide by sich selven: Ach! ondankbaren, wat hebt gy gedaen? Gedacht gy niet aen uwe Ridders lessen, met soo ongelijk tegen desen gevochten te hebben? O gy Goden, sult my nimmermeer over dese midsaed weder gunstig worden. Doch dese

Rid-

Ridder had selfs wel hulp van nooden, dewijl hy niet min wegens sijne sware wonden neer te sakken begon, en van sijne lieden in der haest wech gevoert wierd. *Orlampe* had groot medelijden met mijnen Heer, soo dat sy hem liet in haer karos dragen, en in haer huis voeren, daer met eenen ter selfder tijt vele Heelmeesters gehaelt wierden, die na dat sy hem wel besichtigt hadden, aen sijne genesing twijffelden; doch als hy uit een diepe onmacht een weinig begon tot sijn selven te komen, en vernam, dat alle hoop van te leven by hem gants vervlogen was, hiet hy alle de Omstanders van hem uitgaen, en beval my alleen tot hem te naderen, wanneer hy my terstond met swakker stem aldus toesprak: *Exton*, gy hebt my tot hier toe trouw genoeg gedient en opgepast, de Goden willen het versien, indien ik u met het gene ik nalaet niet bevredigen kan: dewijl ik nu sie, dat de uur mijnes doots lichtelijk voor handen is, soo moet gy my dan noch den laesten dienst bewijsen, die is, dat gy de Princes *Saphothisphe* te verstaen geeft, dat d'ongelukkige *Eyquan* haer heeft bemint, ook soo geheel, dat hy daer door nu aen den doot tot roof moet werden. Vertelt haer, lieve *Exton*, alles wat gy weet, wat ik om haer liefdens wille, voor en na dat ik haer kende, gedaen en uitgerecht heb; maer vertelt haer sulks niet, soo lang ik noch op deser aerden sweef, en in 't leven ben; en op dat ik u dies te beter geloove, soo geeft my pen en inct, ik wil mijn besten doen om te schrijven, om haer dies te meer daer van te versekeren. Als ik hem die nu gelangt had, kond ik my niet onthouden, hem mijne hertelijke droefheit bekent te maken, seggende: Sulks willen de Goden nimmermeer gehengen, dat ik u sou overleveren, veel minder dat ik uwen doot

sou-

soude sien; dierhalven weet ik niet, of ik dit uw bevel sal konnen voldoen. Ik wilde wel meer spreken, maer de tranen en snikken benamen my mijne spraek, tot dat hy met grooter moeiten van wegen sijne swakheit, den brief geschreven, versegelt, en my overgelevert had, in meening van my noch iet breeders mondeling daer by te berichten; en soo even trad de dappere *Wattamar* tot ons in de kamer. Als hy hem nu te sien kreeg, bestorf hy soodanig van nieuws, dat men geen levens-teecken meer aen hem bespeuren kon: wanneer *Wattamar* sulks vermerkte, viel hy op hem neder, roepende: Ach, *Eyquan* mijn grootste Vriend! ach dien ik lief heb boven alle mannen! moet ik met oogen sien, dat my de Goden den selfden nemen, aen wien ik soo hoog ben verplicht. Hy sey noch verscheiden vele woorden meer, maer die zijn my ontvallen; ook soo had ik genoeg met mijn selven te doen, en meer dan te veel werk in my selfs te vertroosten. Op dit geroep quam *Orlampe* met de Heelmeesteren en andere meer in de kamer, wanneer men hem voor gewis doot en verstorven hield: waer over onder haer alle geen klein gekerm en wee-klagen ontstond. Wat tijt daer na greep *Wattamar* my by de hand, en bragt my op een plaets daer ons niemand mogt hooren, seggende: Ik besweer u by de hoogste Goden, en ook by de gedachtenis van uwen dapperen Heer, my met de waerheit te berichten, of dit Afbeeldsel, 't welk *Orlampe* heeft opgenomen, uwes Heers geweest is, en of hy om dat selfde gevochten heeft. Of schoon ik in den aenvank van wille was hem sulks te loochenen, soo dacht ik toch hem, als mijnes Heers liefste Vriend, wien sijnen doot soo seer ter herten ging, niets meer te verbergen, en antwoordde hem dierhalven met

vele tranen. Ach, helaes! ik moet bekennen, en ook dese gelegentheit niet voorby laten gaen, om u te berichten, dat de schoone *Saphothisphe*, doch sonder haer weten, mijnen Heer ten grave heeft gebragt: hier op vertelde ik hem in 't kort, in hoedaniger voegen mijn Heer op dat Afbeeldsel sijnes Susters, als hy dat in 't treffen een *Tartersch* Ridder door list had afgenomen, soo seer verlieft was geworden, dat hy sedert dach noch nacht had konnen rusten. Insgelijks hoe hy sich voorts noch meerder bedroeft als te voren erkende, wanneer hy sijne Princes had gevonden, dewijl hy haer noit eigentlijk sijne liefde ontdekken dorst: ten laesten hoe dese twee Ridders dit Afbeeldsel gevonden hadden, als mijn Heer sliep, en yder dat selfde hebben wilde, waer door sy soo ongelijk, maer dapper t'samen gevochten hadden; en dan hoe hy ontrent sijn einde noch eenen brief aen *Saphothisphe* geschreven had, en hem bevolen na sijn doot haer dien te geven. Wel aen mijn *Exton*, viel hy my in de reden, terwijl hem de tranen over de wangen liepen, volbrengt uwes Heeren laeste bevel, maer ik wil daer by zijn. Wilt daerom terstond met my gaen; waer in ik te vreden was, en wy quamen alsoo by haer; doch als sy *Wattamar* sag, riep sy: Ach my Broeder! is *Eyquan* dan doot? Ja helaes! antwoordde *Wattamar*, en gy hebt groote reden, om desen doot te besuchten (terwijl hy haer seer sag weenen) dien gy hem selfs hebt veroirsaekt. Ik? mijn Broeder, viel sy hem in de reden, dat willen de Goden nimmer gehengen; want de verplichtingen die wy aen hem hebben, vereisschen heel anders. Dat is niet soo te verstaen, mijne Suster, herhaelde *Wattamar*, maer om uwe liefde heeft *Eyquan* sich opgeoffert. *Saphothisphe*, die over dese reden seer rood wierd, wist eerst niet wat sy sou seggen,

gen, maer ten laeſten ving ſy aldus aen, voor ſoo veel de tranen haer toelieten. Ach! wilden de Goden, dat ik *Eyquan* toch nimmer geſien had, geenſins om dat ik ſijnen doot niet tot in mijn graf wil beklagen, maer alleen om mijne eigene ruſt; en in der waerheit, mijn Broeder, ik moet na ſijne doot bekennen, (want ik ſulks by ſijn leven noit ſou gedaen hebben) indien *Eyquan* een kroon op ſijn hooft had gevoert, dat ik wel niemand anders als hem voor my ſou verkoren hebben, ſoo ſeer ben ik van ſijne deugden ingenomen geworden: maer, eylaes! voer ſy voort, terwijl ſy een ongelooflijke meenigte van tranen uitſtortte, het Noodlot heeft dat verhindert. Ach! mijne Suſter, antwoordde *Wattamar*, *Eyquan* is my liever dan hondert Koninkrijkken geweeſt, hoe geern wilde ik hem mijn Rijk afgeſtaen hebben, als hy maer vernoegt had mogen leven; maer, ſeide hy, als hy ſich tot my wendde, geeft mijn Suſter den brief, dien hy in de uur ſijnes doots heeft geſchreven. *Saphothiſphe* quam over deſe reden noch meer te bloosen; maer ſy had ſoo grooten begeerte om den brief te ſien, dat ſy tot my quam, ſeggende: lichtelijk begeert hy, ô *Exton*, dat wy ſijne Dienaers ſouden aennemen. Na dat ſy nu den brief van my nam, ſette ſy ſich neder, maer ſy kon niet ophouden van weenen, ſoo dat ſy den ſelfden ſoo ras niet mogt openen. Als dat nu gedaen, en ſy hare tranen wat afgewiſcht had, las ſy dien eerſtlijk gants ſacht; maer ik ſag wel dat de tranen haer het ſelfde niet meer toelaten wilden, daerom gaf ſy dien aen haren Broeder, met deſe woorden: Ik weet wel dat hy u ſoo lief is geweeſt als ik u ben, daerom bid ik u, deſen inhoud luide te willen leſen. Wanneer nu *Wattamar* dien in de handen genomen had, ſag hy eens om, of'er noch iemand meer in de kamer mogt weſen,

terwijl *Saphothisphe* haer gesicht met eenen neusdouk bedekte, en hy vong aen ontrent in volgender wijse te lesen:

Eyquan *aen de Princes* Saphothisphe.

Er gy hier leest, wat d'ongeluksalige Eyquan *nu aen u schrijft, soo gedenkt dat hy niet meer leeft, en dat hy ook nimmer, soo lang als hy had mogen leven sulks u te doen sich sou onderwonden hebbben; en gelijk hy alleen u te gevalle dus weinig noch sijn leven verlengt, soo moet gy noodwendig na sijnen doot weten, dat hy nu enkel om u aen te bidden geleeft heeft. Het is wel waer, schoonste Princes, dat* Eyquan, *na sijne Stam en geboorte (indien hy anders der grooter Goden Orakelen gelooven mag) de Princes van* Tangut *niet allesins onwaerdig was; doch alleen de vryheit die hy genomen heeft, van niet slechs uw Afbeeldsel, maer ook daer na uwe onvergelykkelyke Persoon selfs, als hy haer gesien had, te beminnen, heeft hem doen inbeelden, dat hy sich aen u quam vergrijpen. Nochtans is het voor u geweest, Alderschoonste, dat ik soo yverig tegen de oproerige uit* Tangut *gevochten heb; en het is voor u ook geweest, dat ik om voor u schoon Afbeeldsel te kampen, tegenwoordig het leven opoffere. Gelijk ik nu nimmer van u iets gehoopt heb, dat uwe deugt door myne onderdanigste liefde sou konnen beleedigen, soo kond gy mede niet quaet vinden, dat ik u het selfde ontdekke, daer ik u noit weder of sien of schryven sal. Ik begeer geen andere antwoord van u, dan dat gy Uw medelydig gemoed na mijn doot wilt laten blykken, en my dese vryheit vergeven; tot welke ik niet sou gekomen hebben, indien ik nu niet terstond ging in het graf treden.*

De half-doode

Eyquan.

Ach!

Ach! sprak *Wattamar*, op wat wijse sal ik u mijn waerdsten Vriend betreuren? met wat leed. sal ik u beklagen? En ik, ving *Saphothisphe* met vele tranen aen, sal sijne gedachtenis tot in mijn graf lieven: Maer vergeeft my, liefste Broeder, dat ik u bekennen moet, dat dese brief mijn hert seer hard heeft geroert. En of sy noch wel meer spreken wilde, soo belemmerden haer toch de suchten soodanig de spraek, dat sy van schaemte uit de kamer vertrekken moest.

Onderwijl klonk de aldersoetste boodschap, die ik immer vernomen heb, in onse ooren, soo als *Roxan* met volle vreugde tot ons in de kamer quam, en seide; Seer genadige Vorst, terwijl hy sich na *Wattamar* keerde, onsen *Eyquan* leeft noch, en is uit een swaere flaeuwte weder tot sich selven gekomen. Ik hoorde niet wat *Wattamar* antwoordde; want ik niet lang kon wachten, te gaen sien of het waer was 't gene *Roxan* berichte. Doch als ik daer aen quam, wierd ik terstond gewaer dat hy noch leefde, maer niet kon spreken, soo seer swak was hy noch van krachten. *Wattamar* quam ook spoedig daer na toe, daer hy dan den selfden met het eerste aensien noch kende, en wilde sijne hand om die te kussen voor sijne mond hebben; maer *Wattamar* viel hem om den hals, maekte sijn aensicht met tranen nat, suchtede, en sprak gants sacht, soo dat het van niemand gehoort kon worden. Kan u *Saphothisphe* t'uwer genesing helpen, soo weet dat sy daer toe bereid is, want uwe liefde is haer niet meer onbekent. Of wel mijn Heer niet antwoorden kon, soo vernam men toch uit het slaen van sijn pols, en uit een swaren sucht, dat dese woorden krachtiger dan al de Konst der Heelmeesters zijn konden.

Die gantsche nacht over wilde *Wattamar* sijn bed niet verlaten, maer socht te vernemen, hoe dat het met sijne genesing sou afloopen mogen; en hy wierd niet weinig verheugt, wanneer hem de Heelmeesters versekerden, dat'er tot het behouden sijnes levens noch raed was te vinden, indien niet eenige heete koorts daer mogt toeslaen; waer op hy sich dan naer huis begaf, in meening van met sijne vreugde, seer wel mijnen Heer by sijne Suster te dienen, dewijl hy wel dacht, dat sy veel tot sijner genesing kon helpen. Hy dreef ook in waerheit die saken soo wel, dat hy na 't verloop van vier dagen, wanneer mijn Heer de spraek was weder gekomen, de schoone *Saphothisphe* nevens haer Suster van onderen door eenen Hof, tot mijnen Heer in de kamer bragt. Hoe mijn Heer doenmaels te moede was, is licht te besluiten. Insgelijx sag men ook de Princes dikwils rood worden, terwijl het ook allesins niet heel recht na haer sin was. *Wattamar* geleidde haer by der hand aen het bed, en trok sijne andere Suster, om *Eyquan* met *Saphothisphe* alleen te laten, op een bysondere plaets met haer te spreken. Ik hoorde doenmaels mijnes Heeren en *Saphothisphes* redenen niet, maer daer na heeft hy my vertelt, dat sy hem sachtjes geseit had: Hoe! heeft *Eyquan* om mijnent wil willen sterven? ja schoonste Princes, antwoorde mijn Heer, dewijl *Eyquan Saphothisphe* onwaerdig is, soo is nu mijn wenschen alleen om de doot. Wanneer *Saphothisphe* hem tot genesing kan helpen, sprak de Princes, soo is sy daer toe van herten gewillig, aengesien sy hem niet alleen uit hares Broeders bevel, maer ook uit eigen beweging gants toegenegen is; en glooft nu, dappere *Eyquan*, dat uwe aen ons nu al bewesene diensten ons soodanig verplichten, dat de gunst die ik u toedraeg,

niet machtig genoeg is om die te vergelden. De tranen liepen mijn Heer over de wangen, en hy sou haest weder van nieuws in onmacht gevallen hebben, indien hem de Princes met hare sneewitte handen niet sacht over de wangen had gestreken, en met een seer vriendelijk verlieft aensien geseit: Geneest dan waerdste Vriend, en helpt ons verlatene en verdrevene, met uwen dapperen moed, weder in ons Rijk: waer dan *Saphothisphe* noch meer als sy nu seggen kan voor u sal doen, waer mede gy in der daer sult bevinden, dat sy geensints voor ondankbaer te schelden is. De Princes *Pharesses* verhinderde hare langer t'samen-spraek, dewijl sy ook deel aen sijne genesing wilde hebben: dierhalven sy hem met soete en vriendelijke woorden daer toe versocht, en eindelijk hem t'samen beloofden, dat sy hem door dit middel binnen korten weder besoekken wilden; dus namen sy haer afscheid, dewijl de tijt het niet wel langer kon lijden, vreesende, dat sy eenigsins door *Orlampe* by den Keiser mogten verraden worden.

Ondertusschen liet *Orlampe* niet na mijnen Heer in dier voegen te bedienen, als of het hare vleeschelijke Broeder geweest had, voor welke en andere bejegeningen mijn Heer aen haer ten hoogsten verplicht is geworden. Sy is een Vorstin, gelijk gy weet, die niet alleen wel bespraekt, maer ook vol geest en schoonheit is; waer door soo wel de *Chinesische* Keiser *Zunchin*, als ook sijn Soon de Prins *Mangin*, te gelijk op haer verlieft zijn geworden. Wy bevonden eindelijk in vier of vijf weken, wanneer die Princessen mijn Heer somtijts heimelijk besochten, dat hy weder tot sijne vorige gesontheit quam te geraken. Ik moest hem wel duisendmael 's daegs vertellen, wat de Princes

voor en na het lesen des briefs had geseit, hoe klaeglijk sy sich aengestelt, en hoe bitter sy geweent had. Ik houde dat die geseide bejegeningen de krachtigste hulpmiddelen tot sijne genesing geweest zijn.

Op eenen dach nu, als hy eeniger maten wel was herstelt, soo quam de Keiser gants onverwacht tot hem in de kamer, en als hy sich by sijn bed ter neer had geset, en de andere uit te gaen bevolen, sprak hy: Men heeft my willen seggen, dat gy om dit geschildert beeld, 't welk ik van *Orlampe* bekomen heb, u met die twee Ridderen in 't gevecht hebt begeven: en gelijk ik nu begeerig ben om te weten, wie die selfde schoone Persoon is, en ik haer sonder twijffel sal mogen kennen, soo ben ik daerom gekomen om sulks van u te vernemen. Mijn Heer, die sich al lang op desen voorslag bedacht had, dewijl hy vernomen had, dat dit Afbeeldsel in sijne handen was, antwoordde den Keiser: Wanneer Uwe Majesteit bericht was geworden, dat my deser beider Ridderen beleediging geen reden gegeven had, om daer over herstelling te eisschen, soo had die veel meer mogen gelooven, dat ik niet om dit gemaekte Beeld 't welk het mijne niet is, en ik ook niet ken, met haer had gevochten; maer veel liever tot ophouding mijner Eer had gestreden. Ik houde niet, seide weder de Keiser, dat men u soo hard heeft konnen beleedigen, dat gy daerom soo hard soud gekampt hebben; dewijl het in *China* geen gebruik is, dat men om een verschillig woord malkander sou het leven benemen. Dewijl ik geen *Chineser* ben, antwoordde mijn Heer, met half ontstelt gesicht, soo is mijne eer my dies te meer lief; want ik met woorden my niet smadelijk kan laten bejegenen, maer veel eer sulks met den Swaerde tegen een yder, die het self-

selfde sich tegen my onderwind, te beschutten altijt bereid ben. Ik verneem hier uit, seide de Keiser met een ernstige of veel meer toornige stem, dat u de *Chinesische* Hoffelijkheit weinig bekent is, terwijl gy uwen Keiser soo stoutelijk aenspreken durft; doch dewijl gy sulks lichtelijk by het lieve Vrouwvolk geleert hebt, soo is het tijt, dat gy haer uw geselschap onttrekt, op dat uwe tong u niet eenmael in ongeluk storte, en gelijk gy beter met den Swaerde tegen de Vyanden, als met de Tong tegen den Keiser te vechten weet, soo sal u gelieven aen uwe plicht en ampt te denkken, dat gy niet alleen de Beschutter zijt van onsen grooten Muur, tegen den geweldigen inval der *Tarteren* uit *Tangut*; maer dat gy ook met het krijgsheir, dat u tot *Taitung* verwacht, den Vyand soud verdrijven, en sulks binnen acht dagen, dewijl uwe gesontheit tegenwoordig wel toelaet, u daer tegens gereet te houden. Hier mede stont hy op, en verliet mijnen Heer, sonder hem waerdig erkent te hebben om eenige vordere antwoord te hooren. Het is niet sonder reden, dat hem dese soo onverhoopte tijding of bevel seer ontstelt maekte, terwijl hy niet eens volkomen met sijne Princes had konnen spreken, om haer de meening sijnes herten klaerlijk te openen; dierhalven dwong hy sich, niet alleen het bed, maer ook de kamer te verlaten, op dat hy dan, gelijk hy de Princes voor d'eerstemael ging opwachten, sijne bereidheit in alles sou doen blijken, en by haer door sijne vriendelijke bejegingen, in den aenstaenden korten tijt, tot een waerachtige wederliefde, genoegsame redenen verwekken: alsoo dat hy voor sijn afscheid uit de Keiserlijke Hooftstad *Peking*, met de schoone Princes *Saphothisphe*

in ſeer groote vertrouwtheit geſproken had, ook ſoo ver, dat ſy malkander tot in het graf beloofden getrouw te zijn. Uw Broeder, ſeide mijn Heer, als hy afſcheid wilde nemen, en van daer heen reiſen, ſal een getuige zijn, van 't gene *Eyquan* de onvergelijkkelijke *Saphothiſphe* ten dienſte ſal doen, terwijl hy hoopt *Tangut* weder onder hare gehoorſaemheit te brengen. De dappere daden die gy in onſe dienſten nu al verricht hebt, zijn genoegſame getuigen van uwe liefde, antwoordde de Princes met half natte oogen, eer gy u weder in het gevaer, en een wel bloedigen krijg begeeft, en den Doot als in de kaken loopt. Ach! voer mijn Heer voort, wat heeft *Eyquan* anders te hopen, dan in uwen dienſt te ſterven? Alles, antwoordde de Princes, wat *Saphothiſphe* kan doen: Maer, viel haer mijn Heer weder in, de kroon van het Rijk *China* overtreft alle mijne verdienſten ſeer wijd, en *Zunchins* heerlijkheit kon *Saphothiſphe* noch wel tot andere gedachten brengen. Nochtans konnen *Zunchins* heerlijkheit, noch ſijn machtig Rijk nimmer ſijne ondeugden bedekken, ſei hem de Princes, en ſy voer noch voort: wat wilt gy my met deſe reden te verſtaen geven? Of nu wel mijn Heer geſint had geweeſt, haer t'ontdekken, wat'er met haer Afbeeldſel was voor gevallen, en dat licht de Keiſer daer op verlieft mogt zijn, ſoo bedacht hy terſtond noch wat anders, en vertelde haer alles in 't lang, en waerlijk met ſulke verandering ſijnes aengeſichts, dat de Princes de vreeſe, die hy van 's Keiſers wegen daer over geſchept had, genoegſaem bemerkken kon. Dierhalven gaf ſy hem met lieffelijke ſoete woorden ſoo veel te verſtaen, dat *Zunchin* nimmer eenige beheerſching of beſitting over haer ſou verkrijgen konnen; een ſoo grooten af keerigheit hadden ſy van alle ſijne ondeugden. Op

deſe

dese en diergelijke woorden, kuste hy haer met seer diepe eerbiedigheit de handen, en scheide daer mede van haer; doch hy liet sijn hert, sin, en gedachten steeds by haer verblijven. Na dat hy nu den Keiser en sijne Grooten aen 't Hof, met schuldige onderdanigheit opgewacht had, sette hy sich met den vermomden *Wattamar* te paerde, en reden sachtelijk na *Taitung* toe. Of hy nu wel voor de Krijgs-Oversten, die hem geselschap hielden, en sonderling voor *Wattamar* sich seer kloeklijk aenstelde, soo trok hy even gants wel bevredigt heen, hoewel uit sijn te treurigen wesen geheel wat anders te besluiten was. Het Leger bestont in tachtig duisend Mannen, twee dach-reisen van de Stad *Taitung* afliggende, dat mijn Heer in volle slagorden, met groot juuchen en vrolijkheit ontfing, waer onder den naem van *Eyquan*, met helder geluid wierd gehoort. Alle Bevelhebbers, die hem meest kenden, waren van herten verheugt, dat haren dapperen Held *Eyquan*, om haer te geleiden en te bevelen weder was aengekomen, en verlangden yder om hare blyschap te betuigen, met sijne handen behoorlijk te kussen. Mijn Heer bejegende, volgens sijne gewoonte, een yder op sijnen sonderlingen aert met vriendschaps betuiging; het welk de gemoederen van die lieden ongelooflijker wijse tot hem kon trekken, soo dat een ygelijk hem groot [illegible] -fde, ontsach, en eerbiedigheit pleeg toe te dragen.

Wy waren twee dagen voortgerukt, wanneer wy van den Vyand kondschap bequamen, die niet seer wijd van ons leger, by den Muur aen een voordeelige plaets, ongelijk veel sterker dan wy, gelegen waren; waer van ons eenen heel breed bericht bragt, dien *Wattamar* tot mijnen Heer in de Tente geleidde, nieuwlijks uit des Vyands krijgs-heir gekomen.

komen. Het was niet ſonder reden, dat mijn Heer een weinig ontſtelt wierd, wanneer hy dien Ridder recht aenſag: want het was even de ſelvige, dien hy in den Slag by *Ningyven*, ſoo dapper tegen vele van haer had ſien ſtrijden, en wien hy het Afbeeldſel der Princes *Saphothiſphe* liſtig had afgenomen; ja hy was ook een van de gene, met welke mijn Heer in de warande tot *Peking* ſoo fel had gevochten, dat hy ſchier daer in het leven verloren ſou hebben. *Wattamar*, die het veranderen ſijnes geſichts op het aenſchouwen deſes Ridders wel merkte, brak ten eerſten dat ſtilſwijgen, dewijl hy in volgender voegen aenving: Ik twijffel niet, mijn Broeder, of deſe Ridder koomt u ſeer verdacht voor; want hy mag de ſelfde wel zijn, voor wien gy hem aenſiet, en gy draegt lichtelijk hem eenen haet toe; doch wanneer gy hem ſoo wel ſult kennen als ik, en ſijne ontſchuldingen weten, ſoo ſult gy hem veel meer lieven als haten. Dat hy dapper zy, viel hem mijn Heer met een ernſtig geſicht in de reden, daer kan niemand beter getuigenis van geven dan ik; maer dat hy mijn en der *Chineſen* Vyand is, kan niet geloochent worden, dewijl hy ſulks genoeg heeft beweſen. Dat hy onbekender wijſe met u, als een Broeder en Vriend van *Pacoro* gevochten heeft, antwoorde *Wattamar*, daer over koomt hy tegenwoordig vergeving van u ſoekken. Maer, ſeide mijn Heer hem weder, eenen ſlapenden iets t'ontrooven, het gene hy met den Swaerde gewonnen had, ſulks kon ſonder des *Pacoros* vriendſchap wel achter gelaten zijn. Ik beken het, ſeer dapperen *Eyquan*, viel hem deſe dappere Ridder in de reden, dat ik my niet na Ridders gebruik ontrent u gehouden heb; doch dewijl de Liefde over alles heerſcht, en menigte menſchen in haer ongeluk werpt, ſoo kond gy

licht

licht besluiten, dat my de selvige ook tot dit missen ontsteken en gedreven heeft. Liefde, sprak mijn Heer, met een verbittert gesicht, meenende dat hy van de Princes *Saphotisphe* wilde spreken, pleeg noit eenes Ridders rechtmatige daden te lasteren, noch sijne bedrevene mishandelingen te verschoonen. Of schoon hy met sijne woorden wijder voort varen wilde, soo viel hem toch *Wattamar* aldus in de reden. Het is niet vremd, dat nadien *Ormando*, (want soo wierd dese Ridder genoemt) sijne oogen op de Koninklijke Princes *Affelde* van *Zuchuen* geslagen had, hy daer toe is bewogen geweest. De liefde heeft hem nu soodanig gestraft, dat sy sich tot geene wederliefde wilt laten bewegen; ja noch ten overvloed is hare Afbeeltenis, die hy met groote moeiten verkregen had, tot twee malen wonderlijk uit sijne handen gerukt geworden. Is dan, vraegde mijn Heer dien *Ormando* met een weinig vroolijker gesicht, d'Afbeelding, die gy in de Warande tot *Peking* soo ongeern wildet laten varen, van de Princes *Affelde* tot *Zuchuen*? Sy moet dan gewis, vraegde hy vorder seer schoon zijn? Ik beken, antwoordde desen *Ormando*, dat dese Princes in schoonheit met weinige is te vergelijkken, maer in hardigheit en wreedheit worden ook weinige haers gelijk gevonden; 't welk ik, helaes! heb genoeg moeten ervaren. Mijn Heer versocht desen Ridder, uit vreugde dat het sijne Princes niet was, dat hy hem noch wat meer van die schoone Princes *Affelde* vertellen wilde; waer toe hy sich ook gants gewillig verklaerde, 't gene hy in volgender wijse dan voort bragt. De Princes *Affelde* is meer in Ridderlijke oeffeningen als Vrouwen besigheit opgetogen; het rijden, steken, tournoien en vechten is hare grootste lust; ja sy soekt d'aldergrouwsaemste dieren te bestrijden;

den; die in de holen der bosſchen mogen wonen; doch van liefde, of minnerien wilt ſy niet hooren: maer die met de ſelvige haer willen onderhouden, is ſy gewoon met Vyandlijke oogen aen te ſien, 't welk ik dan, ſprak hy voor ſich ſelfs, ook heb bevonden, ſoo dat ſy my ten laeſten van hare tegenwoordigheit gants heeft berooft, en uit hare oogen verbannen. En dewijl ſy my nu niet ten deele kan vallen, ſoo heb ik ſedert gelegentheit geſocht, om mijn leven, waer voor ik meer haet dan liefde heb, ten einde te brengen, en den doot van geen edeler als uwe hand konnen ontfangen: maer het geluk heeft my ſoo gunſtig niet ſchijnen willen. Dewijl ik aen u nu, daer gy mijn leven in den ſlag by *Ningyven* ſoo grootmoedig gereddet hebt, ſeer hoog ben verbonden; ſoo heb ik het ſelfde nu voorts tot dankbaerheit in uwen dienſt op te offeren vaſt by my beſloten, met ootmoedig bidden, dat gy den miſſlag, dien ik tegen u in de warande tot *Peking* begaen heb, niet meer wilt gedenkken. Mijn Erfprins *Pacoro*, ſal u van mijne trouw wel verſekeren, en mijn Swaerd ſal meenigmael u het ſelfde betuigen. Mijn Heer kon, wegens ſijnen goeden aert, tegens eenen ſoo dapperen en Hoffelijken Ridder, het niet langer ſoo hard houden; ſonderling na dat hy vernomen had, dat deſe *Ormando Pacoros* Onderdaen, en een Vorſt ſijnes Koninkrijks was, die hem ook ſelfs het leven te dankken had, waer over hy ſchier ſijn eigen verloren ſou hebben, als hy hem uit *Buccons*, *Gloſſiters* en *Xoxos* Vaders handen hielp trekken; ſoo omvatte hy hem, en ſeide: Uwe dappere en onvergelijkkelijke daden hebben ſoo grooten en krachtigen vertrouwen in my verwekt, dat ik niet meer twijffel, dat wanneer gy t'onſer eeren de kracht uwes arms daer gelieft by te voegen, of

wy sullen de Vyanden gewisselijk verslaen, wat voorts my betreft, ik belove u geheel mijne vriendschap, en sal my steeds ten hoogsten beyveren om u te dienen: Maer seide hy tot *Wattamar*, hoe is dan dese Ridder soo onverwacht tot ons over gekomen? Het seer groot gerucht en de Heldendaden des grooten *Eyquans*, antwoordde *Wattamar*, nevens de genegentheit om u tegen mijne Vyanden te dienen, hebben hem gister nacht van des Vyands leger afgetrokken, en tot ons gebragt, daer ik hem nu soo even bejegende, die sich ten hoogsten verheugde, dat hy my soo onvoorsiens heeft ontmoet, daer een yder gelijk gy weet, meent dat ik doot ben. Indien *Wattamar* en *Ormando* niet voor handen waren, seide doenmaels mijn Heer, soo sou men *Eyquan* wel eenigen lof geven, daer hem sulks in't geringst niet gehoort nochte toekoomt. Maer mijn Broeder, wie is dan de gene, die dat Roovers-heir in *Tangut* beheerscht? Is dat de *Glossiter* selfs, die sulke macht op de been heeft gebragt? Neen mijn Broeder, gaf hem *Wattamar* tot antwoord, maer sijn Broeder *Xoxo*, die wel geen Man van sonderling verstand is, maer seer vaerdig met de vuist, 't welk hy dan wel dikwils bewesen heeft. Wel aen, seide mijn Heer, wy willen besoekken wat hy kan, wanneer wy in 't Veld hem sullen sien vechten. Hy sond noch den selfden dach eenen Herault tot hem, om den selfden met sijn leger uit te eisschen, dien hy even tegens alle rechten den Neus en Ooren liet afsnijden, met daer by te seggen; dat wanneer hy *Eyquan* ook hebben sou, hem even het selvige dan sou wedervaren, dierhalven soude hy in het treffen sijn besten doen om hem te soekken, en hem trachten bekent te maken, dat hy, ongeacht sijnen grooten roem noch sterkker boven sich vin-

vinden ſou; en men ſou ſijnen onverſoenlijken haet tegen hem, wanneer hy haer nu in 't geſicht komen ſou, haeſt flikkeren ſien. De onbeſchoftheit deſes menſch quam *Eyquan* ſeer ſeltſaem voor; en hy verwonderde ſich noch meer, dat de ſelvige eenen ſoo onverſoenlijken haet tegen hem dragen ſoude, daer hy hem nimmer met weten vertorent had: maer het brak dus haeſt uit, dewijl ons noch die ſelfde nacht een ſeer wonderlijk toeval bejegende. Mijn Heer, die om een weinig te ruſten, ſich in ſijn vertrek naeuwlijks neergelegt had, kon geenen ſlaep in de oogen krijgen, maer onderhield ſich geſtaeg met de ſoete gedachten op ſijne Schoone *Saphothisphe*; doch hy wierd onder dies een menſch die met hem te vooren den krijg had gevolgt in ſijn kamer by den duiſter gewaer: en of hy nu wel licht kon beſluiten, dat hy weinig goets in den ſin hebben mogt, ſoo wilde hy toch als een kloekmoedig Held ſijn voornemen verder afſien, nochtans hief hy ſich, ſoo ſtil als hem immer mogelijk was, uit het bed, en vatte ſijn ſwaerd. Deſe ongelukkige booſwigt naderde tot het bed, en ſtak met ſijn pook dien hy in de hand had, verſcheide ſteken, meenende mijnen Heer daer in te vermoorden; maer dat bequam hem niet wel, dewijl mijn Heer met ſijn ſwaerd hem ſulks ſoodanig verſette, dat hy om ſijn leven moeſt bidden. De wacht liep op ſulk gerommel terſtond in de tent, en ſy namen deſen verraderſchen moorder gevangen, gelijk nu na hard dreigen hy ſcharp wierd geperſcht, den rechten aenleider van dit ſchelmſtuk te bekennen, ſoo openbaerde hy, dat hy daer toe van *Xoxo* was aengehiſt geworden. Mijn Heer was ſeer begeerig, om de oirſaek en de reden van deſen handel te vernemen; en dus antwoordde hem deſe, die langen tijt voorheen in den dienſt

van *Xoxo* geweest had, en in diergelijkke saken van sijnen Heer dikwils gebruikt was geworden: Wanneer ik u den rechten grond hier van ontdekt sal hebben, (dat de jeloersheit mijn Heer daer toe de meeste oirsaek gegeven heeft) soo sult gy bereit zijn my dat gunstig te vergeven, als eenen die sijnen Heer getrouw, en sijn bevel na genoegen uit te voeren bereid is geweest. Weet dan, dat mijn Heer, en sijn Broeder *Glossiter* op *Aledesig* Princes van *Niuche* verlieft zijn, soo dat sy beide met de hoogste vlijt sich bemoeien om hare gunst te winnen, maer beide haer oog-wit noch niet hebben bereikt, noch ook bereikken konnen, misschien om dat sy haer niet seer veel acht, of ook nu wel eenig misnoegen in haer vind, ja sy haet selfs haer dies te meer. Hier over waren sy in 't begin malkander seer vyandig, doch wierden wel haest weder goede Vrienden, en namen een besluit, sy wilden beide te gelijk ondersoekken, wie toch de gene mogt zijn, tot wien de Princes soo wel genegen was; daerom hadden sy t' saem verdragen, dat wie van hen haren gelukkigen Minnaer sou dooden of ombrengen laten; die dan *Aledesig* alleen sou besitten: nochtans hebben sy in langen tijt dat niet konnen vernemen, tot na den Slag in *Corea* geschied, daer gy soo wel des Koninks *Thiensars*, als des Vorsten *Zunghtes* veld-legers verslagen hebt. De Konink wist doenmaels uwe groote deugden en heerlijke daden niet genoegsaem uit te meten, ja alle die overgebleven waren wisten uwe voorsichtigheit en krijgs-ervarentheit niet genoeg te roemen. De Princes *Aledesig* loofde u dierhalven niet weinig, en sulks noch veel meer, dewijl sy van eenige, die uwe gevangenen hadden geweest, had konnen vernemen, hoe wonder

 schoon

schoon en hoffelijk gy waerd : in alle geselschappen sprak sy van u, en waerlijk soodanig, dat 'er wel meer als *Glossiter* en *Xoxo* hare gedachten daer na schikten, en anders daer van oirdeelden : insonderheit noch mijn *Glossiter*, om dat gy hem, dewijl hy *Aledesig* liefde, in dat selfde treffen soo dikwils by sijnen naem hebt geroepen, had uit yverzucht besloten u te dooden, 't welk hy sich te meer inbeeldde, dewijl gy haren Vader, den Konink *Thienzar* in 't leven behouden hebt; met noch vele andere dingen meer, die meest my ontvallen zijn. Alsoo moest ik haer eenen brief leveren, dien sy in uwen naem schreven, als of ik van u aen haer was gesonden. Wanneer sy nu dien had door-gelesen, wierd sy eens weinig ontroert; en naer een wijl stilswijgens, deed sy, over uwen Persoon wel hondert vragen, en vernam vlijtig naer uwen stant en Afkoomst, waer op ik haer in alles cierlijk te antwoorden wist; en ik bemerkte ook wel haest, dat sy u wel genegen was, bysonder wanneer sy 's ander daegs my tot haer liet halen, en my, nevens het behandigen van een beurs vol gouts, met seer vriendelijke woorden beval, dat ik in haren naem hare gunst aen mijn Heer sou verseckeren. Ten laetsten gaf sy my een schriftelijke antwoord, die, voor soo veel ik daer van onthouden heb, van den volgenden inhoud was:

Aledesig, *Princes van* Niuche, *aen den Ridder* Eyquan.

INdien uwe deugden en verdiensten, terwijl gy het Hooft van ons Huis het leven behouden hebt, niet voor u spraken, soo sou gewisselijk de Princes van Niuche

che *niet soo licht eenen brief van een onbekende Ridder hebben aengenomen: doch door dien ik met den laster van ondankbaerheit niet ben bevlekt, soo heb ik dat niet alleen konnen dulden, maer wilde noch daer by de tegenwoordigheit van soo hoog-beroemden schoonen Ridder selfs geern lijden; daerom hoop ik, dat gy ons Hof de eere sult geven, van het selfde besoekken.*

ALEDESIG.

Soo als sy nu beide desen brief hadden gelesen, wilden sy van toornigheit barsten, en besloten eenstemmig, u met list of geweld te dooden, 't welk soo lang is uitgestelt geworden, tot dat *Glossiter* heimelijk van het Krijgs-heir heen trok, mijnen Heer *Xoxo* dat bevel daer over alleen liet, en sich na *China* begaf, om selfs daer met list om te brengen. Mijn Heer was hier over in den aenvank qualijk te vreden, en had hem liever gevolgt: doch ik ontraedde hem dat, met dit by te brengen; dat hy u, als een dapper Held sonder twijfel by 't leger sou bevinden, en alsoo het geluk van u daer dan t'ontmoeten voor *Glossiter* sou mogen hebben, 't welk ook niet is gemist: als wy dan eergister vernamen, dat gy de Veldheer waerd deses legers, soo kon mijn Heer, van selfs hier over te loopen sich schier niet onthouden, om selfs in 't werk te stellen, het gene waer toe ik gewillig geweest ben, en dewijl ik gedacht, dat hier aen het geheele heirs welvaren hing, soo kon ik dat niet toelaten, maer wilde liever mijn selven, als mijnen Heer in gevaer stellen: doch de Goden zy dank, dat ik mijn boos voornemen aen een soo edelen en dapperen Held niet heb volbragt. Op dat gy dan nu, viel hem *Eyquan* in de reden, in uwe meening niet bedrogen soud worden, dat ik

edel en grootmoedig ben, ſoo verklaer ik onder deſe voorwaerde u vry, dat gy uwen Heer ſoud gaen aenſeggen, indien hy van my niet voor een Moorder gehouden wilt worden, ſoo ſal hy in de aenſtaende ſlag ſich ſelven my bekent geven; en op dat hy my kennen mag, ſoo ſegt hem, dat ik dit harnaſch (op een wijſende) aenhebben wil. En hier mede liet mijn Heer deſen menſch terſtond na des Vyands leger brengen. Op den volgenden morgen vertelde mijn Heer aen *Wattamar* wat 'er gebeurt was, die ſich niet genoeg over de al te groote deugt mijnes Heeren verwonderen kon, en ook niet toelaten wilde, dat hy in dien ſelfden dach het voorſeide harnaſch aentrekken ſou, 't welk eveneens ſoo wel *Roxan* als ik, met aenhoudend bidden meenden te verhinderen, daer by voegende, dat *Xoxo* lichtelijk eenige opmaken mogt, die hem in ſulken harnaſch erkennen en aenvallen ſoude. Maer mijn Heer wilde ſich niet laten overreden, en hy bragt in, dat *Xoxo* hem ſulks tot blooheit ſou duiden, indien hy anders geharnaſcht in den ſtrijd mogt verſchijnen.

Als nu den dach des treffens gekomen was, en beide de Heirlegers malkander in 't geſicht rukten, ſtelde mijn Heer de Slag-orden ten beſten als hem goet dacht. Hy voerde ſelfs den rechter vleugel, en *Wattamar* den ſlinkker. Doch *Ormando* wilde geen byſonder bevel op ſich nemen, maer nevens mijn Heer, of ook *Wattamar*, waer ſijn perſoon noodigſt mogt weſen, vechten. Mijn Heers paerd ging op dien ſelfden dach, tegen ſijne gewoonte, gants treurig voort, 't welk wy alle voor een quaet teeken hielden

den; doch sijne sterkte en dapperheit trooste ons niet weinig, en wy moesten voorts het soo zijn laten.

Soo haest als nu het teeken tot den Slag met het Krijgs-spel gegeven was, rukten beide de Krijgs-heiren in goede orden op malkander. *Wattamar*, die de hitsigste was, greep den Vyand ten eersten aen, en had ook het geluk, dat de rechter vleugel des vyands wijkken moest: doch hy bevergaf sich soo diep in haer na te setten, dat hy in verwerring quam, soo dat de Vyand sulks merkkende sich by den slinkker vleugel voegde, om het weder te hervatten, die met gesamender hand van nieuws op *Wattamar* los ging. Mijn Heer drong met den rechter vleugel door heen, en quam den Vyand ook op de hielen, soo dat de voortroep tegen *Wattamar* de Zege behaelde, maer de achter-benden overwonnen en geslagen wierden. Hier sou men een bloedig gevecht gesien hebben, want men Vyanden achter en voor sich had, doch waer mijn Heer en *Ormando* vochten daer was over al Zege; ja sy maekten 't soo ruim om sich, dat de hare staeg tijt genoeg hadden, om sich weder te herstellen. Onder dies wierd mijn Heer gewaer, dat de slinkker vleugel gestaeg begon te wijkken. Als men hem nu berichte, dat die geslagen, ja dat *Wattamar* gevangen, en *Xoxo* nu in handen gelevert was, dien dese Roover, na dat hy hem kende, door ongelooflijke pijn het leven te nemen besloten had; soo kon hy daer op niet langer wachten, maer na dat hy den slinkkeren vleugel eenige hulp had toegesonden, die de selvige weder in stant bragt, soo droeg hy aen *Ormando* het Opper-bevel op; doch hy nam

eenige hondert wel-beredene en dappere lieden tot sich, en ging allenxkens na de plaets toe daer *Wattamar* heen gevoert soude zijn. Het geluk wilde hem ook soo wel, dat hy dicht by een bosch eenen hoop aentrof. Sijn hert seid'et hem, dat het *Wattamar* wesen sou, 't welk hem ook niet miste: maer hy wierd seer ontstelt als hy daer by naderde, en gewaer wierd, dat men *Wattamar* by de voeten aen eenen boom had gehangen, en veel meer andere smaed aen deed. Mijn Heer wierd doenmaels soodanig verbittert, als hy oit had geweest. Hy ging met sulken yver los op de gene, die over dit grouwel-stuk besig waren, dat schier niemand met het leven daer af quam.

Na dat nu *Wattamar* weder verlost, beharnascht, en te paerde geholpen was, soo wierden sy eenen sterkken hoop gewaer, die met vollen toom en sporen op haer aen quamen setten. Sy oirdeelden terstond dat het haer gelden soude, waer in sy sich ook niet bedrogen sagen; want onder die bende waren d'alderstoutste, en die mijn Heer ook bysonderlijk sochten. Sijn harnas maekte hem ras bekent, waerom sy alle gelijk hard op hem aenvielen: maer hy die als een sterkken Leeuw en grimmigen Tyger daer onder sloeg, gaf den t' saem-gesworenen hoop genoegsaem te kennen, dat hy soo seer licht niet was t' overwinnen. Het was niet sonder dat *Wattamar* en wy andere hem mannelijk bysprongen, hoewel het scheen, dat hy alleen sterk genoeg was om alle dese Vyanden te wederstaen, soodanig maekte hy het over al ruim, en als of hy toen aen de groote schelmstukken van *Xoxo* begon te denkken, soo riep hy verscheide malen: Waer zijt gy schelmschen Verrader *Xoxo*? Waer is nu

uwe

fol. 111

uwe leugenachtige sterkte? Ja waer is den onversoenlijken haet, dien gy tegen my *Eyquan* draegt? Hier geld het valsche brief-schrijven niet; hier moet dapper gevochten zijn, wilt gy anders geen Schelm en Verrader blijven als gy zijt. Bestaet uwe sterkte in ettelijke hondert lichtvaerdige boeven, gelijk sy zijn die my vermoorden willen? Schaemt u, Verrader en booswicht. Mijn Heer herhaelde dit soo dikmaels en luide, tot dat eindelijk een in een seer prachtig harnasch sich voor deed, en riep: Barbaer, als gy zijt, hoe durft gy u onderwinden een Edelen *Tarter* te smaden? Meent gy dat *Xoxo* voor een Barbaer, als gy zijt, bevreest is? Neen, hier is *Xoxo*, die uwe groote vermetelheit straffen sal. Of nu wel *Wattamar* sijnen rechtmatigen yver aen desen boef koelen, en met eenen los op hem gaen wilde, soo deed hem toch mijn Heer met korte woorden gedenkken, dat sijne eere hier aen hing, en dat hy dierhalven de wraek aen hem laten moest; 't welk ook geschiedde, terwijl sy beide met sulken geweld op malkander aenvielen, dat hare sterkke harnasschen, van de harde slagen der scharpe swaerden, als of sy vier waren, blixemden; insonderheid *Xoxos* harnasch, dat met edele gesteenten seer kostelijk beset was. De strijd duurde in der waerheit een redelijke wijl, eer men kon merkken, dat d'een op d'ander eenig voordeel gekregen had: beiderzijds benden hielden stil, en sagen desen harden twee-kamp aen, tot dat hy, die staeg t'overwinnen gewoon was, den *Xoxo* met eenen houw, niet alleen de halve schouder by den hals seer hard verwondde, en hem eindelijk, als hy heen wijkken wilde, het eene been by de knie open hakte, soo dat *Xoxo* half doot van het paerd

 viel,

viel, en in het vallen riep: Ach! Edele *Tarteren*, wreket den doot van uwen Vorst *Xoxo.* Hy had soo ras dese woorden niet voortgebragt, of sy drongen met alle macht op mijnen Heer in: doch *Wattamar* en wy andere stonden hem soo dapper by, dat dit wel het hardste gevecht is geweest, 't welk ik oit by-gewoont heb. Ondertusschen hield sich *Ormando* seer dapper, verstandig, en voorsichtig, en voerde het leger met groote verhoedsaemheit aen; Hy sond by wijlen hulp, daer de nood dat vereischte, en begaf sich selfs daer heen waer de strijd op het harst was. In 't kort, hy deed alles, wat een hoog-ervaren en kloekmoedig Veld-heer toe stont, soodanig dat alle de Bevel-hebberen bekennen moesten, hy was alleen de oirsaek geweest, dat de Vyand had moeten wijkken, en geslagen was geworden. Maer als hy aen beide onse Helden gedacht, en insonderheit overwoog, waerom mijn Heer soo lang wech blijven mogt, soo vermoedde hy niet goets; en na dat hy sag, dat de onse nu meest hadden gewonnen, behalven dat haer noch eenige benden der Vyanden de hoofden booden; die nu toch gants geene hoop meer hadden, maer alleen, op dat de qualijk beredene ontvlieden mogten, noch wederstant deden; soo vermaende hy de naest by hem rijdende Bevelhebberen en Oversten de Zege te vervolgen, hy wilde onderdies met eenige van de sijne den Veldheer *Eyquan* soekken, die sonder twijffel in nood moest geraekt zijn. Dierhalven nam hy ontrent duisend wel-beredene lieden tot sich, en quam even by hem aen, als daer geene hoop des levens voor de onse meer overig was, want maer weinige van de onse noch leefden, en de overige

moesten alle te voet kampen, daer wy mees als van duisend vyanden omcingelt waren, soo dat wy geen leven te redden voor oogen sagen; nochtans offerden onse Helden soo vele by de hare op, dat'er driemael meer van de andere dan van de onse verslagen waren, dewijl wy ons ten besten dat wy konden, onder de verslagene doode lichamen en paerden beschutteden: maer mijn Heer en *Wattamar* sloegen rontom sich als grimmige Tijger-dieren, soo dat schier geene sonder schrik tot haer naderen dorsten; doch dewijl eindelijk vele honden der hasen doot geweest souden zijn, soo quam *Ormando* met volle sporen noch by tijts daer na toe rennen, brak tot desen hoop in, en wist sich over al gelijk onse Helden ruim plaets te maken; maer als hy dat grouwsaem vechten van *Eyquan* en *Wattamar* voor oogen sag, wierd hy soo verbaest, dat hy tot sijn groot nadeel schier sijn swaerd sou hebben laten vallen, doch hy bedaerde sich haestig weder; en als hy sag, dat yder van haer waer sy ook sloegen schier eenen mensch doodeden, soo verdobbelde hy ook sijne sterkte, op dat hy haer soo veel als mogelijk was navolgen mogt. De sijne hielden haer mede dapper genoeg; doch dewijl de vyand ongelijk sterkker als wy was, soo duurde dat vechten noch al wat lang, tot dat *Ormando* by onse Helden naderde, daer hy dan luide riep: Geen Godt des gantschen Aerdbodems kan toelaten, dat sulke twee dappere en onvergelijkkelijke Helden souden sterven! Frisch op mijne Vrienden, uwen *Ormando* koomt om u by te staen; het Vyands leger is van ons al geslagen, en met dese willen wy het ook niet lang maken. Ik weet niet of sulke woorden, dewijl hy op sijn Tar-

ters-sprak, den Vyanden een schrik aenjoeg, of dat het onser Helden sterkte deed; want sy sloegen sich daer soo door, dat sy ras weder te paerde quamen, en de andere overgeblevene mede daer toe hielpen. Doenmaels was 'er geen vragen meer noodig, wie de Zege behouden had: dese drie Helden, als *Eyquan*, *Wattamar*, en *Ormando* deden het gene, wat de groote *Cyrus*, *Alexander* en *Tamerlaen* nimmer konnen of mogen gedaen hebben, om het welk te vertellen ik my veel te swak vind; doch dit wil ik hier by voegen, dat sich yder onder haer over des anders daden verwonderde. Ik heb het vergeten hoe vele paerden onder mijn Heer gedood wierden; doch dit alles is noch geen verwonderens waerd, maer wel, dat geen van haer soo groote wonden ontfangen had, die hem aen hare sterkte konden schadelijk zijn: en gelijk sy seer geswind met hare sterkke en welbeproefde Swaerden, alle groote slagen wisten af te keeren, soo hadden sy ontallijke vele slagen uit te staen, en ook vele te doen. Om kort te zijn, wy sloegen den Vyand, en geheel sijn leger van nieuws op de vlucht: doch dewijl dien strijd van 's morgens tot aen den Avond geduurt had, en somtijts seer hard was aengegaen, soo dat wy alle vast moede waren, vervolgden wy haer niet verder; maer vernoegden ons met hare dooden te besoekken, en den nagelaten beuit te deelen, om ons daer na een weinig te verfrisschen, en de dooden van de onse te begraven, als ook de verwondene te laten verbinden. Mijn Heer had alleen ses kleene, *Wattamar* acht, en *Ormando* negen wonden ontfangen, die toch niets te beduiden hadden. Van de Vyanden waren in dese slag over de veertig duisend, en van de onse over de twintig duisend Mannen op die plaets gebleven. Wy dachten, sy

sou-

ſouden ſich by den Muur weder ſetten, maer ſy wilden ons niet verwachten; dien *Xoxo* hadden ſy halfdood wech gevoert, dat naderhand tot *Wattamars* groot voordeel ſtrekte, dewijl de ſelvige met ſijn Broeder, gelijk u kan bekent zijn, eenen nieuwen krijg aenvingen, en alſoo *Wattamar* of *Pacoro* gelegentheit gaven om ſijn Koninkrijk weder te veroveren.

Mijn Heer volgde na twee dagen den Vyand, met het gantſche heir tot aen den Muur. Als hy nu daer ſelfs een goede beſetting gelaten, en ſich wat redelijk verſterkt had, geheel met voornemen om den Vyand in *Tangut* aen te grijpen, hopende *Wattamar* weder op ſijnen Throon te ſetten; ſoo wilde hy dat eerſt den Keiſer, als ook ſijne ſchoone Princes ſulks ſouden weten, niet twijffelende, of de ſchoone *Saphothiſphe* ſou over ſijnen ſoo gelukkigen voortgank ſich niet weinig verwonderen, en ook verheugen, en hem dan noch dies te toegenegender worden, wanneer ſy ſou vernemen, dat hy nu haren Broeder in volkomene beſitting ſijnes Erf-koninkrijks weder in te ſetten beſloten had. Tot dien einde wierp hy (maer helaes! tot ſijn groot ongeluk) ſijne oogen op *Ormando*, dien hy in den laeſten ſtrijd ſoo lief had gekregen, dat het weinig ſcheelde, of *Wattamar* had hem daer in niet konnen voorgaen. Daer toe meende hy niemand beter als even deſen *Ormando* te konnen verkieſen, daer hy ſoo treffelijk kon ſpreken, en vol van alle hoffelijkheit was, hopende dat deſe, gelijk hy ſich tot hier toe als een ſeer groot en lief Vriend aen hem beweſen had, ook door ſijn bevallige woorden, hem by de onvergelijkkelijke Princes *Saphothiſphe* op de beſte wijſe ſou konnen dienen. En voorwaer, hy had ook niet qualijk geoirdeelt, want deſe had alles wel beſt

uitrichten konnen, indien ſijn eigen voordeel daer onder niet te veel had begrepen geweeſt. Sijn hert kon hem iet quaets wel voorſeggen, dewijl hy noch in eenige dagen daer toe niet kon verſtaen, tot dat *Wattamar* en ik het ſelfde hem aengeraden, en hem daer in geſterkt hadden, terwijl wy yder wel ons leven hadden te pand willen ſetten, dat hem *Ormando* getrouw genoeg ſou geweeſt zijn. Mijn Heer vraegde, of hy de Princes wel kende, of haer nieuwlijks geſien had, dewijl hem ſteeds noch quade achterdocht in 't hooft ſat: maer *Wattamar* betuigde hem ſeer, dat hy haer by ſijn weten in twaelf of veertien jaren niet had geſien, en doenmaels hadden ſy beide noch kinders geweeſt; want *Ormando* was in 't begin ſijner jeugt ſeer vroeg wech-getrokken, ja hy *Wattamar* ſelfs had hem ſedert dien tijt niet geſien, dan wanneer hy hem ſoo dapper in de Stad *Campion* het leven gereddet had; of hy ſijne Suſters ſelfs had geſien, was hem wel onbewuſt; doch hy hield het daer voor, dewijl ſy noit aen hem gedacht, en hem ook wel niet gekent had, dat ſulks niet was, en wilde hem verſekeren, dat hy dierhalven niets had te vreeſen. Waer op mijn Heer eindelijk ſijne geheimenis en geheele herts-meening te gelijk hem t'openbaren beſloot, met ongetwijffelt inſicht, van ſijne liefde daer door in goeden ſtant [illegible] ſtellen, en *Saphothiſphe* ſulks dies te eigentlijker bekent te maken. Hy leidde hem tot dien einde te dier tijt alleen, en ſprak: Om u tegenwoordig te betuigen, mijnen Vriend *Ormando* dat ik u lief heb; en op dat gy wegens uwe verdienſten, dewijl gy u ſoo dapper gehouden hebt, eenige vergelding van den Keiſer genieten moogt, ſoo ben ik geſint, u met eenen brief (waer in uwe groote daden genoeg verhaelt ſullen worden) naer het Hof

af te senden, niet twijffelende, of hy sal u met groote eeren bejegenen, en ook met vele geschenkken begiftigen. *Ormando* gaf mijnen Heer met grooter eerbieding te verstaen, dat hy met des Keisers gaven weinig gedient was, maer dat hem sijne Persoon altijt liever dan alle des Keisers rijkdom sou wesen; en bad, dat hy hem toch de eere mogt gunnen van sijne tegenwoordigheit steeds te genieten, wanneer hy hem aen het Hof geene diensten bewijsen kon. Ach! gy kond my daer meer dan te veel doen, viel hem mijn Heer in de reden, hoewel ik seer weinig na de genade des Keisers vrage; maer *Ormando* kan my met sijne wijse bespraektheit by de schoone *Saphothisphe* veel dienen. By *Saphothisphe* antwoordde *Ormando*, doch niet wat root te worden, kan de dappere *Eyquan* by haer niemand beter, dan sijnen getrouwen *Ormando* verkiesen: want dewijl ik my aen *Eyquan* gants over gegeven heb, hoe soude ik haer sijne deugt en dapperheit niet eigentlijk konnen voorstellen, waer door sy om den selfden meer te lieven bewogen sou worden? Hy voegde noch soo veel meer redenen daer by, dat mijn Heer hem alle heimelijkheden sijnes herten vertrouwde, soo geheel, dat hy ook alle hoop op hem stelde, hy soude hem gantslijk de stantvastige gunst der schoone *Saphothisphe* verwerven. *Wattamar* hielp seer veel hier toe, dewijl hy hem ook lief had, en mijn Heer sich inbeelde, dat hy hem tot sijne liefde seer nut kon zijn. Mijn Heer liet hem den brief aen de Keiser lesen, eer hy dien versegelde; op dat hy daer door hem te meer sou verplichten; doch dat schryven, indien ik 't wel onthouden heb, luidde dusdanig:

Eyquan

Eyquan *aen* Zunchin, *den grooten Keiser van* China.

N*Och het krijgs-heir, noch mijne geringe dapperheit, heeft Uwe Keiserlijke Majesteit voor den Zege over sijne Vyanden te dankken; maer de tegenwoordige* Ormando *heeft door sijnen dapperen moed, en seer groote daden Uwe Keiserlijke Majesteits genade willen verdienen. Voorts dewijl de Vyand voorvluchtig is, soo hoop ik in korten alle de Vyanden Uwer Keiserlijke Majesteit in* Tangut, *met de scherpte des Swaerds te straffen, gelijk ik daer heen in aentocht ben.*

EYQUAN.

Het schrijven aen de Princes *Saphothisphe* was op de volgende wijse gestelt:

Eyquan *aen* Saphothisphe, *Princes van* Tangut.

I*K moet bekennen, ô Schoonste, dat noch de dappere* Pacoro, *noch ik, uwe Vyanden gantslijk hebben konnen straffen; doch* Ormando *heeft niet alleen onser beider vryheit behouden, maer sich ook door sijne daden soo seer beroemt gemaekt, dat hy een seer waerdig Onderdaen van een soo schoone Princes mag zijn. Ik twijffel niet, of hy sal u alles vertellen, en wat ik niet bestaen durf, aen de schoone* Saphothisphe *schriftelijk te doen weten, haer mondeling beter berichten; en hy sal u het smertelijk verlangen na uwe alderschoonste tegenwoordigheit, waer van ik soo lang berooft ben, nimmer genoegsaem konnen verhalen. Doch ondertusschen kan my de genade, die ik van de Goden verwacht, om* Pacoro *weder op sijnen Koninklijken throon te helpen, niet weinig troosten.*

EYQUAN.

Wat-

Wattamar schreef aen sijne beide Susteren, en liefste *Clerena*, en roemde desen *Ormando* niet weinig. Op dese wijse en betuiging van andere groote Vriendschappen trok *Ormando* na *Peking*; doch wat hy daer selfs heeft verricht, en hoe hy sich by de Princes *Saphothisphe* van wegen mijnen Heer heeft gehouden, weet ik niet; maer wy verwonderden ons niet weinig, als hy naer eenige dagen, wanneer wy naeuwlijks twee dach-reisen aen gene zijde van den Muur voort getogen waren, weder tot ons quam, en aen mijn Heer een pak brieven mede bragt; 't welk als hy had opgebroken, soo vond hy daer in sommige schriften des Keisers; doch die aen hem hoorden waren van den volgenden inhoud:

Zunchin *groot Keiser des* Chinesischen *Rijks, aen* Eyquan.

Uwe Zege heeft aen ons Hof geen kleine vreugde veroirsaekt, maer wy bevinden niet goet den Vyand verder te vervolgen, en d'oproerigen in Tangut *na te jagen, aengesien het ons liever is, dat selfs de oproerige als* Pacoro *daer heerschen. Dewijl wy ook een gerucht hebben vernomen, dat die gemelde* Pacoro *weder is levendig geworden, en sich in ons Krijgsheir bevinden sou, soo wilt het met den eersten in dier voegen bestellen, dat sijn Hooft ons hier in het Hof gesonden worde; want wy dat Huis een doot-vyand zijn. Nu konnen wy u niet onthouden, dat het afbeeldsel, 't welk ons doenmaels ter hand is gekomen, des Princessen* Affelde *van* Suchuen *wesen sou; dierhalven wy u, als eenen Overwinnaer onder alle verkoren hebben, om in Gesandschap na dat selvige Hof te trekken, en de Princes* Affelde *tot* Chine-

Chineſche *Keiſerin af te halen. Tot* Taitung *ſult gy dien byſonderen laſt, en wat vorders daer ontrent is waer te naemen, ontfangen. Ondertuſſchen hebben wy, op die van u gedane hooge voorſtellingen, dien* Ormando *in uwe plaets tot Veldheer geſet, die nu veel meer den Muur te bewaren, als de Vyanden aen te grypen van ons bevel heeft.*

ZUNCHIN.

Op het overleſen van dit geſchrift veranderde mijn Heer menigmael van gedaenten: daer waren noch andere brieven by, die ſoo wel aen de Koningin van *Zuchuen* als aen hare Princes behoorden. Hier op wendde hy ſich na *Ormando*, om te vernemen, of ſijne Princes niet geantwoord had, maer die dus aenving, en ſeide: Ik bemerk wel dat de Edele *Eyquan* bekommert is, waerom de ſchoone *Saphothiſphe* hem niet mag geantwoord hebben; maer hy ſal haer verontſchuldigt houden, wanneer hy vernomen heeft, dat ik van haer geen afſcheid heb konnen nemen, want de Keiſer my ſoo ſpoedig weder te rug ſond, dat het my onmogelijk was, iets te vertoeven of wat t'ontwijkken. Maer, viel hem mijn Heer in de reden, hebt gy haer niet geſproken, en mijnen brief over-gelevert? Ja, antwoordde *Ormando*, het is gewis, ik heb haer geſproken, en den brief behandigt. Doch dewijl ik op dien ſelfden dach weder voort moeſt, ſoo kon ik noch geene gelegentheit vinden, om met haer van uwent wegen wijdloopig te ſpreken, of een antwoord af te halen, want het gevaer aenſiende en overwegende, waer in ſy (als tot nu toe onbekent levende) in konde geraken, meende ik, ſoo wel u, als *Pacoro*, geen onaengenamer dienſt te konnen doen, dan dat ſy in dier voegen door my ongelukkigen achter-haelt worden mogt. Met ſulke en diergelijkke redenen

nen stelde hy mijnen Heer te vreden; maer des Keisers schrijven wegens *Pacoro* maekte hem soodanig bedroeft, dat indien de vroolijke tyding, van dat de Keiser *Affelde*, en niet *Saphothisphe* liefde, hem niet wederhouden had, hy gewis in een krankheit gevallen sou zijn. Eindelijk openbaerde hy *Pacoro* of *Wattamar* alles, en sy deelden alsoo malkander mede wat haer 't geluk wilde toelaten. Na dat sy nu, weder te rug aen den Muur waren gekomen, en *Ormando* daer selfs hadden gelaten, soo nam mijn Heer van de meeste Oversten en Bevelhebberen afscheid, en trok na *Taitung*; *Wattamar*, en eenige van de onse bleven by hem. Hier by valt my noch in, hoe mijn Heer het meende verswegen te houden, en *Ormando* niet te ontdekken, dat hy die *Affelde* voor den Keiser sou halen, dewijl hy hem, als die haer lief had, daer mede geenen dienst konde doen, maer *Ormando* merkte sulks en seide: Het gemeen gerucht is veel te groot, dat my ook niet ter ooren gekomen sou zijn, hoe gy de schoone *Affelde* met den eernaem van Keiserin sult gaen verheffen: Meent gy *Eyquan*, dat mijne liefde tot haer niet soo groot is, dat ik niet liever sie, dat sy een Keiserin soude worden, als dat ik, die nimmer sulken eere haer toebrengen kan, haer die selfde sou willen misgunnen? Voorwaer *Ormando*, viel hem mijn Heer in de reden, gy zijt recht grootmoedig, ik moet mijne swakheit bekennen, dat ik mijne Liefste den machtigsten Keiser van de weereld niet gunnen sou, ja eer mijn leven daer by opsetten willen. Ik ben ook wel soodanig gesint geweest, antwoordde *Ormando*, maer nu voorts heb ik mijn selven bedacht: Ik wensch, dat gy nu die *Affelde* den Keiser moogt toebrengen; en

Ozmando stelde soodanig sich aen, als of 't hem niet veel om sijne liefste te doen was, dat geen kleine verwondering in ons verwekte, aengesien hy om hare beeltenis soo seer had gestreden. Ik voerde mijnen Heer te gemoet, of wel licht hier onder niet wat verborgens mogt steken; doch hy wilde dat niet gelooven; maer ten deele rekende hy dat sijne grootmoedigheit toe, ten deele had *Wattamar* hem uit den sin gebragt, dat *Ormando* oit op sijne Suster verlieft had geweest. Hier by quam noch dit, dat wy vermeinden, *Ormando* liet sich soo seer van de liefde niet innemen, dewijl hy selfs sulks had bekent, 't welk de Minnaren niet plegen te doen, daer sy veel eer bekennen voor hare liefste te willen sterven, als hare liefde te verloochenen.

Als wy nu tot *Taisung* aengekomen waren, verwonderden wy ons over de groote pomp en pracht, gelijk mede soo veel andere lieden, die de Keiser tot ons Gesandschap geschikt had: wy bespeurden daer uit, dat hy niet alleen in de vremde Landen wilde te kennen geven, dat hy een groot en machtig Keiser was, maer dat hy sich ook waerachtig verlieft wilde betoonen, en de Princes *Affelde*, door soo groote heerlijkheit, tot sijne liefde meende te bewegen. Mijn Heer liet sulken gevolg en sleep voor uit trekken, en bleef noch twee dagen by sijnen Vriend *Wattamar*, daer sy dan hare Vriendschap soodanig bevestigden, dat sy scheen nimmer te konnen gescheiden worden. *Wattamar* nam sijn afscheid van hem, en vervoegde sich weder na *Peking*, in hoop, van daer selfs weiniger als wel ergens anders bekent te konnen worden, mijnen Heer hoog belovende, dat hy sich seer daer aen gelegen sou laten zijn, om sijns Susters volko-

me-

mene gunst hem te wege te brengen: op dese wijse, seg ik, namen sy met groote bedroefthcit van malkanderen afscheid. Wy, die mijnen Heer volgden, sagen wel, dat sijne treurigheit soo groot was, dat hy selfs schier niet wist waer die op uit wilde: want ik kan wel seggen, dat hy in twee dagen niet een enkel woord sprak, soo seer was hy in de liefde verwert. Op eenen dach, als wy tot het gebergte waren gekomen, dat *China* van *Suchuen* afscheid, en ik naest by hem reed, sprak hy tot my, soo dat het de andere niet konden hooren: Ik die anderen in de liefde moet dienen, kan mijn selven daer in niet behulpig zijn; Ik, die na de Princes *Affelde* toe trek, om haer in mijnes Keisers naem op te wachten, mag het geluk niet hebben, mijne eigene Princes te sien en te dienen. Hoe kan 'er wel een grooter ongeluk bedacht worden? Ik was naeuwlijks recht met haer bekent geworden, ja had haer naeuwlijks de meening mijnes herten geopend, of ik moest haer al weder verlaten. Wie weet het *Exton*, voer hy voort, of het oude Spreekwoord by haer geen kracht hebben kan, *Uit 'er oogen, uit 'er herten?* En dat is wel te glooven, dewijl *Ormando* my geen antwoord gebragt heeft. Lichtelijk heeft sy my niet waerdig geacht eenen brief toe te schrijven, en *Ormando* heeft, om my niet te bedroeven, dit bedacht, dat hy soo spoedig heeft moeten voort trekken, 't welk sijn wesen genoegsaem te verstaen geeft, daer hy seer koeltjes van haer heeft gesproken. Als ik hem nu antwoordde, dat sulks niet wel konde wesen, aengesien hy sich aen haer in den Slach met *Xoxo* seer had verplicht. Ja of dat alsoo was, soo sou noch *Pacoro* op sijne aenkoomst alles wel weder goet maken. Mijn Heer sou weder aengevangen

hebben te ſpreken, maer hy wierd eene groote bende Ruiters gewaer: als hy nu om kenniſs van die te verkrijgen, daer na geſonden had, ſoo vernamen wy, dat het de Prins uit *Pegu* was, die ſich eenige dagen by een Vorſt op het land in de jacht had verluſtigt, en ſich nu weder na *Bintinac*, de Hooft-ſtad des Rijks *Suchuen* begeven wilde. Deſe Heer gaf ſich terſtond in ons geſelſchap; en als hy vernam dat mijn Heer een Geſand des grooten *Chineſiſchen* Keiſers was, bewees hy hem genoegſaem behoorlijke eere. Hier verſtont mijn Heer, dat het Koninklijk Hof tot *Suchuen*, met vele vremde Vorſten en Heeren verheerlijkt wierd, die niet alleen de Koningin, die noch ſeer ſchoon ſoude weſen, maer ook hare Dochter de Princes *Affelde* opwachteden. Onder deſe nu waren *Helpont*, Konink van *Remayer*; *Gangengung*, Vorſt uit *Gangen*; *Quintuſi*, Vorſt uit *Tacaliſtan*, een Heer van groote verdienſten; en eindelijk ook deſen *Orixa*, Prins van *Pegu*, die van wegen ſijn oud geſlacht en rijkdommen in ſeer groot aenſien was. Wy wierden niet weinig verwondert, en twijffelden ſchier, of onſe verrichting ook eenen gelukkigen voortgank gewinnen ſoude; want of ſchoon de Keiſer van *China* grooter was dan alle deſe Princen, ſoo overtroffen ſy hem toch ſeer wijd in deugden en uitſtekentheden. Onderwijl verliet ſich mijn Heer op de ongelooflijk ſchoone gaven en vereeringen, welke hy aen de ſchoone *Affelde* uit den naem des Keiſers ſou overleveren; want die maken gemeenlijk de misſtanden ſchoon, en brengen den genen, die geenen lof waerdig is, vele deugden toe. Met ſulke gedachten, en onder andere reden-kavelingen, die hy
met

met den Prins van *Pegu* voerde, kregen sy de koninklijke Stad *Bintinac* in 't gesicht, en sagen ook met eenen daer in d' aenmerkkelijkste gebouwen. De Prins *Orixa* toonde mijnen Heer van verre het koninklijk Palleis, dat seer heerlijk om aen te sien was. Niet wijd van die Stad, quamen wy eenige wel toegeruste Ridders te sien, en die haer aenvoerde quam ons seer wonderlijk voor. Dese waren uit-gesonden om mijnen Heer in te halen; want men had de Koningin laten weten, dat'er een Gesand van den *Chinesischen* Keiser, *Eyquan* genaemt, op de weg was, om sich na haer Hof te begeven, alsoo dat sy, op de namen van *Zunchin* en *Eyquan*, die haer meer dan wel bekent waren, een Persoon die haer de liefste aen 't Hof, en daer van groot aensien was, hem tegen had willen senden.

Dese, als sy mijn Heer nader quam, steeg van het paerd, en ging hem tegen, 't welk mijn Heer ook deed: doch wy wierden niet weinig ontset, wanneer die gemeende Ridder, de navolgende woorden tot mijnen Heer sprak: Gy sult het, ô onverwinnelijken *Eyquan* niet qualijk uitleggen, dat een Vrouwen-beeld, gelijk ik ben, in den Naem der Koningin *Pentalisea*, koomt om u t'ontfangen en in te halen; want dewijl dit Hof nu van Vrouwen en Jonkvrouwen beset is, die swaerlijk *Eyquan* na sijne groote verdiensten sullen konnen bejegenen, soo heeft het mijne genadigste Koningin belieft, sulken gebrek u eerst door my te kennen te willen geven, op dat in het toekomende dit selvige u niet vremd dunkken mag. Mijn Heer antwoordde dese Jonkvrouw (die toch meest in mannelijke kleeding sich aen-deed.) Indien mijn genadigste Keiser, de groote *Zunchin*, van dit

mijn gesandschap soodanige vernoeging genieten sal, als ik in 't eerste aensien heb van dese *Amazone*, soo sal het geluk my voorts gunstiger zijn, dan het tot nu toe geweest is. Hoe sou het geluk, viel hem dese *Amazone* in de reden, iemand gunstiger konnen schijnen als u, die over uwe veelvoudige Zegen, en Ridderlijke daden, over gants Asien beroemt zijt, soo dat ons Hof vol alle vreugden sal worden, door de eere van uwe tegenwoordigheit te genieten. In der waerheit, antwoordde mijn Heer, na dat sy sich weder te paerde geset hadden, en haren weg na de Stad toe namen; Ik bespeur wel, dat men hier de *Iapansche* zeden niet gebruikt, die iemand inwendig en heimelijk beschimpen, maer soo men het meent alles uit te seggen, en schimpelijk denkken; doch het zy hoe het wil, een sulke schoone *Amazone*, als gy zijt, heeft veel meer macht over *Eyquan*, ook soo geheel, dat sy met een wenk hem konde doen swijgen. Dese Jonkvrouw wilde mijnen Heer hier op antwoorden, maer de Prins *Orixa* qûam haer voor, terwijl hy seide: My verwondert, ô dappere *Philene!* dat gy uwe schoone Princes *Affelde* noch soo lang alleen laten kond, en dese moeite wilt op u nemen; of dat sy u, dewijl sy soo veel van u houd, een oogenblik missen kan. Gewis antwoordde dese Jonkvrouw, (die een Vorstin uit *Iunnan* was, *Philene* genoemt:) indien my niet de groote begeerte had aengedreven, om den selven, van wiens daden ik soo veel gehoort heb, te sien, ik sou *Pentalisea* niet licht hebben willen gehoorsamen, maer de weg is soo verre niet geweest, en sy sou ook licht om geselschap met my gereden hebben.

Als mijn Heer vernam dat dese een Vorstin, en van *Affelde* seer bemint was, soo bejegende hy haer

met

met dobbelder hoffelijkheit, in meening dat sy hem, wegens den Keiser, by die *Affelde* kon dienen, waer toe hy sich tot seer lieffelijke en vriendelijke redenen met haer in-liet; Ja sy maekten op dien korten weg soodanige Vriendschap, dat het weinig scheelde, of mijn Heer had haer de oirsaek van sijne aenkoomst met eenen geopenbaert; en seker dese Vorstin was sijne Vriendschap wel waerd, want sy boven maten seer soet bespraekt en vriendlijk van wesen was. Of sy nu wel niet een soo seer schoon, maer veel meer mannelijk en strijdbaer gesicht had, soo wist sy toch een yder soo lieftallig te bejegenen, dat sy de gunsten van 't gantsche Hof had verkregen, ik wil swijgen dat sy de herten der Koningin en der Princes *Affelde* gants beheerschte.

Als wy nu op d'intrede tot die Stad van *Bintinac* niet weinig aenschouwers gehad hadden, dewijl al onse lieden prachtig bekleed waren, en insonderheit mijn Heer, dien de Keiser drie of vier *Chinesische* rokken, alle met edele gesteenten en peerlen seer rijkkelijk beset, had toegesonden, om sich daer van in dit selfde Gesandschap te dienen, soo was het ook geen wonder, dat alle de oogen der menschen geduurig op hem vielen. Wy verwonderden ons ook niet weinig over de schoonheit der Vrouw-menschen, die om onse intrede te sien te voorschijn quamen.

Wanneer de Vorstin *Philene* ons in een Paleis had gebragt, dat insonderheit voor ons toebereid was, nam sy van mijnen Heer seer hoffelijk afscheid, en dewijl het al middach was, soo wierd die selfde dach voorts tot rust geschikt: maer aen den volgenden morgen gaf de Koningin *Pentalisea* behoorlijk gehoor. Sy had wel eenen Tolk tot mijnen Heer

gesonden, doch als men hem berichtte, dat de Koningin soo wel goet *Tarters* als goet *Chinesich* sprak, soo was hem die niet noodig, want mijn Heer had sich in beide die Spraken even wel geoeffent. Soo haest nu als de eerste redenen geeindigt waren, door de welke mijn Heer, soo veel hem mogelijk was, de Hoogheit des genen die hem gesonden had, allesins in acht nam, soo quamen de grootste Heeren van dat Land, om mijnen Heer tot de Koningin te geleiden, by de welke sich de voorgemelde Princen en Heeren, nevens vele schoone en deftige Vrouwen ook bevonden, op dat sy desen Gesand, van wien sy soo veel gehoort hadden, mogten sien. Eer wy in de kamer der Koningin quamen, wierden wy door twee kostelijk vercierde vertrekken gevoert; in het derde sat de Koningin op eenen met goude lakenen behangen Throon, in een seer kostelijk kleed met edele gesteenten beset, dat den glansch harer heerlijke Majesteit genoegsaem afstralen deed. Hier kon men recht seggen, dat de schoone kleederen hare Schoonheit, en hare Schoonheit de kleederen vercierden; want dese Princes, die doenmaels ontrent negen-en-twintig jaren oud was, overtrof vele van die daer tegenwoordig waren in schoonheit; ja mijn Heer moest selfs bekennen, dat hy sich nimmer ingebeeld had, dat de Koningin noch van sulker schoonheit sou wesen. De Princes *Affelde* was doenmaels daer niet tegenwoordig, als mede niet de Vorstin *Philene.*

Soo haest als de Koningin mijnen Heer te sien kreeg, rees sy op van haren Throon, en ontfing mijnen Heer na hare Lands-wijse seer hoffelijk; daer tegens kuste hy haren rok, leverde het Keiserlijk geloofs-schrift over, en gaf met weinige woorden haer soo veel te verstaen, dat de *Chinesische* Keiser

sich

sich tot noch een grooter en sterkker verbond met haer inlaten wilde. Sy antwoordde seer weinig, nam den brief selfs van hem aen, en noodigde hem om nevens haer op eenen stoel neder te sitten. Als sy nu den brief had geopent, en het geloofs-schrift, dat mijnen Heer tot dit Gesandschap machtig maekte, gelesen wierd, dewijl men gelijk gy weet, met den eersten niet geern van den grond der Hooft-saeken spreekt; alsoo wierden die eerste hoffelijkheden opgeschoven, en de Koningin ving aen in het *Tarters* tot mijnen Heer te spreken. Ik ben den *Chinesischen* Keiser niet weinig verplicht, dat hy den selfden man heeft willen tot my laten komen, wiens daden in my groote begeerte verwekt hebben om hem te sien; want, seyde sy, meent gy dat wy ook over ons gebergte niet konnen vernemen, wat'er in *Tartarien* en *China*, geschied is? Neen dapperen *Eyquan*, wy kennen u, ook eer wy u gesien hebben, en uwen naem is al over lang eerder dan uw Persoon ons voorgekomen, dewijl wy den selvigen noch voor uwe aenkoomst hoog gehouden hebben. Ik vrees, grootmachtigste Koningin, antwoorde mijn Heer, wanneer uwe Koninklijke Majesteit sal ervaren hebben, dat het Gerucht mijne Daden meer met woorden gevleid heeft, dan dat sy eigentlijk soo souden wesen, dat sy na desen de selvige, als'er noch eenige souden geschieden, nimmer sou geloof gunnen: doch op dat ik uwe Koninklijke Majesteit de waerheit bekrachtige, indien sy lichtelijk den gemeenen roep niet in alles vertrouwen mogt, soo is de Heer die ik dien, een der grootste Keisers der gantsche weereld, en andere Vorsten seer toegedaen, wanneer sy sich met hem in Verbonden hebben ingelaten. Ik weet wel, sprak de Koningin, dat des *Zunchins* macht seer groot is, want *China* is my

soo onbekent niet, dewijl ik voor eenige jaren den Keiser *Thienzar* in eigen persoon, met sommige duisenden tegen de *Tarters* te hulp quam, 't welk by de *Chinesers* niet ongeweten is; maer ik weet ook wel, dat wanneer uwe dappere en strijdbare hand, den loop des Geluks van het *Tartarische* Huis niet by *Ninche* gesteuit had, *Zunchins* macht sou tegenwoordig gewis niet soo groot zijn geworden, waer over hy aen u ten hoogsten verplicht is. Mijn Heer wist in den aenvank niet wat hy daer op sou seggen, doch eindelijk antwoordde hy haer dusdanig: Het schijnt wel dat uwe Majesteit iets bericht is geworden van 't gene daer is voor-geloopen, en my dierhalven eenigen lof toeschrijven wilt, die veel meer den Keiser, wien ik dien, en wiens wapenen door mijne hand eeniger maten gelukkig geweest zijn, toekomen moet, aengesien dit al van sijne andere Dienaren soo wel als van my, had konnen geschieden. Maer ik mag my met hare eerste t'samen-spraek niet langer ophouden, insonderheit moogt gy weten, dat men mijnen Heer tot langer als na gewoonte daer te verblijven noodigde. Na dat men nu eindelijk van 's Keisers wegen hem alles wat mogelijk was had belooft, wierd hy afgelaten, en weder na sijn Palleis geleid, alsoo dat hy wel te vreden was, en een goede hoop opnam, van sijn oogwit te bereikken. Ik heb vergeten te vertellen, dat mijn Heer eer hy van de Koningin *Pentalisea* sijn Afscheid nam, met de Princes versocht te spreken; maer de Vorstin *Philena* liet hem seggen, dat die sich seer qualijk bevond, dierhalven sy sich ten besten ontschuldigde. Na dat die voorseide Princes nu gesien had, dat de Koningin *Pentalisea* den *Eyquan* soo wel had ontfangen, soo leiden sy 's anderen daegs hare schuldige plicht ook gesa-

ment-

mentlijk by hem af; insonderheit *Quimusy* Vorst uit *Tacalistan*, die nevens den dikwils vermelden *Orixa* met mijnen Heer sonderlinge Vriendschap maekte. *Gangengung*, die wel licht eenigen wind daer van had ontfangen, waerom mijn Heer tot *Bintinac* was aengekomen, terwijl hy op *Affelde* verlieft was; begon door sijne by yder bekende stuurscheit en grove zeden ten eersten te verstaen te geven, dat hy hem niet allesins welkom was, en hy maekte dan ook daer na, gelijk gy vernemen sult, sijnen boosen aert genoegsaem aen den dach te brengen.

Mijn Heer bejegende ondertusschen in het besoekken, yder een weder na sijne verdiensten, en waerdigheit. Hy trok de gemoederen der Princen, behalven dat van *Gangengung* soodanig op sijne zijde, dat sy hem schier als eenen God eerden; want men moest sich verwonderen over sijne gewoonte van een ygelijk wel te bejegenen, over sijnen vriendelijken stijl van spreken, hoffelijkheit, schoonheit, en lieflijke swieren. De Koningin was van harent wegen over sijn Persoon ook wel vernoegt, soo dat sy dan gants nadenkkelijk van hem had gesproken, soo dat men licht kon bemerkken, dat sijne tegenwoordigheit, de achting in haer seer had vermeerdert, die sy van hem had opgenomen: ja, mijne Heeren, na dat wy eenige dagen aen dat selfde Hof toe-gebragt hadden, sou men wel konnen seggen hebben, dat selfs al de weereld aen hem hare vernoeging vond; en *Pentalisea* was schier van vreugdē buiten haer selven, van *Eyquan* aen haer hof te sien. *Affelde*, die noch het bed hield, gebruikte de vroolijkheit des gantschen Hofs tot hare genesing. Midd'lerwijl kon *Philene*, die dagelijks met haer sprak, hem niet genoegsaem loven: Alle Vremde

Prin-

Princen, tot op *Gangengung*, waren ſeer verheugt, van met ſulken dapperen Held in Vriendſchap te leven. Het gemeene volk, dat van natuuren alle dappere lieden bemint, ſagen aen mijnen Heer haren ſonderlingen luſt; ja mijn Heer ſelfs was ſeer luſtig, hopende, dewijl men hem gants ſoo wel hield, dat ſijne Verrichting eenen goeden uitgank ſou nemen, en hem ontbrak niets dan de tegenwoordigheit ſijner onvergelijkkelijke *Saphothiſphe*, 't welk hy dikwils met vele ſuchten bejammerde, doch hy trooſte ſich hier in, dat hy haer haeſt wederom te ſien ſoude komen, dewijl men hem belooft had, dat hy niet opgehouden ſou worden.

Ondertuſſchen ving mijn Heer aen, van eenige ſaken die ſijne reiſe eenen ſchijn konden geven, met de Raden der Koningin te handelen, en onder andere was deſe: Daer waren vele, ſoo wel uit het Landſchap *Xenſi* als *Huquang*, van den *Chineſiſchen* Keiſer afgevallen, die ſich in het *Suchuniſche* gebergte t'ſaem gerottet hadden. Dewijl nu die Koningin naeſt aen die oproerige Roovers gelegen was, en de ſelvige beſt ſtraffen kon, ſoo verſocht hy dat op haer, en bad, dat ſy hen in haer Rijk op te houden niet ſou vergunnen. Onderwijl doch vernam hy ſeer wel, wie onder haer by de Koningin in grootſte genaden en aenſien was, op dat hy aen den ſelfden het geheim van 't rechte oogwit ſijner reiſe vertrouwen mogt. Doch hy bevond, dat niemand boven die *Philene* de voortocht had; want deſe had die Koningin geheel ingenomen, en was te Hove meeſt geacht, maer hier toe wierd tijt vereiſcht; want of hy ſchoon ſteeds met *Philene* omging, ſoo kon hy noch ſoo haeſtig haer dat niet ontdekken,

ſoo dat hy tegens ſijnen ſin gedult hebben moeſt. Maer na eenige tijt brak hy los, en vertrouwde haer ſijnes Heerens Meining, en het geheim van wegen het Houwelijks-verſoek voor de Keiſer, met vriendelijkſt bidden, dat ſy hem hier in de hand wilde bieden, het welk ſy hem even, hoewel met eenige ontſteltenis beloofde, doch bragt hem geene antwoord; waer uit mijn Heer lichtelijk kon afnemen, dat deſe Onderhandelſter hem verdacht moeſt zijn, en kreeg hoewel te ſpade daer berouw af, en beklaegde ſich, dat hy *Philene* daer toe verkoren had; doch hy beeldde ſich in, dewijl *Philenes* Vader een Vyand van het *Taminiſche* Huis was, dat ſy ſulken haet tegen de Keiſer ook ſou gebruiken, en hem in dit Houwlijks-verſoek tegen willen weſen. Maer daer was een heel anderen knoop onder, dien *Eyquan* beſwaerlijk los gemaekt had, gelijk gy hier na noch ſult hooren, en lichteſijk nu al vernomen hebt.

Maer onderwijl liet de Koningin niet na mijnen Heer dagelijks, ja ſchier alle uuren te ſien. Sy vraegde hem naer alles, wat ſoo wel den krijg als de regering in *China* betrefte; doch ſy bevond op alle hare vragen ſoo veel verſtands en ſonderlingen geeſt in *Eyquans* redenen, dat ſy hem niet genoegſaem te loven wiſt, en alles deed, wat tot hem te verluſtigen ſtrekken konde. Sy liet hem alle hare grootſte heerlijkheit ſien, reed dikwils met hem uit op de jacht, ſtelde Ring-ſteken en andere Ridderlijke ſpeelen aen; ja ſy ſette eenmael op eenen byſonderen dach een treffelijk Tournoy-ſpel op, waer na alle de Ridderen met groot verlangen verwachteden: want terwijl mijn Heer by de vorige Ridderlijke oeffeningen, vaſt altijt den voortocht behouden had, ſoo meenden ſy

op

op uitmael, hem in het kampen te sullen overtreffen. Die dach was naeuwlijks aengekomen, als een yder, die sich in dat park wilde laten sien, sich op 't heerlijkst elk na sijn vermogen, ten besten uitruste. *Eyquan* gorde op dien selfden dach het harnasch aen, dat hy van *Xoxo* in den strijd by *Taitung* verovert had, daer het van wegen sijne uitnemende schoonheit, en met de kostelijkste edele gesteenten rijkkelijk beset, seer prachtig om aen te sien was. Met dusdanigen toestel reed hy in 't geleí van sommige der sijne, die ook niet weinig prachtig bekleed waren, tot dese Vergadering na de bestemde plaets; waer hy, op eene daer toe gemaekte sit-plaets, de Koningin, nevens vele andere schoone jonkvrouwen, die alle te gader cierlijk opgepronkt waren, voor sich vond; op een andere sit-plaets waren de Oude, die van wegen hare jaren dit Steek-spel niet by-woonen konden, doch na welkers oirdeel aen den dappersten de prijs (die een kostelijk juweel van hooger waerdigheit was) van de Koningin gegeven sou worden. Als nu mijn Heer eens omgesien had, wierd hy ook alle de Princen gewaer, die nevens hem om te kampen aengekomen waren, onder de welke d'een kostelijker als d'ander beharnascht en opgeseten was. Het teeken van den aenvank wierd door veler trompetten geklank gegeven, en vele Ridderen lieten sich den eenen na den anderen in het Park sien, die hare sterkte en vaerdigheit genoeg deden blijkken. Alle omstandigheden eigentlijk te vertellen, sou te wijdloopig vallen, alsoo wil ik in 't kort, wat mijnen Heer betreft aenroeren. Dierhalven moogt gy weten, dat na veel schoon treffen de Prins *Helpont* uit *Remayer* de Eere behield: hier kon mijn Heer niet langer gedult hebben, maer verhief sich na den kring, daer hy terstond

ſtond de oogen der gantſche Verſameling tot ſich trok, waer toe dan de ſchoonheit van ſijn Paerd mede veel deed, 't welk pik-ſwart, en ook ſeer wel gemaekt, vaerdig geoeffent, ſnel, hoogdravend van gank, en treffelijk ter hand was, ſoo dat het ſcheen als of het eenigſins ſijnes Heerens deugden had afgeleert. *Helpont* ontfing deſen welgeſchikten Vyand midden in 't rennen, met grooter kloekmoedigheit als geluk, want hy den ſelfden niet eenmael trefte, doch daer-en-tegen wierd hy van mijnen Heer met geweldiger macht uit den Sadel geheven, dat hy ruggelings ter aerden viel. Mijn Heer wendde ſijn Paerd weder met ſonderlinge bequaemheit, en bedreef ontrent twee of drie andere even het ſelfde, dat hy met *Helpont* gedaen had. *Gangengung* liet ſich uit ongeduld, over d'Eere die mijn Heer al behaelt had, aen het einde van de Renbaen ſien, en kon naeuwlijks het ſteken der trompetten verwachten, of hy ging met grooter bitterheit op mijnen Heer los, die hem maer met lacchen ontfing. Die loop was wel goet, want ſijne ſpeer op mijnen Heer brak, doch hy wierd even van mijn Heer met ſulken grooten drift ter Aerden opgeworpen, dat hy van toornigheit weder opſprong, en na ſijn ſwaerd greep, waer in het geluk hem ook tegen was; want ongeacht het tegens 't gebruik des Steek-ſpels liep, ſoo ſteeg mijn Heer niet te min ook van ſijn paerd: Met den eerſten houw dien hy hem bragt, deed hy ſijn Harnaſch root worden van bloed, doch den tweeden gaf hy hem op de kling van ſijn ſwaerd, dat het in hondert ſtukken ſprong, waer op hy den *Gangengung*, als die ſich niet meer kon weeren verliet. Mijn Heer had ſich naeuwlijks weder te paerde geſet, of *Orixa* bejegende hem met ſonderlinge

heerlijkheit, dien hy ook met vreugden ontfing, en dese beide gingen als een blixem op malkanderen los, soo dat dese gank waerlijk schoon om aen te sien was; dan mijn Heer verloor in het struikelen den eenen Stijg-beugel; maer *Orixa* wierd met krachtiger geweld wel ses schreden achter van sijn paerd geworpen; waer op mijn Heer sich geswind wendde, en daer na noch over vier Ridderen de Zege behaelde, die ook haer besten op hem versoekken wilden. Gelijk nu alles tot hier toe gelukkig afliep, soo mackte hy sich bereid om den dapperen *Quintusy* Prins uit *Tacalistan* insgelijks t'ontfangen; en dewijl hy wel wist, dat dese een kloekmoedig Held was, riep hy alle sijne krachten t'samen, met welke hy ook tegen den selfden de eere behouden mogt, 't welk de nood dan vereischte; want harer beider loop was soo heftig, dat beide hare lancien in stukken sprongen, daer men toch geen voordeel bespeuren kon. Het groot gejuuch der aenschouweren roemde desen soo treffelijken gank, en die *Quintusys* sterkte kenden, sagen mijnen Heer met grooter verwondering aen. Sy hervatteden beide nieuwe Lancien, en gingen met noch veel grooter hevigheit dan te voren malkanderen tegen, doch de nadruk was wel t'onderscheiden, want *Eyquan* begon wel een weinig te struikelen, maer de dappere *Quintusy* viel in het struikelen, voor sijnes paerds voeten, en veroirsaekte onder 't volk een geroep, dat mijn Heers sterkte verdobbelde, en vele den moed benam, van die noch om te kampen voor handen waren. Doch terstond daer op quam een Ridder met een swart harnasch, op een wit paerd, het park in-gereden: uit de dikte van sijne Lancie, en statiglijk wesen merkte mijn Heer wel, dat dese hem niet weinig te doen soude

schaf-

schaffen, en hy vond sich ook niet bedrogen. Als hy nu van nieuws sijne geswindheit en sterkte aen malkander verbonden had, setteden sy het met grooten yver tegen een, en treften d'een den anderen met sulken kracht, dat hare Lancien verbroken, hare paerden die harde stooten niet verdragen konnende, nu ter aerden begonnen te vallen; doch sy wierden met grooter moeiten harer Heeren, door het scharp steken harer sporen weder op de beenen gebragt, soo dat d'een over d'ander van wegen de Zege sich niet had te beroemen. Mijn Heer, soo wel als dese Ridder, namen beide nieuwe Lancien, en bejegenden malkander van nieuws; doch het geluk wilde haer beide noch eenige hoop geven, en mijn Heer was door soo veelvoudig kampen eenigsins vermoeit, dewijl hy den Zege soo wijd uit sette. Sy braken andermael beide hare Lancien, en die Ridder verloor sijne Stijg-beugel, doch by mijn Heer was geen gebrek te merkken. Hier rees een gemeen geroep, dat sy nieuwe Lancien nemen moesten, maer dat mogt niets helpen, of mijn Heer wierd seer ontroert, dat hem dese sijne soo verr behoudene eere noch soo moedig bestreden was, dierhalven vatte hy yverig na sijn swaerd, en riep hem toe: indien gy met het swaerd soo vaerdig en wakker zijt, als met de Lancie, soo wil ik u voor den dappersten der weereld houden: het welk hy even niet met den monde beantwoordde, maer ontblootte daer op sijn swaerd. Hier sou men nu een lustig en scharp gevecht gesien hebben, soo dat het ook van het jok licht ernst wilde worden; want niet alleen mijn Heers Harnasch, door een kleine wonde in de schouder, wierd rood van bloed, maer ook begon die Ridder door twee wonden krachteloos te worden. Mijn Heer

ſte de eindelijk alle ſijne kracht te werk, en dreef den Ridder tot aen het uitterſte van 't park, en ſoud'et ook met hem wel heel uit geſpeelt hebben, indien hy niet den ſelfden met eenen ſlag ſijnen helm van 't Hooft had doen ſpringen; Maer ô wonder! hy erkende terſtond de Vorſtin *Philene*, die van ſchaemte het ſwaerd van haer wierp, en ſeide: Ik trooſte my hier over, dat ik van den alderdapperſt'en der weereld ben overwonnen geworden, en dat een Vrouwens-beeld lichtelijk overwonnen kan worden. Mijn Heer antwoordde met grooter ontſteltenis; nimmer ſal men *Eyquan* konnen wijs-maken, dat ſoodanigen ſterkte in Vrouws- kleederen ſteken noch voorhanden ſou zijn; want de krachtige ſlagen hebben my het tegendeel lichtelijk konnen doen gelooven, ſoo dat ik billig dit niet gelooven mag. Doch het zy hoe het wil, en gy ook wie gy zijn moogt, gy kond verſekert zijn, dat ik in deſen tegenwoordigen kamp, ſoo vele achting en genegentheit tot u bekomen heb, dat ik alles daer heen ſet, en my t'uwen dienſt overgeef. Als hem *Philene* nu even antwoorden wilde, quam een ſeer koſtelijk beharnaſcht, en wel opgeſeten met volle ſporen daer aen gerennet, en die riep, Alhier: *Eyquan*, hier is noch te kampen, wanneer gy de Zege daer van wilt dragen. Hy wilde ſich even wenden, als *Philene* met gants haeſtige doch ſachte woorden tot hem ſeide: Siet daer onſe Princes, welke gy niet alleen met woorden, maer ook met den ſwaerde verwerven moet. Na dat nu het gemeene Volk hare Princes gekent hadden, vingen ſy alle aen te roepen, dat men den anderen naeuwlijks kon hooren, waer door ſy even ſich niet liet bewegen, en na dat de trompetten geblaſen waren, ſchoot ſy met een vol-

len ren op mijn Heer toe; maer *Eyquan* wilde de Princes niet beleedigen, welke hy als een Afgesand voor sijnen Keiser begeeren sou, maer wierp sijne Lancie ter aerden, en bedekte sich met sijn schild, terwijl hy den stoot van dese schoone Vyandin verwachtede, welkers Lancie dan, soo als sy hem trof, wel in hondert splinteren sprong, en indien sy niet van het voorseide schild afgegleden was, soo sou mijn Heer gevaer uitgestaen hebben; doch mijn Heers paerd wierd van de kracht deses harden stoots gedwongen wel vier of vijf schreden te rug te wijkken, sonder dat het struikelde. Hoe wel nu alle menschen dit werk sagen, en door een luid-ruchtig hand-klappen (insonderheit de Koningin selfs) betuigden, dat mijn Heer die *Affelde* met al te groote hoffelijkheit had bejegent; doch dewijl de Princes merkte, dat hy haer kende, soo wierd sy eenigsins vertoorent, wanneer sy tot hem seide: Indien *Zunchin* my soo wel met de liefde, als gy met de wapenen verschoont had, soo sou hy om dier oirsaken wil den dapperen *Eyquan* niet na *Bintinac* hebben behoeven te senden; maer of hy schoon over my als Zeeghaftig, voor den laetsten, met wapenen my heeft doen buigen, soo sal die my toch tot het eerste, als den *Chinesischen* Keiser te lieven, nimmer konnen bewegen. Dusdanige onverwachte redenen maekten mijnen Heer seer ontroert; doch hy bedacht sich niet lang, maer antwoordde: *China* is soo groot, en des selfs heerlijkheit soo beroemt, dat wel billig een sulke Princes, als de schoone *Affelde*, daer in mogte heerschen. Doch indien soodanigen throon u gering is, soo moet mijnen Keiser dese mijne slechte verrichting niet my, maer veel meer het wankkelbaer Geluk toeschrij-

ven, dat my ook in den krijg gunſtiger, als tot hier toe in deſe Verrichting geweeſt is. De Throon van *China* is my niet te gering viel ſy hem in de reden, daer ik lichtelijk ſulken te beſitten niet waerdig ben; doch wanneer de ſelvige van hem, aen wien ik wenſch eigen te zijn, beklommen mogt worden, ſoo was my gewiſſelijk geene vreugde ſoo groot, als ſulks van den dapperen *Eyquan* te hooren, dien ik ook den Prijs van dit Tournoy-ſpel te geven ſchuldig ben; en hier mede reed ſy in volle ſpooren weer van daer heen.

Philene ongeacht hare vermoeidheit en wonden, naderde tot die *Affelde* en mijnen Heer, om hare redenen mede aen te hooren; doch als die *Affelde* van daer reed, ſeide ſy tot hem: Ik verneem wel dat gy aen de ſchoone Princes tegenwoordig uwes Keiſers liefde geopenbaert, en haer door uwe bequame beſpraektheit de *Chineſiſche* heerlijkheit genoegſaem voorgeſtelt hebt; maer ô dapperſten *Eyquan*, ſoo lang als *Philene* ſal leven, kan *Zunchin* die *Affelde* nimmer beſitten: Daerom, ô deugthaftigſte van alle! ſet uwe grootmoedigheit ter zijden, en wreekt ſoo wel uwen Keiſer, als u ſelven, terwijl gy my het leven moet nemen; alſdan kan na mijne doot uwe Keiſer de Princes *Affelde* met ruſt beſitten. Ik ben ſtraf-waerdig, dewijl ik u niet alleen liſtiger wijſe bedrogen heb, maer ook van wegen de achterdocht of veel liever jeloersheit u in dit park met mijn Swaerd qualijk te handelen beſloten had, indien uwe dapperheit en ſterkte ſulks niet had af-geweerd. Onderdies hebben uwe deugden my ſoo ſeer ingenomen, dat ik u tegenwoordig het eenigſte vertrouwen wil, 't welk aen de menigte

alhier onbewust is, op dat ik nu daer door u n ag betuigen, dat ik u, naest de *Affelde*, boven alle menschen ten hoogsten acht; alsoo bekenne ik ook 't welk gy gegist hebt, dat ik geen Vrouws-persoon, maer wel een Man ben: de groote liefde die ik heb tot *Affelde* heeft my tot Vrouwelijke kleederen aen te trekken bewogen. Laet hier uit uwe door geheel de weereld bekende hooge deugt en grootmoedigheit oirdeelen, of uw Gesandschap my niet sou ter herten gaen.

Na dat mijn Heer sich een weinig bedacht, wat hy daer op antwoorden soude, soo sprak hy: *Philene* had nu al mijn hert na hare willens doen hellen, maer sulke edele Ridderen plegen my door hare dapperheit en grootmoedigheit geheel en al in te nemen; daerom sal my ook *Zunchins* Vriendschap soo lief niet zijn, dat ik de uwe daer niet soude voor stellen. Hier op viel dese vermomde Persoon mijnen Heer om den hals, en sy omhelsden malkander met de grootste betuiging van liefde: of nu wel alle menschen hier over sich ook seer verwonderden, soo konden sy toch de rechte oirsaek harer vriendschap niet weten, dewijl sy niets daer van gehoort hadden, maer vele mogten sich inbeelden, dat mijn Heer die *Philene* na kon bestaen; maer andere die de gedachte *Philene* seer lief hadden, en haer ten houwelijk te versoekken gedachten, hadden gewis wel andere meening, als of sy mijn Heer mogt beminnen.

De Koningin *Pentalisea* kon dit niet langer aenschouwen, maer begaf sich selfs in het park op die kamp-plaets, om de oirsaek van sulke merkkelijkke verandering te vernemen, en als sy die gemeende *Philene* dat vraegde, soo antwoordde sy: Sou ik geen oirsaek hebben om den selvigen,

 die

die aen mijnen Broeder *Carresse* het leven geschonkken en behouden heeft, met schuldige dankbaerheit te bejegenen, en ten minsten met eerbiedigheden t' ontmoeten, nadien ik hem tegenwoordig eerst recht leer kennen. De Koningin wende sich hier op na mijnen Heer, en seide: Dese *Philene* is my soo hertelijk lief, dat ik, dewijl gy de hare hebt goet gedaen, u daer over tot in het graf verbonden blijf. Maer, seide sy voorts, met een seer vriendelijk gesicht: wie sou die gene wel zijn, die sich niet aen eenen soo dapperen overwinnaer sou overgeven, en den selven met alle dienstveerdigheit geduurig verplicht blijven? Hier op reikte sy mijnen Heere over, met hare sachte handen en lieflijk wesen, den Prijs die op dit Tournoy-spel geset was, en voerde hem met sich naer het Koninklijk Palleis: maer die gemeende *Philene* begaf sich na haer vertrek, op dat sy daer selfs hare wonden dies te sekerder mogt laten verbinden.

In dien selvigen dach begon de Koningin uit alle hare gedaenten te laten merkken, dat sy mijnen Heer, meer dan haer toequam, hoog achtede en eerde, ook soo verre, dat de tegenwoordige Vorsten sulks genoegsaem gewaer wierden; 't welk *Roxan* en ik te gelijk wel in acht namen, terwijl wy hoorden, hoe seer sy hem roemde; en ook dikwils sagen, wanneer hy tot haer naderde, dat sy in 't aengesicht van verw veranderde, en wanneer hy van haer af-scheidde, dat sy met de oogen hem volgde, soo lang sy hem sien kon; nochtans wierd mijn Heer, als wien de Princes *Saphothisphe* in den sin lag, sulks noit gewaer, en wy wilden hem ook niets daer van seggen, door dien hy selfs daer van niets aenving.

Als sy nu op den selfden dach mijn Heer had laten

gaen, en hy ſich ſelfs, van het veel Tournoyen en kampen, even tot ruſt begaf, ſoo wedervoer hem nochmaels wat nieuws: De Maen was naeuw-lijks op-gegaen, of ik en *Roxan* ſpraken t'ſaem, onder ons Huis in den Hof, van het voorval der *Affelde* en *Philene*; en dewijl mijn Heer ons noch niets meer geſeit had, als dat *Ormando* veel te doen ſou gehad hebben, om *Affelde* tot ſijne liefde te brengen; daer ſy van *Philene* hem was ontrooft, ſoo konden wy het rechte ſlot daer niet vinden.

Wy waren wel doenmaels onſen Heer daer ſelfs niet vermoedende, die, voor ſich even, als na ſijne gewoonten, weinig ruſt konnende vinden mede na den hof was gekomen; en hy ſocht het dikſte loof en de luſt-plaetſen, om ſich lichtelijk met ſijne treurige gedachten, van wegen het af-zijn zijner ſchoone *Saphothiſphe*, of ook van wegen het wonderlijk toeval tuſſchen die *Affelde* en *Philene* ſich t'onderhouden: daer bejegende hem in dat gaen een menſch, die hem vraegde, of hy *Muchun*, *Eyquans* Hof-meeſter, was? Mijn Heer antwoord-de hem met ja, en vraegde hem vorder, wat hy hem wilde? waer op deſe rampſalige ſprak; dat hem ſijn Heer *Gangengung* het vereiſchte goud voor-uit ſond, om te beter aen 't gene hy hem toegeſeit had te gedenkken, met bidden, hy wilde hem toch eenen ſekeren nacht noemen, waer in hy den be-wuſten aenſlag volvoeren kon. Mijn Heer ontſette ſich hier over gants niet, maer antwoordde; hy wilde dat geld eer ſulks verricht was niet aenne-men; maer ſijn beſte raed was, dat die *Gangengung* terſtond komen, en den bewuſten aenſlag uitvoe-ren mogt. Deſe liet hem ſulks wel-gevallen, en liep ſpoedig om ſijnen Heer dat te ſeggen na ſijn huis, en verſekerde *Eyquan*, dat hy binnen een half

uur ſoude komen. Doch aenmerkt hier mijnes Heers groote dapperheit, wiens gelijk wel in de weereld niet mag gevonden worden; want in placts dat hy ſulks ſijne lieden, die by de drie-duiſend ſterk waren, bekent ſoude maken, en deſen Moorder alſoo met gewapender hand verwachten, ging hy na ſijne kamer, en ſloot de deur tuſſchen het huis en die kamer, ſoo dat daer niemand uit noch in komen kon, maer de deur na den Hof liet hy open, evenwel beharnaſchte hy ſich van den hoofde tot de voeten, en wilde op ſulker wijſe met ſijn menigmael wel beproeft ſwaerd haer verwachten, om hier mede te vernemen wat ſy in haer ſchild voeren mogten. Hy verwachtte ook niet lang, of deſe *Gangengung* met ontrent veertig mannen quam daer aen, van welke vele den trap na de kamer te gelijk opklommen, dewijl ſy de deur open vonden, maer ik geloof dat weinige van haer weder zijn naer onder gekomen; want ik weet niet wat voor gevecht in de kamer is voorgeloopen. Doch aen den volgenden morgen vonden wy veertien dooden daer in, welke mijn Heer met eigener hand had verſlagen. Ik en *Roxan* wierden ſulken gevecht ook niet gewaer, eer dat deſe vyanden, of veel eer grouwelijke Moorders alle buiten 't huis waren gedreven, en dat mijn Heer in den Hof als een woedende Leeuw onder haer ſpeelde. Sijne ſtem verſekerde ons eerſt dat hy het was, wanneer hy riep: waer zijt gy Moorder en verrader *Gangengung*? Hebt gy noch eenen redelijken druppel bloeds in uwe adderen, ſoo bewijſt uwe manhaftigheit tegenwoordig, en koomt niet meer in der nacht om in den ſlaep my te vermoorden. Eenen Barbaer, als gy zijt antwoordde eindelijk deſe *Gangengung* (waer

op hy met eenen te voorſchijn quam) pleeg men in mijn land als een wild dier te dooden: maer ik heb noch grooter reden om u te laten verworgen, dewijl gy my die ſchoone *Affelde* voor eenen Tyran rooven wilt. Ach gy Goden! riep mijn Heer, terwijl hy ook onvertſaegt op hem los ging: hoe kond gy lijden, dat ſoodanigen Roover ſich durft onderſtaen, de hoog-beroemde Princes *Affelde* op te paſſen; of hebt gy hem ook dierhalven hier geſonden, op dat hy daer over geſtaft ſoude worden? Naeuwlijks had hy deſe woorden uitgeſproken, of wy hoorden ook een andere ſtem, en ſagen terſtond daer op, by eenige fakkelen, die men daer toebragt, een perſoon roeppende: Laet *Affelde*, ô dapperen *Eyquan*! deſen vervloekten Moorder ſelver beſtraffen; en daer mede rukte ſy eenen Medehulper deſes Moorders ſijn Swaerd uit de hand, en ſette, met ongelooflijke kloekmoedigheit in een Vrouws perſoon, op dien Moorder toe. *Roxan* en ik, nevens noch eenige andere, wilden ook dat ſelfde middel gebruiken, dewijl wy ongewapent waren, maer konden daer toe niet geraken, en moeſten ons als aenſchouweren laten vernoegen, tot dat mijn Heer ſommige van ſijne Vyanden had neergelegt, en aen ons hare Swaerden ten roofliet, met welke wy hem ook naer ons vermogen te hulp quamen: doch onſe tegen-ſtrijdige waren te ſterk, en de Princes, die ſich nevens mijn Heer ſeer wel hield, wierd verwond, ook ſoo wierd mijn Heer, die ſijnen Helm by ongeluk was afgevallen, met twee wonden in 't hooft gequetſt. Het was niet ſonder dat deſe *Gangengung* voor ſijn Perſoon, ſoo haeſt als hy de Princes in 't geſicht kreeg en haer gewaer wierd, de vlucht nam, en ſich door de nacht lichtelijk ergens in den Hof verſtak;

doch ſijne lieden meenden, dat hy verſlagen en gedoot was; en alſoo wilden ſy met dobbelen moed den doot hares Heeren wreken, of ook ſelfs by hem ſterven. Het ſou ook ſonder twijffel wel qualijk zijn afgeloopen, indien de Hooft-wacht ons niet tot hulp was gekomen, en deſe Moorders had afgedreven. Mijn Heer hielp hier op de Princes, die ſeer vermoeid was geworden, in hare kamer dragen, daer ſy beide verbonden, en met eenen van de Koningin beſocht wierden, die deſen handel, dewijl ſy niet verre van 't Paleis in het Koninklijk luſthof geſchied was, aengehoort had; en wanneer ſy verſtaen had hoe alle die ſaken gelegen waren, dien *Gangengung* over al ſoekken liet, die ſich even wech gemaekt had. Het is niet buiten reden, dat ſchier het gantſche Hof, mijnen Heer van wegen die daed voor een wonder hield: Maer *A[illegible]ac*, die den aenvank van deſen ſtrijd gehoort, en dat einde geſien had, hield hem ſchier als een Godt, en geduurende hare geneſing maekten ſy t'ſaem een ſoo onverbrekelijke vriendſchap, dat ſy nevens haren Liefſten wel niemand liever kon hebben. *Carreſſe*, of wel liever de gemeende *Philene*, een Vorſt uit *Iunnan*, een Broeder van *Philene*, genoot mede deſe Vriendſchap; ja ſy vertrouwden mijnen Heer, terwijl ſy hem alle tijt tot haren raeds-man verſochten, alle hare geheimen. Als nu mijn Heer ſag, dat ſijn Geſandſchap te vergeefs ſoude afloopen, ſoo ſou hy wel geern weder wech-gereiſcht hebben, maer die wonden in ſijn hooft veroirſaekten hem geen weinige verhindering, ſoo dat hy noch langer geduit hebben moeſt. Boven dit quam noch des Koninginnes liefde daer toe, ſoo dat hy, van wegen ſijn lang uitblijven, en afweſen van ſijne Schoone *Saphothiſphe*, ſeer bedroeft begon te worden; inſonder-

derheit na dat hy de Princes gesien, en vermerkt had, dat sy die afbeeltenis of veel meer sijne Schoone soo seer niet geleek, als hem *Ormando* wel had doen gelooven, soo dat hy allenxkens quaet achterdocht begon op te nemen; daerom mogt wel eenige snoode list daer onder steken, en *Ormando* hem lichtelijk bedroogen hebben; doch hy verliet sich seer op *Wattamars* getrouwheit, die hem niets quaets sou hebben willen raden. *Affelde* was de eenigste, die hem noch kon troosten, na dat sy weder ten vollen genesen was.

Doch om my hier in op het kortste te bevlijttigen, soo moet ik noch vertellen, hoe hem de Koningin *Pentalisea* geduurende sijne swakheit meer dan te dikwils besocht, en nu voorts door haer gesicht en bedrijf soo veel te verstaen gaf, dat mijn Heer selfs sulks begon te merkken; maer hy wilde toch aen dien uitterlijken schijn noch sijn geloof niet verleenen, tot dat hem de gemeende *Philene* op eenen dach daer van versekerde, en hem berichtte, dat de Koningin selfs sulks haer vertrouwt had, terwijl sy seide: Hoe koomt het toch, mijne Liefste *Philene*, dat de tegenwoordigheit van desen Vremdeling sulken onrust in mijn hert verwekt, die ik tot hier toe noch noit by my gevonden heb. Ik sou tegenwoordig wel, daer ik den geheelen tijt mijnes levens geenen Haet noch Liefde recht heb gekent, aen het heftig geweld der laeste onderworpen worden; maer neen *Pentalisea*, gedenkt wie gy zijt, en laet geene malligheit over u heerschen, en send veel liever desen gevaerlijken Gesand weder te rug, ongeacht ik wel wenschte, dat hy gestaeg alhier mogt verblijven; maer hy moet voort, en ik wil dat soo hebben; nochtans weet ik niet, of ik het selfde sal in het werk konnen stellen! Maer

Maer wat ſeg ik? Och wilden de Goden! dat *Eyquan* een van de Princen was die aen mijn Hof zijn. Wat ſeg ik Prins? Hoe ſou hy een ſoo ſchoon, lieftallig, en met eenen ook manhaftig Perſoon konnen zijn, indien hy niet uit een groot Stamhuis geſproten was? Maer wie weet ook, of deſe *Pentaliſea* ſijne oogen wel gevallen mag, en of hy niet al over lang een andere heeft uitverkoren? Het is niet ſonder reden, dat ik alle ſijne veelvoudige uitgedrevene zuchten, en treurige gedaenten heb aengemerkt; doch wie weet, welke 't geluk ſoo ſeer mag begunſtigen, dat hy dit haer ter liefde en te gevallen doet? Het zy nu ſoo als het wil; gy moet, ô *Philene*! ſoo wel na ſijn geſlacht, en of hy ook tot *Peking* aen eenige jonkvrouw verbonden is, vernemen: en ten minſten gelegentheit ſoekken, dat wy hem aen ons Hof, ſoo lang het noch mogelijk is te konnen geſchieden, hier ophouden mogen. Deſe en diergelijke berichtingen meer verſekerden mijnen Heer in ſijne opgenomene meening niet weinig: Ook ſoo vermerkte hy hier uit *Carreſſes*, of veel liever der gemeende *Philenes* groot vertrouwen, waerom hy haer insgelijks ſijne inwendigſte gedachten en geheimeniſſen ontdekte, en haer om raed vraegde, wat'er by deſe ſaek te doen of voor te nemen was, ook hoe hy op de beſte wijſe weder van dit Hof ſoude komen, en wat hy eindelijk aen den Keiſer voor antwoord ſou brengen. Wanneer ſich nu deſe *Philene* tot de antwoord gereed maekte, ſoo quam de Koningin ſelfs, nevens de Princes *Affelde*, van de Princen *Orixa* en *Helpont* geleid, tot hem in. De tegenwoordigheit der Koningin, deed mijn Heers aengeſicht op *Philenes* laeſte redenen niet weinig veranderen, ſoo dat mede

de

de Koningin, die lichtelijk met waerheit sich konde inbeelden, dat mijn Heer iets van hare liefde te weten gekomen was, dikwils van gedaente veranderde, 't welk van alle de omstaenders licht kon gemerkt worden. De Koningin wilde ten eersten dit stilswijgen breken, terwijl sy seide: Siet daer *Eyquan* eenige brieven, die wonderlijk ons ter hand gebragt zijn, en het behoeft u niet vremd voor te komen, dat gy de selvige geopend vind, want uw Vyand *Gangengung* heeft die tegen alle rechten den overbrenger met geweld als een Verrader afgenomen, geopend, en sonder twijffel gelesen; doch *Quintusi* heeft met geweld hem die weder ontnomen, en aen my om u die over te leveren toegesonden. Het is waer, ô *Eyquan*! dat ik de selvige, terwijl ik haer open vond, ten deele heb gelesen, en nu voorts ook, 't gene my onbewust is geweest, de rechte oirsack van uw Gesandschap daer uit gesien en vernoomen; en daer over ben ik noch ten hoogsten verwondert, dat gy my sulks soo lang hebt verborgen gehouden. Hoe mijn Heer doenmaels te moede was, is wel niet uit te spreken, het welk sijne dikwils veranderende verwen genoegsaem te kennen gaven. *Affelde* en *Philene* hielden hem in alles geselschap, en betuigden met alle hare wesens, dat sy dierhalven niet weinig ontset waren. Mijn Heer wilde eerst vernemen, of de Koningin ook alles wist, waerom hy dus aenving: Ik houde het daer voor, dat die selvige weinig konnen inhouden, waer van Uwe Majesteit onwetend soude zijn. Ten minsten, antwoordde de Koningin, heb ik daer uit vernomen, dat de *Chinesische* Keiser (terwijl sy mijnen Heer en die *Philene* alleen trok) gesint is mijne

Doch-

Dochter *Affelde* te trouwen, 't welk my ook niet onaengenaem is, wel wetende, dat ſy aen geen grooter noch rijkker Heer uitgegeven kon worden. Het is wel waer, antwoordde mijn Heer met gants ſachte ſtemme, dat dit een van de voornaemſte oirſaken mijnes Geſandſchaps geweeſt is; maer ik heb hier in ſoo groote ſwarigheden gevonden, dat ik om den Keiſer geen verkleening aen te doen, Uwe Koninklijke Majeſteit ſulks niet eens heb willen melden; want dewijl ik het gemoed van de Princes hier toe gants ongeneigt en wederſtrevig bevonden heb, ſoo meende ik den Keiſer geenen aengenamen dienſt te bewijſen, wanneer ik hem een Princes, die hem niet beminde, had mogen toebrengen. Dit alles leert ſich wel, viel hem de Koningin in de reden, en in my met *Philene* ſal niets ontbreken, om mijne Dochter *Affelde* daer toe t'overreden: Daerom, ô dapperen *Eyquan*! ſult gy wel een tijt lank gedult willen hebben? Ik weet niet, ſprak *Philene* ſeer ontſtelt, of mijne tuſſchenſpraek hier toe ſal konnen helpen, nadien ik my te ſwak bevind, om mijne Princes in de ſaek van dit groot houwelijk te raden; maer *Affelde* is ſoo verſtandig en met ſulke deugden begaeft, dat ik achten moet, mijn aenraden daer in vruchteloos te ſullen weſen, en geen voordeel te konnen toebrengen; en Uwe koninklijke Majeſteit mag deſe ſaek, als van grooten gewichte zijnde, wel rijppelijk overleggen, en buiten den wille van de Princes daer in niets beſluiten. Dewijl dat uitſinnig Gericht, als of *Zunchin* ſoo ſeer tyranniſch ſou zijn, waer mede hy noch nieuwlijks den wijd-beroemden Man *Guei*, nevens vele anderen,onſchuldig heeft laten richten, en indien ik het ſeggen durf vermoorden, de Princes ſeer ſal voor oogen ſweven, en haer gemoed

tot afkeerigheit bewegen. Hare wille, antwoordde de Koningin een weinig ontroert, moet eindelijk aen de mijne onderworpen zijn, en *Affelde* heeft sich nu voorts daer in te begeven, en tot het selfde te bereiden, 't welk gy, haer tot *Philene* wendende, aen de selve te verstaen en te kennen geven kond; sy sou ook noch wel in sulke hare yverige redenen voort-gevaren, en aen *Philene* ongeloofelijke smerten veroirsaekt hebben, indien sich *Orixa* niet tot haer genadert had, waer op sy sich, ten einde hem sulks niet mogt bekent worden, in stilheit na den Hof begaven.

De Koningin, die uit haer selfs gelegentheit socht, om mijnen Heer alleenig te spreken, vond die ook haest, want de andere wilden haer uit eerbiedigheit niet verstooren, hoewel sulks die tegenwoordige Princen seer door het hert ging: doch ondertusschen wilde mijn Heer haer gants geene gelegentheit inruimen tot dusdanige redenen, dewijl hy het selfde licht merkken kon, daerom ving hy aen met haer van soodanige saken te spreken, die daer gants niet by konden komen: maer dewijl de Koningin *Pentalisea* niet anders in den sin had, dan hem hare Liefde t'openbaren, soo kon sy hare redenen soo listig omdraeien, dat hy ten laesten dat lichtelijk merkken mogt. Want als mijn Heer van de schoonheit des lands van *Suchuen* sprak, soo antwoordde sy: ik geloof dat alles wel, maer noch veel meer dat gy *China* daer boven stelt, en wel lichtelijk, voer sy voort, terwijl sy van schaemte gants blosend wierd, soud gy selfs liever daer willen gehoorsamen, dan hier heerschen. Dit is sonder twijffel billig, viel haer mijn Heer in de reden, soo lang ik den *Chinesischen* Keiser dien; en of wel ik sijn onderdaen niet ben geboren, soo heb ik my

toch

toch gewillig in sijnen dienst begeven : maer om in *Zuchuen* te heerschen sie ik geen middel, ten ware het zijn mogt dat my de Keiser met een heirleger hier sond om het in te nemen, 't welk toch uwe Majesteit beter weet, dat niet geschieden sal, daer hy veel eer hare Princes als een Keiserin af te doen halen genegen is. Maer gy weet noch wel, sprak sy. dat men Scepter en Kroon op velerlei wijse verkrijgen kan, gelijk ons d'ervarentheit in *Tangut* en *Japan* heeft doen sien. Dat alles is waer, viel haer mijn Heer in de reden, want de Princes *Affelde* kan ook, wanneer sy wil, eene van de heerlijkste kroonen der weereld bekomen, en soo erft sy even die niet, hoewel sy noch daer toe geboren is. Ik ben van meening, voer de Koningin wijder voort, dat in de voorsienigheit des Noodlots, het als een noch ontijdige last is, tot den Scepter geboren te worden; want dewijl ik niets soek dan de rechte deugt, en daer in alle der Majesteiten heerlijkheit voorsie, soo moogt gy weten, dat ik soodanige ..... Of sy nu wel verder spreken wilde, soo quam haer toch mijn Heer voor, met te seggen: Sou ik niet gelooven dat Uwe Majesteit wel weet, dat de *Chinesische* heerlijkheit seer groot is, en dat ook de gene die dese kroon draegt, van een seer oud geslacht is gesproten? Toch soo soude het sijne grootste geluk zijn te achten, wanneer hy soodanigen Schoon-Moeder, als uwe Majesteit is, sou mogen genieten. Door u, antwoordde die Koningin, heeft my *Zunchin* te kennen gegeven, dat hy niet, gelijk het gemeen gerucht heeft geloopen, vol ondeugden, onverstand en tyranny steekt; want in dat hy u tot Veld-heer over geheel sijn Leger gestelt heeft, is hy wijs en verstandig genoeg in het verkiesen geweest, dat hy u ook heeft uitgeson-

sonden om een Vrouw voor hem te verkrijgen, daer in is hy noch voorsichtiger geweest, dewijl gy sijne ondeugden door uwe deugden versetten kond; ongeacht dat hy niet wel bedacht sou geweest hebben, indien hy my had begeeren te vryen, daer in gy hem seer schadelijk gevallen soud zijn. Sou ik, riep mijn Heer, den Keiser schadelijk vallen? Neen, dat sullen de Goden niet toelaten, dat ik de trouw sou vergeten, die ik mijnen Heer schuldig ben; Neen, ik sal ten minsten betuigen, dat ik den selven die my gesonden heeft, geen quaet achterdocht van my op te nemen veroirsaken wil. Het is soo niet gemeent *Eyquan*, viel hem de Koningin in de reden; wy willen dese *Affelde* wel na *Peking* senden, op dat sy daer als een Keiserin leven mag, indien *Eyquan* hier als Konink wil heerschen. Ha! groote Vrouw, sei mijn Heer, ik sweer dat ik u niet verstae, en gelijk ik seer eenvoudig ben, soo kan ik eene sulke Koningin ook nimmermeer desen geringsten misslag toerekenen, dat sy in ernst met my sou gesproken hebben. Voorts indien de Princes *Affelde* aen *Zunchin* op gene andere wijse ten deele kan worden, soo heb ik nu mijn afscheid te nemen, en my weder na *China* te begeven.

Doch als sy in dit gesprek te samen stonden, soo quamen de Princen, die harer beider onderhoud dus niet langer sien noch lijden konden, tot haer getreden, en bemerkten lichtelijk uit harer beider gestalte, dat hare redenen van sonderlinge saken geweest moesten zijn. De Koningin vond sich soodanig in hare gedachten verwert, dat sy met dese woorden haer afscheid nam: Dewijl gy lichtelijk van wegen uwe wonden noch swak en krachteloos

zijt, en ik u daerom niet langer ophouden mag, soo wil ik u by dese Princen alleen laten; en na dat sy *Philene* tot sich geroepen had, soo begaven sy hen weder na 't Hof.

Dese Princen, die beide op de Koningin verlieft waren, wierden wel seer verbittert, doch onthielden sich, soo veel als haer mogelijk was, van haer misnoegen t'ontdekken; soo dat mijn Heer het ook niet eens merkte. Terwijl hy nu haer, daer sy de Koningin beminden, een welgevallen meende te bewijsen, soo ving hy aen haer seer te roemen, 't welk hen nochtans pijlen in 't hert waren; doch dewijl mijn Heer bysonder veel van *Orixa* hield, soo verdobbelde hy haren lof, 't welk sy even niet langer aenhooren konden, waerom sy sich dan heen begaven. Doch het was even gants wonderlijk, want mijn Heer maekte, sonder sijn weten, twee mede-vryers tot goede Vrienden, 't welk nochtans schier nimmer geschied is, aengesien sy sich tegen hem soodanig verbonden, dat een van haer beiden, die eerst gelegentheit daer toe kon vinden, tegen hem vechten of kampen sou. Het was niet sonder dát sy sich vermijden en vreesen wilden, het recht te breken, van een Afgesand niet te quetsen, en in dier voegen de Koningin seer te vertoornen, wanneer sy souden aenvangen met *Eyquan* te vechten; maer hare groote jeloersheit sette alles ter zijden, en sy verwachteden nu alleen mijnes Heerens volle genesing; want terwijl sy edel van gemoed waren, soo wilden sy de rechtmatige middelen daer toe gebruiken.

Als mijn Heer nu sich alleen vond, soo overdacht hy van nieuws wat hem op dien selfden dach was bejegent; en het is my onmogelijk te vertellen, hoe klaeglijk hy des Noodlots harde vervolging be-

bejammeren kon, alsoo dat sijn geest niet weinig verward was; maer insonderheit gedacht hy aen de grouwsame tyranny des Keisers, dat hy den *Gudi*, nevens noch andere dappere lieden, soo deerlijk had laten vermoorden en ombrengen, gelijk in dien selvigen brief mede vermelt was. De Koningin was insgelijks over d'onverwachte antwoord van mijn Heer seer bedroeft, en klaegde alle haer leed aen *Philene*; doch terwijl sy sich inbeeldde, dat hare Schoonheit en Hooge stant noch de geringste aendringingen niet waren, soo verwonderde sy sich, dat sy *Eyquans* hert niet kon bewegen: dierhalven sy haer beval, dat sy sulks mijnen Heer in haren naem te kennen sou geven, en daer by vernemen, wat sijne rechte gedachten waren. Of wel *Philene* dat nu weigerde, en sich daer tegen stelde, als ook sulks haer uit den sin socht te brengen, soo waren toch alle hare moeite en redenen vergeefs, en sy wilde eeniglijk en alleen, dat men haer sou gehoorsamen; waer op dan dese *Philene*, na 't verloop van twee dagen tot mijnen Heer quam, en het haer opgedragen bevel verrichtte.

Na dat sy nu beide alles wel met malkander overlegt hadden, wat'er soo wel wegens *Affelde* te doen, als ook wat aen de Koningin hier op te antwoorden was; soo verplichte sich dese evenwel mijnen Heer soodanig, sy wilde het niet alleen daer heen drijven, dat hem die Koningin eindelijk loslaten sou, maer ook een middel te vinden, waer mede hy (nadien hy in sijn gesandschap niet vruchtbaerlijks uitgerecht had) sich by sijnen Keiser ontschuldigen kon: alsoo trooste sy hem, met belofte van sijn afveerding binnen eenige weinige dagen te bevorderen. Als nu die *Philene* tot de Koningin

weder te rug quam, liet ſy alle die by haer waren uitgaen, en vraegde haer: wat is het dan *Philene*, dat *Eſquan* mishaegt; is het mijne kroon, of ben ik het ſelfs? Genadigſte Vrouw, antwoordde *Philene*, hy acht ſich de eene ſoo wel als de andere onwaerdig; want hy ſeit, voer ſy voort, wanneer hy ſchoon de hoop hebben mogt, om de eere die Uwe Majeſteit hem aenbied te ſullen verwerven, ſoo kon toch de trouwe, die hy ſijnen Keiſer ſchuldig is te bewijſen, ſulks niet toelaten. Hoe? ſei de Koningin, indien hy my ook beminde, dan moeſt hy ſich toch ſoo beſtieren, gelijk ſijne trouwe vereiſcht. Hier aen is niet te twijffelen, antwoordde die *Philene*; want ik heb wel vermerkt, dat hem de Liefde aen ſijnen ſchuldigen plicht geenen misſlag ſou laten begaen. Hy ſegt ook vorder, dat hy u wel in ſijn hert als eene groote en ſchoone Koningin aenbid; maer tegen ſijnen Keiſer kon hy niet valſch noch ontrouw zijn. Sijne deugt is groot, ſei de Koningin, maer ſijne liefde is wel ſeer klein; doch dat zy hoe het wil, ik hoop dat hy na langen tijt, die aen ſijnen Keiſer verplichte ſchuldigheit ſal vergeten, en door mijne vriendelijkheit noch eindelijk ook wel tot een beſtandige Liefde bewogen worden. Maer, viel *Philene* haer in de reden, hy heeft my bericht, dat hy met de eerſte gelegentheit ſijn afſcheid wil nemen. Hy kan dat wel nemen, antwoordde die Koningin, maer hy ſal noch ſoo licht over het gebergte niet komen, als hy wel meent, dewijl ik daer toe noch genoegſame verhindering denk te maken. Ondertuſſchen liet de Koningin mijnen Heer aenſeggen; hy ſou nu wat gedult hebben, want binnen weinige dagen ſou hy afgeveerdigt worden, weshalven hy ſich dan niet weinig verheugde, daerom wilde hy ook, dewijl hy ten vollen weder geneſen was, als wel na

na sijne gewoonte de Koningin besoekken, maer sy had sich, dewijl sy sich siek geliet, of ook in der waerheit soo was, in vier of vijf dagen gants ingetogen gehouden, soo dat men haer niet te sien kon komen, en veel minder wierd iemand by die *Affelde* en *Philene* ingelaten; want terwijl dese laetste de andere, die in het bed lagen nimmer verliet, soo was ook sulks niet te verwonderen. Als nu mijn Heer aen sijne bedroefde gedachten te beter de ruimte wilde geven, soo week hy wat uit de Stad aen een lustige rivier, door welkers aengename groente hy meende wat om te sien, en tot vermaek te wandelen, en beval ons onder eenige lommerachtige boomen te blijven, en sijne wederkoomst te verwachten. Die beide Princen *Orixa* en *Helpont* hadden t'saem schier gevochten, gelijk wy daer na vernamen, om hem eerst aen te tasten, doch hadden dat geschil noch by-gelegt. Maer *Orixa*, als hy gesien had, dat mijn Heer om een wandeling buiten de Stad was gereden, volgde hem op het spoor na, die hem, so als hy hem te sien kreeg, met grote hoffelijkheit ontfing, en tot hem seide: Ik ben noch soo ongelukkig niet, gelijk ik my inbeeldde, want ik niet gehoopt had sulken aengenamen geselschap te vinden. *Orixa* antwoordde hem ook hier op met gelijkke hoffelijkheden en vriendelijke redenen; en als sy een wijle tijts voort-gereden hadden, versocht *Orixa* mijnen Heer af te sitten, en met hem te voet te gaen, 't gene mijn Heer sich ook liet welgevallen, en na dat sy hare Dienaers de paerden vast te houden gegeven, en hare wederkomst daer selfs te verwachten bevolen hadden, soo gingen sy hares weegs voort.

Als sy nu van de hare soo wijd af waren gekomen, dat sy haer niet meer konden hooren, soo ving *Orixa* dusdanig aen [redacted] spreken: Ik weet niet, of mijne

tegenwoordige reden u soo seer sal ontstelt maken, als de sack daer ik van spreek my alreeds in ontsteltenis gebragt heeft? Het heeft geen gevaer, antwoordde mijn Heer, dat ik over het gene wat ik noch niet weet ontstelt soude zijn, daer het mijne gewoonte is, soo wel in quade als in goede saken by eenen sin te blijven. *Orixa* voer wijder in sijne reden voort, en seide: Doch eer ik u ontdek wat dat zy, soo bid ik u my bekent te maken, of gy niet wist, wanneer gy hier quaemt, waerom ik my aen het Hof van *Pentalisea* ophield; ik wil u bekennen, antwoordde mijn Heer, dat men my geseit had, dat gy op dese Koningin seer verlieft waerd, en dat de Prins *Helpont* ook met die selfde siekte beladen was. Soo hebt gy sulks geweten, herhaelde *Orixa*, eer gy dese *Pentalisea* gesien had? Dat is waer, antwoordde mijn Heer. Maer waerom seide *Orixa* verder, hebt gy uw hert niet konnen bedwijngen, van eene soodanige Princes te lieven? waerom hebt gy, die grootmoedig wilt zijn, dan twee Princen te gelijk durven beleedigen, die u toch met alle hoffelijkheden en eerbiedigheden bejegent hebben, daer wy versekert zijn, dat de Koningin u lief heeft, en soo oirdeelen wy, dat gy haer tot uwe Liefde bewogen hebt, dewijl sy nu koelsinning is, en ons nu voorts noch een jaer lank hare welgenegentheit ontseit heeft. Ik beken, antwoordde mijn Heer, dat uwe reden my meerder ontstelt maken, dan ik gelooft had; maer ik pleeg my sulks niet geern te laten merkken, voornamelijk tegen de gene, die op sulker wijse my aenspreken, als gy tegenwoordig doet: doch ik kan u hier op niet anders berichten, dan dat ik soo veel eerbiedigheit voor de Koningin heb, dat ik by haer gee-

ne sulke swakheit vermoeden kan, als gy daer voort-brengt. Doch dat ik eenige scheuring in uwe liefde sou rokkenen, dat is niet alsoo, dewijl ik anders niet, dan als my betaemt, gedaen en gesproken heb. Hoe, seide *Orixa* met harder stem? Gy wilt my niet recht uit seggen, of gy de Koningin lieft, noch ook of sy u weder lieft. Ik heb u anders niet te seggen, antwoordde hem mijn Heer, als wat ik nu gesproken heb, en indien gy daer mede niet zijt te vreden, soo kond gy noch andere middelen soekken, Het is wel waer, seide *Orixa*, wanneer men eenen Afgesand aengrijpt, dat sulks tegen aller Volkeren rechten loopt; doch dewijl ik hier soo wel een Vremdeling ben, als gy zijt, soo meen ik sulke wetten niet te moeten gehoorsamen, noch dat ik ergens in mijne eere te kort doe, wanneer ik het wedergeven en herstellen, daer gy my de gunst der Koningin hebt ontrooft, met den Swaerde van weder koom eisschen. Gy spreekt wel, antwoordde mijn Heer, sonder eenige ontroering des gemoeds, en indien het u nu behaegt, soo willen wy ons twee of drie-hondert schreden van onse lieden af begeven, en onsen strijd haest slichten, en ook sien, of de liefde, welke gy de Koningin toedraegt, u de Zege in handen geven, en een Overwinnaer over my maken sal; want dewijl onse Swaerden gelijk zijn, soo heeft d'een noch d'ander geen voordeel.

Na dat *Orixa* sulks aennam, en sy op een plaets daer sy niet wel konden gesien worden, quamen, soo grepen sy na hare Swaerden, en sloegen heftig tegen malkander; doch ik kan u hier van de rechte omstandigheit niet vertellen, dewijl noch ik, noch niemand anders sulks gesien

ſien hebben, behalven dat mijn Heer ſelfs dikwils bekent heeft, dat *Orixa* hem ſeer veel kloekhertigheit beweſen had; maer eindelijk ſag mijn Heer, die t'overwinnen gewoon was, dat ſijn Swaerd van *Orixaes* bloed wierd beverwt; en of ſchoon die wonde niet ſeer groot was, ſoo viel ſy hem toch, als in den rechter arm, ſeer moeielijk, 't welk mijn Heer merkte, en ſijne ſlagen dacht te wederhouwen; maer *Orixa* quam hem daer in voor, en liep met grooter hevigheit tot hem in, ſoo dat ſy beide ter aerden vielen. Dewijl nu mijn Heer hem te ſterk was, rukte hy hem dat Swaerd uit de hand, doch na dat hy ſelfs bekennen moeſt dat hy overwonnen was, ſoo liet hy hem weder opſtaen, ſeggende: Bekent gy nu niet, ô *Orixa!* dat *Eyquan* de gunſten van *Pentaliſca* niet in alles onwaerdig is? Ik beken het ſonder twijffel, antwoordde *Orixa*, dat gy kloekhertig genoeg zijt om voor haer te kampen, en dat ik weinig geluk heb gehad, met het voor haer tegen u te willen houden: inſgelijks beken ik tegenwoordig u ook, bejegende hem mijn Heer, terwijl hy hem ſijn Swaerd weder gaf, dat ik nimmer op de Koningin verlieft heb geweeſt, noch hier na weſen ſal. Hoe? riep *Orixa*, zijt gy dan geen Minnaer van *Pentaliſca*? Neen, antwoordde mijn Heer, en alſoo kan ik u in uwe gelukſaligheit niet hinderlijk noch tegen zijn. Maer, herhaelde *Orixa*, wanneer dat ſoo is, waerom hebben wy dan t' ſamen gevochten? Om u ſulks, antwoordde mijn Heer, met beter voegen te doen gelooven, en ontrent mijne dapperheit niet twijffelachtig te maken; waer over *Orixa* ſeer verbaeſt, en op mijnen Heer, van wegen deſe ſijne grootmoedigheit en dapperheit, ſoo verlieft wierd,

dat

dat hy hem haest aen de voeten gevallen sou hebben. Sy omhelsden malkanderen, en betuigden hare liefde met vriendelijke omarmingen, en redelijke oprechtigheden. Gelijk het nu van wegen sijne wonde niet kon verswegen blijven, soo versocht hy mijn Heer, om dat de Koningin hier over hem niet qualijk mogt houden, en wel gantes van haer Hof af te wijkken gebieden; dat hy haer te verstaen geven en seggen wilde, hy had *Orixa* eerst aen-gegrepen. Onder dit quamen sy weder tot hare lieden, die ook aen *Orixaës* wonden sagen dat sy gevochten hadden, en sy verwonderden sich daer over, maer voornamelijk over dat sy soo haest weder goede vertrouwde Vrinden geworden waren. Ondertusschen sond mijn Heer my tot de Koningin, en liet haer seggen, dat *Orixa* en hy een geschil met malkander gehad hadden, doch dat nu al weder beslicht was, en terwijl hy daer van had den Aenvanger geweest, soo hoopte hy van haer, soo wel voor sich, als voor *Orixa*, vergeving te verkrijgen. De Koningin, die mijnen Heer alles ter liefde en vriendschap doen wilde, stelde sich waerlijk in het begin tegen *Orixa* seer toornig aen, maer op het voorbidden van mijn Heer, liet sy sich noch eindelijk bewegen, tot hem dat te vergeven.

Als nu mijn Heer haest sijn Afscheid hoopte te verkrijgen, soo geschiede daer een wonderlijk toeval; want ter middernacht quam een aen onse gesloten kamerdeur daer *Roxan* en ik sliepen, en klopte daer hard aen: Wy hadden die naeuwlijks geopend, of wierden de Princes *Affelde* met de Vorstin *Philene* gewaer: als wy haer nu alle ootmoedige eerbiedigheden bewijsen wilden, soo begeerden sy sulks niet toe te laten, maer baden dat wy haer

in aller ſtilte na mijnen Heer ſouden geleiden. Doch wy wierden ten hoogſten ontroert, wanneer wy hoorden, dat die *Philene* tot mijnen Heer ſeide: Nu ben ik verraden, ô dapperen *Eyquan*, en indien uwe grootmoedigheit ons tegenwoordig niet redden mag, ſoo ſie ik het gevaer mijnes levens voor oogen; want na dat de Koningin had vernemen, dat ik een Mans-perſoon ben, ſoo heeft ſy beſloten my te doen dooden; doch mijne Princes door hare beſtandige liefde heeft my niet willen verlaten, maer waer ik blijf heeft ſy ook voorgenomen te blijven. Nu konnen wy ſonder uwe hulp en raed beſwaerlijk uit den lande ontwijkken, want de Paſſen en ſterkten op de grenſen zijn alleſins berent en bewaert; ja men heeft een groot ſtuk geld op mijn hooft geſet. De Princes verdobbelde deſe woorden en gebeden, met de aldervriendelijkſte woorden die men bedenkken kon: want ſeide ſy, indien ik niet ſoo grooten vertrouwen op uwe deugt had, ſoo ſoude ik my noch aen den alder-dapperſten dus niet vertrouwen. Mijn Heer, die in 't begin niet wiſt wat hy hier toe ſeggen ſou, ving toch eindelijk aldus aen te ſpreken: Beanxte by te ſtaen, en Verliefden te helpen, is een bevel van de Deugt. Maer, ô *Affelde* en *Carreſſe*! waer mede ſou d' ongelukkige *Eyquan* u konnen helpen? daer gy hier noch verraden kond worden. Wy willen tot daer toe, ſeide *Philene*, of de nu voorts erkende *Careſſe*, het geluk laten raden, en dewijl my wel bewuſt is, dat gy toch eindelijk met liſt of geweld uit het Rijk ſult ontvlieden moeten, indien gy u daer in niet als Konink wilt laten kroonen, dewijl de Koningin op u ſeer verlieft is; of anders ſal u ten laeſten eene kroon ſonder twijffel bewegen konnen. Gy weet, antwoordde mijn Heer, hoe mijn

hert

hert soo vast is verbonden, dat my geen duisend kroonen daer van souden los konnen maken; daerom is sulks te vergeefs, indien geen ander middel u ophouden kan. Met dese en diergelijkke redenkavelingen begon het te dagen, daer wy dan met verwondering hoorden, dat alle de straten in de Stad *Bintinac* vol menschen stonden, en dat een yder na sijne meenig sprak van *Philene*, nu voorts *Carresse*; en wy vernamen ook wijder, dat de Koningin seer vele lieden gesonden had om haer op te soekken; ja dat schier het gantsche Hof en de Stad daer over geweldig in roeren stond. De Koningin sond ook aen mijn Heer, en liet hem soo ongelukkigen tyding bekent maken, en sonderling beklagen. Daer op nu als wy des volgenden middachs uit gingen, vonden wy aen alle hoekken der straten en Poorten, een wijdloopig Koninklijk geschrift aengeslagen, dat de gene, die het hooft van *Carresse* bragt, een ongelooflijke somme gelds sou getelt worden.

Twee dagen hier na quam *Orixa* met seker bescheid (die mede kennis vand dese oirsaken had) tot ons, en verhaelde, hoe de Koningin op mijn Heer naeuw toesicht te hebben, en hem wel in acht te nemen bevolen had, op dat hy haer niet ergens heimelijk ontrijden mogt, over welke reden wy niet weinig ontset wierden; doch sonderling geraekte mijn Heer in geen geringe bedroeftheit, ik laet staen dat *Affelde* nevens *Caresse* dierhalven sich niet ten hoogsten gestoort souden hebben. Wy wierden ras hier van versekert, want wy sagen dat onse lijfwachten verdobbelt wierden; ja mijn Heer dorst schier niet uit gaen, of hy wierd van eenen hoop krijgs-lieden gevolgt, soo dat wy sagen, dat wy niet meer vry waren. Mijn Heer liet toch niet

na ſijn affcheid te verſoekken, en wachte volgens ſijne gewoonte de Koningin dagelijks op; maer hy vond haer over geringe ſaken, haeſt treurig, haeſt vroolijk, haeſt toornig, en haeſt weder vriendelijk en hoffelijk; doch ſchorte ſy ſijn vertrek altijt op, tot een van hare Raden, die uit-gereiſt was weder aen het Hof mogte komen.

Als nu mijn Heer, nevens *Affelde* en *Carreſſe*, geen ander middel om ſich te redden dan de vlucht ſagen, ſoo hadden ſy wel deſe te verkieſen in den ſin, maer ſulks uit te voeren was haer onmogelijk, doch ſy bedachten ſich haeſt; en gelijk hy na den gehouden kamp groote vriendſchap met *Orixa* gemaekt had, ſoo vertrouwde hy hem ook ſijnen aenſlag. Deſe de Koningin ook, die hem niet lieven wilde, licht konnende vergeten, had ſelfs in de wille ſich weder van daer te begeven; en na dat ſy de ſaek wel overwogen hadden wat haer mogt te doen ſtaen, ſoo ging *Orixa* tot de Koningin om ſijn Affcheid te nemen. Als hem nu de Koningin na de oirſaek vraegde van ſoo haeſtigen vertrek, gaf hy haer ſoo veel te verſtaen, dat hy met *Eyquan* noch niet was bevredigt, maer geſworen had hem tot in 't graf te vervolgen; maer hier wilde hy hem, van wegen de waerdigheit eenes Geſands, en ook inſonderheit de Koningin te gevallen, noch te vreden laten, doch hy kon ſijne tegenwoordigheit niet ſien noch lijden, waerom hy dan ſijn afſcheid moeſt nemen. De Koningin antwoordde hem hier op weinig, en betuigde, dat haer ſijne afreiſe niet onaengenaem was; waer op ſy hem dan noch dien ſelfden dach ſijnen Pas deed ſchrijven, en een Vry-geleide voor ſijne Dienaers en lieden liet geven, dewijl ſy ſich verheugde, dat hy uit haer Hof ruimde, en niet

meer

meer voor hare oogen quam; doch sy wist niet dat mijn Heer mede daer kennis van had, want sy geloofde, dat sy vyanden zijnde, hy geen gemeenschap meer met hem sou gebruiken.

Gelijk nu mijn Heer sich krank geliet, soo begaf hy sich noch den selfden avond, nevens de Princes *Affelde*, *Carresse*, *Roxan* en my, na *Orixaes* huis, en dewijl hy selfs sijne lieden voor uit sond, soo dienden wy ons van die gelegentheit, sonder dat de andere van de onse sulks eens gewaer wierden. En of schoon wy alle wel beharnascht en gewapend waren, soo vraegde men ons niet tot wat einde suks was geschied; en aldus quamen wy met grooter list soo wel uit de Stad *Bintinac*, als uit geheel dat selvige landschap.

Des anderen daegs quam *Orixa* mede tot ons en versekerde ons dat men noch niets van ons aftrekken wist. Wy waren dus onverhindert in grooter spoed eenige mijlen gereden, en daer bejegende ons weder een wonderlijk toeval; want wy hoorden niet wijd van de weg in een bosch een klagelijke stem. Doch waer toe is het nut, dat ik hier my lang ophoude? Dese was uw Soon *Neranguen* de rechte *Philene*, ò grootmoedigste Heer! sich tot *Luy* wendende, van wien gy sulks beter als van my sult wedervaren hebben. *Luy*, die met sonderlinge groote aendachtigheit *Exton* tot hier toe aengehoort had, begonnen de tranen over de wangen te loopen, terwijl hy hem seide: Ik weet seer wel, mijn vriend *Exton*, wat doenmaels geschied is, maer ik bidde laet *Usangue* toch ook uwes Heerens ongemeen medelijden en grootmoedigheit hooren. Als nu *Exton* sich hier toe bereidde, voer hy aldus voort: *Affelde*, die vol angst

was, wilde eerst niet toelaten dat men dit roepen gehoor sou verleenen, dewijl sy uit vreese van betrapt te worden, niet lang ophouden wilde; maer mijn Heer sprak: Dit willen de Goden niet, dat ik eenigen beanxten sou in nood laten steken; alsoo begaf hy sich met volle sporen na die plaets, van waer het gekerm was gehoort, dien *Orixa* en *Carresse*, doch van verre maer volgden: Daer wierd hy, ô wonder! eenen grouwelijken handel gewaer, twee Persoonen aen eenen boom gebonden, die van sommige seer hard gepijnigt wierden om iets te bekennen, by welke hy rontom vele dooden sag liggen: doch hy wierd noch heviger ontstelt, wanneer hy *Gangengung*, met blooten Swaerde daer by, de Pijnigers noch yveriger aendrijven vond. Hy sou in 't eerst het swaerlijk gelooft hebben, dat hy daer sou geweest zijn, maer sijne stem versekerde hem daer van, wanneer hy seide: indien dese Verraders niet eindelijk bekennen willen, waer de Princes *Affelde* gebleven is, soo sult gy haer beide de tong uit den hals rukken, op dat sy dan noit meer konnen spreken, en ook haer de handen afhouwen, op dat sy daer mede geene schelmstukken meer souden verrichten. Als nu dese Moorders sulken bevel even volvoeren wilden, en haer den mond open braken, om de tong daer uit te snijden, soo riep mijn Heer: Houd op! Ik weet die *Affelde*, en dese zijn onschuldig. Ik geloof dat sulke woorden veel hielpen, op dat sy dit werk niet volbragten; doch *Gangengung* beval sijne overige Moorders, die noch te paerd saten, mijnen Heer om te brengen, die nu alle gelijk op hem aenvielen; maer weinig uitrechten konden; want hy wel twee met eenen slag ter neer velde, en de andere soo dapper bestreed, dat sy niet ontrent hem genaken dorsten.

Wan-

Wanneer hy nu ook aen den boom quam, waer aen dese gebonden waren, daer wilden die Moorders sich wel tot tegenweer stellen, die het bevel van *Gangengung* verrichten souden, maer sy moesten hare boose daed met het leven boeten. Ik beken, dat ik mijnen Heer wel in lange tijt niet soo yverig gesien heb; doch als dese *Gangengung* mijn Heers yver gewaer wierd, soo gebood hy de sijne, soo wel mijnen Heer, als die aen den boom gebonden waren, te dooden: maer het is my onmogelijk te vertellen, hoe mannelijk en dapper hy soo wel den boom als sich selven verdedigde, 't welk ook de Edele *Nerangu* beter als ik aengemerkt heeft; want dewijl *Roxan* en ik mede hard aengetast wierden, soo hadden wy genoeg te doen met ons te beschutten, waer door wy geen tijt hadden, om op de groote daden van mijn Heer acht te slaen: doch wy beide souden het baest te kort geschoten hebben, indien ons *Orixa* en *Carresse* niet waren te hulp gekomen.

De Princes *Affelde*, die dit gevecht insgelijks gehoort had, als sy daer by was gekomen, hield sich ook seer mannelijk, soo dat vele sich daer over verwonderden: doch mijn Heer en *Carresse* wierden van niemand overtroffen, soo dat wy naer een hard vechten, waer in sommige van *Orixaes* lieden bleven, de Zege daer van droegen; want de onse waren soo verbittert, dat sy niemand het leven wilden schenkken: ook soo bemoeide mijn Heer na sijne gewoonte sich niet veel daer in, maer hield het daer voor, dat sulke Moorders beter van der aerden verdelgt mogten worden; soo dat van hare tachtig, waer onder ook de Verrader *Muchun* onse Hofmeester was, alleen vier die sich in het bosch verstaken daer af quamen.

Gangengung moest sich, na eenige wonden ontfangen te hebben, ook aen mijnen Heer overgeven, daer hem wel *Caresse*, als hy vernam dat hy sijne Suster soo qualijk gehandelt had, het leven wilde nemen, maer mijn Heer sette sich daer tegen. Doch het had beter geweest, dat men doenmaels dit ondier en grouwsamen Moorder het leven verkort had, soo waren niet soo vele duisenden onschuldige zielen, gelijk u al t'samen bekent is, van hem op soo ongehoorden wijse vermoord en opgeoffert geworden: mijn Heers grootmoedigheit even wilde sulks niet inwilligen, ongeacht hy wel oirsaken genoeg daer toe had, om selfs hem te mogen verworgen; maer hy liet hem na hoog-besworene eeden en verplichtingen, dat hy sulke boosheden niet meer gebruiken wilde, vry weder loopen, en schonk op sulker wijse aen de weereld een wonderdier, van wiens gelijk in vele hondert jaren, wegens sijn rooven en moorden niet mag gehoort zijn geworden.

Wy waren t'saem over de wonderlijke levens-redding van *Nerangu* en *Philene* ten hoogsten verheugt, maer *Carresse*, die sijne Suster *Philene* seer lief had, wist geen genoegsame woorden te vinden, waer mede hy mijnen Heer daer over sou dankken konnen, ja hy verbond sich tot in 't graf t'sijnen diensten, 't welk even eens soo wel van *Philene* als van *Nerangu* geschiedde. Op sulker wijse, doch met groot gevaer, quamen wy over 't gebergte; want terwijl *Orixa*, een vryen Pas en sekeren geleids-brief had, soo kon dat wel licht geschieden, maer wy wierden alsoo naeuw en scharp ondervraegt, dat wy genoeg te doen hadden om met uitvluchten en listige redenen ons te konnen verbergen.

Wan-

Wanneer wy nu over 't gebergte togen, nam soo wel *Orixa*, als *Affelde*, *Philene*, *Carresse* en *Nerangu* van mijn Heer haer afscheid, en begaven sich na het Landschap *Iunnan*, van waer *Orixa* sijnen weg na sijn Land trok. Met wat voor redenen en eer-betuigingen sulks geschiedde, is verder te verhalen onnoodig, want gy kond selfs dat licht bedenkken. Van daer vervolgden wy onse reise na *Peking*, maer de weg was in de eerste dagen seer onaengenaem; want wy vernamen over al, wat een grouwsamen bloed-bad *Zunchin*, met het ombrengen van *Gueis* aenhank aengerecht had; als mede dat sich seer vele, van de onlangs ontruste oproerigen, om dese oirsaken t'saem gerottet hadden, en dat na des Keisers meening, niet alle sulke oproerige voor de Stad *Caifung*, gelijk de versmoorde, om hals gekomen waren, maer dat noch een groot deel der selvige in het gebergte verborgen lagen. Mijn Heer betuigde ons sijne bedroefde gedachten soodanig, dat hy in eenige dagen niet sprak; hier toe hielp veel, dewijl hy eigentlijk selfs niet wist, wat hy den Keiser voor antwoord sou weder brengen, en waerom men hem niet, na dat *Affelde* met *Carresse* was doorgegaen, had willen wech-trekken laten: doch eindelijk wierd hy te rade, dat de Koningin sich had laten wijs-maken, als of de Keiser in willens sou zijn gants *Zuchuen* aen gene zijde van 't gebergte, waer dese Koningin heerschte, ook onder sijn geweld te dwyngen, tot welken einde hy *Eyquan* had uitgesonden; om met de Voornaemsten des Rijks hier van te spreken, en haer aen de Keisers zijde te brengen; waerom die Koningin wel heimelijk had op hem laten passen: en of hy wel om sijn afscheid versocht had,

soo

ſoo had hy toch ſulks niet konnen bekomen, 't welk hem had veroirſaekt, tot heimelijk van deer te gaen om den Keiſer dat aen te dienen. Doch gelijk hy nu begon te denkken dat hy dagelijks ja alle uuren tot ſijne ſchoone *Saphothiſphe* naderde, ſoo wierd ſijn geſicht ſoodanig vol vreugden, dat noch *Roxan* noch ik hem niet meer van nooden hadden te trooſten; maer dikwils ook noch vol treuſtens, waer op hy eerſtelijk ſeide: Ik weet niet wat voor vreeſe mijn hert beanxt, noch wat voor wonderderlijke inbeeldingen mijn gemoed voort-brengt. Ach, *Exton*! Wie weet of ſy ..... en of ſchoon hy meer ſpreken wilde, ſoo verſtomde hy hier op. Ik, my noch wel vry wat ergers inbeeldende, mogt hem toch niet bedroeven, maer ſtelde hem op het beſt dat ik konde te vreden.

Op duſdanige wijſe geraekten wy in de beroemde Stad *Caiſing*, waer wy ſelfs verſche paerden kochten, terwijl de onſe van wegen de lange dachreiſen vermoeit waren. Gelijk hy nu ſich niet wilde op laten houden, ſoo trokken wy noch den ſelvigen dach weer van daen, en lieten ons op den volgenden over den ſnellen Vloet *Croceus* ſetten; maer wy waren naeuwlijks te lande gekomen, en weder te paerde geſeten; of wy ſagen van verre onder aen den voornoemden Vloet een groot gevecht. Mijn Heer bemerkte ook met eenen, dat deſe Kampers ſeer ongelijk vochten; want hem ſchenen daer wel tien tegen een te weſen, die nochtans ſich ſeer dapper weerden. Als nu mijn Heer met volle ſporen, om de Swakſte by te ſpringen, ſich ook daer heen begaf, en ons beval hem te volgen, ſoo ſagen wy in waerheit dat mijn Heers giſſing niet miſte, want hy deſen Ridder, die ſich ſoo dapper hield, met grooten yver by-ſtont. De tegenſtrijdige gevoelden ook haeſt

mijns

mijns Heeren ſterkte, want drie van haer tſeffens voor ſijn paerds voeten doot neder vielen. Wy hoorden ook met eenen een groot geroep, en ſagen daer op, dat eenige Vrouwen met grooten haeſt ſich na den Vloed begaven, en in een ſchip gingen ſitten. Wy ſagen wel dat ſulks meer uit dwang als vryen wille geſchiedde, maer wy waren met onſe Vyanden ſoo hard in den ſtrijd, dat het ons onmogelijk was haer byſtant te doen. Deſe Ridder, die ſich ſoo dapper hield, velde ook twee, en inſgelijks moeſt een den geeſt voor ons op-geven. Als nu de Vremde Ridder ſag, dat ſijne Vyanden op vier na verſlagen waren, en mijn Heer met de overige noch beſig was, en de Meeſter ſchier ſpeelde, ſoo ſeide hy my: uw Heer heeft my van daeg weder het leven gereddet, daerom moet ik hem eer bewijſen tot in mijn graf. Maer ach! het Noodlot wilt niet lijden, dat wy malkander ſouden lief hebben, want iet groots en edels ſcheid onſe vriendſchap. Hier mede gaf hy ſijn paerd de ſporen, en reed ſeer ſnel na 't voorgemelde ſchip, ſoo dat wy ons daer over verwonderden, en noch meer, wanneer de ſnelle ſtroom deſes geſeiden Vloeds, het ſchip ſoo haeſtig wech voerde, dat het als uit onſe oogen verdween. Een van die overgeblevene vier, ſiende wat deſe onbekende deed, verliet mijn Heer ras, en wilde ſich met 'er ſpoed na 't water begeven; maer mijn Heer hield hem op, en ſeide: Het ſtaet niet Ridderlijk, dat gy met uw tienen, niet ſoud ſchamen een te bevechten. Ach! Ridder, riep deſe, wie gy ook zijt; gy hebt qualijk gedaen, dat gy onſen Vyand tegen 's Keiſers bevel bygeſtaen hebt; want de ſelvige is een *Tarter*, ja de Prince *Zungthe* uit *Niuche*. Ik quam even daer by gereden als hy dit ſei, en wilde mijn Heer dat gene berichten, 't welk

de Vremde Ridder my had vermelt, doch ik kon my niet besinnen, dat my sijne stem bekent was. Maer als ik den Prins *Zungthe* hoorde noemen, en meende hem nimmer gekent te hebben, soo beeldde ik my in, dat ik aen sijne stem had gemist, daerom ik mijnen Heer niets seide, die ook met eenen desen Ridder vraegde; wat dan sulke voor Vrouwspersoonen waren, die sich op het schip bevonden; maer een die mijnen Heer wierd te kennen, riep: Het is genoeg, dat *Eyquan* den Keiser en sich selven is schadelijk geweest, sonder dat ik hem sijn eigen onheil bericht. Als nu mijn Heer hem met eenen voor *Lycung* bekende, en dat hy t'aller tijt, om my wel bewuste oirsaken, sijn goede Vriend niet geweest had, soo wilde hy niet langer sprack met hem houden; maer hy swenkte sijn paerd van daer, en wy andere volgden hem.

Of wy nu wel dikwils overwogen, waer wy oit den Prins *Zungthe* gesien en hem vriendschap bewesen hadden, daer over hy mijnen Heer soodanig verplicht was, soo konden wy dat toch niet bedenkken, ten ware dat in den Slag by *Corea* ontrent hem, doch onwetend, geschied moest zijn. Maer dat *Lycung* hem seide: Mijn Heer had sich selven schadelijk geweest, konden wy veel minder begrijpen; doch beeldden wy ons in, dewijl hy *Zungthe* had by-gestaen, dat sulks den Keiser niet sou wel-gevallen, en hy verliet sich dierhalven op sijne deugt en beloften, van de swakke steeds by te staen. Doch onder dusdanige redenkavelingen overviel mijn Heer een bysondere treurigheit, en als hy merkte dat wy sulks gewaer wierden, soo sprak hy: Ik sie wel, dat gy over de bedroeftheit mijnes aengesichts verslagen zijt, en u misschien inbeeld, dat ik voor de onge-

nade des Keisers bevreest ben; Neen, dat is wijd gemist: Ik heb deernis over de Jonkvrouwen, welke ik tegen haren wille in 't schip sag voeren, en alsoo beelde ik my in, dat ik mijne belofte niet genoeg gedaen heb, dewijl ik haer niet haestig te hulp ben gekomen; maer ik trooste my hier in, dat het my onmogelijk is geweest. Na dan een weinig stil geswegen te hebben, soo voer hy dus wijder voort: Maer wat mogen dit toch voor Vrouwen geweest zijn, die *Zungthe* ontvoert mag hebben, en die niet geern met hem wilden gaen, daer hy toch een groot Prins is, en sou wel iemand sijns gelijk in *China* te vinden wesen? Als hy nu, om ons diergelijks te vragen, met een klaeglijk aengesicht omsag, voer hy alsoo voort: Souden de Goden my wel soo ongenadig konnen zijn, dat sy ergens die wonder schoone *Sapho*..... En of hy wel verder wilde spreken, soo belemmerden hem de suchten de tong. Ik bedacht my niet lang, maer seide: Hoe, mijn Heer? sou het wel gelooflijk zijn, dat de Prins *Zungthe*, als een Vyand en mede-verwoester des Koninklijken Huises van *Tangut*, de schoone *Saphothisphe* sou lief hebben, en haer denkken tot een Vrouw te nemen? Ach! nimmermeer, het is een ander Vrouws-persoon, 't welk men daer uit kan afnemen, dewijl dit de weg niet is van *Peking* na *Nuche*, alsoo dat dese Jonkvrouw ergens in eenig Land-slot gewoont heeft. Wanneer my nu *Roxan* insgelijks by viel, en diergelijkke bewijs-redenen by-bragt, soo begon hy eindelijk te twijffelen. Ondertusschen lieten wy niet na, hem met redenen gestaeg t'onderhouden, op dat hy niet weder op sijne swaermoedige gedachten sou konnen komen. Als wy nu na vier dagen

de Keiſerlijke Stad *Peking* weder lagen, ſoo nam hy voor ſich, eerſt aen *Saphotbiſphe* en daer na by de Keiſer ſich t'openbaren, dierhalven hy ons, om ſulks beter in 't werk te ſtellen, niet by ſich begeerde te hebben. En na dat hy alleen de Poort inreed, bleven wy het van verre houden, doch wierden niet weinig verſchrikt, wanneer de voor-wacht hem aenhield, ja ook ſijn ſwaerd af te leggen van hem eiſchte; doch dewijl mijn Heer op ſulke wijſe haer ſijn Swaerd in handen te leveren niet gewoon was, ſoo wilde hy haer dat maer op een gants andere wijſe toonen, terwijl hy ſich bekent maekte, en ſy daer mede niet te vreden waren, ſoo dat het haeſt met haer bloed wierd beſoetelt. Wy quamen hem geſwind te hulp, en hielden ons alſoo, dát wy de voor-wacht tot binnen de Poort dreven, die wel over de twintig man ſterk was. Mijn Heer, als hy ſich aen den Bevel-hebber van die ſelfde Poort ook bekent maekte, ſoo liet hy ons wel in, maer wy wierden van voor en van achter ſoo ſterk beſloten en omcingelt, dat 'er geen middel te ſien was om iets t'ontwijkken. Mijn Heer vraegde eenigſins verbaeſt dien Bevel-hebber, wat dit te bedieden had, die hem met een bedroeft geſicht antwoordde: Het is my leed, ó dapperen *Eyquan*! dat ik de gene moet zijn, die u, als eenen Gevangenen tot den Keiſer ſal brengen: Doch als mijn Heer hem toeſprak, of hy geen miſverſtand had? ſoo antwoordde deſe Neen: daer is nu al over vier weken door gants *China* een bevel uit-gegaen, dat men op lijf-en-levens-ſtraf den Veld-Heer *Eyquan*, waer men hem vind, 't zy levendig of doot, naer het Hof ſou brengen. Oirdeelt nu ſelfs hier uit, voer hy voort, of ik ook, als die aen u voor deſen hoog verplicht ben geweeſt,

weest, tegenwoordig niet ongelukkig ben, dat gy in mijne ongelukkige handen gevallen zijt, uit welke ik u sonder een gewisse doods-straffe niet laten kan. Tsa! riep mijn Heer, terwijl hy van 't paerd sprong, en geene redding voor hem sag; ik heb een goede gewisse, en heb den Keiser ook trouw gedient, daerom begeef ik my gewillig daer heen: op sulken wijse wierd mijn Heer terstond na den Keiser, maer *Roxan* en ik in een gevankkenis gevoert.

Nu kan men wel bedenkken, wat wy dien dach en dien nacht voor gedachten hadden; en 's morgens wierd onsen angst noch verdubbelt, wanneer wy vernamen, dat mijn Heer in de selfde gevankkenis aen handen en voeten gesloten, en leelijk gehouden wierd. Doen gedachten wy eerstelijk, aen des Keisers ons dikwils vertelde dwynglandy en grouwsame wreedheit, soo dat wy van herten verschrikt waren. Wy vernamen noch in den selfden dach van onse wacht, die van wegen mijnen Heer alle bedroeft waren, dat hem de Keiser wanneer hy voor hem verschenen was, met groote hevigheit en een toornig gesicht aldus had aengesproken: My verwondert, dat gy Verrader noch soo stout en vermetel geweest zijt, van weder na ons Keiserlijk Hof te keeren, daer toch uwe Verradery tegen ons Stam-huis, in 't verbond van *Guei* besloten, overal bekent en openbaer is. Ik weet niet, had mijn Heer geantwoord, of mijne aen u bewesene diensten, een verradery konnen genaemt worden, of dat dese de beloonigen van de selvige zijn? Laet u, ô booswicht! (was hem de Keiser in de reden gevallen) *Thienzar* met sijnen Soon *Zungtbe*, die gy soo trouwlijk gedient hebt, beloonen. Mijne tegen *Thienzar* en *Zungtbe* bewesene

diensten hebben sy wel ontfangen, wanneer ik haer schier op eenmael, doch in uwen dienst, by de dertig duisend mannen heb afgeslagen; maer, voer de Keiser voort, wanneer gy haer beide by het leven en de vryheit behouden hebt, *Zungte* in den Slag by *Ningiven* uit de getrouwe *Chinesers* handen rukte, ja gantslijk te paerde hielpt, *Thienzar* insgelijks den mijnen in *Corea* met geweld ontnaemt, en daer van braght, was my dat ook getrouw gedient? doch dit alles noch ongehindert en ongeacht, soo weten wy noch ten overvloed, dat *Zunghte* en gy, met *Guei* en sijnen Aenhank een verbond hebt gemaekt, om my te vermoorden, en alsoo de Meester over *China* te spelen. Sonder oirsaek hebt gy, ô lichtveerdigen Verrader! hem niet soo hoog voor my geroemt, dat ik hem tot een Veldheer maekte; sonder oirsaken hebt gy insgelijks *Pacoro* sich alhier in de Stad niet heimelijk laten ophouden. Neen, uwe Verradery is al te wel aen den dach gekomen; maer de Goden zy dank, dat sy u in mijne handen gelevert hebben, uit welke gy nimmer met het leven ontgaen sult; ik laet u nu soo vele tijt om bysondere pijningen te bedenkken, waer mede men u de waerheit sal uit-vragen, en u laten ondersoekken. Waer op hy de navolgende woorden met grooter ongeduldigheit van mijnen Heer aenhooren moest, die dus aenving: Dat ik *Zungthe* uit de *Chinesers* handen rukte (indien het de selfde geweest is, aengesien ik hem niet kende) daer toe had ik oirsaek van sijne groote dapperheit en de ongelijkheit in't vechten, dewijl wel vijftig van haer om hem waren, en het jammer geweest had, dat een soo braven Held soo deerlijk gestorven sou hebben. Maer wat *Thienzar* aengaet, soo is't niet sonder reden, dat ik hem, uit hare bloed-dorstige handen die hem sochten te vermoorden, reddede;
doch

doch ik weet niet, of sulks tegen uwe diensten geloopen heeft. Doch wat uwe Keiserlijke Majesteit daer mede seggen wil, dat ik *Zungthe* voor u geroemt heb, is my onbekent: veel weiniger aen de waerheit eigen, dat ik nevens *Guei*, met hem een Verbond sou gemaekt hebben. Wat *Pacoro* belangt, daer van kan niemand iets quaets denkken, dat ik hem ophoud gegeven heb: hy had billig, van wegen sijne daden, by Uwe Keiserlijke Majesteit groote belooningen en weldaden verdient, dewijl gy aen hem soo wel uw leven, als de Princes uwe Dochters eere, gereddet te hebben schuldig zijt, wanneer *Tangumos* haer wilde ontvoeren. Ha! het is genoeg, riep de Keiser, hy wil my noch in 't gesicht loochenen, dat hy *Zungthe* onder eenen valschen naem van *Ormando* voor my geroemt heeft. Wech met hem, maer bewaert en versekert hem wel, want gy sult hem my met uwe halsen betalen.

Mijn Heer wilde noch antwoorden en betuigen, hoe hy niet had geweten, dat dese *Ormando* was *Zungthe* geweest, maer het scheelde weinig, of de Keiser sou hem met een pook in 't hert hebben gestooten: daer na wierd hy gants ellendig, als een grooten misdadigen, in de slimste plaets van de gevankkenis geworpen, en sag alsoo alle uuren, ja alle oogenblikken sijnen doot voor oogen. Op het aenbreken van den dach berichte onse wacht, dat *Lycung* even op sulke wijse in de gevankkenis geleid was geworden, doch wy konden doenmaels de oirsaken daer van niet ervaren, welke wy naderhand genoeg toch vernamen, gelijk gy noch hooren sult, daer hy even gelijk als wy hier aen onschuldig was, 't gene hem wel mede bewogen heeft om sich tegen den Keiser op te stellen; maer de Princes *Saphotbisphe* was de grootste oirsaek hier van, gelijk gy verstaen sult.

Roxan en ik wierden den naeſten morgen weder los gelaten, maer wy ſouden alle geern voor onſen Heer gebléven hebben, wanneer hy weder op vrye voeten had mogen geſtelt worden. Hy quam wel op een wonderlijke wijſe weder los; want hem wierden nevens *Lycung* de handen op den rug gebonden, en ſy ſoo op de groote Markt van de Stad *Peking* gebragt, waer een yder aen een pael vaſt geſloten, én ſoo half ontbloot als Verraders en boosdoenders vertoont wierden. Daer waren gewis vele in die Stad over ſoodanige Tyranny geweldig ontroert, daer mijn Heer eenige tijt te voren in de ſelvige als een overwinnaer uitgeroepen, en van yder hoog gepreſen geworden, nu ſoo qualijk en onwaerdig gehandelt wierd. *Roxan* en ik beklaegden hem niet alleen met tranen, als wy hem in ſoodanigen ſtant ſagen, maer ook meeſt de halve Stad, en ſchier alle vrouwen, aen welke hy van wegen de ſchoonheit ſijnes aenſichts, als mede de overige leden ſijnes ſneeuw-witten lichaems, dewijl hy boven half ontbloot was, een wonder-werk ſcheen te zijn, waren dierhalven gants treurig; maer aen hem konden wy gants geene verandering gewaer worden; want hy behield noch het ſelfde weſen, dat hy in ſijn grootſte geluk pleeg te hebben, hoewel *Lycung*, die inſgelijks voor weinig dagen by 't Hof in het grootſte aenſien geweeſt had, van toornigheit en ſchaemte ſchier half doot was. Het was ook niet weinig te verwonderen, dat hy geen eenig quaet woord tegen den Tyran *Zunchin* van ſich hooren liet, tot dat men ſijnen liefſten Vriend *Pacoro* even gelijk op die ſelfde plaets bragt, en hem nevens *Lycung* vaſt bond. Ik hoorde dat hy doenmaels ſeide, wanneer hy geweldig rood wierd; en men doet noch even ſoo met den Prins *Pacoro*, met wien deſe Tyran,

Tyran, van wegen sijn geslacht, sich niet vergelijkken kan. Ik beklaeg my over de schikking mijnes wankkelbaren Noodlots gants niet; want lichtelijk heb ik de Goden soo vertorent, om dese straffe te moeten uitstaen; maer wat heeft dan de edele en dappere *Pacoro* gedaen, dat hy tegen alle weerelds rechten soo grouwsaem mishandelt word? Laet de Tyran my alleen straffen, dewijl ik in sijnen dienst ben geweest, en hy alsoo eenig recht over my heeft, hoewel ik sijn Onderdaen niet ben gebooren, ik moet sulks geduldig verdragen: maer een soo Edelen Prins, dien hy noch met sijne wapenen noch andere rechten heeft overwonnen, en die veel meer sijne toevlucht by hem soekt, gelijk een misdadigen te bestraffen, dat sullen de Goden niet ongestraft laten, maer dese onmenschelijke Tyranny wreken. Hou op mijn liefsten Vriend, riep *Pacoro*, dit grouwsaem Dier heeft veel meerder oirsaek, my als eenen *Tarter*, die hem geene diensten bewesen heb, soo schimpelijk te bejegenen, als u, die in sijnen dienst vele Veld-slagen gewonnen hebt: als u, seg ik, wien hy de rust van 't gantsche *China* te dankken heeft: als u, seg ik, wien hy sijn leven schuldig is, wanneer hy *Tangumos* over sijne misdaed bestrafte. Maer wat seg ik? dit grimmig Dier vernoegt sich niet aen vremde, ja vergrijpt sich ook aen sijn eigen vleesch en bloed, terwijl hy sijne eigene Dochter de Princes *Clerena* aen handen en voeten heeft laten binden, en haer het leven te nemen gesint is. Wilden de Goden, dat hy nu mogt bevelen my te verwurgen, en dese Princes by het leven te behouden. Hy sou gewis meer gesproken hebben, indien *Lycung*, die sijne bitterheit niet langer verbergen konde, hem niet had in de reden gevallen, en op de volgende wijse aengevangen: Maer ik, die een

Chine-

Chineser, ja van oud Koninklijk bloed en geslacht ben, gelijk dese Tyran en bloed-hond is, wat heb ik gesondigt? Ik, die hem tot hier toe getrouwer dan mijn selven geweest heb, word nu dus beloont. O Ondier van het *Taiminische* Stamhuis! ó Tyran aller Tyrannen! hoe sullen de Goden u straffen. Doch het is desen Moorder aengeboren, dewijl hy uit roovers aert is gesproten, hoe soú hy dan anders geaert konnen zijn? Ach! wilden de Goden, dat de *Tarters* liever over ons heerschten, waer mede wy desen Tyran mogten quijt worden. Hy had naeuwlijks dese reden geëindigt, of wy sagen van verre in de straten van het Slot een gedrang na beneden komen, en gelijk ik daer na vernam, soo bevonden wy dát vele *Chinesische* Jonkvrouwen, insonderheit *Orlampe*, uwe Dochter, (tot *Luy* sprekende) *Elynda* van Beulen en Raggers, tot een yders deerlijk aensien uit de Stad geleid en gedreven wierden. Dese ongeluksalige Vrouw-menschen, hadden sonderling medelijden over mijnen Heer opgenomen, en wilden den Keiser door een voetval voor hem bidden; maer die grouwsame *Zunchin* liet haer dierhalven, gelijk geseit is, en gy sonder twijffel weet, uit de Stad drijven, en in ellenden jagen. Een uur daer na wierden wy over sijne Tyranny noch meer verbaest; want vele van de *Chinesische* Bevelhebberen, Oversten, en Hopmannen, mijnen Heer seer lief hadden, en sijn die getrouw gemoed tot den Keiser genoegsaem kenden, daer sy sijne dappere daden selfs met oogen gesien hadden, wilden het wagen, in meening, nadien sy Krijg-lieden waren, en de meeste Volkeren in de Stads besetting onder sich hadden, dat de Keiser daer over eenigsins sou mogen bevreest worden;
maer

maer ach! sy moesten dit met het leven betalen, want sy voor *Pacoros*, mijnes Heeren, en *Lycungs* oogen, van die daer toe bestelt waren, en andere vuile booswichten, vermoort wierden, eer dat de besetting sulks eens gewaer was geworden, soo dat sy ontrent vier-en-twintig daer richteden. Nu voorts sag men ook wel hoe het met den Mijnen, en die beide andere gemeent was; want daer wierden drie galgen in hare tegenwoordigheit opgericht. *Lycung* was de eerste, die by de voeten daer aen wierd gehangen, en men maekte mijnen Heer en *Pacoro* al los, om die insgelijks daer aen te hangen; maer wat geschied'er? De Goden konden noch wilden niet toelaten, dat sulke dappere Helden, sonder oirsaek haer leven soo schandelijk souden verliesen: want als de gemeene Krijgs-lieden vernomen hadden, wat men met hare Oversten en Hopmannen gedaen had, rotteden sy ras te samen, en quamen uitgeloopen om haer te helpen: De burgers van *Peking*, die de Tyranny van *Zunchin* niet min door het hert ging, en tot mijnen Heer sonderlinge genegentheit geschept hadden, kenden hem ontschuldig, en quamen met ontallijke hoopen na de plaets des Gerichts of deses Schouw-spels geloopen. De Beulen of uitvoerders van *Zunchins* bevel moesten de eerste grimmigheit hares toorns gevoelen, van welke geen vier met de vlucht sich reddeden, de overige, die ontrent twee hondert waren, wierden jammerlijk neergemaekt en verslagen. In korten; *Lycung* wierd van de galg af-gesneden. *Pacoro* en mijn Heer ledig en los gelaten, en haer ook van eenige kleederen gegeven om sich te bedekken. *Lycung* die dese smaed seer ter herten ging, wilde desen aenvang des oproers vermeerderen, en den gemeenen man bewegen, dat sy hem souden volgen,

om

om den Keiser t'overvallen en te verwurgen, die alle op mijn Heers meening sagen, en alsoo *Zunchins* doot uit sijnen monde wilde vernemen; doch als sy hoorden, dat nu eenige van de gemeente begonnen te roepen; Slaet *Zunchin* doot, sla doot, *Eyquan* is Keiser, hield hy haer in; aengesien hy eerst sijnen doot, wel ingewilligt sou hebben, dewijl hy hem soo leelijk mishandelt had. Maer als *Pacoro* sag, dat sijnes Liefstens *Clerenaes* Vaders leven in mijnes Heerens hand stont, viel hy hem te voete, en riep: Ach! mijn Vriend, ja liefsten *Eyquan*, sou uwe gevoeligheit hier wel soo groot zijn, om mijne Liefste van haren Vader te berooven? Sou uwe my genoeg bekende grootmoedigheit wel toelaten konnen, dat *Pacoro* na *Zunchins* doot, sich selfs dat leven sou moeten nemen? Want dewijl *Clerena* my dan noit son konnen lieven, wat sou *Pacoro* sonder hare liefde meer in de weereld maken? Mijn Heer was sonder dese sijne reden, het volk (dat door *Lycungs* ophitsing seer begon den Keiser te schelden) gesint te stillen, soo dat hy *Pacoro* om den hals viel, en hem beloofde sich na dit sijn begeeren en willen te schikken, waer op hy in dusdanige wijse tot het Volk begon te spreken. Het is wel waer, dat des *Zunchins* Tyranny seer groot is; maer ô gy getrouwe *Chinesers*! hy is over u van de Goden tot een heerscher geset, daerom legt uwe hand niet aen hem, maer verwacht, wat het Noodlot over hem sal schikken, dat tot sijner tijt gewis hem wel vinden sal. Ten minsten riepen de Krijgs-knechten, moet gy ons hooft zijn, en ons voor sijne Tyranny verder beschutten. Ik sou ondankbaer wesen, antwoordde mijn Heer, indien ik mijn leven, dat gy behouden hebt, niet voor u na desen gants gewillig in uwe diensten sou wagen; maer onse getrouwe

mede-

mede-burgers in *Peking* (als wy ons hier verder tegen den Keiser opwerpen wilden) vind ik niet raedsaem lastig te vallen: daerom wanneer wy paerden bekomen mogen, soo willen wy ons by die in *Leatung* vervoegen, niet twijffelende, of wy sullen den Keiser wel soo veel te doen geven, dat hy hier na soo wel ons als haer een vry en seker geleidde vergunnen sal. Terstond riepen sy schier alle te gelijk: Onse wille is de uwe onderworpen: waer op eene groote menigte der gemeene knechten liepen na des Keisers Stallen in seer groot gedrang, en namen alle de paerden daer uit die daer in voorhanden waren, ja sommige wilden des Keisers Hof gants plunderen, 't welk mijn Heer gewaer wierd, en op het best dat hy immers konde belette. Hoe de Keiser doenmaels is te moede geweest, weten de gene beter die daer tegenwoordig waren, dan ik kan vertellen; doch soo veel heb ik verstaen, dat hy uit grooter angst sich selven had willen verhangen, 't welk noch van eenige Kamerlingen is verhindert geworden. Mijn Heer sat nevens alle andere nu wel beharnascht te paerde, en verliet de Stad, op welk uittrekken hem een yegelijk geluk wenschte. Wy vonden onsen hoop over twaelf-duisend mannen sterk, dat alle uitgelesen schoon volk was; in den naesten nacht volgden ons noch drie duisend welgewapende lieden. *Lytung* nam noch die selvige nacht sijn afscheid, en kon door misnoegen, op alle de vragen die mijn Heer en *Pacoro* deden niet antwoordden, maer wierp in die stand ongelooflijk vele smaedheden tegen den Keiser uit, en vervloekte hem geweldig, hy wilde sich noch eenmael aen hem wreken, 't welk hy laes meer dan te veel heeft gedaen. Hy beloofde onse Helden, dat hy by de eerste gelegentheit, met een deel wel-gerust Volk

onse

onſe hoopen ſou komen verſterkken. Soo haeſt nu mijn Heer met *Pacoro*, *Roxan*, en my alleen was, ſag hy ons met gants bedroefde oogen aen, terwijl hy den mond van weemoedigheit niet openen kon. *Pacoro* brak eerſt dat ſtil-ſwijgen, en ſeide: Ik weet ſchoon, dat het den dapperen *Eyquân* berouwt, den Tyran *Zunchin* het leven niet te hebben laten nemen, want'er niets te weereld ſoeter dan een rechtvaerdige wraek kan zijn, waer van ik nochtans d'oirſaek ben. Neen, mijn liefſte Vriend, viel hem mijn Heer in de reden: ik ben ſoo ſeer gevoelig niet, dat ik my over een booſe daed van een Gewelдenaer ontruſten ſou; maer mijn Vriend, waer is *Saphotiſphe*? waer is die vermeende *Ormando*, of veel liever de Prins *Zungthe*? Nergens anders, antwoordde hy ſich ſelfs, (doch met een diep geſucht) dan in d'alderſchoonſte ſchoot. *Pacoro* quam daer tegen en ſprak: Verſekert u mijn vriend, dat mijne Suſter ſich niet ſoo licht ſal laten overreden; dewijl gy al te gants diep in haer hert zijt gedrukt, dat ſijne argliſtigheit, daer hy haer ſoo liſtiglijk heeft ontvoert, die Liefde ſoodanig verſetten ſou, ſoo dat ik u wel konde ſweeren, ſy heeft hem naeuwlijks noch een woord toe-geſproken. Maer mijn Vriend, ſei mijn Heer hem vorder, heeft *Ormando* u dan ſoo wel als my bedrogen? Dit moet gy ſonder twijffel gelooven, antwoorde *Pacoro*, want ik voor weinig dagen eerſtelijk ervaren heb, dat deſe *Ormando* de Prins *Zungthe* van *Niuche* ſou zijn. Maer hoe heeft hy ſoo, viel hem mijn Heer in de reden, de Princes konnen ontvoeren? Helaes! door mijne al te groote lichtgeloovigheit, antwoordde hem *Pacoro*, en daer op ving hy aen te vertellen, hoe de Keiſer wijs-gemaekt was geworden, dat gy, *Ormando*, en ik, in den ſin hadden den

Keiser om te brengen, en *China* onder onse heerschappy te dwijngen. Ik aldereerst verraden, wierd ook aldereerst maer gants heimelijk wech geset. *Ormando*, of liever *Zungthe*, wierd van de Keiser na 't Hof ontboden, maer het gebraed sonder twijffel geroken hebbende, quam onbekent en heimelijk daer aen, en bragt met sijne list ook soo veel te wege, dat hy my spreken kon, en my met seer listige woorden gelooven deed, dat ik van wegen de Princes *Clerena* gevangen sat, en ten laesten bragt hy by; dat de Keiser vernomen had, dat mijne Suster binnen de Stad *Peking* in 't verborgen leefde, en dat hy haer, om tot een byslaepster te gebruiken, over al soekken liet; en aldus voer hy wijder voort, wanneer hy dit daer by voegde: Ik meen dat dit, noch u, noch den dapperen *Eyquan* sou aengenaem zijn, daerom ben ik insonderheit gekomen: u met mijn Persoon in dit geval te dienen, en *Eyquan* daer mede te betuigen, dat ik sijn beste vriend ben. Ik, die hem noch altijt voor *Ormando* hield, viel hem om den hals, en bedankte hem voor sijne bewesene trouw; vraegde hem om raed, wat dan verder by desen handel te doen mogt zijn? Niet anders, seide hy, dan dat gy *Saphothisphe* tot *Eyquan* na *Zuchuen* send, wel versekert, dat die Koningin *Pentalisea* tegen hare Vyanden haer wel sal beschutten, gelijk ik my, om haer daer heen te geleiden hier mede koom aenbieden. Ik bedankte hem nochmaels voor sijne goede wille, en voegde om te jokken daer by, dat hy lichtelijk om de schoone *Affelde* te sien, die reise te liever op sich mogt nemen. Hier op schreef ik dit alles aen mijne Suster over, met ernstiglijke bede, sy wilde den *Ormando* tot in *Zuchuen* volgen, dewijl hare eere alhier in grooter gevaer sweefde. Ik houde het daer voor, dat dese brief soo veel heeft te wege gebragt,

dat sy in aller stilte die *Ormando*, of veel eer *Zungthe* gevolgt is. Maer 's morgens quam *Lycung*, die eenen vryen ingank tot de gevankenis van wegen sijn groot aensien had; hy bragt my alleen, en vraegde, of ik dien *Ormando* wel kende? Als ik hem nu ja antwoordde, viel hy my in de reden: Ik houde het niet daer voor, dat gy weet dat hy is de Prins *Zungthe* uit *Niuche*, die uwe Suster *Saphothisphe* gisteren ontvoert heeft: Maer dappere Prins, ik ben soo goeden vriend niet des Huis van *Niuche*, dat ik hem sulken geluk soude gunnen; doch dewijl my van uwe Ouderen veel goets wedervaren is, soo stae ik nu bereid, hem met vijftig paerden die weder af te jagen. Of ik hem nu wel weder antwoorden wilde, na dat ik uit mijne ontsteltenis een weinig was tot mijn selven gekomen, soo wilde hy sulks toch van wegen sijne haestigheit niet verwachten, maer ging sonder eenig afscheid van daer. Doch gelijk ik naderhand heb vernomen, soo is hy *Zungthe* met een snelle voet gevolgt, dien hy ook achterhaelt heeft, maer van eenige Ridderen in sijn voornemen is verhindert geworden, soo dat hy hem haer niet weder afnemen kon. Als nu de Keiser *Zunchin* dit had vernomen, soo heeft hy insgelijk het vermoeden opgenomen, dat *Lycung* mede in het verbond tegen den Keiser begrepen was, en dat hy *Zungthe* veel eer wech geholpen, als vervolgt had, 't welk hem dies te meer oirsaek gaf om dit te gelooven, dewijl hy my had besocht; waerom hy dan met ons in een selfde straf is getrokken geworden, daer hy toch alles goets in den sin heeft gehad. Ik sie wel, seide mijn Heer, dat my het ongeluk met alle krachten vervolgt; maer ik bemerk met eenen, dat gy mijn Vriend zijt, en dat gy des selfs slagen ook wel beproeven en ervaren moet, waerom ik my dies temeer

te vreden moet stellen. Na dese en diergelijkke redenen nam een yder, voor soo veel hy kon de rust, maer wy begaven ons voor Sonnen opgank weder op den weg, dien wy sommige dagen vervolgden, en ons dagelijks versterkten, tot dat wy eindelijk niet verre van *Leatung* aenquamen, en ons daer een weinig vervarschten. Des selvigen lands Standen, na dat sy mijn Heers aenkoomst vernomen hadden, trokken meest hem tegen, met bidden, hy wilde insgelijks haer hooft zijn, en haer tegen de dikwils vermelde Tyranny des Keisers beschutten, 't welk hy ook volkomen aennam, liet alle vaste plaetsen besetten, voorraed van levens-middelen en krijgsgereedschappen op bequame plaetsen versorgen, en alles in goeden stant stellen, tot hy sien mogt waer op het sou uit willen. Het is gewis, dat schier uit alle Landen sich Volkeren, die des Keisers Tyranny en groote gierigheit vloden, geduurig tot ons vervoegden, dewijl het haer onmogelijk was, dat sy de groote schattingen opbrengen konnen, welke de Keiser uit bloote gierigheit, gelijk yeder bekent is, het Rijk opleidde, ook insonderheit die van *Gueys* aenhank waren: soo dat wy een Krijgs-heir van eenige dertig-duisend mannen t'samen brachten, en den Keiser om hem aen te tasten wel het hooft konden bieden. Maer mijn Heer gedachte sich alleen tegen hem te beschutten, wanneer hy hem overvallen wilde, gelijk hy dan vernam, dat *Iuvenit* met het Krijgs-heir van *Leatung*, 't welk mijn Heer voor heen tegen *Xoxo* te velde gevoert had, op den weg daer na toe trok om hem te bestraffen; en na dat hy om een voordeelige plaets gesien had; soo verwachte hy hem met een vasten voet: doch wy hadden naeuwlijks daer tien of twaelf dagen gestaen, of mijn Heer bejegende weder wat gedenkwaerdigs.

Mijn Heer had *Roxan*, ſoo haeſt hy was in *Leatung* gekomen, na *Niuche* geſonden, om daer ſelfs na de Princes *Saphothiſphe* te vernemen, maer die ſoo wijd niet was gekomen; daer hy haer te *Tuxum* een Grens-ſtad van 't Landſchap *Leatung* en *Tartarien* aentrof, en ſich aen haer heimelijk te kennen gaf, ook die ſaek ſoo wel ſpeelden, dat ſy des nachts met deſen *Roxán*, en hare Kamer-maegt *Nitte*, ſich heimelijk van daer maekten, en wilden, na dat ſy voor *Zungthe* uit allen gevaer ontreden waren, ſich naer ons Krijgs-heir begeven; maer het Noodlot, dat dit Koninklijk Huis van *Tangut* ſoo lang tegen geweeſt had, gebruikte wederom ſijne booſe nukken: want de Princes *Saphothiſphe* wierd van eenige des *Zunchins* lieden aengehouden, en na dat ſy uit ſcherp geſtelde vragen de waerheit hadden uitgevonden, ſoo ſonden ſy die Princes na *Peking*. Maer *Roxan* maekte ſich weder los, en bragt mijnen Heer deſe ongelukkige boodſchap. Als nu mijn Heer aen *Pacoro* ſulks te verſtaen had gegeven, ſoo wierden ſy te rade met het Krijgs-heir op te breken, en tot de Stad *Peking* te naderen, welke gedachten ſy ook ſoo veel te meer volgden, dewijl ſes dagen daer na *Pacoro* aen mijnen Heer dit volgende ſchrijven overleverde.

Clerena, *Princes van* China, *aen* Pacoro, *Prins van* Tangut.

I*Ndien* Eyquan *noch eenig medelyden over het Huis van* Tangut *gevoelt, ſult gy hem ſoo veel konnen bewegen, dat hy ſich met ſijn onderhebbend Krijgs-heir na de Stad* Peking *begeven ſal, en de ſchoone Princes* Saphothiſphe *hare eere, nevens mijn leven uit de handen van een grouſamen Vader, ik durf niet ſchrijven Tyran, willen redden.* CLERENA.

Deſe

Dese brief veroirsaekte, dat mijn Heer schier alle moed verloor, en *Pacoro* gants in wanhoop geraekte, want hy besloot tegen mijn Heers afraden, eindelijk in eigener Persoon na *Peking* te gaen, of om het leven van sijne Princes *Clerena* te redden, of ook het sijne met het hare te verliesen, met aenhoudend bidden, Mijn Heer wilde toch, soo haest als het immers mogelijk sou zijn, met het Krijgsheir volgen. Het is niet sonder dat mijn Heer hem schier geselschap gehouden sou hebben, doch hy bedacht het vernuft in dit geval iets mede te laten raden, dewijl hy oirdeelde, dat noch *Clerena*, noch *Saphotbisphe*, anders dan met geweld of de scharpte des Swaerds verlost moesten worden, daer hy als een eenig Persoon tot *Peking* weinig uitrichten konde, daer hem dan hoog noodig was by het Krijgsheir te verblijven. Dus namen sy gants Broederlijk met weenende oogen van malkander afscheid, en mijn Heer geleidde hem een stuk weegs, brak ook eindelijk met heel het leger op; en als hy nu voorts met het optrekken besig was, soo quam een in 't volle harnasch tot mijnen Heer gereden, en seide: Indien ik niet op *Eyquans* deugden te seer versekert was, soo had ik noit voor hem my durven vertoonen, doch dewijl sijne grootmoedigheit ook by sijne Vyanden geroemt word, soo hoop ik veel meer, hy sal die nu insgelijks tegen my laten blijkken, gelijk hy al dikwils gedaen heeft. Mijn Heer kende terstond de stem, dat het de Prins *Zungthe*, of de gemeende *Ormando* was, dien hy met sulken gesicht antwoordde, waer op sijne toornigheit diep stont afgeschildert. 't Is genoeg en seer getrouw voorgestaen, dat gy my tegen alle rechten het selfde listiger wijse ontvoert hebt, waer op gy niets had te seggen, sonder dat gy my het selvige nu door uwe onverdraeglijke tegen-

 woor-

woordigheit noch durft doen gedenkken. Dewijl ik, viel hem *Zungthe* in de reden, een mensch, en soo wel als gy de soete Liefde onderworpen ben, soo moet men die misdaed ook aen de Liefde toerekenen. Maer dapperen *Eyquan*, wy zijn tegenwoordig Mede-vryers van een selfde geluk, behalven dat gy hier in de voortocht hebt, dat de Princes *Saphothisphe* u toegenegender is als my, doch soo kan ik onmogelijk niet van haer aflaten; daerom koom ik tot u, doch niet om u meer door valsche namen, of andere doortrapte listigheit te bedriegen, maer my in die *Saphothisphes* en uwen dienst te begeven, om die Princes uit *Zunchins* grouwsame handen te helpen rukken. Tot dien einde ik u binnen vieren-twintig uuren, twintig-duisend strijdbare Mannen toevoeren wil, waer door wy haer met gesamender hand verlossen willen. Maer een ding moet ik noch van uwe deugt en grootmoedigheit versoekken, my te beloven, dat wanneer wy haer weder los en vry gemaekt hebben, niemand boven den anderen eenig voordeel gebruiken sal; doch wy willen onse saek en strijd dan gants alleen met den Swaerde beslissen, dat wie van ons de Zege behoud, hy die *Saphothisphe* alleen kan en mag besitten. Dat ik hier mede te vreden ben, antwoordde mijn Heer, en dat gy daer in versekert moogt zijn, dat selvige sal mijne tot nu toe tegen u bewesene Vriendschap betuigen; en gy moet soo wel als ik met raed en daed tot hare verlossing behulpig zijn. Waer op na noch eenige andere redenen *Zungthe* sijn afscheid nam, namelijk hoe sy ten besten en op het gevoechelijkste haestig na *Peking* komen mogten, waer op hy des anderen daegs het Leger met de beloofde hulp versterkte. Maer tegen den aenbrekenden avond vernamen wy met verwondering, dat *Invenit*

met een Leger van tachtig-duisend Mannen ons tegen trok, en ons den weg al afgesneden en verhindert had. Dewijl wy ons nu op onse rechtmatige saek verlieten, soo rukten wy met beide die legers hard voort, om hem des anderen daegs eenen Slag te leveren, soo wy aen den Avond malkander in 't gesicht kregen, dierhalven van wederzijden de gelegentheit van die plaets oversien wierd. 's Morgens met den dach stont een yder, in die Slag-ordens te stellen, wel op sijn hoede; maer wat geschiedde daer! Wy hoorden na de Middernacht in des Vyands leger een groot geruchte, doch konden de oirsaek daer van niet weten, tot dat ons eenige overloopers berichteden, dat sich het selfde leger tegen *Iuvenit* had opgeworpen, en alsoo in tweespalt geraeckt was, maer de oirsaek konden wy noch niet vernemen: doch den volgenden morgen sagen wy met grooter vreugden, dat sich over de dertig-duisend mannen van *Iuvenit* afgescheurt hadden, en onder het bevel des dapperen *Eyquans* begaven, van welke vele Krijgs-Oversten tot mijnen Heer quamen, en spraken: Sulks willen de Goden nimmermeer; dat wy tegen dien genen souden vechten, die ons tot nu toe de Vryheit, de Eere, en het Leven heeft behouden; ja tegen dien genen, voeren sy voort, die ons soo dikwils en onvertsaegt tegen den Vyand gelukkig en mannelijk aen-gevoert heeft: Neen dapperen *Eyquan*, by u willen wy leven en sterven. Mijn Heer ontfing een ygelijk na waerden met gants liefslijke redenen. Doch als hy sich tot den gemeenen man begaf, om haer voor de liefde die sy hem toe-droegen te dankken, soo begonnen sy met sulken gerucht en juuchen te roepen, dat men niet hooren kon wat sy riepen, maer men kon hare welgenegentheit en liefde hier door genoegsaem

bemerkken: de Overige van *Iuvenits* leger ſchikten eenige uit haer midden tot mijnen Heer, met dit bericht, dat ſy, als getrouwe onderdanen hares Keiſers, niet wel als eenige van *Iuvenit* waren afgegaen, maer ook niet tegen den wijd-beroemden *Eyquan* ſtrijden wilden; dan dewijl ſijne onſchuld haer wel bekent was, ſoo boden ſy ſich aen te ſoekken te bemiddelen, dat ſy hem met den Keiſer, die hem ſeer had verongelijkt, weder mogten verſoenen. Tot dien einde wilden ſy ſtil houden, en hem vergunnen, dat hy met ſijn leger tot de Stad *Peking* mogt naderen, waer hy de Keiſer na by mogt weſen; want dewijl ſy ſich van ſijne deugt verſekerden, ſoo hoopten ſy, dat hy niets onbehoorlijks tegen den Keiſer ſou aenvangen: 't welk mijn Heer met ſijne wel-ſprekentheit ſoodanig te beantwoorden wiſt, dat ſy daer over groot vernoegen ſchepten. Wat wilde nu de arme *Iuvenit* doen? Hy moeſt den grootſten hoop volgen, en hier uit kan men beſluiten, dat het gants geen waerſchijnelijkheit heeft, dat hy in heimelijk verſtand met de *Tarters* geweeſt ſou zijn, waerom hy ook onſchuldig van de Keiſer gericht en vermoort is geworden. Van dien ſelfden dach brak *Iuvenit* noch op, en wy volgden hem op den voet achter na, ſoo dat wy ſchier te gelijk na eenige dagen de Stad *Peking* berenden. De vreeſe der belegerden was doenmaels boven maten groot, ja *Zunchin* ſelfs was hier over niet wel te moede, aen wien mijn Heer, nadien hy verſtaen had, dat *Pacoro* weder in ſijne handen was, door eenen Afgeſondenen ſeggen liet: Hy quam niet om de ſmaedheit hem aengedaen te wreken, en hem dierhalven, gelijk hy wel kon, van den Throon te jagen, maer alleen om den Prins *Pacoro*, nevens ſijne Suſter, los en vry te maken; welke hoffelijke begeerten den Keiſer weder

ver-

verhard maekten, soo dat hy daer toe niet verstaen wilde: maer als hy des anderen daegs vernam dat *Lycung* met eenige sterkke benden sich by ons vervoegt had, soo gaf hy beter koop, en sond eenen tot ons, en liet ons versoekken, dat wy alleen drie dagen gedult wilden hebben, 't welk wy ons moesten laten wel-gevallen: maer ondertusschen besorgde mijn Heer, dat de Stad *Peking* geen leed noch ongelegentheit veroirsaekt wierd, hare goet-dadigheden en toegenegentheden op het best gedachtig zijnde. Op den anderen dach quam iemand, die mijnen Heer geern spreken wilde, tegen den avond by ons aen: wy beeldeden ons terstond in, dat dese sonder twijffel van de Princes *Saphothisphe* moest gekomen zijn, maer wy waren wel seer bedrogen, als mijn Heer den navolgenden brief overluid las.

Juvenit, *Vorst uit* Nico, *aen den dapperen* Eyquan.

INdien de uur mijnes doots niet voorhanden was, soo sonde ik nimmer aen den Vyand mijnes Keisers schryven; doch dewijl my deselvige den doot t' ontfangen bevolen heeft, (door dien hy meent, dat ik met u en de Tarteren in verbintenis sou staen) soo wil ik dien voor het Vaderland geern lijden, daer ik op andere wijsen die wel dobbel verdient heb, nadien ik de schoone Princes Pharessies *tegen haren wille heb vervoert, en haer ook langen tijt op mijn Slot* Nico *gevangen gehouden, welke gy ter liefde van* Usangue *verlossen wilt. Ik versekere u hier by, dat, of wel* Usangue *hare liefste op aerden is, nochtans sy in de weereld geen verliefder Minnaer kan hebben, als die tegenwoordig om hare liefde sterft, en genoemt word,*

JUVENIT.

Op het vertellen van den inhoud deſes brieſs, begonden *Uſangue* de oogen over te loopen, 't welk veroirſaekte dat *Exton* in ſijne vertelling geſtoort wierd, als hy tot *Luy* ſeide: Vergeeft het my, mijn Vriend dat my ſulken weemoedigheit over valt, terwijl ik dus noch hoor verhalen, hoe mijn beſte Vriend (die my toch veel herten-leed heeft veroirſaekt) ſoo onſchuldig is omgebragt geworden. Maer, voer hy voort, terwijl hy ſich tot *Exton* keerde, miſt gy niet in uwe vertelling, ſoo wilt dan nu op mijn vriendelijk bidden noch wijder voort varen. Mijn Heer, hief *Exton* weder aen, wierd door deſen brief verheugt, want men in ſoo langen tijt niet had konnen vernemen, waer de Princes *Pharesſes* gebleven was; daerom ſond hy terſtond *Rozan* met vier duiſend paerden, en liet haer van het Slot *Nico* af-halen. Als nu de tijt ons begon lang te worden, ſoo lieten wy den Keiſer verder ſeggen, indien hy ons den Prins en de Princes van *Tangut* niet uit wilde geven, ſoo wilden wy den Keiſer met alle de ſijne komen verwurgen. Het zy nu dat de Keiſer hier voor bevreeſt was, als een vertzaegd menſch zijnde, of dat hy van de ſijne daer toe gedwongen wierd, ſoo quamen *Pacoro* nevens *Saphothiſphe* tot ons uit de Stad. Met wat voor vreugden mijn Heer haer ontfing, is niet om te vertellen. Maer *Zungthe* durfde ſich aen haer noch niet vertoonen, dewijl hy haer ſoo ſeer had vertorent; doch als hy deſe vriendelijke onthaling ſag, meende hy van leed ſchier te barſten: maer mijn Heer, die geſtaeg van ſijne grootmoedigheit ingenomen en bewogen wierd, nam haer by der hand, en wilde haer na *Zungthe* brengen, terwijl hy ſeide: Siet daer, ſchoonſte Princes, een Prins van groote verdienſten, die ſich aen uwe verloſſing veel gelegen heeft

heeft laten zijn. De Princes wierd wel seer ontstelt, als sy *Zungthe* daer selfs sag, en noch meer, als hy haer te voet viel, en om vergeving van de aengedane beleediging, bad; doch sy week wel drie of vier schreden te rug, en sprak: Nimmer kan een Princes van *Tangut* eenen Prins van *Niuche* sijne bedrevene misdaed vergeven, maer *Saphothisphe* kan *Ormando* voor sijn eerbiedigheit en opwachten, geduurende die ontvoering wel bedankken. Als hy haer nu hier op de handen wilde kussen, seide sy: Niet soo *Zungthe*, versoekt eerst by mijnen Broeder wat gy van my begeert; kan hy uwe lichtsinnige daed goet heeten, soo moet ik my, als een jonkvrouw en Suster, sulks ook laten welgevallen: hier op keerde sy sich tot mijnen Heer, om hem dat ongelijk, 't welk haer *Zungthe* gedaen had te klagen, met daer by te voegen, dat sy geloofde, indien hy daer had tegenwoordig geweest, dat het selfde niet sou geschied hebben. *Pacoro*, die buiten dat *Zungthe* lief had, liet sich haest van hem verbidden, daer hy dan soo wel by sijne Suster, als by mijnen Heer volkomene versoening versocht; waer over die Princes een sonderling schaem-rood vertoonde, 't welk sy ook niet had konnen verbergen, indien daer even hare Suster met *Roxan* niet aengekomen was, die dan malkanderen met alle Liefdes betuigingen, die men bedenkken mag, ontfingen. Op den volgenden dach sloot men met de Keiser een volkomen verdrag, dat hy het Landschap *Leatung* weder in genaden aennemen, als ook alle krijgsknechten die tot *Eyquan* over gekomen waren vergeven sou, soo dat hy *Eyquan* selfs tot Veld-heer verklaren wilde, 't welk hy even geensins gesint was aen te nemen, maer ongeval vreesde, dewijl hy

hy eenmael ſijnen dienſt had misbruikt. Wy braken dien ſelven dach noch van de Stad *Peking* op; en na dat ſich onſe Helden hadden verſamelt, en krijgsraet gehouden, ſoo beſloten ſy een-zijdig, dat ſy die verſamelde Krijgs-magt, die alle in *Eyquans* dienſt en beſtiering wilden blijven, tot weder-verovering des Koningrijks *Tangut*, voor *Pacoro* ſouden gebruiken; daer ſy dan alle gewillig en geern mijnes Heerens bevel te volgen ſwoeren. Doch mijn Heer wilde ſulks gants niet aennemen, maer droeg het aen *Zungthe* op; en deſe weder aen *Pacoro*, ſoo dat ſy ſich eindelijk verdroegen, dat deſe vier Heeren, als *Eyquan*, *Zungthe*, *Pacoro* en *Lycung* te gelijk, doch yder in byſondere gewiſſe dagen gebieden ſouden. Mijn Heer moeſt daer op tegen ſijnen ſin den aenvang maken; en na dat ſy op den inbrekenden nacht de ruſt namen, ſoo verlangde mijn Heer de Princes *Saphothiſphe* alleen met redenen te onderhouden, 't welk hy dan door my aen haer liet verſoekken.

Na dat ſich nu mijn Heer tot haer in de tent had vervoegt, en die *Phareſſes* nevens de andere Jonkvrouwen, uit eerbiedigheit haer een weinig alleen lieten, ſoo ving mijn heer aldus aen: Is het mogelijk, alderſchoonſte Princes, dat *Eyquan* U tegenwoordig, na ſoo veel uitgeſtaene ongelukken en rampſaligheden, eens wederom ſien en ſpreken mag? Ach! alderliefſte Vriendin, hoe ſuur is my dat Geſandſchap na *Suchuen* geworden? Wat voor angſt, tegenheden en treurens heb ik moeten uitſlaen? inſonderheit als ik vernam, ô ſchoonſte Princes! dat gy ontvoert waerd. Door uwe laeſte daden, antwoordde de Princes met koele manieren, van dat gy my uit des Tyrans *Zunchins* handen geréddet hebt, meent gy lichtelijk my weder te doen inbeelden, dat gy my lief hebt, maer verre gemiſt mijn Vriend *Eyquan*! Wy weten wel,

hy eenmael ſijnen dienſt had misbruikt. Wy braken dien ſelven dach noch van de Stad *Peking* op; en na dat ſich onſe Helden hadden verſamelt, en krijgsraet gehouden, ſoo beſloten ſy een-zijdig, dat ſy die verſamelde Krijgs-magt, die alle in *Eyquans* dienſt en beſtiering wilden blijven, tot weder-verovering des Koningrijks *Tangut*, voor *Pacoro* ſouden gebruiken; daer ſy dan alle gewillig en geern mijnes Heerens bevel te volgen ſwoeren. Doch mijn Heer wilde ſulks gants niet aennemen, maer droeg het aen *Zungthe* op; en deſe weder aen *Pacoro*, ſoo dat ſy ſich eindelijk verdroegen, dat deſe vier Heeren, als *Eyquan*, *Zungthe*, *Pacoro* en *Lycung* te gelijk, doch yder in byſondere gewiſſe dagen gebieden ſouden. Mijn Heer moeſt daer op tegen ſijnen ſin den aenvang maken; en na dat ſy op den inbrekenden nacht de ruſt namen, ſoo verlangde mijn Heer de Princes *Saphothiſphe* alleen met redenen te onderhouden, 't welk hy dan door my aen haer liet verſoekken.

Na dat ſich nu mijn Heer tot haer in de tent had vervoegt, en die *Phareſſes* nevens de andere Jonkvrouwen, uit eerbiedigheit haer een weinig alleen lieten, ſoo ving mijn heer aldus aen: Is het mogelijk, alderſchoonſte Princes, dat *Eyquan* U tegenwoordig, na ſoo veel uitgeſtaene ongelukken en rampſaligheden, eens wederom ſien en ſpreken mag? Ach! alderliefſte Vriendin, hoe ſuur is my dat Geſandſchap na *Suchuen* geworden? Wat voor angſt, tegenheden en treurens heb ik moeten uitſtaen? inſonderheit als ik vernam, ô ſchoonſte Princes! dat gy ontvoert waerd. Door uwe laeſte daden, antwoordde de Princes met koele manieren, van dat gy my uit des Tyrans *Zunchins* handen gereddet hebt, meent gy lichtelijk my weder te doen inbeelden, dat gy my liefhebt; maer verre gemiſt mijn Vriend *Eyquan*! Wy weten wel,

wat tusschen u en de schoone dochter van de Koningin *Pentalisea*, *Affelde* Princes van *Suchuen*, is voorgevallen. Ik weet al te wel, dat *Zungthe* met u, om my t'ontvoeren, in goet verstand is geweest, anders soud gy noit eenen Mede-vryer in uw schrijven soo hoog konnen roemen hebben; ja nimmer soud gy hem by den vloet *Croceus* soo dapper hebben geholpen, daer hy my ontvoerde, ongeacht dat ik u wel hondertmael riep, na dat ik u kende; ja nimmer had gy u, na sulken daed, met hem konnen verdragen hebben. Ja noch ten overvloed gisteren, in mijne tegenwoordigheit durven seggen, dat hy een Prins van groote verdiensten was, en dat gy uwen strijd onder u al beslischt hebt: erkent hier uit trouwloose *Eyquan*, of *Saphothisphe* noch oirsaek heeft om uwe woorden geloof te vergunnen. Mijn Heer, door dese beschuldingen half buiten sich selven, viel haer aen de voeten en seide: Hoe? verstandigste Princes boven alle, hoe is het mogelijk, dat gy uwen trouwen en gehoorsamen Dienaer soo vele lichtveerdigheden en beschuldingen in eenmael op den hals leggen moogt? Ik, die nimmermeer met de Princes *Affelde* van liefde gesproken heb, dewijl sy buiten dat van de Vorst *Carresse* genoeg is ingenomen en beseten; soude ik u, ô deugtsaemste! ongetrouw worden? *Zungthe*, dien ik toch niet anders, dan als uwen onderdaen *Ormando* kende, heb ik om dier oirsaken wil tegen u geroemt, vermits hy goede diensten gedaen had, en my, volgens sijne beloften, in uwe toegenegende gunsten ontrent u wilde dienen. Maer dat ik sou geweten hebben, dat hy u aen den vloet *Croceus* ontvoerde, sulks doet mijn hert van leed schier barsten:. Glooft my, mijn Voogdesse, had ik dat geweten, nimmer sou de Vloet soo snel geloopen hebben, of ik had u

daer

daer in gevolgt. Dat ik doch onwetend hem byſtont, vereiſchte mijn Gelofte, (om dat ik alle onderdrukte moet byſtaen) maer dat wy tegenwoordig goede Vrienden ſouden zijn, is verre gemiſt: want, alderlieffte Ziel, wy hebben gants al andere beloften, 't welk gy noch wel eens ſult ervaren. Nu, dat hy een Prins van verdienſten is, geeft de ervarentheit aen den dach, en in 't byſonder ſoo is ſijne dapperheit niet te beſchrijven: maer mijn eenigſte Kroon en heil, hoe kan noch mag ik gelooven, dat een ſulken Koninklijken Prins, die ſoo vol deugden is, u dan noch niet tot liefde heeft konnen bewegen? Indien ik mijne trouw niet aen *Eyquan* geſworen had, antwoordde die Princes, doch met vele lieflijke weſens, ſoo had *Zungthe* dit uw voordeel wel konnen hebben; maer mijn *Eyquan* gaet hem verre voor. Mijn Heer meende door ſulke ſoete woorden opgetogen te zijn, hy kuſte hare handen verſcheide malen, en ſy verbonden malkander op nieuws hare trouw, ook ſoo ſeer, dat mijn Heer wel te vreden en vroolijk weer tot ons quam, en ons ſijn groot geluk mede deelachtig maekte, waer over wy inſgelijk niet weinig verheugt wierden. Maer *Roxan* noch meer, als hy ſag, dat'er voor *Pacoro* noch noit ſoo groten hoop was geweeſt, om ſijn Rijk weder te gewinnen als te dier tijt, 't welk hy alles mijnen Heer had te dankken: want het gantſche Heir-leger, in de drie-hondert-duiſend Mannen ſterk, hielden mijnen Heer ſchier als een aerdſchen God, en ook alles wat hy ſeide en gebood, namen ſy voor goet en wel-gedaen op, ſelfs niet met het geringſte wederſpreken. Of nu wel *Exton* in ſijne vertelling verder voortvaren wilde, ſoo ſond toch de verwonde of veel meer grootmoedige *Eyquan*, tot hem, en begeerde, dat hy hem eenige brieven ſou geven van de Princes *Saphothiſphe*, die hy in ſijne bewaring had, 't welk dan het Geſelſchap verſtoorde, terwijl *Luy* en *Uſangue*, by hen bedachten, het niet goet te zijn, dat *Eyquan* ſich met ſulke brieven ſou quellen, voor dat hy weder een weinig geneſen mogt weſen: dierhalven gingen ſy heen, en onderhielden hem met andere praet, verleenden hem vriendelijk geſelſchap, en konden ſich over ſijne veelvoudige Helden-daden niet genoegſaem verwonderen, en over ſijne allesins groote kloekmoedigheit roemen.

Einde des eerſten Deels.

EYQUAN,

OF

GROOTEN MOGOL.

Tweede Deel.

EYQUAN,
OF
GROOTEN MOGOL,
Tweede Deel.

OF wel na 't verloop van vele dagen, tot de genesing van des dapperen *Eyquans* wonden, groote hoop geschept wierd, soo bevond sich toch sijnen geest in sulken droevigen toestand, dat men somtijts genoeg te doen had met hem te troosten. 's Daegs gehoorsaemde hy *Luy* en *Usangue* genoeg, maer de nachten gebruikte hy alleen tot het uitstorten van sijne bittere klachten; en even in een van die selvige nachten, veroirsaekte de dikke duisternis, en de groote stilte in die vertrekken, hem seer groote angst en verschrikking: Het ongeluk van de wreede Doot sijner liefste Princes, vertoonde sich aen hem soo klaerlijk voor oogen, dat sijne soo seer bekende groothertigheit te gronde gesonkken, en schier op eenmael onder-gegaen was. Sijn hert in tranen swemmende, kon onmogelijk het stil-swijgen, dat hem van de Heelmeesters opgelegt wierd, langer uitstaen, maer het moest een deel van desen sijnen angst door den mond uit laten, terwijl hy doch met suchten en kort afgebrokene woorden het volgende voort bragt: Schoonste Koningin, sou ik niet gelooven konnen, dat uwe verstorvene geest noch oit eenig gedenkken aen uwen getrouwen *Eyquan* heeft? Sou het wel mogelijk zijn, dat gy in die andere weereld noch wel soud willen de

oogen naer hem wenden, om sijnen ellendigen stant te besien? of sou het wel konnen zijn, dat uwe Geest over my is vertoorent, om dat ik u niet stantvastig genoeg heb bemint, terwijl ik u noch kan overleven, en niet in den Doot ben gevolgt? Neen, mijn alderliefste! *Eyquan* is bereid te sterven, om u te volgen, en bemint u noch sonder weerga; ja wenscht duisendmael voor u noch te sterven, wanneer hy eerst uwen Doot sal gewroken, en de gene, die aen uwe doot schuldig zijn, hondert onnatuurlijke pijningen aengedaen hebben. Hier mede sweeg hy stil, om best te overleggen wat pijnen hy sijne Vyanden toebrengen mogt; maer kort daer op ving hy dus weder aen: Wat wil ik ongelukkigen versinnen? Och wilden de Goden, dat uwe Man de Konink *Amavanga* noch leefde, hy sou sonder twijffel, als een groot Staets-man, beter dan ik eenige grouwsaemheit konnen uitvinden. Maer ô schoonste *Saphothisphe!* gedenkt toch in dat leven, daer u ja het binnenste mijnes herten bekent is, hoe oprecht ik u heb bemint, en gedenkt hoe dikwils gy my bedroeft, geplaegt, en verstooten hebt. Doch ten laesten, als ik de vergelding van mijne lange diensten en veelvoudig uitgestaen ongeluk genieten soude, soo gaeft gy u aen eenen anderen; meent gy dan tegenwoordig niet, dat my onrecht geschied is? Hy sweeg wel een oogenblik stil, maer terstond vloog hy met grooter ongestuimigheit weder op, seggende: Vervloekte *Eyquan* of boosaerdige tong, daer gy durft onderstaen, de aldervolkomenste die oit ter weereld geleeft heeft, iets quaets na te spreken: Die schoone *Saphothisphe*, die aen *Eyquan* getrouwer dan de Goden selfs is geweest, en nu lichtveerdiger wijse van die valsche *Aledesig* ondergaen en bedrogen geworden, soo dat sy, hoewel tegen haren wille, den

Ko-

Konink *Amavanga* getrouwt heeft. O gy Goden! hoe kond gy toelaten, indien gy noch rechtveerdig zijt, dat dese *Aledesig* ongestraft van der aerden sou komen? Hy sou noch wel meer gesproken hebben, maer de vermoeidheid overwon hem, soo dat hy in slaep viel, en lichtelijk door eenen soeten aengenamen droom van sijne Princes, tot dat den dach aenquam, wierd onderhouden; wanneer hem dan dacht, dat die geseide sijne Princes hem verscheide malen by sijnen Naem riep. Als hy sich nu in het bed op d'andere zijde wilde wenden, soo hoorde hy weder met duidelijke woorden: Ha! het is *Eyquan*, ja mijn liefsten *Eyquan*. Als hy nu hier op sijn ledekands behangsel haestig van malkander schoof, sag hy dat waerachtig gesicht van sijne schoone *Saphothisphe*, 't welk hem oirsaek gaf tot luide te roepen: waer op die selvige beeltenis voor sijne oogen verdween: sijne ontsteltenis vermeerderde soo geweldig, dat hy schier niet wist wat hy sei; en hy beeldde sich gantslijk in, dat sijne Princes was gekomen, of om hem te vertroosten, of ook om hare wraek te bevorderen: tot dien einde sprak hy; Waer vlied gy heen, mijne schoonste Koningin? waerom verbergt gy u soo haest voor den selvigen, die om uwenthalven sterven wil? Of gy schoon doot zijt, soo koomt my toch uwe gestalte veel liefstijker voor, dan of gy noch in 't leven waerd: en waerom ben ik u nu hatelijker geworden, daer ik toch in uw leven uw liefste *Eyquan* was. Hy soude sonder twijffel meer geseit hebben, indien *Usangue* op sulken geroep niet was by hem gekomen, die hem seer verandert in 't sweet liggen vond, en terstond na de oirsaek daer van vraegde. *Eyquan* antwoordde hem met een diep gesucht: Ach *Usangue*, wat heb ik gesien? Ach! wat heb ik gesien: *Usangue*

bad hem doenmaels, als hy weder ſtil ſweeg, hem ſulks toch te ſeggen: wel, ſeide *Eyquan*, wy dienen niet langer te wachten om onſe wraek te volvoeren, want onſe Princeſſen ons daer toe aenmanen, en mijne oogen hebben dit te deſer ſtond geſien; ja mijne ooren hebben hare ſtem gehoort, terwijl ſy my by den naem noemde. Ik ſpreek tot u met goet verſtand, ik ben niet uitſinnig, maer ik ſeg u met waerheit, dat ik de Koningin *Saphothiſpte* geſien heb, en wel veel ſchoonder en veel lieflijker als oit. *Uſangue* ſloeg op deſe reden beide de handen om hoog, en ſeide: O gy groote Goden! droom ik, of is het ſoo als gy vertelt? Hier op ſeide hy tegen *Eyquan*, gelijk hy nu even uit ſijne kamer tot hem had willen gaen, dat hy de Princes *Phareſſes* eigentlijk met oogen, niet wijd van daer, na den Hof had ſien vlieden. Doch hy had dat voor invallen en ſware gedachten gehouden, maer nu vertrouwde hy dat het haren geeſt had geweeſt, om hare wraek te bevorderen; tot dien einde beloofden ſy malkander weder van nieuws, ſoo haeſt het ſou mogelijk zijn, die in het werk te ſtellen. Maer ondertuſſchen verſocht *Eyquan* deſen *Uſangue*, of hem niet geliefde den Raedſel-tempel tot *Oſumo* midlerwijl te beſoekken, en indien het mogelijk was, daer van te vernemen, wat het beſte in die ſaken te doen ſou zijn, en hoe ſy bequaemlijkſt hare wraek ſouden aenvangen; 't welk *Uſangue* ſich ook geern liet wel-gevallen, en naer een vriendelijk afſcheid ſette hy ſich met ſijnen dienaer te paerde, en ſy namen den rechten weg na den Tempel.

Het was noch gants vroeg, dierhalven vreeſden ſy noch voor den tijt te komen, om dat de Tempel voor ſes uuren na Sonnen opgank niet geöpend wierd; dus liet hy ſijn Ros door ſijnen Dienaer niet

ſeer verre van de Vloet *Claro*, naeſt aen het boſch houden, en begaf ſich te voet daer heen; ook was hy naeuwlijks een weinig voort gegaen, of hy ſag daer vier of vijf Vrouws-perſoonen in ſneeuw-witte kleederen haeſtig langs eenen voet-pad, door gants dikke ſtruiken, naer een ſpelonk toe gaen. Hy had eerſt wel in den ſin haer te volgen, gelijk hy ſulks ook al in 't werk ſtelde, alleen ten laeſten bedacht hy ſich anders, en hield het voor een onbeleeftheit, ſulks tegen iemands wil te volvoeren; nochtans wierd hy begeerig te weten, wat ſoodanige Vrouws-perſoonen ſoo gants vroeg in het woud machten, en inſonderheit ſich in de dikſte ſtruiken en boſſchen verbergden; aldus vermoedde hy, dat *Luy* hier van wel eenige kennis ſou hebben, en beſloot, hem daer van t'ondervragen niet na te laten. Hy wilde wel ſijnen gekomen weg uit de ſtruiken te rug nemen, maer hy was ſoo verdwaelt, dat hy daer niet weder uit komen kon, en dan voorwaerts en dan achterwaerts ging, tot dat hy de ſtem van ſijnen moedigen hengſt ten laeſten vernam, en allenxkens daer na toe naderde, waer hy dan vermerkte, dat de tijt haeſt omgeloopen was, en hem het boſch ſchier bedrogen had; daer op ſette hy ſoo ras als hy mogt ſich weder te paerde, en quam ook kort daer na by den ſelfden aen. Maer dewijl de deuren des Tempels noch waren geſloten, ſoo ging hy in de naeſt-gelegene luſtplaets, waer ſelfs deſes Godts gemeenſame Prieſteren onderwijlen den tijt met wandelen verdrijven. Hy ſag van verr ook eenen Ridder in 't volle harnaſch, wiens paerd van den Dienaer, gelijk mede het ſijne, aen het einde van de wandel-dreef gehouden wierd. Als ſy malkanderen bejegenden, verwonderden ſy ſich beide over malkanders ſchoone

gestalte des lichaems, en waren beide wel begeerig, dat sy hare aensichten, die met den Overhelm bedekt waren, sien mogten, 't welk sy ook daer door betuigden, terwijl sy wel twee of driemael malkander over de schouders na-sagen, en insgelijks mede den voorgenomen weg niet lank maekten, om dan d'een den anderen dies te eer weder te bejegenen, gelijk selfs ook geschiedde, en toen hief de Vremde Ridder de eerste aldus aen; op sijn *Tarters* sprekende. Dewijl ik vermoede, en het ook daer voor houde, dat wy beide hier zijn aengekomen, om 't gene ons aengaet den Godt tot *Osumo* voor te dragen, en behoorlijke antwoord daer op te ontfangen, alsoo drijft my sulks de vryheit te nemen, om kennis van u persoon te versoekken, daer ik u na 't uitterlijk aensien niet achten kan van de geringste te wesen: wy zijn beide van gelijkker meening, antwoordde hem terstond *Usangue*, recht in de selfde spraek, die hem ook gants wel bekent was: maer gelijk ik u in den eersten oogenblik hoog schatte, soo wensch ik niet, dat uwe belangens hier de mijne mogen gelijk zijn. Ik weet niet, hervatte de Vremde, wien het Noodlot wel meest sou vervolgt hebben; maer dewijl een yder sich inbeeld sijn ongeluk het grootste te zijn, soo sullen wy malkander in dit geval toegeven moeten. Ook houde ik het daer voor, dat de Goden, die ons sulke vervolgingen en wederwaerdigheden opleggen, groote vernoegingen hebben, in dat een yder sich voorstaen laet, dat hy aldermeest word gestraft; en ons alsoo op velerlei wijsen tuchtigen willen: dikwils eenen grooten Prins van sijnen erflijken Throon werpen; dikmaels eenen seer rijkken groote armoed opleggen; dikwils ook eenen door andere menschen, als ons gelijkken, seer laten

vervolgen; 't welk ik voor een van de grootste plagen houw, terwijl men sich niet tegen sulke, als slechs werktuigen der Goden, niet mag noch kan wreken. Alles wat my tegenwoordig van u word vertelt, antwoordde *Usangue*, zijn wel sware vervolgingen en tegenheden van groot belang; maer dewijl die alle somtijts noch wel eens konnen herstelt worden, soo houde ik geene soo groot, als wanneer de Goden iemand door een onverwachte doot iets ontrooven dat sy al te lief hebben, 't welk sy hem niet konnen vergoeden noch weder geven. Ik ben van uwe meening niet, viel hem de Vremde Ridder in de reden, want als iet doot is, soo kan men door geene moeite en arbeid dat weder verkrijgen; want de Doot is haer selven een loon, en iemand moet dan sijne willens wel weder te vreden stellen, terwijl de vervolging daer mede ophoud; maer als men noch hoop heeft, iets weder te winnen, en toch geen verdere wraek tegen sijns gelijk kan hebben, noch daer toe ook mag geraken, dat is niet gerings: maer het zy hoe het wil, twee sinnen laten nimmer sich wel tot een brengen, het welk ook eene, gelijk wy geseit hebben van de toevoegingen der Goden is; alsoo sullen wy ook yder wel by sijne meening blijven. Maer wanneer andere dat tegendeel oirdeelen? seide *Usangue*: In dese saek, antwoordde die Ridder, kan niemand een oirdeel vellen, of alles moost dan van hem versocht zijn: maer dewijl men soodanige weinig vind, soo sullen daer ook weinige zijn, die ons in dit geval konnen scheiden. *Usangue* wilde wel sulks noch beantwoorden, maer sy sagen van verre, dat de deuren des Tempels geopend wierden, om aen een yder de Vryheit van dien ingank te gunnen: Aldus gingen sy beide daer in, en besa-

gen eerst met verwondering, die daer in opgehangene schoone schilderien, nevens andere schoonheden des Tempels: ten laesten setteden sy sich op een knie neder voor den Autaer. Eerst baden sy gants sacht, dat het niemand mogt hooren; maer eindelijk hief de Vremdeling op, en naderde tot den hoogen Autaer, waer selfs de Godt des Tempels *Osumo* tegenwoordig sou zijn, en ving gants luide aldus aen:

Machtige Godtheit! die door gants Asien hoog zijt beroemt, en my oorsak gegeven hebt, om door eenen soo verren weg tot u te komen; indien het dan alsoo is, dat de gebeden eens verlaten mensch van u gehoort worden, soo hebt medelyden met den ongeluksaligsten die oit heeft geleeft, en die alle tijdelijke hulp en hoop aen een kant geset, nu slechs op uwe Goddelijke wacht. Gy weet mijn Ongeluk, gy Godt weet mijn verlies; laet u vernoegen, dat uwe Gerechtigheit toegelaten heeft, dat ik van Kroon en van Rijk ben verstooten. Ik verlaet alles geern sonder eenig tegen-streven: Maer, ô groote Godt van Osumo! *geeft my nu het eenigste weder dat ik lief heb, geeft my weder wat my tot hier toe enkelijk het leven heeft behouden; of ten minsten, geeft my nu de hoop weder, die ik al verlooren heb, van noch eens dat selvige weder te sien; en geeft dat ik de wraek over myn verlies hebben mag.*

Hier mede eindigde de Vremdeling sijne reden, en begaf sich met diepe eerbiedigheden te rug. *Usangue* wierd niet weinig over hem tot medelijden bewogen, naderde eindelijk ook daer toe, en ving aldus aen:

Goddelijk licht deser Plaets, dat alle bedroefden verlicht: twee ellendige menschen van gelijkken ongeluk, werpen sich neder voor uwe voeten, en begeeren uwe bystant: twee Persoonen, seg ik, die naer uwen goddelijken

ken wille, alle het gene; wat haer liefst was, door den doot beroofd is geworden, en sich nu aen uwen raed willen houden, hoe sy hare rechtmatige wraek, op het gevoegelijkste tegen de gene die daer oirsaek van zijn, sullen volbrengen konnen, waer aen de weereld hier na sal mogen sien, hoe wy tot in den doot ook hare gedachtenis geliefd hebben.

Usangue eindigde hier mede sijn gebed, en terstond daer op quamen twee heylige Priesters, die met haer verscheide redenen voerden, en na den aenvank hares levens vernomen hebbende, haer ook seer yverig vermaenden, in het toekomende alles quaets te vermyden, en het goede te volgen, daer by haer versekerende, dat de Godt tot *Osumo* haer soude gunstig zijn, en wel lichtelijk haest een aengename antwoord verkondigen, die hier mede haer afscheid namen. Over een half uur quam een ander Priester uit der Heiligen kamer van achter den Autaer, die seer ontsagchelijk in't wesen om aen te sien was, en de oogen in het hooft seer verkeerde, soo dat men hem naeuwlijks voor eenen mensch kon erkennen, die ving eindelijk met een grove vervaerlijke stem aldus aen:

De Godts-spraeks antwoord:

De Groote Godt de Son siet met sijn helle stralen
Gants geene doot, waer van gy hier iets wilt verhalen:
Maer die verloren zijn kan Hy licht weder brengen;
Sijn Godtheit is soo groot, Hy sal u dat gehengen.
Daerom gaet slechs nu heen, en wacht noch boven allen,
Den Tijt, by Luys *Slot, die Schoonsten te gevallen.*

Hier op verbergde sich de Priester gants haestig, en liet dese twee Ridders schier verstomt staen. *Usangue*

was de eerste die dit stilswijgen brak, terwijl hy tot den Vremden seide: Mijn onbekende Vriend, ik houde het daer voor, dat de Godts-spraek u eigentlijk gemeent heeft; daerom moogt gy oirsaek nemen, van uwe swaermoedigheit te laten vallen. Gants het tegendeel, antwoordde hem de Vremde, want door dien ik van geenen doot weet, soo sult gy u daer over te verheugen hebben. Maer het verlorene, sei daer op *Usangue*, sal hy u weder brengen. Dat kan zijn, antwoordde de Vremde, daerom wil ik my ook in dit land wat ophouden, om t'ondervinden, of de Godt tot *Osumo* my heeft gemeent. Gelijk het Slot van de Vorst *Luy*, seide *Usangue*, soo als sy beide uit den Tempel gingen, niet verre van hier ligt, waer ik my ophoude, soo sal het dien selvigen Heer lief en aengenaem zijn, eenen soo wel geschikten Ridder te herbergen, indien gy hem uwe tegenwoordigheit wilt laten genieten. Het sou mijne groote vernoeging zijn, antwoordde de Vremde, oprecht ware kennis met u, my soo aengenamen Persoon, door verder geselschap te hebben; alleenig dewijl een wichtige oirsaek voor desemael my elders heen roept, soo hoop ik het geluk noch verder te beleven, om u met mijne tegenwoordigheit te betuigen, hoe seer ik aen u my verbonden vind: Met even dat selvige trooste ik my ook, seide *Usangue*, en namen hier op met vriendelijk omhelsen haer afscheid. *Usangue*, die sich wederom na sijnen grootmoedigen *Luy*, en liefsten *Eyquan* begaf, sat den gantschen weg over op sijn paerd in heel diepe gedachten, gestaeg de Godts-spraek nadenkkende. Maer als hy weder op *Luys* Slot was aengekomen, voegde hy sich terstond tot *Eyquan*, die soo haest als hy hem gesien had, tot hem sprak: Nu wel dappere

re *Usangue*, wat ſegt ons de Godts-ſpraek, op wat wijſe ſullen wy onſe wraek aenvangen? Van wraek, antwoordde *Usangue*, wil die niet weten, maer..... Of hy wel met ſpreken voort varen wilde, ſoo viel hem toch *Eyquan* terſtond daer in, roepende: Indien ik geene wraek hebben mag, waerom ſoude ik dan langer leven; ja ik ſal nu hier in den Godt tot *Oſumo*, noch ook geenen anderen gehoorſamen. Hebt gedult, mijn Vriend, ving *Usangue* weder aen: De Godts-ſpraek wil ons verſekeren, dat onſe Princeſſen noch leven ſouden, en hier op verhaelde hy hem d'uitſpraek van 't Orakel. *Eyquan*, half verheugt, en doch met een treurig weſen, ſeide: Ach *Usangue!* Sou de Godt van *Oſumo* wel konnen miſſen? Sou daer onder wel een bedrog ſteken, om ons te liefkooſen? Doch als hem *Usangue* d'omſtandigheit, en wat met den Vremden Ridder (wiens voortreffeheit hy niet genoeg wiſt te roemen) even in diergelijkken geval was ontmoet, ten vollen verhaelde, ſoo kon *Eyquan* van vreugde naeuwlijks langer in het bed blijven liggen; want hy wel duiſentmael des Orakels uitſpraek herhaelde, en ſich met ſijne grootſte vernoegingen daer in verluſtigde. Naer een klein ſtilſwijgen, hief hy ras weder aen: Ik mogt ook alleſins wel gedenkken, dat *Lycung*, wiens liefde my tot die *Saphothiſphe* gants wel bekent is, ſulks nimmer ſou hebben toegeven konnen; en of wel *Aledeſig* hare wraekgierigheit had willen volvoeren, ſoo was *Lycungs* macht en aenſien te Hove wel ſoo groot, dat hy ſulks licht had konnen verhinderen. *Luy*, die by onſe Helden geroepen wierd, kreeg ras kennis van deſe gelukkige tyding, die dan daer over geen twijffel had, en ſijnen Dienaer, als die ſich inbeelde deſen ongelukkigen doot geſien te heb-

hebben, van nieuws besprak, en gants naeuw na alle omstandigheden ondervraegde; maer hy bleef bŷ sijne eenmaels gegevene antwoord, 't welk *Eyquan* schier weder tot twijffeling beweegde, soo dat hy noch geduurig tusschen hoop en vrees leefde, tot dat hy weder genesen mogt, om alsdan te sien, wat van de saek sou willen worden. Des morgens heel vroeg, als *Luy* en *Usangue* dien *Exton*, *Eyquans* Ridderlijken Dienaer, tot sich in haer vertrek hadden geroepen, versochten sy hem, des *Eyquans* groote daden, en vele Avontuuren, door sijne vertelling verder te volvoeren; Waer over ook *Exton*, dewijl hy sich verheugde, aen sulke wijd-beroemde Helden, sijnes Heerens deugden bekent te maken, wel te vreden was; dierhalven ving hy op de volgende wijse weder aen:

Vervolg der Geschiedenissen van Eyquan.

PRins *Zungthe* van *Niuche*, *Thienzars* Soon, moest des anderen daegs het groot Heir-leger, 't welk hy met noch over de twaelf duisend Mannen, die hem uit *Peking* gevolgt waren, versterkt had, gebieden. Gelijk het nu op den selfden dach stil te liggen beraemt was, soo wierd van nieuws in *Zungthes* tent Krijgs-raed gehouden, hoe, en op wat wijse het Koninkrijk *Tangue* aen te grijpen sou wesen: en dewijl *Pacoro* des selfs Erf-prins was, en het selfde in besit nemen sou, soo mogt het hem gelieven daer toe voorslagen te doen. Ondertusschen quam *Hunghan*, des *Chinesischen* Keiser *Zunchins* bloedverwant, onverwacht tot haer in, waer over sy sich niet weinig verwonderden, en noch te meer, wanneer hy dus aenving te spreken:

Indien

Indien de Goden niet besloten, dat de *Chineesische* Keiserlijke Stoel, onder ons gelukkig *Taimingischen* Geslacht nu gants een einde sou nemen, soo sou de verwoede *Zunchin*, mijn bloedverwant, dien niet betreden hebben; want hy selfs het werktuig daer toe sal wesen, terwijl hy Goden en menschen beleedigt, soo dat al de weereld sijn Vyand moet zijn: Ja hy heeft niet alleen met u, dappere Princen en Ridderen, dierhalven eenen aenvank gemaekt, maer hy begint ook nu voorts sijn eigen geslacht, om gants geene wichtige oirsaken, aen te grijpen; soo dat hy my dan gisteren heeft willen laten dooden, om dat ik my met alle krachten daer tegen stelde, dat hy u, dapperen Prins *Pacoro*, niet grouwsaem sou laten verworgen, gelijk ik het ook noch door mijn klein vermogen daer toe bragt, dat soo wel de Princes *Saphothisphe*, als Prins *Pacoro*, uit sijn geweld aen u wierd gelevert. En gelijk ik my nu dus in doots gevaer sweven sag, soo heb ik mijne vlucht met ses-duisend Mannen tot uw krijgs-heir moeten nemen, om my tegen alle uwe Vyanden, ook selfs tegen *Zunchin* te laten gebruiken. *Pacoro* eerst het stil-swijgen brekende, seide: Ik kan licht gelooven, dapperen *Hunghan*, indien gy niet grootmoediger wijse, soo wel mijn leven, als mijnes Susters eere gereddet had, wy beide dat gevaer souden hebben moeten uitstaen: doch hoedanig ik doenmaels u al daer voor gedankt heb, sal ik in 't toekomende met mijne schuldigheit soodanig soekken te erkennen, dat gy daer over vernoegt sult wesen.

Eyquan vernam uit dese reden, dat *Hunghan*, so wel sijne Liefste *Saphothisphe*, als *Pacoro*, sulke krachtdadige diensten bewesen had; waerom hy toe trad hem met seer vriendelijke bejegeningen t'ontfangen,

en

en sich aen hem van wegen dese Vriendschap gants verbonden te maken, 't welk *Zungthe* verdroot, dat hy hem voor gekomen was; nochtans liet hy niet na sijne goede genegentheit te laten merkken, in 't gene tot *Hunghans* lof en Diensten mogt strekken, daer sy met eenen aen *Hunghan* haer voornemen, den Prins *Pacoro* ten besten, om sijn Koninkrijk weder te winnen vast besloten, bekent maekten, die daer over sijne vreugde liet blijkken; met byvoeging, dat hy, als een getrouw Vriend van *Pacoro*, gesint was sijn bloed hier in niet te sparen, maer met alle sijn vermogen sulken voornemen te helpen bevorderen: en dewijl hy sonderling sijne trouwe wilde laten sien, soo had hy een groote somme geld onder het krijgs-heir uit te deelen met sich gevoert; en ook onder andere de beloofde vereering, van de inwoonderen der Stad *Peking* aen *Eyquan*, om dat hy harer inwoonders omliggende heerlijkheden soo wel had beschut, met sich gebragt; die in der waerheit soo hoog beliep, dat aen dit Leger wel voor een heel jaer besolding daer van had getelt konnen worden; 't welk onse Helden seer aengenaem was, dewijl de Schatting des Koninkrijks of Landschaps *Peking* en *Taitung* noch niet was ingekomen, maer kort daer na haer getelt wierd. Onse Helden bedankten desen *Hunghan*, en na dat hy mede tot dien voornoemden Krijgs-raed genomen was, wierd eenzijdig op de voorslag van *Pacoro* gestemt, dat hy met veertig-duisend Mannen vooruit sou gaen, en aen de zijde van *Taitung* over den Muur in *Tangut* trekken, waer tegen sy over het Landschap *Leatung* tot den Muur souden naderen, en met haer Leger den Aenval by *Ninche*, waer selfs *Zungthe* noch eenige versterkking hoopte, in *Tangut* doen. Soo besslooten, soo gedaen;

want

want *Pacoro* brak ook den naeſtvolgenden dach op, daer hy onderwijl ſijne beide Suſteren, nevens hare Vrouwen aen *Hunghans* Moeder, die van wegen hare deugden door gants *China* beroemt was, bevolen liet, daer ſy inſgelijks *Zunchins* toorn ontvlieden moeſt, en alſoo ons groot Leger mede volgde.

Sy namen niet met kleine treur-betuigingen van malkanderen afſcheid, inſonderheit *Pacoro*, die ſich wel uitterlijk vroolijk aenſtelde, maer in 't hert over ſijne Princes *Clerena* bedroeft was. *Lycung* die de overige tijt des daegs het Opper-bevel had, geleidde hem een ſtuk weegs, dat hy ſoo wel *Eyquan*, als *Zungthe*, nevens *Hunghan* op ſijne wederkoomſt by de Princes *Saphothiſphe* en *Phareſſes* vond. Men kon het uit ſijne oogen licht ſien, dat ſulks hem verdroot, byſonder als hy ſag, dat *Zungthe* de Princes *Sabothpiſphe* aen de voeten lag, om vergeeving, over ſijne laeſt tegen haer bedrevene miſdaed te erlangen. Hy kon ſich niet onthouden van niet uit te barſten en te ſeggen, als *Saphothiſphe Zungthe* had opgeheven: Dit afbidden had niet noodig geweeſt, indien *Eyquan* dat beſtraffen by den vloet *Croceus* niet afgeweert had; maer noch veel onnoodiger had het geweeſt, viel hem *Zungthe* vertorent in de reden, indien gy u had onthouden van ſoo eene Doorluchtige Koninklijke Princes, die uws gelijkke niet is, en haer met uwe liefde verſchoont had. Gelijk wy eenmael, antwoordde hem *Lycung* met ſpijtige reden, dit geſchil, doch niet tot uw groot voordeel beſliſcht hebben, ſoo meen ik in het toekomende ſulke redenen niet meer noodig te zijn. *Eyquan* bemerkte hier uit, dat *Lycung* inſgelijks op die Princes was verlieft, doch hy wilde niet toelaten, dat *Zungthe* in tegenwoordigheit van de Princes ſich noch verder ſou ſoo ſeer ontruſten: maer

dit beantwoordde *Vancheu*, *Hunghans* Moeder, en eindigde haeſt deſe redenen, na dat ſy aen het gantſche Geſelſchap; haer ongeluk dat ſy met *Zunchin* ontmoet had vertelde. Na dat nu yder ſijn afſcheid genomen had, ſoo naderde *Lycung* tot *Zungthe*, ſeggende: Hoe Prins van *Niuche*? 't gene wy t'ſamen verſproken hebben, is heden geenſins van u in acht genomen, veel minder bewijs gegeven van ſulks te willen houden; alſoo moet ik weten, hoedánig ik in het toekomende my tegen u te voorſien heb. Even gelijk gy my op de voorgeſtelde wijſe geen woord hebt gehouden, antwoordde *Zungthe*, ſoo meen ik niet meer aen dat verſpreken gebonden te zijn. Ook dewijl *Eyquan* (die deſe reden mede by was) meer als onſer geen in des Princeſſen goede gunſten en toegenegentheit is, en haer aen geen van ons ſonder den doot laten wil, ſoo ſal onſen eed hier mede afgebroken zijn, ten ware dan dat *Eyquan* u de eere mede gunne, haer met den Swaerde, gelijk wy ons daer toe verbonden hebben, t'ontvechten, en te winnen. Alle Mede-vryers mijner Princes, ſeide *Eyquan*, moeten my haer met den Swaerde nemen, of ook laten, en ſoo ben ik ook te vreden morgen dien dach tegen u beiden mijne Princes te behouden. Soo, viel hem *Zungthe* in de reden, ben ik ook insgelijks geſint, tegen u beiden om haer te vechten; en dit ſal ook mijne hoogſte vreugde zijn, voegde *Lycung* hier by, het tegen u beiden te volvoeren, 't welk nu een alleen ſou geproeft hebben. *Hunghan*, die daer tegenwoordig was, wilde deſen ſoo grouwſamen ſtrijd van drie Vyanden byleggen, en haer alle het gevaer dat daer uit ontſtaen mogt voor oogen ſtellen; maer dat wierd beſloten, en *Hunghan* het bevel des Legers voor ſoo wijd opgedragen, met aendringend verſoek, dit aen niemand

mand t'openbaren, en als hy haer ſulks beloofde, begaf een yder ſich na ſijne tent. Mijn Heer vertelde my terſtond, wat ſy onder haer beſloten hadden, en gebood my ook alle tot den Stryd behoorende ſaken, voor Sonnen opgank gereed te hebben, daer mede leide hy ſich neder om iets te ruſten; maer hy had naeuwlijks de eerſte ſoetigheit des ſlaeps geproeft, of hy vloog in den ſlaep verſchrikt op, en ſeide: Ach, *Exton!* ik verlies morgen mijne Princes, want my gewis voor koomt, dat ik haer met den ſwaerde niet ſal konnen behouden. Het kan zijn, mijn Heer, antwoordde ik hem, dat *Zungthe* en *Lycung* t'ſaem geſworen hebben u ter neer te leggen, anders is uwe dapperheit tegen haer genoeg opgewaſſen. Neen, *Exton*, ſeide mijn Heer, *Zungthe* is veel te edel, ook heeft hare ſtrijd dat heel anders betuigt; ſoo vrees ik voor *Lycung* geenſins, antwoordde ik. Wy hadden naeuwlijks uit geſprooken, of daer quam *Roxan* (die uit bevel mijnes Heeren de Princes geſtaeg opwachten moeſt) betuigende, dat de Princes *Saphothiſphe* ſich ſoo ongeruſt vertoonde, dewijl haer in den ſlaep gewis was voor gekomen, dat ſy van nieuws in *Zunchins* handen geraken ſou: alſoo liet ſy mijn Heer verſockken, of ook *Zunchin* hen, of ook het gantſche Krijgsheir ſchaden toevoegen kon? *Eyquan* verſekerde haer het tegendeel genoeg, en beval ſich in hare goede gunſten; doch hy vertrouwde *Roxan* den kamp van den aenſtaenden morgen, met bevel, ſulks voor de middach aen de Princes niet te openbaren, die ſich dan dierhalven ſeer treurig aenſtelde, en eindelijk met weenende oogen af-ſcheid nam. Eenigen tijt hier na begon den dach te komen, die tot den bewilligden

kamp was bestemt. Mijn Heer wilde het Paerd, Harnasch, en Swaerd gebruiken, die hem de inwoonderen der groote Stad *Peking* gesonden hadden, en in schoonheit en hardigheit geen haers gelijkken vonden. Ik moest hem volgen, dewijl yder eenen Ridderlijken Dienaer mede te nemen, om dien bloedigen strijd aen te schouwen, was toegestaen. Wy quamen met Sonnen opgank aen de bestemde plaets, een mijl van 't leger, waer een lustig veld was, daer voorheen een Slot gestaen had, maer van de *Tarters* verwoest geworden. *Zungthe* was nu al daer; sy groeteden sich vriendelijk, en *Zungthe* seide: Gy Goden weet het seker, dat het gants tegen mijn hert is, en mijne ondankbaerheit my schier in vertwijffeling voert, om dat ik met mijnen liefsten Vriend *Eyquan*, eenen doot-strijd sal aengaen. Maer, ô Liefde! ja, ô groote Liefde! gy doet my verrichten, 't gene ik niet om de gantsche weereld, voor *Eyquans* Vriendschap op my nemen wilde: Alleen dewijl die Liefde my soo seer verblind, soo geloof ik ook sekerlijk, dat ik der selviger belooning noch heden met den Swaerde van u sal ontfangen. Mijn Heer wilde hem even antwoorden, en ook sijn tegen-sin in desen strijd betuigen; maer als *Lycung* met volle sporen uit het naest-staende bosch quam, en het bloote swaerd in de hand voerde, soo gaf hy oirsaek dat dit gesprek eindigde, en maekte dat dese andere twee Helden ook de hare uittogen. Na dat sy nu aen malkander quamen, verhief sich een grouwelijk gevecht, soo dat ik tegenwoordig noch een schrik heb van het selfde te vertellen: Het geldde yder even veel, wien hy van sijne Vyanden trof; ja wanneer twee hard op malkander aen-vielen, quam de derde, die ook

deel daer van hebben wilde, met ſijne ſlagen beide niet verſchoonen, ſcheide die van malkander; en die den laeſten houw had bekomen, vergat den anderen ook niet met gelijkken ſtreek van ſijn ſwaerd te treffen. Kort, mijne Heeren, ik vertrouw niet, dat voorheen oit ſulken gevecht mag geſchied zijn; want het duurde twee groote uuren, dat men noch wel weinig voordeel kon ſien, dewijl yder ſich ſoo wel wiſt met ſijn ſchild te beſchutten, en ſijnen Vyand met den ſwaerde te verſetten, dat het ſcheen dat ſy gelijkke ſterkte en konſt door malkander gebruikten. Het is niet ſonder dat *Lycungs* harnarſch lang voor de andere met bloed wierd geverwt en beſprongen; en dat ik ook dikwils bemerkte, dat hy de ſlagen niet meer ſoo yverig als ten eerſten verſette, maer gelegentheit ſocht om friſſche lucht te ſcheppen, waer mede hy toch ten laeſten niet had mogen beſtaen, dewijl men aen de twee andere niet de geringſte vermoeitheit gewaer kon worden; nu dat ook *Zungthe* van wegen het veel bloeden, daer hy ook eenige wonden ontfing, niet meer ſoo harde ſlagen van ſich liet ſien. Ik ſag ook met grooter vreugden, dat de hardigheit van mijn Heers harnaſch vele doodelijke wonden deed af-ſteuiten, waer over ik van herten de goede genegentheit van die in de Stad *Peking* roemde: Doch ik wil my niet lang by dit gevecht ophouden, dat ſich volkomen tot mijn Heers Zege neigde, daer *Lycung* het ſwaerd naeuwlijks meer houden kon, en *Zungthe* meer teekenen gaf van ſich daer mede te beſchutten dan ſchade te doen. Mijne vreugde was wel niet te beſchrijven geweeſt, indien ſy niet op een oogenblik in groote treurigheit verandert had; want *Roxdn* quam met tien of twaelf ruiteren in volle ſporen naer ons toe

gereden, als ik hem tegen reed, doch hy ſelfs luide tot my roepende: Ach, *Exton!* moet dan mijn Heer ſijn leven ſoo ellendig laten, en ſoo vermoord worden? Wat leven? Wat moord? riep ik tot hem, hy is nu al gelijk een overwinnaer: Siet daer, mijn Vriend, hoe ſy nu al wijkken! *Roxan* antwoordde my niet, maer naderde in vollen ren tot het gevecht, ſeggende: Houd op, mijne Heeren, daer is een verradery onder de hand; want dewijl ik ſie, dat dit is verdicht, ſoo twijffel ik aen het overige niet meer. Mijn Heer te rug wijkkende viel hem in de reden, vragende; Wat is 'er dan onder handen? *Hunghan* heeft de Princes *Saphothiſphe* doen gelooven, antwoordde *Roxan*, dat in dit gevecht *Lycung*, door daer toe beſtelde Ruiteren, ſoo wel *Eyquan* als *Zungthe* gedoodet heeft, op dat hy de Princes alleen mogt beſitten. Gelijk ſy ſulks nu geloofde, dewijl ik het bekrachtigde, hoe mijn Heer my geſeit had, dat die ſtrijd beſtemt was, ſoo viel ſy eerſt in onmacht; maer *Hunghan* verquikte haer, en ſloeg voor, op dat ſy *Lycungs* handen ontvlieden mogt, dien ſy ſeer haette, met hem en ſijne Moeder na het Vorſtendom *Honan*, en van daer noch verder na hem wel bekende, maer ontoegankkelijke plaetſen te trekken. Hier was de vrage niet, of men dat aen ſou gaen, of niet; maer met eenen vielen ſy op de nu al bereid-ſtaende Wagens, en de Princes *Saphothiſphe* kon my naeuwlijks bevelen, mijn Heers lichaem ('t welk ſy met vele tranen voortbragt) wel te doen begraven. Ach! ſei *Zungthe* wy zijn bedrogen: wat geld het, ſprak *Lycung*, daer is onder het geheele *Taiminiſche* Geſlacht niet een eerlijke druppel bloeds meer voor handen: ik heb ſelfs diergelijkke gedachten al van *Hunghan* gehad. *Eyquan*, die van ontſteltenis niet meer kon ſpreken, liet Swaerd en

Schild

Schild vallen, en het ſcheelde weinig of hy ſoude mede van 't paerd zijn getuimelt; doch hy hervatte ſich ten laeſten, terwijl hy met ſuchtender ſtem ſeide: Tſa, Gy Ridders! het koomt ons toe haer weder te redden, en geenſins te lyden dat deſen Roover haer ſou genieten; doch dewijl wy niet weten wat weg ſy genomen hebben, ſoo moeten wy ons verdeelen. Ik ben bereid, ſprak *Zungthe*, en hier op wilden ſy van daer ryden, maer *Lycung* riep: Wacht gy Ridderen, en ſweerd my hier by dit bloedig ſwaerd, dat in geval iemand van ons haer vind, en weder in ſijne macht bekoomt, hy haer geen geweld ſal aendoen, noch eenig voordeel van ſijne macht gebruiken, eer wy deſen aengevangen kamp hebben beſliſt. Dewijl dit billig is, ſeide mijn Heer, ſoo laet ik my dat wel gevallen. *Zungthe* keerde ſich ook, en ſy leiden alle drie de vingers op 't Swaerd, en ſwoeren ſulks by de hoogſte en machtigſte Goden. Hier op quamen wy by het Krijgsheir aen, en ontboden de Voornaemſte Bevel-hebberen en Overſten voor ons, en haer over ons ongeluk berichtende, vermaenden haer vlyttig het krijgs-heir wel in acht te nemen, terwijl wy ons werk wilden maken van de Princeſſen uit *Tangut*, *Saphothiſphe* en *Phareſſes* weder te redden.

Gelijk ſy nu ſulks ſwaerlijk en ten duurſten belooft hadden, ſoo nam yder tot ſich ontrent hondert wel-beredene Ruiters, en ſy trokken verſcheide wegen heen: *Zungthe* gelijk wy vernamen, kon van wegens de wonden niet verre ryden; maer *Lycung* moeſt dien ſelfden dach, om ſich wel te laten verbinden in 't leger blijven: eene wonde, veroirſaekte mijn Heer ook eenige moeielijkheit, maer de liefde verſoette evenwel noch eenigſins die ſmerten. Wy quamen ſommige mijlen met een

ſpoedige weg tegen het Landſchap *Honan* aen; en kregen ook kundſchap dat ſy dien ſelfden weg hadden genomen, waer over wy niet weinig verheugt wierden, en volgden immers ſoo veel als onſe paerden uitharden konden; maer dewijl die vluchtige geduurig verſſche paerden en wagen bekomen hadden, ſoo behielden ſy altijt noch meer de voortogt.

Twee dagen daer na quam *Zungthe* tot ons, die ook kennis had ontfangen van dat ſy deſen haren weg hadden gehouden. Geduurende deſe reiſe heb ik mijn Heer geen tien woorden hooren ſpreken; maer als hy *Zungthe* ſag, viel hy hem om den hals, en ſeide: Liefſten Vriend, van een gelijk Noodlot, want ik u billig ſoo noemen mag, dewijl, naer ik ſie, de ſchikking des ſelfs niet toelaten wil, dat wy waerachtige Vrienden ſouden zijn; ik verheug my in mijn grootſt ongeluk u by my te ſien. Mijn waerden Vriend, antwoordde hem *Zungthe*, met noch meer Liefds-betuigingen, hoewel de ſchikking des Noodlots door de liefde ons wil verbieden, malkander niet als waerachtig beſtandige Vrienden te beminnen: nochtans ſal het my nimmer konnen dwingen, dat ik uw rechte Vriend niet ſou weſen; en of wel het niet ſeer gelooflijk ſchijnt, dat twee Medevryers, om eene onvergelijkkelijke Schoone, malkander goet ſouden willen, ſoo gelooft my toch, dat ongeacht ik die Princes tot aen mijn doot ſal bekampen, en haer niet anders kan laten, ſoo wil ik noch uwen Vriend ſterven: en op dat eindelijk de doot onſen ſtrijd eindigen mag, ſoo bid ik u, my onvervaert die aen te doen, 't welk my ſonder overlating van *Saphothiſphe* de liefſte vriendſchap ſal zijn; ja ik ſal my gelukkig achten van een ſoo lieven dapperen hand te ſterven. Dat willen de

Goden

Goden nimmermeer, viel hem mijn Heer in de reden, veel weiniger dat ik het geringste voordeel over u sou willen nemen: en gelooft my seker, hoewel ik *Saphothisphe* nimmer laten kan, dat ik noch wil en wensch, dat yder slag die ik in het kampen van u sal ontfangen, my den doot aenbrengen mogt; en elken die ik u geef, schier tegen mijn wil, als tegen mijnen liefsten Vriend volvoere: maer wat sou ik meer seggen, alles wat my u te lieven verbind, wederspreekt my insgelijks. Laet ons dan aldus, ô *Zungthe!* de schikking des Noodlots met gedult verwachten, en alles op onsen hard gesworen eed laten bestaen. Alsoo betuigden sy van nieuws malkander hare toegenegentheden, en reden in een geselschap t'samen voort, tot dat sy niet verre van de Stad *Jancheu*, de Vorstin *Vancheu* achterhaelden, maer niet weinig ontstelt wierden, als sy noch de Princes noch *Hunghan* by haer aentroffen.

Vancheu, die een eerlijke Vrouw was, wilde aen onse Helden de rechte waerheit openbaren; diershalven berichtede sy, dat haer Soon seer op de Princes *Saphothisphe* verlieft was; en dat hy haer onder valsch bericht, als of *Lycung* u beide had laten vermoorden, met haren goeden wille met sich van het Krijgs-heir genomen had, in meening van hier na toe te vluchten: Doch als hem des Keisers liefde tot de Princes, en den haet tegens hem selfs te wel bekent, en hy ook wel versekert was, dat'er geen plaets in *China* sekerder, als wel in de grootste Stad *Peking* kon wesen, waer hy selfs vele Vrienden had, soo verkoos hy die selfde om sich t'onthouden; en de Princessen moesten, hoewel tegen haren sin, hem vergeselschappen. Maer ik, voer sy voort, vertrouwde des Keisers toornigheit niet, en wilde soo seer dicht ontrent hem niet komen, en besloot liever

hier na toe by mijnen Broeder te vluchten, ook dikwils en veel genoeg mijnen Soon *Hunghan* van sijne vorige liefde afradende, maer ik kreeg geen gehoor noch tusschen-spreken; en moest tegen mijnen wille van die Princessen scheiden, die berouw genoeg over hare licht-geloovigheit hadden. Op dese reden stonden onse beide Helden als verrukt, en sagen malkander sterrelings aen, tot dat *Eyquan* eindelijk bedroeft genoeg aenving: Alhier hebben wy nu al te lang geweest, en eenen soo wijden weg te vergeefs genomen, sonder onse te rug reise verder te versuimen, sich na *Vanchen* wendende: De Goden willen het uwen Soon vergeven, dat hy ons soo swaer heeft konnen beleedigen: maer dewijl den toorn der Goden gewis, gelijk hy selfs bekent, over het *Taiminische* Geslacht eenmael sal los breken, soo sal hy dan sonder twijffel ook niet vergeten worden, indien hare wetten anders rechtveerdig zijn. Hier mede namen sy afscheid, en wy spoedigden ons snelder te rug dan wy gekomen waren.

Wy hadden vele dach-reisen, soo wel in de heen als weder reise toegebragt. Kochten ons frissche paerden, dewijl de andere gants afgereden waren, en die leiden vele mijlen weder onder ons af; en wy leefden gestaeg in de hoop, haer met ons groot Krijgs-heir noch eenmael uit de Stad *Peking* te verlossen. Het was niet sonder dat soo wel mijnen Heer als *Zungthe* wonderlijke gedachten invielen, als of *Hunghan* de Princes voor *Zunchin* na *Peking* gevoert mogt hebben, en hy haer alsoo in desen langen tijt tot sijne liefde gedwongen; of ook, dat dese *Hunghan* selfs voor sich dit in 't werk mogt gestelt hebben, want sijne vermeteltheit was haer genoeg bekent. Met sulke en diergelijke gedachten quamen wy eindelijk aen den Vloet *Crocens*, en naeuwlijks

had-

hadden wy dien bereikt, of ſagen niet wijd van ons in een boſch, eene tent opgeſlagen; en wy hoorden daer in eenig gerucht of gekerm van Vrouws-perſoonen. Of wel *Zungthe* nu voort-trekken wilde, ſoo ſeide hem mijn Heer: Neen, neen liefſten Vriend, ik moet weten wat dit te bedieden heeft; want ik gedenk noch gants wel, wat my met u voorheen by deſen Vloed is gebeurt, daerom moet ik ſulks wel in acht nemen, op dat ik diergelijkken toeval niet van nieuws mag ontmoeten. Alſoo reden ſy t'ſamen daer heen; maer wat geſchiedde daer? wy ſagen in de ſelfde tent eenige Vrouws-perſoonen, onder welke de Princes *Affelde* en *Philene*, als ook *Carreſſe* en *Nerangu*, die beide op d'aerde lagen. Wy hadden naeuwlijks onſe Swaerden ontbloot, of vonden vele Vyanden rontom ons, die met ſulken ſtoutmoedigheit op ons toeſetteden, dat wy na 't gevecht van een uur, genoeg te doen hadden met deſe alle te overwinnen, daer ondertuſſchen vier van de onſe verſlagen, en wy andere alle te ſamen verwondet wierden.

Het was niet ſonder dat wy of verlieſen, of de vlucht hadden moeten kieſen, indien niet *Affelde* en *Philena*, die beide gebonden Vorſt en ontbonden, nevens ons den Vyanden ſulke harde ſlagen gegeven hadden, dat de meeſte verſlagen bleven, en weinige ſich met de vlucht reddeden. Het eerſte was, hoe deſe Vier mijnen Heer als ſy hem erkenden, te gelijk van vreugden omhelſen wilden; daer *Zungthe* ſijn deel van de eere mede genoot, wanneer ſy vernamen wie hy mogt zijn. Hier na als wy begeerig waren te weten, hoe ſy in dat ongeluk mogten geraekt zijn, ſoo verhaelden ſy ons: Na dat ſy een tijt lank tot *Fokien* ſich hadden opgehouden, dat ſy daer waren gekomen uit hoop van door *Hunghans* hulp, die een na-bloedverwant was

van *Carresse*, by den Keiser eenig voorschrift aen de Koningin *Pentalisea Affeldes* Moeder te verkrijgen, om hen hare bedrevene misdaed te vergeven, en weder in genaden aen te nemen; en dat sy ook dies te meer dese hoop gehad hadden, dewijl *Hunghan* haer had na *Peking* ontboden, maer sy waren daer naeuwlijks twee dagen geweest, of hy liet by nacht haer weten, dat hy by den Keiser in groote ongenade stond, en bevreest was van om te komen: insgelijks gaf hy ons den raed, dat wy uit eenige oorsaken ons niet langer daer selfs vertrouwen souden, maer met hem na *Fokien* vlieden; dierhalven versuimden wy daer niet lang, en begaven ons na sekere plaets, wat van *Peking* af-gelegen, tot hem, maer wierden seer ontstelt, als wy de twee Princessen uit *Tangut*, nevens Prins *Mangin* en *Orlampe* voor haer, by *Hunghan* vonden. Wy hadden niet wijders na sijn ongeluk gevraegt, maer vloden nevens hem op het beste wy konden. Maer als wy niet verre van den Vloed waren aengekomen, wierden wy op dese zijde van den Vloed betrapt, van des Keisers benden die haer na geset waren: en of 'er nu wel een ongelijkheit des stryds te sien had geweest, dewijl sy wel ses mael sterkker dan wy waren, soo maekten wy dien noch wel een half uur twijffelachtig, tot dat wy ten laesten geene uitkoomst meer sagen; en soo begaf sich *Hunghan* met beide de Princessen en *Orlampe* (die niet als de andere by 't gevecht geweest hadden) met sneller spoed in het schip, en voeren den stroom haestig af. Prins *Mangin*, die seer dapper met haer tot grooter verwondering gevochten had, en *Orlampe* van sich ontvoert sag, reed eerst langs den oever by het schip heen, maer sprong ten laetsten met volle sporen in den Vloed, en quam tot sijn geluk aen

het

het ſchip. Daer had men wel van verre konnen ſien dat hy *Hunghan* by den hals vatte om hem in 't water te werpen; maer *Orlampe* kon ſulks met haer bidden verhinderen. De grootſte hoop der Vyanden had ſteeds langs het water gevolgt, op hoop van het ſchip noch te betrappen, en d'andere op d'eerſte plaets weder by te komen, en die voorts na *Peking* te voeren, waer het vonnis over ons einde al geſtreken was.

Eyquan kon aen deſe redenen niet langer gehoor geven, en vraegde haeſtig wanneer ſulks geſchied was? Giſteren ontrent deſe tijt, antwoordde *Affohde*. Wy moeten, ſchoonſte Princes, ſprak mijn Heer tot haer, deſe Princes na volgen, om haer uit des Verraders *Hunghans* handen te trekken. Als ſy ons nu te verſtaen gaven, dat ſy ons geſelſchap wilden houden, ſoo verlieten wy deſe plaets, en begaven ons aen de Vloed in een ſchip, daer wy dan alſoo met de ſtroom dach en nacht ſterk afvoeren: Waer op mijn Heer en *Zungthe*, eenſdeels onſe lieden naer het leger te rug ſonden, en hare Bevel-hebberen en Overſten lieten boodſchappen, dat wy noch eenigen tijt ſouden uit blijven, en ſy onderwijl de ſchattingen van de Landſchappen *Xancy* en *Xency* ſouden invorderen; ook wanneer *Pacoro* hulp van haer begeeren mogt, ſulks wel in acht te nemen, en dan haer alle noodwendigheden te willen verſorgen.

Wy waren nu wel vier dagen den ſtroom afgevaren, en ontrent tegen over de Stad *Hoigan* gekomen, ſagen wy daer eenige Ruiters opwaerts rijden, welke wy giſſing maekten, dat ſy de ſelvige ſouden weſen, die *Hunghan* vervolgt hadden; alſoo riepen wy tot haer: Of ſy den Vorſt *Hunghan* niet gekregen hadden? Een van haer ant-

antwoordde ons; dat hy nevens sijn geselschap in de mond van de rivier, een *Japans* schip had gevonden, en daer op met volle zeilen, dewijl de wind goed had geweest, na *Japan* was gevaren, en dat sy om hem te volgen geen bevel gehad hadden. Op de verandering van *Eyquans* en *Zungthes* aengesichten, kon men licht merkken dat dese reden haer in verwerring bragt. *Zungthe* ving hier op aen: Voor mijn deel wil ik haer ook tot aen het einde des weerelds volgen. Het is onnoodig sulks te seggen, maer mijn hert gebied in der daed sulks te volvoeren: En wy andere, seiden sy al te samen, volgen u overal. En foey my, dat ik *Hunghan*, seide *Carresse*, over dese misdaed niet heb bestraft; want my dacht genoeg te gevoelen, dat hy niet quade ranken omging. Maer och gaven de Goden, dat ik geweten had, dat mijnen Vriend *Eyquan* hier door had beleedigt geweest, *Hunghan* sou mijne hand niet ontkomen hebben. Gaven nu de Goden, viel *Eyquan* hem in de reden, dat dese booswigt hier in sijn geweld niet misbruikte, of haer ten minsten niet met sijn valsche tong, gelijk hy ons heeft gedaen, mogt bedriegen. Noch het een, noch het ander, seide *Affelde*, hebt gy u mijn Vriend niet te vreesen: want Prins *Mangin* sal hem het eerste niet toelaten, dewijl hy voor hem, als een vertzaegden, seer bevreest is; en vorders heb ik gemerkt, dat hem de Princes met geen gehoor verwaerdigt, noch hem de genade gebeuren laet, van haer ontbloot aengesicht te sien, 't welk sy hem altijt verbergt, waer over hy niet weinig bekommert geweest is. Sulke vertzaegde lieden, voegde *Zungthe* daer by, hebben de gewoonte, wanneer 't geweld haer in de hand is gekomen, het selfde niet geern te la-

ten

ten varen, maer maken tegen alle weder-ſtrevingen daer mede haer voordeel te doen. Of my wel Prins *Mangins* deugden bekent zijn, wie weet noch, of hy ſich met ſijne *Orlampe* niet licht ergens anders heen heeft begeven. Soo veel heb ik van *Orlampe* vernomen, ſeide *Philene*, dat ſy nimmer de Princes *Saphothiſphe* ter liefde van *Eyquan* verlaten wil. Ha! viel haer *Zungthe* in de reden, terwijl hy *Eyquan* omhelſde, tot hem ſeggende; Dies te meer ben ik u verbonden, dewijl uwe vriendſchap met *Orlampe* my deſe vreeſe beneemt. Hier op ſond mijn Heer my na *Hochang*, daer ſelfs een ſchip na *Iapan* te huuren. Ik vond tot allen geluk een dat zeil-vaerdig lag. Wy bedongen ons daer op, en quamen met goeden wind, binnen ſes dagen in een goede haven. Daer ſelfs vernamen wy niets; en beſloten ons te begeven na de Hooft-ſtad des Keiſerdoms, *Iedo* genaemt. *Nerangu*, wien de gelegentheit van dit Land wel bekent was, verſchafte ons alle noodwendigheden, als paerden, en anderſins, wat tot deſen tocht wierd vereiſcht. *Affelde* en *Philene* die van der jeugt af alle Ridderlijke oeffeningen geleert hadden, gebruikten ſoo wel harnaſch, ſchild, en lancie, als wy andere.

Soo als wy nu tot *Iedo* aengekomen waren, namen wy ons verblijf in een bequame herberg, waer *Nerangu* ſelfs goede kennis had. En of wy nu al groote moeiten deden, ſoo konnen wy toch niets van haer vernemen, en wy wierden voorts geſint ons na *Miaco* te begeven. Maer *Affelde* hield hard by ons aen, dat wy het groot Schouw-ſpel, 't welk na vier dagen gehouden ſou worden, toch mogten by-woonen, en onſe ſterkte tegen de *Iapanſche* Ridderen proeven. Wy konden haer dat niet

wel

wel afslaen; aldus vercierden wy ons ten besten tegen 't voorseide Lust-spel. Wy sagen 's daegs te voren, hoe heerlijk en kostelijk alles daer toe wierd bereid, soo dat wy ons niet genoeg over de pracht der *Japonders* verwonderen konden, en het ons niet berouwde, dat wy om dit aen te schouwen, dese weinige dagen vertoefden.

Als nu de dach en de uur om dien aenvank te maken gekomen was, soo had sich *Affelde* met een seer prachtig Harnasch vol edele gesteenten wel beset uitgerust. Sy kocht een sneeuw-wit paerd, twee dagen te voren, voor een goet stuk gelds, dat dan een seer schoon beest was. Wy wierden dusdanig te rade, dat wy vijf, ons voor hare Ridderen uitgeven wilden; en waren ook al t'saem voorsieelig genoeg uitgerust. En of wel mijn Heer slechs een gants swart harnasch had, soo lieten toch de groote bossen witte pluimen, die van sijnen helm af-hingen, niet na, dat men de aengename stant van sijn wel-gemaeckt lichaem niet ten vollen in acht nemen kon. *Zungthe* was even alsoo beharnascht, maer in plaets van een witten, gebruikte hy een rooden veder-bos. Wy begaven ons alsoo in goeder Orden na het Park, aen wiens einde een groote vergulde pilaer stont, waer een silver schild met een grooten gouden keten was aengehecht; waer op met groote goude Letteren dese woorden te lesen waren:

De Stadhouder der groote Godtheit des Japanschen Rijks, Dayro *genaemt, heeft dit Schouw-Spel ter eeren van Sijnen Soon den Japanschen Keiser* Chiongon *doen aenstellen, om de onvergelijkkelijke Schoonheit sijner weder-gevonde Dochter, tegen een yder met stompe Lancien te laten bekampen.*

Wy

Wy ſagen niet wijd van ons, op een verheven ſit-plaets, die met ſchoone tapijten behangen was, deſen Heiligen *Dayro*, den Keiſer, en vele Vrouws-perſoonen, die toch meeſt met ſleuiers bedekt waren. Het park wierd haeſt geopend, en een ontelbare menigte Ridderen, die alle treffelijk bereden, en noch ſchoonder beharnaſcht waren, hielden ſich daer by op de groote plaets. Een van haer liet ſich by den *Dayro* aengeven, berichtende, dat het tegenwoordig gants geſelſchap verſamelt was: waer van een deel de Princes *Gammellas* ſijnes Dochter onvergelijkkelijke ſchoonheit tegen alle en een yder te verdedigen bereid waren, 't welk hem met een wenk wierd toegelaten, waer op ſy ſich alle naer het park begaven. Wy ſagen malkander aen, wat wy doen ſouden: Mijn Heer beval *Roxan* den aenvang te maken, die ſich met eenen binnen het park begeven wilde; maer hy wierd daer in verhindert en na den *Dayro* geweſen, die hem, na dat *Roxan* ſijnen helm aen 't geſicht had moeten opſlaen, in deſer voegen aenſprak: Ridder, van waer zijt gy? Hoe word ook uwe gemeende jonkvrouw genoemt, welke gy tegen de onvergelijkkelijke Schoonheit mijnes Dochters handhaven wilt. *Roxan* antwoordde met diepe eerbiedigheit: Heilige Majeſteit, (want ſoodanig moet men hem noemen) ik dien een Prins uit verre landen (op *Affelde* wijſende) die my geen verlof heeft gegeven om ſijnen noch mijnen naem te ſeggen, ook heb ik geene voor welke ik tegen uwe Heilige Majeſteits Dochters ſchoonheit ſou vechten, maer koom alleen om mijne Lancie tegen een Ridder in het perk te verſockken. Soo ſult gy moeten afwijkken, ſeide de *Dayro*, en aen eenen anderen, die eene ſchoonder te hebben meent, uwe plaets over laten. *Roxan*

quam

quam met onſe verwondering weder tot ons, en gaf ons de reden van den *Dayro* te kennen. *Carreſſe* verſocht *Eyquan* en de andere, *Roxans* plaets te bekleeden, 't welk in 't begin *Affelde* niet toelaten wilde; maer ten laeſten noch dat inwilligende, ſwenkte hy ſijn paerd daer op naer het park. Hem wierd insgelijks het teeken gegeven, om voor den *Dayro* te verſchijnen, die hem ook ſulke vragen deed; waer op hy hem heeft geantwoord: Hy was een Vorſt uit *China*, en wilde voor de Schoonheit van ſijne Lieffte vechten; daer op wierd hem terſtond vergunt tot het park in te ryden. *Carreſſe* ontfing met ſeer goede bequaemheit ſijn wederpartie, en leide hem ſachtjes achter ſijn paerd in het zand, ſoo dat hy naeuwlijks tyd had om op te ſtaen, en een ander ſijne plaets in te ruimen. Hem volgden noch acht Ryderen, ſonder dat ſy meer voordeel dan d'eerſte hadden. Des negenſtens Lancie brak nevens *Carreſſes*; en na dat ſy nieuwe Lancien hadden genomen, rendden ſy ſoo ongeſtuimig op malkander los, dat ſy beide met hare paerden over hoop vielen. *Carreſſe* richte ſich terſtond weder op, trok ſijn Swaerd uit, en wilde dus daer mede ſijnen Vyand aengrypen: maer ſoo wel de *Dayro*, als de gene die Scheids-lieden deſes Schouwſpels waren, lieten ſulks niet toe, berichtende, dat dit een Luſt-ſpel, en geen bloedig gevecht weſen ſou; en alſoo moeſt *Carreſſe* tegen ſijn ſin ſich uit het park begeven; maer aen ſijn weder-partie wierd een verſch paerd vergunt en nieuwe Lancie gelangt, 't welk *Carreſſe* ſeer verdroot, terwijl die geen voordeel over hem had behaelt. Doch *Affelde* viel hem terſtond in de reden, ſeggende: Ik wil uwen ſchimp, mijn Lieffte, ras wreken;

ſy reed na den *Dayro*, en ſprak hem dus aen: Of ſchoon men mijnen Dienaer ſijn voordeel benyd heeft, en hem bevolen uit het park te wijkken, ſoo ben ik toch gekomen, als eene van Koninklijken bloede uit *Suchuen*, om ſijnen ſchimp te wreken; en alſoo begaf ſy ſich onbeantwoord naer het park, en bejegende haer tegendeel met ſulken ſterkte, dat hare Lancien ras in ſtukken ſprongen; doch met de ontfangene nieuwe troffen ſy malkander gants ongelijk. *Affelde* wierp dien wel ter aerden, maer daer en tegen wierd haren helm by 't geſicht ſoodanig getroffen, dat die haer van 't hooft viel, en ſy gants ontbloot van yder wierd aengeſien. Daer waren met eenen eenige die haer kenden, en voor de Princes van *Suchuen* uitriepen. De *Dayro* en de Keiſer lieten haer met groote eerbiedigheden op hare koſtelijk vercierde hooge ſit-plaetſen noodigen, en met noch grooter Vriendelijkheit ontfangen. *Zungthe* wilde onderwijl hare plaets in het park vervullen, reed tot den *Dayro*, en ſeide: Ik, een Prins uit *Tartarien*, vecht voor mijnes Princeſſens overgelijkkelijke Schoonheden tot in het graf; waer op hy ſich terſtond naer het park begaf: hy trefte ook menigmael, en leide geſtaeg ſijne tegen-ſtrydige ſoo ſuiverlijk ter aerden, dat men niet het geringſte gebrek van eenig wankelen noch vermoeidheit aen hem kon bemerken, dat in alle de Aenſchouwers een hooge verwondering verwekte. Maer een Ridder, die een Vorſt was, en van wegen ſijne dapperheit en ſterkte ſeer beroemt, kon deſes Vremdelings ſoo lang behoudene eere, niet verder aenſchouwen, daerom hy tot den *Dayro* rydende, ſeide: Uwe Heilige Majeſteit ſiet nu oogenſchijnelijk, dat deſe Vremde in de Renbaen met de Lancie onmenſchelijke dingen doet, en ik oirdeel dierhalven, dat hy

een toovenaer moet zijn, die slechs in 't breken der Lancie de Zege kan behalen. Uwe Heilige Majesteit vergunne my, dat ik voor de onvergelijkkelijke schoone Princes *Gammellas* Schoonheit, met den Swaerde tegen hem mag strijden, en alsoo den schimp onser aller Ridderen redden. Ik ben daer in te vreden, seide de *Dayro*: maer *Themar* (want soo was hy genoemt) siet toe wat gy doet, want hy een manhaftig Ridder schijnt te zijn. Of nu wel dese *Themar* sulks niet beantwoordde, maer met smadelijk lacchen van daer ging, soo liet hy sich toch den Ren-kring openen, tot *Zungthe* seggende: werpt uwe betooverende Lancie van u, en versockt of gy uw leven met uw Swaerd tegen het mijne beschutten moogt: want ik wil de smaedheid, onse *Japansche* Ridderen aengedaen, met uwen doot wreken. *Zungthe* had hem naeuwelijks gehoort, of hy liet sijne Speer vallen, en vatte daer-en-tegen sijn Swaerd, maer hy gebruikte dat soodanig, dat *Themar* wel sou gewenscht hebben, dat hy dese wraek niet op sich genomen had, maer het was te spade. *Zungthe* had hem niet alleen sijn harnasch gants met bloed beverwt; maer hem ook naer het ontfangen van eenige wonden in korter tijt soo toegestelt, dat hem geen hoop van te leven meer voor handen was. De *Dayro*, die desen *Themar* lief had, en hem sijn leven geern verschoont sag, beval dat men hem sou redden. Daer quamen dan twaelf Ridders te gelijk in den Kring. Als sulks mijn Heer, *Nerangu*, en wy andere sagen, drongen wy mede na binnen: Alleen *Eyquan*, *Nerangu*, *Zungthes* Dienaer, en ik, hadden nu 't geluk om daer binnen te komen: Mijn Heer beval ons laeste twee, den ingank tot dat Park wel in acht te nemen, op dat'er geene andere meer inbreken mogten. Maer hy en

Neran-

Nerangu als ſy ſagen, dat die twaelf *Zungthe* (dewijl hy ſich niet opgeven wilde) vyandelijk aengegrepen, quamen hem ſoodanig te hulp, dat in gants korten tijt deſe twaelf het leven daer laten moeſten. Mijn Heer bedreef daer weder recht Leeuwen-daden; want na dat ſich vele te voet over de palen des omgetuinden krings wierpen, om de haren by te ſtaen, en onſe Helden ter neer te vellen, ſoo moeſten ſy dat alle met hare halſen betalen. Tot hier toe hadden ſoo wel de *Dayro* als de Keiſer met grooter verbaeſtheit onſer Heeren daden aengeſien; en of ſy wel alle het park beſtormen wilden, ſoo kon de *Dayro*, als een rechtveerdig Heer, ſulks noch niet toelaten; of ſchoon de Keiſer het wel geern geſien, en ſulks uit te voeren nu al bevolen had, ſoo dat de onſalige daer toe drongen, de palen neder rukten, en tot onſen gelukke, *Carreſſe* en anderen ruimte gaven om tot ons te naderen. Maer het liet ſich niet weinig korts-wijlig aenſien, als men bemerkte, dat geene van de *Iaponders* het hert hadden om onſe Helden aen te grijpen, ſoo ſeer vreeſden ſy voor hare bloedige Swaerden, welke wy haer met een geduurig toewijnkken toonden, op dat ſy mogten naderen die luſt hadden om de ſelfde te proeven: doch ſy hadden een groot deel daer ſoo veel van geſmackt, dat ſy niet meer daer toe beluſt waren; maer d'ontallijke hoop ſou noch ten laeſten d'overhand genomen hebben, indien niet de *Dayro* met ſijne Dochter in een draegſtoel genadert, alle de *Iaponders* vriendelijk had toegeſproken, en het onrecht den onſen aengedaen haer klaerlijk voor oogen geſtelt, terwijl hy ſeide: Edele *Iaponders*, wy konnen niet loochenen, dat wy deſe Vremdelingen tegen alle weerelds rechten, en tegen alle Ridderlijk gebruik, onredelijk bejegent

hebben, wanneer wy *Themar* met twaelf andere, eenen Ridder in den opentlijken Ren-kring vyandig ſagen aengrijpen, hoewel ſy ſchoon geen ander bevel hadden dan haren ſtrijd te ſteuiten; doch ſy zijn ook over hare miſdaed van de Goden geſtraft geworden. En dewijl wy den toorn onſer Goden niet verder over ons mogen halen, ſoo moeten wy deſe beleedigde Ridderen met vriendelijkheit bevredigen. Tot dien einde heb ik mijne Dochter mede gebragt, haer den prijs deſes Luſt-ſpels, doch dat haeſt in een treur-ſpel verandert ſou zijn, ſelfs over te geven, en haer te verſoenen van 't gene daer wy niet Riddermatig ons in hebben vergrepen. Soo haeſt als mijn Heer, of *Eyquan*, deſe redenen hoorde, ſloeg hy 't geſicht ſijnes Helms om hoog, reed tot hem en ſeide: Hoogmagtige *Dayro*, Uwe Heilige Majeſteit mag verſekert zijn, dat wy niet anders alhier gedaen hebben, dan wat de achting van onſe eere en leven vereiſcht, en dat wy noch vrywillig aenbieden aen de loffelijke *Japonders*, volgens rechtmatige wetten in de gantſche weereld, alle misbedrijven, die men ons ſou willen opleggen, tegen een ygelijk in een recht Kamp-gevecht Ridderlijk te verdedigen; dat Uwe Heilige Majeſteit door ſijne Dochter ons den prijs onverdient toe te eigenen gegeſint zy, doch wy die eerens-halven ons hooglijk bedankken: en dewijl wy hier niet om eenige gaven of prijs te winnen verſchenen zijn, ſoo wenſchen wy, dat deſe Edele *Iaponders*, ſulks in onſe plaets mogen ontfangen. Onder deſe redenen had ſich de Princes *Gammellas* met ontdekten aengeſichte, uit den draeg-ſtoel met den opgeſetten prijs verheven. Maer wat geſchiedde daer: wy wierden al teſaem niet weinig ontſtelt, wanneer wy
deſe

dese *Gammellus* de Princes *Saphothisphe* meenden te wesen.

Mijn Heer, die haer naest was, sprong van het Paerd, en wierp sich aen hare voeten, dien *Zungthe* spoedig volgde, en beide te gelijk soo veel herts-brekende woorden uit bragten, dat sy lichtelijk selfs niet wisten wat sy seiden; en ook van niemand, wegens het Volks geroep en geschreeuw gehoort konden worden. 't welk den *Dayro* dan oirsack gaf, om die Princes weder in sijnen draeg-stoel te nemen, en sich naer het Slot te begeven, waer heen de Keiser sich al had laten geleiden. Wy reden ook gesamentlijk weder na onse herberg, en vernamen met verwondering van eenen *Iaponsche* Ridder, die met *Nerangu* voorheen kennis gehouden had, dat dese Princes des *Dayros* Dochter, even voor acht dagen eerst was weder gevonden geworden, en dat sy nu aen den Keiser soude trouwen. Wy wisten in 't eerst niet wat wy besluiten dorsten, en moesten dat gelooven, of schoon onse oogen ons niet konden bedriegen, en alsoo vonden wy geene kleine vreese van wegen de Keiser. Wy beraedden ons, wat best voor te nemen mogt zijn, wanneer *Zungthe*, na mijn Heer, en *Nerangu*, voor het redden sijnes levens gedankt te hebben, van meening was, dat wy niet moesten ondernemen, haer anders dan door de vlucht uit des Keisers handen te rukken. Als nu even mijn Heer sijn bedenkken by-brengen wilde, soo wierd ons bericht, dat *Nito*, des Keisers jongste Broeder, met een groot gevolg, den dapperen *Eyquan* te spreken begeerde. Dit gaf ons eenigsins vremd, maer dewijl onse Helden niets achteden behalven de Princes te verliesen, soo vermoededen wy ook dies te meer, dat *Saphothisphe* den dapperen *Eyquan* bekent

gemaekt had. *Eyquan* ging hem met eenen tegen, en ontfing hem met alle eerbiedigheden, die nu aldus aenhief: De Alderheiligſte Majeſteit den *Dayro*, en d'onoverwinnelijkſte Keiſer van *Iapan*, na dat ſy zijn verſekert geworden, dat de groote *Eyquan* alhier in haer Rijk is aengeland, ſoo hebben ſy de waerheit uit ſijne huiden beweſene dappere daden genoeg wedervaren, en my als des grooten Keiſer *Chiongons* Broeder bevolen, U grooten *Eyquan* Koninklijk te eeren, tot dien einde u een groot gemak op het Slot toebereid is, met vriendelijk verſoek, my tot daer in te willen volgen. Mijn Heer bedankte en ontſchuldigde ſich deſer onverdiende hooge genaden en eeren met grooter ootmoedigheit; en gelijk wy andere het daer voor hielden, dat dit middel een gelukkigen aenvank van de verloſſing der Princes *Saphothiſphe* ſou weſen, ſoo berededen wy haeſt *Eyquan* hier toe: aldus begaven wy ons geſamentlijk met groote pracht na het Slot. Wy verwonderden ons ſeer over dat alleſins boven-prachtig getimmer, daer wy ingevoert wierden. Maer mijn Heer wierd terſtond daer op alleen voor den Keiſer geleidet, die hem aldus aenſprak: Wat voor een Godt heeft ons het geluk willen laten deelachtig worden, dat hy ons ſoo ſeer heeft begunſtigt van U grooten Beheerſcher der Zeen, en onverwinnelijken Held in mijn Rijk te ſenden? Gewis ik moet dien ſelvigen Godt gants hoog eeren. Mijn Heer, na dieper eerbiedigheit, wierd in het eerſt van wegen deſen lof wat ontroert; maer ten laeſten antwoordde hy duſdanig: Dewijl ik tot hier toe niemand in de weereld hoger als uwe onoverwinnelijke Keiſerlijke Majeſteit, en daer na mijne verlorene, en hier weder gevondene ſchoone Princes heb geacht, waer toe ik my ook

haer

haer beiden te gehoorſamen onderdanigſt over geve, ſoo heb ik nu ſoo veel te meer oirſaek, Uwe onverwinnelijke Keiſerlijke Majeſteit ootmoedig op te wachten. Niet alſoo, viel hem de Keiſer in de reden; Gy, daer Gy een beheerſcher der Zeen zijt, welke heerſchappy tienmael wijder ſich uit-ſtrekt dan mijn Rijk, moet my daerom dies te meer welkoom weſen, om dat Gy mijn Land de eere vergunt, het ſelve met uwe voeten te betreden; Maer ſeide hy weder, terwijl hy hem by der hand nam en alleen voerde: ik heb huiden geſien, dat gy voor de Princes *Gammellas*, en des Heiligen *Dayros* Dochter zijt neder gevallen, en ik verſtae tegenwoordig uit uwe reden, dat gy haer hoog achten en lieven moet, waer over ik verheugt ben, aengeſien ik geene liefde tot haer kan hebben, en nochtans den Heiligen *Dayro*, dien ik eeren moet, als een die hier in Godes plaets ſit, niet geern ſou tegen weſen, ſoo wil ik u hier mede de ſelvige over laten. Mijn Heer viel den Keiſer aen de voeten, en bedankte ſich van wegen deſe genade, doch meer verbaeſt, als verheugt. Onderdanigſt wierd hy daer op met vriendelijke lieflijke woorden van den Keiſer by de Princes *Gammellas* gebragt, waer hy ſelfs ook *Affelde* vond. De Keiſer naderde tot de Princes *Gammellas*, vatte haer by der hand, ſeggende: Siet daer *Gammellas* uwen Minnaer, den grooten *Eyquan*. Hoewel *Gammellas* blooſend wierd, ſoo antwoordde ſy den Keiſer, doch met ſachter ſtem aldus: Uwe Keiſerlijke Majeſteit heeft niet noodig my aen eenen anderen over te geven, indien ik uwe oogen niet gevalle; maer my ſlechs aen mijn Vader den Heiligen *Dayro* weder te leveren. Naeuwlijks had ſy uitgeſprooken, of mijnes Heeren moed

was in een verſlagene onmagt verandert : want na dat hy door *Gammellas* reden en ſtem erkende, dat ſy die *Saphothiſphe* niet was, ſoo kon hy ſich in 't eerſt niet genoegſaem herhalen, noch het gene gantſlijk gelooven, 't welk hy ſoo ſchijnbaerlijk voor oogen ſag. Maer *Affelde* benam hem volkomen den twijffel, met dat ſy ſeide: Het is waer, dapperen *Eyquan*, dat de ſchier bovennatuurlijke gelijkking van *Saphothiſphe* en *Gammellas*, ſoo wel mijne als uwe oogen verblind, ſoo dat ik dikwils, het geene waerachtig is, niet wel gelooven kan; doch ik heb het my eindelijk, door de Princes *Gammellas* reden, en dat ſy des Heiligen *Dayros* loffelijkke Dochter is, wel moeten ontgeven. Ik moet bekennen, ſeide mijn Heer, dat ik wel duiſend eeden geſworen ſou hebben, dat het mijne Princes ſelfs geweeſt ſou zijn, maer tegenwoordig alleen ſie ik het onderſcheid. Alſoo na eenige vriendelijke onderredingen, begaven ſy ſich nevens *Affelde* na ons anderen, als onderweeg *Affelde* tot mijnen Heer ſeide: Ik hoop, dat ik u noch heden een kleine vergelding, voor de menigvuldige dienſten die gy aen my gedaen hebt, ſal konnen bewijſen. Nu dit verſoek ik, dat gy niemand van ons deſen dach toeſpreken wilt, maer als of gy onpaſſelijk waerd, u in 't bed begeven. Mijn Heer was haer hier in te gevalle, niet wetende wat ſy voor had, en na dat hy het gantſche Geſelſchap vriendelijk gegroet had, vervoegde hy ſich met *Roxan* en my naer het ſlaep-vertrek, en berichte ons met weinige woorden, de ſoo groote gelijkheit der aengeſichten van *Saphothiſphe* en *Gammellas*, en liet niet weinige ſuchten over ſijne Princes uit vliegen, die wy volgens onſe da-

ge-

gelijksche gewoonten, met vernuftige redenen ten besten verſoeteden, dat alſoo die nacht voorby ging.

Het was naeuwlijks weer dach geworden, of *Zungthe* bevond ſich voor de deur van onſe ſlaep-plaets, en als hy tot mijnen Heer was genadert, hief hy dus aen: Hoe, mijn Liefſten *Eyquan*, is dan de Princes *Saphothiſphe*, die tegenwoordig *Gammellas* genoemt word, ons beiden ontrouw geworden, en ons verachtende, nu meenende Keiſerin van *Iapan* te ſullen zijn? Ach! dat ik dit noch beleven moet. Mijn Heer, die over deſe reden hooglijk verwondert was, antwoordde hem: Ik weet niet, Liefſten Vriend, of deſe *Gammellas*, die ſich des *Dayros* Dochter noemt, ons verradet of niet. Nu heb ik uit haren monde verſtaen, dat ſy geern den Keiſer tot een Man hebben ſou, die nochtans haer weinig acht, ſoo als ik ook haer van gelijkken, die ſchier niets geven ſou om deſe *Gammellas*, of hoe ſy ſich noemt. Maer hoe, mijn Liefſten *Eyquan*, viel hem *Zungthe* ſeer verſtoort in de reden, kond gy deſe, die ſich nu den naem van *Gammellas* geeft, ſoo licht vergeten? Ach! Gy moet ſonder twijffel onbehoorlijke dingen van haer of van den Keiſer vermerkt hebben, 't welk ik haer geenzins kan noch wil toevertrouwen. Mijn Heer gevoelde genoeg, dat hy haer voor de rechte *Saphothiſphe* hield, daerom antwoordde hy: Ik ſweer u, dat ik ſulks niet gemerkt heb; maer deſe vermelde *Gammellas* wil ik u met goeder herten wel over-geven. *Zungthe* viel mijnen Heer om den hals, en wilde de gedachten ſijnes herten met dank verder uitſchudden, indien niet *Affelde*, die even daer over quam, ſulks had geſtoort, terwijl ſy aldus ſprak: Sonder twijffel ſal *Zungthe*

van *Eyquan* de lichtſinnigheit der tegenwoordige *Gammellas*, die ſich des *Dayros* Dochter noemt, al hebben vernomen; en ook van gelijkken dat hy haer dierhalven niet meer bemint, ja wel gantſlijk den Keiſer van *Iapan*, of die haer begeert, geſint is te gunnen. Ik houde het ook daer voor dat *Zungthe* even van die ſelfde meening is: Ach! verre gemiſt, viel haer *Zungthe* in de reden; en dewijl mijn Liefſten *Eyquan* my deſe ſoo dikwils geſeide *Gammellas*, vreedelijk overlaten, en in dat geval ook onſen Eed af-hebben wil, ſoo ſal haer de Keiſer van *Iapan* nimmer beſitten. Dewijl de Keiſer niet veel om haer geeft, ſoo houde ik wel, dat *Zungthe* als Prins uit *Tartarien* haer wel ſal behouden. Hier toe hoop ik, ſprak *Zungthe*, dat mijn Vriend *Eyquan* my de behulpelijke hand bieden ſal. Neen dappere Prins, antwoordde *Eyquan* hem hier op: Wat eer, lijf en leven betreft, ben ik voor [illegible] op [illegible]fferen genegen en verſchuldigt; maer in verliefde ſaken en vryerien, weet de ſchoone *Affelde* wel, hoe ongelukkig ik by haer dierhalven voor den *Chineſiſche* Keiſer geweeſt ben; alſoo verhoop ik in dat geval van u ook verſchoont te zijn, en de Vorſt *Carreſſe* ſal u beter hier in konnen dienen. Hier mede hief hy ſich uit het bedde, liet ſich de kleederen aen trekken, en nam ter ſelfder ſtond van haer alle afſcheid, en beloofde in korten weder by haer te zijn, dewijl hy wel bemerkte, dat *Zungthe* ſich hier wat ophouden ſoude. *Affelde* volgde mijnen Heer anderhalve mijl, en verſekerde hem dat ſy *Zungthe* genoeg verder met de gelijkheit van *Gammellas* en *Saphothiſphe* bedriegen ſoude; ſoo dat hy van deſen onvergelijkkelijken Mede-vryer door ſulken middel haeſt ontſlagen ſou zijn. Of nu wel mijnes Heerens eerlijk gemoed eerſt ſwaerlijk toelaten wilde,

dat

dat dese dappere Prins soo verleid soude worden, en dat hy dierhalven hem noch wel eens een onriddermatige daed sou konnen voorwerpen: soo stelde dese *Affelde* mijnen Heer noch klaerlijk voor oogen, dat hy *Zungthe* selfs altijt had verickert, dat hy hem niet de *Saphothisphe*, maer wel die *Gammellas* over-laten wilde. Ik sal sien, sei mijn Heer, hoe dit afloopt, en wil binnen dertig dagen weder by u zijn, na dat ik wel na mijne *Saphothisphe* vernomen sal hebben; hier op namen sy van malkander oorlof, na belofte van bestendige Vriendschap.

Wy verdeelden ons in drien, als mijn Heer, *Roxan*, en ik; yder nam een *Iapanschen* Dienaer by sich, en bespraken t'saem in vier weken weder tot *Iedo* te komen, of ten minsten tyding van malkander te doen hebben. Ik begaf my naer het Zuiden aen den oever van de Zee, en doorwandelde vele havenen, doch ik kon niets van *Hunghan* noch sijn Geselschap vernemen, en quam na den verloopen tijt weder tot *Iedo*, waer ik verstond, dat *Zungthe* tien dagen daer na sijnes Houwelijks Hoogtijt sou houden, met *Gammelles*, dat in groote pracht en hooge statelijkheit geschieden sou. Na twee dagen sag ik ook mijnen Heer weder aldaer met grooter vreugden. *Affelde*, die hier af de kennis kreeg, vervoegde sich 's avonds laet by ons, en quam met de hoogste vroolijkheit ons berichten, dat in korten dit Houwelijk voltrokken sou worden, insgelijks dat *Zungthe* gewisse tijding ontfangen had, dat *Thienzar* sijn Vader doot was, en dat hy daer-entegen als Konink, of Grooten *Cham* der *Tarteren*, in sijn Rijk was uitgeroepen.

Als nu mijn Heer vraegde, of *Zungthe* dan wist, dat *Gammellas* niet de *Saphothisphe* was? Tot noch toe niet, antwoordde *Affelde*, want hy eerst voor

vier dagen intrede, als Prins des grooten Rijks *Niuche*, in *Iedo* gehouden had. Daer op vertelde sy verder, dat *Carresse* sich als een Afgesand tot den *Dayro*, als ook tot den Keiser, van wegen *Zungthe* had laten gebruiken. Onderwijl had *Zungthe* sich heimelijk gehouden, doch op bedekter wijse de Princes *Gammellas* dikwils van verre gesien; dat hy ook noch op den selvigen dach als wy van daer vertrokken waren, eenige na sijn Rijk had gesonden, om lieden en middelen tot dese noodwendige bedieningen te bekomen: maer hy is soo gelukkig geweest, dat over de vijftig Ridderen uitgegaen, om hem als haren tegenwoordig gekroonden Konink te soekken, hem hier hadden gevonden, en dat hy die tot de intrede, nevens vele Dienaren in *Iapan* aengenomen, gebruikt hebbende, den *Iapanschen* Keiser te verstaen had gegeven, dat *Zungthe* als tegenwoordigen Konink van *Niuche*, selfs sijnen Gesand was gevolgt, om de Princes *Gammellas* af te halen; dat dese *Zungthe* ook soo voortreffelijk van alle de *Iapanders* gehouden wierd, dat sy het niet genoeg uitspreken konden. Maer, seide mijn Heer noch eenmael, heeft hy dan *Gammellas* noch niet gesproken? Neen, antwoordde *Affelde*, het is in *Iapan* niet gebruikelijk, dat een voor den trouw-dach sijne Liefste opentlijk mag besoeken, nochtans laet hy niet na haer dagelijks te sien, maer niet te spreken. Ik weet niet, seide mijn Heer, of het eerlijk van my sou gehandelt zijn, een sulken dapperen Prins als *Zungthe* te bedriegen, alsoo heb ik besloten hem die dwaling t'openbaren. *Affelde* beantwoordde dit wel niet, alleen berichtede sy mijn Heer, dat de Keiser *Chingon* in twee dagen, van wegen mijn Heers haestig afreisen, sich niet had te vreden konnen stellen, soo seer was hy genegen om hem te vereeren. *Carresse* stoorde

de onse redenen, die mijnen Heer ook welkoom hiet, en sy begaven sich daer op naer het Slot.

Des morgens vervoegde sich mijn Heer weder tot den Prins *Zungthe*, die sich niet weinig over sijne wederkoomst verblijde, en in 't kort hem het geluk van den bestemden dach sijnes Houwlijks, met de gemeende *Saphothisphe*, berichtte. Prins van *Niucbe*, antwoordde hem mijn Heer, indien uwe deugden mijn hert niet gantslijk beheersch-ten, ik sou u in uwen waen gelaten hebben, en hier niet weder gekomen zijn; maer dewijl ik u veel hooger als eenig man in de Weereld, ja meer dan mijn eigen leven acht, soo kon mijn eerlijk ge-moed dat ik u toedraeg niet toelaten, dat gy alsoo bedrogen soud worden, en in plaets van de Prin-ces *Saphothisphe*, die ik toch, u nimmer voor mijnen doot laten sal, een andere, *Saphothisphe* niet gants on-gelijk, soo als dese *Gammellas* soud trouwen. *Zung-the* mijnen Heer sterk aensiende, wilde schier uit sijne oogen de waerheit lesen, terwijl hy hem half zidderend antwoordde: Ik geloof u schier meer dan de Goden selfs, en twijffel alsoo niet meer aen het gene gy segt, nu dit moet ik voorts doen, dat ik te deser uur of de Princes *Saphothisphe* sal spreken of sterven; hier op begaf hy sich terstond na hare ver-trekken, en dewijl hy haest als de Bruidegom inge-laten wierd, naderde hy tot *Gammellas*, en seide gants vriendelijk tot haer: Ach! schoonste Princes van *Tangut*, men heeft my willen doen gelooven, dat gy die *Saphothisphe* niet zijn soud, maer nu wil noch kan ik my van mijne oogen voorts niet meer laten bedriegen. Als *Gammellas* den Prins haren Bruidegom soo hoorde spreken, verschrikte sy eerst, doch einde-lijk hief sy aldus aen: Ik weet niet edele Prins, wat gy van *Saphothisphe* of de Princes van *Tangut* wilt seg-

gen,

gen, of dat gy u anders van uwe oogen kond laten bedriegen, met my voor de Princes *Gammellas*, des Heiligen *Dayros* Dochter aen te ſien. *Zungthe*, als verſtomt, beſag haer van onder tot boven, en nu niet meer twijffelende, of ſy was de *Saphothiſphe* niet, hoewel ſy haer ſeer gelijkte, ſeide eindelijk in ſich ſelven: Vervloekt moet zijn alles wat op aerden is, ja de uur ſelfs in welke ik ongelukſaligen geboren ben: wat voor een booſaerdigen Godt heeft my tot deſe dwaling verleid? En als hy ſich voorts tot die Princes keerde, viel hy haer te voet; haer aldus aenſprekende: Schoone Princes, vergeeft het my, vervloekt menſch, dat ik u met mijne liefde ontruſt, of veel eer bedrogen heb; en dewijl ik ſelfs bedrogen ben, met u voor de Princes van *Tangut* aen te ſien, alſoo hoop ik, dat gy my deſe dwaling vergeven en my toelaten ſult, mijne verlorene Princes *Saphothiſphe* van *Tangut* op te ſoekken, welke ik mijne trouw tot in den doot heb belooft. *Gammellas* over deſe reden geweldig verſlagen, antwoordde hem met ſachter ſtem: Eene, die men niet lieft, te trouwen, is tegen 't gebod der Goden ſelfs; en gelooft my *Zungthe*, dat ik u voor mijn deel geern verlaet, nadien ik ook u niet heb konnen eiſſchen; maer wat mijn Vader en de Keiſer hier toe ſeggen willen, laet ik daer; Sy ſtond op van haren ſtoel, en verliet *Zungthe* gants bedroeft, die daer op ook terſtond weder by ons quam, mijnen Heer omhelſende, en ſeide: Gy hebt genoeg de waerheit geſproken, dierhalven ben ik aen u meer als aen iemand anders ter weereld verplicht; maer ik ſal hier niet langer konnen blijven. Hier mede nam hy van ons geſamentlijk affſcheid, om ons aen de naeſte haven die hy ons noemde te verwachte; maer wy wierden niet weinig verbaeſt, als wy ſagen dat onſe vertrek-

ken

ken met ſterkker wachten beſet wierden, ſoo dat niemand daer uit noch in komen kon. Wy vermerkten hier uit, dat ons het vluchten verboden was; nochtans liet men niet na, ons ſeer prachtig en koſtelijk ter tafel te dienen, en ſoo verliep dien dach: maer 's ander daegs, vier uuren na Sonnen opgank, quam des Keiſers groote Veld-heer tot ons, en begeerde den Konink of Prins van *Ninche* te ſpreken. Als hy hem aengeſien had, ving hy aldus aen: Dewijl ſoo wel beide Heilige, als onoverwinnelijke Majeſteiten, tot hier toe noch niet hebben konnen gelooven, dat Gy Konink of Prins van *Ninche* haer beiden hebt willen onnuttelijk vervoeren, daer gy niet alleen door een Geſand des Heilige Majeſteits des *Dayros* eenige Dochter, de Princes *Gammellas*, tot een Echt-genoot hebt laten op-eiſſchen en verſoekken; maer ook ten overvloed ſelfs gekomen zijt, en den dach uwes Trouwens over vijf dagen hoogſtatig te vieren beſtemt hebt, maer nu voorts haer te willen verlaten aen haer ſelfs bekeſit, met voorgeven, dat gy haer voor een andere, als de Princes van *Tangut* gehouden hebt; alſoo is my van beide die voorgemelte Majeſteiten bevolen, van 'u ſelfs den rechten grond deſer ſaken te vernemen. Mijn Vriend, antwoordde hem *Zungthe*, met een ernſtelijk geſicht: Even als ik de Princes geſeit heb, dat de gelijkheit hares aengeſichts ſoo ſeer met dat van de Princes van *Tangut* over-een koomt, dat ik haer voor die ſelfde gehouden heb; doch gelijk ik het tegendeel ervare, en aen deſe mijne trouw tot in mijn graf heb geſworen, ſoo kond gy de gene die u uitgeſonden hebben berichten, dat ik mijnen eed niet om alle des weerelds goed noch ſchoonheit gedenk te breken: doch dit kond gy daer by voegen, uit wat recht men my, als eenen grooten *Cham* alhier gevan-

vangen houd; of weten de *Iaponders* niet, dat ik my met een leger van tienmael hondert-duisend mannen kan wreken? De Veld-heer antwoordde hier op niets, maer verliet ons terstond sonder eenige verdere redenen. Doch wy vernamen niet, dat wy hier op los quamen, maer bemerkten terstond, dat de wacht noch ses mael verdubbeld wierd. Aldus liepen drie dagen voorby: op den vierden na de middag sagen wy de Princes *Gammellas* nevens *Affelde* tot ons in-komen. *Zungthe* wilde sich ten eersten in een andere kamer verbergen, doch bleef even noch staen, daer hem dan die *Gammellas* met weenende oogen aldus aensprak: Ach! dappere en edele Prins van *Ninche*, wat is het dan, dat u aen my mishaegt? Indien gy my verachtiglijk verlaten wilt, daer gy toch korts te voren my soo hertelijk begeerde; meent gy dan dat ik dese tranen eenigsins uit geilheit, om eenen Man te hebben, soo overvloedig vergiet? Ach! seer wijd gemist: wilden de Goden dat de uur mijnes Doots voor-handen was, dewijl ik de schande, die my door uwe verlating word aengehangen, nimmermeer sal afwasschen konnen! Want yder een sal oirdeelen, dat gy my niet sonder oirsaek desen onversettelijken Schimp aengedaen hebt. Vind gy eenige vlekken aen my, soo neemt my mede in uw Rijk, en laet my de hardste doots-smerten proeven, die gy bedenken kond, of steekt my tegenwoordig de Pook in het hert. *Zungthe* door dese reden niet weinig beweegt, viel haer aen de voeten, bad veel om vergeving, en swoer haer als sijne Suster lief te hebben, alleen te trouwen was niet in sijn vermogen; en terwijl hy hare handen met tranen nat maekte, voer hy verder voort: Sou my wel iets ter weereld afhouden, om eene soo schoone Princes niet te lie-

ven? Maer *Saphothisphe! Saphothisphe!* wilden de Goden dat ik u nimmer gesien had. De Princes *Gammellas* konde van wegen haer weenen ons niet langer geselschap houden, begaf sich weder na haer vertrek, en *Affelde* had naeuwlijks soo veel tijt om mijn Heer te vragen, of sy den Keiser wel mogt berichten, dat hy mede gevangen was; en als hy het selfde met ja beantwoordde, sprak sy vorder tot *Zungthe*: ik hoop dat ik u noch wel eenigen dienst by den Keiser sal konnen bewijsen; doch *Zungthes* bedroeft hert kon hem niet toelaten dit te beantwoorden, maer hy omhelsde mijnen Heer met een klaeglijk gesicht.

Daer was naeuwlijks een half uur verloopen, of de Vorst *Mito* quam tot ons in, en bragt *Eyquan*, nevens *Koxan* en my, met grooter eerbiedigheit tot den Keiser. Doenmaels sag ik met oogen, hoe hertelijk de Keiser mijnen Heer omhelsde, en eindelijk dus aenving: Kond gy my wel, ô Grooten *Eyquan* vergeven, dat ik u, doch onwetend, in mijn Paleis heb laten gevankkelijk houden? en waerom hebt gy my sulks niet te verstaen gegeven? Onoverwinnelijkste Keiser, antwoordde mijn Heer, dewijl het ongeluk mijnes Vriends, des Prins van *Niuche*, my even soo hard treft als het mijne, soo dacht ik hem eenen tijt lank geselschap te houden. Ik bemin u noch wel soo veel, seide weder de Keiser, dat ik aen uwe Vriend, u te geval, de vryheit weder geve: Alleen de Heilige *Dayro*, dien ik als eenen Godt eeren moet, is soo seer verbittert, dat ik sonder het toestemmen des Volks, 't welk hy met eenen wenk kan te wege brengen, niets kan verrichten: tot dien einde heb ik u ook vertrouwt, dat ik de Princes *Gammellas*, noch eenig Vrouwen-

beeld ter weereld beminnen kan; daerom was ik soo seer verblyd, dat de Prins van *Niuche* haer begeerde, die sonder haer getrouwt te hebben beswaerlijk daer van sal komen. Hier op voegde de Keiser noch vele andere vriendelijke woorden daer by, terwijl hy mijnes Heerens schoonheit van den hoofde tot de voeten soodanig begon te roemen, dat mijn Heer weinig lust had om dat aen te hooren, die toch niet voor middernacht weder van hem gelaten wierd. En als wy naeuwlijks drie uur tot onser rust gebruikt hadden, hoorden wy met het aenbreken van den dach, een seer groot geschal van Trompetten, Cimbalen, en diergelijk in *Japan* gebruikelijk Krijg-spel. Wy wisten in 't eerst niet wat het beduide, en verwonderden ons niet weinig, dat sich over eenige duisend menschen in volle Slach-orden rontom ons legerden, en sich in groot getal op het Slot begaven: Ons wierd ras over-gebragt, dat dese over het hoogstatiglijk trouwen des Prins van *Niuche*, met de Princes *Gammellas*, dat op huiden bestelt en gestemt was te geschieden, tot statigheit en pracht gebruikt souden worden. Maer als mijn Heer vorder vraegde, wat de menigte, die te voet uit de Stad tot het Slot naderden, te bedieden sou hebben, soo wisten sy ons daer op geen bescheid te geven. Wy vermoededen hier uit niet goets, en het was ook in der daed weinig goets; want de *Dayro* had de Stad en meest het omliggend land, den smaed, die *Zungthe* sijne Dochter wilde aendoen bekent laten maken, en hem alsoo tot dit trouwen te dwyngen, of het leven te nemen besloten; gelijk gy vernemen sult.

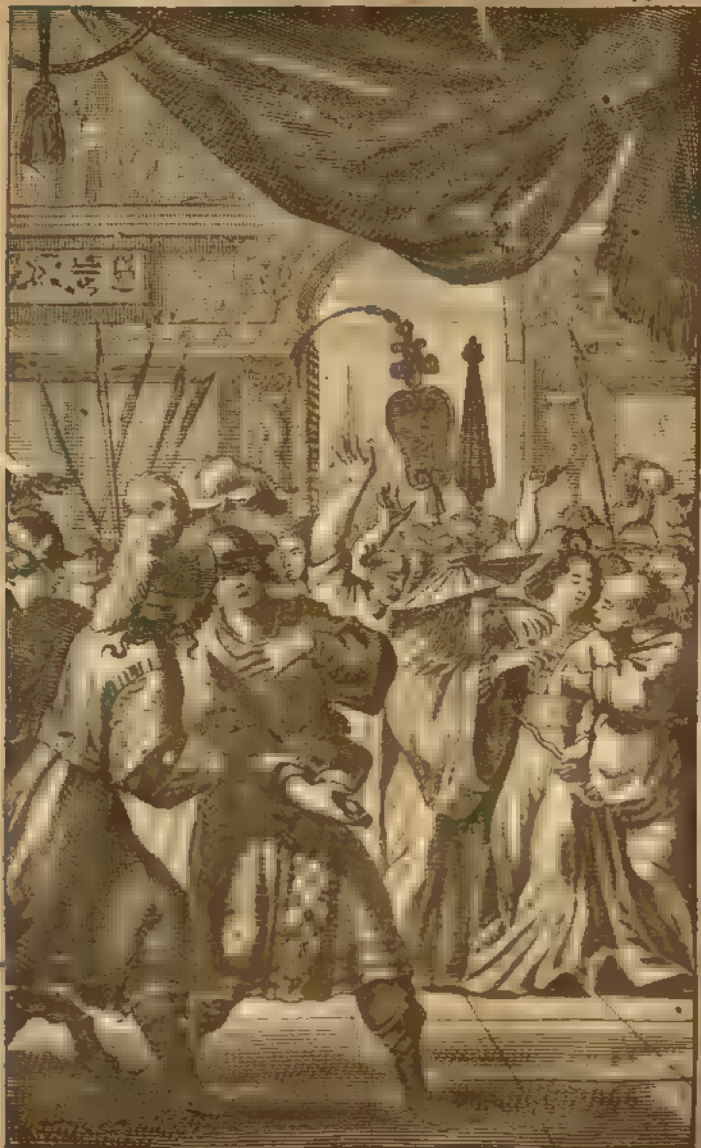
Wy hadden naeuwlijks tijt om ons aen te kleeden, of de Keiser sond om mijnen Heer, die als hy gekomen was van hem dusdanig wierd aengesproken:

ken: Seide ik niet gister tot u, wat de Heilige *Dayro* vermag te doen, 't welk gy uit dese menigte van menschen bemerkken kond; daerom sal het hoog noodig zijn, uwen Vriend daer toe te bewegen, dat hy de Princes trouwe. Genadigste Keiser, antwoordde mijn Heer, ik bid uwe Majesteit my hier in te verschoonen; want dewijl Prins *Zungthe* en ik te gelijk om de Princes van *Tangut* vryen, die de Princes *Gammellas* gants gelijk is, en d'een aen den anderen haer voor onse doot niet sal afstaen, soo soude het my niet wel voegen, hem daer toe te bewegen, veel min daer eenige vrucht konnen toe brengen. Wat hoor ik? hervatte de Keiser, gy vryd beide om eene jonkvrouw, en zijt evenwel goede vrienden: een van u moet haer sonder twijffel niet lief hebben? Het tegendeel kan ik uwe Keiserlijke Majesteit van ons beiden versekeren, antwoordde mijn Heer, terwijl in dat geval ons vergoten bloed daer van getuigenis genoeg kon geven; maer dat ik noch sijn waerachtig vriend ben, daer toe hebben my sijne ongelooflijke deugden, dapperheit en kloekheit oirsaek gegeven, of veel meer gedwongen. Soo ben ik vorders noch wel versekert, seide de Keiser, dat gy hem noch meerder soud lief hebben, indien hy u de Liefste alleen liet. Wanneer hy dat van goeder herten deed, antwoordde mijn Heer, soo soude ik hem boven alle de menschen der weereld hoog achten. De Keiser wilde verder tot mijnen Heer spreken, maer hy wierd daer in van de *Dayro* gestoort, die met een gants ernstig wesen tot den Keiser seide: De Goden willen, voor haren Stadhouder in *Japan*, de Heilige *Dayro*, dat te deser stond sijne Smaed, of met het trouwen mijnes Dochters met den Prins van *Ninche*, of ook met desens doot gewroken sal worden; en ik koom Uwe Keiserlijke

Majeſteit verſoekken, deſe Feeſt mede by te wonen. Daer op nam hy den Keiſer by de hand, en bragt hem na *Zungthes* vertrek, die wy andere in 't Geſelſchap van eenige menigte volgden. Wy vonden de Princes *Gammellas*, die ſeer koſtelijk bekleed, maer ſeer bedroeft daer was. Een groot Heer van dat Land ſprak tot *Zungthe:* Gelijk als de wille der menſchen haer hemelrijk is, ſoo is het ook uwe wille geweeſt, deſen dach te noemen, om u met de Princes *Gammellas*, des Heiligen Stadhouders der Goden van *Japan* eenigſte Dochter, in den Echt te laten trouwen. Maer dewijl wy vernomen hebben, dat gy uwen wille verandert, of veel meer ſelfs gebroken hebt; ſoo is het nu weder der Goden wil, en nu voorts haer ernſtig bevel uwen wille tot twee dingen te dwyngen; het eene dat gy die geſeide Princes trouwt, of dat gy u ſelven met dit mes, 't welk hy hem toereikte, na 't gebruik van *Japan*, den buik opſnijd. *Zungthe* antwoordde hem, vol yver, met een woedend geſicht: Dat uwer Goden wille tegenwoordig, noch in het een noch het ander, van den *Tartariſchen* Grooten *Cham* volbragt worden ſal, ſult gy ras ondervinden, ſag hem als een grimmig Dier aen, en wierd mijnen Heer, die hem in volle bedroeftheit als verſchrikt aenſag, gewaer; hy vatte hem om den hals, maekte ſijn aengeſicht met tranen nat, en ſeide eindelijk: Wel aen dan, mijn alderliefſte Vriend, nu koomt de uur, dat ik u mijn waerdſte ſchat ter weereld, die Schoonſte *Saphothiſphe*, alleen moet laten, 't welk ik voor mijnen door, noit had konnen toeſtaen: doch belooft my haer te berichten, dat de getrouwe *Zungthe* van wegen hare liefde, ſijn leven geern en met vreugden op-

offe-

Fol. 243.

offeren wil; en brengt u selven veel in den sin, dat mijne Gedachtenis na mijn Doot u soo lief wesen mag, als mijne welvaert u in mijn leven geweest is. Ik bid u voorts de mijne te vermanen, dat sy geene wraek over dese mijne doot nemen willen, dewijl ik dien meer dan al te soet om de Schoone *Saphothisphe* ontfang, en my selfs aendoen wil: doch ik denk niet, gelijk dese seit, mijnen buik op te snijden, maer mijn hert aen *Saphothisphe* op te offeren: Hier mede hief hy den arm op, en wilde dat mes in sijn hert stooten. Alleen mijn Heer hield hem den selfden soo krachtig, dat hy dien stoot niet volvoeren kon: tot hem seggende: Mijn waerde Vriend, ik ben bereid voor u mijn leven te laten, 't welk ..... Of wel mijn Heer verder wilde spreken, soo stoorde hem toch een groot geroep, dat sich in die kamer verhief. Ik sag gants eigentlijk daer na, en wierd gewaer dat de Princes *Gammellas* in eenen hoek, met een bloot mes in de hand stond, en tot haren Vader riep: Heilige *Dayro*, soo gy het leven des Prins van *Niuche* niet verschoont, soo steek ik mijn selven met dit mes doot. Doch als sy sag dat haer Vader haer niet soo ras antwoordde, volvoerde sy den stoot op haer borst daer diep in: en nadien sy vermerkte dat die wonde noch niet doodelijk was, soo wilde sy den tweeden steek ook doen, als de *Dayro* riep: Houd op mijn Dochter, de Prins sal leven, 't welk ik u by den hoogsten Godt sweer. Soo wel *Zungthe*, als mijn Heer, wierd hier over geweldig ontroert, in 't begin kon *Zungthe* sich niet bedaren, doch ten laesten sich aen de Princes *Gammellas* voeten werpende, omvatte de selvige, en seide: Ach! schoone Princes, ik ben dit edel bloed (dat soo overvloedig uit uwe wonde vliet

niet waerdig te sien, veel minder de trouw waerdig van een sulke Princes, die haer leven voor het mijne wilt op-offeren. Ik wil nu voorts uwen lijf-eigen zijn, en geheel mijn Heilig Rijk aen u tot eigendom geven; vergeeft nu dan alleen, O Schoonste, mijne bedrevene daed, en verseekert u, dat ik, alles wat ik hier gesproken heb, houden sal. Daer was schier niemand in dat vertrek, dien de oogen niet begonden vol water te vloeien, dat sich soo wel de *Dayro*, nevens de Keiser, en alle andere groote Heeren wech begaven, en ons alleen om dit treur-spel aen te schouwen daer lieten, waer sich die Princes dan op een bed wierp. Eenige Heel-meesters versekerden ons noch, dat de Princes haest te genesen sou zijn. *Zungthe* bewaerde ondertusschen de bed-sponde, en versoette met d'alderliefste woorden hare smerten, gelijk sy sich dan kort daer op na haer vertrek begaven. Wy meenden dat alles nu te recht soude komen; maer bemerkten noch al, dat onse wacht voorts noch geduurig sterk aen onse deuren bleef. Mijn Heer wierd nevens ons vry gelaten, maer geen van d'andere; en of wel *Carresse* daerom dikwils by *Affelde* liet aen houden, soo kon sy dat toch niet verkrijgen.

Des ander daegs noodigde de Keiser mijnen Heer met sich op de jacht, waer wy selfs in vijf dagen groot vermaek met vliegen en jagen hadden, en over de ses mijlen van *Iedo*, by een lustig Woud onse kortswijl schepten; want mijn Heer wilde sich, *Zungthe* te gevallen, noch niet van daer begeven.

Aen den sesten dach voor Sonnen op-gank, quam *Nerangu* tot ons, en verseker de dat *Zungthe* nu los was, en met vele ons aen de naeste haven verwachtede, waer over wy van herten verheugt waren, en mijn Heer nam van den Keiser verlof om na

Iedo te trekken, 't gene hem naeuwlijks vergunt wierd, dewijl hem de Keiser soo lang niet uit sijne oogen kon laten. *Nerangu* vertelde ons onderwegen, hoe dat *Zungthe* door de Princes *Gammellas* hulp, en list, dat gedrang was ontreden; die ook het schip nevens alle noodige saken, daer hy ons mede verwachte, versorgt had, waer over wy ons ten hoogsten verwonderden; maer noch meer als wy ontrent de Midder-nacht by de Haven aen quamen, en aldaer vernamen, dat *Zungthe*, met het gantsche geselschap, sich noch dien seltden avond weder na *Iedo* begeven had. Wy volgden hem op't spoor en na dat wy versche paerden genomen hadden, quamen wy na ses-en-dertig uuren, ook aldaer aen.

Wy waren naeuwlijks op het Slot in *Zungthes* gemak gekomen, of wy sagen hem daer by de Princes *Gammellas* sitten. Hy had mijn Heer soo haest niet in 't oog gekregen, of hy keerde sich tot hem, met alle krachten omhelsenden, wanneer hy eindelijk alsoo tot hem sprak: Nu ben ik voorts altijt versekert, dat gy mijnen waerachtigen bestendigen Vriend zijn en blyven sult. Ik heb mijn hert, ter liefden van u, en tot mijner vernoeging gedwongen, u de Princes *Saphothisphe* waerlijk over te laten, vermits de Deugt, Liefde, en Schoonheit deser Princes *Gammellas* my soo seer heeft ingenomen, dat ik nimmermeer van haer wil af-laten, maer tot onder d'aerde haer lieven en gehoorsamen. Mijn Heer wist uit ontroering niet meer dan dese woorden voort te brengen, als hy seide: Indien dit waerachtig is, soo ben ik mede een van de gelukkigste ter weereld, en wil my aen u overgeven tot in mijn graf u te dienen. Op dat gy hier aen niet meer twijffelen moogt, herhaelde *Zungthe*, soo sal morgen onse Bruiloft opentlijk gehouden worden.

den. En in der waerheit, die geschiedde ook met volkomene Koninklijke pracht, soo dat ik wel noit iets prachtiger gesien heb, en ook van niemand anders gesien kan worden. En *Zungthe* begon ook in der daed, tot mijnes Heerens groot vernoegen, de Princes *Gammellas* soo hertelijk lief te hebben, dat sulks niet hooger geschieden kon.

Tien dagen verliepen, tot sulker wellust, in welke, een van vele onse afgesondene, om na de Princes *Saphothisphe* en *Pharesses* te vernemen, ons vroolijke tyding bragt, dat die Princessen uit *Hunghans* handen van eenen onbekenden gereddet waren, die sich met haer na *Tangut* begeven had, na haren Broeder, die van *Glossiter* een Slag had gewonnen. Wy versuimden aldus ook niet veel tijt, en wierden met soodanige heerlijkheden, my onmogelijk te vertellen, soo wel van den *Dayro*, als van de Keiser tot aen de Zee-stad geleidet, en *Zungthe* wierd een ontelbare somme gelds van den *Dayro* mede gegeven, daer de Keiser mijnen Heer ook niet vergat, als hy hem eerst een groot Landschap te gebieden aenbood, maer dat beleefdelijk van hem wierd afgeslagen, soo dat hy hem aen schatten en kostelijkheden over de ses tonnen gouds vereerde, 't welk hy met geen gevoeglijkheit afslaen konde; en beloofde, soo haest als hy de Princes weder gevonden sou hebben, dat hy om den Keiser sijne diensten aen te bieden, dan weder wilde komen. Alsoo gingen wy scheep, en zeilden na *Corea*, welkers Konink met het *Niuchische* Rijk tegenwoordig in goet vertrouwen stont.

De *Coreanische* Konink had ons naeuwlijks seer prachtig ontfangen, of wy vernamen van den selfden, met geen geringe ontsteltenis, dat *Lycung* een machtig Krijgs-heir had t'saem gebragt, wiens mee-

ste

ſte Overſten en Leids-lieden van den Keiſer ſeer hard waren beleedigt: en daer benevens ons achter-gelaten leger, met goede en liſtige woorden, bewogen ſich tot hem te vervoegen; om den Keiſer *Zunchin*, als een verwoeden Tyran van Land en lieden te jagen. De Konink van *Corea* had voorts heimelijk naricht, dat het in *Peking* ſeer qualijk ſtont, en dat ſich ſchier yder een tegen den Keiſer opwierp, en niet toegeven wilden, dat hy ſijnes bloedvriends *Hunghans* verloofde bruid, een Princes van *Tangut*, met geweld hem ontnemen, en tegen de *Chineſiſche* Rechten by ſich leggen ſou. Mijn Heer ontſette ſich daer over niet weinig, vreeſende, dat ſijne *Saphothiſphe* ſoo wel in *Zunchins* als *Lycungs* handen gevaer liep, dewijl haer beider weinige deugden hem wel bekent waren; alſoo bedacht hy ſich niet lang, maer na dat hy het wel met *Zungthe* overlegt had, wierden ſy te rade, dat mijn Heer haeſtig na *Lycungs* heir-leger ſou reiſen, in hoop dat ſijne tegenwoordigheit de voornaemſte Overſten en Krijgs-lieden ras van *Lycung* aftrekken ſou, om haren ouden Veldheer te volgen, of ook met geſamender hand, de Princes *Saphothiſphe*, gelijk te voren geſchied was, uit *Zunchins* handen te redden. De Konink *Zungthe* wilde hem haeſt een Krijgs-heir van ſeſtig-duiſend man na-ſenden: ſoo geſproken, ſoo gedaen.

Wy ſpoedigden ons noch dien ſelfden avond naer het ſtrand: doch dewijl ons *Carreſſe* en *Nerangu* in deſen handel weinig nuts ſchaffen konden, veel minder dat *Carreſſes* een tijt lang voorheen aengenomene quade eigenſinnigheden ſulks toelieten, ſoo namen ſy met *Affelde* en *Philene* van ons afſcheid, en begaven ſich weder na *Iunnan*, om daer een beter geluk te verwachten, en ſoo ras als wy aen 't vaſte land waren gekomen,

ſcheideden wy van malkander. Wy kochten ons terſtond ſchoone paerden, en reden een ſnellen weg door het Landſchap *Leaotung*: en als wy ontrent drie dach-reiſen in het land van *Peking* gekomen waren, ſoo vernamen wy met grooter ontſteltenis, dat *Lycung* de Stad *Peking* met liſt en geweld had verovert: De Keiſer *Zunchin* doot: maer ſijne Dochter, nevens de Princeſſen van *Tangut* en *Ninche*, door *Lycung* gevankkelijk ingetrokken geworden; en dat de geſeide *Lycung*, aen ſijne Soldaten, de Stad drie dagen te plunderen vergunt, en ſich tot Keiſer van *China* opentlijk doen kroonen en eeren had; ook gants het overig Geſlacht van *Taminga* jammerlijk laten vermoorden en uitroeien.

Sulke tydingen wierden ons alle uuren bekrachtigt, en daer by verſekert, dat *Zunchin* ſelfs zich had verhangen, ſijne Dochter, op dat ſy *Lycung* niet ten deele mogt worden, doorſtooten, en de Princeſſen laten verwurgen. Daer was wel over deſe tyding niemand meerder bedroeft dan mijn Heer: alleen dewijl *Lycungs* liefde tot de Princes *Saphothiſphe* hem bekent was; ſoo kon hy dit alles, inſonderheit dat ſy verwurgt ſoude zijn, geen geloof geven; ſijn grootſte verlangen was aen *Peking* te naderen. Tot dien einde liet hy drie van ſijne dienaers, nevens de paerden te rug, om op haer gemak te volgen, maer my met etlijke paerden nam hy met ſich.

Wy quamen na twee dagen hier op, doch onbekender wijſe in de Stad. Mijn Heer ſond my aen eenige plaetſen, om na de Princes te vernemen. Ik bragt hem ras tyding, dat de Princes van *China*, *Clarena*, nevens die van *Tangut* en *Ninche* wel leefden, maer naeuw bewaert, nochtans na hare waerden genoeg met alle gedienſtigheden onderhouden

wierden; en het was gewis, dat *Zunchin* ſich verhangen, en *Lycung* daer-en-tegen den Keiſerlijken Throon beſchreden had, daer by voegende; dat hy geſint was de Princes *Clerena* te trouwen. Ja wel *Clerena*, viel my mijn Heer in de reden, hy heeft al te veel om *Saphothiſphe* gedaen, ſoo dat hy haer niet laten ſal. Maer *Exton*, voer hy voort, hoe vinden wy middel, om onſe Princes te ſien en te ſpreken? Wy moeten verwachten wat den Hemel voorſien ſal, antwoordde ik hem; en waerlijk wy deden ook alſoo, want drie dagen hier na vernamen wy, dat die Princeſſen vergunt was, in den Hof onder het Slot te gaen wandelen. Mijn Heer, die de wegen nu ſelfs wel wiſt, begaf ſich, doch in de kleeding eenes Hoveniers, nevens my daer heen; by den Bewaerder van dien Hof vonden wy, met het ter hand ſtellen van eenig geld, ſoo gants al wat wy wilden, dat wy ons beide in ſijn huis gingen onthouden, en ſijne hulp gebruikten. De *Chineſen* boven al, laten ſich aen den perſoon genoegen, wanneer ſy wel by hem genieten; alſoo bekommerde deſe Hovenier ſich ook weinig over ons doen, en hy was ook meer tot het Geſlacht van *Taiminga* als tot *Lycung* genegen, en beloofde ons ſijne trouw op het verlieſen ſijnes levens. Wy waren alſoo daer niet ſeer lang geweeſt, of ſagen van verre eenige Vrouws-perſoonen aenkomen. *Lycung*, die door liefde en eerbieding niet toeliet, dat iemand de Princeſſen in den Hof ſou verſtooren, vernoegde ſich dat die wel bewaert wierd, en hem niet ontvlieden konden, ſoo dat ſy ſich gants alleen bevonden. Ik kan u voorwaer ſwaerlijk vertellen, als mijn Heer voor d'eerſtemael ſijne Princes ſag, hoe hy hem hield; het ſcheelde weinig, of hy had ſich voor hare voeten neer geworpen; maer hy be-

bedacht, dat het beter was sich voor haer alleen, als voor het gantsche Geselschap te vertoonen; waer toe hy dan gelegentheit socht, die sich wel haest op deed. Wy waren aen een verdekte plaets, waer wy selfs wat over al geschiedde konden sien. Wy sagen ras daer op, dat de Princessen yder na haren drift om wandelen gingen. *Clerena* geleidde eene by de hand, die uit hare schoonheit en kostelijke kleedingen, de Princes *Aledesig* te oirdeelen was: *Phlaresses* en *Orlampe* gingen t'saem pratende elders heen: *Saphothisphe* sette sich niet wijd van ons neder by een fontein, en sliep haest. Mijn Heer kon sich selfs naeuwlijks erkennen, en naderde half bevende tot haer, en liet sich nevens haer op sijne knie neder, en deed niet anders, als dat hy een tijt lank haer aenschouwde; daer hem ondertusschen soo wonderlijke gedachten aenvochten, dat hy naderhaels bekent heeft, dat hy noit in een Veld-slag soodanig te moede was geweest. Haest dacht hy, dat sijne Liefste lichtelijk in soo langen afwesen verandert mogt zijn, en sonder twijffel *Hunghan* gunstiger als hem was: dan lag hem *Lycung*, als tegenwoordig *Chinesische* Keiser, in den sin: nu vreesde hy, dat hy noch een veel arger ongeluk van haer wedervaren sou, soo ras als sy mogt wakker worden; ten einde soo dorst noch mogt hy haer niet wekken. Ik was ondertusschen bekommert, dat dit lang aenschouwen sijner Schoone, hem de gelegentheit uit de handen mogt nemen, om sich bekent te maken. Doch strax daer op, als hy twee of drie diepe suchten liet varen, naderde hy sijne mond tot de hare, en kuste die met sulken yver, dat hem lichtelijk dacht, dierhalven meer dan al te vernoegt te wesen. De Princes wierd door sulk hard aenroeren wakker, en sag sich tusschen de

armen

Fol. 2[illegible]

armen eenes menſchen, daer tot hier toe uit dieper eerbiedigheit noch niemand ſulks had durven beſtaen: dierhalven ontſette ſy ſich niet weinig, 't welk ſy ook met een geroep bekrachtigde: maer ſoo haeſt als ſy ſich los getrokken, mijnen Heer in het aenſicht beſag, en niet meer twijffelde, of het was haren liefſten *Eyquan*, die meer dan te veel in hare gedachten was afgebeeld, ſoo wierd hare ontroering ſoo groot, dat ſy ook in een diepe onmacht ſonk. Mijn Heer nam haer op nieuws weder in ſijne armen, en wiſt lichtelijk ſelfs niet, wat hy in een ſoo geſtelde ſaek ſoude doen, volgde het ſoet verlieft ingeven, en nam ſoo veel kusjes, als hy nu noch wel nimmer was deelachtig geworden. Doch als ik ſag, dat haer van hem weinig hulp geſchiedde, ſoo ging ik wat nader, en goot haer wat kouwd water uit die bron in 't geſicht, tot ons iemand van die haer dienden te hulp quam: maer de verwonderingen vergrooteden, als de andere Princeſſen nader quamen. *Clerena*, die mijnen Heer als een Broeder lief had, wilde hem ook ten eerſten hare vreugde betuigen; maer *Orlampe* quam haer voor, want ſy grooter deel aen hem meende te hebben. Hy ſette ſich nu uit eerbiedigheit op een knie ter aerden, en bad met dieper ootmoedigheit haer alle te ſamen, hem het niet tot quaed te rekenen, dat hy de ſtoutheit genomen had, van haer in dit Hof te ſtooren. Sy wilden hem ſchier alle gelijk antwoorden, en haer vernoegen daer toe doen, alleen de Princes *Aladeſig*, die hem noch nimmer geſien, en toch van hem, na hare meening, brieven ontfangen had, beſag hem van boven tot onder; en dat dikwils veranderen van de verwen hares aengeſichts, be-

betuigde genoeg, dat ſy niet bequaem was, om een beſtendig woord te ſpreken. Onderwijl begon de Princes *Saphothiſphe* uit hare onmacht ſich te herhalen, en mijnen Heer reden te geven, om weder tot haer te naderen, wanneer ſy met half geopende oogen ſeide: Ha! *Eyquan*, is het mogelijk dat gy noch leeft, daer gy ſoo dikwils doot zijt geſeit? Ja, mijn Schoonſte, ik leve, maer alleen u ten dienſte, 't welk ik met den laeſten druppel mijnes bloeds bekrachtigen wil, indien ik nu dat geluk mag genieten. Terſtond hier op begaven ſy ſich geſamentlijk naer een lichte groente, waer ſelfs mijn Heer ſijne tot hier toe ontmoete Avontuuren vertelde, en daer by met groote vreugden berichte, dat Konink *Zungthe* met de Princes van *Iapan*, *Gammellas* getrouwt was, waer over *Saphothiſphe* ſeer rood wierd, inſonderheit als ſy van *Eyquan* verſtont, op wat wyſe ſulks was toegegaen. *Aledeſig*, die tot hier toe ſonder een woord te ſpreken had toegehoort, was de eerſte die mijnen Heer in de reden viel, en ſeide: Ik had mijnen Broeder *Zungthe* veel ſtantvaſtiger en edelder vermoed te zijn, als dat hy ſijne liefde ſoo licht ſou verandert hebben; en hy had meerder lofs waerdig geweeſt, wanneer hy door eenen dapperen doot beſloten had het leven te verlieſen, dan in de liefde ontrouw te worden: maer het ſchijnt, dat de dapperſten in deſe jaren met de liefde ſpelen, en lichtelijk eene om een andere geven. Mijn Heer merkte wel wat ſy ſeggen wilde, van het bedrog met *Gloſſiter* en *Xoxo* indachtig wordende; maer hy wilde dat niet beantwoorden, en gaf aen ſijne Princes alleen den brief over van *Zungthe*, die, indien ik niet mis, van dusdanigen inhoud was:

Konink Zungthe *van* Niuche, *aen de Princes* Saphothisphe *van* Tangut.

IK weet niet, Alderschoonste Princes, met wat voor vroolijke oogen gy dese letteren aenschouwen sult; veel weiniger weet ik, op wat wijse ik u mijnes ongeluks wankkelmoedigheit beschryven sal. Dit selvige heeft gewilt, dat mijne besworene trouw tot water geworden is, en ik my aen eene andere heb moeten geven, waer over ik my niet beklaeg, dewyl ik tegenwoordig u en my te gelijk vernoege. U wil ik uwen getrouwen Eyquan *geern overlaten, en ik heb een Vrouw, die behalven de spraek u in alles soo gelijk is, dat ik ook daer door ben bedrogen geworden. Doch dit bedrog kan u soo aengenaem niet zijn, als mijnes alderliefsten Vriends* Eyquans *volle besitting van de onvergelijkkelijke* Saphothisphe *my lief sal wesen. Leeft dierhalven vernoegt met desen uwen soo geliefden Held, en gelooft, dat soo lang als ik leef, ik op het uitterste my sal bevlyttigen om alle middelen te versinnen, dat* Saphothisphe *met* Eyquan, en Eyquan *met* Saphothisphe, *naer alle wenschen, en selfs bedenkkelijke willens en welbehagens mogen leven.*

ZUNGTHE.

De dach begon weder te dalen, soo dat ook de Princessen van *Eyquan* scheideden, en 's anderdaegs op een bestemde tyt weder beloofden te verschynen. Als sulks nu geschiedde, soo waren hare eerste overleggingen, hoe en op wat wijse sy uit *Lycungs* handen mogten gereddet worden, en door de vlucht konden ontkomen: doch dit alleen scheen onmogelijk te zijn, aengesien sy soo wel bewaerd en bewaekt wierden. Dat *Eyquan* sich ook aen het Krijgs-heir bekent soude maken, was noch onge-

raed-

raedsamer, daer *Lycung* de Krijgs-knechten door het vry-geven van 't plunderen, en andere gewelden, soodanig tot sich had getrokken, dat soo lang sy in de Stad *Peking* waren, in die saek niet te doen soude wesen. Alsoo wilden sy het beloofde krijgsheir van *Zungthe* verwachten, en door de Princes *Pharesses* den Veldheer *Usangue*, die met een aensienlijk *Chinesisch* Krijgs-heir in *Leatung* lag, met eenen brief versoekken, dat hy sich by de *Tarters* van *Zungthe* overgesonden sou vervoegen, en desen *Lycung* weder van den Throon drijven, dien hy toch onwaerdig besat; 't welk alles ook met eenen in 't werk wierd gestelt, en *Roxan* voerde dit alles uit, daer hy noch op dien selfden dach, soo naer u mijn Heer *Usangue*, als ook na *Zungthe* reisde, en ons binnen veertien dagen de gelukkige tyding bragt, dat soo wel gy, als *Zungthe* in sterkke aentogt waren, om *Lycung* het hooft te bieden, en hem over sijne grouwelijke daden te straffen. Doch geduurende dese tijt was mijn Heer gestaeg een Hovenier, en ik sijn knecht; en wy wisten ons ook redelijk wel na dien handel te schikken, ja hem dacht, dat hy nimmer vernoegder als even doenmaels geleeft had. Noch dien selfden dach, als *Roxan* verreisde had hy het geluk, dat hy sijne Princes aen een verborgene plaets alleen konde spreken: Doenmaels wierp hy sich aen hare voeten, en hield hare sneeuwwitte hand langen tijt aen sijn mond, en onderhield haer met de aldersoetste redenen van sijne groote en onvergelijkkelijke Liefde, welke my te vertellen te swaer sou vallen. De Princes wilde aen hem ook betuigen, dat sy niet ongevoelig was, terwijl sy seide: Ik had wel oirsaek my over u te beklagen, van dat gy u leven, 't welk ik

soo

ſoo hoog acht, en u gebeden heb wel te bewaren, ſoo lichtvaerdig hebt willen in 't gevaer ſtellen; maer dewijl gy my daer in zijt ongehoorſaem geweeſt, ſoo wil ik u uit liefde nu bidden, na deſen ſulks beter t'onderhouden; en indien ik de macht heb u noch eenmaels te bevelen, ſoo maekt het alſoo, dat ik oirſaek mag hebben, u tot in mijn graf te beminnen. Mijn Heer meende door ſulke lieflijke woorde verrukt te zijn, en kon niet nalaten ſich tot haer te naderen, en haer een kus te geven; maer ſy ſtiet hem ſachjes van haer, ſeggende: misbruikt mijne goetheit niet, en vertoorent veel minder de Goden, terwijl wy als gevangene, onder Roovers handen, onſen luſt ſouden ſoekken: gy hebt wel genoeg uit andere blijkken gemerkt en geſien, dat ik u lief heb, ſoo dat gy niet noodig hebt, deſe moeielijke getuigenis te nemen; en ik ſal u noch meer moeten lief hebben, wanneer gy, gelijk altijt geſchied is, binnen de palen van eerbiedigheit ontrent my verblijft. Mijn Heer antwoordde haer een weinig beſchaemt, met half nedergeſlagen oogen, en ſeide: Ik hoop, mijne Uitverkorene ſal het niet qualijk vinden, dat ik my tegenwoordig voor een tijt lang geleden, om uwent halven gedragene groote moeit en ſmerten, betaelt make. Nochtans, indien gy daer tegen zijt, ſo is mijne gehoorſaemheit ontrent u ſoo ſterk, dat ik geenſins, tegen uwen wille iets ſou ondernemen, en ik wil nu mijn Geluk, dewijl ik uit uwe mond verneem, dat gy my toegenegen zijt, ſchier met niemand vergelijkken; dus heb ik ook *Lycung* niet te vreſen, dat hy iets door ſijne macht, die hy tegenwoordig over u heeft, of door ſijne aengematigde Keiſerlijke Hoogheit, of door ſijne ingebeelde verdienſten, van mijne Princes tot ſich ſou trekken. Deſe redenen verdrieten my, viel de Princes hem in de reden;

want als gy my ſoo lichtſinnig meent te zijn, dat ik my aen iemand, om eenige van die geſeide oirſaken ſou overgeven, ſoo acht gy my weinig genoeg; en alſoo bemint gy my noch minder, indien het anders waer is, dat de rechte liefde op het hoog-achten van de Perſoon ſich ſteunt. Neen, *Eyquan*, ik heb u lief, dewijl gy dat om my verdient: en nadien ik geloof, dat gy my lief hebt, ſal mijne liefde ſoo lang beſtendig blyven, als deſe twee oirſaken beſtendig ſullen weſen: dierhalven vreeſt niets; want mijne eenmael aen u gedane beloften ſullen vaſt blijven, wanneer gy uwe ſinnen niet ſult veranderen, noch eenmael u ſult laten berouwen, dat gy eene Princes met den eer-naem, doch nu ſonder land, dan alleen in de hoop, bemint hebben ſult. Mijn Heer, door hare eerſte reden ſeer verheugt, maer wederom door de laeſte ſeer bedroeft, antwoordde haer: Princes, ik bid u my van ſulke ſwakheden niet te beſchuldigen, of my, met dit op te halen, gelijk men ſeit, op de ſchouder te werpen, dat ik mijn ſelven ſou erkennen wie ik ben. Het is waer genoeg, dat ik geen Rijk heb, om u daer in te voeren: maer het is ook waer, dat ik middel genoeg vinden kan, om een te bekomen: Doch om dat u dit eerſt niet heeft mishaegt, ſoo heb ik dies te meer oirſaek, u boven alle menſchen hoog te achten, en de Goden zijn mijne getuigen, dat ik niet met den grootſten Keiſer des Aerdrijks ſou willen reuilen, ſoo ſeer ben ik met u vernoegt: maer op dat ik het niet lang ſou maken, ſy verſekerden met ſulke en diergelijke redenen malkander hare trouw, en ſcheidden ſoo van een.

Aen den anderen dach gants vroeg, als wy de heerlijkheit van dien Hof recht wilden aenſien, ſagen wy van verre de Princes *Aledeſig* tot ons naderen.

ren. Mijn Heer groette haer met grooter eerbiedigheit, en wy wandelden langen tijt door den Hof om. Sy vraegde wijdloopig na haren Broeder: maer ten laesten noodigde sy mijnen Heer onder het loof wat by haer te sitten. Haer aengesicht begon al lang voor haer te spreken, en de veranderlijke verwen versekerden mijn Heer van het gene sy in den sin had. Sy hief hare reden aen, door het verlangen dat sy om hem te sien had gehad, dewijl sijnen roem door gants *Asien* had geklonken, dat sijns gelijk in dapperheit en schoonheit niet was te vinden: gelijk sy dan het laeste nu met oogen sag, en het eerste van wegen het gemeen gerucht genoeg kon gelooven; soo had sy dagelijks de Goden om sijne welstant gebeden. Mijn Heer hoorde haer met sijne gewonelijke hoffelijkheden, en betuigde haer met seer omstandige woorden, sijnen gehoorsaemsten dienst. Doch *Aledesig* was hier mede niet vernoegt, maer hare ingebeelde, en door den valschen brief versekerde liefde vereischte noch al wat verders, soo dat sy selfs voornam, hem soodanige liefde selfs mondeling te doen gedenkken, en ving weder met een diepe sucht aldus aen, terwijl eenige tranen haer over de wangen liepen: Wilden de Goden, dapperen *Eyquan*, seide sy, dat de eerste uur, als ik van uwe deugden berigt wierd, de laeste mijnes levens geweest was! soo sou mijn verwonde geest, soo vele smerten en sware gedachten niet uitgestaen hebben. Het is niet sonder reden, dat ik my tegenwoordig moet onderwinden te seggen, het gene een Koninklijke Princes van *Niuche* niet wel voegt; maer *Eyquan*, gy moet toch weten, dat ik om u te sien hier ben gekomen, en daer door gevangen geworden; gy moet weten dat ik u bemin, en sulks nu al door mijn schryven u heb te

 ken-

kennen gegeven. Ik verlies tegen u alle eerbaerheit; 't welk ik billig nevens dese mijne opentlijke verklaring, had behooren met my in 't graf te nemen. Ik heb lang genoeg hier tegen geworstelt, en van u dat verwacht, 't welk duisend andere nevens haer leven geern my souden opgeoffert hebben: alleen uwe beeltenis is soo seer in mijn hert ingedrukt, dat ik sonder uwe wederliefde niet wel meer kan leven: het is toch gewis, dat de eerbaerheit met deugt vermengt, de neiging mijner liefde tot geen ander oog-wit, dan door het recht behoorlijk eerbaer middel beheerscht: welke hoop, om sulks te bekomen, mijne Spiegel, sonder roem gesproken, niet bedriegt, veel minder dat mijn stant kan betoonen, dat sy my hier in sou hinderlijk zijn.

Hier mede eindigde sy hare reden, en sloeg hare oogen van grooter schaemt ter aerden. Mijn Heer, lichtelijk meer verstelt dan sy, kon in lang haer niet antwoorden; maer eindelijk besloot hy haer met rechten ernst te verstaen te geven, dat sijn hert elders verbonden was, doch hy kon sulks met soete woorden voort te brengen soo haest niet volvoeren, welke lange tijt haer in groote verwerring dreef, en sy moest, naer een lang stilswijgen het volgende van hem vernemen: Verwondert u niet groote Princes, van dat gy my in 't gesicht siet ontroert, vergeeft sulke mijne onhoffelijkheit, en verwerring mijnes geestes: Het is waer genoeg, dat ik schier niet weet wat ik seggen sou; want de genade en eere, die my van u wedervaert, ben ik noit bequaem te vergelden, ik wil swijgen wat ik u Koninklijke Broeder te doen schuldig ben, om hem mijne plicht te bewijsen, en ook uit eigen beweging uwe schoonheit, en gants deftige per-

soon

ſoon te eeren, met welkers gelijk, tot in het graf in aller gehoorſaemheit en onderdanigheit te bejegenen, ik mijn bloed kan vernoegen: maer mijne gehoorſaemſte eerbiedigheit, die ik tegen u byſonderlijk heb, en het vertrouwen op uwe goetheit veroirſaekt my, u mijn hert te openen, hoe dat den Hemel tuſſchen dit groot geluk, 't welk ik toch allesins onwaerdig ben, een verhindering geſet of geworpen heeft, daer ik my nu over langen tijt aen de Princes *Saphothiſphe* heb overgegeven. Ik moet bekennen, ſchoonſte Princes, dat ik de eere uwer welgenegentheit, welke ik toch voor uwe aengeborene goetheit ſal aennemen, als Goddelijk te zijn by my moet overwegen, en van my ſoo wel als van hondert dappere Princen, die ook meer als een Godin aenbidden, en uwe welgenegentheit uit het binnenſte hares herten ſoekken, rijpelijk geacht en betracht word; en noch van my, eer ik de genade van u te ſien heb genoten, is vertoont geworden, daer ik niet toegeven kon, dat de lichtſinnige *Xoxo* liſtiger wijſe u ſoude vervoert hebben, en u ſoo haeſt liet weten, wat *Gloſſiter* en *Xoxo* met den brief mogten voor-gehad hebben, daer nevens ook op de knien u biddende, mijne Vriendin en genadig gunſtige te zijn. Op ſulke en diergelijkke wijſe eindigde hy ſijne reden, en ſy hoorde de ſelvige aen met vele tranen die uit hare oogen vloeiden, waer by de teekenen van wanhoop en ſmerten ſich ſoodanig lieten ſien, dat mijn Heer daer over waerachtig bedroeft was: doch als ſy ten laeſten opſtont om weg te gaen, ſeide ſy: Dat *Saphothiſphes* Schoonheit lichtelijk de mijne overtreft, geef ik toe; maer dat ſy voor u niet is ſal de tijt leeren, wanneer

my dierhalven ten onrecht niet ſterven. Hy bracht deſe woorden met ſoo weemoedige herts-tochten voort, dat de ſuchten hem vorder de ſpraek belemmerden, en hy met groot ongeduld hare antwoord verwachte: maer in plaets van deſe ſag hy niet anders, als nu eenige tranen over hare wangen rollen, 't welk hem drong noch andermael te ſeggen: Zijn dat dan de tranen die gy over mijnen doot vergiet? ſoo hebt gy noch medelijden genoeg met my, maer toch niet ſoo veel goetheit, om my de oirſaken daer van t'openbaren. Eindelijk hief de Princes haer hooft op, ſag hem gants verlieft aen, en ſprak aldus tot hem: *Eyquan! Eyquan!* gelijk als ik de kracht niet meer heb, om my ſoo licht te veranderen, veel minder ſou ik de kracht hebben, om uwe licht-ſinnigheit te konnen aenklagen, indien gy niet ſchuldig waerd, daer gy de ſchoone *Orlampe* bemint. Gewis ik beken, ſy is ſchoon en lieflijk, maer dat alles kan u niet los maken van de eeden die gy my hebt geſworen, en den naem eenes ontrouwen Minnaers benemen: verandert uwe verw niet, ſeide ſy vorder (als ſy vermerkte dat mijn Heer van wegen deſe reden ſeer rood wierd, daer hy over dit voorwerpen ſich niet weinig ontſette) uwe heimelijke t'ſamen-koomſten zijn my te wel bekent, en ik ben ook niet meer onwetend, dat ik u alleen tot dekmantel in uwe nieuwe liefde dien, vaer nu ſoo daer in voort; maer laet my ſulks niet ſien noch bevinden. Mijn Heer over deſe ontmoeting gants verſlagen, kon eerſt geene woorden vinden om ſich te rechtveerdigen, omvattede hare knien, en maekte die nat met ſijne tranen, ſoo dat ſy hare hevigheit eenigſins liet vallen, maer noch meer als ſy in ſijn geſicht ſijne ſtantvaſtige Liefde beſpeurde.

Hy wilde even antwoorden, maer tot ſijn geluk ſag hy daer ontrent *Orlampe* voorby gaen, dus ſtont hy ras op, en naderde tot de Vorſtin *Orlampe*, haer noodigende wat by de Princes *Saphothiſphe* te ſitten: Sy half ontſtelt, niet wetende wat'er voor handen was, hoorde eindelijk van hem deſe woorden: *Orlampe*, ſeide hy, ik beſweer u by de klaerheit der Son, en by de macht des grootſten Godts dat gy hier onder deſen Hemel met waerheit uitſegt en bekent, of ik u oit met woorden of werkken heb betuigt, dat ik eenige liefde tot u had, maer alleen dat ik geſtaeg met u niet anders als met mijne vleeſchelijke Suſter geleeft heb. *Orlampe* kon in langen tijt niet antwoorden, maer eindeling bragt ſy dit voort: Dapperen Ridder, ik weet niet waerom ik ongelukſalige daer mede beſchuldigt word, daer toch de halve weereld niet onbekent is, dat ik mijn hert al over lang aen den Prins *Mangin* gegeven heb; daerom ik hier mede opentlijk bekenne, dat het ja noit in mijne gedachten gekomen is, de ſchoone Princes *Saphothiſphe* haren dapperen *Eyquan* afhandig te maken, maer veel meer haer en hem met alle mijn vermogen behulpig te weſen.

Of ſchoon deſen handel de Princes *Saphothiſphe* verdroot, ſoo was het haer noch lief, dat ſy haren Liefſten *Eyquan* onſchuldig bevond, 't welk haer ook *Orlampe* met ſulke gronden bekragtigde, dat ſy ſich eindelijk op moeſt geven, en vryelijk bekennen, dat *Aledeſig* haer had bedrogen. Het moet zijn, ſeide ſy, dat die booſaerdige Princes, of *Eyquan* bemint, of my haet, daerom ſal ik in het toekomende haer ſoo licht geen geloof meer vergunnen. Mijn Heer wierd wel rood over deſe reden, maer hy wilde noch het geringſte niet van hare

liefde vermelden , hopende dat ſy noch eenmael van ſulke inbeeldingen ledig ſou gaen , maer tegen de Princes beklaegde hy ſich niet weinig , biddende na deſen hem niet meer met eenige ontrouw te beſchuldigen. Voor my , ſeide *Orlampe*, indien ik wiſt dat ik u door mijne weinige ſchoonheit ongenoegen ſou veroirſaken , ſoo wilde ik my ſoo haeſt ik weder los ben , uit uwe tegenwoordigheit ontwijkken , of ſchoon *Eyquan* my lief en waerd is. De Princes ſeer beſchaemt , over 't gene was voor-geloopen , bad van beide vergeving met ſeer hoffelijke redenen ; en *Orlampe* met beide hare armen om den hals vallende , beſwoer ſy haer ten hoogſten ; dit niet meer te gedenkken : wanneer alles met vreugden geſloten wierd , en mijn Heer byſondere vernoeging veroirſaekt , terwijl hy dies te meer verſekert was , dat hy hertelijk van ſijne Schoone bemint wierd. Of nu wel deſe bejegeningen hem tot waerſchouwing dienden , geenſins op *Aledeſig* ſich te vertrouwen , ſoo was ſy ons noch te ſnedig , gelijk gy vernemen ſult.

Ondertuſſchen als *Lycung* , ſoo wel de Krijgs als Staets-ſaken een weinig vaſt geſet had , vermeende hy ſich nu de liefde te willen deelachtig maken. De Princes *Clerena* was de eerſte die hy voor ſich begon te ſoekken , ſich inbeeldende , wanneer hy eene van het *Taimingiſch* Geſlacht ſou getrouwt hebben , de overige hem dan niet meer ſouden tegen zijn. Doch dewijl hy dit om de Rijks-regering deed , ſoo was het hem geen rechte liefde ; tot dien einde trokken hem ook ſijne gedachten op *Aledeſig* , hopende door verbintenis van dat ſelvige Koninglijk Huis ſijn Rijk vaſt te ſetten. *Saphothiſphe* meende hy dat hem geenſins geweigert kon worden , dewijl het geluk hem

de

de wapenen in handen gegeven had, en hy niet meer verbonden was, als Keiser van *China*, tegen *Eyquan* om haer te vechten. Dierhalven was hy gants van meening, als een die wetten kon geven, geen onrecht te sullen doen met alle drie dese te trouwen; alsoo onderhield hy haer alle drie met sijne liefde, maer *Saphothisphe*, als de liefste, had de voortocht. Hy liet niet na dikwils in den Hof te komen, en met haer te spreken, daer dan mijn Heer en ik onsen arbeid vlijtig waernamen. Onderwijl verliep de tijt redelijker wijse, waer in *Aledesig* niet naliet mijnen Heer met hare Liefdes-genegentheden dagelijks te beswaren, die hier alle te vertellen onnoodig vallen. Maer ten laesten klonk de tyding, dat het Krijgs-heir van Konink *Zungthe* onder 't beleid van den dapperen *Eyquan*, met dat van *Usangue* waren t' saem getrokken, en de Stad *Peking* dagelijks naderden, dierhalven de Princes *Aledesig* beter bewaekt, en in een bysonder vertrek bewaert wierd, 't welk haer wel duisend smerten veroirsaekte, vermits sy mijnen Heer na haer believen niet sien en spreken mogt; maer het was ons dies te liever.

Op den selfden dach quam *Lycung* de Princes te spreken, 't welk gemeenelijk na sijne gewoonte in den Hof geschiedde; niet wijd van ons sprak hy de Princes *Saphothisphe* aldus aen: weet gy wel Princes, dat mijne twee Medevryers, *Zungthe* en *Eyquan*, met een machtig leger komen, om mijn geluk te beletten, en u van my te rooven; doch dewijl ik vernomen heb, dat *Zungthe* in *Japan* is getrouwt, soo sal hy selfs niet het vorige, maer *Eyquan* dit willen volvoeren; doch het sal haer beide niet gebeuren, dewijl ik haer beide weinig acht, en veel minder hare wapenen vreese. Nochtans

hebt

hebt gy haer voor desen wel gevreest, antwoordde hem *Saphothisphe*, en noch veel meer geacht; waerom gy noch de teekenen uwer wonden tot getuigen moogt roepen. Dewijl sy beide meer met toovery, als met natuurlijke sterkte gestaeg gevochten hebben, seide *Lycung* weder daer op, soo hebben sy licht eenig voordeel konnen krijgen; maer nu voorts, als den Hemel my tot den *Chinesischen* Keiser-stoel heeft verheven, wil ik ook mijne macht laten blijkken, en u hier mede bevelen, binnen twee dagen u om my te trouwen gereed te maken. *Saphothisphe*, vol weemoedigheit, antwoordde hem, met tranen in de oogen, en seide: Helaes! dat de Goden ons soo verlaten, dat wy gedulden konnen, dat een Tyran door geweld my sulks durft verkondigen, wat de dapperste en edelste Prins door dienst en ootmoedigheit nu al vele jaren gesocht heeft. Doch ik houd 'et daer voor, dat gy uwe eere sult willen in acht nemen, en uwen gesworen Eed niet breken, om eenig voordeel te gebruiken, tot dat den aengevangen Kamp onder u beslist wesen sal. *Lycung*, als *Lycung* sprak hy, was daer aen gehouden, maer als een Keiser van *China* is hy geensins daer aen gebonden, om eenen verloopen boef, als *Eyquan*, sijn woord te houden. Mijnes Heeren gedult kon nu voorts niets meer aenhooren, maer ongeacht het daer door te loopen gevaer, hief de schop op die hy in de handen had, naderde eenige schreeden tot hem, en riep: Verrader en verwoester des Keiserlijken Throons, nu moet gy van mijne handen sterven, en gaf hem ook met eenen sulken slag, dat *Lycung* met sijn ontbloot swaerd genoeg te doen had om sich te beschutten, maer het mogt niet helpen: mijn Heer liep als een Leeuw hem in, wierp hem met eenen ter aerden, en

gaf hem met de geleidde schop verscheide slagen. De wacht, en vele andere daer naest ontrent zijnde, quamen terstond, om te vernemen wat'er voor handen was, 't welk *Lycung* gelegentheit gaf sich haestig naer het Paleis te begeven. Als nu een deel der Krijgs-lieden nevens eenige van de gemeente mijnen Heer recht kenden, soo rees daer ras een geroep: Lang leve de Groote *Eyquan*. Mijn Heer wilde, volgens sijne wel-sprekentheit, dese hare toegenegentheit met een dankbaer gemoed erkennen, maer van verre quam een sterkker hoop op ons af, en op de weinige die nevens ons dapper los gingen: Wy hadden genoeg te doen dat wy ons tegen haer verweerden, en noch meer als wy nu eene straet inkregen, daer begon het vechten eerst aen te gaen. Onsen hoop begon alle oogenblik op den naem van *Eyquan* te versterkken, daer-en-tegen wierden de Vyanden soo vele, dat de straten daer van krielden; doch wie tot mijnen Heer, als die voor aen de spitse stont, naderde, die moest daer het leven inschieten: doch gelijk ten laesten vele honden der hasen doot gemeenelijk plegen te zijn, alsoo moest mijn Heer geduurich al vechtende te rug wijkken, en eene poort tot sijne vlucht verkiesen. Naeuwlijks hadden wy die nu bekomen, om ons verder van daer te maken, of siet daer quamen noch eer het nacht wierd over de twintig-duisend Mannen tot ons. Terstond wierd mijn Heer anders gesint, en besloot sich niet wijd van de Stad in een leger te leggen, en dat van *Zungthe* met *Usangue* te verwachten. Maer de dag was naeuwlijks aengebroken, of wy sagen noch sterkke hoopen tot ons naderen: wy vermoededen, en bevonden ook in der daed, dat sich nochmaels vele hoopen tot ons vervoegden, soodat wy binnen vier-en-twintig uuren

over de vijftig-duisend Man sterk waren. Hier op sond mijn Heer tot *Lycung*, en liet hem van nieuws den kamp aenbieden, of ook, dat hy de Princessen los en vry soude laten; doch dewijl hy van wegen d'ontfangene slagen het bed houden moest, soo kregen wy geen bescheid, 't welk ook even de oirsaek was, dat hy ons niet aentaste.

Ondertusschen bragt ons *Roxan* de vroolijke tyding, dat *Zungthe* en *Usangue* over geen dach-reise meer met een groot Heir van ons af waren, diershalven mijn Heer noch by de twee mijlen met de sijne haer tegen trok. Maer wy hadden ons naeuwlijks geset, of kregen weder tyding, dat *Lycung* 's nachts te voren de Stad *Peking*, nevens het Paleis met sijn gants krijgs-heir verlaten had, en de Princessen, met een ongelooflijken beuit, terwijl hy alles wat van vele jaren by soo vele Keiseren aen rijkdom was t' saem gebragt, met sich voerde. *Eyquan* bedacht niet lang wat'er te doen was, maer koos eenige duisent uit, die best te paerde geseten waren, om hem na te jagen. Het geluk begunstigde hem ook soodanig, dat hy sijne achterste benden aentrof en den Vyand een grooten beuit, dien sy uit *Peking* geroofst hadden, afnam; alleen *Lycung* kon hy niet meer inhalen, dewijl hy de rievier *Croceus* nu al bereikt had: waerom mijn Heer van herten bedroeft was, en sijne Princes half verloren rekende; doch hy wierd door de aenkoomst van sijnen liefsten Vriend *Zungthe*, die den Vyand in 't nasetten geen weinig afbreuk deed, weder verheugt, en na dat sy malkander volgens hare gewoonte dikwils omhelst hadden, ving *Zungthe* aldus aen: weet gy wel, mijn Liefwaerdigsten *Eyquan*, dat Konink *Pacoro* onse waerdste Princessen, nevens sijne Liefste, 's nachts als *Lycung* op de

vlucht

vlucht was, uit ſijne handen gereddet, en met ſich na *Tangut* gevoert heeft? *Eyquan* liet van vreugden over deſe tyding, een groot geroep van ſich hooren, en ſeide: Nu bemerk ik dat de Goden rechtveerdig zijn, en niet toelaten dat ſoo edelen Bloed in roovers handen ſou mogen verblijven, maer geſtaeg aen d'oprechtſte en deugtſaemſte de helpende hand bieden, 't welk men hier noch in kan ſien, daer ſy u, ô liefwaerdigſte Vriend! tot den Keiſerlijken Throon des grooten Rijks *China* beroepen hebben, en ſonder twijffel daer van deelachtig ſullen maken. Ik dank tegenwoordig de groote Goden, dat ſy my de gẽnade laten genieten, van mijnen Alderwaerdſten Vriend *Zungthe* in vergelding der my beweſen vriendſchap, nu beſtendig tot aen mijn einde te konnen dienen. Alſoo ſweer ik by d'alderopperſte macht des hoogſten Hemels, en by de heldere klaerheit der Son, niet eer mijn Hooft te leggen, noch mijne armen te laten moede worden, tot ik den Konink *Zungthe* het Keiſerrijk *China* heb onderdanig gemaekt, en alle ſijne Vyanden door der Goden byſtant verſlagen. Mijns herten Vriend, antwoordde hem *Zungthe*, met vele omhelſingen, niet voor my, maer veel eer voor u, dien ik dat liever dan mijn ſelven gun. Met ſulke en diergelijke vriendelijke onderredingen keerden ſy weder na de Stad *Peking*, waer mijn Heer ſelfs gants licht by de inwoonderen verkreeg, dat ſy *Zungthe*, van wiens deugden by haer genoeg verſekerde, tot haren Keiſer aennamen. Doch dewijl daer een gerucht gehoort wierd, dat een machtig Krijgs-heir uit het Zuiden, de *Chineſers*, of veel eer den noch gemeenden levendigen *Zunchin* te hulp quam, ſoo trok *Eyquan* het ſelvige met eenig uitgeleſen volk tegen, en wel even op dien dach, als *Uſangue* met

vele

vele *Tarters Lycung* na *Xensi* vervolgde, en aldaer overwon.

Wy deden alſoo ſterkke dach-reiſen, en quamen in het Landſchap *Xantung*. Daer vonden wy wel eenige wederſtant, maer mijn Heer kon alleen meer door ſijne aengeborene vriendelijkheit en ſoete woorden, als ſcherpte des Swaerds, by de inwoonderen des ſelfs verrichten: waer toe dan veel hielp, dat hy een yder by ſijne vorige vryheit liet, en geene van de *Chineſiſche* Rechten veranderde; maer hy liet allesins de *Chineſiſche* Geleerden in hare hare hooge eer-ampten blijven ſitten, en ging veel ſachter en beleefder met haer om, dan oit by de vorige *Chineſiche* Heerſchappy was geſchied; nu enkel en alleen behield hy het opperſte geſag in de Krijgs-ſaken. Alle die ſich goetwillig aen hem over gaven, die wiſt hy met ſeer ſoete woorden te vleien, en met veel geld en ook eer-ampten te verheffen, 't welk hem ook grooten toeloop van *Chineſers* ſelfs maekte, ſoo dat ſy naderhand ſchier na niemanden meerder verlangden, aengeſien hy alles wat hy verkrijgen kon, en tegenwoordig by haer had, aen de gene die ſich wel hielden uitdeelde. Doch daer-entegen den genen, die ſich aen hem niet wilden over geven, en ſich eigenſinnig aenſtelden, die was hy ſeer ſtraf, en verſchoonde alſoo niemand, 't welk ſoo wel vreeſe als liefde voor hem verwekte: ſoo dat hy ſich in gants korter tijt, van het rijk Landſchap *Xantung* Meeſter, en dat aen *Zungthe* onderdanig maekte.

Ondertuſſchen hadden die van *Nanking*, *Hunghan* tot Keiſer verkoren, die ook terſtond daer op ſijne Afgeſanten tot mijnen Heer ſond, om van Vrede te handelen, en hem alle Landſchappen, die voor den Keiſer *Zungthe* nu ingenomen waren,

goet-

goetwillig in te ruimen aenbieden, nademael hy ſich met de andere geern wilde laten vergenoegen. Maer mijn Heer, die buiten dit *Hunghan* Vyandig was, gaf aen deſe Afgeſanten in volgender wijſe antwoord: Dewijl in 't *Chineſiſche* Rijk maer een Son is, ſoo ſou die ook niet toelaten, dat daer in meer dan een Heer en Keiſer ſou heerſchen; doch indien ſich *Hunghan*, des grooten Keiſers *Zungthes* onderdaen wilde verklaren, ſoo beloofde hy hem ſijne Genade te verſorgen, en mede een van de Grootſten des Rijks te maken. Maer in tegendeel had hy niet anders dan de ſcherpte des Swaerds te verwachten, daer van *Eyquan* byſonder na ſijne miſdaed, daer hy op een booſaerdige wijſe de Princeſſen van *Tangut* voor deſen had ontvoert, ſich aen hem dacht te wreken. Ook gingen wy den volgenden dach naer het Landſchap *Nanking*, waer wy ſelfs minder wederſtant vonden dan wy verwacht hadden, ongeacht de Vyanden tienmael ſterkker dan wy waren. De meeſte vaſte Steden gaven ſich alle goetwillig aen mijn Heer; ſetteden alle haer vertrouwen op ſijne goedigheit, waer in ſy ſich ook niet bedrogen vonden. Maer de Stad *Janchen* was de eenigſte, die ſich wederſpannig vertoonde, en ons grooten afbreuk deed; doch ſy wierd betaelt, als wy haer met ſtormender hand innamen; waer uit men lichtelijk weder bemerkken kon, dat of ſchoon de goedigheit van mijn Heer groot, daer-en-tegen ook ſijnen toorn niet geringer was, 't welk dan yder oirſaek gaf, meer ſijne goedigheit in acht te nemen, als ſijnen toorn te verwachten: dierhalven ſchier geene meer hare Swaerden tegen ons wilden trekken. Met ſulke Zeeghaftige wapenen rukten wy nu voor de Hooft-ſtad *Nanking*, waer *Hunghan* ſelfs Hof hield. Wy vernamen ras daer op, dat *Hunghan*

den Prins *Mangin*, *Zunchins* oudsten Soon gevankkelijk ingetrokken had, in willens van hem te laten dooden, op dat hy de heerschappy alleen mogt behouden, die toch niet lang duurde. Dewijl nu mijnen Heer des jongen Prins deugden ten deele bekent waren, en hy hem ter liefde van *Orlampe* geern had geholpen gesien, soo haeste hy dies te meer om de selfde plaets te scherper aen te grijpen; maer wy hoorden seer ras, dat *Hunghan* sich daer in niet vertrouwde, hopende sich met de vlucht te konnen redden. Mijn Heer sette hem met eenige wel-beredene benden op snel-loopende paerden na, en als hy hem ook ingehaelt had, riep hy over luid: Versoekt tegenwoordig uw heil met *Eyquan*, gy Princessen-roover, of gy machtig zijt, uwe saek tegen hem met den Swaerde staende te houden. *Hunghan*, die in der daed kloekhertig moest zijn, bedacht sich niet lang, maer wendde sijn paerd, en bood mijnen Heer het hooft. Haer kampen duurde redelijk lang; doch die steeds t'overwinnen gewoon was, behaelde ook haest daer op de Zege over *Hunghan*, soo dat hy hem niet bestand was, terwijl hy hem nu van 't paerd geworpen, met dese woorden het Swaerd op de strot sette, seggende: Moet gy dan niet bekennen, dat gy niet redelijk gedaen hebt in 't ontvoeren van die Princessen, daer gy geen deel aen hebt: Dit moet ik bekennen, antwoordde *Hunghan*, maer daer by ook vry uit seggen, dat ik de Princes *Saphothisphe* tot aen mijn einde sal lief hebben. Sulks, seide weder mijn Heer, (terwijl hy sijnen toorn en Swaerd liet bedaren) kan men u niet weigeren, veel minder dat mijne eere sou toelaten, u het leven te benemen; maer het sal my veel beter aenstaen, dat ik u tot straf voor die bedrevene boosheit, na

den Keiſer tot *Peking* ſende; 't welk ook volvoert wierd. Aldus keerden wy wederom van nieuws na de Stad *Nanking*, en mijn Heer riep my by hem alleen, daer op aenvangende: Dewijl gy *Exton*, de inwendigſte geheimeniſſen mijnes herten weet, ſoo heb ik u ook niet willen verbergen, dat ik de Prins *Mangin*, die in *Nanking* gevangen licht, geern by 't leven ſou willen behouden. Of ik nu wel door mijne macht ſulks wel opentlijk in 't werk kon ſtellen, ſoo denkt my toch, dat het tegen de wetten van 't Rijk loopt, dewijl *Zungthe* nimmer het Keiſerdom ruſtig ſal konnen beheerſchen, ſoo lang de ingeſetenen daer weten, dat de rechte erfgenaem van *Zunchin* noch voor handen is. Maer hem heimelijk in 't leven te behouden, is geenſins tegen den dienſt van *Zungthe*, by wien ik het genoegſaem vertrouw te verantwoordden: daerom is mijn begeeren, dat gy hem heimelijk, ſoo haeſt wy in de Stad komen, uit ſijne gevankkenis ontſlaet, en aen een plaets en kant voert, daer hy verborgen mag zijn. Als ik my nu hier in gelijk een getrouw Dienaer te dragen belooft had, en wy nu tot ons Krijgs-heir genadert waren, ſoo quamen daer de Grootſte en voornaemſte van de Stad tot ons uit, en gaven aen mijnen Heer met gebogen knien de ſleutels van de Torens en Poorten over, daer by biddende, haer gunſtig en genadig te zijn. Als mijn Heer haer nu met gants vriendelijke woorden bejegende, vermerkten wy alle, dat ſy ſeer vernoegt waren: daer op trokken wy met een deel des legers ter Stad in, waer dan de inwoonders niet het minſte beſchadigt, maer veel eer by het hare behouden en beſchut wierden. Ik verſuimde ook niet veel tijts, met een deel getrouwe my wel-bekende Vrienden, en begaf my naer de

Gevankkenis, waer ik *Mangin* ook aentrof, en soo ik best kon onder den hoop verborg; daer-en-tegen vele misdadigen, die ook gevangen lagen, deed ik met'er spoed verwurgen en dooden, en de lichamen strax daer op in de rivier werpen, op dat men die niet bekennen mogt, en daer by met eenen onder den gemeenen man uitstroien, dat de Prins *Mangin* onder dat getal der dooden mede verwurgt, en in de rivier was geworpen geworden, 't welk ook alles soodanig gelooft en bekrachtigt wierd. *Mangin* in tegendeel, die sich een tijt lang by mijn Heer ophield, hoewel van yder onbekent, was het leven gereddet. Van daer setteden wy het na 't Landschap *Chekian* toe, dewijl ons bericht was geworden, dat de *Chinesers* den Vorst *Loman* tot Keiser verkoren hadden, 't welk hy daer-en-tegen niet aennemen; maer sich met de waerdigheit eenes Koninks vernoegen wilde.

Drie dagen hier na troffen wy dat *Chineesische* Krijgs-heir by de Stad *Hangeu* in volle Slag-orden aen. Wy hadden daer selfs een bloedig treffen vermoedet; maer wy verwonderden ons niet weinig, als wy eenen kleinen hoop Vyanden tot ons sagen naderen. Wy vernamen terstond dat het de Konink *Loman* selfs was, die soo haest als hy mijnen Heer te sien had gekregen, ras van het Paerd sprong, sich voor hem op de knie sette, en hem met dese woorden aensprak: Indien ik my, ô grooten *Eyquan*, niet op uwe grootmoedigheit verliet, daer my uwe onvergelijkkelijke deugt gants te wel bekent is, soo soude ik noit onderstaen hebben, my in uwe genade over te geven. Maer het aenmerkken van uwe vriendelijkheit beweegt my, dat ik hopen durf, in een ootmoedige bede genadig verhoort te sullen worden, welke is; Dat gy dese Stad, met hare borgeren,

geren, genadig wilt aennemen, en u aen mijn doot, als een betamelijk offer der selvige, laten gengegen: doch dewijl ik eerst soo lang noch geern sou leven, dat mijn wederspannig Krijgs-heir, 't welk my gants niet gehoorsamen wilt, om voor haer Vaderland Ridderlijk te vechten, maer alleen den borgeren het hare te rooven gewoon is, van u daer over gestraft worden mogt. De Toornen en Stads-poorten staen u wijd open, om naer uwen wille en believen met ons te leven en te schikken. Voorwaer gy moogt my gelooven; dat mijn Heer sich van wegen desen *Louan* ten hoogsten verwonderde, en hem terstond in den Naem des Keisers alle beschutting en bescherming beloofde, 't welk insgelijks de inwoonders der Stad mede genoten: maer hy wierd niet weinig vertorent, als hy ook van die selfde verstond, dat *Louans* Krijgs-heir soo grousaem, en wel erger als de Vyanden met haer geleeft had; dierhalven wachtte hy niet lang, en liet een deel van sijn heir door de Stad, maer een deel van het selfde om de Stad trekken, de Vyanden die nu goede order hielden aen te grijpen: Het duurde ook niet lang dat wy haer mede versloegen. Ik mag wel seggen, dat *Louan* genoegsaem gewroken wierd, want de verbitterde *Tarteren* wilden niemand het leven schenkken, en die door het middel van eenige schepen over de vloet *Cinthan* wilden vluchten, quamen door de menigte daer mede te sijnkken, soo dat 'er meer verdronkken, als door de scherpte des Swaerds vielen: Dus waer heen nu *Eyquan* met sijne Zeegrijkke wapenen sich wendde, daer moest een yder voor hem buigen. Of hy nu wel een tijt lang voor de Stad *Xaoking* met de Vyanden te doen had; en onderscheidde Veld-slagen

en Schermutselen met haer te houden, gedwongen wierd; dewijl sy seer halsterrig te vechten, en redelijk stant te houden begonnen, soo dat een groot deel van ons leger daer bleef, en wy alsoo gedwongen wierden om Bestand te roepen, 't welk ons even weinig hielp, ten aensien van uwe groote dappere daden, daer gy ons meer dan te veel werks verschafte, (tot *Luy* sprekende) soo dat wy lichtelijk het oogwit onses voornemens niet bereikt souden hebben, indien gy met *Tangumos*, tot onser grooter aenwas en beiten, niet in twist of scheuring geraekt waerd, en ons alsoo weder ruim gegeven had, om onse Zege te vervolgen, en de overige Landschappen verder onder des Keisers *Zungthes* gehoorsaemheit te brengen; 't welk alles te vertellen ik onnoodig acht, nademael gy mijn Heer *Luy*: doenmaels daer tegenwoordig geweest zijt, en alsoo het beter kond vertellen als ik, dewijl ik niet eigentlijk van alles onderricht ben.

De Vorst *Luy*, die tot hier toe als een stommen geseten, en *Exton* met sijne inwendigste sinnen aengehoord had, deed sijnen mond op, en seide: Het is waer, mijn Soon, dat ik een tijt lang dien ongelukkigen Krijg by-gewoont heb, ook lijf, goed, en bloed na alle vermogen daer by opgeset. Maer als ik klaer en helder sag, en ook van de Godts-spraek tot *Osumo* versekert wierd, dat de Goden des dapperen *Eyquans* wapenen oogenschijnelijk bystonden, en die Landschappen tot gehoorsaemheit brengen souden, soo heb ik my daer gants af begeven, en ben na mijn eiland *Xenxan* getogen, wel versekert, dat ik aldaer onaengevochten sou blijven. Maer mijn *Exton*, een dink versoek ik van u, my te berichten, hoedanig het met den Zeeroover gelegen was, die sich ook *Eyquan* noemt;

en

en hoe dat het van Natuur soo vast Landschap *Fokien* sich aen hem over gaf? Dese Zee-heer, antwoordde *Exton*, wierd *Cinchilun* genoemt, een overgebleven van mijn Heers gewesene Hooftmannen, die sich ten laesten den naem van *Eyquan* gaf; en onder sulken naem eenen grooten aenhank gemackt, en een groote macht t'saem gebragt had, waer by dan sijn rijkdom de geringste niet was; alsoo meende hy, dewijl sich in *China* vele nieuwe Keisers opwierpen, dat hy ook eenen soodanigen kon zijn, nadien hy meer macht en geld, als een van d'andere by malkander had: dierhalven sond hy tot mijnen Heer, om met hem over gewichtige saken te handelen. Het verdroot mijnen Heer niet weinig, dat de Naem *Eyquan* noch eens door rooven verheven sou worden, waer toe hem deses *Cinchiluns* boos voornemen bekent gemaekt wierd. Hy stelde sich tegen desen Afgesondenen wel seer vriendelijk aen, en vereischte met sijnen *Heer* selfs mondeling te spreken. *Cinchilun*, die geen swarigheit mackte sijnen ouden Heer en Opperhooft te besoekken, quam al haest by hem, wanneer mijn Heer hem dan van sulken leven afraedde, maer geensins daer in iets kon verkrijgen: want hy seide opentlijk, als hy hevig was, indien hy geen Keiser over de Zuidelijke Landschappen van *China* kon worden, terwijl hy mijnen Heer in de Noordsche Landschappen tot even de selfde waerdigheit wilde helpen, dat sijne macht ter Zee wel soo groot was, dat hy noch wel eens, die *Tartaren* met geweld het selfde weder af te nemen meende; welke woorden mijnen Heer oirsaek gaven, hem als eenen gevangenen vast te doen houden, en tot den Keiser na *Peking* te senden.

Mijn Heer had in een korte tijt, ontrent in

'tverloop van een jaer, het machtig Keiſerrijk *China* door ſijne groote onvergelijkkelijke Krijgs-ervarentheit, en weinig mindere dapperheit, aen den Keiſer *Zungthe* onderdanig gemaekt, en was nu voorts by het Hof tot *Peking*, met ſijnen alderliefſten Vriend den Keiſer, om over ſijne Princes *Saphothiſphe* met hem te ſpreken, en ſich te beraedſlagen aengekomen. Doch hoe, en op wat wijſe hy van den ſelfden ontfangen en veel eer broederlijk gehouden wierd, kan niemand onbewuſt zijn: ook ſoo geheel, dat ſulks niet alleen de Voornaemſte des Rijks en het gantſche Hof verdroot, maer de Keiſerin ſchepte ſelfs een miſnoegen daer over, dewijl haer Heer, de Keiſer mijnen Heer veel hoffelijker als haer begon te bejegenen, en weer dach noch nacht van hem kon blijven; maer geſtaeg om, by, en aen hem hing; ja ſchier niet het geringſte ſonder voorweten van mijn Heer deed. Nu dit alles was in de herten der grootſte Heeren des Rijks een doodelijke wonde; dewijl ſy ſagen, dat hare heerſchappy een einde had genomen; daer mijn Heer meer dan de Keiſer heerſchte; daerom bedachten ſy alle mogelijkſte middelen, om den Keiſer tot andere gedachten te brengen, 't welk haer alle vruchteloos afliep; want alles, wat iemand hem van *Eyquan* ſeide, indien het tot ſijnen roem ſtrekte, was by hem wel aengenaem; maer die daer-en-tegen een weder-ſpel voortbragten, vielen in de grootſte ongenaden, ſoo dat ſy niet meer voor des Keiſers aengeſicht dorſten verſchijnen.

De *Chineſers* ſagen hem aen, als die de eenigſte oirſaek was van de verſtooring hares Rijks, en het binden harer Vryheit. *De Tarters* miſgunden hem de genade des Keiſers, en inſonderheit, dat ſy het

het Rijk niet na hare willen beheerschen mogten, wel wetende, dat sich niemand met *Eyquans* kloek beleid en ervarentheit, soo wel in Staets- als Krijgs-saken kon vergelijkken. Of nu mijn Heer wel alle mogelijke vlijt aenwendde, om die verbitterde gemoederen te versoeten; daer sijne bestiering en vele diensten, die hy haer by den Keiser deed, terwijl hy voor vele groote Eer-ampten, en voor andere groote inkoomsten verkreeg, in die saek niet weinig behoorde gedaen te hebben, 't welk toch by de Voornaemste niets uitwerkken wilde, maer by den gemeenen Man hem dies te meer bemint maekte, terwijl hy voorheen daer na trachte, dat Recht en Gerechtigheit wel mogten gehandhaeft worden. Des Keisers Broeders, insonderheit *Amavanga*, waren hem aldervyandigst; doch dese kon het best verbergen: 't welk alles hy hem weinig aentrok, maer hy betrachtte gants eigentlijk het Spreekwoord: *Beter benijd, dan beklaegt.* Alleen de Princes *Aledesig* was hem een bittere gal in sijn hert, dewijl hy schier nimmer rust van haer hebben kon. Sy was wel de eenigste aen 't gantsche Hof, die hem naest den Keiser best genegen was: daer-en-tegen veroirsaekte sy hem ook het meeste herten-leed; want dewijl hy alleen aen *Saphothisphe* was overgegeven; alsoo kon noch mogt hy haer niet anders dan met hoffelijkheden bejegenen: en haer met alle vriendelijkheit onderhouden. Maer sy was hier mede niet vernoegt, maer ging haren Broeder *Amavanga*, die ook op de Princes *Saphothisphe* hertelijk verlieft was, met hare snedigheit soodanig aen de hand, dat hy somtijts noch wel eenen gelukkigen uitslag van sijne liefde hoopte. Maer als mijn Heer

eindelijk genoegſaem vermerkte, dat van wegen de Princes *Aledeſig* ſijn verblijf aen het Hof niet langer zijn mogt, waer toe hem de hope des loons voor ſijnen langen Dienſt, van de Princes *Saphothiſphe* noch eens t'ontfangen, ophield, ſoo begeerde hy dierhalven met vriendelijke reden van de Keiſer verlof, om na *Tangut* te gaen; alleen de Keiſer wilde ſulks geenſins toelaten, ſeggende: Neen, mijn liefſten *Eyquan*, nu voorts heb ik gelegentheit u te betuigen, dat gy my liever zijt, dan oit eenig menſch weſen kan.

Hy liet den volgenden dach een opentlijk Schrift door gants *China* aenſlaen, en ten eerſten in *Peking* uitroepen: Dat niemand als *Eyquan*, den Keiſer naeſt was, wiens dapperheit en ervarentheit hy voor het gantſche Keiſerrijk *China* te dankken had, daerom hy hem in het toekomende den grooten Naem *Kiang*, dat is, de alderdapperſte of onoverwinnelijkſte gaf; hy wilde hem ook daer by het Koninkrijk *Taitung* in eigendom en erflijk opdragen en inruimen; en dewijl de Keiſer wel bewuſt was, dat *Saphothiſphe* mijnen Heer alleen kon verheugen, alſoo ſond hy ras een groot Geſandſchap na *Tangut*, in den naem van mijnen Heer, de Princes *Saphothiſphe* na mijn Heers Koninkrijk *Taitung* af te halen, en aen hem te trouwen. Hier uit, en om vele andere redenen, was niet meer te twijffelen, of *Zungthe* had mijnen Heer van herten lief, terwijl hy hem noch met ongelooflijke vele geſchenkken vereerde; ja ſelfs op twee dach-reiſen na aen ſijn Koninkrijk *Taitung* geleidde, en met d'aldervriendelijkſte woorden afſcheid nam, en daer by ſijne Hoogſtatelijke eeren-feeſt by te woonen beloofde. Ten gevalle van mijn Heer had de Keiſer ſijne Suſter *Aledeſig*, op dat ſy hem voor ſijne

af-

afreiſe niet mogt verontruſten, om verſierde nietige oirſaken in haer vertrek laten bewaren, ſoo dat ſy van hem geen afſcheid kon nemen; maer ſy kon noch, hem een briefjen na te ſenden, niet nalaten: want tegen de Middag quam een half-volwaſſen jongeling, die, na dat hy mijnen Heer begeerde te ſpreken, terſtond by hem gelaten wierd, en hem ook met eenen een dooſken nevens eenen brief overleverde. Mijn Heer, die my ſijne heimelijkheden noit had verholen gehouden, gaf my dien te leſen, waer in ik haeſt ſag, dat die van *Aledeſig* geſchreven was, en welkers inhoud ontrent dus luidde.

De Princes Aledeſig *aen den dapperen Ridder* Eyquan.

OF gy my ſchoon tot hier toe met hoffelijke woorden, doch met grouwſaemheit vermengt, hebt bejegent; en dan noch mijne Liefde die ik u toe-draeg niet wilt erkennen, maer u geſtaeg op eene beroepen, die ſich nu voorts aen Lycung *heeft overgegeven; ſoo heb ik u ſulks willen bekent maken, op hoop dat gy in het toekomende my, die u meer als haer ſelven bemint, in uwe gedachtenis ſult inſluiten: tot dien einde heb ik u mijn Afbeeldſel willen toeſenden, om in mijn afweſen u daer mede t'onderhouden, en u alſoo waerdig te kennen de gunſten van*

ALEDESIG.

Mijn Heer was over dit ſchrijven niet weinig ontſtelt, en ſeide: nimmer had ik gelooft, dat in een Vrouws-perſoon ſoodanige ſwakheden mogten of konden gevonden worden; doch ik houde het daer voor, dat ſy haer verſtand heeft ver-

verloren, dewijl sy sich selven licht niet meer kent, daer sy eenen met geweld tot liefde denkt te dwyngen, of ook sulks doet om my te beleedigen, en sich alsoo by my hatelijk te maken. Nu het zy hoe het wil, ik sal haer toch soo beleefdelijk niet antwoorden als ik gewoon ben, maer rond uit berichten, dat sy in mijne gedachten geensins soo vast is ingewikkelt; maer sy sal in het toekomende met diergelijkke brieven my niet meer moeielijk vallen, tot dien einde nam hy in soodanigen koelheit de pen en den inct, en schreef het navolgende:

Eyquan *aen de Princes* Aledesig.

DAt ik u tot hier toe met loffelijke woorden bejegent heb, is meer uit dwang als vryen wille geschied: doch op dat gy de rechte waerheit eens moogt vernemen, soo weet, dat ik mijn hert aen eene andere veel schoondere heb overgegeven, die ik ook veel hooger self dan de Goden acht. Maer de onrusten van u my aengedaen hebben veroirsaekt, dat ik u meer haet als bemin. Gelijk ook de gave eenes Vyands verachtelijk is, alsoo sende ik uw afbeeldsel weder, om eenen anderen daer mede te beschenkken; en ik wil my nu de vreugde gunnen, van u niet meer in mijne gedachten te laten komen.

EYQUAN.

Desen brief schreef mijn Heer tegen sijn sin; want hy niet anders als met groote onderdanige eerbiedigheden de Vrouws-persoonen, insonderheit sulke Princessen te bejegenen gewoon was, daerom het ook kort daer aen hem verdroot, dien wech gesonden te hebben.

Wy

Wy trokken alſoo met vreugden en hopen na de Hooft-ſtad *Taitung* toe, en waerlijk wy wierden van hare inwoonderen met groot juuchen ontfangen: want dewijl haer mijnes Heers deugden lang voor heen al bekent waren, ſoo ſchepte jonk en oud groote vernoeging, in van hem op het toekomende beheerſcht te ſullen worden.

Wy hadden nu eenigen tijt, om alles in goeden ſtant te ſetten, binnen *Taitung* geweeſt. Toen bequamen wy daer d'alderonaengenaemſte tydingen die oit konden bedacht worden, 't welk d'ongelukkige en onverhoopte doot van den onvergelijkkelijken Keiſer *Zungthe* was, van wien wy korts te voren friſch en geſond waren afgeſcheiden. Men twijffelde geenſins, of hem moeſt eenig vergif toegebragt zijn, 't welk dan mijn Heer ſoo onlijdelijke ſmerten veroirſaekte, dat hy waerlijk daer over krank en in het bed quam te liggen, ſoo ſeer wierd hy ontſtelt over het afſterven van ſijnen alderliefſten Vriend, wiens gelijk geen in de weereld, na ſijne meening, in deugden en dapperheid had te vinden geweeſt. Hy quam in een vierendeel jaers niet uit ſijn vertrek, alleen de tyding, dat ſijne liefſte Princes naderde, veranderde een weinig ſijne ſware gedachten; dierhalven maekte hy alle mogelijke toebereiding, om haer na hare Koninklijke waerdigheden prachtig en heerlijk, ſoo als de liefde hem ingaf, t'ontfangen. Ondertuſſchen naderde de Konink *Amavanga* (die het Voogdyſchap des jongen Keiſers *Xunxy* had aengenomen, en in ſijnen naem het gantſche Keiſerdom beheerſchte) tot de Stad *Taitung*; met een aenſienlijk Krijgs-heir; waer over mijn Heer quade achtendocht opnam, die hem haeſt[illegible]; dat [illegible] ſet, als hy ſijnen Broeder *Quintoſh* [illegible] noch veel[illegible], en met de alder-

aldervriendelijkſte woorden te verſtaen gaf, dat ſijn Broeder de Keiſer *Zungthe*, in ſijnen laeſten tijt ſijne groote Liefde tot den dapperen *Eyquan* ook had laten blijkken, terwijl hy hem hooglijk bevolen had, dat hy des grooten *Kiangs* hoogſtatelijke eeren-feeſt perſoonelijk ſou bywonen, en des Keiſers plaets na het *Tartariſch* gebruik bekleeden. Deſe ſoo valſche aenbrengingen geloofde mijn Heer, Helaes! al te veel, en dankte den Koning *Amavanga* met tranen, die hem overvloedig langs de wangen liepen, daer by gedenkkende aen de Liefde van ſijnen verſtorven Vriend; en hy beloofde ſich van den ſelven alles goets: want de hoop van de vreugde eindelijk te genieten, welke hy in 't kort voor ſijne lang beweſene dienſten mogt verwachten, veroirſaekte dat hy alle andere ſaken vergat, en nu alleen dacht hoe hy ſijne Princes *Saphothiſphe*, nevens haer Moeder, de Koningin *Juſſina*, die haer geleidde, wel bejegenen mogt; welke gewenſchte dach dan ook genaekte, maer de vreugde die hy daer in gemeent had te hebben, verkeerde hem in groot hertenleed en treuren.

De Konink *Amavanga*, om ſijnen liſtigen aenſlag te beter in 't werk te ſtellen, had ſich te voren met het leger in *Taitung* begeven, en mijnen Heer met grooter eerbiedigheit en vriendelijkheit beſocht, dien mijn Heer daer-en-tegen ſoodanig bejegende, als eenen die des Keiſers plaets bekleedde. 's Daegs voor de hoogtijt week hy niet eenen voet breed van mijn Heer af, voorgevende, dat hy uit ſchuldigheit, om het bevel des Keiſers dies te beter na te komen, van dien dach, om de Princes mede in te halen, mijnen Heer niet verlaten wilde. Gelijk nu mi[illegible] dat voor een hooge eere hield, alſoo liet hy [illegible] wel-gevallen.

Op

Op den volgenden morgen gants vroeg, ſond hy my met duiſend lichte Peerden, na *Roxan* toe uit, als die haer ſchoon met eenen hoop der alderprachtigſt opgetoide Ruiteren tegen trok, om te verneemen op wat uur de Princes ontrent aenkomen ſou. Ik reed geduurig hard aen; maer wierd ten hoogſten verwondert, als ik tot twee uuren na de middach noch niemand ontmoette, tot dat eindelijk *Roxan*, met ontrent twintig paerden, gants verbaeſt by my quam geloopen, en berichte, dat men de Princes op eenen anderen weg, en na *Amavangaes* Krijgs-hoopen gevoert had, alſoo hy vermoedde, dewijl men hem met de Princes te ſpreken niet wilde vergunnen, veel minder dat hy haer eens met de Ridders had durven naderen, ſoo beſloot hy dat'er een gevaerlijk verraed op handen zijn moeſt; waer op hy met volle ſporen weder na de Stad toe reed. Doch het was ſpade in de nacht, als wy ſelfs daer aen quamen, en vonden daer noch ſoo wel *Amavanga* als mijnen Heer aen de Poort wachten. Door het licht van de vele aengeſtekene fakkelen, ſag ik op mijnes Heerens geſicht, dat de halve doot daer op ſtont afgeſchildert, terwijl hy tot ons ſeide: wat geld het mijne Ridders, daer is verraed op handen! Wy hadden hem naeuwlijks met ja geantwoord, en hem daer by ons vermoeden bekent gemaekt, of hy keerde ſich tot *Amavanga* en ſprak: Gelijk ik niet meer twijffel, of de uwe hebben de Princes uit *Tangut* ontvoert, ſoo moet gy ook u daer aen gelegen laten zijn, my haer hier weder te leveren; want een verloofde Bruid te rooven, is tegen 't gebruik in *China* en *Tartarien*. Ik ſtae dat toe, antwoordde de Konink *Amavanga*, dat ſulks geen gebruik is; maer het betaemt noch veel minder, dat

eene

eene Koninklijke Princes, aen eenen flechten Ridder als gy zijt soud trouwen: soo lang heb ik u, tot dat ik haer in mijn geweld mogt bekomen, met goetheit willen bejegenen; maer nu moet gy een gevangen des grooten *Chams* zijn. Alsoo gebood hy eenige die hy by sich had, mijnen Heer aen te tasten, die, hoewel hy niet op een Krijgsmans wijse, maer als een Bruidegom gants heerlijk bekleed was, terstond sijn swaerd trok, dien wy andre met eenen ook volgdēn.

Amavanga was de eerste die dat proefde, en het had met hem haest hêel uit geweest, indien de sijne daer niet waren voor geschoten: waer op terstond in dien selfden oogenblik de aengestelde hoogtijt en vreugden-feest, in een droevig bloed-bad veranderde. Ik liet de Stads poorten van stonden aen sluiten, denkkende dat mijn Heer daer mede gedient soude zijn; 't welk ook waerlijk in der daed geschiedde, en ongeacht het groot voordeel van *Amavanga* (die al eenige dagen te voren seer veel beharnaschte Krijgs-lieden heimelijk in de Stad had gebragt, die de onse, waer van geen met een harnasch gewapend was, groote schade toebragten, en vele dooden veroirsaekten; waer by mijn Heer selfs twee sware wonden bequam) soo begonnen wy noch ten laesten d'overhand te behouden, dewijl al eenige duisend van de Vyanden waren neder-gemaekt, en de overige sich in den grooten Tempel verbergden. Ik heb mijnen Heer noch noit soo grimmig gesien; want sijne gewoonte is, den genen, die het leven begeeren, sulks geern te schenkken, maer dese sijne deugt had doenmaels geen kracht by hem. Hy gebood den Tempel met eenen te berennen, en wilde dien laten bestormen: De Priesteren der Goden quamen by hem, en vertoonden de heiligheit der plaets, en meenden het gevaer met goede woor-

den te verſetten;maer den dooven was het qualijk te prediken, want ſijne antwoord was deſe, indien men den Konink *Amavanga*, die ook daer in was gevloden, niet daer uit gaf, ſoo wilde hy den Tempel met alle die daer in gevlucht waren verbranden.

Terwijl hy nu met deſe Prieſteren hard twiſtede en ſich verbitterde, bragt een hem de Tyding, dat eenige van die geſeide Prieſteren, den Konink *Amavanga* over de Stads-muuren gelaten hadden, en dat hy ſoo was ontkomen. Hy antwoordde hier op wel niet, maer riep ſeer luide, dat men den Tempel aen alle kanten ſou aenſteken. Gelijk hy nu van de ſijne hooger dan de Goden geacht wierd, ſoo gehoorſaemde men ſijn bevel ook terſtond. Maer mijn Heer voer weder aldus voort: indien de Godt die daer in woont Almachtig is, ſoo ſal hy den brand wel afweeren, dat het geweld des Vyers den Tempel niet ſchadelijk ſal zijn; maer ik twijffel daer aen, dewijl hy my niet eens heeft konnen ſeggen, uit wat land ik ben geſproten, en wie mijne Ouderen geweeſt zijn.

Het duurde nu na deſe reden niet lang, of de Tempel ſtont in volle vlammen, de Prieſters die daer uit liepen, behielden haer leven; maer eenige hardnekkige verbrandeden met alle de daer in gevluchte Krijgs-lieden. De dach begon ook naeuwlijks weder aen te breken, of mijnes Heerens herten-leed en toorn vermeerderde. Het eerſte dat hy deed was, dat hy *Roxan* met eenige ſterkke benden uitſond, om den toeſtant van de Princes te vernemen, terwijl hy ſulks van wegen de ontfangene wonden ſelfs niet verrichten kon. Kort daer op ſagen wy eenige hondert Prieſters van de overgeblevene des Tempels, tot het Paleis naderen. Wy meenden in 't eerſt, dat ſy den gemeenen Man,

die met hoopen daer toe liepen, tot oproer beweegden: en alsoo sich wreken wilden, maer wy verstonden gants anders; want als sy mijnen Heer sagen, soo vielen sy gesamentlijk voor hem op de knien, en de voornaemste onder haer ving aldus aen: Nu voorts zijn wy versekert, dat gy d'aldergrootste Prins der gantsche weereld zijt, dewijl lang voorheen de Godts-spraek ons heeft voorseit, dat d'aldermachtigste Heer van het hoogste bloed des gantschen Aerdbodems, desen sijnen Tempel verstooren sou, ook daer nevens, wanneer gy nu wilt, het verwoeste *China* gewis uit de grousame handen der *Tarteren* rukken, en weder tot de vorige vryheit helpen konnen: dierhalven komen wy in aller ootmoedigheit en onderdanigheit versoekken, dewijl gy sonder twijffel ook van het alderoudste *Chinesisch* Keiserlijk bloed zijt, u voor deeselfs Keiser uit te roepen en te Kroonen, waer toe wy dan niet alleen inwoonderen van dese groote Stad *Taitung*, met alle ons vermogen de behulplijke hand te bieden bereid zijn, maer ook over al in het Rijk anderen daer toe te bewegen. Mijn Heer antwoordde haer hier op aldus: Ik roep de hoogste Goden tot getuigen, en alle die soo vele jaren met my zijn omgegaen, dat ik niet na Scepters of Kroonen getracht heb, daer ik dan sulke dikwils, niet alleen wanneer ik een beheerscher des grooten Meers was, maer ook noch wel nieuwlijker had konnen bekomen: Mijn eenigste insicht is van der jeugt aen geweest, de gene, die mijne hulp van nooden hadden, en een rechtveerdige saek meenden te hebben, met alle mijne krachten en vermogens by te staen. Nadien ik nu wel mijne trouw den grooten *Tartarischen Cham Zungthe* gesworen heb, doch daer-en-tegen van sijnen Broeder *Ama-*

vanga

vanga ſulks te breken gedwongen word, daer hy my tegen alle rechten, mijne verloofde Bruid heeft gerooft, inſonderheit ook tegen de by den voorſeiden *Zungthe* gegevene wetten, ſich aen de Tyrannie ſoo ſeer over geeft, dat hy die noch dagelijks, voornamelijk tegen de *Chineſers* laet blijkken: doch dit te wreken, ſou my, als een be-eedigden aen de *Tarters*, niet wel voegen, veel minder dat ik my tot een Keiſer ſou opwerpen: maer d'onredelijkheit, die deſe *Amavanga* tegen my bewijſt, wil ik met mijn bloed ſoeken te wreken: den genen die my geſint zijn te volgen, ſal ik eeuwig verplicht blijven, en een yder kan na ſijne meening met eenen voor ſijne vryheit vechten, en den uitgank van de ſchikking der hooge Goden verwachten. Het ſcheen dat een deel der ſelvige vergenoegt wierden, terwijl ſy met groot geroep dat bekrachtigden: Maer des anderen daegs ſagen wy, hoe dat haer ernſt ſcheen te zijn, wanneer mijn Heer buiten de Stad het Krijgs-volk beſichtigde, en dien hoop ſich tot over de veertig-duiſend Mannen vermeerderde: ja noch ten overvloed, als de meer genoemde Prieſteren ſich over al in alle Landſchappen verdeelden, en over al te verſtaen gaven, dat ſich de groote *Kiang* voor het Rijk *Han*, als uit het bloed der *Chineſiſche* Keiſers geſproten, waer van hy noch den naem niet wilde hebben, verklaerde, daer door vermeerderde dan ons Krijgs-heir ſoodanig, dat wy in korten over de hondert-duiſend Man t'ſamen bragten. *Roxan* berichtte ons na ſijne wederkoomſt, dat de Princes na *Peking* gevoert was, dien mijn Heer ook daer op terſtond aen *Pacoro* na *Taitung* ſond, en hem ſijn onrecht liet weten, die ook in der haeſt binnen twee maenden, mijnen Heer vijftig-duiſend Man uitgeleſene volkeren toeſond,

met belofte ſoo ras het mogelijk kon zijn, met noch een ſteſkker hoop ſelfs te komen, en mijn Heers ongelijk ſoo wel als ſijn eigen te wreken. Hier op vertraegde mijn Heer ook niet lang, en trok met dit ſoo machtig Krijgs-Heir, de hoopen van *Amavanga* tegen. Mijn Heer, *Ktang*, die lang onder de *Tarters* omgegaen had, wiſt hare wijſe beter dan ſy ſelfs; en dierhalven wilde hy met liſt haer eerſt aentaſten, meenende, dewijl ſy hem liſtiger wijſe bedrogen hadden, dat het hem tot geen verkleening kon weſen, als hy haer met gelijkke munt betaelde, en met weinig bloed-vergieten de Slag aen ſijne zijde mogt winnen; of het ſchoon tegen ſijnen aert liep, dierhalven liet hy vele wagenen met verſcheide waren beladen met ſich voeren.

Als nu den aenvank tot het treffen gemaekt wierd, ſtelde hy ſich ras in, als of hy met ſijne Slag-ordens in verwerring geraekte, en begon allenxkens te vluchten. De *Tarters* vervolgden hare gemeende Zege op het beſt dat ſy konden. Als ſy nu met hem geſtaeg na te jagen eindelijk tot die daer toe beſtelde wagenen quamen, ſoo was hare begeerte om te plunderen ſoo groot, dat ſy het volgen vergaten, en meerder luſt ſchepten in ſich meeſter over dien beuit, en daer van deelachtig te maken. Maer het wierd haer ſuur vergolden; want in een oogenblik quamen haer niet alleen de daer heimelijk beſtelde krijgs-knechten te voorſchijn, maer de vluchtige keerden ook haeſt, en ſloegen nu niet alleen de plunderende van die wagens, maer met eenen de gantſche Krijgs-hoopen, dat alleen weinige overbleven en ontreden, die de haren de tyding van dit groot verlies konden brengen. Ons Zeeg-rijk Krijgs-heir verſterkte dagelijks,

lijks, ſoo wel door vele dappere *Chineſiſche* Krijgs-Overſten, als gemeene knechten, ſoo dat mijn Heer eindelijk beſloot, hem *Amavanga* nochmaels met geweld aen te grijpen; doch hy wild 'et eerſt in 't goede verſoekken, tot welken einde hy een Trompetter, met den navolgenden brief, aen den Konink *Amavanga* ſond.

Kiang, *nu* Eyquan, *aen* Amavanga, *Konink in* Chiña.

CHina, *noch* Tartarien *ſullen noit een laſterlijke daed van my konnen bedenkken, als men van u, die toch een Voogt over 't Rijk weſen wilt, heeft bevonden: laet dierhalven de volkomentheit uwes verſtands op-lichten, en niet deſe ondeugden, als quade eigenſinnigheden en onrechtmatige liefde, over u heerſchen, op dat ik door het overleveren van myne wettige Bruid, ook oirſaek mag nemen, om de erfgenamen van mijnen liefſten* Zungthe *getrouw te blijven: want ik geenſins ſal lijden willen, dat het gene ik by hem met den Swaerde gewonnen heb, my weder afgenomen ſou worden; maer ben geſint u by weigering deſes daer mede te ſtraffen, en u daer nevens bekent te maken, dat ik tot in mijn graf niet nalaten ſal deſen ſmaed te wreken, daer ik nu geern van bloed te vergieten ontſlagen ſou zijn.*

EYQUAN.

Eenige dagen daer na quam mijnen Heer de navolgende antwoord ter hand.

Amavanga *Koning van* China , *en Voogt des Grooten* Chams , *aen* Eyquan , *Oproerder tegen den Grooten* Cham.

TOt hier toe is u de toovery wel gelukt, dewijl gy niet alleen door de selvige vele Veldslagen gewonnen, en mijnen Verstorven Broeder daer-en-boven de sinnen berooft hebt; maer ook de Koninklijke Princes Saphothisphe *tot uwe, als eenes slechten Mans liefde, hebt aendrijven willen. Doch of u de selvige in de naeste veldslag kan behulpig zijn sal de tijt leeren; gelijk het de Princes* Saphothisphe *geleert heeft, die niet meer tot hem genegen is, die niet opentlijk en eerlijk, maer meer met list en bedrog in het laeste schermutsel d'overhand heeft behouden.*

AMAVANGA.

Op desen brief volgde ook in der daed een Krijgs-heir, dat het onse in getal van mannen niet week. Mijn Heer schikte sich dierhalven tot den Veldslag, die ook twee dagen daer na haren voortgank had. Maer hoe die selvige in der daed is afgeloopen, en wat gedenkwaerdigs daer in bysonder is voorgevallen, weet ik gants niet, aengesien ik daer niet tegenwoordig was, maer 's daegs te voren van mijnen Heer tot des Vyands leger bedekter wijse gesonden, om na de Princes *Saphothisphe* te vernemen, en indien het mogelijk kon zijn haer te spreken, en daer by ook eenen brief over te leveren, maer soo wel het een als het ander was my onmogelijk; doch als ik na ses dagen onverrichter saek weder by mijnen Heer aenquam, vernam ik met grooter vreugden, dat mijn Heer dien Veldslag door

door veel dappere en kloekhertige daden gewonnen had. Dit is gewis, viel hem *Uſangue* in de reden, dat het ſelvige verlies den *Tarteren* in *Peking* niet alleen groote vrees aenjoeg, maer ik heb my dikwils van *Lycung* laten vertellen, dat hy met ſijne oogen, dewijl hy daer tegenwoordig geweeſt is, van den dapperen *Eyquan*, ſulke ongelooflijk kloekmoedige daden ſien uitvoeren heeft, dat hy en noch veel meer het daer voor hielden, dat die meer goddelijk dan menſchelijk waren: want aen alle plaetſen waer hy ſich heen wendde, en ſijn ſwaerd liet ſlen, was de Zege in ſijne handen. Of hem die wel redelijk duur koſte, dewijl de *Tarters* ſeer ſtouthertig gevochten hadden, ſoo is toch eindelijk haer verlies ſoo groot geweeſt, dat de Konink *Amavanga* my ſelfs heeft bekent, dat noit by de regering van drie *Tartariſche Chams* ſoo vele op eenmael gebleven zijn. Maer mijn Vriend *Exton*, laet ik [illegible] niet doen verdwalen, en wilt ons verder berichten, wat na de Slach noch meer is voor-gevallen. Deſe Zege, ving *Exton* weder aen, wierd door *China* ſoo ſeer ruchtbaer gemaekt, dat ons Leger in korter tijt ſoodanig vermeerderde, dat niet alleen 't getal der gener, die in den ſlag waren gebleven, vervult wierd, maer noch dagelijks meerder ſterkte bequam; 't welk alle nochtans mijnen Heer geenſins kon bewegen, hoe dikwils en hard hy daer toe wierd aengedrongen, om ſich voor eenen *Chineſiſchen* Keiſer te laten uitroepen: want hy gedacht altijt aen de vriendſchap die hy met *Zungthe* gehouden had, niet geſint zijnde tegen ſijn bloed of nagelatene Erven ontrouw te worden, maer ſlechs ſijne Princes weder te bekomen, 't welk alles de oirſack was, dat hy niet voor *Peking* rukte, gelijk hy wel kon, en de gantſche *Tartariſche* heerſchappy

daerom verr ſtiet: altijt op hoop levende, dat *Amavanga* ſich anders ſou bedenkken, en de Princes weder aen hem overleveren.

Doch de tijt liep ondertuſſchen al wat heen, en gaf gelegentheit, dat *Amavanga* weder een machtig Heir t'ſamen bragt, en ten laeſten het uitterſte, ja beide Scepter en Kroon daer by meende op te ſetten: ſoo dat hy dan de gantſche *Tartariſche* macht, te weten ſes groote vanen te Velde liet komen. Men berichte ons daer benevens, hoe niet alleen des Grooten *Chams Zunſthes* nagelatene Weduw *Gammellas*, nevens de Koningin uit *Tangut*, met beide de Princeſſen *Saphothiſphe* en *Aledeſig* dit groot Leger volgden, waer over mijn Heer ſeer verheugt wierd, want hy ſijne Liefſte Princes weder hoopte machtig te worden; doch het viel gants anders uit, gelijk gy vernemen ſult. Die van mijnen Heer ſoo lang gewenſchte dach van de Veldſlag quam aen: de rechter ſoo wel als de ſlinker vleugel wierd na ſijn wel-gevallen en Krijgs-ervarentheit goet genoeg geſtelt, en alles diende tot ons voordeel, ook ſoo, dat wy genoeg bemerkken konden, dat de Vyanden de Moed al ontvallen was, en ſich niet ſoo ſeer tot den Slag genegen toonden, 't welk ons Krijgsheir, dat de Vyand in getal ook veel overtrof, een grooten moed veroirſaekte, die dierhalven den Zege al by haer beſloten hadden. Doch onderwijl quam, tot onſer alder-grootſt ongeluk, een van mijnes Heers getrouwe Krijgs-lieden, dien hy heimelijker wijſe, om na ſijne Princes te vernemen, na den Vyand geſonden had, wederom, en berichtte, dat de Koninklijke Weduwen en Princeſſen in een Tent, na ſijne meening niet al te ſterk bewaert, en alſoo licht met ontrent duiſend wel-gewapende Krijgslieden te verraſſchen, en de Princes van daer te bren-

brengen, dewijl soo wel de Konink *Amavanga*, als alle hooge Krijgs-beampten seer vlijtig waren, om haren misslag, dien sy voorheen in het stellen van haer Krijgs-heir hadden begaen te verbeteren. Mijn Heer gaf door een geroep sijne vreugde te kennen, terwijl hy ten eersten gebood, dat het vereischte getal spoedig sou t'saem gebragt worden, nochmaels met een vrolijk gemoed seggende: De Goden willen niet toelaten, dat huiden soo veel menschen bloed vergoten sou worden, en dus hebben sy dit middel te weeg gebragt, waer door dē gantsche Krijg een einde bekomen kan. Hier op wendde hy sich tot sijnen ervarensten Krijgs-oversten, *Tegmont* genoemt, dien hy dus aensprak: Dappere *Tegmont*, gy sult soo lang 't Opper-bevel mijnes Heirs in handen behouden, tot dat ik desen aenslag selfs verricht heb. Doch ondertusschen sult gy geene Vyandelijkheden tegen des Vyands Leger in 't werk stellen, noch u geensins tot eenen opentlijken Slag met haer inlaten, eer gy van my weder tyding bekomen hebt. Of nu wel dese *Tegmont* niet minder als wy andere hem veel en aendringend versocht, van sijn voornemen af te staen, en sulks door eenen anderen te laten volvoeren, en hem het gevaer vertoonde, dat daer uit mogt ontstaen, wanneer dit ongelukkig mogt afloopen, soo mogt het toch niet by hem gelden; want de inbeelding, dat hem desen aenslag geensins sou missen, was soo diep in sijn hert gewortelt, dat niemand hem soo lief konde zijn, dien hy den selfden uit te voeren vertrouwen wilde; en het had in der waerheit hem ook niet gemist, indien de verandering des gevals, gelijk gy sult hooren, daer niet was tusschen gekomen. Hy was even beharnascht, als hy de dapperste van 't gantsche heir, daer al sag aenkomen. Dus sette hy sich ook te paerde, en volgde den

genen, die hem de oirſaek daer toe by-gebragt had, die ons ook ſoo wel wiſt om te voeren, dat wy van des Vyands volkeren geenſins geſien wierden: eindelijk quamen wy aen ſoodanigen plaets, van welkers hoogte wy de Tent der Princeſſen konden ſien, en wy reden met een harden draf ſnel daer na toe; onderwijl keerde hy ſich tot ons, en ſeide: Mijne Vrienden, huiden ſal het den dach zijn, dat wy de grootſte eere, die wy oit geſocht hebben ſullen verwerven, en die noit uit de gedachtenis aller menſchen, die in *China* leven, ſal komen. Ik ſou deſen aenſlag geenſins met ſoo weinig lieden aengevangen hebben, indien uwen grooten dapperen moed my niet bekent was. Een deel uwer Helden ſullen heden voor hare Princes vechten, en een deel voor hare eigene vryheit kampen. Wel aen, mijne liefſte Helden, vecht nu dapper met my, of ſterft ook eerlijk met my, dewijl ik niet weiger, mijn leven voor alle en een yder in 't byſonder te laten. Met ſulke en diergelijkke woorden ſetteden wy ſoo ſnel als een Vogel, met groot geſchreeuw, op de wachters van die Tent toe, 't welk haer dan niet weinig bevreeſtheit aenjoeg, en ons de Zege te lichter maekte, daer toe vochten de onſe ook ſoo dapper, dat mijn Heer ſelfs bekennen moeſt, dat dit het uitgeleſenſte puik der dapperſten was, ſoo dat ſchier in een oogenblik het Veld rontom ons met dooden vervult wiert, en wy ons alſoo eenen vryen ingank tot de lang gewenſchte Tent maekten. Maer hoort hier de wonderlijke Avontuur van mijn Heer, die ſchier allesins met 's Vyands bloed beſoetelt, van het Paerd ſprong, en met blood geweer, en weinige der ſijnen, dewijl de andere des Vyands geweld wederſtaen wilden, in de Tent ging. Ik moet bekennen, dat een deel van de Vrouws-perſoonen ſeer hard verſchrikt wierden,

maer ras ſich bedaerden, als mijn Heer ſich voor ſijne Princes neder wierp, haer de knien omvatte, en ſprak: Gy zijt vry alderliefſte Princes, maer wy moeten geenen tijt verlieſen om ons met redenen op te houden, veel minder dit geluk laten varen. Doch wat geſchiedde daer, ſy ſag hem met een ſoodanig geſicht aen, waer op toorn en verachting natuurlijker wijſe afgebeeld te ſien waren, ſy trok ſich terſtond van hem los, keerde ſoo wel de oogen als de voeten van hem af, en liet hem in ſulken ſtant ſtaen, dien ik u ſwaerlijk ſou konnen vertoonen. De nood dreef hem dannoch, dat hy ſich hervatte, maer hy kon de oirſaek deſer koelheden niet verſinnen, en riep: O gy Goden! wat wonder is het, dat my nu bejegent? En als hy rontom ſag, wierd hy weder ſijne Princes gewaer, die ſich op een ſtoel had neer geſet; doch ſy wilde hem niet waerdig achten hem aen te ſien, veel minder hem toe te ſpreken; alſoo liet hy ten tweedemael ſijne knie voor haer ter aerden ſinkken, ſeggende: Hoe, onvergelijkkelijke Princes, kent gy my niet meer, en ſiet gy my lichtelijk voor eenen anderen aen? Eindelijk ſprak de Princes aldus ſonder hem eens aen te ſien: Neen, ik ken u voor *Ezquan*, en alſoo voor mijnen ſnoodſten Vyand. Of deſe woorden nu wel krachtig genoeg waren, om hem op die plaets te dooden, ſoo greep hy noch wat hert, en ſag haer met ſulke ellendige en bedroefde oogen aen, dat indien ſy ſich maer eens verwaerdigt had op hem te ſien, ſy ſonder twijffel tot medelijden ſou bewogen zijn geworden. Het is aen deſe plaets, ſprak hy, geen tijt, ô Princes, om my te beproeven. De waerheit mijner beſtandige liefde is u geenſins onbekent, en hebt gy ſchuldiger wijſe my iets voor te werpen, ſoo kond gy een bequamer tijt daer toe verkieſen, dan deſe.

wel-

welke de Goden vergunt hebben om u los te maken; en my alsdan uwe meening openen. Dat sal, seide sy, door uwe hulp niet geschieden, dat ik wil los zijn; want ik dese mijne gevangenis, ja ook den doot veel liever en aengenamer houde, dan door u de vryheit te verkrijgen: ik wil liever een lijf-eigene van den aldersnoodsten Vyand wesen, dan door dit middel mijnes doodelijken Vyands hulp genieten. Mijn Heer verstont dese woorden met een half verstorven gesicht; maer de Princes, die niet uit hare plaets was geweken; na eenige tranen, die overvloedig langs hare wangen liepen, afgewischt te hebben, voer noch aldus voort: koomt gy ontrouwen my dan noch van nieuws beleedigen? wilt gy, die my tot hier toe gestadig bedrogen hebt, tegenwoordig uwe gantsche verradery noch volvoeren? Maer weg uit mijn oogen, Afvalligen, en laet my tegenwoordig de rust, die 't geluk my verschaft heeft. Ik ben van de Goden noch soo niet verlaten, geljk gy my gedaen hebt, en ik sal lichtelijk noch beter geluk vinden, dan ik my met u te sullen hebben had ingebeeld. *Amavanga* bemint my, en of ik wel hem niet lief hebben kan, soo wil ik nochtans mijn hert daer toe dwijngen, dat het hem lieven sou, om dat het eenmael soo dwaes is geweest, dat het u heeft konnen lieven. Gaet wech van my heen tot in eeuwigheit, op dat ik het gesicht des genen niet meer mag sien, die my soo doodelijk beleedigt, en op een onverdiende wijse veracht heeft. Mijn Heer, die haer tot hier toe schier gants verrukt of bedwelmt toegehoort had, kon niet langer swijgen, maer viel haer op dese woorden in de reden, seer luide roepende: Ik, onbarmhertige Princes, ik, sou ik, u doodelijk bejegent, ja op een onverdiende wijse veracht hebben? Ja recht gy; seide

seide de Princes, spreekt nu geen eenig woord tot uwer verschooning meer; ik ben dierhalven soo versekert, dat gy het nimmer kond loochenen; ook soo kan uw schuldige gewisse u daer van overtuigen: daerom besweer ik u door de valsche eeden, waer mede gy my soo dikwils bedrogen hebt, noch eens, en voor altijt, dat gy nimmer meer voor mijne oogen verschynt, want uw aensien my niet dan schrik kan veroirsaken.

Met dese woorden stond sy op, en verbergde sich tusschen eenige van die tegenwoordige Vrouws-persoonen, want sy hem niet meer hooren noch sien wilde. Hy wierd ondertusschen door dit soo onverhoopt toeval soodanig bewogen, dat het weinig scheelde, of hy sou van smerten den geest daer opgeoffert hebben: maer als hy terstond daer op by sich selven overwoeg, op hoe onverdienden en onwaerdigen wijse hy tegenwoordig van haer gehandelt wierd, voor welke hy soo vele bewijsen van sijne stantvastige en onvervalschte Liefde uitgewrogt en vertoont had, en voor welke en de hare hy soo vele Veldslagen gehouden, en gants dikwils niet weinig bloed vergoten had, en tegenwoordig alsoo sou beloont worden, soo verhief hy sich terstond daer op, en sag haer te gelijk met oogen van Liefde en verachting aen, en sprak: Het is waer, Princes dat ik een Verrader en Afvalligen ben; maer so ik het ben, so ben ik het tegen mijn Vaderland, en den genen, tegen wien ik u in uwe beschutting gedient heb. Voor u en de uwen heb ik alles verlaten, ja mijn eigen eere niet verschoont: den laesten Keiser van *China* om uwen 't wil verlaten, om uw welvaren te soekken. Ja door het selfde verraed is het geschied, dat ik mijn bloed soo dikwils en veel tot uwe diensten, uit dit mijn ellendig lichaem heb

laten

laten trekken. Kort, door het selfde verraed heb ik mijn selven verloren, als gy en de uwe daer door voordeel verkreegt. Dit alles kan ik vreesen, dat gy voorwerpen soud mogen, dewijl mijn eerlijk geweten my niets anders kan verwijtten. Maer u kan uwe lichtsinnigheit niet wel verschoonen, terwijl gy onder het voorwenden van eenig verraed my dies te gevoeghelijker verlaten, en u aen *Amavanga* losselijk overgeven kond. Ik verlaet u ook alsoo ten eeuwigen tijden, op dat gy, gelijk gy segt, gelukkiglijk leven, en voor mijn aensien geenen schrik meer moogt hebben, dat u toch tegenwoordig schande en smaed te gelijk kon veröirsaken, als gy daer door aen uwe ondankbaerheit en ontrouw soud moeten gedachtig worden. Denkt dierhalven niet meer aen den ellendigen *Eyquan*, indien gy voorts een gerust gemoed hebben wilt, gelijk ik ook niet meer aen u wil gedenkken, en sulks door eenen doot, die my tegenwoordig naby is; doch welke doot den Mede-vryer, dien gy soo lichtveerdig om my geruilt hebt, met sich in het graf trekken sal.

Met desen woorden trok hy 't gesicht van sijnen Helm neder, en wierd soo verbittert, dat niemand bestaen dorst hem aen te schouwen, en ging, sonder eenig groeten, ter tenten uit. *Aledesig* was de eenigste die hem nariep, terwijl sy tot buiten de tent hem volgde: Verkort uw leven niet, ô dapperen *Eyquan*, om eene die u niet bemint, maer behoud dat veel liever tot wraek. Doch het scheen dat de yver by hem d'overhand genomen moest hebben, want hy haer met geene antwoord verwaerdigde, of het zy, dat 't opgeresen geschreeuw, terwijl *Amavanga* met sterke hoopen snel daer na toe quam gereden, hem daer van afhield. Wy hadden

den ons nu bequamelijk, ſonder eenig menſch te verlieſen, weder uit het gevaer konnen begeven; maer in plaets van dit ging hy met volle ſporen op de nieuw-aenkomende hoopen los; die eerſt hem bejegenden, moeſten ook eerſt met het leven dat boeten. Twee of drie Krijgs-overſten wierden te gelijk in den aenvank gewaer, dat *Eyquans* ſlagen doodelijk waren, 't welk ook alle die tegen hem ſtootteden, bevinden moeſten. Hy brak over al door, waer hem ſijne wanhoop geleidde, tot hy ten laeſten, ik weet niet aen wat voor teeken, *Amavanga* bekende, met verwoede toornigheit tot hem naderde, en aldus toeſprak: Hier is, ô *Amavanga*, uwen doodelijken Vyand *Eyquan*! Hier is hy die niet door toovery, maer ſterkte ſijner armen, uw leven berooven wil. Hier is hy, wien gy op een ſchelmachtige wijſe *Saphothiſphe* ontvoert hebt, die daer door het leven niet langer begeert, en veel min het uwe te verſchoonen geſint is. Met deſe woorden ging hy als een blixem op hem los, en het ſcheelde ook gants weinig, of de Konink *Amavanga* ſou doenmaels ſijne ziel in der daed uitgeſchud hebben, indien mijn Heer noch maer drie oogenblikken tijd had gehad, doch hy wierd te gelijk met ſulken menigte aen alle zijden aengetaſt, dat niemand van ons, dewijl een yder wel tien vyanden voor ſich had, hem met de hulpſame hand by-ſpringen kon. Ook weet ik voor mijn deel niet wijders te melden, hoe 't met hem is afgeloopen, dewijl ik ras hier op half dood van het paerd viel. Ik houde dat het mijnen Heer ook niet beter gegaen is.

Een ruime tijt daer na verhief ik my eerſt weder, maer ſag niemand dan dooden rondom my liggen; doch daer nevens hoorde ik een groot geroep, en

dacht

dacht het ſou beter zijn , my nevens de andere doot als levend aen te ſtellen ; alſoo bleef ik ſtil liggen : waer toe ook een deel verloren bloed veel kon helpen, ſoo dat ik naeuwlijks de krachten noch had om adem te ſcheppen. Ik merkte nu dat de nacht haeſt hier op aenbrak , en de duiſternis had naeúwlijks den aerdbodem bedekt of ik hoorde een geruiſch , en vernam ook terſtond daer op een helder brandende fakkel , die allenxkens tot my naderde; waer op ik noch twee of drie ſtemmen met malkander hoorde ſpreken. Ik kende ook eenen *Wortino*, die mijnes Heerens ouden Dienaer geweeſt had, by de ſpraek, doch hy had al lang ſijn afſcheid gekregen, en hiel ſich nu by de Princes *Aledeſig*. Ik dacht dat de ſelvige mijnen Heer noch de laeſte eere , van ſijn lichaem wech te leggen , wilde komen doen; en ik vond my ook niet bedrogen, wanneer ik hem, ſoo veel als mijne ſwakheit toeliet, by den naem riep, die als hy my noch by 't leven bevond , vol vreugden tot my ſeide: Ach mijnen Vriend *Exton*, is het mogelijk dat de Goden u noch in het leven behouden hebben? Sou het ook wel konnen weſen, dat onſen Dapperen *Eyquan* noch leven ſou ; want ik ben dierhalven van een goede Vriendin geſonden , om hem alle mogelijke dienſten te doen. Ik wees hem met weinig woorden gants eigentlijk de plaets aen ; waer ik hem laeſt had geſien, en richte my op ſoo als ik beſt kon , om na mijnen Heer te helpen ſoekken ; maer wy vonden hem als doot onder de verſlagene liggen. Ik had ſoo veel kracht niet, dat ik een Swaerd opvatten kon , om my met eenen te door-ſteken , 't welk ik noch eindelijk volvoert ſou hebben , indien *Wortino* tot my niet geſeit had: Ha *Exton !* het hert van onſen Heer beroert ſich noch hard in ſijn lijf, 't welk een gewis teeken van

van leven is. Wie was 'er wel ſoo blijde als ik, en ſulks noch veel meer, wanneer die voorſeide *Wortjno* ons beide op een daer toe mede-gebragt draegbed leide, en niet ſeer wijd van daer in een huis bragt, waer wy al twee ervarene Heel-meeſters voor ons vonden. Ik beken, ſy deden doenmaels wel haer Meeſter-ſtuk, dat ſy mijnen Heer weder verquikten, en na drie dagen tot ſijn verſtand brachten. Het eerſte woord, dat hy ſprak was een vraeg, of de Konink *Amavanga* noch leefde? Als hem nu die Heel-meeſters berichteden, dat hy ja noch leefde, maer alſoo ſwaerlijk als hy was verwondet. Hoe ras, ſeide hy, ſult gy my dan weder tot geneſing konnen brengen? Soo ras, antwoordde een, als den Goden dat ſal gelieven, maer nu ſal het aen onſen vlijt niet ſchorten. Doet uw beſt, mijne Vrienden, ik beloof u duiſend pond ſilvers. Wy bedankken u, dapperen Ridder, hervatte een van haer; maer wy zijn nu al wel voor onſe moeit vernoegt, aengeſien ons de Princes *Aledeſig* rijklijk beſchonkken, en noch veel meer naer uwe geneſing belooft heeft. Ik ſag wel dat mijn Heers aengeſicht, dat doenmaels doot-bleek was, in een geweldige roodheit verandert wierd; doch hy keerde ſich terſtond om na de wand, en ſprak dien ſelvigen dach niet een woord meer. Wy vernamen noch verder, dat onſen V[illegible]ſten *Tegmont*, helaes! mijnes Heerens bevel meer dan te veel gehoorſaemt, en ſich geenſins, noch om te vechten, noch om ſich te beſchutten, in eenigen ſtrijd had inlaten willen; ook ſoo geheel, dat [illegible]er onſen gemeenden ongelukkigen doot, het gantſche Krijgs-heir ten deele verloopen, en ten deele van de *Tarters* overheert was geworden.

'ſ Anderdaegs daer na, tegen de middach, hervatte hy weer de ſpraek, wanneer hy tot my ſei:

De Goden zijn my noch ſoo ongenadig niet, dewijl ſy mijn leven noch ſoo lang behouden, dat ik *Amavanga* noch van het ſijne berooven kan, en of ik even deſe *Aledeſig* ſeer haet, ſoo ben ik haer nochtans verplicht, dat ſy ſich ſoo ſeer heeft laten gelegen zijn, om my by het mijne te bewaren. Maer hoe koomt het, mijn *Exton*, voer hy voort, dat ſy, die wy ſoo lief hebben, ons haten, en die wy haten, ons lief hebben; gelijk ſulks aen beide de Princeſſen, *Saphothiſphe* en *Aledeſig* kan waergenomen worden? Doch ik moet ook tegenwoordig bekennen, dat ik de eerſte, die my nu met grooter ondankbaerheit voor alle de getrouw aen haer beweſene dienſten betaelt, nu ook voorts te vergeten wil voornemen. Want als ik mijnes levens loop recht bedenk en overweeg, ſoo vind ik niet de groote of ſwaerte van een zandeken, waer in ik haer, over eerbiedigheit, ootmoedigheit, gehoorſaemheit, en alle getrouwe liefde, ſoo als oit een Minnaer ter weereld gedaen heeft, ergens tot miſnoegen of tegen geweeſt ſou zijn: dierhalven ik my op alle uitgevondene en my tegen-geworpene beleedigingen ſoo onſchuldig bevind, als een kind dat morgen geboren ſal worden. 't Gene ik hoogſt moet beklagen is, dat een ſoo lichtſinnigen geeſt in een ſoo volkomen ſchoon lichaem woont, dat ſy eenen Vyand, die haer noit eenigen dienſt heeft beweſen, heeft konnen ver[illegible] voor eenen getrouwen Vriend, aen welken ſy ſich met duiſend eeden over te geven, en hem getrouw te blijven ſoo dikwils geſworen heeft; maer dien ſy nu, eindelijk, voor Feeſt houden, met een eeuwig van haer verbannen betaelt en beloont. Hy had dikwils alle de krachten ſijnes gemoeds van nooden, om ſich te trooſten, want ſijne grouwſame gedachten lieten niet na hem dikwils de laeſte woorden van *Saphothiſphe*

phe in den ſin te brengen, ſoo dat hy menigmael tegen ſijne willens voor haer aenving te ſpreken, terwijl hy met de navolgende woorden aldus tot ſich ſelven ſprak: Sou het wel mogelijk zijn, dat ſy de rechte *Saphothiſphe* ſou weſen, die my ſoo uit hare oogen verbannen kan: Sy die my wel met duiſend lieflijke redenen over de duiſendmael betuigt heeft, dat ſy my veel meer dan haer ſelven beminde, en ſich met ſoo veel duure eeden, my tot in het graf te lieven, ſoo hard verplicht en verbonden heeft: Sy die my hondertmael heeft verſekert, ſich aen niemand anders dan aen my over te geven, en die door ſoo vele blijkken van mijne liefde gewis heeft bevonden, dat ik den haren ſou zijn en blijven. Zijt gy niet die *Saphothiſphe*, welke ik tweemael uit de handen van den grouwſamen Keiſer *Zunchin* gereddet heb, waer uwe eere, ja ſelfs uw leven in gevaer was? Zijt gy niet de ſelvige, welkers lieven Broeder ik in den Hof tot *Peking* het leven behouden heb? Zijt gy niet die Princes, voor welkers heil en welvaert ik verſcheide Veld-ſlagen tegen uwe Vyanden en Oproerigen in *Tangut* gehouden, en gewonnen heb? Zijt gy niet die ſelvige, voor welke ik mijn Vaderland en alles vergeten, en nu enkel uwe ſchoonheit gevolgt heb? Zijt gy niet die ſelvige, om welkers wil ik de Koningin *Pentaliſea*, nevens de Princes *Aledeſig*, uit liefde t'uwer [illegible] verachte? Ach! ja *Saphothiſphe*, gy zijt het, ja gy zijt het ſelfs, die ongeacht alle verplichtingen noch met eigen mond bekent, en noch ſeggen durft, dat ik my, als uwen doodelijken Vyand, wechpakken ſoude. Antwoord my *Saphothiſphe*, zijn deſe mijne vertelde daden waerſchijnelijke Vyandelijkheden, dat gy my voor uwen dood-vyand noemt en ſcheld; wie zijn dan uwe vrienden, die u meer dienſtvaerdigheden dan deſen Vyand beweſen hebben?

 Heeft

Heeft *Amavanga*, dien gy nu voor my ſtelt, dan uwe eere, uw leven, uwe Vryheit beſchut en gereddet? Of is hy niet de gene, die altijt het tegendeel gedaen heeft, wanneer hy maer kon? Gy ſegt, *Amavanga* bemint u, en gy wilt ook uw hert tot hem neigen; gy ſchenkt hem eene gave, die hy treffelijk wel heeft verdient, want de dienſten, die by hem aen uw Koninklijk Huis zijn beweſen, mogen eene ſoo groote vergelding wel waerdig geacht worden. Doch het kan wel weſen, dat gy *Amavanga* nu voor my ſtelt, dewijl hy een Voogt des jongen Grooten *Chams* en ook Keiſers van *China* is, waer door hy alſoo in de heerſchappy van het ſelvige Rijk, meerder eere en waerdigheit heeft dan ik. Dit ſtae ik u toe, ſoo lang als *Xunxy* de jaren der heerſchappy niet heeft bereikt: Maer mijn beklag over uwe ontrouw koomt uit een gants ander en edeler inſicht: Ik heb oirſaek u te haten, dewijl gy licht-ſinnig, ontrouw, en ondankbaer zijt.

Met ſulke en diergelijke overleggingen onderhield hy dikwils ſich ſelven, met vaſt beſluit van haer gants te vergeten, en na ſijn Vaderland te gaen; doch hy wilde noch voorheen gelegentheit ſoekken, om ſijne wraek aen *Amavanga* te volvoeren, waerom hy ſijne geneſing met verlangen verwachtte, ſoo dat hy ook in korter tijt weder tot volle geſontheit ſcheen te geraken. Ik, die nu gan[illegible]der geneſen was, ging uit op het bevel mijnes Heeren, om eenige ſaken, die tot onſe reiſen dienden of nodig waren te koopen.

Gelijk ik nu twee dagen over den tijt, tot het koopen van een goed paerd ophouden moeſt; ſoo vernam ik op mijne wederkomſt, hoe *Aledeſig* mijnen Heer had beſocht, en den ſelven te verſtaen gegeven, dat ſoo haeſt de Konink *Amavanga* nu

we-

weder genesen was, sijne Bruilofts Hoogtijd met de Princes *Saphothisphe* geviert worden sou; doch sy had sich wel verhoed, eenig quaet achterdocht van sich te laten merkken. Hare besoekkingen waren mijnen Heer onverdraeglijk, waerom hy ook het tweede niet wilde verwachten, maer wy begaven ons seer heimelijk na de Stadt *Peking*, waer wy vernamen, dat het, eilacen! waerachtig was, het gene *Aledesig* mijnen Heer van wegen dat trouwen bericht had, dewijl seer groote voorbereidingen daer toe gemaeckt wierden. Of hem nu wel in den aenvank sulks seer swaer smerte, soo verlangde hy toch eindelijk na den selvigen dach, in hoop van *Amavanga* het leven te rooven, wanneer hy na den Tempel ten trouwen gevoert sou worden: het selvige voornemen versoette dikmaels sijne sware gedachten. Maer na eenige dagen vernamen wy, in tegendeel, dat *Amavanga* voorheen na *Niuche* te reisen besloten had; dierhalven riep hy my midden in der nacht, seggende: Sou het wel mogelijk zijn, mijn *Exton*, dat een recht deugtsaem hert sich eene Moord sou konnen onderwinden? Ach! dat zy verre van my, ik die my tot hier toe om alle deugden te oeffenen yverig bevlijtigt heb, sou ik my nu met desen laster besmetten? Dat willen de Goden nimmermeer! Neen! het koomt *Eyquan* toe door eerlijke daden, maer niet door moorden sijn leven te eindigen. En hoe kan ik ten laesten meerder tegen *Amavanga* dan tegen sijnen broeder *Zungthe* misnoegt zijn, van de schoone *Saphothisphe* te beminnen, daer ik toch noit *Lycung* noch *Hunghan* sulks te doen heb mogen verhinderen. *Amavanga* is soo wel een mensch, als sijn Broeder, en wy andere; en daerom is hy te meer lofs waerdig, dat hy de schoonste heeft uitverkoren,

 laet

laet hen dan even in vernoegtheit leven: Maer..... hy wilde verder ſpreken, ten ware eenige ſnikken hem de ſpraek belet hadden; doch na eenig ſtilſwijgen voer hy weder voort: Ach! ongetrouwe *Saphothiſphe*! Ach, Wiſpeltuurigſt Vrouw-menſch onder de Son! Verderfſter mijnes leven, en ondankbaerſte onder alle; ik heb billijke oirſaek om my over u te verbitteren, en niet over *Amavanga*. Of het my wel onmogelijk is, u niet meer te beminnen, ſoo wil ik nochtans mijn hert, ſinnen, en gedachten, ten minſten van u afkeeren, en ſoo wijd van u trekken, dat ik u na lankheit des tijts, en wijde afgelegentheit van plaetſen, allenxkens gants vergeten mag: daerom *Exton*, maekt alles vaerdig tot ons verreiſen, op dat wy daer mede voor het opgaen van den dach mogen vertrekken. Ik verheugde my dierhalven niet weinig, hopende dat hy van het aenſtaende gevaer ſoo veel te meer bevrijd ſoude zijn: alſoo ſetteden wy ons ſelfs ten drie uuren te paerde, en namen onſen weg door *China* na *Cauchin-Chini*, en ſoo voort na de Stad *Hilang*, waer wy ſelfs vernamen, dat de Konink van *Suinam*; die een Leen-Konink des *Chams*, en met eenen des Grooten *Mogols* was, tegen den ſelfden ſich op ſtelde, en een groote Krijgs-macht in ſijn Rijk had t'ſaem getrokken.

Ik had mijnen Heer ſedert ſijn laetſte ongeluk met de Princes *Saphothiſphe* noit met een lacchend aenſicht geſien, als doenmaels, wanneer hy tot my ſeide: Nu vind ik, *Exton*, oirſaek om mijn ellendig leven in den Krijg te eindigen, op dat mijne ontrouwe niet mag vernemen waer ik ben gebleven; en ſoodanig geene reden mag vinden, om over mijn ongeluk ſich te verheugen. Ik had

my een ruime tijt afgewent, wanneer hy van ſijne Princes mogt ſpreken, noch goet noch quaet weder te antwoorden; want dewijl hy dikwils ſeer tegen haer uitvoer, en daer-en-tegen wederom haer noch hooger quam roemen, ſoo kon ik niet beter doen, als met ſtilſwijgen alles te laten voorby gaen, wel wetende dat ik niet bequaem ſou geweeſt zijn, of ſchoon ik te gelijk hondert tongen gehad mogt hebben, om hem ſulks uit den ſin te Prediken. Ondertuſſchen kon hy by ſich niet beſluiten, of hy tot den Grooten *Mogol*, of tot den Konink van *Suinam* in Krijgs-dienſt wilde gaen; doch hy verkoos haeſt des *Mogols* zijde, by ſich ſelven ſeggende: Gelijk ik wel weet dat die Konink van rechts wegen een Leen-man des Grooten *Mogols* is, ſoo heeft deſe een rechtmatigen oorlog: daer toe ben ik ook onder ſijne Heerſchappy geboren, en meeſtendeel van een ſijner grootſte Stad-houderen opgetogen: alſoo bevind ik my ook ſchuldig mijn leven, 't welk ik toch moede ben, voor hem op te offeren. En boven dit, is my van ſijnes grootſten Veld-heers *Lorrax* deugden en dappere daden vertelt geworden, ſoo dat ik geen geringe luſt ſchep, om ſijne kennis te genieten. Alſoo vervoegden wy ons na vele en lange dach-reiſen by ſijn Krijgs-heir: ook waren wy maer eenige dagen ſelfs daer geweeſt, om onſe paerden te konnen laten uit-ruſten, of wy vernamen dat de Vyand naderde, en met den eerſten een ſlag te wachten ſtond, waer over mijn Heer wel vernoegt was; want hy ſich, eer die ten einde mogt weſen, niet bekent maken wilde. Ondertuſſchen kreeg hy gemeenſchap met eenen Krijgs-overſten, die ons ook alle vriendſchap en beleeftheit bewees, en ſich over mijn Heers Krijgs-redenen niet genoeg

verwonderen kon, maer noch meer in verwondering geraekte, als hy hem op den dach van dien Veld-slag, soo wel onse als des Vyands gebreken eigentlijk vertoonde, en daer benevens, hoe men de onse voorkomen kon, klaerlijk te kennen gaf. Doch dit alles was noch weinig verwonderings waerdig, aengesien hy in het selvige treffen soodanige saken verrichte, dat niet alleen ik, die de selvige aen te sien niet ongewoon was, daer over verbaest bleef, maer soo wel de Vrienden als Vyanden t'samen oirdeelden, dat hy of een goede of een quade geest wesen moest. Ja de groote Veld-heer *Lorrax* selfs vergat sich met oogen en mond open, soo seer was hy verstelt over mijn Heers groote en ongelooflijke dapperheit, dat hy eindelijk gedwongen wierd te bekennen; indien de Groote *Mogol* sulke duisend Helden had, hy sou gants *Asien* sich haest onderdanig maken.

Gelijk hy nu insgelijks mede seer dapper was, soo wilde hy mijnen Heer ook laten sien, dat hy den Eer-naem eenes Veld-heers niet onwaerdig voerde, waerom hy het met vele sterkke slagen onder de Vyanden sette; alleen mijn Heer, die deser lieden aert van vechten en kampen tegen de *Tartarische* dapperheit en scherpte des Sabels nu voor een kinderspel hield, deed het *Lorrax* niet slechs verre te voren, maer had noch het geluk daer toe, dat hy hem, daer hy in lijf en levens gevaer was geraekt, by-springen moest; naderhand ook den slinkken vleugel, die schier verstroit was geworden, niet alleen weder herstelde, maer den Vyand daer mede gants uit den Velde sloeg. Na de behaelde Zege vervoegden wy ons weder in de Tent des Voorseiden Krijgs-oversten, waer mijn Heer eenige geringe wonden verbinden liet. Soo haest sulks nu ver-

verricht was, quam daer *Lorrax*, met een deel van de voornaemste Krijgs-beampten, mijnen Heer besoekken, en hem wegens sijne trouw en dapper bewesene diensten te dankken. *Lorrax* was de eerste, die mijnen Heer aldus aensprak: Indien ik niet, dapperen Ridder, met mijne oogen uwe onvergelijkkelijke Helden-daden gesien had, soo sou ik noit, als my die hadden verteld geworden, de selwige hebben konnen gelooven: Ik koom tegenwoordig niet alleen u versekeren, dat de Groote *Mogol* u desen bewesenen dienst rijklijk vergelden sal, maer ik voor mijn deel wensch ook het geluk van u te kennen, en met eenen de gemeenschap eenes soo dapperen persoons te genieten.

Mijn Heer verwonderde sich over deses Veldheers soo hoffelijke reden, en wilde ook laten blijkken, dat hy niet minder welsprekend en grootmoedig was, dierhalven antwoordde hy hem en sprak: Ik heb huiden des grooten Veld-heers *Lorrax* dappere daden selfs bygewoont en gesien, die des overledenen grooten *Chams Zungthes* verre overtreffen, daer hy noch voor den dappersten der weereld is gehouden geworden, wiens Leerling ik nu ook ben geweest; alsoo rekene ik my uwen lof gants onwaerdig: Tegenwoordig ben ik uit den *Tartarischen* Krijg enkel door des gemelden *Lorrax* deugden hier na toe gelokt geworden, om by hem my beter in de Krijgs-konst en ervarentheit te laten onderwijsen; maer geensins dat my de Groote *Mogol* dierhalven met groote belooningen bejegenen sou; dewijl my van u geen aengenamer vriendschap kan wedervaren, als dat gy mijner noit by den selven gedenkken moogt. Nu voorts verwondere ik my niet meer soo hoog, hervatte *Lorrax*, over uwe onmenschelijke daden, dewijl ik verneem, dat gy den

grooten *Cham Zungthe* gekent hebt, en daer benevens hier uit kan denkken, dat gy des seer wijdberoemden *Eyquans* kennis insgelijks gehad hebben moet; 't welk ik daer uit oirdeele, terwijl gy sijne, my groot-beschrevene Krijgs-ervarentheit, van hem volkomen geleert hebt, daer gy tot onser aller geen geringe verwondering geweten hebt, onsen vluchtigen slinkker vleugel seer kloeklijk weder te setten, en de Vyanden daer mede uit het Veld te slaen: dien mijn Heer, als die sich niet langer soo kon hooren roemen, aldus antwoordde: Gelijk ik nu onverdient van een grooten en dapperen Veld-heer hoog verheven en geroemt word, soo kan ook sulks wel even van *Eyquan* uitgestroit zijn geworden; doch ik beken vryelijk dat ik hem wel gekent heb, en daer nevens kan ik een yeder versekeren, dat deses *Eyquans* bedrevene daden, den ganschen tijt sijnes levens, alleenig haer oogwit na de deugt gehad hebben. Dit alles, herhaelde *Lorrax*, heeft my *Carresse* Vorst uit *Junnan*, of schoon hy sijn onversoenlijke Vyand is, genoegsaem verseckert. Lichtelijk, antwoordde hem mijn Heer, sonder eenig bewegen, mag *Carresse* wel aen sijn Persoon missen, gelijk hy daer in mist, dat *Eyquan* hem soo beleedigt sou hebben, dat hy sijnen onversoenlijken Vyand sou zijn; en indien ik niet misse, soo heb ik haer als goede Vrienden van malkander sien scheiden. Daerom biede ik my aen, *Eyquan*, als mijnen seer vertrouwden Vriend, daer toe te bewegen, om *Carresse*, indien hy hem heeft beleedigt, alle begeerde herstelling te doen. Gelijk de selvige in dese Slag, dewijl hy steeds als verwoed vecht, en sijn leven schijnt moede te wesen, voer *Lorrax* voort, swaerlijk verwond is geworden; alsoo wil ik sulks sijnent halven aennemen, en is het mogelijk

lijk die ſaek, waer van ik noch onwetend ben, bylegges. Hier op noodigde de Veld-heer mijnen Heer ſeer aendringend, dat hy 't hem wilde laten believen, ſich in een ſchoone toebereide Tent te begeven; en dewijl de ſpade nacht nu begon te vallen, ſoo liet hy ons alleen, daer wy dan genoeg overleiden, waer over *Carreſſe* een ſoo doodelijke Vyandſchap tegen mijnen Heer opgenomen mogt hebben. Wy overwogen daer nevens, dat hy ook al voor langen tijt, als wy uit *Japan* quamen, ſulke eigenſinnigheden aen ſich had getrokken, die doenmaels mijnen Heer al ſeer beſwaerlijk vielen, waer van hy noch den rechten grond niet had konnen vernemen.

Daer na liet de Veld-heer des morgens mijnen Heer tot den Krijgs-raed noodigen, waer in hy ſich ſoo verſtandig droeg, en ſijne ſonderlinge ervarentheit diermâten liet blijkken, dat hy als een wonder der weereld aengehoort en aengeſien wierd; want wat hy raedſaem bevond, wierd onwederſprekelijk volvoert. Midlerwijl verſterkte ſich de Konink van *Suinam* met dien van *Campaa*, ſoo dat dan deſen laeſte met een ſterk krijgs-heir naderde, 't welk maekte dat die van *Suinam* op een nieuw geweldig weder toeruſteden, van voornemen hare macht t' ſamen te brengen, en ſich 't geſag des Grooten *Mogols* t'onttrekken, waer over dan de Veld-heer *Lorrax* om nieuwe benden naer het Hof ſchryven moeſt, die ook in der daed hem wel groot toegeſchikt wierden, ſoo dat wy met ons Krijs-heir den Vyand wilden tegen rukken. Doch ondertuſſchen wierd de Veld-heer *Lorrax*, van eenige t'ſaem-geſworene Moorders, in ſijne Tent overvallen: en of hy ſich wel deftig tot tegenweer geſchikt, en drie of vier het leven benomen had, ſoo hadden die

die toch ſoo vele geweeſt , dat hy ſich niet langer had konnen verdedigen , maer eer ſijne lijfwacht daer by quam , met eenige doodelijke wonden was laten liggen. Of men nu wel die oirſaek licht raden kon , ſoo dorſt toch niemand iets laten merkken , 't welk dan te wege bragt , dat wy eenige dagen ſtil moeſten liggen : Maer gelijk men gewiſſe tyding bequam , dat de Vyand nu hard in 't voortrukken was , op dat hy 't gebergte voor ons mogt bereikken , waer door ſy groot voordeel konden hebben , ſoo liet deſe groote Veld-heer alle Opper-bevelhebberen en Krijgsbeampten tot ſich verſoekken , en ſprak haer in tegenwoordigheit mijnes Heeren (die hem uit ſonderlinge toegenegentheit niet een uur ſchier verlaten wilde) aldus aen: Gy ſiet dappere Helden, dat het my onmogelijk is , van wegen mijne wonden, u geſelſchap te houden, en u, gelijk voorheen is geſchied, niet alleen aen den Vyand te voeren; maer ook met 'er daed te betuigen , dat my niets liever is, als voor mijn ongelukkig leven tot beſchutting van het uwe op te offeren , geern willig en bereid te zijn : Maer mijne Vrienden , alhier vind gy, eenen die meer is als *Lorrax* , hy is de ſelvige , op mijnen Heer wijſende , die u betoont en geleert heeft, dat ſijns gelijk geen in 't Veld is te vinden ; volgt en gehoorſaemt hem dierhalven , ſoo lang dat de Goden my weder tot u ſullen brengen. Daer was doenmaels niemand tegen , die *Lorrax* niet met vreugden begeerden te gehoorſamen , en mijnen Heer trouw en gehoorſaem te zijn wederſproken hadden. Of ſich nu mijn Heer hier over hoffelijk ontſchuldigen wilde , ſoo gaf hy ſich toch ten laeſten meer gedwongen als vrywillig daer in over, en na dat hy een Vriend-en-broederlijk afſcheid

van *Lorrax* genomen had, ſpoedigde hy ſich den Vyand, en wel den Konink van *Suinam* tegen, dien hy ook in eenen openlijken Veld-ſlag overwon, eer hy ſich met dien van *Campaa* kon t'ſaem vervoegen. Alle ſonderlinge voorvallen van deſen Veld-ſlag te vertellen acht ik onnoodig; dewijl mijn Heers Krijgs-ervarentheit ſoo groot was, dat hy deſen Vyand met kleine moeiten verſloeg, en na de verkregene Zege daer toe dwong, dat hy ſich niet alleen van alle opſtant tegen den Grooten *Mogol* los maken en ontſlaen moeſt, maer hy verkreeg noch tot des Grooten *Mogols* inkomen tweemael ſoo veel als hy te voren ontfangen had. Weshalven mijn Heer by des gedachten Grooten *Mogols* Hof, niet alleen tot eenen Veld-heer genoemt, maer noch daer toe, op *Lorrax* voorbidden (die om ſijne wonden te geneſen na 't Hof was verreiſt) met Koninklijke inkoomſten begenadigt wierd, gelijk uit den navolgenden brief van *Lorrax* te ſien is.

Lorrax, *aen den Wijd-beroemden Grooten* Eyquan.

SOo wel uwe onvergelijkkelijkke Daden, *als groote Krijgs-ervarentheden, hadden my genoeg mogen verſekeren, dat gy den Grooten* Eyquan *moeſt zijn; maer d'onwetentheit om u voor den ſelfden niet ge-eert en opgepaſt te hebben, veroirſaekt, dat ik wel geen vergeving ſou durven hopen, indien uwe Deugden my niet bekent waren: nochtans om my eenſdeels van mijne aen u ſchuldige verplichtingen los te maken, heb ik u by den Grooten* Mogol *ſoodanig geroemt, en hem uwe deugden voorgedragen, dat hy u, met alle de inkoomſten des Koninkrijks* Suinam, *voor den tijts uwes levens*

levens heeft begenadigt. Voor mijn deel wil ik ſterven, nu en tot in den doot getrouwen,

LORRAX.

De Groote Mogol, *aen den Wijd-beroemden* Eyquan.

NIet alleen uwe groote Deugden, en ſeer dapſere Daden, die gy het Huis van den Grooten Cham *met uwe dienſten beweſen hebt, zijn ons ter ooren gekomen; maer men heeft ons ook bericht, dat gy van den Konink* Amavanga *gants qualijk daer voor beloont zijt geworden, terwijl hy uwe verloofde Bruid met geweld wech genomen heeft. Doch gelijk ik niet, van wegens my nu al beweſene Dienſten, als eenen ondankbaren geſcholden wil zijn, ſoo wil ik tot uwer wraek, wel eerſt uwe Bruid, door eenen Afgeſant, met goetheit eiſſchen en begeeren laten; maer by weigering des ſelfs, ſulks met een goet Krijgs-heir te ſoekken betrachten, Onſe groote Veld-heer* Lorrax *ſal u verder onſen wille en meening die wy t'uwaerts hebben, bekent maken.*

ARCON MOGOL.

Mijn Heer wierd hier by voorts bevolen, dat hy ſich met het Krijgs-heir tegen den Konink van *Campaa* wenden, en den ſelvigen inſgelijks tot gehoorſaemheit brengen ſou. Dierhalven hy hem met de toegeſondene hulp-volkeren tegen trok, en niet lang daer na ontrent de Rivier *Yonuo* aentrof. Ons Krijgs-heir was doenmaels ſeer ſterk en ſchoon uitgeruſt: Wy hadden niet weinig hoop om de Zege, ſoo wel tegen deſen, gelijk tegen dien van *Suinam* was geſchied, te bekomen; maer had ons die niet veel gekoſt, ſoo ſchafte ons deſe

Konink

Konink van *Campaa* dies te meer te doen, want wy hem eerst door vier Veld-slagen tot gehoorsaemheit brengen konden.

De dach tot den aenvang van 't eerste treffen quam aen, wanneer dan uit mijnes Heerens bevel beide de Vleugels na sijnen wille in de Slag-ordens gestelt wierden; in meening den Vyand alle voordeel af te snijden, daer hy ten laesten noch sag, dat het hem alles soo niet na wensch wilde gaen, dewijl de Vyand dat selvige wel in acht wist te nemen, en redelijk wakend op sijn hoede stont: dierhalven oirdeelde hy, dat'er een wakker Veld-heer by dat leger moest wesen. Een half uur voor het aengrijpen behandigde een mijnen Heer eenen brief; als hy den selfden had opgebroken, vond hy het navolgende daer in:

Carresse *aen* Eyquan.

IK had my nimmer tegen des Grooten Mogols *wapenen laten gebruiken, indien gy niet als mynen onversoenlijken Vyand, het bevel daer over gevoert had; op dat ik te beter de gelegentheit mogt nemen, om op het gevoeglijkst in eenen opentlyken Veld-slag u aen te grijpen: maekt u dierhalven door een gewis teeken aen my bekent, en beeld u niet in, dat ik wegens uwe my bewesene diensten ondankbaer ben; want die van u my laest toegevoegde beleediging neemt alle Vriendschap soodanig wech, dat eer ik doot ben, gy niet gerust leven sult.*

CARRESSE.

Na het overlesen deses briefs riep mijn Heer den overbrenger tot sich, en sprak tot hem: Segt *Carresse*, dat ik my, soo als gy my hier siet, aen yder een

een in den Veld-slag wil toonen; Segt hem ook verder, nadien ik geene beleediging tegen hem kan bedenkken, en de oirsaek der selvige van hem niet kan vernemen,dat ik door de kracht mijnes Swaerds sulks hem af te dwijngen gesint ben. Hier op keerde hy sich tot ons, en sprak: My verwondert nu niet meer, dat de Vyand sich soo deftig tegen ons heeft geset, dewijl dese *Carresse*, als een dapper Veld-overste genoegsame ervarentheit heeft, dierhalven wy te gelijk voorsichtig en dapper zijn moeten; maer volgt nu, O groote Helden, mijn voorbeeld, want ik of de Zege, of den doot daer van denk te dragen. Naer het volcinden deser woorden, gaf hy het teken om aen te vallen, 't welk ook op beider zijden met sulken yver geschiedde, dat men in vier uuren niet het minste voordeel bespeuren kon. Maer het ongeluk schikte het soodanig, dat mijn Heer en *Carresse* malkander aentroffen, en sonder eenig woord-wisselen d'een op den ander seer dapper toesetteden, soo dat dese kamp langer duurde, dan ik van mijnen Heer wel gewoon was: waer uit te besluiten is, dat *Carresse* in der daed waerachtig dapper kampte; doch eindelijk was hy niet opgewassen, om den selfden te wederstaen, die niet dan t'overwinnen gewent was; maer na dat hy veel bloed door eenige wonden verloren had, en te sijnkken begon, sprak hy; terwijl mijn Heer hem met eenen verschoonde; volvoert uwe slagen, en doot my ongelukkigen nu, indien gy voorts uwes levens seker wilt zijn, wanneer ik noch eenmael weder quam te genesen; Dewijl sulks mijne gewoonte niet is, antwoordde mijn Heer, dat ik d'overwonnene sou dooden, veel minder dat ik sou vreesen voor die van my niet zijn beleedigt, soo leeft dierhalven, en geneest, op dat gy met een beter

gele-

gelegentheit, het gene gy onrechtmatig begonnen hebt, ſoud mogen volvoeren: Met deſe woorden reed hy van hem af, en verſamelde met grooter voorſichtigheit ſijne nu al gevluchte Krijgs-lieden weder by een; en hy had waerlijk hier mede veel te doen, want dat kampen met *Carreſſe* had ſchier het verlies van den Slag veroirſaekt. Maer eindelijk begonnen wy weder te winnen, en den Vyand te doen wijken, daer deſe hare nederlage veel grooter ſonder twijffel geweeſt ſou hebben, in dien de nacht daer op niet was ingevallen, ſoo dat ſy daer uit ſulken voordeel trokken, dat 's morgens daer aen niet een van haer meer te ſien noch te vinden was.

Hier op rukten wy met ons Zeeghaftig Krijgsheir in dat Koninkrijk *Campaa*, en verſterkten dat wel de helft, want een ygelijk tegen de Zeeghaftige benden wilde. Ik moet bekennen, dat de ſchoonheit en den rijkdom deſes Koninkrijks, dat van alle menſchelijke nootdruft vol is, onſe Krijgs-knechten in ſoodanigen ſtant ſette, dat mijn Heer de halve weereld daer mede te dwijngen ſou durven aennemen hebben.

Daer verliep geenen dach, dat hy haer niet van hare voorgeſtelde Overſten en Hooftlieden, in alle oeffeningen treflijk liet onderwijſen. Na 't verloop van drie of vier maenden, kregen wy kennis, dat ſich deſe Konink van *Campaa*, *Dilaſphe* genaemt, met dien van *Camboya* en *Borneo* ſeer verſterkte, en met een Krijgs-heir, noch eenmael ſoo ſterk als het onſe, om ons aen te grijpen in aentocht was. Een deel der Bevel-hebberen wilden mijnen Heer bewegen, dat wy te rug ſouden trekken, en ons in geenen ſtrijd inlaten, tot dat wy ons mogten verſterkt hebben, dewijl wy groote byſtand verwachteden. Maer mijn Heer wiſt haer met ſulke

geloofwaerdige redenen ſoodanig te bejegenen, dat ſy eindelijk hare ;willens aen de ſijne onderwierpen, en alle deſe Vyanden op een voordeelige plaets verwachteden, die ook inſgelijks niet verſuimden, maer in groote dach-reiſen tot ons naderden, als die ſich, van wegen de veelheit harer lieden, den Zege te behalen gewiſſelijk inbeeldden. Hare verblindheit, of veel eer onervarentheit was ſoo groot, dat ſy een dach-reis van ons ſich verdeelden, in meening ons gants t'omcingelen, op dat niemand van de onſe daer af komen mogt: tot dien einde trok de Konink *Dilaſphe* met de helft van dat heir ons voorby, geſint zijnde ons op eenmael van voren en van achteren aen te grijpen. Als nu mijnen Heer hier van kennis gegeven wierd, liet hy alle hooge Beampten tot ſich ontbieden, en gaf hen te verſtaen, dat hy niet twijffelde, of wy ſouden van wegen d'onvoorſichtigheit des Vyands, daer hy ſich had verdeelt, gewis de Zege behouden; dus was dan ſijnen voorſlag: men ſoude wel het Krijgs-leger met alle tenten en hutten, nevens alle den ſleep ongeroert laten ſtaen, op dat'er van de Vyand die voor ons ſtont niets gemerkt mogt worden. Doch daer-en-tegen met gantſcher macht dien *Dilaſphe*, die nu drie mijlen beneden ons lag, den volgenden nacht eerſt aengrijpen en verſlaen, aengeſien hy ons niet ſou vermoeden, en daer toe van wegens de ſterke dach-reiſen ſonder twijffel vermoeid zijn. Dewijl nu ſulks van alle de Veld-overſten toe-geſtemt en voor goet gekeurt wierd, ſoo gingen wy 's avonds in aller ſtilte voort, en troffen ter middernacht den Vyand ſchier in vollen ſlaep aen: Het is ſchier onnoodig te vragen, wie d'onderlaeg had, en my ook onmogelijk te vertellen, wat in de duiſternis geſchiedde. Alleen wil ik u kortelijk berichten, dat de

de Konink *Dilasphe* in twee uuren met sijn Krijgs-heir gants verslagen, en in de vlucht gejogen wierd: geene van de vluchtelingen namen den weg van waer sy gekomen waren, maer sochten haren toevlucht in het gebergte.

Als het nu begon te dagen, en ons Krijgs-heir noch in volle Slag-orden stond, reed mijn Heer voor alle de benden heen, by sich hebbende alle de hooge Krijjgs-beampten, die met een vroolijk gesicht haer aldus aensprak. Dese slacht, ô dappere Broeders, en onvergelijkkelijke Helden, hebt gy betuigt, dat gy getrouwe onderdanen zijt van den Grooten *Mogol*: ja gy hebt bewesen, dat niemand sich met u aen moed en groote daden vergelijkken kan: Ik schat my geluksalig, dat ik de eere geniet van onder u te vechten: gelooft my mijne Vrienden, dat ik mijn leven tot redding uwes geringsten Broeders geern wil op-offeren. Ik soek niet mijne maer uwe eere, dierhalven wil ik alle den beuit goethertig alleen aen u overlaten, aengesien ik niets daer van begeer, maer nu enkel van u eisch, dat gy dien niet aenroeren wilt, tot wy den anderen noch voor ons staenden Vyand ook mogten verslagen hebben: dan kond gy met beter sekerheit desen grooten beuit u tot nut maken. Ik sie, mijne Medgesellen, voer hy voort, nu al uit uwe oogen, dat gy met grooter lust uwen getrouwen *Eyquan* sijn Vaderland dapper wilt helpen beschutten; want ik beken u, 't welk tot nu toe niemand geweten heeft, dat ik een Onderdaen des Grooten *Mogols* ben, en gy alsoo mijne Broeders en bloedverwanten zijt, dierhalven volgt den genen die het in alle getrouwheit wel met u meent; ja volgt my, wy willen den Vyand van achteren aengrijpen, gelijk hy ons heeft willen doen; wy sullen hem

dan, als die niets van ons weet, gewis gants verslaen.

Mijn Heer kon naeuwlijks uitspreken, of yder een riep; Wy volgen u, ô dapperen *Eyquan*, tot in den doot; ja wy willen eenen sulken getrouwen Landsaet des Grooten *Mogols* met lijf, goed en bloed gehoorsaem zijn. Hier op sond mijn Heer den Veldoversten *Himbas* met de helft van het volk weder na het leger, en gaf hem bevel, soo haest den volgenden dach aenbrak, den Vyand van voren dapper aen te grijpen, dan wilde hy den selfden van achter op de hielen sitten, en insgelijks aengrijpen, 't welk ook gelukkig voltrokken wierd.

's Anderdaegs 's morgens, als de Son opquam, vermerkte mijn Heer, by wien ik steeds te vinden was, dat *Himbas* sijnen last wel had na-gekomen, en hy sette het insgelijks op den Vyand vol vreugden van achter hard toe: en of wel de Vyand dapper genoeg vocht, terwijl hy gants wanhopig van sich sloeg, daer hy allesins omringt was, en geen andere hulp als door sijn strijdbare vuist te wachten had, soo overtroffen haer toch onse Krijgs-lieden van wegen de oeffening; en dus geschiedde in dien selvigen dach, op de plaets des gevechts, een groot bloedvergieten. Ik mag mijnes Heeren roem soo hoog niet uitbreiden, dewijl ik sijne manhaftigheit wel heb gesien; want hy niet als een mensch, maer als een grouwsamen Tijger vocht, soo dat hy daer over van de onse gants aengebeden wierd.

Hy nam beide de Koningen van *Camboya* en *Borneo* met eigen hand gevangen; ja de meeste Veldoversten der Vyanden, die sich niet aen hem wilden overgeven, sloeg hy selfs ter neer; nochtans was sijne Grouwsaemheit niet soo groot, of hy kon sijne sachtmoedigheit ook niet vergeten, daer hy, wan-

wanneer hy geen wederſtant meerder vond, alle overige het leven verſchoonde, en door het veld-geklank der trompetten aen een yder het dooden en bloed-vergieten verbood. Daer wierd een groot getal gevangen genomen, want weinige van haer hadden ſich met de vlucht konnen redden. Soo haeſt als'er nu geen Vyand meer voor handen was, liet mijn Heer wederom ſijne vriendelijkheit ſien, terwijl hy tot alle Krijgs-lieden luid riep: Nu is het tijt, mijne Liefſte en dapperſte Broeders, om u met aenſienlijke beuit te verrijkken; maer voor my is het tijt, u voor uwe dapper beweſene dienſten te dankken: deelt den beuit, maer deelt die ſoo, dat daer over geen miſnoegen onder u mag ontſtaen; Ik, gelijk geſeit is, begeer daer van niets; maer van u allen begeer ik, dat gy uwen getrouwen *Sjquan* geſtaeg moogt lief hebben en gunſtig blijven.

Men kon de antwoorde wegens het groot vreugden-geſchal niet eigentlijk verſtaen, maer het plunderen kon men beter ſien, want ſy deſen en den volgenden dach daer mede doorbrachten; doch aen den derden quamen de Krijgs-lieden t'ſamen, en verſochten mijnen Heer, alle de veroverde Olyfanten, waer van een groote menigte in getal was, voor ſich goetwillig aen te nemen, en daer door aen hare trouwe te gedenkken; want, ſprak een van haer die het woord voerde, niemand heeft het beter dan gy verdient, en of wel deſe Olyfanten voor geen bequame ſchat konnen gaen, ſoo zijn ſy nochtans geld waerdig, daer de Groote *Mogol* yder van die voor twee tot drie pond gouds inkoopt. Of nu wel mijn Heer deſen grooten beuit ſeer hard weigerde, die wel over de tien duiſend ponden gouds bedroeg, ſoo moeſt hy ſich toch eindelijk, om

om misnoegen te vermijden, dit laten wel-gevallen.

Acht dagen waren naeuwlijks voorby geloopen, waer in ons Krijgs-heir sich weder ververschte, waer op mijn Heer den Veld-oversten *Himbas*, die sijn seer goede Vriend was, naer het Hof tot den Grooten *Mogol* te senden besloot; waerom hy soo wel aen *Lorrax* als aen den *Mogol* schreef. De inhoud des briefs aen ten Grooten *Mogol*, was schier als volgt:

Eyquan, *aen den Grooten* Mogol.

d'Overbrenger, de dappere Veld-overste Himbas, *sal u, Grooten Heer, twee gevangene Koningen overleveren, welke uwe wapenen hebben overwonnen. Soo haest als die van* Campaa *bedwongen sal zyn, sal het Uwe Groote Majesteit bekent gemaekt worden. Uwe Groote Majesteits Krygs-lieden hebben my eenen onverdienden beuit van alle de veroverde Olyfanten willen toeeigenen; doch dewyl ik sulks geensins verdient heb, soo heb ik die wederom voor Uwe Groote Majesteits voeten willen senden: en indien Uwe Groote Majesteit in het toekomende eenige aengename diensten van my gedaen mogen worden, soo wil noch begeer ik dierhalven geene belooning in geld, eere, noch goed, maer alleen dat Uwe Groote Majesteit sich mogt laten wel-gevallen, Synen Opper-Stadhouder* Gylixy *daer toe te beweegen, my den rechten Vader des ongelukkigen* Ciaxars *te noemen, en bekent te maken.*

EYQUAN.

Eenigen tijt hier na, als *Himbas* met alle de Olyfanten verreist was, en ik my alleen by mijnen Heer in de Tent vond, sprak hy: Sou, mijn *Exton*, mijne Onge-

Ongetrouwe (want alsoo noemde hy de Princes *Saphothisphe*) wel gelooven, wanneer sy verneemt. Wat de Groote *Mogol* haer aengaende van den Konink *Amavanga* voor my begeert, dat ik sulks om haer verdriet aen te doen sou te weeg gebragt hebben: waerachtig mijne Liefde is noch soo groot, dat het my hertelijk smert. *Amavanga* is wel soo wijs, antwoordde ik hem, dat hy sulks haer niet eens sal laten weten: maer, voer ik voort, wat mag dan de Princes van uwe soo vele overwinningen en dappere daden seggen? Gelijk sy weet, antwoordde mijn Heer met eenen daer op, dat ik tegenwoordig niet meer uit Liefde, maer uit wanhoop de wapenen voere, alsoo sal sy sich diervalven weinig verheugen, maer veel meer met het gedenkken aen mijne Zegen, ook aen de schaemte harer lichtsinnigheit en ontrouw gedenkken.

Hy sou sonder twijffel in sijne reden verder gegaen zijn, indien'er niet iemand tot hem in de Tent was gekomen, en bericht had, dat *Dilasphe* van nieuws sich sterk toeruste, en hem van alle kanten nieuw Krijgs-volk wierd toegesonden: dierhalven bedacht hy sich niet lang, maer rukte 's ander daegs met sijn gants Krijgs-heir verder in 't Land na *Camboya* toe, en bestelde alles met sulken beleid, dat die van *Borneo* niet tegen hem stooten, noch sich versterkken konden. Na het verloop van eenigen tijt, eischte *Dilasphe* ons tos eenen Veldslag uit. Gelijk nu sulks mijnes Heers grootste wensch was, soo nam hy dat ook met vreugden aen, en wy ontmoeteden malkander op den daer toe bestemden dag. Ik moet bekennen, dat'er doenmaels een gants hard treffen geschiedde; want of wy schoon als strijdbare

en geoeffende krijgs-lieden vochten, soo streden sy daer-en-tegen weder als wanhopige lieden. Onder anderen was de Prins van *Camboya*, die sich door sijne dappere daden en sonderlinge ervarentheit soodanig strijdbaer en voorsichtig droeg, dat wy alle genoegsaem vermerkten, dat onse Zege nu enkel aen hem t' overweldigen te hopen stont: tot dien einde mijn Heer sich tegen hem ging stellen. Haer gevecht verwekte in een yder niet weinig verwondering, want het lang twijffelachtig hing, terwijl beide het bloed over het harnasch liep; 't welk mijn Heer gewaer wordende, tot hem sprak, soo als hy met alle kracht op hem aensette: Tot hier toe heeft niemand *Eyquan* soo lang in de Zege konnen verhinderlijk zijn; gelijk als gy Prins van *Camboya*, maer beschut en verdedigt u wel, indien gy sijne handen wilt ontgaen. Dese Prins had soo haest den naem van *Eyquan* niet gehoort, uit den genen wiens stem hem geensins onbekent was, of wierp terstond sijn Swaerd van sich, en riep: Nimmermeer sullen de Goden het *Mangin* vergeven konnen, dat hy sijne ondankbaerheit tegen den Grooten *Eyquan*, die hem op een soo grootmoedige wijse by het leven behouden heeft, soo seer heeft konnen laten blijkken: Hier op wierp hy sich van het paerd, viel op sijne knie, en bad met ootmoedige woorden vergeving sijnes misdaeds. Mijn Heer insgelijks deses Prins deugden gedachtig wordende bejegende hem met alle de hoogste betuigingen van Liefde, daer ondertusschen de Onse begonnen het Veld te behouden; alleen *Dilasphe*, die als wanhopig den genen socht, van wien hy soo dikwils was overwonnen, trof hem tot sijn ongeluk aen, in hoop van mijn Heer ter neer te leggen, doch sijne sterkte

was

was op verre na by *Eyquans* niet te gelijkken, want hy in 't kort niet alleen van mijnen Heer overwonnen, maer daer toe noch gevangen genomen wierd, daer wy dan ook de Zege gantslijk behielden; en 's ander daegs daer aen, ons voor de groote Stad *Camboya* fetteden, van meening, wanneer die als de Hooft-ſtad en grootſte Veſting nu tot gehoorſaemheit gebragt ſou zijn, dat de Groote *Mogol* dan verder geenen Vyand in dat ſelvige koninkrijk te vreeſen had: den Prins *Mangin*, die op een ſeer wonderlijke wijſe van den Konink tot *Camboya*, voor eenen Soon was aengenomen, ſtelde mijn Heer wel op vrye voeten, doch hy begeerde ſulke vryheit geenſins te genieten, voor dat ſijn aengenomen Vader de Konink *Sapor*, de ſelvige verkregen had; maer hy bemoeide ſich met allen vermogen aen de inwoonderen der Stad, deſes *Eyquans* groote deugden ſoodanig voor te ſtellen, dat ſy nu haer vaſt vertrouwen op hem ſetteden, en genade begeerden; 't welk hy ook ſoodanig dreef, dat men niet lang beſig was om alles te vereffenen. Doch daer geſchiedde onderwijl by mijn Heer een wonderlijk toeval: Ik was even met hem alleen in de Tent, en wy hadden eenige praet van de getrouwe dienſten die hy aen *Saphothiſphe* beweſen had; wanneer mijn Heers Lijfwacht een Perſoon tot ons inbragt, wiens gedaente wy erkenden voor *Klenfallos*, een Onderdaen en Ridderlijken Dienaer van de *Princes Saphothiſphe*. Mijn Heer en ik veranderden daer over niet weinig van verw; doch hy viel terſtond aen mijn Heers voeten, die uit grooter vreugden wel hertelijk drukkende, en hy gaf te verſtaen, dat hy hem wat ſonderlings had aen te brengen. Ik liet alle de omſtanders uitgaen, wanneer *Klenfallos* aldus aenhief: Dewijl ik ſie dat gy, onoverwinnelijken *Kiang*, over

mijne aenkoomst soo seer van verw zijt verandert, soo ben ik versekert, dat gy over die oirsaek noch meer sult ontroert worden, insonderheit wanneer ik u het bevel mijner genadigste Vrouw, der Koningin *Saphothisphe*, sal toegebragt hebben. Is het mogelijk, mijn Vriend *Klenfallos*, viel hem mijn Heer in de reden, terwijl hy hem gebood op te staen, dat gy eenen soo wijden weg om tot my te komen hebt willen afleggen; maer mijn *Klenfallos*, wat hebt gy van wegen mijne Ontrouwe my voor te brengen? Alle berouw, dat oit een misdadige of lichtsinnige sou konnen bedenkken, Antwoorde *Klenfallos*, indien gy my nu dappere *Kiang* een uur geboor wilt vergunnen. Van herten geern, seide mijn Heer; daer op riep hy terstond den Kapitein van de Lijfwacht, op dat hy 't soo maken mogt, dat niemand ons in twee uuren overliep. Hier na wendde hy sich tot *Klenfallos*, seggende: (na dat hy sich in een stoel niet verr van hem neer-geset had) Ik ben begeerig om u aenbrengen te vernemen, die dan in volgender wijse aenhief te spreken.

Geschiedenis der Koningin Saphothisphe.

HEt geruchte was naeuwlijks in *Campion* gehoort, dat u de Groote *Cham Zungthe* niet alleen met den hoogen en voortreffelijken naem van *Kiang* vereert, maer noch daer toe tot den naesten in 't Rijk gemaekt, en onder anderen ook de groote Stad *Taitung* nevens alle omliggende landen erflijk geschonkken had, of de Princes *Saphothisphe* wierd met eenen hier over van herten verheugt; doch kon sich niet genoegsaem verwonderen, waerom gy haer niet eenmael met schryven besocht, tot dat ten laesten des Grooten *Chams* Broeder *Pavan*, als

een Afgeſand, ſoo wel van *Zungthe* als van u, voor ons Hof verſcheen. Gelijk nu enkel ſijn aenbrengen was, dat de Princes, het gene ſy belooft had, door een gewenſt trouwen in het werk ſtellen mogt, ſoo ſprak ſy geenſins het tegen, alleen dat ſy eenigen tijt, om u na waerden, als een Koninklijke Princes toegebragt te zijn, by haren Broeder den Konink *Pacoro*, mogt opgehouden worden. Als 'er nu nergens meer aen ontbrak, begaven ſy ſich eindelijk op de reiſe. Ik, die haer ſteeds volgde, kan u ook wel van de groote ſtatie en pracht, tot haer uitgelei verſekeren.

Na vele dach-reiſen quamen wy eindelijk aen den grooten Muur: en als wy noch een dach-reis aen deſe zijde gekomen waren, ſoo wierden wy eenen ſterkken hoop Krijgs-lieden gewaer, die de Princes nevens haer Moeder, die mede overgekomen was om haer aen u te leveren, ras omringden, met welke hoopen wy noch vier dagen, ſonder eenig nadenkken of argwaen voort-reiſden: maer op den vijfden begon de Princes eenig achterdocht te ſcheppen, dierhalven vraegde ſy *Pavan*, of het trouwen niet tot *Taitung* geſchieden ſou, welke Stad men na hare meening nu al lang bekomen kon hebben. *Pavan* antwoordde dat *Taitung* wel eerſt daer toe beraemt was geworden, doch dat nu om ſekere oirſaken die Vreugden-feeſt in de groote Hooft-ſtad *Peking* geviert ſoude worden. In die Stad, viel hem de Princes half ontſtelt in de reden, heb ik weinig geluk gehad, of luſt konnen ſcheppen: wilden de Goden, dat ik nu daer in niet wat ſwaerders beleven mogt! Of nu wel *Pavan* dit niet beantwoordde, maer veel eer met een ſucht te kennen gaf, dat hy over die ſaek niet allesſins wel te moede was, ſoo veroirſaekte ſulks by de Princes ongeloof-

looflijk veel tranen, dat ſy ook geenſins, noch van hare Moeder *Juſſina*, noch van ons andere, ſich wilde laten trooſten.

Na eenige dachreiſen quamen wy tot *Peking* aen, en wierden in het Koninklijk Paleis of Slot gebragt. Wy waren ſelfs daer naeuwlijks twee dagen geweeſt; of daer liet een ſich in uwen Naem by de Princes *Saphothiſphe* aengeven, waer over ſy dan wel hertelijk verheugt wierd; maer inſonderheit noch meer, als ſy uwen ſoo lang gehouden Dienaer *Wortino* te ſien kreeg. Ha! *Wortino*, ſprak ſy, waer is dan mijnen liefſten *Eyquan*? Tot *Taitung*, antwoordde haer *Wortino*, heb ik hem gelaten, waer hy my met deſen brief tot u af-ſond. Sy nam den brief ſchier met ſidderen uit ſijne handen aen, terwijl haer het aenſtaende ongeluk al voor quam. Soo naeſt als ſy dien had op-gebroken, wierd ſy met geen geringe verſlagentheit haer Af-beeldſel gewaer, 't welk ſy terſtond kende, en den volgenden inhoud las.

Eyquan *aen de Princes* Saphothiſphe.

Dat ik u tot hier toe met loffelyke woorden bejegent heb, is meer uit dwang als vryen wille geſchied: doch op dat gy de rechte waerheit eens moogt vernemen, ſoo weet, dat ik mijn hert aen eene andere veel ſchoondere heb overgegeven, die ik ook veel hooger ſelf dan de Goden acht. Maer de onruſten van u my aengedaen hebben veroirſaekt, dat ik u meer haet als bemin. Gelijk ook de gave eenes Vyands verachtelijk is, alſoo ſende ik uw afbeeldſel weder, om eenen anderen daer mede te beſchenkken; en ik wil my nu de vreugde gunnen, van u niet meer in mijne gedachten te laten komen.

EYQUAN.

Mijn

Mijn Heer kon niet verdragen, dat *Klenfallos* in 't vertellen deses briefs voort voer, maer riep overluid: Ha! Groote Goden, ik heb dien brief niet aen de Princes *Saphothisphe*, maer aen de Princes *Aledesig* geschreven, en haer ook haer eigen Afbeeldsel, en niet dat van *Saphothisphe* weder te rug gesonden, hoe kan dan sulks in *Saphothisphes* handen komen? Veel minder kon *Wortino* sich voor mijnen Dienaer uitgeven, daer ik hem al over lang sijn afscheid gegeven had. Evenwel is het dese, vervolgde *Klenfallos* sijne reden, die de Princes soo ongelukkig gemaekt heeft, indien Gy nu gedult nemen wilt, om den vorderen loop van my te vernemen en aen te hooren. Oirdeelt dierhalven, dapperen *Eyquan*, van d'ontsteltenis waer in de Princes sich bevond, by het lesen des briefs van een soodanig Persoon, wiens hand en stijl van schrijven haer volkomen bekent was, waer nevens het Afbeeldsel, dat sy u eenmael gegeven had, haer niet onbekent wesen kon, daer die beide Haer van iemand behandigt wierden, dien sy wist, dat hy uw Dienaer, en by u in goet aensien pleeg te zijn. Hy moest sijne redenen dikwils herhalen, die sy van hem vernomen had, of hy die selvige ook niet verdraeide. Sy overlas ook den inhoud des briefs verscheide malen, en sag uit alle omstandigheden, dat sy ook den geringsten Schijn van eenige ongewisheit niet kon vernemen, waerom sy weder hare oogen, noch gedachten, noch gehoor eenig ongeloof geven dorst; dan geloofde sy sich in eenen diepen slaep bedwelmt, of ook sinneloos geworden te zijn, dierhalven bemoeide sy sich eenigsins weder tot haer verstand te komen, of ook daer op te wachten: maer na dat sy door genoegsame ervarentheit en beproeving over haer

onge-

ongeluk versekert wierd, soo verlieten haer alle de krachten, en de sinnen met hare werkkingen stonden soo stil, dat sy den brief nevens het Afbeeldsel, uit hare handen liet vallen, en eindelijk op eenen stoel, daer sy op sat, in onmacht neder-zeegde. *Nitte*, die by dit ongeval alleen tegenwoordig was, schoot haestig toe, en rukte de Princes hare boven-kleederen af om hare borst te openen, goot haer eenige malen kouwt water in 't gesicht, en dewijl sy sich, haer in soodanigen hertens-angst alleen te helpen te swak bevond, soo moest sy hare medesusteren tot bystant in-roepen.

Als sy nu door de gevoelde verquikking weder tot haer selven quam, en sich eenigsins herhaelde, sag sy alle die tegenwoordig waren met starrende oogen aen, en beval *Nitte* met een weemoedige tong, dat de andere aftreden moesten, maer sy alleen by haer sou blijven, daer sy sich dan aen 't geklag en gekerm gantslijk over gaf, en uwe voorverhaelde ontrouw besuchte, 't welk my *Nitte* naderhand niet sonder tranen vertellen kon. Sy weende geheel den selfden dach, en wilde niet een eenig woord van vertroosting aenhooren, noch sich van haer Vrouw Moeder *Iussina*, de Keiserin *Gammellas*, of andere Vrouwen laten sien. Als nu dese *Nitte*, die altijt u waerachtig hoog eerde, haer tot uwe rechtveerdiging eenig bericht voordragen wilde, sprak sy tot haer: Swijg, swijg gy Sottin, en opend nu tot verdediging deses ontrouwen Verraders tegens alle sinnen en verstand, den mond niet eens meer: Kan hy sijne hand in dit schryven wel loochenen? Moet hy niet bekennen, dat die dit gebragt heeft sijn Dienaer is? Ik vind hier geen oirsaek te twijffelen; ik vermerk hier gene arglistigheit van *Alekesig*, en sie ook geene schaduw van hoop, dat ik

ik ſou konnen bedrogen weſen. Seg terſtond *Nitte*, en glooft, dat ik u volkomen verplicht weſen ſal, wanneer gy eenige vond om mijn Ongeluk te dempen ſult konnen verſinnen, of my door eenig vernuftig bewijs overreden, dat ik uitſinnig of wel gantsdoot ben. *Nitte* verſtomde op deſe reden, en kon niets op ſulke ſichtbare getuigenis van uwe verandering inbrengen, noch u verder ontſchuldigen, noch de meening harer Princes omſtooten, of tegen-ſpreken. Na deſe hares hertens angſt en verſlagentheit, heeft ſy ſijnen Dienaer *Wortino* niet weder geſien, dat ſy hem na de byſonderlijke omſtandigheden over de ontrouw ſijnes Heeren bevragen kon, (Gy ſult het my vergeven, Grooten *Kiang*, dat ik dit woord gebruik; want ſy uwe verandering ſoo noemde, en alle de namen die ſy u geven mogt, waren van ſoo rechtmatigen gevoeligheit en billijken yver, na den ſchijn niet licht te vergeven) doch de kracht harer onluſt wrogt ſoo heftig by haer, dat ſy in een rechte krankheit viel.

Wat voormiddel was'er, om de oirſaek hares onheils de gene die haer liefſt waren te verſwijgen; alle die ſy bedenkken mogt waren daer toe toch gants onbequaem: want als ſy van de Keiſerlijke Weduw *Gammellus*, en van hare Moeder de Koningin *Iuſſina* beſocht wierd, ſoo kon ſy ſich niet onthouden van tranen, noch haer dien heiloosen brief toe te reikken, waer by ſy hen de hevige genegentheit bekende, die ſy een ruime tijt u toegedragen en ſtantvaſtig gehouden had; voorts drukte ſy hare gedachten met ſoo klaeglijke en beweeglijke woorden uit, dat alle die daer ontrent waren over haer met medelijden, maer tegen u tot verfoeien en vervloekken bewogen wierden: ſomtijts ſcholden ſy t'ſaem uwe ongeſtadigheit, als die de hoo-

hooge heiligheit des eed-ſweerens, en der eerbaerheit gants tegen liep, en ook voor een Perſoon, die eenige gevoeligheit van Deugt in ſijne ſinnen voerde, gants onbetamelijk was. De Keiſerin *Gammellas* ſelfs, die tot hier toe haer t'uwaerts vriendlijk geneigt gemoed genoegſaem had laten blijkken, was tegenwoordig de eerſte, die aen uwe ontrouwigheit begon een mishagen te ſcheppen, en die over de bedroefde Princes een ſonderling medolijden droeg. Die *Aledeſig* beſocht haer ook dikwils uit voorgewende ſchuldigheit; doch alleen nu tot ſchyn, en ſprak in 't begin van die ſaek met een veel lichter tong als de andere, want ſy alle gelegentheden tot eenig argwaen vermydde, dewijl ſy haer geſocht voornemen door ſulke liſtige ſtreken hoopte te bekomen: en als ſy den bequamen tijt ſag om haren ſlag te volvoeren, dan liet ſy ſich geene gelegentheit ontſlippen, aengeſien ſy dan meermaten tot haer ſeide: Princes! de Goden hebben eindelijk willen toelaten, dat men met uwe lichtgeloovigheit ſou lacchen, nadien ik u de eigenſchap des gemoeds van deſen ontrouwen menſch genoeg te kennen gegeven en beſchreven heb. Mijne getrouwe waerſchouwingen en bekentmakingen waren u noch verdacht, en gy verwierpt het gene met grooter verachting, dat ik u uit waerachtiger liefde berichtte. Doch gy zijt de gene niet alleen, die ſoodanig bedrogen geworden is, hy heeft hier, gelijk het ſchijnt, noch na andere meer getracht. De Keiſerin *Gammellas* ſelfs, is voor ſijne bedriegelijke aenſlagen niet ſeker geweeſt; en dewijl wy niet meer in ſtant zijn om u iets te verbergen, ſoo moogt gy, mijne goede Princes, geduldig vernemen, hoedanig ik u moet bekennen, dat ik my ſelfs heb bedrogen gevonden, daer deſe valſche booſwigt
my

my in uw afwesen diergelijkken eed gesworen en met vloekken bevestigt heeft, welke gy sonder twijffel voor de loutere waerheit van hem hebt aengenomen: maer de Goden hebben my ten minsten de genade willen verleenen, dat ik hem niet eens soo veel geloof heb gegeven, en hem ook geene beloften gedaen, waer over hy sich by onse Vyanden sou konnen roemen.

Van dese en diergelijkke saken voerde sy een wijdloopig gesprek; en of even de Princes *Saphothisphe* daer in weinig behagen vond, soo nam sy toch tegenwoordig alle dingen voor de rechte waerheit aen, die haer uwe gemeende ontrouw steeds bekrachtigden, gaf die met diepe suchten genoegsaem gehoor, en antwoordde nu alleen met natte oogen en een suchtend hert. Doch als sy nu weder alleenig, of in 't geselschap van die eenigste *Niite* was, stortte sy hare smerten en weemoedige gevoeligheden met sulke heftig-bewegende woorden uit, dat ook de marmer-steene herten uit erbarming daer over hadden konnen vermurruwt worden, en van mededoogen moeten sterven. Is het mogelijk, *O Eyquan*! dat gy, wiens deugden dikwils door uwe Ridderlijke daden plagten helder te stralen, die sijne liefste Vrienden verliet om my alleen te dienen, en my sijne liefde, door schoone bewijsen werkkelijk betuigde, aen eene sulke valsheit en arglistigheit onderworpen kond zijn, 't welk uwe deugden onbetamelijk is, en alle eer en liefdes betuigingen regel-recht tegen loopt? Is het wel mogelijk, dat ik verder sou twijffelen, nadien ik dit bewijs met sijn eigen hand bekrachtigt gesien en gelesen heb? Of is het veel meer mogelijk, dat ik na sulken ontwijffelbaren ken-tecken mijnes ongeluks noch leven kan? Neen, gy licht-geloovige

Saphothisphe, lichtſinnige *Saphothisphe*, verliefde *Saphothisphe*, ongelukſalige *Saphothisphe*, moet wegens uwe lichtgeloovigheit, lichtſinnigheit, en onbedachte liefde, tot verſoening uwer mishandelingen ſterven, op dat gy om deſen vervloekten menſch onophoudelijk te plagen en te beanxtigen, de Helſche Geeſten moogt aendrijven, dien gy ſoo ſlechtelijk geloofr, ſoo lichtſinniglijk verdragen, en ſoo eenvoudig geliefr hebt. Daerom bereid uw ellendige nu ter doot, en gedenkt nu niet langer een ſulken rampſaligen leven te voeren; gy kond niet vorder tot ſpot en hoon uwes bitteren Vyands leven.

Sy verharde een ruime wijl in dit voornemen van te ſterven, maer naderhand veranderde ſy noch haer beſluit, ſeggende: Hoe? wil ik om deſen Verrader ſterven, die ſoo ſchimpig met my heeft omgegaen, dat diergelijkken ſchouw-ſpel noit is geſien geworden? Sou ik voor ſulken ondankbaren Vogel ſterven, die naer het ontfangen van duiſend eer-teekenen mijner toegenegentheit, gene ſchaemte heeft, my wel duidelijk te ſchryven, dat hy ſlechs alles uit korts-wijl tegen my heeft verdicht, en ſijn hert aen eene veel ſchoondere perſoon, dan ik ben, heeft over gegeven, welke hy ook hooger dan de Goden ſelfs acht, en mijne tegenwoordigheit om geene andere oirſack vermijd, als om dat hy mijne, hem dikmaels toegevoegde onruſt ontgaen mogt? Maer eindelijk acht hy de gunſt mijner liefde gants niet, ja ſpot met my, terwijl hy my het Afbeeldſel dat ik hem gegeven heb, weder ſend, en nu voorts geene gedachtenis van my in ſijne overleggingen laten wil, die eenigſins ſijn gemoed ſouden konnen ontruſten. Neen, Neen, ik wil voor hem nimmermeer ſterven, ik heb nu al genoeg doots-angſten voor hem uit-geſtaen: Dit ſou mijne ſchande, en

ſijn

ſijn laeſte vernoegen zijn, de verrader ſou gants al te vroolijk worden, van dat de Princes *Saphotbiſphe*, ter liefde van hem, hare ziel in het graf geſloten ſou hebben. Ik wil liever leven, op dat ik hem daer door te meer haten en verachten mag; of ſchoon ik ſulks te ſpade begin, en met mijne eigene ſchaden, en ſchimp gevoel, ſoo is daer toch weinig aen gelegen.

Sy ſei vele andere dingen meer, welke alle te willen herhalen verdrietig en beſwaerlijk ſouden vallen: ſoo dat ſy dan vaſt by ſich beſloot, van wegen den ontfangenen ſchimp, en gevoeligheit der ſmertelijke beleedingen, u naer het mogelijkſte te vervolgen, en wraek te ſoekken. Sy kon nochtans door alle hare krachten aen u te gedenkken ſoo haeſt uit hare ſinnen niet verdrijven en uitwiſſchen.

Deſe geveſte gedachten nu verſachteden haer verbittert gemoed eenigſins weder, ſoo dat dan ook ſulke ſorgvuldigheit aengewend wierd, dat ſy na weinige dagen weder tot haer volle geſontheit quam, tot welken uitterlijken ſchijn ſy het Bed verliet, maer in der daed ſoo ſwak, en van gedaente ſoodanig verandert, dat ſy alle de gene die haer beſochten tot medelijden bewoog. Alle hare gedachten waren nu enkel alleen, om u uit hare ſinnen te te verbannen, verbood *Nitte* aen uwen naem niet eens te gedenkken, verſcheurde alle de brieven die gy aen haer geſchreven had, bad de Keiſerin *Gammellas*, en alle de andere Vrouwen, dat ſy van u met geene woorden meer reppen wilden.

Als nu *Amavanga* van den Slag voor *Taitung* weder in het Keiſerlijk Hof aenquam, en de Princes *Saphothiſphe* ſoo verandert vond, wierd hy hard van een innerlijk medelijden geroert; Hy verſocht dien

halven hare Moeder, de Koningin *Iussina*, de Keiserin *Gammellas*, en de andere Vrouwen seer vriendelijk, dat sy de Princes doch dikwils souden besoekken, en de smerten hares Onheils op de beste wijse helpen verlachten en stillen. Ondertusschen quam de tyding in, dat Gy met een sterk toegerust Krijgs-heir tot ons naderde, waerom *Amavanga* sijne Volkeren ook t'samen trok, en u met het gantsche Hof-gesin tegen rukte. Daer dan eindelijk, gelijk gy weet, d'ongeluksalige dach tot den Veld-slag te voorschijn quam.

Ik sag wel, hoedanig gy tot de Tent van *Saphothisphe* genaekte, en gelijk als ik een getuige van den by u voorgenomen aenslag was, soo ben ik ook een getuige geweest van het verwelkomen waer mede die Princes u bejegende. *Klenfallos* sweeg op dese woorden een weinig stil; maer mijn Heer, naer het storten van vele tranen, die hem het hier aen te denkken uit de oogen perschte, sprak: Dese soo snood bedrogene arme Princes, kon het gesicht des genen voor oogen niet sien, dien sy, na haer bedenkken, voor den alder-snoodsten onder alle mannen in hare gedachten had, soo was ook haer misnoegen en gevoelijke yver billig, maer die verradery konstig en listig aengevangen. Maer mijn *Klenfallos*, vaert nu wijder in uwe vertelling voort; die dan aldus weder aenhief. Na den voornoemden Slag, bleef ik gelijk te voren in *Saphothisphes* dienst; ondertusschen soud'et my swaer vallen, wanneer ik alle de bewegingen herhalen sou, welke de Princes na den tijt des treffens van uwent wegen gevoelt heeft. Doch de grootmoedigheit hares geestes dreef haer veel meer dan de Liefde, dat sy aen de goede tydingen gedacht, hoe dikwils u de Goden uit grooter gevaer getrokken hebben, daerom geloofde sy

gantſlijk, gy ſoud dit ſoo wel als andere gelukkig ontkomen zijn: en of ſy met eenen geene gedachten meer tot u gerichtet had, ſoo deed ſy noch wel eenige wenſchen tot de Goden voor u behoud, op dat ſy u de dienſten beloonen mogt, die gy voor deſen uit dapperen Helden-moed aen haer ſtam-huis beweſen had; 't welk ſy dan aen de deugt uwer grootmoedigheit toeſchreef: en of wel *Nitte* het laeſt verhandelde in de Tent haer voorſtelde, als ook de Keiſerin *Gammellas* ſelfs haer uwe laeſte ontſchuldingen voor oogen bragt, die dan den inhoud uwes ſchryvens gants tegen liepen, en het bericht van *Wortino* insgelijks niet mede-ſtemden, ſoo antwoordde ſy toch, dat gy in 't laeſt ſoo wel als in 't eerſt gewoon waert, uwe bedrijven met ſchoone verwen te beſmeeren, en uwe liefde ſchoon voor te doen; maer dat gy met *Amavanga* ſoo wanhopig gevochten had, ſulks deed wel in haer eenig nadenkken veroirſaken, alleen dewijl uwe dapperheit haer wel bekent was, ſoo geloofde ſy, dat gy met het ſelvige uw te laet berouw had willen laten blijkken: maer dat weder ſenden hares Afbeeldſels, en de ſchimp-brief quamen haer ſteeds van nieuws in den ſin. Gy bevind evenwel, ſeide *Gammellas*, de laeſte bewijſen van ſijne Liefde tot u veel klaerder, dan de eerſte kentekenen ſijner verachting. De daed ſijner ontrouw, ſeide de Princes, is te klaer, en de getuigen te waerachtig, daerom is ook deſes menſchens lichtſinnigheit ſonder weerga. Boven dit hebt gy wel acht geſlagen, dat hy niet een woord hooren liet om my te verſoenen, en ſich met het gene vergenoegde, wat ik tot mijner rechtveerdiging voortbragt. Wanneer ik hem iets voorhouden en te laſt leggen wilde, viel hy my terſtond in het woord, dat ik eene andere bequamere gelegentheit daer toe ſou verwachten, en my

ook hier op ſijne beweſene Dienſten voorwierp, ter tenten uit liep, en my met geenen Afſcheids-groet verwaerdigde. Oirdeelt verder, ſchoone *Gammellas*, dat als ik hem uit mijn geſicht te gaen beval, hy mijn gemoed niet met een eenig woord tot rechtveerdiging te neigen ſocht; ook alle eer-biedigheden afleide en uit de ſinnen ſloeg, die hy my wel eermaels beweſen, of valſchelijk te kennen gegeven had: doch ten laeſten heeft de Princes dikwils eenige afneming uit uwe doenmaels gehoudene redenen en bedrijf gemaekt; en of ſy wel u niet meer te lieven in hare gedachten behield, ſoo had gy diergelijkke inbeeldingen genoeg uit haer gemoed konnen afwiſſchen, indien gy te dier tijt maer weder gekomen waerd: doch dewijl ſy geene de minſte berichting van u ontfing, ſoo heeft ſy eindelijk moeten beſluiten te gelooven, dat ſy in uw hert volkomen vergeten, en hare beeltenis uit uwe gedachten geheel verloren was.

Ondertuſſchen betuigde haer *Amavanga*, ſoo haeſt als hy geneſen was, ſijne onderwerping en hertelijke toegenegentheit met oneindelijke Liefdens-gedienſtigheden: want als wy noch in het Veld-leger ſtonden, ging'er geen dach voorby, in welken hy haer niet beſocht. Gelijk hy ſich nu eenmael nevens twee andere Voorname Krijgs-Overſten by haer in de Tent bevond, en ſy op het praten, van den ſlag dien gy met hem gehouden hebt, en ander voor-geloopen treffen quamen, ſoo bad hy de Princes ſeer aendrijngend, ſy wilde hem toch uwen Staet en Afkoomſt, nevens der ſelviger gelegentheit ontdekken. Maer de Princes antwoordde, dat ſy u niet kende. Het kan wel zijn, ſeide *Amavanga* weder, dat indien ſijn Geſlacht ſijne deugden en adelijke zeden gelijk is, hy aller men-

ſchen

ſchen liefde wel waerdig zy: maer, of wel ſijne dapperheit geſchikt genoeg ſchijnt, ſoo dat my die om hem hoog te achten volkomen aendrijft, ſoo heeft hy toch ſijne Liefde t'u waerts, in den kamp tegen my gehouden, genoegſaem laten blijkken, en my alſoo noch meer bewogen, dat ik hem tegenwoordig niet meer voor een Tovenaer, maer voor een dapperen Ridder of Held houde. Hier uit, Princes, ſeide hy vorders, kond gy de eigenſchap der liefde bekennen, die ik in mijn hert t'uwaers gevoel, dewijl ik weet, dat gy hem toegenegen geweeſt zijt, alſoo nadien deſe mijn Medevryer, die, volgens ſijne eigene bekentenis, het leven my niet wilde laten, maer ſoo lang hy noch leefde, het ſijne geern uwenthalven behield, en niet nalaten ſou een ſoodanigen Perſoon te dienen, die ik wel tot nadeel mijner ruſt, en ſchijnbaerlijk gevaer mijnes Levens, uit de ſinnen te verdrijven billijke oirſack heb. Dit geeft u een reine liefde te kennen, en indien gy de ſelvige ſult overwegen, ſoo ſult gy ook buiten twijffel mijn hert konnen proeven, als, dat voor u in den doot te gaen heeft beſloten, en dit niet meer verachten. De Princes bejegende hem met een zedig tegenbericht, dat ſy gene ſo Doorluchtige Perſoonen verachtte, noch de gunſt, welke hy haer uit een hoog-genegen gemoed liet merkken, anderſins erkende, dan hare tegenwoordige ſtant toelaten kon. Ik ben u, ſeide ſy voorts, wel ergens in verſchuldigt: maer mijn Heer, op wat wijſe begeert gy, dat ik de ſonderlinge merkteekenen uwer gunſt, en het bewijs en woorden uwer liefde ſou aennemen, ſoo lang gy mijn Vaderland en liefſten Broeder, met ſoo grooten bitterheit vervolgt, terwijl gy ons als gevangene houd, en mijnen Broeder uit ſijn Rijk te ſtooten gedenkt,

en alle swaerste herten-leed aendoet: hoe wilt gy dat ik uwe onderwerping erkennen sou, soo lang ik van mijne vryheit berooft ben? En hoe meent gy dat ik my gelooven sou uwe Koningin en zielsbeheerschter te wesen, soo lang ik my in der waerheit voor uwe gevangene bekennen moet? *Amavanga* wierd over dese reden niet weinig beschaemt, en bedekte het roodt worden sijnes aengesichts met de hand, 't welk sich uit het hert verhief, en seide tot haer: Die verwijttingen, welke ik van u hoor, hebben tot hier toe hare wichtige oirsaken gehad, maer die sullen met de vrede wel haest verdwijnen: Dat ik den Oorloog tegen *Pacoro* voer, sulks is om des Keiserdoms welvaert en eere geschied; en indien ik den loop mijner Zeeghaftige wapenen gesint was te vervolgen, soo is de roem van hem te overwinnen het geringste, dewijl ik de middelen om die grootmoedig te gebruiken in handen heb, doch dit is het teeken, dat ik vrede met hem wil maken, en u tot een beheerschter over gants *China* setten.

Wanneer wy, antwoordde de Princes *Saphotbisphe*, de werkkingen uwer goetheit en genegentheit, die gy met soodanige woorden betuigt, sullen sien, dan sal *Pacoro* niet soo ondankbaer zijn, dat hy sulke gunst des Vredes niet sou erkennen, en ik sal soo ongehoorsaem niet schijnen, van u na de waerdigheit uwer daden, en na de wichtigheit deser aen ons bewesene toegenegentheit niet te eeren en hoog te achten. Hoewel dese reden *Amavanga* noch weinig vernoegden, soo stelde hy sich toch ten hoogsten bevredigt, en bemoeide sich dan voorts op het vlijtigste, hoe hy haer door alle eer en liefdes gedienstigheden, die haer aengenaem mogten zijn, tot hem lief te hebben trekken en bewegen kon. Ondertusschen liet hy het

Krijgs-heir van *Taitung* weder af na *China* voeren, en geleidde ons selfs na de Hooft-stad *Peking*, waer hem selfs eenige tydingen ter handen quamen, dat hy sich om sekere oirsaken spoedig na het Koninkrijk *Niuche* begeven moest. Doch voor sijn afscheid had hy de Princes noch eenmael besocht, en tot haer geseit: Princes, ik scheide van u, maer of schoon mijn lijf van u heen wijkt, soo sal nochtans mijnen geest altijt niet wijd van u af blijven. Ik sal wel licht noch eens weder voor u verschijnen, om alle mijne Zege-vanen voor uwe voeten te mogen neer leggen; wilden my nu de Goden dese genaden-hulp verleenen, dat ik uwen geest soo wel als mijne Vyanden overwinnen, en u by mijne wederkoomst soo versacht vinden mogt, als ik u ongevoelig by my afreisen moet laten. De Princes bejegende hem weder met de volgende woorden. Gy sult my t'aller tijt hoogst bereid-willig vinden dat gene weder te erkennen wat gy wenscht, en de weldaden te vergelden die wy van u genoten hebben, en ik sal mijn doen nergens anders na, dan na den raed en het welgevallen van mijn Koninklijke Vrouw Moeder richten en schikken. Indien de Princes hare gevoeligheden had willen volgen, soo sou sy hem wel met vry weiniger verplichtende woorden hebben konnen bejegenen; maer dewijl sy seer voorsichtig en verstandig was, soo wilde sy den geest eenes wakkeren Konings met een smadelijke tong niet verbitteren, noch hem oirsaek geven om buiten de palen der bewesene eerbiedigheit te wijkken.

Voor sijn aftrekken had hy een bevel uitgegeven, en bestelling gemaekt, dat de Princes, hare Koninklijke Vrouw Moeder, en de andere Vrouwen, die de Metgesellinnen hares Noodlots waren, niet als gevangene souden gehouden worden, maer als

Koninklijke Princessen opgepast en bedient zijn. Maer *Aledesig* reisde met haer Broeder, ook haer afscheid van *Saphothisphe* nemende; die geen sonderlinge genegentheit tot haer geschept had, en by haer afscheid gants geen verdriet gevoelde: En of wel die *Aledesig* even by dit afscheiden eenige valsche tranen liet vallen, soo had toch de Princes, als die hare boosheit genoegsaem kende, geene sonderlijke onlust by haer af-reisen betuigt: Doch daer bleven noch andere voorname Princessen, nevens de Keiserlijke Moeder *Gammellas* tot *Peking*, die van *Saphothisphe*, en hare Vrouw Moeder *Iussinâ*, van wegen hare deugden in hooger eeren gehouden wierden. Op een dach, als de Koningin *Iussina* by hare Dochter *Saphothisphe* alleen was, en dat heimelijk wech-reisen der Princes *Pharesses*, op het hoogst wonderlijk overleiden, en de oirsaek niet konden begrijpen, quam de Keiserin *Gammellas*, en berichtte haer, dat'er een Afgesand des Grooten *Mogols* voor handen was, die wegens den dapperen *Eyquan*, aen den Konink *Amavanga* gesonden wierd; waer over sy sich in waerheit niet weinig ontroert gevoelden, dewijl sy vernamen dat hy noch in 't leven, en by den Grooten *Mogol* in sulke groote eeren gehouden was; dierhalven waren sy van herten wel begeerig te weten, wat deses Afgesands aenbrengen mogt wesen. Hier door kon sy den volgenden nacht, hoe seer sy dat ook socht, u niet uit hare sinnen brengen; want gy verscheen haer, als de dappere *Eyquan*, van wien sy soo hertelijk gelieft was geworden, en soo veel aengename diensten ontfangen had. Maer haest quamen haer eenige nieuw opwassende gedachten voor, van haren ontrouwen en valschen *Kiang*, van wien sy soo grouwelijk verlaten was, en sulke dodelijke herts-

won-

wonden van eenige beſchimpingen gevoelt had: Sy bragt die ſelfde tijt meeſt in ſulke gedachten heen, en was van andere ſorgen en bekommeringen ſoo ongedaen geworden, dat de Koningin, hare Moeder, en de andere Vrouwen, alle hoop verloren, van haer weder te trooſten en te vervroolijken. Maer het is onnoodig, groote *Kiang*, dat ik u alle byſondere omſtandigheden hares levens beſchrijven ſou, die van geen ſonderlinge gewichtigheit zijn; want in den tijt van *Amavangaes* afweſen, is tot *Peking* niet gedenkwaerdigs voorgevallen: Maer na 't verloop eenes half jaers van ſijn afreiſen, vernamen wy, dat hy ſich weder op de terugkoomſt begeven had, na dat alles in ruſt en vrede geſtelt was geworden, welk bericht de Princes en Hare Vrouw Moeder, met gewonelijke ſtilte des gemoeds en hoffelijkheit aennamen; en op dat ik mijne reden eenigſins afkorten mag, ſoo hebben ſy weinige dagen daer na hem weder geſien.

Soo haeſt als hy nu daer aenquam, beſocht hy haer, en betuigde haer de diepſte eerbiedingen en dienſtvaerdigheden, die ſy van den genen nu alleen mogten vermoeden, welke de Goden tot hare Onderdanen hebben laten geboren worden. Hy bejegende de Princes met ſeer hoffelijke redenen, en ving van nieuws aen haer ſijne Liefde met woorden en werkken te openbaren, en bemoeide ſich ook op alderlei wijſe, door genoegſame Liefdes-blijkken, haer hert te gewinnen; maer hy vond haer, gelijk hy haer altijt gelaten had, terwijl hy niet het minſte teken harer toegenegentheit uit haer kon trekken, het welk hem wel in wanhoop had mogen doen vallen. Doch dewijl hy ſeer wijs en verſtandig was, ſoo bedwong hy ſijne ſinnen ſoodanig met geduld en onderdanigheit, dat de Princes licht kon vermerkken,

dat

dat hy ſijne Hoogheit en geweld hier niet had willen laten blijkken, 't welk alles veroirſaekte, dat ſy hem niet meer met afkeerigheden, maer veel eer met lieffelijkheden bejegende. Doch het was hare meening niet, dat ſy haer hert tot ſijne liefde neigen, noch haren geeſt tot andere begeertens-driften verlokken ſou, dewijl ſy in de eerſte liefdens beweging ſoo ongelukſalig was geweeſt; want dewijl ſy van den eerſten Mans-perſoon, die ſy bemint had, ſoo qualijk en onvriendelijk voor hare gunſt beloont was geworden, alſoo had ſy voor alle d'andere t'ſaem een algemeene afkeerigheit en mishagen opgenomen; nochtans was ſy gewoon hem als een groot vorſt t'onthalen. *Amavanga* ſtilde ſijne ziel met ſoodanige verandering, welke hy voor ſich ſeer dienſtig ſchatte, want hy hoopte haer gemoed al gemakkelijk te gewinnen, en wanneer hy haer tot eenige wel-gevalligheit en hooge achting verplicht had, ſoo ſoude hy ook eindelijk in hare Liefdes-gunſt inkruipen. Maer als hy bemerkte, dat ſijne hoop te vergeefs was, en dat hy altijt in een ſelfde perk van twijffeling beſloten gehouden wierd, ſoo wilde hy ſijne beſte Vrienden en andere Hooge Perſoonen, die by haer in aenſien waren, om byſtant aenſockken, waer mede hy haer op ſijn zijde bragt, en tot ſijne gunſt beweegde. En na dat hy hare adelijke Staet-juffer *Nitte* lange te vergeefts tot ſijne vriendſchap genoodigt had, ook de hulp der Keiſerin *Gammellas* gants verloren ſag, ſo vervoegde hy ſich tot hare Vrouw Moeder, de Koningin *Juſſina*, welke hy ſijne Liefde met ſulke Herts-brekende woorden wiſt voor te ſtellen, dat ſy, als die nu al eenige toegenegende willens tegen hem had laten blijkken, hem beloofde, hare Dochter, de Princes *Saphotiſphe* voorts tot ſijne liefde te ſullen bewegen.

Soo

Soo haest als sy nu in haer vertrek alleen was, liet sy de Princes by sich roepen, en na dat sy de selvige, die haer verdacht waren, wech te gaen bevolen had, hief sy aldus aen: Ik heb altijt gemeent, mijne Dochter, dat uw tegensin ontrent den Konink *Amavanga* daer uit sproot, om dat wy eenen tijt lank sijne gevangene zijn geweest, en ook onses Soons Rijk met een krijgs-heir van hem hard gedreigt wierd. Doch dewijl hy nu voorts uit enkele grootmoedigheit den selvigen niet alleen na sijnen eigenen wille in Vrede gestelt, en daer benevens u als eene Gevangene tot sijn Beheerschter verkiest, alsoo hebt gy billig t'overwegen, of schoon sijn geweld u tot schimplijke dingen perssen kon, dat hy dan noch uwe liefde met alle onderdanigheit soekt. Hoe wilt gy u, mijne Dochter, in een hooger als even desen stant konnen wenschen; of aen wat plaets van de weereld soud gy een vriendelijker en verstandiger Man vinden? Gy zijt eenmael van eenen lichtsinnigen bedrogen, slaet dierhalven de gunst van een vernuftig en wijs Konink niet af, en verwekt hem niet tot toorn, die wel eens sijne sachtmoedigheit in grimmigheit sou konnen veranderen, en dat gene met geweld na sich rukken, 't welk hy tegenwoordig met ootmoedigheit soekt. Gedenkt hier nevens, dat ik uw Moeder ben, en gy my na de wet der Natuur alsoo kinderlijke gehoorsaemheit schuldig zijt: Dierhalven beveel ik u van nu aen, dat gy hem in sulken liefdens-bedrijf niet wilt tegen streven, maer u met vreugden tot een *Chinesische* Koningin laten kroonen:

Hier mede eindigde sy nu hare reden, en liet de Princes gants bedroeft alleen sitten. Sy kon wel doenmaels niets, wat het Vernuft tegen liep by-

by-brengen, noch haer selfs in het licht staen, dewijl sy sich inbeeldde van u gants verlaten te zijn: maer eindelijk opende sy hare oogen, en wierp die op den Konink *Amavanga*, sich vast inbeeldende, dat sy nu voorts van alle uw gesworene eeden los en vry-gesproken geworden was. Ten laesten liet sy sich ook door het aen-raden des genes overwinnen, welkers geboden te gehoorsamen sy van de Natuur was verplicht; alsoo willigde sy dat Koninklijk Houwelijk in, 't welk sy met *Amavanga* te voltrekken sich moest laten gelieven.

Eyquan kon dese reden van *Klenfallos* sonder diepe suchten en bittere tranen niet langer aenhooren: De vlammen sijner liefde begonnen door dese vertelling weder aen te glimmen; en wat hy schoon voor lang wegens sijne liefde had gemeent te vergeten, wies in sijne gedachten, door de onschuld sijner Princes weder op, soo dat hy veel verliefder wierd, dan hy oit van te voren geweest had. Als nu *Klenfallos* sag, dat hy wat weder bedaert was, volvoerde hy dusdanig sijne reden: Het sal onnoodig zijn, dat ik de groote pracht en heerlijke toebereiding op dese Bruilofts-feest aenroer; want sulks met soodanige aensienlijke heerlijkheit en over-groote kosten voltrokken wierd, als oit in *China* gesien is.

Na voleinding der selvige, vond sich de nieuwe Koningin soo vernoegt, dat sy sich op den aerdbodem niet geluksaliger wenschen kon: want dewijl des Konings *Amavangaes* liefdes-betuigingen dagelijks vernieuwden, soo was het haer leet, dat sy sich soo lang tegen hem had geweigert. Hare Schoonheit begon soodanig te vermeerderen, en hare vriendelijkheit toe te nemen, dat sy in 't gantsche Rijk voor d'alderschoonste en lieflijkste gehou-

houden wierd. Doch ſy had de eerſte ſoetigheden van haer gemeent geluk naeuwlijks geſmaekt, of die veranderden terſtond in een ſeer heftige bitterheit. *Aledeſig*, die nu den valſchen ſchijn harer bedriechelijkheden eigentlijk blijkken liet, miſgunde haer deſe aengenome vreugde, vervoegde ſich op een dach in haer vertrek by haer alleen, en ving aldus aen: Weet gy wel, ſchoonſte Koningin, waerom de Groote *Mogol* een Afgeſand aen ons Hof heeft geſonden? Als nu *Saphothiſphe* ſulks met neen beantwoordde, voer ſy verder voort: Het is alleen tot vermeerdering des grooten *Eyquans* deugden en roem geſchied, terwijl de *Mogol* ons ſchimpelijk en op een bittere wijſe uwe ontvoering voorwerpt, daer by te kennen gevende, dat, in geval de Konink *Ajnavanga* u aen *Eyquan* niet wilt overlevren, hy ſich tegen hem met vyer en ſwaerd dat te wreken beſloten heeft. Maer gelijk mijn Broeder deſes Grooten *Mogols* dreigen ſoo weinig vreeſt, als uw geluk om te ſtooten ſoekt, daerom is alles nu belacchens waerdig. Soo verneem ik wel, antwoordde de Koningin *Saphothiſphe*, dat de Verrader *Eyquan* by ſijne ontrouw noch mijn ongeluk ſoekt. Hy is ſoo wel hier in als in andere ſaken, hervatte *Aledeſig*, onſchuldig: ik kan u ook, ſchoone Koningin niet langer onthouden, dat gy nu alleenig uw groot geluk, en tegenwoordig welvaren my te dankken hebt. Want gelijk ik u van het eerſte aenſien ſeer hoog moeſt achten, en hertelijk bemint heb, ſoo meende ik ſulken lieven Vriendin geen beter dienſt te konnen bewijſen, als haer met een der grootſte Koningen of Heeren te doen trouwen, waer mede gy in deſe weereld gelukkig mogt leven. Maer dewijl gy aen den Ridder *Eyquan* ſoo hoog verplicht en verbanden waerd, die toch ſelfs noch Scepter noch

Kroon

Kroon heeft, en niet weet waer uit hy geſproten is, en dus ongelukkig met hem ſoud leven, ſoo heb ik u mijnen Broeder *Amavanga* toegedacht. Doch op dat gy met eeren uit *Eyquans* ſtrikken ontkomen mogt, heb ik namaels deſen volgenden vond bedacht, om [illegible] in eenen gelukſaligen ſtant te ſettên: ik dacht hem van uwe liefde af te trekken; en gelijk ik my hier in te vergeefs bemoeide, en hy altijt een ongekreukte trouw tegen u heeft behouden, alsoo hoopte ik, dat ik op deſen bedachten weg van liſtigheit het middel ſou bekomen, om u die ſelvige te doen verlieſen, en hem u als eenen valſchen en ontrouwen Quant in uw gemoed voorſtellen, hoewel hy in der daed de aldergetrouwſte en onſchuldigſte onder alle menſchen was. *Saphothiſphe* verbrak den draed harer reden, en ſprak: Wat ſegt gy, Princes *Aledeſig*, is *Eyquan* onſchuldig, na dat hy my genoegſame kenteekenen ſijner ontrouw heeft laten ſien, die ſoo klaer en ſichtbaer zijn, dat hy die ſelfs onmogelijk, indien hy noch onder de ſterflijke te vinden is, kan loochenen. Het is niet alſoo, herſvatte *Aledeſig* hare afgebrokene redenen, en ſeide met gants koelſinnige woorden: En ik had u ſelfs dit verraed niet bekent, ſoo als het geſchied is, wanneer mijn voornemen niet ſeer goet, en des ſelfs voortgank voor u niet ſeer gelukſalig geweeſt had: en op dat gy dies te eigentlijker ſiet, ſchoone Koningin, voer ſy weder voort, wat het voor een verkeerde en verwerde handel geweeſt is, dien ik met u my heb onderwonden; ſoo is dat nergens anders van gekomen, als dat niet hy, maer ik uw geſchildert Afbeeldſel geſonden heb, en dat niet hy, maer ik ſulks van ſijnen Dienaer u heb laten behandigen. Wat dat Afbeeldſel belangt, ſulks heb ik laten ſchilderen, om my daer van te dienen; maer

de brief, dien gy aen u te zijn meent, was veel meer aen my geschreven, 't welk gy dan lichtelijk bekennen kond, indien gy hem noch in uwe handen hebt, dat daer geen opschrift aen u is te lesen, maer het was alleen een antwoord op het briefje van my hem toegesonden. Het geluk trof dat ook even gelijk ik het wenschte, en tot mijnen aenslag diende; en om u te versekeren, dat ik noch het een noch het ander vergeten heb, maer dat het selfs van buiten vertellen kan, hief sy aen, soo wel den inhoud hares briefs, als ook *Eyquans* antwoord op te seggen, sonder dat sy eene Syllabe daer uit vergat. Gelijk ik nu dien brief had, seide sy voorts, nam ik het geseide Afbeeldsel, en wond het daer in, en liet sulks door sijnen Dienaer, op voorheen genoegsame gedane onderrichtingen, wat hy u van sijnes Heeren wegen, doch valschelijk verdicht, voortbrengen sou, aen u overleveren: Daer op vertelde sy noch verder, hoe sy desen Dienaer, tot voltrekken van haer listig begin, van u had dœn afgaen en aen hare zijde getrokken, om dese saek van haer te bedriegen in 't werk te stellen. 't Welk aen de Koningin alles van haer soo tastelijk en klaerlijk voor oogen gestelt wierd, dat sy over uwe onschuld niet meer kon twijffelen. Na dese erkentenis der waerheit, wierd hare ziel met sulke smerten ontroert, dat sich al haer bloed by haer hert t'samen trok, en haer schoon lichaem, bleek, kouwt, en sonder beweging, even als doot van de stoel, daer sy by malkander saten, nederseeg. Of nu wel die *Aledesig* haer liever doot als in onmacht wenschte te sien, soo hielp sy noch de selvige, nevens *Nitte*, weder verfrischten en herstellen: maer sy sag daer soo bedroeft en verstoort uit, dat sy dese noch tot medelijden kon

bewegen, die haer soodanig onheil veroirsaekt had. De bedroefde Koningin sprak met beanxter stem tot *Aledesig*, laet my rusten, want uw listig bedrog sal my onfeilbaer den doot veroirsaken. Of nu wel de schuldigheit tot mijnen tegenwoordigen Echten Heer en Konink niet anders wil toelaten, als mijne ontrouw tegen den stantvastigen *Eyquan* met de doot te bestraffen, soo sult gy toch de vernoeging niet hebben, dat ik my in 't geringst aen mijne eere vergrijpen sou.

Na dese klaeg-woorden ging die *Aledesig* uit de kamer, en liet de Koningin *Saphothisphe* nevens *Nitte* daer in sulken stant alleen, dat my het selfde voor te stellen te seer swaer soude vallen; en gewis alle het gene, wat een geweldige smert en ontroering der gewisse over eenig quaet in eenen geest konnen verwekken, beangste hare ziel gants grouwsaem, soo dat *Nitte* alle hoop verloren had, of sy ook desen laesten aenstoot des Noodlots sou vermogen uit te harden, hoewel sy even de andere met dapperen moed had verdragen.

Doenmaels quamen haer alle uwe laeste redenen en bedrijven weder in de gedachten, en als sy de selvige met scherp-siende oogen aenmerkte, vond sy soo vele ken-teekenen van uwe Liefde en Onschuld, dat sy niet kon bedenkken, door wat voor betoovering sy van sulke dingen ingenomen en verblind was geworden. Ik kan het u, mijn Heer, niet genoegsaem vertellen, hoe vele bittere tranen sy met daer aen te denkken vergoot, noch het verdriet afbeelden, 't welk sy van wegen een sulken verlies gevoelde, 't gene sy selfs door hare licht-geloovigheid had veroirsaekt. *Nitte* bragt haer in 't bed, daer sy van een heftige koorts wierd aengegrepen; maer twee uuren hier na besochten haer de Keiserin *Gam-*

miellas,

mellas, en hare Vrouw Moeder de Koningin *Iussina.* Soo haest sy de selvige te sien kreeg, kon sy sich niet onthouden van luide te roepen; waer over sy dan beide geweldig verschrikt wierden. Ach Moeder! Ach mijn liefste Moeder! seide sy, op welke eerste woorden sy een wijle tijts stil sweeg, en haer uit dat stilswijgen van de verwerde gedachten hares geestes oirdeelen liet. Dese beide Koninginnen naderden gants verslagen tot haer bed, en na dat *Nitte* de andere Vrouws-persoonen, die in de kamer tegenwoordig waren bevolen had uit te gaen, gaf sy haer de vryheit om na de oirsaek van haren druk te vragen, wanneer dan de Koningin de reden harer aenvechtingen en verdriet ontdekte; 'twelk sy toch met sulk snikken en weenen deed, dat gelijk dese beide Koninginnen, van alle den voorgeloopen swier hares levens seer eigentlijk bewust waren, sy niet tot gering medelijden bewogen wierden, en een overvloed van tranen nevens haer uitstorteden. Hoe, seide sy tot *Gammellas*, meent gy dat ik met eenige boete den misslag van soodanigen aert kan versoenen? Wie kan my den Lieven *Eyquan* weder toebrengen, dien ik door uwe licht-geloovigheit heb verloren? Ach ellendig bedroefde *Kiang*! Hoe is uwe trouwheit beloont geworden? Hoe ongelukkig hebt gy de jaren besteed, die gy om my te dienen, en meer dan u selven te beminnen, hebt doorgebragt? Hoe is het verslijten uwer jeugt, het verstooren uwer rust, en het vergieten uwers bloeds, ja ook wel de verachting uwes levens, vergolden geworden? Noch vele diergelijke ondankbaere klachten meer liet sy van sich hooren, en de redenen van dese beide Princessen konden haer verdriet niet stillen, noch hare smerten versachten.

Nadat sy nu eenigen tijt haren misslag beklaegt had,

had, ſoo gaf ſy het noch ruim aen meer andere gedachten, en rechtveerdigde ſich voor u, als of gy daer tegenwoordig geweeſt had. Ach! ſeide ſy vorder, mijn Lieſſten *Eyquan*! (indien mijn tegenwoordige ſtant, u ſoo te noemen, ſonder beleediging van mijne Echt, toelaten wil) hoe ſeer ſchuldig ik ook ben, ſoo ben ik noch niet ſonder ontſchuldiging: Ja ik heb u liefgehad, doch niet ſoo als ik wel behoorde; maer wie ſou een flecht en ſwak Vrouws-perſoon op ſulken wijſe niet konnen verraden en bedriegen? Ik heb u wel verloren; maer glooft veel meer dat ik mijn ſelven verloren heb: indien ik u eenige onluſt in uw gemoed heb verwekt, ſoo heb ik my daer-en-tegen de Helle voor mijn ellendig en jammerlijk leven gebouwt. Ik heb my aen eenen anderen over gegeven, dewijl ik geloofde, dat gy my niet meer begeerdet: doch het geſchenk, dat ik hem, als een ongelukſalig Vrouw-menſch gegeven heb (hoewel hy nu toch de beſitting des lichaems heeft) ſal niet lang by hem verblijven.

¶In 't gevolg had ſy ſulke en diergelijke redenen veel van ſich laten verluiden, en ſy ſou wel hare klachten en ſuchten geen pael gelet hebben, indien de Konink, die hare ſwakheit bericht was geworden, niet tot hare kamer had ingekomen. Hy trad voor haer bed, en betuigde haer ſijne Liefdes-gunſt door d'alderſoetſte woorden ter wereld. Sy verborg hem de oirſaek harer onpaſſelijkheit, op het beſt haer immer mogelijk was; en na dat haer de Konink uit grooter liefden omhelſde, en gekuſt had, ſeide hy: Indien u mijn Leven en mijne geſontheit lief is, ſoo bid ik u, dat gy het uwe eerſt wilt behouden; want als gy eenige ſwakheit gevoelt, ſoo koomt die mijne ziel ook hard en ſmertelijk vallen. Mijn Heer, antwoordde

ſy

ſy den Konink, de eere die gy my bewijſt, van mijn leven te willen behouden, drijft my ſulks om uwent wil in acht te nemen, en my weder tot geneſing te helpen; en de betrachting uwer Perſoon heeft my meer dan de inſicht van mijne eigerſe welvaert bewogen, my veel liever tot geſondheit te bevorderen. Waer op de Konink, met groote Liefdes-betuigingen en vriendelijke troo-ſt-redenen, weder van haer ſcheidde. Doch ſoo haeſt als hy uit de Kamer getreden was, ſoo riep de Koningin: O ellendig verlatenen *Eyquan*! voor u kan ik tegenwoordig my niets onderwinden, vernoeg u met de tranen en ſuchten die ik u toeſend. De Goden, die my voor u niet anders dan weenen vergunnen, geven my aen *Amavanga* gants volkomen eigen, en indien gy my volkomen gelieft hebt, ſoo moogt gy ook niets van mijne deugt hopen.

Den overigen dach bracht ſy in 't geſelſchap der Princeſſen toe; maer den nacht in enkele onruſt en ſtrijd des gemoeds, welk alles ik u onmogelijk niet verbeelden kan. De Liefde en de Echts-plicht ſtreeden een ruimen tijt in haren geeſt; maer eindelijk behield de ſchuldigheit de Zege, en bewoog haer, dat ſy liever den Doot haeſtig te gemoet gaen wilde, als een ſulken ſchandvlek aen haer onſchuldig lichaem te ſien noch te lijden: ondertuſſchen meende ſy, dat ſy haer tegen u moeſt rechtveerdigen, en dewijl haer uwe onſchuld bekent was geworden, ſoo nam ſy mede voor, hare eigene u ook te laten weten, en u den vaſt-ingebeelden waen van wegen ſoodanigen ontrouw, uit uwe gedachten benemen.

Onder ſulke overleggingen gevoelde de Koningin een groot vernoegen, om van uw leven, en van

de plaets daer gy te vinden waerd, tyding te bekomen; en gelijk sy sich een ruime tijt met *Nitte* over dit middel beraedslaegde, op wat voet sy u eeniger maten bevredigen kon, soo wierp sy eindelijk hare oogen op my, als aen wien sy genoegsame trouw bemerkt en gekent had, waerom sy my een soo gewichtige sack dacht te vertrouwen. Dierhalven liet sy my in haer heimelijk vertrek ontbieden, waer niemand dan dese *Nitte* dorst ingaen; en na dat sy my eenigen tijt aengesien had, seide sy tot my: *Klenfallos*, ik heb tot hier toe niets aen u gemerkt, waer door ik oirsaek sou hebben om uwe getrouwheit in twijffel te trekken; maer de diensten, die ik tegenwoordig van u begeere, zijn soodanig, dat sy my dwijngen van nieuws eenen eed der getrouwheit en stil-swijgen u af te eisschen.

Op dese woorden viel ik haer aen de voeten, kuste den boord van haer rok, en seide tot haer: Genadigste Koningin en Vrouw, ik sweer en betuig voor Uwe Majesteit, by den plicht dien ik den Grooten Godt tot *Osumo* schuldig ben, by de gedachtenis des Koninks uwes Vaders, en het hooft des machtigen *Amavangaes*, dat ik de trouwe, die ik uw Huis altijt heb toegedragen, tot in het graf houden wil, en mijn leven met vreugden voor u in den doot denk te wagen, wanneer Uwe Majesteit slechs eenigen dienst of voordeel uit het verlies van 't selve genieten kon. Ik hoop, antwoordde de Koningin, ook niet weinigers van u; en even dit beweegt my, dat ik u, onder alle andere Dienaren, een gewichtige sack op te dragen verkoren heb, die meer gewicht als gevaer in sich begrijpt; dese *Nitte* sal u hier van wijdloopiger onderrichting mede-deelen, en wanneer gy van haer het selvige gehoort sult hebben, soo wil ik u voorts van die

sack

ſaek verdere heimelijkheden toevertrouwen. Op deſe woorden liet ſy my nu met *Nitte* alleen.

Hier op vertelde my die *Nitte* in 't lang alle de dingen die ik u verhaelt heb, en ſy voegde daer nevens noch vele byſondere redenen en liefde des Konings *Amavangaes*, welke alle te herhalen wijdloopig ſouden vallen; ſy voer noch voorts, en ſprak: Het gene de Koningin voornemelijk van u begeert, is, dat gy den dapperen *Eyquan* ſoekken, en hem eenen brief behandigen ſult, die tot hare rechtveerdiging en geruſtheit harer gewiſſe geſchreven is; tot dien einde ſult gy u op den weg begeven, en ſien in wat land gy hem vinden kond, waer toe u de Goden hare genade verleenen, en u aen de plaets geleiden willen, daer gy hem aentreffen en bejegenen moogt, waer gy hem alle die u vertrouwde heimelijkheden ontdekken, en de onſchuld der Koningin *Saphothiſphe* voorſtellen kond. Als ſy my nu genoegſaem meende onderricht te hebben, ſoo bragt ſy my weder voor de Koningin, die my dan het aen u vervaerdigt Schrijven overleverde, en my daer benevens het ſwijgen en de voorſichtigheit op mijne reiſe in acht te nemen gebood, my ook met goud en kleinoodien rijkkelijk verſag, waer door ik den op den weg ontmoetende nood verlichten, en my alle levens en reis-middelen verſchaffen kon; waer op ſy my oorlof gaf, en gebood met den eerſten dat te bevorderen, en my op den weg te begeven.

's Morgens daer aen vertrok ik uit de Stad *Peking*, en dewijl ik na den weg had vernomen, ſpoedigde ik my door *Suchuen* na hier toe, door dien ik verſtaen had, dat gy tegen den Konink van *Campaa*, met een ſterk Krijgs-heir te velde laegt; en ſoo haeſt ik daer over gewiſſe tyding vernam, dat

 gy

gy die Volkeren in eigen persoon aenvoerde, soo heb ik verlof begeert om my hier na toe te begeven, 't welk my dan licht ingewilligt geworden is, door welk middel de geluksalige dach van u weder te sien, en my van den opgelegden last t'ontladen, hier is verschenen. D'Afgesondene *Klenfallos* eindigde op sulker wijse sijne reden: En mijn Heer, die het laeste deel met enkel dodelijke herts-snijdingen aenhoorde, en alle sijne woorden met een overvloedig vlietend tranen-bad verselde, geraekte, naer het slot sijnes berichts vernomen te hebben, van ongeneucht en misnoegen in soodanigen weemoedigheit, dat hy in een gantsche uur sijne levens-geesten niet weder herstellen, noch sich besinnen kon. In den aenvank was hy bereid alle de ergste bejegeningen die hy nu begrijpen mogt, onder oogen te gaen: En of hy wel uit het Houwelijk van *Saphothisphe* niets vermerkte, dat hy niet allesins wel verstaen had, soo wekte toch d'ontfangene kennis des onschulds en berouws van die selvige Koningin de vlammen wederom op, welke sijn misnoegen en jarig afwesen schier uitgebluscht en gedempt had. Hy viel met veel grooter geweld als oit in den eersten drift sijner begeerte: maer die hy van hare deugden gevoelde, verhinderden, dat hy van de selvige noit eenige hulp verhoopte, daer sy niet meer in den staet leefde, om sijne liefdens genegentheit oit te konnen erkennen of ook lijden.

In sulke doodelijke gedachten nam hy *Klenfallos* den brief uit de hand: en als hy die al bevend had opgebroken, soo kende hy terstond den stijl van schryven van die schoone hand, welke hy soo dikwils uit reine liefdes-drift had gekust, maer sijn leefdagen weder te kussen twijffelde. Hy boog sijnen mond over den lieven brief, en maekte dien met sul-

ken tranen-dauw nat, dat hy naeuwlijks die weer kon afwisschen: die vreese beweegde hem, dat hy sijn Hooft weder oprichte; en als hy de oogen daer op sloeg, soo ving hy aen met een diep gesucht de volgende woorden te lesen:

De Koningin Saphothisphe, *aen den dapperen* Eyquan.

IK *weet niet, ô grootmoedigste* Kiang, *met wat voor oogen gy desen brief van een schuldige of veel meer ongelukfalige sult willen aenschouwen: Indien nu uwe rechtmatige Verbittering u daer van socht af te houden, soo laet toch uit erbarming uw medelydig gemoed blijkken; op dat u het bedroefde en laeste teeken mijner Smerten en berouw mag bekent worden. Dit is het al dat ik u tegenwoordig kan geven, daer ik toch sonder laster mijnes tegenwoordigen Stants, billig geen gedachten sou hebben aen den Persoon, dien ik helaes door mijne ondankbaerheit gants heb verloren. Of my nu wel alle eerbaerheden dwijngen, om de behoorlijke toegenegentheden ontrent mijnen Echten Man wel in acht te nemen, soo bevind ik my toch tegen eenen anderen, die mijn leven, eere, en Vryheit te gelijk heeft behouden, gereddet en gegeven, soo hoog verplicht, dat ik mijne gevoelighedan uit weemoedigheit niet schriftelijk hier by voegen kan.* Klenfallos *sal u dit beter mondeling berichten. Indien nu by u die aengeborene Vriendelijkheit noch voor handen is, soo overweegt de swakheit van een listig-bedrogen Vrouws-persoon, en bedenkt, dat eene veel snediger op sulken wijse had konnen dedrogen worden. Hebt dierhalven meer medelijden over mijn ongeluk, als verachting over mijne veranderingen: Doet my de genade waerachtig te gelooven, dat alle des weeerelds heerlijkheit mijn*

hert niet had konnen bewegen tot van u af te wijkken, soo lang het geloofde, dat het van het uwe niet was verworpen geworden. Laet u door medelijden daer toe bewegen, dat gy het selfde niet meer wilt haten, daer het u meerder lieft dan u rechtmatiger wijse toekoomt. Bedenkt dat dese mijne Liefde, om mijne ondankbaerheit te bestraffen, niet uit mijn hert wilt wijkken: en of sy noch wel tot aen mijn einde in mijne ziel sal verblyven, soo sal ik my toch verhoeden den selvigen niet daer mede te beleedigen, dien de Goden my tot een Echten Man hebben gegeven. Het is waer dat niemand in de weereld, door lankduurige getrouwe Liefde en Dienst, mijne rechte Liefde beter als gy, waerdig geweest is: maer de Goden hebben my 't genieten van sulken edelen en stantvastigen Liefde niet waerdig geacht; waerom ik u in het toekomende selfs voor eenen Godt houden, lieven, en eeren wil, die sich aen de welvaert van ons Huis niet alleen heeft laten gelegen zijn; maer ook dien wy Lijf, eere, en Vryheit te dankken hebben. Of nu wel die alderongeluksaligste ter weereld voor u, volgens uwe Verdiensten, niet anders wenschen noch doen kan, soo sal sy noch eenigsins weder gelukkig worden, indien gy nu slechs een oogenblik aen haer wilt denkken, die uit het binnenste hares herten het Geluk wenscht en begeert, van u noch eenmael voor haer einde te sien.

SAPHOTHISPHE.

Mijne Heeren, het is onmogelijk te vertellen, in wat voor toestant dese brief mijnen goeden Heer had geset. Hy wierp sich met groot klagen en kermen op het bed, en begon soo heftig te suchten, dat ik vreesde, hy mogt in dat Veld onder de Tent sijnen geest geven. Hy kon in een ruime tijt niet een verstandig woord voort-brengen: daer na riep hy seer luide, als een uitsinning mensch, en sprak:

Ach *Saphothisphe*! uw berouw koomt ontijdig, en u erkennen is te ſpade! Waerom bekent gy my onſchuldig, na dat gy my niet meer voor den uwen nemen en houden wilt? En waerom houd gy op my te haten, daer gy my ſonder laſter niet meer lieven moogt? waerom hebt gy my te lieven opgeſchort, als gy my niet ſonder laſter kondet haten? waerom wilt gy weder een vyer ontſteken, dat mijn leven gants verteeren en uitbluſſchen ſal? En waerom wilt gy my dwijngen ■ te lieven, daer gy u, uit ſchuldigheit my niet meer te lieven, bedwijngen kond?

Hy verbleef eenigen tijt in ſulke gedachten; daer na viel hy haeſt op andere inbeeldingen, en riep: Neen, neen, *Saphothisphe*, gy zijt voor ſulk los-geld noch niet vry, men kan ſoo lichtelijk niet van my af komen, men vermag het verlies ſoo gering niet weder te boeten, daer het met mijne geledene en uitgeſtane ſchaden en gevaer gants gelijk is. Uwe gebeden, voor het quijt worden van alle mijne aengenaemheit, konnen my niet vernoegen; en gelooft gewis gy ſult met die voor my, en mijne geluk ſaligheit en ruſt, by de Goden gedane beloften, vergeefſche moeit aenwenden, daer gy my van den hoogſten top des geluks, waer op ik my door mijne dienſten verheven had, in den diepen afgrond des onderganks geſtort hebt, waer gy ook begeert, dat ik mijne levens dagen volkomen in doorbrengen ſou. Bid veel meer de Goden, aen welke gy my beveelt, dat ſy deſen verloopenen handel uit de gedachtenis aller ſterffelijken afwiſſchen, uwe Echts-belofte en Houwelijk wederroepen, en u noch in den ſtant herſtellen, daer gy in waerd, als gy my gantſlijk verloort, en uit uwe gedachten wierpt. Siet daer het

het middel om my weder te bevredigen en te ſtillen; maer dewijl gy geene hoop meer hebt, noch ſulks ook begeert, en de liefde tot uwen wettigen Heer u niet vergunt dat gy eenigen wenſch, t'mijner gunſt en wel-gevallen, doch uwen Man tot nadeel, beſluiten ſoud; ſoo gedenkt nu *Saphothiſphe*, dat tot ſtraf, die gy u ſelfs hebt verkoren, niet alleen *Eyquans* gedachtenis, noch eenige geringe overige liefdes-gunſt, welke gy hem voormaels hebt toegedragen, maer *Eyquan* ſelfs wild lijden, die u ook noch ſoo niet ontgaen is. Gy ſult hem eenmael weder voor oogen ſien; gy ſult ſijne verwyttingen hooren, en wel licht kan hem dat geluk bejegenen, dat hy in uwe tegenwoordigheit den geeſt geve, die nu alleen aen u eigen is.

Na deſe en andere redenen, die vol van Liefde en wanhopen waren, beval hy ons te vertrekken; en ſoo haeſt als *Klenfallos* in ſijne Slaep-tent gebragt was, ſoo ſocht ik ook ſelfs een weinig gelegentheit tot ruſten, ſoo veel de ſorgvuldigheit en angſt, die ik wegens ſijn ongeval gevoelt had, my toelaten konden. Maer mijn Heer bragt dien nacht in ſulke ongeruſte gedachten over, dat die onverdraechlijker ſelfs dan des doots ſmerten waren.

Soo ras nu als de lieflijk blikkende Morgenſter de naderende aenkomſt der Son verkondigde, ſoo liet hy ons weder voor ſich roepen. En als wy by hem in de Tent alleen waren, ſeide hy: *Exton*, wy moeten weder te velde gaen; en dewijl u den Hemel, in de vriendſchap die ik met u heb getroffen, ongelukſalig gemaekt heeft, ſoo moet gy ook mijne ellende tot aen het uitterſte volgen. Ik gevoelde aen deſe reden een gants hard mishagen; maer dewijl ik den loop ſijnes Noodlots na te volgen, en my niet uit ſijnen dienſt te begeven vaſtelijk beſloten

had,

had, ſoo lang noch eenige levens adem in mijn lichaem was, ſoo antwoordde ik hem: Mijn Heer ik ſal nimmer u verlaten, na wat uitterſte grenſen der aerden gy u ook moogt wenden. Wel dan, getrouwen *Exton*, ſeide hy weder, vervaerdigt dierhalven alles wat tot onſe reiſe noodig is: maer ik wil met geen groot noch ſterk geſelſchap reiſen, gelijk als wy laeſt uit *Peking* quamen; tot dien einde willen wy *Klenfallos*, nevens eenen Dienaer alleen met ons nemen.

Na twee dagen, in welke mijn Heer de Stad *Camboya* niet alleen met goede woorden tot een vriendelijk verdrag noodigde, maer als de inwoonders der ſelvige ten deele vernamen, dat deſe dappere *Eyquan* degene was, die voor vele jaren ſoo ſeer dapper met de Leeuwen, voor de redding mijnes levens, gevochten, en haer bekampt had, ſoo waren ſy daerom veel meer begeerig om ſich aen hem over te geven. Soo haeſt nu ſulks geſchied, en de behoorlijke beſetting daer in gelegt was, ſoo ontboot hy den Prins *Mangin* voor ſich, en maekte hem in vertrouwen bekent, dat hy met eenen om wichtige ſaken verreiſen moeſt: Ondertusſchen wilde hy hem noch by den Grooten *Mogol*, door eenig ſchrijven ten beſten bevorderlijk zijn, niet twijffelende, hy ſoude door ſijn voorbidden hem met *Sapors* beloofde Koninkrijk beleenen, waer in hy dan voor ſijne trouwheit burg wilde zijn: maer onderwijl ſoude hy met den Konink *Dilaſphe*, tot den Grooten *Mogol* na 't Hof reiſen. *Mangin* wiſt niet met wat voor hoffelijke woorden hy mijnen Heer over deſe toegedachte genade bedankken wilde: Ach! ſprak hy, wat voor Goden bewegen uw hert, dat gy my, als eenen armen verlatenen, of veel meer verdrevenen

Prins,

Prins, meer als Vaderlijk aen te nemen gedenkt. Ik ben u nu alſoo hoog verbonden, dewijl gy mijn lêven uit enkele grootmoedigheit in *Nanking* gereddet hebt, dat ik my wel billig aen u tot eenen lijf-eigenen mogt over-geven: en nu wilt gy my noch ten overvloed tot een Koninkrijk helpen. Mijn Hêer omhelſde hem en ſprak: Mijn Vriend, uwe liefſte, de Vorſtin *Orlampe*, heeft mijnenthalven ſulken ſchimp uitgeſtaen (als ſy met andere Vorſtelijke Vrouws-perſoonen van uw Vader op een grouwſame wijſe uit de Stad *Peking* verdreven wierden) dat ik ſulks met alle mijne u beweſene dienſten niet vergelden kan. Ik verheug my noch, antwoordde *Mangin* weder, dat gy van de mijne eenige vernoeging kond ſcheppen: Ik ſal morgen eenen byſonderen tot haer na *Peking* afſenden, om haer ſoo wel deſe, als andere uwe gunſten en toegenegentheden te laten weten en te vermanen, dat ſy nevens my om voor de ſelvige noch eens niet ondankbaer te zijn, op middelen denkken mag. Dewijl ik inſgelijks, viel hem mijn Heer in de reden, mijnen *Exton* na de ſelfde plaets meen te ſenden, ſoo konnen ſy in geſelſchap t' ſamen reiſen. Ik heb nu al, antwoordde *Mangin*, een ſchip tot *Canton* daer toe laten beſtellen, dat ſoo wel met Vriends als Vyands vrybrieven voorſien is: daer toe heeft my d'Onderkonink van *Canton* een vryen reis-brief door gants *China* toe-geſonden, dien ſy ook konnen gebruiken. Dit is my lief, antwoordde mijn Heer weder, en beval my met den Prins *Mangin* over d'een en d'andere ſaken te ſpreken, daer by dan de voornaemſte Krijgs-overſten voor hem liet ontbieden, en haer voor een tijt dat Krijgs-heir aenbevolen heeft, met het voorgeven, dat hy voor eenige weken ſelfs ſpoedig moeſt op *Campaa* vertrekken,

waer ſy dan of van den Grooten *Mogol*, of van hem, hoe ſy ſich voorts ſouden houden, tyding ſouden krijgen; ondertuſſchen ſouden ſy die voor het Krijgs-heir beſtemde gelden vlijtig invorderen. Doch aen eene van de ſelvige gaf hy den Konink *Dilaſphe* over, met den Prins *Mangin*, om aen den Grooten *Mogol* te leveren. Daer op ſette hy ſich neder, en ſchreef ſoo wel aen den Grooten *Mogol*, als aen den Veld-heer *Lorrax*; van wien eenig, doch onſeker gerucht was gehoort, dat hy te Hoove was gevangen genomen, waer van ook niemand de rechte oirſaek vernemen kon. De brief aen den *Mogol* luidde by na als volgt, maer die aen *Lorrax* is my vergeten.

Eyquan, *aen den Grooten* Mogol.

SOo lang ik, ô glantzende Majeſteit, uwe Vyanden met uw Krygs-heir en mijne geringheit heb konnen beſtrijden, ſoo lang heb ik ook in uwen dienſt te blijven noodig geacht: maer, dewijl door der Goden wil, en des Noodlots ſchikking, alle Vyanden gedempt, en tot Uwer glantzende Majeſteits gehoorſaemheit gebragt zijn, ſoo bevinde ik my, als eenen die u in Vrede tot geenen nut bevorderlijk weſen kan, tot uwen dienſt onbequaem. Neemt het dierhalven niet qualijk, dat ik my voor een tijt lang elders heen heb begeven; ſoo haeſt als ſich eenige wederſpannige in uw groot Rijk weder mogten opdoen, ſal ik my ook r.u wederom in uwe dienſten laten vinden. Alle van Uwe Groote Majeſteit my vergunde gunſten, en noch grooter weldaden, heb ik niet verdient; allegn, indien ik eenige genade voor uwe klare oogen gevonden heb, verſoek ik den gevangenen Prins Mangin, *met het Koninkrijk van* Camboya, *'t welk de Koning* Sapor *aen hem goetwillig affſtaen wil, weêr*

te beleenen : Hy sal sonder twijffel sich getrouwer dragen, dan ik met alle krachten uwe Vyanden bevochten hebb, waer voor ik nochmaels geen andere vergelding versoek, als de waerheit uit den grooten Stadhouder Gylixy *te vernemen, wiens Soon zijn mag d'ongeluksalige*

CIAXAR.

Hier na ontbood mijn Heer noch eenmael dien *Mangin* voor sich, en gaf hem den brief te lesen: maer hy maekte sich tegen den Avond met ons voorgenoemt, als ook *Mangins* Ridderlijken Dienaer, *Locane* genaemt, op, en wy reden in aller stilte na de strand toe, waer het schip lag, en begaven ons sonder eenig beslag met onse paerden en saken daer in: en dewijl de wind goet was, wierden de zeilen opgetrokken, en wy zeilden alsoo haest van daer.

Wy kregen ook in gants korten tijt, namelijk in weinige dagen, dewijl de wind ons gestaeg gunstig woei, van verre het land van *Canton* in 't gesicht. Maer mijn Heer wilde desen goeden wind verder gebruiken, maekte verding met de Schipper, dat hy ons in den mond van de Rivier *Croie*, niet verre van de Stad *Hoigan* moest brengen. Of nu wel de wind van *Gamboya* ons gunstig geweest had, soo was dese verder noch meer tot ons voordeel; want eer wy dat eens konden hopen, soo waren wy al ter plaets daer wy wesen wilden. Dierhalven sprongen wy weder te lande, setteden ons te paerde, en quamen na eenige dach-reisen gelukkig tot *Peking* aen.

By wien of waer wy alhier Herberg souden nemen, had men niet te vragen. *Locane* wist die by de Vorstin *Orlampe* genoeg te bestellen. Dese schoone Vorstin kon hare Vreugde en vernoeging, als sy mijnen

mijnen Heer ſag, ſchier niet genoeg betuigen, welk alles ik te vertellen onnoodig acht.

Die ſelfde dach verſtreek, in welken hem *Orlampe*, alles wat te Hove was voorgeloopen, berichtte. Hy wilde *Klenfallos* ook niet vergunnen, dat hy ſich aen de Princes, eer hy ſelfs voor haer verſcheen, ſou vertoonen. Soo haeſt nu als de nacht te voorſchijn quam, en men te bedde ſou gaen, wierd hy van ſulke grouwſame gedachten geplaegt, dat die ſwaerlijk te beſchrijven ſouden zijn: Hy gedacht op *Amavangaes* gelukſaligheden, en hoe grooten onderſcheid tuſſchen haer beiden te vinden was, hoewel ſy nu in eene Stad leefden. Is het mogelijk, ſeide hy, dat de Princes, die my voormaels ſoo ſeer heeft gelieft, tegenwoordig *Amavanga* in de armen ſou hebben, en daer by niet eens aen my gedenkken? Kon het wel mogelijk zijn, dat de vertzaegde *Eyquan* toeſtaen ſou, dat deſe gelukkige *Amavanga*, na ſijnen luſt, het gene genieten ſou, dat hem van rechts wegen toekoomt, en hy met ſijn bloed ſoo duur heeft gekocht? Neen, neen, *Eyquan*, ſtaet dat niet toe, gaet heen en geeft hem den eeuwigen ſlaep, ſoo als hy tegenwoordig in hare armen ruſt: Hy moet ſterven, d'onverſoenlijke Vyand mijner ruſt, ja hy moet ſterven, die verkorter mijnes levens: Hy is geenſins onſterflijk, veel minder heeft het bloed betuigt, 't welk ik nu al uit ſijne aderen getrokken heb, dat hy niet menſchelijk ſou zijn, of hy even tegenwoordig na de vernoeging wel Goddelijk leeft.

Doch hy had dit naeuwlijks beſloten, of hy ſprak weder tot ſich ſelfs: Hoe ſou *Eyquan* eenen menſch dooden, die ſijnes lieſten Vriends Broeder is? Sou hy eenen dooden, die door liefde eene onvergelijkkelijke Schoone bewogen heeft, dat ſy hem gelukſalig

ſou maken? Sou ik alle verplichtingen, die ik mijne Princes ſchuldig ben, vergeten hebben, en haren Echten Man ombrengen? Ik kan tegen ſijn leven niet voornemen 't welk haer eigentlijk niet mede ſou raken; want hoe ſou ſy my na ſijnen doot, anders dan als een moorder hares Echt-genoots aenſchouwen konnen: Daerom behoud den ſelfden veel liever in 't leven, dien mijne Princes uit ſchuldigheit lieven moet, ja behoud hem het leven, dien ſy hooger dan de Goden ſchat.

Geduurende ſulke en diergelijkke redenen en gedachten brak den dach aen, wanneer *Orlampe* dan vernomen had, dat de Koningin *Saphothiſphe* na de middach-maeltijt om vermaek wat uit rijden wilde. Hy nam die gelegentheit in acht, ſette ſich met my en *Locane* te paerde, en begaf ſich aen de ſelvige plaets, waer ſy voorby rijden moeſt; hy ging daer van het paerd, en begaf ſich op hare aenkoomſt aldaer te verwachten, onder eenige ſchaduwachtige boomen.

Wy ſagen daer ſelfs eenige opene wagenen aenkomen, daer mijn Heer dan terſtond over eind rees, en op de aenkoomſt der gene, welke hy als ſijne Godin eerde, met bitter verlangen verwachtte. Wy ſtonden van den landweg, waer langs de Karroſſen reden, een weinig ter zijden, maer waren toch ſoo na, dat wy de Koningin *Saphothiſphe* licht kennen en ſien konden, en dat de Konink *Amavanga* by haer daer in ſat. Dit geſicht had mijnen Heer van hoofde tot voeten te zidderen bewogen, en ſijne ſinnen ſoodanig ingenomen, dat hy de gantſche volgende nacht in onruſt en verwerring ſijnes gemoeds door-bragt: ſijn aengeſicht veranderde dikwils van verwen, en ik ſag hem in ſoodanigen toeſtant, dieſgelijk ik hem nimmer geſien

had;

had; ik bemerkte ook ſekere werkkingen van eenige vremde geweldige beſluiten. Na dat hy nu eenigen tijt in ſulken twijffelmoedigheit verharde, ſoo hief hy ſijne oogen op, en bemerkte dat de Koets allenxkens gereden quam ter plaets daer wy het hielden.

Na wederzijds eenige woorden gewiſſelt te hebben, die wy niet konden hooren, ſteeg de Konink *Amayanga* uit de Karros, en ſette ſich te paerde; maer hy was naeuwlijks daer op geſeten, of het paerd raekte aen 't hollen, en ſloeg aen alle kanten van ſich, ſoo dat, of het ſchoon van ſterkke Krijgsknechten gehouden wierd, het ſich los maekte. Als nu dat paerd de ſporen vernam, wierd het gants raſend, ja ſoo, dat des Koninks behendigheit en ſterkte te ſwak was, om dat in den toom te houden; het wilde ſich ook door geen geweld laten beteugelen, en het gaf hem mede den tijt niet, dat hy weder uit de Zadel kon ſpringen: Het vloog alſoo na den oever der voorbyloopende rivier, en ſprong met eenen vollen loop daer in. Maer dappere *Uſangue*, lichtelijk hebt gy ſelfs daer ontrent geweeſt, en gy weet ſonder twijffel ten deele deſen handel? *Uſangue* antwoordde *Exton* terſtond, en ſeide: Ik was doenmaels in ſoodanigen toeſtant, dat ik by deſen handel niet tegenwoordig kon zijn; en dewijl ik ſulks geern vernemen ſou, ſoo bid ik u, dat gy ſlechs in uwe reden wilt voorvaren.

Dit paerd, ſei *Exton* verder, ſtortte ſich met *Amayanga*, gelijk geſeit is in de vloed, die een ſnelder ſtroom en dieper grond, als alle de andere in gants Aſien had. Die daer ontrent waren, ſagen wel wat haren Konink gebeurde, en verdobbelden hare verbaeſtheit met groot geſchreeuw, en noch meer als ſy ſagen, dat hy van den ſtroom dan onder dan

boven geflingert wierd, doch niemand wilde fich, om hem te helpen, in den ftroom wagen; maer het meefte deel der omftanders waren bedroefde aenfchouwers, en twijffelden aen fijne redding en levens-behoud. Gy weet dat hy gants niet heeft konnen fwemmen: vele van haer fprongen om hem te redden in 't water; maer het had foo ftrengen loop, dat het haer hem aen land te brengen onmogelijk was; en gelijk een of twee verdronken, foo wierden de overige van vreefen foodanig verfchrikt, dat fy het leven, om haren Konink uit het gevaer te trekken, niet meer wilden wagen.

Mijn Heer en ik liepen ook na den oever van de Vloet, traden niet wijd van de overige hoopen; d'omftanders waren oog-fiende getuigen van het openbaer gevaer des Koninks, en wierden van onderfcheide gedachten omgedreven. Ik fchaem my, mijne Heeren, mijne eigene kleinmoedigheit te bekennen, of my even het gevaer, waer in ik defen grooten Vorft fteken fag, een medêlijden en erbarmen gelijk in andere verwekte, foo veroirfaekte my doch het belang mijnes Heeren, 't welk hy by dit verlies des levens had, dat ik eenige gevoeligheden van vreugde by my vermerkte, en my de hoop maekte, van den loop fijnes ongeluks door dit toeval te eindigen: maer foo haeft als ik my over fijne gehoopte voorfpoed verheugde, fag ik hem met fulken wonderlijken fnelheit in 't water fpringen, en de baren met fulken kracht van malkander verdeelen, dat hy in een oogenblik tot den Konink was over gefwommen, die fijn verftand al quijt was, en de fterkte des ftrooms niet langer wederftaen kon. Mijn Heer vatte hem by de fchouder, fwom met eene hand

naer

naer het land, en trok hem met alle krachten en moeite na den oever, ik ſprong ook met hem in 't water, en als ik ſijn grootmoedig voornemen merkte, reikte ik hem na alle mogelijkheit de behulpige had.

Mijn Heer hief den Konink met de voeten in de hoogte, op dat een deel van het in-genomen water weder uit de Keel ſoude loopen, en hy weder tot ſijne ſinnen en verſtand komen mogt; want hy in 't eerſt niets ſien, kennen noch onderſcheiden kon, wat in ſijne tegenwoordigheit geſchiedde, of hem voor oogen ſweefde.

Hier op nam hy hem verder onder den arm, en bragt hem alſoo voor ſijne Gemalins, de Koningin *Saphothiſphes* voeten, die door hare tranen een waeraehtige liefde tot haren Echten Heer betuigde. Mijn Heer lei hem gants ſacht voor hare oogen neder aen de koets, en ſeide: Genadigſte Koningin, neemt deſen dienſt van my aen, dien gy noit vermoed had, en erkent uit deſens eigenſchap het gene, wat gy aen alle de ſelvige ſchuldig zijt, die ik u voor deſen gedaen heb.

De Koningin was over het eerſte ongeval ſoo ſeer bedroeft geworden, dat wy uit haer geſicht niet vernemen konden, of ſy mijnen Heer kende: Wy wilden ook geene gelegentheit om ons bekent te maken aengrijpen: daerom hy ras van daer week, hoewel hy geene geringe herts-wonden ontfing; wy ſpoedigden ons alſoo naer onſe paerden, wierpen ons behendig in den zadel, lieten den toom ſchieten, en ontreden met volle ſporen dit geſelſchap.

Uſangue hield *Exton* in ſijne reden op, riep luide, en ſprak: O Goden, is het mogelijk, dat ons

den Hemel in dese onse tijden eenen sulken grootmoedigen en deugtsamen Held heeft geschonkken? Is dit uw Heer, dien de Konink *Amavanga* sijn leven te dankken schuldig was? Is dit de Ridder die voor de oogen der gantscher weereld, gelijk een blixem verdween? daer men toch doenmaels geloofde, dat de Goden hem uit de wolken tot sijner redding gesonden hadden; wien de Konink en het gantsche Hof ook namaels als eenen Godt op-offerden? Even wel is dese *Eyquan*, voer *Exton* voort, dien aen des Koninks doot soo veel gelegen was, en die korts te voren soo rechtmatige aenslagen tegen sijn leven smeedde; maer doenmaels sijn eigen op soo sichtbaren wijse voor sijne redding en behoud waegde. Gewis dese grootmoedigheit is sonder voorbeeld noch weerga, en onder alle de oit geschapene zielen is geene alleen daer toe bequaem en machtig geweest: want of wel sijne Broeders *Quintusy*, *Pavan*, en de Veld-heer *Lihuht*, die by dit bedrijf tegenwoordig waren, hem gants hulpeloos lieten, soo had hy toch het leven van dien genen ontfangen, dien hy dat leven wilde rooven, en die het sijne eigentlijk, sonder desens verlies, niet behouden kan.

Wy dreven onse Paerden soo snel voort, dat wy geswinder als in een half uur, verder als sestig veld-palen van den Konink *Amavanga* en sijn geselschap af-joegen. Doch wy reden niet sonder genoegsame verhindering in sulken tijt als het niet seer warm was, daer de kouwde des waters ons ook half deed verstijven; onse kleeren waren mede van het ingetrokken water seer swaer.

Wy weken van den breeden weg af, en reden

dwars

dwars over het veld: waer wy dan eenige geringe boeren-hutten wijd van den Heeren weg ſagen ſtaen, daer mijn Heer voor goet vond, dat wy ons ſelfs ſouden begeven, om ons uit te ruſten, en het overige van den dach door te brengen. Soo haeſt als wy in een van die huiskens waren aengekomen, bad ik den Huis-waerd, dat hy op mijn verſoek toch een goet vyer ſou aenleggen, en ons een bed maken, op dat wy een weinig uitſlapen mogten; maer *Locane* bevolen wy de paerden te voederen, en de kleederen te droogen. Op deſe ruſt-plaets wilden mijne gedachten niet ruſten, terwijl ik die grootmoedigheit en deugtſaemheit mijnes Heeren hoog overwoog, doch ik kon niet nalaten hem mijn miſnoegen eenigſins te toonen, van dat hy oogenſchijnelijk ſijn geluk ſelfs tegenſtreefde, 't welk hem de Goden ſo oogenſchijnelijk in de handen geſonden hadden. Maer ſijne reden ſtopte my wel haeſt den mond, als hy tot my ſeide: Mijn *Exton*, laet ons niet op onprijſelijke wegen gaen, door kleinmoedigheit en lichtſinnigheit het gene ſoekkende, dat ook haer niet toekoomt, die verzaegt van herten en onwetend van verſtand zijn: en indien my de Goden het ſelvige niet door andere middelen weder ſchenkken wilden, 't gene ſy my eenmael ontnomen hebben, ſoo ſouden wy liever dit met geduld willen dragen, als ſulks met grooter ſchande en verzaegtheit weder gewinnen: Ik heb het geluk niet gehad, 't welk ik wel verdient heb; en indien de Goden aen *Amavanga* niet die *Saphothiſphe* tot een Vrouw hadden gegeven, ſoo ſoude hy die nimmer verkregen hebben; daerom moeten wy hare willen ook niet tegen ſtreven. Maer mijn Heer, antwoorde ik hem, indien gy niet voormaels ondervonden had,

op wat wijse den Hemel u met sonderling geluk heeft beschut, hoe sou dat wel zijn afgeloopen? Gy had met gelijkke nalatigheit den gevaerlijken handel konnen aenschouwen, gelijk *Quintusy*, *Pavan*, *Libuht*, en andere met geduldige oogen dat konden aensien, sonder dat sy sich in het gevaer waegden, waer in gy u geworpen hebt. Hoe had het met *Amavanga* wel gestaen, indien hy by sijnen doot-vyand de hulp niet gevonden had, die hy van sijne beste vrienden niet kon verkrijgen? Het sou my gesmert hebben, seide *Eyquan*, dat ik den klockstcn Vorst onder alle de *Asiatische* Koningen door een moedwillig nalaten had sien omkomen en verdrinkken, van wien ik niet dan door afgunst mijnes Geluks beleedigt geworden ben. Boven dat kon ik aen de tranen van *Saphothisphe*, de redding en welvaert hares Echten Mans, dien sy schuldig is lief te hebben niet weigeren noch versuimen.

Met dese en andere reden-kavelingen bragten wy den tijt door, tot onse kleederen droog wierden. En als de nacht begon te naderen, bereidden wy ons weder tot onse reise, setteden ons by Sonnen-ondergank te Paerde, lieten ons van den waerd op den Heeren-weg brengen, en namen onse streek recht na de Stad *Peking*, waer wy ook een uur daer na aenquamen. Doch de Poorten deser Stad wierden niet gesloten, dewijl de Tartersche Heeren uit geweest hadden, daer wy dan van wegen den donkkeren nacht onse herberg naeuwlijks konden vinden.

Orlampe ontfing ons ook met grooter vreugden, en vraegde ons terstond wat wy verricht hadden: Het is gants slecht geweest, antwoordde mijn Heer, want ik nu onmogelijk niet langer

ger ſal leven konnen, wanneer ik de Koningin niet koom te ſpreken: daerom, ô ſchoone *Orlampe* dewijl gy my vertelt, dat de Koningin eenen tijt voorheen groote vriendſchap met u gehouden, ja de binnenſte heimelijkheden hares herten u toevertrouwt heeft; maekt om de liefde aller Goden, dat ik haer ſien en ſpreken mag. Dapperen *Eyquan*, ſeide *Orlampe*, ik ben u van wegen mijnen Liefſten ſoo hoog verbonden, dat ik al mijn vermogen daer na ſal ſchikken, ſoo dat ik ook niet twijffel, ſulks den dach van morgen te ſullen uitwerkken.

Hier op kon mijn Heer ſich niet onthouden, van haer met alle eerbiedigheden t'omhelſen, en van wegen deſe behulpſaemheit te bedankken. Hare t'ſamen-ſpraken duurden ſoo lang, dat de helft van de nacht voorby liep, doch de overige helft bragt mijn Heer met ſeer ſware gedachten door. Aen den morgen, als *Orlampe* na ſijne geſontheit vernomen, en dat hy nu al gekleed was verſtaen had, ging ſy by hem in, en hielden ook in aller ſtilte met malkander het middag-mael. Soo haeſt als ſy gegeten hadden, gebood ſy, men ſou hare karros inſpannen, dewijl ſy na 't Hof te rijden geſint was. Doch dit was ſoo ras niet gedaen, of daer quam een haeſtig aen, en maekte ons bekent, dat de Koningin *Saphothiſpe* daer was, om de Vorſtin *Orlampe* te beſoekken. Het geluk, dat van mijnen Heer ſoo weinig vermoed wierd, verſcheen hem ſoo lieflijk en aengenaem, dat hy van vreugden hippelde, en van die gevoeligheit juuchte; doch ſijne beweging met woorden uit te drukken is my onmogelijk. Dit is dan noch waer en gewis, dat ik hem doenmaels ſoodanig ontroert ſag, als hy my wel nimmer is voor-gekomen.

Gelijk hem nu *Orlampe* onderwijl in een heimelijk vertrek te gaen versocht, en de deur achter hem sloot, ging sy de Koningin tegen; en na dat sy deselvige na den eisch van de gewonelijke hoffelijkheit ontfangen had, bragt sy haer boven in de kamer. De koningin, die alleen quam om haer te besoekken en wat geselschap te houden, liet alle die haer gevolgt hadden terug blijven, nam die *Natte* alleen met haer in de kamer, en gebood haer de deur vast toe te sluiten, maer de deur van het heimelijk vertrekje voor mijn Heer stont een weinig open, soo dat hy haer na believen sien kon. Doch, hy merkte ras, dat haer gesicht soo seer was verandert, soodanig als hy haer noit had gesien.

In den aenvank wierd hy soo kouwt als marmer: maer als dit ys voor de aenvlammende hitte moest wijkken, soo scheen hy van 't vyer der Liefde veel meerder ontsteken, als hy noch wel oit had geweest; nochtans geschiedde dat niet sonder sidderen en beven, soo dat hy naeuwlijks de krachten behouden kon, om vast op sijne voeten staen. Ondertusschen sette de Koningin sich op een stoel neder, en liet *Orlampe* naest by haer een sit-plaets nemen. Haer aensicht veranderde menigmael van verwen, en het scheen, dat sy veelvoudig van nieuwe gedachten in haer voornemen gestoort en verhindert wierd.

Na dat sy nu eenigen tijt in sulke bewegingen des gemoeds en veranderingen van gedaente verharde, seide sy eindelijk: Liefste *Orlampe*, ik ben d'alderonsaligste en bedroefste tegenwoordig onder alle vrouwen, en dese verwerde toestant mijnes Levens dwijngt my mijne toevlucht tot u te nemen, by welke ik boven alle in de weereld mijnen troost pleeg te vinden. Op dese woorden

sweeg

ſweeg ſy ſtil: en gelijk ſy ſag dat die *Orlampe* vlytig toehoorde, en door het veranderen hares aenſichts betuigde, dat het ongeluk der Koningin haer ter herten ging, ſoo hervatte ſy weder hare reden, en ſprak: Weet gy wel wat voor ongeval mijnen Echten Heer giſter is over-gekomen, daer hy haeſt in de kaken des Doots was gevallen, indien mijnen *Eyquan* hem daer niet weder uit gevoert had; Hy is de eenigſte, die *Amavanga* gereddet heeft. Ja waerdſte *Orlampe*, in dien oogenblik, als hy voor mijn geſicht verſcheen, wierd ik van ſijne tegenwoordigheit weder berooft: Ik ſag den genen voor oogen, die alleen tot welvaert en des levens-behoud van de mijne in de weereld geleeft heeft: de Zielens-onruſt en treurigheit verblindeden mijne ſinnen niet, noch benamen ook de krachten van mijn hert niet ſoo ſeer, dat ik niet ſijn aengeſicht kennen, de lieflijke reden ſijner ſtem onderſcheiden, en het verſtand ſijner woorden niet begrijpen kon. Van hem heb ik het geluk, dat ik mijnen Echten Man, die het Paerd in den ſnellen ſtroom ſtortte, weder ſag; en van hem is my die hemels gunſt bejegent, dat ik uit ſijne Handen een ſulken geſchenk weder bequam, dat nu al gants verloren geſchat wierd. *Eyquan* is het ſelfs, mijne Liefſte *Orlampe*, of ten minſten ſijn geeſt, die uit ſijn doot-graf weder op is gereſen, om my alleen den eenigen ſchat weder uit de diepe wateren te halen, dien ik noch overig had te verlieſen. Mijne tranen hebben ſonder twijffel hem hier toe gedwongen, om my eenen ſoodanigen dienſt, die hem ſelfs noch wel tegen loopt, te bewijſen. Ach! ſeide ſy met vergieten van veele tranen, terwijl ſy het hooft heel ſachtelijk op *Orlampes* ſchouder liet ſakken: Ach! mijn liefſten *Eyquan*, ja voor

mijne

mijne ruſt meer dan te lieven *Eyquan*, is het mogelijk dat gy noch leeft, en my lief hebt? of dat uwe uit het lichaem geſcheidene ziel nu noch eenig gevoelen der voorledene genegentheit t'mywaerts heeft: koomt gy dan om mijne ruſt te ſtooren? indien u mijne ruſt aengenaem was, ſoo ſoud gy mijne ſchuldigheit niet minder betrachten. De ſuchten verkorteden voorts hare redenen, wanneer dan die *Orlampe* haer in de armen nam, en de heette tranen der Koningin verſellende, tot haer ſeide: Genadigſte Koningin, trooſt uwe bedroefde ziel, en grijpt weder eenen friſſchen moed, gy hebt nu geen nieuwe oirſaek tot treurigheit, en indien uwe ziel noch eenige vreugden begrijpen kan, ſoo hebt gy voorwaer meer oirſaken om de ſelfde te trooſten als te beanxten. *Eyquan* is ſonder twijffel noch onder de ſterffelijke te vinden, en gy hebt deſen dienſt van hem ſelfs ontfangen, dien u een geeſt ſonder lichaem te doen niet bequaem was. Ach! Lieffte *Orlampe* (antwoordde de Koningin met ſoo ſwaren ſucht, dat ſy dien uit het diepſte hares herten voort bragt) is hy doot, ſoo kan ik onmogelijk leven; maer indien hy levend, en naby ons mogt zijn, in hoedanigen vreugdens-ſtant meent gy dat ik weder geraken ſou? Hoe ſou ik toch den genen ontfangen dien ik ſoo qualijk bejegent heb? En hoe ſou ik ſelfs my houden, daer ik toch *Amavangaes* Echte Vrouw ben? Sou ik hem noch eenmael uit mijne oogen verbannen, aen wien ik met ſoo grooten genegentheit, met ſoo vele eeden, en ſoo vele nieuwe verplichtingen verſchuldigt ben, dewijl ik hem toch niet uit mijne gedachten kan verdrijven; hoe ſou ik het dan maken? Kan ik hem wel ſonder beſchimping des genen lieven, dien ik niet haten kan? maer

maer kan ik den ſelfden wel haten, dien ik toch rechtmatiger wijſe niet lieven mag? Siet, *Orlampe*, d'ellende mijnes toeſtants: Ik kan *Eyquans* doot niet bewilligen, en durf hem ook levendig te ſien niet wenſchen; daerom moet ik nu ſterven, door welken weg ik mijne ſmerten verſachten, en mijne ſchuldigheit tegen *Amavanga* ſonder eenige laſter ſal afleggen konnen, met welken doot ik te gelijk mijn verbreken boeten en de liefde behouden kan.

Sy had lichtelijk langer in hare reden gebleven, maer mijn Heer, die gants buiten ſich ſelven verrukt wierd, kon door ſulken geſprek gelijk een yder licht oirdeelen kan, in dien ſtand geen gedult langer hebben, dierhalven ſtiet hy de deur van dat heimelijk kamerken op, en quam ſoo ſnel voor haer geſchoten dat hy al eer aen hare voeten lag, dan ſy hem vernomen had. Gedenkt *Uſangue*, hoe die goede Koningin ontroert weſen moeſt, wanneer ſy *Eyquan* voor haer ſag liggen? in 't eerſt liet ſy een luid geſchreeuw van ſich hooren, daer na Zeeg ſy neder in de armen van *Orlampe* en *Nitte*, die om haer te ſtutten toeſchoot; daer ſy dan van alle hare ſinnen en verſtand berooft was, en meer doot dan levendig ſcheen. *Klenfallos* en ik traden ook ter ſelfder tijt in de kamer, en waren oog-ſiende getuigen van ſoo klaegſijken Treur-ſpel, welkers gelijk wy noit geſien hadden. Gewis daer is geen ſo hard hert onder alle Barbariſche Volken te vinden, dat niet door aenſchouwing des ſelfs tot erbarming en medelijden bewogen ſou worden. Mijn ellendig Heer lag voor de Koningin op der aerden, en kuſte haer de voeten, met ſulken weemoedigheit en herts-angſt, dat hy ſijne Ziel met haren geeſt haeſt opgeoffert had. Maer de Koningin aenſchouwde hem ten vollen met geſtrenge oogen, doch had geen macht om

hem

hem toe te ſpreken; *Orlampe*, die op alles naeuw acht ſloeg, was toch niet minder dan d'andere verbaeſt.

Mijn Heer opende wel tot driemalen den mond, maer de ſuchten belemmerden hem toch weder de tong, dat hy niet een eenig woord voort-brengen kon. Maer eindelijk hervatte hy ſich weder, en bragt de volgende woorden voort, daer de laeſte reden van de Koningin hem noch in gedachten waren. Genadigſte Koningin, ſprak hy, laet u noit van uw beſluit afleiden, wat tot onderhouding van uwe ſchuldigheit, en bekrachtiging uwe ruſt dienſtig kan weſen. Beeld u in, dat hy niet meer in de weereld [illegible], die u verder ſou mogen dienen en te gevalle zijn: *Eyquan* is de ſelvige niet, die uwe ruſt, welke gy lief hebt, ſtooren, en uwe plicht omſtooten wil. Ik koom ook niet om u eenige afrukkingen voor te leggen, noch u uwen eed, dien gy gebroken hebt, voorwerpen, dit alles is door uwen tegenwoordigen ſtant benomen; uw hert en gewiſſe ſpreken genoeg voor my, ik wil uw gedachtenis niets vernieuwen, noch u het een of het ander voor oogen ſtellen. Ik verſchijne nu, genadigſte Koningin, om die gene noch eenmael weder te ſien, om wiens wille ik enkel en alleen heb geleeft. Gy hebt u ſulken Echten-man uitverkoren, die u, ten aenſien ſijner deugden lief mag zijn, en dien ik uit liefde tot u het leven behouden of gereddet heb. Ik leef nu geenſins, als alleen tot uwer welvaert, en u behaechelijke dienſten te bewijſen, die gy van my ſoud mogen begeeren, maer die uwe ruſt en ſchuldigheit niet nadeelig noch hinderlijk ſouden weſen. Siet daer de oirſaken die my weder tot hier gevoert hebben. Of die nu goet en redelijk ſchijnen, ſoo mogten die my noch niet te rug roepen,

indien gy my niet ſelfs weder hier voor uw aenge-ſicht te verſchijnen ontboden had: ook indien ik niet had vernomen, dat u mijne onſchuld bekent, en ik onſtrafbaer ben, ſoo had ik nu ſulks niet erkent. De Goden hebben wel *Amavanga* een geluk verſchaft, dat hem van rechts wegen niet toekoomt; doch ſy hebben u dien tot eenen Echten Man geſchonkken, om u te beſitten, hoewel hy dat niet alleſins onwaerdig is, maer geenſins verdient heeft. Leeft ſonder eenigſins te gedenkken aen het eed-ſweeren, dat gy ſoo dikwils tegen my hebt verbroken, nu voorts gelukkig; ik wil hem van den argwaen geern bevrijden, dien hy op eenen Mede-vryer, die ſoo Grootmoedig en Edelhertig als hy is, ſou konnen werpen. De welluſt en lieflijkheden der goederen, konnen u van den angſt der Gewiſſe wel ontſlaen, wanneer gy der ſelder bitterheit een weinig moogt ſmaken. De Koningin, die geduurende ſijn ſpreken, ſich weder wat uit die ontroering herſtelde, hoorde ſijne woorden met veele ſuchten aen: Eindelijk ſloeg ſy ſoodanige oogen op hem, dat ſy alle de by-ſtanders tot medelijden bewoog. De Liefde en Echts-plicht ſtreden tegen malkander, en quelden den Geeſt van deſe ellendige Koningin met ongelooflijke hevigheit. Of nu wel de Echts-plicht de overhand behield, ſoo kon ſy toch ſich niet onthouden, van hem eenige kenteekenen harer gunſt te laten verſchijnen: dierhalven ſloeg ſy hem beide hare armen om den hals, drukte haer aen-geſicht op het ſijne, en kuſte dat met ſulken yver en zucht, dat ſy door de ſoetheit deſer omvanging meende verrukt te zijn.

De verwerring en krachtige werkking van deſe begeertes-drift hadden die Koningin ſoodanig de ſin-

ſinnen berooft, dat ſy van mijnen Heer niet afſcheiden kon, en het ſcheen, dat ſy haer ſelfs in ſijne armen vergeten had. En mijn Heer kon niet geluksaligers noch aengenamers wenſchen, dan in hare lieflijke armen te ſterven; maer de Goden wilden of ſijn geluk noch langer uitſtellen, of ſijne leefdagen in duſdanigen ſtant beſluiten. De Koningin kon geen ander woord, dan alleen den naem *Eyquan* uitſpreken, dien ſy met ſulken teederheit en Liefdes-neiging herhaelde, terwijl ſy hare gevoeligheit met ſulken ſpreken uitdrukte, 't welk ſy met den konſtigſten woorden-drang niet had konnen verrichten. Eindelijk ontweek ſy nooh uit ſijne armen, en ſette ſich weder in haren ſtoel neder. Eerſt ſcheen het, dat ſy ſich over ſulken bedrijf ſchaemde, dierhalven hield ſy haren nensdoek voor de oogen, waer mede ſy haer ſchaem-rood bedekken, en de tranen van haer bevochtigt aenſicht afwiſſchen mogt.

Na dat ſy ſich nu eenigſins herhaelt had, en mijnen Heer met een onverſchillig oog aenſag, dwong ſy ſich tot hard te ſpreken; maer hare woorden wierden van ſeer vele ſuchten en ſnikken ſoodanig verbroken, dat men die niet wel verſtaen kon. De betuiging, ſeide ſy, welke gy van mijne t'uwaerts overgeblevene genegentheit tegenwoordig ſiet, weet ik niet, lieflijken *Eyquan*, hoe ik die uitleggen ſou; want als ik mijnen tegenwoordigen ſtant, den ſchuldigen plicht tot mijnen Echten Man, en mijne eigene eere betracht, ſoo durf ik niet met u ſpreken, noch u aenhooren, veel minder aenſchouwen: maer wanneer ik aen de dingen die voor heen zijn geloopen, gedenk, en die in mijne ſinnen overweeg; wie mijn Liefſten *Eyquan* is, dien ik ſoo veel ſchuldig ben, en dien ik mijn leven, en mijnes ganſchen

Huis

Huis welvaert te dankken heb, ſoo geloof ik, dat ik u met mijn hert, mijne ziel, en het weinige dat my van dit leven overig is, volgens mijne ſchuld beſwaerlijk ſou konnen betalen. Hoe begeert gy nu dat ik leven ſou, na dat ik ongelukſalige van u ben afgetrokken; daer ik my voor deſen aen u alleen had over-gegeven, indien de Goden en uw Noodlot het niet anders geſchikt hadden? Ik weet alles, wat gy my ophalen en voor-werpen kond, maer niets, wat ik tot mijner rechtveerdiging inbrengen mag. Doch gy zijt veel te grootmoedig, dat gy een ongelukſalig Vrouw-menſch met vele verwijttingen hare ondankbaerheit voorhouden ſoud. En ik ben al te ſchuldig, dat ik tot rechtveerdiging van ſoo grooten miſſlag, dien ik niet weder herſtellen kan, vele ontſchuldiging voort-brengen ſou, waerom ik ten minſten noch meer als gy, lijde en verdrage. Het is waer, mijn getrouwen *Eyquan*, dat ik na alle wetten van Recht, en na alle gronden van reden, de uwe ben; en gy van wegens de hevige en reine Liefdes-Begeerte, die gy t'mywaerts altijt hebt laten blijkken, mijn eigen zijt: maer eindelijk heeft het den Hemel anders geſchikt, en onſe getrouwe Liefde heeft ons voor den toorn der Goden, noch voor de boosheit onſer Vyanden niet konnen beſchutten. Mijn Liefſten *Eyquan*, ik ſeg, mijn Liefſten *Eyquan!* Want of my wel ſulks alle andere oirſaken verbieden wilden, ſoo zijt gy toch mijn Liefſten, en gy ſult dat ook tot in den diepſten kuil des grafs verblijven. Of wel ik van wegen d'onbarmhertige ſchikking des Hemels, die ons ſteeds van malkander afſcheurt, tegenwoordig niets tot uwer vernoeging noch uwen ſin doen kan, ſoo ſegt nochtans, wat gy van my begeert? Mijn onvermogen is u bekent, mijne eere is u lief, en de

deugt welke men gister aen u heeft bespeurt, daer gy *Amavanga* het leven gereddet hebt, set mijn gemoed in een vaste sekerheit, van alle uwe gedachten die my beleedigen mogen. Op wat wijse en voet sal ik dienvolgend mijnen Echten Heer dat gene behouden konnen, 't welk hem alleen, en niemand anders in beheersching aenvertrouwt is, en u nochtans een deel van de my bewesene Liefdesdiensten en uitgestaene gevaerlijkheden betalen? Mijn goeden Heer, die sich tot aen hare knien buigde, en de selvige met heete Liefdes-kusjes vereerde, ontving uit dit teeken harer gunst een hertelijken troost, dewijl hy erkende, dat hare vriendschap en toegenegentheit noch niet verlooren was: maer hy ondervond die smerten soo gevoelig, dat hy haest daer door sou gestorven zijn. Laet af, seide hy, genaedigste Koningin, my met dobbele doots-smerten om het leven te brengen, mijnen druk kan my selfs wel in 't graf storten, gy behoeft my daer niet toe te helpen, noch u verder te bekommeren, dewijl uwe voor my ongeluksalig mensch vergotene tranen, alles betalen wat ik verdient heb. Weent niet meer over des ongeluks toeval, waer in u mijne liefde alleen heeft gestort, ik sal desen last ook alleen dragen, dewijl dat om mijnent wil is geschied. De Goden konden het volkomenste Vrouwen-beeld onder alles wat geschapen is, aen geenen anderen billijker als *Amavanga* doen trouwen, en gy behoeft van wegen 't gene sy over my voorsien hebben, niet te morren, nadien sy u nu goet gedaen hebben, dewijl gy geniet wat gy redelijker wijse soud konnen wenschen. Gy besit sonder eenige onrust of tegenheit een machtig Koninkrijk; gy leeft in een vroolijke stilte, daer sy u in geset hebben; stoort de selvige niet door te gedenken

ken aen den Ellendigen *Eyquan*, die toch op een onrechtmatige wijſe is verlaten geworden; hy kan ſich ſelfs het laeſte en ſekerſte hulp-middel wel verſchaffen.

De Koningin bevond deſe woorden ſoo ſcherp en bitter, dat ſy ſulks ſonder beantwoording niet kon laten voorby gaen, waerom ſy hem van ter zyden geſtoort aenſag, en tot hem ſeide: O Grouwſamen! gy moet my door mijne ontrouwe ondankbaerheit mijnen miſlag niet weder ophalen, het is genoeg dat ik dien erkenne, en my ſchuldig geve. Gy werpt my uwe dienſten voor: Gy verwijt my mijne valſche eeden, en de verbrokene trouw die ik u geſworen had. Ik beken alles met hertelijk berouw, en of ik wel onſchuldig ben, ſoo betuig ik my toch aen de werkkingen ſchuldig, en dat ik geene gelegentheit tot mijner rechtveerdiging begeer te ſoekken: maer gy moet my geene trotsheit of verwaentheit, die by my geen plaets konnen hebben, te laſt leggen. Ik heb de Koninklijke Kroon gevloden, en niets op mijn Hooft gewenſcht, om te doen ſien, dat ik daer aen geen luſt noch behaegelijkheit gevonden heb, en men kan uit de bewijſen, dat ik ſoodanigen goet als ik tegenwoordig beſit geweigert heb, genoegſaem oirdeelen, dat ſulks mijne wille niet is geweeſt. Ik ben in der waerheit ongelukſalig, dat ik de beſitting van ſulken Held nu niet mag hopen, die wel een beter geluk waerdig is: maer ik heb in dien ſtand ſulks niet erkent, in welken gy my tegenwoordig geſet hebt, en d'overweging van alleen mijne ſchuldigheit heeft my deſe lieflijkheden laten ſmaken, daer toch d'inwendige Sinnen mijnes gemoeds niet dan bitterheit bevinden; dierhalven zijt gy niet ongelukſalig, maer ik ben't. Ik lieve de Koninklijke Kroon, en de lief-

lijkheit aller luſt niet ſoo hoog, als ik het verdriet haet, dat ſy my voort-brengen. Ik heb u het is waer mijne trouw niet gehouden, doch indien gy door den doot mijne trouw gedacht te proeven, ſoo ſou my ſulks lichtelijk niet ſoo ſwaer aenkomen, als de geringſte Gunſt-betuigingen, die ik u tegenwoordig heb laten merkken. Die gene, welke gy te deſer ſtond van my, hoewel gering en vruchteloos ontfangen hebt, zijn noch laſterlijk en ſtrafbaer, en ik kan ſonder beſmetting mijner eere en gewiſſe my in die vryheden niet verder begeven, die my nu voorts verboden zijn: nochtans heb ik die voor deſe mael aen het gedenkken der dingen vergunt, welke gy voormaels voor my uitgeſtaen en verricht hebt, op dat de miſſlag vergeten ſou worden, dien ik niet beter op de onluſt en moeielijkheit vergeten en afwiſſchen kon, dewijl gy mijnen Echten Heer my weder geſchonkken hebt, met hem noch in 't leven te behouden; eindelijk ben ik ook door den drift van mijne eigene begeerte hier toe overmeeſtert en gedwongen geworden. Alle deſe inſichten nu, ſullen mijne eerſte bewegingen licht ontſchuldigen, en gy ſult my deſe getuigenis ſelfs moeten geven, dat gy die gene niet meer beſchuldigen noch beſtraffen kond, die gy ſo volkomen gelieft hebt.

Dewijl *Eyquan* nu deſe ſtekende woorden wel voelde, wilde hy nochtans ſulke niet wijder in haren loop laten, ſtont op, en leide de handen Kruis-wijſe op de borſt, ſeggende: Ja genadigſte Koningin, gy hebt genoeg voor my gedaen, en het ontbreekt u ook niet aen wichtige vernufts-gronden, om de betuiging uwer vriendſchap daer by te voegen, die ik van u ben gewaer geworden, en ſoo weinig verdient heb. De Koningin haelde een diep geſucht uit het binnenſte hares herten, en bejegende hem met volgen-

gender antwoord weder: Mijn *Eyquan*, gy hebt onrecht, dat gy de verdienſten van uwen dienſt my in de gedachten voert, en de hoogheit uwer deugden my weder in den ſin brengt: Gy weet toch wel, dat d'eene en d'andere my wel bekent zijn; en ik heb u nu ook bekent, dat het geſchenk mijnes herten, mijnes Lichaems, en mijner Ziel, het geringſte deel van mijnen ſchuldigen plicht ontrent u niet betalen kan, waer aen ik ook tot in het graf ſchuldig moet blijven, of ik alle mijn vermogen om dien af te leggen, kon aenwenden. Neen Liefſten *Eyquan*, ſy zijn my noch in verſſcher gedachtenis, en ik verloochen die niet; de Goden zijn ook mijne getuigen, dat indien het alleen in mijne wille had geſtaen, ik my aen u gants over-gegeven ſou hebben; en indien ik duiſend levens in mijne macht mogt gehad hebben, ſoo had ik die wel alle willen op-offeren, tot weder-erkentenis van 't gene gy voor my u hebt onderwonden en voltrokken. Maer wat kan ik meer doen, als dat ik [redacted] d'oprechtigheit van mijne bekentenis en wenſchen te verſtaen geef, die gy ook eigentlijk genoeg geſien en erkent hebt? Wat kond gy meer van my hopen? Is [redacted] niet meer bekent, dat ik die *Saphothiſphe* ben, aen welke gy voormaels de weinige deugden ſoo hoog hebt geliefſt?

Mijn Heer, die hare woorden wel naeuw opmerkte, en ſtil ſweeg ſoo lang als ſy ſprak, verbrak eindelijk den band harer reden, en ſeide met ſuchtender ſtem: Wel Koningin, leeft nu in ſulken ſtrengen wet. Ik wil in 't betrachten van mijnen geſwooren eed, en in den plicht mijner getrouwheit ſterven. Ik ſal u voornemen ook billig erkennen, en de liefdes-gunſt loven,

 die

die gy tot uwen Echten Heer blijkken laet, die uwes meer waerdig is, dan hy u heeft verdient. Maer gy ſult inſgelijks toeſtemmen, dat dewijl ik ſonder die hoop, die my te ſterven verbied, niet kan leven, ik dan noch die mijn eenige ziel voor uwe voeten opgeven moet, die aen geen menſch dan aen u gebonden en vereenigt was. Op deſe woorden rukte hy in grooter hevigheit ſijnen degen, vatte de kling met de vuiſt, en keerde het ſpits om hoog, en leidde ſich ſoo behendig daer op, dat, indien *Orlampe* met eenen voet het geveſt niet om verre had geſtooten, hy daer in ſou gevallen zijn, ſonder dat wy ſulks hadden konnen verhinderen. Ondertuſſchen viel hy voor over op de grond neder, daer hy dan ſoo beſchaemt wierd, dat hem ſijn voornemen miſlukt was, dat hy ſijne oogen niet op dorſt ſlaen. De Koningin viel, door ſulken vallen verſchrikt, op hem neder, en omarmde hem met doodelijke herts-prikkelen, bemoeide ſich om ſijne hopeloosheit met de alderſoetſte woorden en lief-kooſingen te verdrijven, en liet de aldervriendelijkſte redenen uit haren lieflijken mond gaen, die hare Liefdes-gunſt toen mogt bedenkken.

Hoe is het dan, vraegde ſy, mijn alderliefſten *Eyquan*? als ſy hem gants weemoedig en machteloos in hare armen hield: Gy, daer gy dikwils een oirſaek van mijne voorledene onheilen geweeſt zijt, wilt gy tegenwoordig ook die van mijnes levens einde zijn? Gy ſoekt my hier met uwe grimmige woorden te dooden, en laet voor mijne eere en leven ſoo weinig ſorg blijkken, dat gy het een en het ander ſonder eenig inſicht aen uwe wrack-zucht wilt opofferen. Ach! is het niet ſoo, dat mijn leven de grouwſaemſte onluſt en heftige

ge-

gemoeds-ſmerten nu onderworpen is, die een ziel oit kan gevoelen? Ach! grouwſamen *Eyquan*, indien uw wanhopig wraek-bloed begeert, en gy ook beſloten hebt, dat ik ſou ſterven, gelijk gy genoegſaem te kennen geeft, ſoo vernoegt u toch dat ik alleen ſterf, keert de ſpits van dat bloed-dorſtig ſwaerd om, en ſtoot my daer mede door de borſt die ik u aenbiede; doorboort het hert, dat aen u gants is over-gegeven, en waer gy gants en gaer zijt ingewortelt, dat ook de Echt-plicht tot den genen naeuwlijks kan dulden, die van rechtswegen het alleen ſou beſitten. Indien eene van ons ſterven moet, ſoo ben ik alleenig bereid; Ik ben alleenig de Schuldige, Meineedige, en ontrouwe, maer gy zijt aen alle zijden onſchuldig, ſtantvaſtig, en getrouw geweeſt; Ik ben de gene, die u onbillijker wijſe veracht, en booſaerdig verlaten heb: maer Gy hebt my alleen grootmoedig en ſtantvaſtig geliefſt.

Sy ſprak noch andere woorden meer met ſulken hevigheit tot hem, dat het alderhardſte hert ſonder twijffel daer door ſou vermurwt zijn geworden. Maer mijn Heer antwoordde haer enkel met de oogen en ſag haer met ſoodanigen geſicht aen, waer op de doot natuurlijk was afgeſchildert; ſoo dat hy duidelijk genoeg te kennen gaf, dat hy niet bequaem was om na hare redenen te hooren, noch het beſluit te nemen, dat ſy hem geern ingeplant had.

De Koningin, die de werkking ſijner wanhoop merkte, en geloofde, dat hy in dat opſet van te ſterven verharden ſou, bemoeide ſich ten uitterſten, hem van die verkeertheit en ſinneloosheit af te trekken. Maer als ſy ſag, dat hy den mond om haer te antwoorden niet eens

meer opende, ſprak ſy vorders: Mijn liefſten *Eyquan*, begeert gy dat ik ſou gelooven, dat gy my niet meer lief hebt, en dat ik nevens de macht, die ik over u pleeg te hebben, alle het gene verloren heb, dat gy my voormaels gegeven had: Koomt toch uit liefde t'mywaerts, een weinig weder tot u ſelf, bedenkt u, en neemt eens inſicht, dat gy ſoo ongelukſalig niet zijt, als gy u eenigſins ingebeeld hebt. Ik ben als noch die *Saphothiſphe*, indien gy ook nu die *Eyquan* zijn moogt. En na dat gy my, tegen alle wetten der ſchuldige plicht en eerbaerheit, dwijngt te bekennen, dat indien gy my noch een weinig lief hebt, ik u dan noch meer dan mijn eigen ſelven lieve; wat begeert gy noch meer? Ik onderwerp my, mijn liefſten *Eyquan*, aen uw oirdeel; en indien gy meent, dat ik iets meerders kan doen, ſoo ben ik bereid u te gehoorſamen: Indien gy nu noch by geſont verſtand weſen moogt, ſoo ſal u deſe verklaring buiten twijffel bevredigen, en uwen yver-toorn ſtillen: en indien noch een eenig ſprankeltje van liefde in uw hert glimt, ſoo ſult gy met deſe proeven en betuigingen van mijne genegentheit t'uwaerts tot hier toe vernoegt zijn. Of ſchoon mijn Heer wel verſtond, dat de ſoetigheit deſer woorden daer toe gericht was, op dat hy ſijn beſluit van te ſterven uit de ſinnen verdrijven ſou; en hy uit deſe liefkooſingen daer-en-tegen genoegſaem kon afnemen, dat de Koningin van haer beſluit niet afwijkken ſou; ſoo beſon hy ſich dan noch een weinig, greep hare hand, waer op hy ſijnen mond een ruimen tijt hield, en ſeide daer na: Genadigſte Koningin, ik roep den Hemel tot getuige, dat ik noit mijn gelofte van u ſteeds te gehoorſamen verbroken heb. Ik beken, dat ik door

mijne ſmerten verblind ben geworden, ja moet ook toeſtaen dat ik gemiſt heb. Ik wil in het toekomende naer uw welgevallen leven, en wat noch meer is, ſoo begeer en wenſch ik ſoodanig te leven, na den aert en wijſe gelijk gy dat ſelf ſult ſtellen, indien gy my alleen gunt dat ik u lieven en ſien mag. Ik wil my met de vriendſchap, die gy my belooft, geern laten vernoegen, ſoo goet als het mogelijk is, en wil van u nooit iets ſoekken noch begeeren, wat uwe eere en ſchuldige plicht tegen loopt. De Koningin *Saphothiſphe* antwoordde hem hier op, en ſeide: Ik wil my ten hoogſten bemoeien, om door ſichtbare getuigeniſſen u te bewijſen, dat ik niet ondankbaer tegen u ſchijnen wil: dierhalven ſal ik alle inſichten van 't gevaer, daer ik door deſen miſſlag my in ſal ſteken, in den wind ſlaen; en ik wil hem meer dan my toekoomt te gevallen leven, aen wien ik buiten den Echtelijken plicht in alles verbonden ben. Het ſou een ſeer langen tijt vereiſſchen, dappere Helden, indien ik alle hare redenen ophalen en vertellen ſou, die dan lang genoeg duurden; en daer wierd eindelijk een beſluit gemaekt, dat ſy malkander, door het bemiddelen van *Orlampe*, dikwils beſoekken, ſien en ſpreken ſouden: en dat ſich mijn Heer, met het aenſchouwen en de mondelijke geſpraken vernoegen, en van de Koningin geene andere liefdes-betuigingen, noch gunſt-bewijſen ſou ſoekken. Hoewel ſy in deſe Vryheits-begunſtingen ſoo veel gevaer vonden, dat ſy niet wel ſonder Stervens-angſt en Doots-gedachten tot ſulken beſluit haeſtig ſich ſchikken konden.

Als nu de aenkomende Avondstond, den lieflijken glans der Son begon te verduisteren, soo moesten sy ook van malkander scheiden: De Koningin steeg in haren prachtigen wagen, en verliet mijnen Heer by *Orlampe* in soodanigen stand, dien ik u met mijne tong beswaerlijk kan afschilderen. Het verlies sijner hoop was het graf sijner vreugden, en en het geluk sijnes Medelievers, die hem uit het besit van sulken schat had gestooten, welke hy hem rechtmatiger wijse had mogen toe-eigenen, was voor sijne ziel een bittere gal, die hem ook geen middel noch ruimte vergunnen wilde, om sijn bedroeft gemoed te versoeten. Doch wat voor onlust en misnoegen hy van wegen sijn ongeluk in sijne gedachten gevoelde, soo versachteden noch de gunst en toegenegentheit der Koningin *Saphothisphe* sijne smerten niet weinig, en die streelden hem ten minsten met eenige schatten van troost, sich inbeeldende, dat of hem schoon de besitting van *Saphothisphes* lichaem ontrooft was, hy dan noch eenig goet deel van hare ziel beheerschte.

In dese overlegging vond hy eenig middel, om sijne gedachten te versoeten en te stillen. Gelijk dan dese bekommerde *Orlampe*, die sich niet weinig aen hem liet gelegen zijn, sulks hem dikwils klaer voor oogen stelde, en met genoegsame vernufts-gronden bearbeidde, hoe sy sijnen vast gestelden onlust benemen, en hem een aengenamer en vroolijker levens-stant toebrengen mogt; doch boven de redenen en vertroostingen, die sy hem met woorden bewees, hebben hem hare vriendelijke bedieningen den tijt genoegsaem verkort, om sijn ongeneugt te versachten, en sijne verwerde gedachten te bevredigen. 't Welk sy met sulke wilvaerdigheit in 't werk stelde, dat dese eenige *Orlampe*

lampe mijnen Heer, of schoon hy begeerig te sterven was, sijn leven noch ophouden en verlengen kon. Ondertusschen veinsde sy sich siek te zijn, en hield sich eenen tijt lank in 't bed, op dat de Koningin eenig voorgeven om haer dikwils te besoekken, sou aengrijpen mogen, en de gene, die de vriendschap der Koningin met *Orlampe* niet onbekent was, lieten sich niet eens vremd geven, dat de Koningin haer daeglijks besocht.

By dese aengename gelegentheden vond mijn Heer eenigen troost, en verzachting van sijne smerten, en smaekte in die, doch hem geringe bewesene Liefdes betuigingen ongelooflijke verlustiging en soetigheit. Het is waer hy beklaegde sich wel dikmaels tegen de Koningin: voorwendende dat hy ook een mensch, en van de sinnelijke gevoeligheden niet gants berooft was: Nochtans matigde hy sich noit eenige verbodene vryheden aen, die hem ook niet toegelaten wierden: Maer hy bewees door sijne bestieringen, dat hy sijne begeerten wel kon bedwyngen. Dewijl nu dat die hoogverstandige Koningin sulke sijne deugden rechtmatiger wijse niet kon bestraffen, soo vertrouwde sy sich aen hem dierhalven noch veel te meer, en gebruikte de macht die sy over hem had met sonderlinge Liefdes vriendelijkheden, en dreef hem ook met vernuftige beleeftheit steeds daer heen, dat hy sich binnen het park sijner eerst bewesene gehoorsaemheit hield.

Daer verliepen wel drie of vier maenden in sulken levens-wandel, dat sich mijn Heer aen niemand als alleen *Orlampe* ontdekte: en of hy wel vele Vrienden te Hove had, welker trouw hem niet kon verdacht zijn, soo was toch de eers-betrachting der Koningin by hem soo groot, dat die hem

veroir-

veroirſaekten, ſulke voorſichtigheden en ingetogentheden te gebruiken. Gelijk ſy nu op eenen dach in *Orlampes* huis by malkander waren, en de Konink *Amavanga* van de jagt weder te rug quam, ſoo vernam hy van eenige Hof-dienaers, dat de Koningin by *Orlampe* was; waer op hy ſich na hare woning begaf, en ſonder iemand aen te ſpreken de trappen op ging, en haeſtig naer *Orlampes* kamer quam, daer hy haer haeſt ſou t'ſamen verraſcht hebben, indien ſy hem niet aen ſijnen haeſtigen gang hadden gewaer geworden, en naeuwlijks den tijt gevonden, om mijnen Heer in 't naeſte ſlaep-vertrek te verbergen. Hy hoorde, dat de Konink op ſijn intreden tot *Orlampe*, in 't by-zijn van de Koningin, boertens-wijſe ſeide: Schoone Vorſtin, gy begint my mijne Gemalin t'ontvoeren, ſoo veelvoudige beſoeckingen verwekken eindelijk by my eenig quaet achterdocht: ſy is u tegenwoordig ſoodanig over-gegeven, dat ik naeuwlijks eenen oogenblik haer aengenaem liefdens geſelſchap genieten kan. De Koningin ſprak voor *Orlampe*, en ſeide: Uwe Majeſteit late ſich ſulks niet vreemd voor-komen, maer geloove my, dat het ſelfde uit ſonderlinge werkking van hare uitſtekende deugden, en geen gemeene eigenſchappen des gemoeds koomt ſpruiten. Mijne grootſte gunſt die ik haer toedraeg beſtaet daer in, dat mijne eigenſchappen van de hare weinig verſchillen, en ik alſoo hare tegenwoordigheit geern geniet. Hier op hadden ſy vele andere praetjes: maer dewijl de Konink van jagen moede was, ſoo wilde hy geern ſlapen, waer van hy ſich noch een wijl onthield, doch ten laeſten operde hy de deur van dat Slaep-vertrek, waer in mijn Heer ſich verborgen had, en wierp ſich op het daer in ſtaende bed. Des Koninks Broeder *Pavan*,

Quintusj, *Lycung*, en andere Ridderen meer bleven daer by de vrouwen. De Konink socht sijne rust, daer mijn Heer sijne sekerheit dacht te vinden. O Goden! hoe vele wonderlijke gedachten overvielen sijn gemoed op eenmael, wanneer hy den Konink in de kamer sag komen: de Vyandschap tegen den geenen, die hem sijnen hoogsten schat had gerooft; de begeerte van sijnen Mede-minnaer, wiens leven sijn ondergank en verderf was, uit den weg te doen ruimen; de inbeelding, dat hy mogt gesien en gekent worden, dreven sijne sinnen daer heen, dat hy de hand aen 't gevest van sijn Swaerd sloeg, en die punt door *Amavangaes* hert te stooten besloot: maer na dat sich de eerste beweging een weinig stilde, soo bedacht hy sich haest, hoe dat de eere en Hoogheit der Koningin door sulken grouwsamen daed sichtbaerlijker wijse kon te schande gemaekt worden: daer toe nam hy insicht op *Orlampes* Vriendschap, aen welke hy soo hoog was verplicht, maer die hier door in de grootste ellende sou geraken. Hy bedacht sich verder op de daer tegenwoordige Hovelingen van *Amavanga*, die in de naeste zael zijnde, sijn grouwsaem bedrijf niet ongestraft souden voorby laten gaen; alsoo hield hy den vuist te rug. Gy slaept, seide hy vorder by sich selven, en word van geen eenige bekommering gestoort, noch van eenig gedenkken aen een sonderling geleden verlies ontrust, en ik moet uit ongeneugt en smerten, die gy in mijn hert hebt verwekt, dach en nacht waken. Uwe oog-leden sluiten sich, op dat gy rusten moogt, en mijne oogen staen gestaeg als een tranen-bron open, van wiens ongeluk gy alleen d'oirsprонk zijt: Gy geniet
son-

ſonder verhindering de ſoete ruſt, die gy my eeuwig uit de ſinnen en gedachten ontrooft hebt: en gy verheugt u in aengename luſt met die gene, die billijker-maten aen niemand anders dan my tot Bed-genoot toekomen ſoude. Ach! gy Roof-vogel mijner ruſt, gy ſtoort alle mijne vreugden; gy ligt vaſt en ſlaept, en zijt tegenwoordig aen mijne willens onderworpen: gy hebt mijn leven gerooft, maer ſiet uw eigen ſtaet nu in mijne handen, en ik kan u den ſchat met lichter moeiten weder uit de armen rukken, die gy my met ſchandelijker grouwſaemheit hebt ontvoert. Midden onder ſulke gedachten trok hy 't behangſel van 't bed een weinig open, om het geſicht van *Amavanga* dies te beter te beſien; maer hy wierd van ſoo hevige bewegingen aengeſprongen, dat hy ſonder ſinnen en verſtand op den ſtoel verrukt ſitten bleef. Hy gedacht dikmaels, hy wilde hem in 't oor ſeggen; waek op *Amavanga*, waek op; is het mogelijk, dat gy ſoo na by uwen Doot-vyand kond ſlapen? De grootmoedigheit, welke gy voor deſen wel aen hem erkent hebt, mogt lichtveranderen, en u tegenwoordig in het grootſte gevaer uwes levens werpen; doch de dapperheit des genen, die u niet onbekent is, heeft hem noch ſoo ſeer niet verblind, dat hy tot een laſterlijke daed te begaen, en u in den ſlaep te vermoorden, in een ſulke vertwijffeling ſou konnen verleid worden. Neen, ſtae nu op *Amavanga*, en ſtrijd met de ſcherpte des Swaerds voor ſoodanigen Perſoon, welkers beſittting gy niet ſeker genieten kond, ſoo lang een levendigen adem in my is. *Saphothiſphe* kan de uwe niet blijven, ſoo lang als ik ſal leven. Gy moet my eerſt onder de aerde brengen, en door uwe vuiſt mijne ziel in het graf ſenden, alſdan kond gy

ſacht

ſacht en ſeker ſlapen: Gy moet het u niet laten verdrieten, uw ſwaerd nevens het mijne te meten, en dat, gelijk al geſchied is, verſoekkert. Hy bleef wel een ruime tijt in ſulke ſware gedachten; maer gelijk hy ten laeſten ſich eens beter beſint had, ſoo trokken hem de voorgemelde inſichten weder daer van af; en gelijk hy vermerkte, dat *Amavanga* in een diepen ſlaep lag, ſoo week hy van ſijne verborgene plaets weg, en ging gants ſachtjes na een deurken, dat hem over eenen luſtgank tot in ſijn vertrek kon brengen, ſoo dat hy niet door *Orlampes* gemak behoefde te gaen: maer het ongeluk trof hem, dat hy eenigſins eenen ſtoel met een voet beroerde, en met een kuſſen ter aerden deed vallen, waer van de Konink ontwaekte: en als hy het behangſel van 't bed een weinig had opgetrokken, wierd hy een menſch gewaer, die door ſijn hoog aenſienlijk weſen genoegſaem te kennen gaf, dat hy geen ſlecht perſoon was: de Konink wierd daer over ontroert, maer vraegde hem met harder ſtemmen, wie hy mogt zijn. Doch mijn Heer wilde hem niet antwoorden, maer ſpoedigde ſich ſoo hy beſt kon ter deuren uit, en begaf ſich voorts na ſijn vertrek. Waer op de Konink weder van 't bed ſtond, ſich tot het Geſelſchap in de Kamer begaf, en haer vertelde, wat hy in 't Slaepvertrek had ontmoet. Sonder twijffel, ſprak *Orlampe*, is het een van mijn Huiſgeſin geweeſt, die niet geweten heeft, dat uwe Majeſteit daer in waert, maer als hy dat geſien had, uit eerbiedigheit en ſchrik haeſtig daer weder uit is gevloden. Hier op vernoegde ſich de Konink, en nam na eenige t' ſamen-ſpraken afſcheid; voerde de Koningin weder mede naer het Keiſerlijk Slot, en gaf mijnen Heer en *Orlampe* genoeg tijt, om over dit

onverwacht toeval te ſpreken. Doch dewijl de Koningin hier op inſgelijks eenig nadenkken vatte, ſoo bemoeide ſy ſich ſoo ſy beſt kon, in het toekomende met alle voorſichtigheit die beſoekkingen van de Vorſtin *Orlampe* aen te leggen en te volvoeren.

Ondertuſſchen had de Princes *Aledeſig*, die ſich nu al voor lange tijt van het Hof had begeven, en naer het Koninkrijk *Suchuen* verreiſt was, ſonder dat men de oirſaek wiſt, aen den Konink *Amavaſega* haren Broeder geſchreven, dat ſy ſich wel op hare te rug reiſe begeven had, maer binnen de Stad *Hanchung* in 't Landſchap *Xenſi* in een doodelijke krankheit gevallen was, en hem voor haer einde noch eens wenſchte te ſpreken, hem dan ook om de verplichtingen die hy aen haer had doende gedenkken, daer hy alleen haer het genot van ſijne Liefſte *Saphothiſphe* te dankken had: dierhalven begaf hy ſich tot haer na *Hanchung*, en liet tot mijn Heers groote vernoeging de Koningin tot *Peking*, die dan mijnen Heer tot ſijner groote verluſtiging dagelijks ſien en ſpreken kon; daer hy niet alleen gelegentheit had, haer in het Huis van *Orlampe* op te wachten, maer ook haer in den grooten Luſt-hof, ja in 't Paleis ſelfs te beſoekken; waer hem dan *Klenfallos* ſoo ſnedig om wiſt te leiden, dat geen menſch hem kon gewaer worden. Onderwijl leefde deſe deugt-lievende Koningin ſoodanig met hem, dat ſy haer dankwillig hert tegen hem genoegſaem betuigde, en het gene tot vergelding betaelde, wat ſy hem voor ſijne haer uit verliefde toegenegentheit beweſene dienſten en uitgeſtane gevaerlijkheden, ſchuldig te zijn meende: maer ſy week nochtans nimmer buiten de palen harer ſchuldige plicht, ſoo dat ſy

hem ter liefde niet inruimde, wat ſy haren Echten Heer belooft en te houden verplicht was: Hy betuigde ſich insgelijks ſoo vriendelijk en tuchtig, dat ſy van wegen ſijne wonderbare deugt en grootmoedigheit alles aen hem ſtelde.

Mijn Heer leefde wel doenmaels redelijker wijſe vernoegt, maer was geenſins recht vroolijk, wanneer hy het einde inſag. Hy ſprak op eenen dach tot haer, als ſy alleen by hem in de kamer was: wat wilt gy dan van my ongelukſaligen maken? wat heb ik eindelijk te hopen? Of wat ſal ik doen? Ik wil, antwoordde hem de Koningin, dat gy ſoud leven en lijdſaem zijn, gelijk ik moet leven en lijdſaem weſen, en de ſchikking der Goden, even als ik, verwachten, die lichtelijk eenige verandering in uw geluk of ook gemoed veroirſaken en brengen mogen. Ondertuſſchen vernoegt [illegible] met het gene, ik u uit genegentheit kan betuigen: of wel ſulks in vergelijkking van 't gene dat gy my beweſen hebt, ſeer weinig en gering is, ſoo kan ik u toch voor deſemael niet verders doen: maer neemt wel in acht met wat gevaer ik u hier in ten dienſte ben.

Met deſe en diergelijke woorden matigde ſy dikwils het geweld ſijner onbeſtendige reden; en als ſy ſag, dat hy van hare heftig bewegende tegenſtanden tot yver verrukt wierd, en ſich van die gelegentheden, tot nadeel en verkleening van ſijne deugt ſocht te dienen, dan liet ſy hare Hoogheit en over hem hebbende macht gants vriendelijk blijkken, en dwong hem met de ſchoonheit hares aengeſichts alſoo, dat ſy hem in een oogenblik een berouw over ſijn opſet verwekte: Sy vermijdde ook, ſoo veel als haer mogelijk was, alle gelegentheden van alleenig by hem te zijn; tot welken einde ſy gemeenelijk

Orlampe, of *Nitte*, met haer in 't geſelſchap had, of ook niet wijd van haer afweek.

Op ſulker wijſe leefden ſy eenige maenden ſonder de geringſte merkkelijke onwillen. Maer de Koningin die een knaging der Gewiſſe in haer gemoed by ſulken ſtant van leven gevoelde, dien ſy niet verder ſonder hare eere te quetſen kon voortſetten, beraedſlaegde ſich dierhalven met *Orlampe*, en ook ſelfs met mijn Heer, waer toe deſe t'ſamenkoomſt en dit ſpreken eindelijk mogt uitſlaen. Doch dewijl ſy beide geene welgegronde redenen bybrengen konden, ſoo wilde die Koningin mijnes Heerens gemoed op een andere wijſe ontwikken, en met wel-bedachte woorden bewegen. Maer ſy opende naeuwlijks haren vriendelijken mond tot dien einde, of hy, geliet terſtond ſich ſoodanig, dat ſy alle hoop om op een lichte wijſe hem daer toe te brengen verloor: hoewel ſy de begeerte om ſulks in 't werk te ſtellen, daer door niet liet uitbluſſchen. Ik dacht wel, dat ſulks ſonder wonderbare omkeering des gemoeds niet ſou geſchieden. Wy erkenden ook ras aen de verandering ſijnes geſichts en bedroefde ſinnen, dat hem iets was bejegent, want hy ſich beſwaerlijk ſonder het uitterſte geweld kon bedwijngen.

Doch na verloop van tijt kreeg *Saphothiſphe* bevel van den Konink, dat ſy ſich, ſoo haeſt het immer mogelijk was na *Hanchung* begeven ſou: 't welk ſy dan in goeder voegen niet afſlaen dorſt. Of nu wel deſe tydingen mijnen Heer ſeer bitter waren, ſoo verſoette hem toch het genomen beſluit van met haer te reiſen, die ſelfde niet weinig. Gelijk hy nu dat aen de Koningin dikwils en veel had verſocht, maer geſtaeg met een ſtilſwijgen beantwoord wierd, en alle de overige dagen tot aen dat

ver-

verreiſen, haer gemoed met ſware ſuchten en bedroefde gedachten plaegde, ſoo wilde mijn Heer niet alleen de oirſaek daer van weten, maer ook de gunſt van met haer te reiſen eindelijk van haer verbidden. Tot dien einde drong hy op eenen dach haer hard aen, en ten laeſten, als ſy hare oogen een ruimen tijt ter aerden geſlagen had, wierp ſy die op mijn Heer, en ſprak hem aldus aen: Ik roep de Goden tot getuigen, mijn liefſten *Eyquan*, dat ik u tot op deſe uur met de reinſte en volkomenſte genegentheit gelieft heb, als eenige ziel op het mogelijkſte te begrijpen machtig en bequaem weſen kan, en dat ik u meer dan mijn ſelven bemin, ja ook alle de dagen mijnes levens met ſoodanige genegentheit ontrent u wil blijven; gelijk my dan de dienſten van [illegible] my beweſen, en de genegentheit my toegedragen, en de drift van mijn eigen gemoed my daer toe dwijngen. Indien ik lieg, ô Liefſten *Eyquan*, ſoo wenſch ik dat de Son die wy aenbidden, haer helder licht nimmer over my opgaen noch ſchijnen laet, en dat de Goden mijne ziel na mijnen doot in het ergſte en verachſte ſchepſel mogen gaen laten. Na deſe betuiging, waer aen gy wel geloof mogt vergunnen, wil ik u met gelijkke waerheit ſweeren, dat ik u tegenwoordig met de uitterſte gevoeligheden der ſmerten mijn voornemen ontdekken en eigentlijk verklaren moet: dierhalven beſweer ik u eerſt by de ſelfde Liefde, die gy my toedraegt, dat gy het gene ik voorgenomen, en tot hier toe voor u in 't werk heb geſtelt, geenſins eenige lichtveerdigheit des gemoeds toeſchrijven wilt: indien het dus was, ſoo ſoude ik d'alderonwaerdigſte uwer Liefden weſen, en ook aller eeren onwaerdig, tot welke my de Goden verheven hebben. Inſgelijks wil ik u betuigen

en sweeren, dat indien den Hemel my u tot een Vrouw had laten geboren worden mijne wille daer zoe gants geneigt sou geweest zijn, en indien ik de geluksaligheit van uwe Echte Liefste te wesen van de Goden had konnen verbidden, ik my de hoop van alle Keiserrijkken der weereld te beheerschen, ook alle wellusten, welke d'allergeluksaligste onder de stervelingen mogen genieten, geern sou ontslaen willen: maer dewijl het grouwsaem Noodlot daer tegens strijd, en my tegen alle vermoeden, en mijne eerste besluiten aen eenen anderen heeft toegeeigent, soo moet het u ook niet vremd schijnen, indien ik u dat gene onttrek, 't welk gy voorts rechtmatiger wijse niet meer sien noch spreken moogt; en ik u ook niet langer sonder quetsing mijner eere en hoogheit kan laten genieten, soo ik niet de stilte van mijn gewisse en de gerustheit mijnes gemoeds denk te verliesen. Ik beken dat ik u veel schuldig ben, maer ik heb niet meer het vermogen, om u sulke schuld te konnen betalen: en wat voor ondankbaerheden gy my ook te last leggen moogt, soo vereischt toch de gerechtigheit, u voor oogen te stellen en te doen denkken, dat mijn Echten Heer, dien my de Goden geschonkken hebben, soo slecht noch verachtelijk niet is, dat hy niet een rechte liefdes-gunst van my waerdig sou wesen. Wat voor recht u nu uwe my bewesene diensten, en mijne toegenegentheden selfs over mijn leven vergunt en gegeven hebben, soo kond gy nochtans sulks niet meer met hem strydig maken, noch ik u dat gene over geven, wat hem alleen in eigendom toekoomt, en hy vermag te besitten: dierhalven moet gy, mijn waerden *Eyquan* verdragen, dat ik u met dese heete tranen, nochtans tegen mijnen wille, moet seggen, dat my sulks langer geensins kan betamen, en ik het selfde sonder mij-

nen

nen ondergank en het grootste levens-gevaer niet verder sou konnen voortsetten: Laet u dan van my ongeluksalige niet meer vervoeren, die uwer noit is waerdig geweest, noch nu in den stant van uwe liefde en diensten t' erkennen of te vergelden mogen. Het Vyer, dat door uwe tegenwoordigheit word aengeblasen, moet van mijn schuldige plicht gedooft en uitgebluscht worden, indien sulks nu de doot niet verrichten wil. Ik moet u van my afsonderen, op dat uw afwesen alle die tegen mijne eere loopende vlammen wechdrijve; ik wil mijne schuldigheit die ik aen u heb niet meer gedenkken, maer alleen nu betrachten in wat toestant gy sweeft, de swarigheit, die gy u selfs verwekt, en wat gevaerlijkheden gy uitstaet; en dat nu wel alleen om de schatten van een lichte gunst, die geene van uwe geringste diensten en sorgen waerdig is, waer door ik in waerheit tot het hoogste erbarmen bewogen word; want gy van den Hemel tot veel edeler deugts-oeffeningen en dappere Helden-daden geschikt, en ook een veel beter geluk waerdig zijt. De Goden weten, dat ik geen welgevallen kan geven, aen dat de grootmoedigste onder alle Helden in dese weereld, in sulken ellendigen en erbarmelijken stant sijn leven sou eindigen. Gedenkt dan noch, mijn Liefsten *Eyquan*, hoe gy sulke heerlijke en wonderbare Deugts-eigenschappen elders heen wenden kond, en laet af eenes soo ongeluksalige Koningins liefden-gunst u verder te verwerven; Soekt u een andere en schoondere Princes, die veel geluksaliger mag zijn, als ik tot hier toe geweest heb: en laet my Ongeluksalige mijn droevig leven besluiten, soo als de Goden my dat vergunt hebben, want ik rechtmatiger wijse van u niets meer kan soekken, en gy van haer ook niets meer begeeren. Ik moet dese bede

 u la-

u laten toekomen, en beſweer u daer benevens by de Vriendſchap, die gy my ſoo dikwils met eeden belooft hebt, en by de macht, die gy my over u hebt gegeven, dat gy u van deſe ellenden en ongelukſaligheden ten eeuwigen dage los maken en ontſlaen moogt, noch nimmermeer voor haer wilt verſchijnen, als die niet meer in den ſtant leeft, van u te konnen aennemen, noch ten dienſte leven.

Ik laet u van den toeſtant oirdeelen, waer in deſe woorden mijnen Heer ſtorteden. Hy hoorde dit met ſonderlijke verwiſſeling der geſichts-verwen, en verandering der gedachten aen. Maer als hy het beſluit vernam, waer door hy ſich in een eeuwige ellende verbannen ſag, ſoo kon hem de byſtant, welke hy van ſijne dappere grootmoedigheit ſocht te verkrijgen, tegen een ſulken geweldigen aenval en herts-ſtoot niets helpen. Hy liet geene ſuchten noch klagten hooren, noch vergoot ook geene tranen, dewijl deſe teekenen van ſmert veel te ſwak waren, dat ſy de groote angſt en het verdriet ſijner ziel hadden uitdrukken konnen: De oogen vielen toe; het hooft ſakte op de ſchouderen, en ſijn gants lichaem ſeeg flaeuw gants koud en buiten ſich ſelven ter aerden neder.

De Koningin, die by ſich beſloot, alle ongelukkige toevallen en beſchapentheden te wederſtaen, kon hem in ſulken jammerlijken ſtant ſonder heftig gevoelige ſmerten niet aenſchouwen, noch haer lieflijk aengeſicht ſonder deerlijke geſtalten vertoonen: Sy ſprak wel de alderer barmelijkſte en klaeglijkſte woorden, die ſy oit voort gebragt had; maer ſy week in 't geringſte van haer laeſte beſluit niet af, en bereidde ſich veel liever tot ſterven, als dat vaſt geſteld afſcheiden te wederroepen. *Orlampe, Nitte,* en ik, ſtonden by mijnen Heer, en bemoeiden ons

den

den ſelvigen met alle hulpmiddelen weder tot ſijn ſelven te brengen en te verquikken. Maer die angſt had ſijn hert ſoodanig omvangen, dat 'er wel een gantſche uur heen liep, eer wy eenig kenteeken van leven aen hem merkken en gewaer worden konden. Of nu wel de Koningin geſint was niet langer ſijne reden noch klagen af te wachten, ſoo wilde ſy hem toch in ſulken ſtant niet verlaten. Maer als ſy nu ſijne oogen weder geopend ſag, ſoo ſtont ſy op, wiſchte hare tranen af, en ſchikte ſich, op wat wijſe ſy hem den laeſten afſcheids-groet geven, en een beter welvaren wenſchen mogt.

Nadat nu mijn Heer weder tot ſijn verſtand was gekomen, en ſijne ſinnen gebruiken kon, ſprak hy: Ik wil u gehoorſamen *Saphothiſphe*, vreeſt nergens voor, ik wil u gehoorſamen: maer dewijl de Koningin hem den ſoom ſijner tong niet verder wilde laten ſchieten, ſprak ſy: Ik bid u, dat gy uwe grootmoedigheit wilt over u laten heerſchen, en uw hoog verſtand den Deugts-baen verder laten volgen, en overwegen wat ik geſproken, en met wat verſekering ik u gelieft heb; nu voort en wel tegenwoordig word ik gedwongen, het laeſte afſcheid met deſe Liefdens-kus van u te nemen: op welke woorden ſy ook tot hem trad, en voor de laeſtemael met een hertelijk liefdens-kuſſen vereerde; eindelijk week ſy te rug, en ſcheidde ſonder verder antwoord uit de kamer, wanneer men dan genoegſaem kon ſien, hoe ſeer ſy in haer aenſicht veranderde, ja ſoo ſeer, dat men ſchier beſwaerlijk haer had konnen kennen. Mijn treurigen en bekommerden Heer geleidde haer met ſijne oogen, doch bewoog ſich niet van de plaets daer hy was. Maer als hy haer nu uit ſijn geſicht had verloren, ſoo riep hy: De Hemel behoede u, wel mijn

 lieſſte

liefste ziel, doch ondankbaerste vrouw onder alle wijven: De Goden behoeden u, ô Schoonste, doch grouwsaemste *Saphothisphe*! Hy wilde wel meer woorden voortbrengen, maer hy wierd met een heftige koorts overvallen; in welke toestant hem *Orlampe* niet wilde verlaten: en of sy wel de Koningin *Saphothisphe*, nevens hare Vrouw Moeder, een stuk weegs uit te geleiden besloten had, soo bragt sy toch eenige ontschuldingen in, en bejegende mijnen Heer op het vlijtigste en vriendelijkste, soo sy best kon.

Wy hadden ons bereid om ons naer onse rustkamer tot slapen te begeven, wanneer die goede Vorstin eerstelijk het geweld sijner heftige koorts ten rechten erkende: dierhalven liet sy d'ervarenste Genees-meesters ontbieden, en alle mogelijke vlijt en Genees-middelen, die men op aerden bedenkken kon, aenwenden: maer mijn armen Heer wierd van sijne krankheit soo hevig aengevochten en geplaegt, dat ook alle Genees-meesters aen sijne gesontheit begonnen te twijffelen. Wat die Vorstin *Orlampe* en ik voor hertens-angst en treurigheit gevoelden, van denselfden te sien sterven, die ons soo lief was, en sijne voortreffelijke Helden-deugden en Ridderlijke Daden soo volkomen bekent, kan ik u met mijne lippen niet genoegsaem beschrijven. Ondertusschen lag hy in een geensins afnemende hitte van koorts, soo dat hy in weinig tijds van alle sinnen en verstand berooft wierd: het ydel rasen benam hem sijn verstand, soo dat hy niet wist wat voor ongewonelijke redenen hy voerde. De Genees-meesters wisten van de oirsaken sijner swakheit geen vasten grond te vinden, alsoo bleven sy etlijke dagen in de meening dat hy moest sterven. Eindelijk brag-

bragten hem ſijne goede eigenſchappen des lichaems en ſterke natuur, door hulp der Geneesmeeſters, weder tot ſijne geſontheit, en verloſten ons van het gevaer, waer in wy hem vele dagen geſien hadden.

Soo haeſt als nu de Lijf-Artzen my van ſijne geneſing verſekerden, keerde ik mijne gedachten weder op de ſorgen, van hem eenige ruſt en ſlaep toe te brengen; maer dewijl mijne hoop ſteeds tot water liep, ſoo bedacht ik een ſonderlinge liſt; derhalven naderde ik my tot ſijn bed, en als ik vernam dat my niemand kon hooren, seide ik tot hem: Mijn Heer, na dat u de Goden op een ſoo ſichtbaerlijke wijſe van den doot gereddet hebben, ſoo kond gy beſluiten, dat ſy ſonder twijffel voor het behoud uwes levens ſorgen; daerom houd ik het gantſlijk, ſy ſullen het ſoodanig verſien, dat gy de overige dagen uwes levens in beter geluk, en minder tegenheden of onluſten, ſult konnen doorbrengen en beſluiten. Gy moet dierhalven leven, maer gy moet ook gelukſalig leven; tot dien einde moet gy u van alle moeielijke gedachten ontſlaen, en u hert alle treurige ſorgen benemen. Dewijl nu alleen de welvaert van *Amavanga* uwe gelukſaligheit weder-ſtreeft, ſoo moet hy ſterven. En gy moet uwe ſinnen van alle inſichten ontledigen, die u van ſulken beſluit af-houden en af-keeren konnen. Gy ſult uw heil en levens-behoud alleen na ſijnen doot vinden. Indien u de Koningin lieft, ſoo ſal die begeerte van u volkomen en geruſt te beſitten, haer dat verlies met geduld doen verdragen; maer lieft ſy u niet meer, ſoo hebt gy dan over de vreeſe van hare ongunſt en miſnoegens geene bedroefde gedachten meer te maken. Doch op dat gy u vry van alle beſchuldiging over

eenig quaet bedrijf ſoud mogen ontſlaen, ſoo ſal *Exton* ſulken handel op ſich nemen; en deſe hand, ſeide ik, ſal u van ſulken Vyand bevryden, het is onnoodig dat gy uwe vuiſt daer toe ſoud gebruiken: ik ſal de gelukſaligſte op aerden zijn, wanneer ik u ſoo getrouwen en aengenamen dienſt ſal konnen bewijſen; doch koom ik om, ſoo ſal mijne toeſtant d'alder-gewenſchte der Stervelingen zijn, wanneer ik voor een ſoo ſeer deugtſamen Perſoon ſal ſterven. Ik kan ook niet roemrijkker ſterven, als wanneer ik mijn leven voor ſijne ruſt en gelukſaligheit opoffere, aen wien ik ſulks gants toege-eigent en overgegeven heb.

Hier op hief mijn Heer ſijn Hooft na de zijde van 't bed, daer ik ſtont, ſloeg my de armen om den hals, en omvatte my een ruime tijt, en ſprak: Mijn lieven *Exton*, ik ben aen de trouw en genegentheit, die gy my toedraegt, ſoo hoog verplicht, dat my ſulks alleen tot de begeerte van mijn leven te behouden aendrijft, op dat ik een deel van uwen oprechten en onvermoeielijken dienſt, u dies te rijkker en toegenegender mag beloonen. Uw voornemen en aenſlag is wel grootmoedig en kloekhertig genoeg; maer die komen niet uit den grond der gerechtigheit voor, of ſchoon mijne meening met uwe gedachten over-een koomt, dat *Amavanga* moet aen een kant geruimt worden, doch op een andere wijſe als gy dat voor hebt. Ja vryelijk hy moet ſterven; want na dat ik mijn vernuft weder bekomen heb, ſoo is ſijn doot en ondergank in mijn gemoed al beſloten, maer het moet van *Eyquans* hand ſelfs geſchieden. Ik wil ſoo lang alleen wachten, tot dat ik mijne krachten weder herſtelt vind. Ik wil *Saphothiſphes* ondankbaerheit ſoodanig ſtraffen, dat ik *Amavanga* voor hare

oogen

oogen ten wraek-offer wil ombrengen, dien ſy tot mijn verdriet en hoon heeft voor my geſtelt. Ja mijn *Exton*, in deſe wanhoop, waer in ſy my geworpen heeft, zijn alle inſichten verſonkken. Ik heb *Amavanga* het leven gereddet, 't welk ſijne beſte Vrienden hem wilden laten verlieſen; en terwijl hy het mijne in 't uitterſte verderf heeft gevoert, ſoo kan het niemand vremd ſchijnen, wanneer ik hem ſonder liſt en bedrog koom aengrijpen, en door een dappere vuiſt verſlaen. Ik wil geen vergiftigden drank gebruiken, noch my op ſchadelijke wegen om hem naer het leven te loeren begeven: maer ik wil het gevaer met hem deelen, en dan noch het grootſte daer van op my nemen. Indien ik, ô *Saphothiſphe*! in deſen handel omkoom of onder lig, ſoo ſult gy van de verwoedheden en laſtigheden deſes ellendigen en ongelukſaligen *Eyquans* verloſt zijn; en gy ſult dan in gewenſchte luſt en ſekere ruſt die hoogheit en heerlijkheit vroolijker genieten. Hy voerde meer redenen van deſe ſaek, en dewijl my ſijne natuurs en gemoeds eigenſchap niet onbekent was, ſoo wilde ik my niet verder in den voorſlag tegen ſetten, dien ik hem ſelfs had aengebragt. Maer ſoo lang als ſijne ſwakheit aenhield, bleef hy in ſulken voornemen beſtendig, en ik kan niet weten, of dat ſijne geneſing vertraegt heeft of niet; hoewel hy toch door vlytige voorſorg van de Vorſtin *Orlampe*, en het wakker oppaſſen van andere goede Vrienden, in korter tijt ſijne geſontheit weder bequam, eer wy dat vermoed hadden: en hy ſtont twee maenden na den eerſten dach ſijner krankheit, uit het bed weder op ſijne beenen, en poogde wat langs de kamer te gaen. Maer hy bevond ſich noch al ſoo ſwak, en van krachten afgemergelt, dat hy in lang niet te paerde ſitten en ryden kon.

On-

Onderwijl ſchreef nu een goet Vriend aen de Vorſtin *Orlampe*, dat de Konink *Amavanga* geſint was, nevens de Koningin, en ſijne Suſter de Princes *Aledeſig*, den grooten wonder- en Gods-ſpracks Tempel tot *Oſumo*, die gedachte ſijne Suſter ter lief-de te beſoekken. Waerlijk deſe Tyding verheugde mijnen Heer ſoo ſeer, dat hy alle oogenblik om ſijn aftrekken wenſchte; maer hy moeſt noodwendig naer ons toeſtel, dat hy had laten gereed maken wachten. Kon ik wel beter, ſeide hy, ô mijn *Extor*, mijn voorgenomen werk verrichten, dan daer ſelfs, waer de Godt tot *Oſumo* ſijne ſit-plaets heeft, en daer ook *Amavanga* niet meer als ik heeft tē ſeg-gen; en mijn Swaerd is ſelfs daer ſoo ſcherp, als ſijne Speer ſpitſig is. Ik moeſt hem hier in, gelijk billig was, toeſtemmen, en ſpoedigde ſelfs ook dies te meer, op dat wy voor *Amavanga* aldaer aenkomen mogten.

Als wy nu even reis-vaerdig waren, ontfing de Vorſtin *Orlampe* door eenen byſonderlijk daer toe afgeſonden, eenen brief van de Koningin *Saphothiſphe*, dien ſy vol vreugden, en tot ſonder-linge betuiging harer getrouwe vriendſchap, niet opbreken wilde, maer gaf hem aen mijnen Heer om te leſen met deſe woorden: Dewijl ik wel verſekert ben, dat deſen brief meer dan my aengaet, ſoo heb ik hem u op te breken willen geven. Nadien ik, Schoone Vorſtin, antwoord-de mijn Heer haer met deſe reden, weinig goets daer in voor my kan vermoeden, waer toe ik uwe goetheit te grovelijk misbruiken ſou, daer my meer als te wel uwe t'my waerts onwaerdig dra-gende toegenegentheit bekent is; ſoo wil my van deſe uwe al te groote hoffelijkheit verſchoonen. Soo willen wy dien toch, ſeide weder *Orlampe*, alle

alle beide te gelijk lesen: en als sy dien opgebroken had, lasen sy het naestvolgende daer in geschreven.

De Koningin Saphothisphe, *aen de Vorstin* Orlampe.

O*P mijne aenkoomst in* Hanchung *heb in den Konink van* Aledesig *soo seer ingenomen gevonden, dat hy schier niet anders doet, als alleen overleggen, om dese sijne soo lieve Suster te vernoegen; doch dewijl hare vernoeging enkel op den grooten* Eyquan *rust, daer niemand weet waer hy te vinden is, soo wil de Konink met haer uit liefde na den grooten wonder en Godts-spraeks Tempel tot* Osumo *verreisen, om by dien selfden Godt te vernemen waer* Eyquan *mag wesen, en dan met wederherstelling van alle Koninklijke eer-ampten hem daer toe soekken te bewegen, om* Aledesig *te trouwen, aengesien sijne tegen hem gedragene Vyandschap soodanig verkeert is, dat hy schier alle oogenblik sijne groote Daden en Deugden roemt. Besluit hier uit, ô getrouwe* Orlampe! *hoe ik moet te moede zijn! en of ik nu wel den getrouwen* Eyquan, *dien ik meer dan mijne ziel bemin, soodanigen geluk geern sou gunnen, soo wil toch mijn bedroefst hert niet toestaen, aen de selvige met vrye willen dat gene over te laten, 't welk sy my soo listig ontrooft heeft, en wien ik niet meer in het leven, maer noch in den doot eigen sijn mag; en dien ik met gantscher ziel, hert en gemoed, tot in het graf lieven sal, d'allerongeluksaligste op aerden,*

SAPHOTHISPHE.

Desen brief maekte wel in 't eerst mijnen Heer eenigsins verwert, nochtans hield die hem geensins van sijn voornemen af: Hy keerde sich tot

Orlampe,

Orlampe, seggende: *Aledesig* sal sonder twijffel een vergeeffse reis doen; maer *Amavanga* mogt wel gewaer worden waer ik sal wesen; aengesien ik dan ook na die selfde plaets wil reisen, daer my dan *Amavanga* sonder twijffel spreken of sien sal. Gelijk nu alles vaerdig was, wat wy tot die reis noodig hadden, soo gingen wy met het selfde geselschap, behalven *Klenfallos* uit *Peking*, met het welk wy daer gekomen waren; want de Vorstin *Orlampe* had ons *Locane*, des Prins *Mangins* Ridderlijken Dienaer weder mede gegeven. Het afscheiden van *Orlampe* sou al te lang te vertellen vallen, alleen bericht ik nu, dat het op beide zijden niet sonder tranen geschiedde. Hier op wierd mijn Heer sachtelijk tot in de Stad *Sinco* gedragen, waer wy selfs op de Rivier ons te water begaven; en na eenige dach-reisen tot *Siampu* aenquamen, van waer wy voorts te scheep wilden gaen, doch dewijl de wind ons seer tegen was, dreef hy ons eindelijk in *Corea* aen. Nu weet ik niet, of sulks het vroeg uitgaen van mijn Heer veroirsaekte, dan of sijne swaermoedige gedachten schuld daer aen hadden. Hy viel tot *Corea* van nieuws in het bed, soo dat wy aen sijn leven seer twijffelden; welke onsekerheit over de drie maenden duurde.

Als hy nu weder een weinig begon tot sich selfs te komen, soo wilde hy kort om, dat ik my sou naer het Eiland *Bungo* of *Ceuxan* begeven, en vernemen, of de Konink *Amavanga* daer al was aengekomen: ik moest my sulks ook laten wel-gevallen, en troostte my, met dat *Locane* hem trouwlijk genoeg oppassen sou; daer by hopende, dat ik noch voor sijne genesing gewis weder by hem soude wesen. Alsoo bedong ik een eigen schip, en de wind diende my ook soo wel, dat ik in korter tijt aldaer aenlande, waer ik selfs niets van den Konink *Amavanga* vernam.

nam. Doch eer en te voren ik my wederom te rug wilde begeven, dacht ik alhier na mijnes Heerens geluk by den Grooten Godt tot *Osumo* te vernēmen: en na dat ik my daer heen begeven en twee dagen opgehouden had, in welke ik den Godt omſtandig genoeg van ſijnent wegen vraegde, kreeg ik geen andere als deſe antwoord:

Des Godts-ſpraeks Antwoord.

Waerom vertraegt hy noch, hier ſal hy wedervaren,
Wie dat hy is, en Sy ſal hem dit openbaren,
Dat Hy ja grooter z., dan eenig Man ter weereld;
Kan̄ Hy door doot met Haer niet zijn vol heil bepeereld?

Of ik nu wel hier mede niet allesins vernoegt was, ſoo moeſt ik toch my daer mede wech begeven, en na 't verloop van een maend mijnen Heer, dien ik gants geneſen vond, deſe tyding brengen. In den aenvang vond hy ſich daer mede ſeer vernoegt, maer ten laeſten maekte dat hem ſoodanig verwert, dat hy vaſt by ſich beſloot, van nieuws den grooten Godt over 't gene hem noch ontmoeten mogt, en de vorige Godts-ſpraeks uitlegging te vragen; alſoo bedongen wy ons andermael op een Zeil-vaerdig ſchip, en namen afſcheit van *Locane*, die ſich nu weder na ſijnen Heer begaf: maer den anderen Dienaer ſond mijn Heer na *Peking*, om na den Konink *Amavanga* te vernemen. Wy twee vervoegden ons naer het ſchip; en of my in de vorige reiſe de wind wel treflijk gedient had, ſoo was hy ons tegenwoordig gants dwarſch, ſoo dat wy onſe Zeilen ſteeds na den wind moeſten richten: en of wy wel dit Eiland dikwils genoeg in 't geſicht hadden, ſoo wierden wy toch geſtaeg weder daer af geſlagen, waer door wy haeſt by de twee Maenden op deſe reis toebrag-

bragten; doch eindelijk landeden wy naer een seer harden storm, die drie dagen en nachten duurde, hier niet wyd van de naest gelegene Haven, gelukkig aen.

Wy hadden naeuwlijks het lang gewenschte aerdrijk betreden, of wy sagen uw schoon en aengenaem bosch, tot *Luy* sprekende, welke lust-plaets mijnen Heer soo vermakelijk dacht te zijn, dat hy selfs daer eenige rust te nemen sich liet welgevallen: maer hy had die naeuwlijks genoten, of hy sag u, dappere *Usangue*, van verre met dien, doch ons onbekenden *Lycung* vechten. Het gekletter en gerucht van de Swaerd-slagen wekte hem ook seer haest, en hy sag uwen stryd selfs langen tijd aen, doch in 't begin seide hy al, dat die in 't swart harnasch den anderen gewis overtreffen sou, dewijl sijn konstige stijl in het kampen, en ook insonderheit sijn vermerkte sterkte, den anderen ras te kennen sou geven, dat hy sonder twijffel onder moest liggen, 't welk ook kort volgde, en wy hoorden met eenen daer op, hoe vyeriglijk de selvige het behouden des levens van u versocht; maer als gy hem dat geensins wilde schenkken, sprong mijn Heer haestig te paerde, terwijl hy tot my seide: Dit willen de Goden niet, dat een die soo seer bid om het leven te behouden, soo onbarmhertig gedoot soude worden; hier op vervoegde hy sich tot u, waer gy dan, wat 'er voorviel beter weet, als ik het vertellen kan. Nu ten laesten moet ik u, groote en dappere Heeren, gehoorsamelijk bidden en versoekken, in geval ik u eenigsins door het vertellen van mijnes Heers Daden en Avontuuren niet behoorlijk bejegent heb, my dat gunstig te vergeven: want ik niet altijd by het gedenkken van mijnes Heers ongelukkige toevallen mijne gedachten t'samen kon hebben, daer ik noch veel en noch meer, dat tot sijnen gants grooten roem diende, vergeten en voorby gegaen heb. Soo wel *Luy* als *Usangue* omhelsden den getrouwen *Exton*, en dankten hem niet alleen voor sijne genomene moeiten op het schoonst en vriendelijkst, maer roemden hem ten besten van wegen sijne grote getrouwheit: versekerden hem ook, dat de Goden sulks niet ongeloont souden laten, soo dat sy hem dan met eenen, alle aengename diensten sonderling te bewijsen, openhertig beloofden.

Einde des tweeden Deels.

EYQUAN,

OF

GROOTEN MOGOL.

Derde Deel.

EYQUAN, OF GROOTEN MOGOL,

Derde Deel.

VEinige uuren waren aen den selvigen dach overig, als des grooten *Eyquans* Ridderlijke Dienaer *Exton*, aen de Vorsten *Luy* en *Usangue* de wonderlijke Avontuur en onvergelijkkelijke dappere Daden sijnes Heeren vertelt had, die sich dan seer over hem verwonderden. Eñ dewijl haer de laest vertelde geschiedenissen, waer hy *China* door sijne dapperheit, kloekheit en krijgs-ervarentheit aen den Keiser *Zungthe* had onderdanig gemaekt, geensins onbekent waren, door dien haer noch al veel meer, dan haer *Exton* vertelt had, niet alleen van gewisser hand aengebragt was geworden; maer de Vorst *Luy* had insonderheit, wanneer hy tegen hem te velde had gelegen, sulks met schaden genoeg ondervonden, dat *Eyquan* alleen, door sijne deugt en grootmoedigheit, meer tegen sijne Vyanden had uitgericht, als een ander Veldheer, met een sterk Krijgs-heir niet had vermogen te doen. Alsoo besloten sy daer uit, dat de meer genoemde *Exton* noch al vele loffelijke en kloekhertige daden des grooten *Eyquans* met stilswijgen voorby was gegaen, waer over sy hem licht toch onschuldigden; want het hem̃ wel onmogelijk geweest had, na de lankheit der jaren, die al in sijne gedachtenis te behouden, nademael de selvige soo vele waren, dat sy

hem voor een wonder-held deſer tijden hielden, en niet twijffelden, of hy moeſt van een der grootſte Keiſers of Koningen geſproten zijn.

Met ſulke en diergelijke praetjes voegden ſy ſich beide na ſijn kamer, en vonden hem by redelijken ſtant, waer over ſy ſich verheugden, en ſonderling bedankten, dat hy ſijnen Ridderlijken Dienaer verlof had gegeven, om haer ſijne ſoo wonderlijke Avontuuren te mogen vertellen. Mijne waerdſte Vrienden, antwoordde *Eyquan*, ik twijffel niet, of gy ſult over mijn ongeluk wel dikwils in ſijne vertelling tot medelijden zijn bewogen geworden: en of wel ik eerſt redelijker wijſe vergenoegt leefde, ſoo was toch het wankkelbaer geluk, na den doot des grooten Keiſers *Zungthe*, my ſoo ongunſtig, en vervolgde my dan ſoodanig, dat ik ſchier geene vroolijke uur na dien tijt gehad heb, daer toch ondertuſſchen eenige jaren zijn heen geloopen, waer in ik niet veel minder Avontuuren, als in de vorige heb uitgeſtaen, en ſoo dikwils en veel den doot geſocht en begeert, maer nimmer heb ik die konnen ontmoeten; 't welk my tegenwoordig toch leed is, want ik nu begeeriger ben om te leven als oit, en verlang van herten na de geneſing, op dat ik met mijne ooren, de voorſeggingen des Grooten Godts tot *Oſumo* ſou mogen hooren, dewijl my dit ſchrijven over een paer uuren van uwe Dochter (ſich tot *Luy* wendende) is toegeſonden geworden. Ik ben ten hoogſten verwondert, antwoordde hem *Luy*, dat mijne Dochter, die voor eenige dagen na hare Voeſter verreiſt is, niet weder koomt; doch my is lief, dat ſy ondertuſſchen hare ontſchuldingen tegen u, mijnen Vrient, in 't ſchrijven koomt doen. Ik beken ſeide *Eyquan*, dat geenen brief my nieuwlijks ſoo ſeer heeft verheugt, en om mijne vreugd u

mede deelachtig te maken,ſoo wilt den inhoud daer van ſien; hier op laſen ſy den brief gelijk volgt:

Elynde *aen den grooten* Eyquan.

VErgeeft mijne onhoffelijkheit, ô dapperen Ridder, van dat ik u een tijt lang heb verlaten; maer nu heb ik daer over my by den Grooten Godt tot Oſumo *begeven, om naer uw geluk te vernemen, 't welk nu tegenwoordig toch beter ſtaet dan het oit is geweeſt, maer door een ſeer ſtreng verbod kan ik u ſulks niet openbaren: Leeft dierhalven geruſt, en ſorgt voor u ſelven, dat gy haeſt moogt geneſen, en ik u met den eerſten, tot vergelding van de verplichtingen die gy by my hebt, berichten mag, dat ſoo wel gy, als* Uſangue, *in het toekomende vernoegt leven kond, 't welk u verſekert, ſy die u tot in 't graf blijft verbonden,*

ELYNDE.

Uſangue wierd bloſend van vreugden over den inhoud deſes briefs, en na dat hy twee of driemael dien overleſen had, ſeide hy: Ha! dapperen *Eyquan*, ſonder twijffel leven onſe Princeſſen noch, 't welk de Godt tot *Oſumo* ſekerlijk aen de ſchoone *Elynde* volkomen bekent moet gemaekt hebben. Maer ô Goden! indien ſy leven, en wy niet weten waer ſy zijn, en wel lichtelijk in onſer Vyanden geweld, dan mogt het laeſte quaet wel arger zijn als het eerſte; en wie weet noch op wat wijſe mijne Princes *Phareſſes*, of ſy ſchoon alhier tegenwoordig was, met my handelen ſou, dewijl ik haer ſwaerlijk beleedigt heb? Doch dewijl ſulks niet met opſet, maer veel eer door onwetentheit is geſchied, ſoo heb ik noch die vergeving te hopen, dewijl nu eenſdeels der ſchoone

Princessens gants soete eigenschappen en stille zeden bekent zijn. Hier op sprak *Eyquan*, soo ben ik selfs ook wel versekert, indien sulke beleedigingen ergens in niet gants te groot zijn, dat sy u die licht sal quijt schelden. Maer mijn Vriend *Usangue*, ik gedenk aen uwe my voorheen al gedane belofte, dat gy soo wel eensdeels uwe liefde tot de Princes *Pharesses*, ten anderen uwen levensloop, waer van my wonderlijke saken bericht zijn geworden, my vriendelijk vertellen wilde; alsoo versoek ik, dewijl voorts de betering mijner wonde sulks genoeg toelaet, en my hier een sonderling welgevallen sal ontmoeten, dat het u mag believen, dese belofte nu te voldoen. Ik ben sulks, antwoordde *Usangue*, soo wel schuldig te doen, als nu vaerdig u daer in te vernoegen. Alsoo sette hy sich by *Eyquan* op het bed, gelijk *Luy* met eenen voor het selvige op een stoel neder-sat; en *Usangue* ving aldus aen:

Geschiedenissen van Usangue, *Vorst van* Mahu, *en* Pharesses, *Princes van Tangut.*

DEwijl u soo wel mijne geboorte als ook mijne Avontuuren onbekent zijn, soo heb ik den aenvang mijner vertelling van die selvige willen maken. Ik ben soo wel als dese mijn Bloedvriend *Luy* uit het *Taiminische* Geslacht geboren geworden, en van wegen mijne Moederlijke zijde ben ik uit Ouderen van het *Juvenaische* Geslacht gesproten: wy konden onse Voorouderen van *Hungnus*, Stichter van de *Taiminische* Stam, beter dan de verstorvene Keiser *Sunchin* selfs afrekenen: en mijn Grootvader sou van rechtswegen de Kroon in *China* gehad hebben, maer dewijl hy een man was, die alle

tijdelijke eeren verachtte, en met de heerschappy geensins te doen hebben wilde, soo vernoegde hy sich met het Vorstendom *Mahu*. Sijne grootste lust was, des grooten hoog-geleerden Mans *Konfuths* wet en Leere recht in het licht te brengen, en daerbenevens liet hy sich soo seer aen des Hemels loop gelegen zijn, dat hy soo wijd was gekomen, dat hy van de *Chinesische* School-geleerden schier hooger als de Keiser selfs wierd gehouden, en sijne Schriften voor heilig geacht. Ik wil swijgen, dat dese mijn Grootvader *Choo* de oirsaek geweest is, dat soo vele hooggeleerde, en in alle wetenschappen en Vrye Konsten seer ervaerne Mannen, in *China* te vinden zijn, dewijl hy den aenvang van het ondersoek en wetenschaps navorsching der Geleerden van den geringsten tot den hoogsten trap heeft gebragt; soo dat een yder genegen is, door vlijtig leeren en oeffenen der Vrye Konsten, uit gants geringe staet tot de hoogste Eer-ampten te steigeren; waerom men de Deugt seer aenhangt, en alle schandvlekken vermijd. Dese stierf in hoogen Ouderdom, en de *Chinesers* hebben hem tot dankbaerheit een begraefplaets gesticht, die voor de Keiserlijke graf-verciersels weinig wijkt, en naeuwlijks met eenige Millioenen gebouwt is geworden, en noch huidensdaegs als een groot Heiligdom word onderhouden. Hy liet eenen eenigen Soon mijnen Vader na, geheeten *Us*, die sijnen Vader in alle dingen volgde, en door sijne wetenschappen en groote ervarentheden in de Konst van des Hemels loop, den laesten *Chinesischen* Keiser van het *Taiminische* Geslacht, *Zunchin*, dikwils sijn ongeluk van te voren voorseit heeft, en daer door haest by hem in groote ongenade is gekomen, soo dat hy sijnes levens niet seker was, indien de Keiser geen oproer van 't gemeene Volk, dat

mijnen Vader seer toegenegen was, had gevreest. Ik wierd desen mijnen Vader in het vijftigste jaer sijnes ouderdoms geboren, 't welk hem geen weinige vreugde verwekte, en hy liet my dierhalven als sijn eenig Erfgenaem wel optrekken. Als ik nu mijne jaren een weinig bereikt had, en goet en quaet begon t'onderscheiden, wilde ik insgelijks in mijner Voorouderen Voetstappen treden, en het leeren der Vrye konsten navolgen: maer mijn Vader wilde sulks geensins toelaten, meenende, dat hy daer door dikwils in levens gevaer was geraekt, terwijl men sich licht ontrent groote Potentaten, die niet geern de waerheit hooren, in sulken geval van voorseggingen vergrijpen kan; en dewijl hy uit des Hemels loop sien kon, dat het Rijk *China* van een sware straf wierd gedreigt, waer door sy alle hare vryheit verliesen, en voorts jammerlijk souden verdofven worden, indien het niet door groote macht van Krijgs-lieden, en insonderheit ervarene dappere Veld-oversten, die men helaes eenen tijt lang in *China* weinig geacht heeft, gereddet en beschut soude worden. Tot dien einde wilde hy, dat ik alsoo, het Vaderland ten besten, den Krijg soude volgen, en my daer in bequaem maken, om noch eens aen het Rijk alle mogelijke diensten te doen; tot dien einde liet hy my in alle Ridderlijke oeffeningen optrekken. Ik was in 't eerst hier over qualijk te vreden, wel siende dat de gene, die het Swaerd omgordeden, van yder een gehoont en bespot wierden; soo gants afkeerig was men in het Rijk *China* van Krijgs-lieden, dat ook de voornaemste te Hove mijnen Vader vermaenden, van soo schandelijken voornemen over sijnen Soon, afstant te willen doen: doch het mogt alles niet helpen, en hy sond my in

het

het veertiende jaer mijnes ouderdoms na de Stad *Taitung*, waer selfs de ervarenste Meesters der Ridderlijken konsten te vinden waren. Gelijk ik nu insgelijks selfs sag, dat het mijnes Vaders ernstige wille was, soo liet ik my dat ook welgevallen, en begon soo vlijtig en wakker alle Ridderlijke oeffeningen te behertigen, dat ik in korter tijt alle andere voorby ging, ook soo verre, dat ik mijne Meesters ontwies en overtrefte. Doch onderwijl was ten deele onse Schoolsche beheerlijkheit so groot, om onse proef-stukken, eenige mijlen van daer, op eeniger groote Heeren Bruilofsten, in het steken en speerbreken daer by te voegen: maer wy kregen daer soo veel te steken en te breken, dat weinige van ons ongeluksalige het leven daer van bragten; 't welk daer door veroirsaekt wierd, dewijl de *Tarters* uit *Tangut* onverwacht in 't Rijk invielen, om eenen roof daer uit te halen. Het ongeluk trof daer, dat sy alle, die dese Bruiloft bywoonden, in haer aftrekken met sich sleepten: de meeste van ons wierden verkocht, maer tien van de schoonste jongelingen, welke sy uitsochten, vereerden sy aen de Priesteren van haren gemeenden Godt tot *Campion* in de Hooft-stad, die de selvige tot Offerhande in eenige Feest gebruiken souden. Ik was ook onder dat selfde getal.

Negen dagen daer na wierden twee van ons ten Slacht-offer heen gevoert, en gants grousaemlijk door het schieten van boog en pijlen gemartelt, en daer na op harer Goden Autaren op-geoffert. Het overig getal mijner Makkers verminderde allenxkens door diergelijkke op-offeringen, soo dat ik alleen overig bleef, met voornemen, dewijl ik de schoonste, na hare meening, van lijf en leden was, om my ook op een hoogen

Feest, de eere van soodanige opoffering te doen genieten.

De dach deses Schouw-spels begon ook aen te komen, wanneer men my dan in groote menigte van Edelen en Ridderen afhaelde, en niet seer wijd van de Stad aen een lustige plaets heen bragt: men ontkleede my haest het bovenste deel des lichaems tot aen den navel, en sy bonden my daer na aen een hooge stang, aen welkers spits een kruis was vast gehegt: alsoo verwachtte ik met verlangen den doot, die my van een der dapperste en behendigste Ridderen, van over eenige hondert schreden, met den boog en pijl, tot het recht treffen mijnes herts, sou aengedaen worden. Die nu van dese Ridderen het hert best van verre kon treffen, die wierd tot Krijgs-overste voor dat selvige jaer verkoren, en alle de andere hem onderdanig gemaekt. Een wilde nu even aenleggen, om van mijn ydel leven een einde te maken; als nu daer onverwacht de Princes *Pharesses* uit de Stad quam gereden, met vele Vrouws-persoonen, Jagers en honden, om sich op de jacht te verlustigen. Sy moest niet verre van my voorby rijden, swenkte haer paerd, lichtelijk uit een medelijdig gemoed, na de plaets daer ik mijn leven sou opofferen, om my ten besten te troosten. Doch al sy my sag, en met mijn geen leelijk wesen, als mede niet mismaekt half ontbloot lichaem, sonderling medelijden had, soo seide sy met gants lieflijke woorden tot my: Ik bemerk, schoone jongeling, uit uw lacchend gesicht, dat gy geen doots-angst gevoelt. Ik antwoorde haer hier op; dewijl my, schoonste en doorluchtigste Princes, bericht is geworden, dat huiden uwen Geboortens-dach word geviert, en ik tot vereering der selvige opgeoffert sal worden, soo meen ik noit beter,

als

fol. 412.

als voor eene ſoodanige ſchoone Princes te konnen ſterven. Dat willen de Goden nimmermeer, viel ſy my in de reden, dat mijnenthalven iemand gedood worden ſou: daer op keerde ſy ſich om, en beval aen een van hare Dienaren, laſt te geven, dat niemand ſich ſou onderſtaen my te dooden.

Gelijk nu deſe Volkeren voor haer Erf-koninklijk Huis groote gehoorſaemheit hebben, ſoo wierd het ſchieten van pijlen wel nagelaten; maer eenige Prieſters wilden ſich hard daer tegen ſetten, 't welk de Princes *Phareſſes* oirſaek gaf, om eenige van hare Jonkvrouwen, die by de Koningin hare Moeder wel geſien waren, na de ſelvige te ſenden, en om mijne verloſſing hare verſoekken te doen; maer ſy bleef het beſtendig by my houden, op dat ik midlerwijl niet miſſchien mogt gedoot worden. Een uur ontrent daer na quam de Princes *Saphothiſphe*, en bragt de Koninklijke genade en levens behoud. Men wilde my hier op los binden; doch ik ſeide met eerbiedige woorden, indien men my niet tot een lijf-eigenen van de Princes *Phareſſes* wilt maken, ſoo begeer ik niet los te zijn, noch te leven, maer men volvoere nu wat men met my aengevangen heeft. Een yder ſloeg de oogen na de Princes *Saphothiſphe*, om van haer te vernemen of ſulks mogt geſchieden, 't welk ſy dan tot mijner grooter vernoeging inwilligde. Ik wierd alſoo met haer na 't Paleis voor de Koningin gevoert, die dan geen minder wel-gevallen over mijne geſtalt als die andere had; my vraegde, waer mijn Vaderland, en van wat Ouderen ik was geſproten. Ik bedacht, dewijl de Goden my ſoo wonderlijk gereddet hebben, daer door ſulke ſchikking de Princes *Phareſſes* my ſoo wonderlijk het leven behouden had, daerom mogt ik op dien ſelfden dach, veel minder

in hare tegenwoordigheit de waerheit verbergen, waer op ik dan aldus aenving, na dat ik een knie ter aerden geſet had: Grootmachtigſte Koningin, of ik wel oirſaek heb, om ſoo wel mijn Vaderland als Geſlacht te verbergen, wel wetende, dat door mijn Perſoon dit Rijk groot voordeel kan hebben, ſoo ben ik toch huiden met der Goden wil, door de doorluchtigſte Princes *Pharesſes*, uwe Dochter, wiens lijf-eigenen ik tegenwoordig ben, van den doot gereddet; daerom wil ik my tegen de Goden en haer niet meer verſondigen, maer de rechte waerheit, wie ik ben, bekennen: Mijn Vader word *Us* genaemt, des Keiſers van *Chinaes* Bloedvriend, en ik heet *Uſangue*. De Koningin half ontſet, twee of drie ſchreden te rug gaende, naderde ras weder tot my, en richtte my op, ſeggende: De Vorſt *Us*, en ſijn Vader de groote en hoog-geleerde *Choo*, is ſeer wel in ons Rijk bekent, en wy zijn uwen Vader om verſcheide oirſaken ſoo hoog verplicht, dat ik niet om mijn half Rijk had gewild, dat gy daer in omgekomen ſoud zijn: alſoo dank ik de Goden, dat ſy u my hier hebben voor oogen laten komen. Ik wilde van nieuws weer nedervallen, en voor die genade dankken; maer ik wierd met groote eerbiedigheden bejegend, en niet als een ſlaef, maer als een Prins gehouden. Ontrent tien dagen of meer verliepen, in welke ik ſchier alle uur, wanneer ik gelegentheit had, mijn onderdanig en dankbaer gemoed aen de Princes *Pharesſes* te kennen wilde geven, en ſonderling welſprekende woorden bedacht, die haer niet konden mishagen, waer toe onſe *Chineſiſche* ſtijl van woorden, daer beide de Princesſen ſonderlinge luſt in ſchepten, hier weinig hielp, terwijl ſy my dikwils ſelfs verſochten haer van de *Chineſiſche* hoog-ervarene wetenſchappen eenig bericht

richt te doen, dewijl haer wel bekent was, dat mijn Vader daer in voor d' aldervolkomenste kon gaen. Het weinige, dat ik noch in mijne jeugt had geleert, deelde ik haer trouhertig mede, waer toe sy dan, bysonder de Princes *Pharesses*, sich so begeerig toonden, dat ik schier geen uur kon alleen zijn; en allenxkens begonden door hare vriendelijkheit en onvergelijkelijke schoonheit hares aengesichts, en sonderlinge cieflijkheden hares wel-geschapen licchaems, eenige liefdens vonkken in mijne oogen te flikkeren, welke onse dagelijkschen ommegank soodanig aenblies, dat daer uit een klein vyer quam rijsen, en ten laetsten niet alleen in den geest, maer ook over lijf en leven te branden aenving.

De Konink *Gidasphar*, haer Vader, quam naer een lange reise ontrent die selfde tijt weder thuis, en bekrachtigde het gene de Koningin sijne Vrouw, nevens de Princes sijne Dochter, tot redding mijnes levens hadden aengevangen: ja hy wierp noch ten overvloed sonderlinge toegenegentheden op my, gaf selfs ook dikwils, aen onse onderredingen van wegen de Vrie konsten gehoor, en gebood my verder sijne Princessen daer in t' ondderrichten. *Saphothisphe* had lust tot de konst des Hemels-loop en der Sterren, maer *Pharesses* om de *Chinesischen* letteren en schriften te leeren: doch gelijk ik meer van de laeste als van de eerste wetenschap had, soo kon ik de Princes *Pharesses*, in korten tijt, een groot deel daer van in het lesen en schrijven onderwijsen, soo dat sy las en schreef wat sy wilde, doch sy kon de woorden noch niet volkomen wel t'samen setten, dierhalven ik eenen list verson, om my met mijne onbekende liefde, tot mijner grôter vernoeging te verlustigen: tot dien einde maekte ik haer wijs, dat men noit de woorden en Syllaben met beter lust t' samen kon voegen, dan

dan als d'een den anderen Minne-brieven toeschreef, en alsoo sich in korten bequaem maken tot alle de Syllaben en woorden wel t' saem te voegen. Dewijl sy nu hier uit geen achterdocht nam, liet sy sich dat wel gevallen. Ik ving daer op aen eerst met kleine Minne-briefsjes haer te begroeten, en hielp haer ook ten rechten de selvige beantwoorden. Allenxkens begon daer uit een klein briefsje te worden, waer sy even, doch na mijnen sin, my mede beantwoordde. Wy oeffenden dit ook soo dikwils en veel, dat sy haest vaerdiger als ik selfs daer in wierd : Nu begonnen het eerst rechte brieven te worden, welke ik na mijne beste vernoeging, volgens de hoog-geleerden *Chinesischen* stijl stelde, en in mijn hert voor een rechten ernst hield, terwijl ik niet weinig met d' Aldervoortreffelijkste redens-vercieringen hare Schoonheit en Deugden roemde, en daer by mijne groote haer toedragende Liefde, met genoeg herts-brekende streken te kennen gaf, en hare weder-liefde dan met gants ootmoedige gebeden versocht. Sy beantwoordde my die niet alleen steets met even de selvige Schrijfkonst, wanneer sy hare weder-liefde met krachtige Syllaben en woorden betuigen wilde, maer ook haer hoog verstand bekent maken; want sy schreef uit haer eigen hooft sulke verliefde brieven, die noit een recht waerachtig Minnaer had konnen bedenkken noch versinnen. Of ik nu wel na 't uitterlijk aensien, hier over vernoegt leven mogt, soo wierd toch mijn Hert soodanig geroert, dat ik in een sware krankheit viel : Mijne quael was ongeneesbaer, want den rechten grond der selvige, dorst noch kon ik niet een mensch openbaren; alle Geselschappen, behalven het hare, waren my onaengenaem; maer de eensaemheit, daer

daer my mijn ongeluk selfs kon klagen, daerentegen aengenaem: Hondertmael nam ik voor my, mijne Liefde aen haer t'ontdekken, my inbeeldende, dat het verdraechelijker was, door de straffe mijner misdaed uit haer bevel te sterven, als door die ongeneeslijke quael, waer van sy noch geen kennis had, om te komen: maer soo dikwils en veel als ik sulks voornam, soo dikwils berouwde my dat ook; want de dagelijksche tegenwoordigheit mijner Princes vermeerderden insgelijks dagelijks mijne haer toedraegende groote eerbiedigheden, soo dat ik my sulks noit dorst onderwinden: Alsoo bleef ik by mijne vaste meining, liever met stilswijgen den doot uit te staen, als de Princes met een losse bekentenis mijner Liefde te verstooren. Mijne sware gedachten konden my wel niet in het bed behouden, doch ik was nu, als ik ergens wat omging, als een schaduw aen te schouwen.

Ik leefde schier een jaer in soodanigen toestant, waer uit gy besluiten kond, hoe groot mijn ontsag en eerbiedigheden ontrent haer zijn geweest. De Konink, nevens alle andere, deden alle vlijt om my weder tot de voorige gesontheit te helpen, terwijl sy dikwils na mijne siekkelijkheit, of soo groote verandering mijnes aengesichts vraegden. Maer ik had het de Goden, ik wil swijgen haer niet geopenbaert. Mijn grootste verdriet was, dat mijne duisend minnelijke lonkken en beleefde bejegeningen van de Princes geensins in acht wierden genomen, maer dat sy gestaeg volgens hare gewoonte, by hare vriendelijkheit bleef, en my, nevens andere, met soete hoffelijkheden bejegende. Ik moet noch met schaemte bekennen, dat eensdeels de brieven welke de Princes my had toegeschreven,

ven, waer door ſy die ſpraek geleert had, mijne Genees-meeſters waren; ſoo dat, wanneer ik die las, ik my geſtaeg beter bevond.

Gelijk ik nu dagelijks ſulks niet verſuimde, ſoo begonnen mijne krachten ook een weinig weder te komen, dierhalven ſy my gelegentheit gaf, haer op de jacht (waer van ſy een groote Lief-hebſter was) geſelſchap te houden: Dewijl dan mijne eenigſte vreugde was, haer geſtaeg in't geſicht te hebben, ſoo nam ik ſulken bevel met vroolijkheit aen, en brachten verſcheide dagen daer mede toe, waer in wel niemand anders als ik, de grootſte luſt ter weereld geſchept ſou hebben: want gelijk ſy alleen de vreeſachtige Dieren, als Rheen, haſen, en diergelijkke vervolgde, maer ook de aldergrimmigſte Dieren, als Leeuwen, Beeren, wilde Oſſen, wolven, en meer andere najoeg; tot dien einde had ſy twee tamme Tygeren, welke ſy van der jeugt aen met ſoete melk had opgevoed, en veel tammer waren, dan een hond mogte zijn, daer ſy ook altijt los en vry liepen, en 's nachts voor haer bed ſliepen: Die ſelvige waren tegen de wilde Dieren ſoo ſeer verbittert, dat geen wat het ook was haer ontgaen kon; ik wil ſwijgen, dat ſeer veel ongemeene groote honden, die alle met yſer gewapend waren, deſe Tygeren byſtonden, ſoo dat het haer ſlechs gering was, eenen grouwſamen Leeuw, of wel andere geweldige dieren ter neer te vellen, van welke wy geſtaeg een redelijk getal met ons bragten. Maer op een dach trof ons een ſwaer ongeval, dat mijne Princes ook ſchier van het leven berooft ſou hebben. Wy wierden een groot Tygerdier gewaer; en of wy dat ſelvige met boog en pijlen meenden ter neer te vellen, ſo was het ons toch al te ſnel, en wy moeſten dat al lang na jagen. Onſe tamme Tygers wilden dit met rechten yver, gelijk ſy plag-

plagten, niet aengrijpen, maer ſy vernoegden ſich, dat ſy het nu inhaelden, en ſoo lang ophielden, tot dat de honden daer konden bykomen: maer het kon ſich tegen die ſoo dapper verweeren, en vele vernielen, dat wy ontrent eenen halven dach daer mede doende waren; mijne Princes had al twee verſche paerden, en ik een genomen, en wy ſagen noch geene hoop om dit dier te vermeeſteren; de meeſte van onſe lieden bleven te rug, ſo dat men eindelijk niemand meer kon vernemen; doch de Princes wierd op dit dier ſoo verbittert, dat ſy niet nalaten kon, het ſelfde te vervolgen. Wy quamen dus door vele heggen en ſtruiken; maer wat geſchiedde daer? niet wijd van ons ſprong uit een dik boſch een grooten Leeuw, en ſette het op de Princes aen: ſy die den boog vaerdig had; trof den Leeuw met een pijl achter in de lenden, en wilde even den tweeden nemen om hem niet te miſſen, wanneer daer tot alle ongeluk de riem van haer koker brak, ſo dat die ter aerden viel; dewijl nu de Princes geen ander geweer, dan alleen den boog voerde, ſoo gaf ſy ſich met haer paerd op de vlucht. De Leeuw ſich verwond bevindende, wilde eerſt ſijne wraek tegen den koker en pijlen volvoeren, die hy in een oogenblik in ſtukken brak: maer als hy vermerkte, dat hem die ſulks niet gedaen hadden, volgde hy de Princes met volle ſprongen na, dien ik wederom met een half vermoeit paerd achter na reed, hoop hebbende van met groot roepen den Leeuw tot my te lokken, maer dat kon my niet helpen. Ik deed met den boog wel onderſcheidelijke ſchoten, doch om dat hy te wijd van my af was, kon ik hem niet treffen. Ik moeſt hem een ſeer wijden ongebaenden weg volgen, op welken ik ſoo beangſt wierd, dat ik niet wiſt, wat ik tot redding van mijne Princeſſens leven verſinnen ſou, en ik had

wel haeſt in onmacht gevallen. Als ik nu ſag, dat de Leeuw haer paerd nu al achterhaelt had, en in eenen oogenblik ter neder rukte, ſoo ontſprong de Princes licht te voet noch een ſtuk weegs, wanneer ſy tot my ſocht te naderen, maer de Leeuw wilde haer daer op den weg ras verkorten, als hy haer paerd al gedoot had: ſy was niet ſeer wijd van my als ik van het paerd ſprong, meenende haer beter daer af als daer op te beſchutten. Het ongeluk trof my even ook, dat ik in den ſelvigen angſt den boog ter zijden van het paerd vallen liet, en ik had wel geenen tijd overig om dien weder op te heffen, maer naeuwelijks ſo veel om mijn ſwaerd uit te trekken: ondertuſſchen lag ſy al ter aerden, en de Leeuw had ſijne wraek met haren onderrok al volvoert, verſcheurde nu met ſijne klaeuwen hare overige Kleederen, en verwondde haer boven dien noch in de lendenen; hy wilde even ſijne wreede tanden verder ſetten, als ik hem met mijn ſwaerd eenen ſlag over den hals bragt, die na mijne meening hem de reſt ſou gegeven hebben; maer ſijne lank ruighangende hairen namen de ſterkſte kracht daer van wech; doch hy had de wonde ſoodanig gevoelt, dat hy het ſelfde met een brullen en omſien te kennen gaf. Als hy nu gewaer wierd, dat hy met een ſterkker Vyand dan die voor hem lag te doen had, verliet hy haer, en quam tot my aenſpringen: De tweede houw nu had beter geluk, dewijl ik hem een van de twee voorſte pooten verlamde, dat hem noch weinig ſchaden bybragt, daer ik genoeg te doen had, met hem volkomen ter neer te leggen. Noit ben ik wel in de weereld gelukkiger als doenmaels geweeſt: want als ik tot mijne Princes wilde gaen, benam mijne lang uitgeſtaene ſwakheit my ſoodanig de krachten, dat ik op den Leeuw van mijn

Fol. 419.

mijn ſelven viel; wanneer ik de Princes noch op d'aerd ſitten ſag, en ſwaer verwondet meende, dewijl ſy allesins met bloed was beſmet; maer kort daer aen van de Princes, die in plaets van met water, my met haer bloed in de ſlaep van mijn hooft beſtreek, verquikt ben geworden.

Uſangue, die op dit vertellen de oogen vol water begonnen te komen, kon ſich niet onthouden met een ſwaer geſucht te ſeggen: O edel bloed, door wiens kracht ik doenmaels genas, en gants weder verfriſcht wierd. Hoe? Sou ik niet het mijne tot uwer wraek (wanneer gy nu doot zijt) geern weder vergieten, doch gedenkkende wat hy deed, ving hy naer een klein ſtilſwijgen weder aen. Mijne Princes bood my niet alleen, gelijk geſeit is de hulpige hand, maer verſelde dat met d'alderſoetſte woorden van de weereld, dewijl ſy vermeende, dat ik ſoo hard verwondet was dat ik ſterven ſoude, ſeggende: Ach! *Uſangue*, mijn Leermeeſter aller deugden, heb ik u daerom uit de ſchandelijke Prieſters handen gereddet, op dat gy tegenwoordig het leven voor my ſoud laten: wilden de Goden dat de Leeuw my had verſcheurt, en u in het leven bewaert. Deſe woorden waren alle krachtig genoeg, om eenen dooden weder levendig, ik ſwijg eenen in onmacht liggenden weder friſch te maken; ik opende ras de oogen, ſeggende: Wanneer de Princes nu maer leeft, ſoo ben ik vernoegt of ſchoon my een kleine ſwakheit heeft overvallen. Ik bemerkte aen haer geſicht, dat ſy ſich hier over verheugde. Als ik my nu opgeheven, en na mijn paerd omgeſien had, was het ſelvige heen geloopen; doch ik bekrachtigde met een ſtilſwijgen ons ongeluk. Sy nu was de eerſte die my vraegde wat wy aenvangen ſouden; ik antwoordde haer, dat wy ons met

de hulp der Goden moesten troosten, aengesien wy in een wildernis waren, die na gissing, eenige mijlen van de onse was afgelegen: De onse, seide sy, sullen niet nalaten ons op te soeken, en ik troost my nu enkelijk, dewijl de Goden dit ongeluk hebben over my laten komen, dat ik nochtans by soodanig deugtsaem mensch, als gy zijt, alleen ben. Ik moet bekennen, seide sy vorder, indien het iemand anders was, ja ook de grootste Prins in de weereld, van wien ik de geringste teekenen van toegenegentheit of liefde gesien had, dat ik tegenwoordig my selfs het leven sou nemen.

Of nu wel de gelegentheit sich doenmaels genoegsaem opdeed om mijne Liefde t'ontdekken, soo gedacht ik toch hier aen wat sy dus geseit had, waer toe de vreese van haer te vertoornen my de tong genoegsaem inhield, en ik my met de persoon voor soo wijd vernoegde. Ondertusschen verliep een deel van den dach, en de nacht begon aen te komen, als ook onsen angst en ongeluk te vergrooten, hoewel niemand van ons dat aen den anderen liet blijkken: Dus sette mijne Princes sich op mijn weder gevonden vermoeit en mat paerd, in hoop van onsen te rug weg, was het mogelijk, weder te vinden, doch wy verdwaelden gants seer daer van; maer wierden van onse sorg eenigsins ontlast, als wy onse Tygers weder hadden gevonden; doch dese vreugde verkeerde haest in druk; want mijn paerd, dat ik overreden had gaf daer den geest. Wy troosteden ons wel in 't begin van den nacht, van meening, dewijl den loop der Sterren my eenigermaten bekent was, dat wy op den rechten weg door hare hulp mogten raken, dan niet twijffelende by de onse te sullen komen: maer de dikke duisternis verdonkkerde door de dikke struiken en hagen soodanig onsen

voort-

voortgank, dat wy ons eindelijk tot ruſt moeſten begeven; inſonderheit mijne Princes, die van 't jagen gants vermoeid was, welke ik met mijnen opper-rok dekte, en ten beſten ik konde bewaeckte: Maer ſy had naeuwlijks d'eerſte ſoetigheit des ſlaeps konnen ſmaken, of ſy wierd door het vervaerlijk huilen en brullen der grouwſame wilde dieren haeſt gewekt, en de vrees verdubbelde ſich doenmaels by haer in de duiſternis; en in der waerheit wy hadden ook reden, want ras daer op wierden wy van eenige Leeuwen aengerand. Wy namen de vlucht op eenen boom, en lieten onſe Tygers met haer vechten, welke wy ook ten beſten dat wy konden met onſen boog, ſoo veel de duiſtere nacht ſulks toeliet, te hulp quamen, tot wy den gewenſchten dach aenbreken ſagen, waer in wy ten minſten voor 't overvallen der wilde dieren ſoo ſeer niet te vreſen hadden. Wy namen alſoo onſen weg naer het Ooſten, en richteden ons op het beſt na den loop van de Son, dewijl ons de Sterren des nachts, van wegen het overvallen der dieren, tot geene weg-wijſers dienen konden. Wy leiden wel tot aen de middach eenen goeden weg af; maer mijne Princes, die ſulken wandelen gants niet gewoon was, daer toe de flaeuwheit, dewijl ſy den vorigen dach niets had genoten, by haer de overhand nemende, ſo moeſt ſy tegen haren ſin wat ruſten.

De dach begon weder te verloopen, waer in wy insgelijks, als in den vorigen noch gegeten noch gedronkken hadden: wy moeſten tot onſer beſchutting weder eenen boom ſoekken, waer op wy na 't verloop van eenige uuren, van nieuws eenig gerucht van wilde dieren hoorden; 't welk even niet ſeer na by ons ſcheen te zijn, waer dan onſe Tygers door den honger ook van ons gedreven, niet verre van daer eenig wild verſcheurden, en haren

kost daer van genomen hadden, wiens reuk alle dieren, die by dat aes hen geern geselschap wilden houden, daer heen lokte, soo dat sy ons niet eens gewaer wierden. Aen dat selvige dier was 's morgens een weinig vlees overgebleven; 't welk ik, soo ik best kon, schoon maekte, en met mijne Princes nuttigde; en of sy schoon ongewoon was raeuw vleesch te eten, soo maekte toch den honger (gelijk het gemeen Spreek-woord seit) de raeuwe boonen soet. Doch het water was sy beter gewoon, 't welk wy ook in den selvigen dach tot ons genoegen vonden; ook was de rust haer seer aengenaem, die sy nu eenigen tijt weinig genoten had; en op dat haer dan niet quaets wedervaren mogt, soo hield ik de wacht over haer. Doch de nachten waren haer onverdraeglijk, die my even soo soet begonnen te worden, dat ik die niet beter had mogen wenschen: Want dewijl ik des daegs wanneer sy sliep vlijtig op haer paste, soo deed sy sulks ook des nachts, soo dat, door dien wy ons staeg op een boom moesten onthouden, sy sich op eenen dikken tak sette; en ik nevens haer sittende, daer ik op haer bevel ook eindelijk rusten moest, had dat grootste geluk, dat ik mijn hooft in haer schoot leide, en ook van haer, op dat ik niet vallen mogt; aen beide wierd vast gehouden. Ik moet bekennen, dat ik menigte uuren, doch met geenen slaep in de oogen, alsoo gerust, en dese mijne Princes soo groote moeite aengedaen heb.

Op sulken wijse leefden wy seven dagen en seven nachten: maer op den achtsten ontrent den avond, wierden wy eenige voetstappen van menschen gewaer; en niet lang daer na hoorden wy eene stem. Mijne Princes gevoelde hier over groote vreugde, en soo spoedigden wy dies te meer daer na toe. Wy

waren ook ſeer daer ontrent genadert, als wy by dichte ſtruiken een redelijk groote Hut gewaer wierden, die half onder d'aerde gebouwt ſtont: kort daer op kregen wy een menſch te ſien, van ſoo vervaerlijken geſtalte, groot van lichaem, en meeſtendeels naekt gaende; door ſijne wonderlijke ſwieren gaf hy ons te verſtaen, dat hy ſich over ons verwonderde: doch terſtond daer op vertoonde hy ons een groote knods, en quam verwoed op ons toeloopen: ik rukte mijn ſwaerd, maer hy achtte dat weinig. Doch als hy van verr onſe beide Tygers gewaer wierd, die ter zijden by de Princes gingen, viel hy ter aerden, en bad ons aen, ſich inbeeldende dat wy Goden waren, dewijl wy ſoo grouwſame dieren bedwongen hadden, en ſoo nevens ons voerden. Ik ſprak hem op ſijn Tarters aen: doch hy antwoordde my met rouwe Tartariſche woorden, welke ik naeuwlijks verſtaen kon. Wy volgden hem nochtans tot aen de Hut, en vonden daer in noch twee mannen en eenige wijven, die ſich voor onſe Tygeren verſtaken, doch ten laeſten te voorſchijn quamen, en ons, hoewel met groot verdriet, iets tot onſer laving toekomen lieten: maer ten laeſten maekten ſy ſich beter met ons gemeen, en ſy hadden behagen in onſe koſtelijke kleederen, die meeſt allefins konſtig geſtikt, en met edele geſteenten verciert waren, ſoo dat ſy ſelfs die wel dorſten begeeren. Ja de eene plompert, die de ſchoonheit van de Princes wel geviel, vermijdde ſich niet haer t'omhelſen en te kuſſen, waer over ik gants beſtierf, en mijnen toorn naeuwlijks matigen kon, 't welk van de Princes wel in acht wierd genomen, die lichtelijk veel meer, dan ik geloofde, daer uit beſloot, en met het rood worden hares aengeſichts bekragtigde, dat ik haer lief hebben moeſt. Ik bemerkte

met eenen, dat ſy aen mijne beſtiering een miſnoegen ſchepte; maer ik dacht het ſelvige met mijne onderdanigſte dienſten weder te verſetten. Wy vraegden noch den ſelfden avond, hoe verr wy van *Campion* waren; maer ſy wiſten ons daer van geen beſcheid te ſeggen, veel weiniger ons te berichten, onder wat heerſchappy of gebied deſe ellendige menſchen woonden. Wy verſochten haer, dat ſy ons 's anderdaegs aen ſulken plaets brengen mogten, waer grooter verſameling van lieden, of meer opgeſlagene tenten te vinden waren: Sy beloofden ons wel ſulks, maer dat wy in twee dach-reiſen naeuwlijks daer konden komen. Eindelijk kregen wy den tijt om te ruſten. Mijne Princes, die al uit mijne voorgenoemde ſwieren verdriet ſchepte, wilde deſen nacht my niet by haer lijden, maer begeerde dat twee van die wijven haer geſelſchap ſouden houden; en gelijk ik haer geenſins tegen ſpreken wilde, ſoo moeſt ik my dat laten welgevallen, my vernoegende met de Hut, waer in ſy ſliep te bewaken. Naeuwlijks waren twee uuren verloopen, of ik hoorde met grooter onſteltenis mijne Princes ellendig roepen. Ach! *Uſangue! Uſangue!* help en reddet my. Ik quam wel tot den ingank van die Hut, maer ſy was vaſt toegeſloten: ik begon te kloppen, en te roepen; maer het mogt niet helpen, tot dat eindelijk een van 't Tygers de gegrendelde deur verbrak, en my den ingank opende; 't welk dier ſcheen te meenen, dat ik om eenige hitte, en met geweld, dewijl ſy daer in verſloten waren, daer in lucht maken wilde. Mijne verbaeſtheit verdubbelde geweldig als ik ſag dat een van deſe Boeren mijne Princes verkrachten wilde, terwijl hy haer nu alle de kleederen van het lijf had gerukt. Ik ſtont vaſt en ſidderde, wiſt niet wat ik doen ſou, ſoſeer vreeſde ik den toorn van mijne Prin-

ces, die 'savonds te voren ſich had vertoorent, alleen om dat ik van verw was verandert, over dat deſe haer omhelſt had, vreeſende dat ſy veel meer verhit worden mogt, wanneer ik deſen Boef met mijn Swaerd mogt verwurgen, ſoo dat ik eerſt bevende uit haren mond wilde vernemen, wat ſy my ſou bevelen. Sy die hier over verwondert was, riep tot my in grooter angſt: Mijne oogen, ô *Uſangue*! hebben my dan giſter bedrogen, als ik uit uw geſicht meende vermerkt te hebben, dat gy eenige Liefdens genegentheit ontrent my had; want indien 't alſoo was, dan ſou uwe Liefde, deſen boeſdoender met uw Swaerd te ſtraffen, ſoo lang niet konnen uitſtellen.

Geene donderſlagen hadden noit iemand op den Aerdbodem ſulken ſchrik aengejaegt, als my deſe onverhoopte woorden vreugde verwekten, 't welk ik daer door te kennen gaf, als ik riep: Ha! alderſchoonſte in Hemel en op aerden, al te groote genaden voor my ellendigen worm: deſe woorden waren naeuwlijks uitgeſproken, dat ook niet die eene voor mijne voeten met eenen ſlag doot daer neer viel, en ik het eene wijf, dat haer vaſt hield, den kop midden in tween kloofde. Door ſoodanigen geroep, als de ſtervende van ſich lieten hooren, quamen de overige in dat Huis, ſoo wel Man. en als Vrouwen, met knodſen en ſtokken daer toe geloopen: maer mijne Princes had met hare reden my ſoodanig geſterkt, dat ik als een grimmig dier haer alle overwon en ter neer lei; maer een eenig wijf bleef 'er over. Als ik nu ſag, dat'er geen meer die ons konden ſchaden voor handen waren, naderde ik tot mijne Princes, viel voor haer neder op de knie, doch wiſt ſelfs niet wat voor woorden ik haer uitdrukken ſou, om haer mijne gevoeligheit te openen; maer ſy quam

my voor, ſeggende: Ik ſie wel, ô *Uſangue*, dat gy het tot uw voordeel trekt, dat ik u te verſtaen gaf, dat ik had konnen merkken dat gy my lief hebt: Ik beken, dat de nood, daer ik in was, my oirſaek gaf om u ſulks te ſeggen, 't welk ik nu door verbanning van uw Perſoon, uit mijn geſicht noit ſou laten merkken; maer het is in ſoodanigen ſtant geſchied, daer ik uwe hulp van nooden had: ook ſelfs overwegende, dat geduurende den tijt onſer ellende in de woeſtijn, d'ootmoedige eerbaerheit, ſoo ſeer door uwe deugt heeft gedreven, om dat nimmermeer te gedenkken, en veel minder te laten blijkken, ſoo heb ik u dien miſſlag vergeven, doch in dier voegen, dat gy in het toekomende u nimmer onderwind, ſulks met het geſicht, woorden, noch werkken weder te laten merkken: Hier op beval ſy my voorts te vernemen, of daer noch iemand meer ontrent mogte zijn, die ons ſchaden ſou konnen doen, op dat de redenen over ſulke ſaken onder ons geſteuit mogten weſen. De nacht liep alſoo voorby: als het dach was, beradeden wy ons wat ons te doen ſtont, dewijl het overgebleven wijf geene wegen noch plaetſen kende om ons te geleidden. Eindelijk beſloten wy ons na de wille der Goden te ſchikken, en 't gene ſy voorſien hadden noch eenige dagen in deſe Hut te verwachten, waer in wy ons dan vaſt ontrent een Maend onderhielden: Onſe ſpijſe was het gene ik met onſe Tygeren joeg, 't welk wy nu ſoden, dan braedden, en onſen dorſt met water leſchten.

Tien dagen waren nu al van de voornoemde Maend verloopen, waer in ik my wel recht vernoegt te zijn meinde: maer als ik recht overwoog, waer in dat mijn geluk beſtont, vond ik my veel ongelukkiger als oit. Ha! ſprak ik eens by mijn ſelven (als

(als ik een deel van de voorverhaelde brieven doorlas om my wat te verluſtigen) voorheen, als ik noch in hoop leefde, ſtonden mijne ſaken veel beter, als nu mijne Princes weet, dat ik haer lief heb, en my verboden heeft, ſulks nimmermeer in het toekomende noch met het geſicht, woorden, noch werkken weder te laten vermerkken. Ach! wat heb ik dan te hopen? Veel beter was het, dat ſy niet wiſt dat ik haer lief had, ſoo behoefde ik noch mijn geſicht niet te matigen. Met ſulke en diergelijkke woorden, die van mijne tranen verſelt wierden, begonnen mijne gedachten wederom van nieuws over my ſoo te heerſchen, dat my eten en drinkken verging, en ook ſoodanig, hoe ſeer ik my toch daer tegen ſtelde, mijne krachten benamen, dat een ſware krankheit daer uit te verwachten was, die de Doot kon geneſen. Mijne Princes kon ſich ſchier alleen licht inbeelden, wat die oirſaken daer van mogten weſen, en vatte al lichtelijk meer toegenegentheden over my op, dan ik my inbeeldde, ja gaf my vriendelijke woorden genoeg; doch geene van die hielpen tot mijner geneſing, maer ik beklaegde geſtaeg mijn ongeluk, niet verr van de Hut in eenige dichte ſtruiken.

Op eenen dach nu, als de ſwaermoedige gedachten my overmeeſterden, terwijl ik op mijn ſelven vergramt begon te worden, ſeide ik: Vervloeckte *Uſangue*, waerom beſchuldigt gy uwe onſchuldige Princes, als of ſy oirſaek van uwe ſwaermoedigheit was? wijd gemiſt: Neen, gy zijt de ſtichter van uw eigen ongeluk, doordien gy op het eerſte aenſchouwen van hare onvergelijkkelijke Schoonheit, uwe oogen te hoog hebt durven verheffen, dat gy haer ſoud lieven. O! wilden de Goden, dat ik doenmaels aen de pael was opgeoffert geworden,

den, wanneer ſy my in 't leven behield: maer wie weet het? lichtelijk zijn ſy dierhalven over my vertorent, dat ik eindelijk, als een verworpen van de Goden, door den ellendigſten doot, als de Liefdes-pijn, ſterven ſou. Maer wat ſegt gy, ô onwetende tong? Meent gy dat het een ellendige doot is, in liefde voor mijne Princes te ſterven: geenſins, want my wel noit een ſoeter doot kon aengedaen worden; 't welk indien de Goden niet hadden geweten, ſoo ſouden ſy my die nu voor lang, als ik laeſt door ongelooflijke Liefden tot mijne Princes krank lag, al hebben laten ontmoeten, daer ik dien ſoo dikwils en veel heb geſocht: doch het had beter geweeſt, dat ik doenmaels geſtorven had, ſoo ſoude ik mijne Princes niet beleedigt hebben, daer ſy te dier tijt niet wiſt dat ik haer lief had, waer van ſy toch tegenwoordig verſekert is. Ik kon my noch wel eens trooſten, vermits ſy geen kennis van mijne grootſte beleediging had. O ſchoonſte Princes! voer ik voort, hoe zijt gy vervoert geworden, daer ik u ſoo liſtig bewogen heb, op mijne verliefde Brieven te antwoorden. Ach, deugtſaemſte Perſoon! waer mede ſal ik dit bedrog ontſchuldigen: maer ſeide ik, na dat de ſuchten de ſpraek wat belemmert hadden, en ik hare Brieven met tranen nat maekte, als ik die ſeer kuſte: deſe Brieven zijn van eerſten aen mijne grootſte verluſtigingen geweeſt, ja mijne eenigſte Genees-meeſters, die my weder tot geſontheit konden helpen. O heilſame Genees-middelen! ô ſchoone hand! die haer geſtelt, en deſe letteren geſchreven heeft. Wilden de Goden, dat die my vergunt waren, ſoo wel als dit Papier, waer op ſy gelegen hebben, te kuſſen, mijne geneſing ſou dan haeſt volgen: ſonder twijffel ſoude ik meer geſeit hebben, maer de wee-

weemoedigheit, fuchten en tranen, veroirfaekten, dat ik mijn hooft als half doot op eenen dikken ftronk fijnkken liet. De Princes, die over mijn ongewoon uitblijven verwondert was, naderde heimelijk tot my, en vernam alles gants duidelijk wat ik gefproken had. Ik weet niet, of fy door mijn klaeglijk kermen tot medelijden bewogen wierd, of dat fy uit vreefe, dat ik daer fterven, en fy dan in die wildernis alleen blijven mogt, terftond tot my naderde, my omhelfende met een geroep, fprekende met natte oogen: Ach *Ufangue*! wilt gy foo fterven, en my ongelukkige in defe wildernifſen alleenig laten? Is het dan om my te doen, dat gy u den doot wenfcht? Meent gy, mijnen waerdften Vriend *Ufangue*, dat ik foo gants ongevoelig ben van alle de dienften die gy my hebt bewefen? Ik heb u wel uit Maegdelijke eerbaerheit verboden, uwe liefde t'mywaerts niet te laten merkken; maer ik heb u niet bevolen dat gy my niet lieven foud: doch dewijl ik fie, dat gy ongeacht alle gemeene gunften, die gy van my hebt ontfangen, binnen de palen van eerbiedigheit en ootmoedigheit zijt gebleven, en u daer over geenfins verheven hebt, veel minder uwe liefde my foodanig geopent, dat ik dierhalven met recht kon vertorent worden, foo wil ik in het toekomende u vergunnen, dat gy my met redenen van uwe Liefde moogt onderhouden: doch dewijl my uwe groote deugt foo veel bekent is, foo fult gy u hier in foodanig weten te beftieren, dat ik als dan geftaeg oirfaek mag hebben, om u gelijk als nu tegenwoordig te betuigen, dat ik u ftantvaftig (indien ik het nu fonder fchaemten kan feggen) weder lieve, en tot verfekering hier van vergun ik u ditmael het eene, wat gy even foo hevig met tranen gewenfcht hebt, namelijk de Hand

die

diede Brieven had geschreven te kussen. Hoe ik doenmaels te moede was kan ik nu niet vertellen, maer ik misbruikte mijne vernoeging soo lang, dat sy van nieuws aenving: Gedenkt aen uwe my bekende deugt, dappere *Usangue*, en bedenkt, dat gy naderhand veel grooter gunsten van my sult genieten, indien gy geene van die misbruikt. Ik als half door schaemte verrukt, op d'aerde voor hare voeten liggende, sprak met de oogen vol tranen: Alderschoonste Princes, en mijne eenigste Godin, die ik tot aen mijn einde wil aenbidden en onderdanig zijn, dewijl my het Geluk tegenwoordig soo toegedaen is, dat gy my voor uwen onwaerdigen lijfeigenen aen te nemen, en noch ten overvloed met uwe wederliefde te begenadigen gedenkt; soo moogt gy, mijne Godin, in het toekomende wel versekert wesen, dat gy het aldergeringste, 't zy door woorden of werkken, van my niet vernomen noch hooren sult. Ik heb dan voor heen eerstelijk uit uwe oogen gelesen, of mond verstaen, dat gy my verlof hebt gegeven, wanneer het my wierd vergunt, dat ik u mijne al te groote Liefde mag openen; soo sal nu dat met sulke ootmoedige en eerbiedige woorden geschieden, dat mijne Princes daer aen geen mishagen sal konnen hebben. Gelijk ik hier aen geen twijffel slae, antwoordde my de Princes, mijn Liefsten *Usangue*! soo vergun ik u naer uw believen en deugts-ingeving staeg met my om te gaen. Hier op nam sy my by der hand, geleidende na ons armelijk Hutje, waer in wy wel noch eenen tijt lang mosten blijven, eer wy ons weder op den weg begaven. Wy namen het wijf met ons, en een koe, waer op wy een lederen flesch met water, en eenig gekookt vleesch leiden; vermits mijne Princes het niet veel raeuw

eten dorſt. Ik vond in de ſelvige Hut een oud vyerſlag, 't welk ik by my ſtak om ons daer van te dienen, en waerlijk het hielp ons veel, want wy alle avonden vyer maekten, 't welk de wilde dieren ſeer ſchuiwen, die daer door tot ons niet dorſten naderen.

Wy richteden geſtaeg onſen weg naer het Zuiden, niet twijffelende, of wy ſouden eindelijk ſoo ver komen, dat wy ergens lieden ſouden vinden, of ten laetſten aen den *Chineſiſchen* Muur komen. Seventien dagen duurde onſe beſwaerlijke reiſe, daer mijne Princes ſich dikwils en veel van onſe mede-genomene koe moeſt dienen, om daer op te rijden, dewijl ſy het anders onmogelijk met ons had uithouden konnen. Als wy nu eindelijk ſagen, dat 'er geen hoop meer voor handen was, ſoo viel my noch een middel in, hoe dat wy weder by menſchen mogten komen, 't welk was, dat ik met mijn vyer een groot boſch aenſtak, dat ook in twee dagen ſoodanig toenam, dat men het ſelfde ſeer wijd konde ſien. De wacht van den grooten Muur was eerſt dat gewaer geworden, en vreeſende, dat de brand noch wijder voort-loopen mogt, en haer alſoo het hout, 't welk ſy ſtadig van doen hadden, benomen ſou worden; ſonden ſy dierhalven eenige duiſend menſchen uit, om den brand was het mogelijk te ſteuiten en te bluſſchen.

Aen den ſeventienden dach nu naer het afreiſen van onſe Hut, ſagen wy van verre een groote menigte lieden: en als ſy wat meer tot ons naderden, vermerkte ik dat het *Chineſers* waren, waer over de Princes van herten ontſtelt wierd, en ik viel haer te voet, ſeggende: Hoe, mijne alderliefſte Princes, meent gy dat u in *China*, waer de mijne iets hebben te ſeggen, eenig leed wedervaren ſou, dat

wil-

willen de Goden nimmermeer: maer op dat gy niet bekent worden moogt, ſoo wil mijne liefſte Ziel nu alleen ſeggen, dat gy mijne Suſter en een Dochter van de Vorſt *Us* zijt. Hertelijk geern, mijn waerden *Uſangue*, antwoordde my de Princes, en ſy voer noch met ſeer ſoete woorden voort; of ik wel noch geen Dochter van de Vorſt *Us* ben, ſoo hoop ik even die noch te worden: Mijne grootſte geluk ſaligheit beſtont doenmaels in die ſelvige woorden, welke ik met ſulke lieflijke redenen beantwoordde, dat ik bemerkte, dat mijne Princes daer over vernoegen ſchepte. Soo haeſt als de *Chineſers* ons in 't geſicht kregen, hoopten ſy door den beuit onſer ſchoone Tartariſche Kleederen, als van hare vyanden ſich te verrijkken: maer ſy wierden niet weinig ontſet, als ik haer in *'t Chineeſch* toeſprak, en daer by berichtte, dat de Vorſt *Us* onſe Vader was, en dat wy lang in *Tartariſche* Slaverny geweeſt hadden, maer nu door de hulp der Goden waren gereddet geworden. Daer was ſchier niemand onder haer, die voor heen geen kennis van my had; want de *Chineſiſche* Keiſer had over al mijne verloſſing doen bevorderen, en ſonderling dat aen den Muur bekent laten maken, om in *Tangut* of de Stad *Campion* na my te vernemen, dewijl men geneigt was, om voor duiſend Maegden, (dat by de *Tarters* het hoogſte los-geld is) my vry te doen koopen. Wy wierden alſoo met groot juuchen en blyſchap ontfangen, te paerde geſet, en eerſt na den Muur, en ſoo voorts na *Taitung* gebragt.

Mijn Vader hield ſich even aldaer op, om dies te nader by *Campion* te zijn. Met wat voor-vreugden ik wierd ontfangen, is ſwaerlijk te verṫellen. Mijne Princes had my bevolen, haer niet bekent te maken, dierhalven ſeide ik, dat ſy een voorname

Edele

Edele jonkvrouw was, die uit mededoogen my had gereddet, en daer uit gebragt, maer nu wederom daer heen te trekken in den ſin had. Maer als ik mijnen Vader vertellen moeſt, hoe en op wat wijſe my deſe jonkvrouw gereddet had, en ik niet voorby kon mijnen Vader te berichten, dat ſy my van de pael had verloſt, waer aen ik opgeoffert geworden ſou hebben, ſoo begeerde hy mijne Princes voor ſich te ſien, en de ſelvige als een lief Vader te dankken. Soo haeſt als ſy naer hem toe quam, ging hy haer tegen, en ontfing haer gants hoffelijk, ſeggende: Schoonſte Jonkvrouw, ik ben alleen aen u voor mijnes liefſten eenigen Soons leven verplicht, doch vind ik my van herten bedroeft, dat ik geen middel verſinnen kan om u dat te vergelden; want het beloofde los-geld van duiſend Maegden, en tien-duiſend ponden Silvers is veel te gering. Maer als hy verder voort wilde varen met ſpreken, en mijne Princes ſterk aenſag, keerde hy ſich tot my, ſeggende: De *Chineſiſche* Zeden, en ook ſonderling mijne Leere, ſullen u, mijn Soon, niet geleert hebben uwen Vader iets in de hand te ſteken, of voor te liegen; want indien my het weſen van dit aengeſicht niet bedriegt, gelijk tot nu toe niet is geſchied, ſoo is deſe Jonkvrouw niet, als gy ſegt, uit edel, maer wel uit Koninklijk bloed geſproten. Daer op ſette hy ſich op een knie neder ter aerden, ſeggende: Onbekende Princes, mijn goed is te gering, de weldaed te vergelden, die gy aen mijnen Soon hebt beweſen, dewijl gy dat niet van doen hebt, en veel minder ben ik bequaem een ſoodanige Princes met mijne tong te bedankken. Of hy wel geſint was verder te ſpreken, ſoo wilde die Princes niet toelaten, dat hy, als

een soo oud Man, langer op de knie sat, maer na dat sy hem met vriendelijke woorden had opgeheven, sprak sy: Vorst *Us*, nu voort verwondere ik my niet meer soo seer, over de groote Gaven en Deugden van uwen Soon *Usangue*, dewijl hy van een soo hoogverstandigen Vader gesproten is, die met eenen uit mijn gesicht kan lesen of sien wie ik ben, daerom wil ik u niet meer verbergen, dat ik eene ben van de Princessen uit *Tanaor*; ja ook noch ten overvloed bekent maken, dat ik my, doch met mijner Ouderen en uwen wille, aen desen uwen Soon, indien sulks nu de Goden behaegt, gesint ben over te geven. Mijn ouden Vader wilde sich wederom voor hare voeten werpen, maer ik benam hem die moeite, en knielde voor mijne Princes neder; doch kon van weemoedigheit en vreugde niet spreken. Mijn Vader nu nam het woord voor my op, en seide: Doorluchtigste Princes, mijn Soon is u niet waerdig, maer om alleen u als een lijf-eigenen op te passen, geef ik hem gants met alles wat hy heeft aen u over; doch dewijl ik weet, dat Gy en uw Koninklijk Huis eenen tijt lang vele ongelukken onderworpen sult zijn, soo wil ik en mijn Soon, met het weinige dat wy hebben, u staeg ten dienste staen; ook mijne oude grijse hairen, nevens het leven, niet sparen, en die, gelijk als gy mijnen Soon van d'offerhande gereddet hebt, voor u gewillig op-offeren.

Dese redenen trokken eenige tranen uit de oogen van mijne Princes, soo dat sy mijnen Ouden omhelsde, en met seer vriendelijke woorden lief-koosde, terwijl sy sich gelukkig achtte, dat sy noch eenmael eenen sulken Vader hoopte te verkrijgen. Doch op dat ik het kort maek, soo wierd dien dach

met ruſten geeindigt, Aen den anderen begon mijn Vader te verſinnen, hoe hy die Princes op het heerlijkſte na *Campion* ſenden mogt; en of hy wel eerſ Keiſerlijken Geleid-brief had, ſoo was het hem alleenig daerom te doen, dat ſy met waerdigheit en pracht daer aenkomen mogt; alſoo gebood Hy my de Princes eenige dagen met goede woorden op te houden, 't welk ſy ook geern ſich liet wel gevallen.

Ondertuſſchen verſuimde mijnen Ouden niet, d'alderongemeenſte dingen die in *China* te krijgen en ras te bekomen waren, t'ſaem te brengen; daer hy eerſt het beloofde los-geld, van duiſend Maegden, en tien-duiſend pond Silver, den Konink *Ghidaſphar* toeſond: aen de Koningin gants ſchoone dingen van grooter waerdigheit, aen de Princes *Saphothiſphe* niet veel minder, en eindelijk aen de Prins *Pacoro* (aen wien ik om ſonderlinge oirſaken noch niet gedacht heb, dewijl ik hem niet geſien had, daer hy kort voor mijn tijt, om my onbekende oirſaken, heimelijk van 't Hof wech gegaen was) treffelijke *Chineſiſche* wapenen, en andere tot Ridderlijke oeffeningen noodige ſaken, waer onder een harnaſch van grooter waerden en koſtelijken arbeid was. Aen mijne Princes gaf hy een Diamanten buſken, waer in aen d'eene zijde ſijn, en aen d'ander zijde mijn Afbeeldſel geſchildert was, dat op dertig-duiſend ponden Silver geſchat wierd: en ik moeſt haer eenen diamant-ring van niet veel minder prijs, tot verſekering van mijne trouw ſchenkken, 't welk alles, of ſchoon ſy dat weigeren wilde, ſy niet gevoeglijk kon afſlaen.

De Dach van haer vertrek was gekomen; ſchoone koſtelijke wagenen, en noch vele ſchoone Ry-paerden waren daer toe bereid. Mijn Vader

 en

en ik deden onſe Princes uitgelei, tot een dach-reis aen gene zijde van de Muur met eenige Duiſend Mannen: doch geen menſch vernam dat ſy de Princes was. Als nu de uur des Afſcheidens genaekte, ſette ſich mijn Vader te paerde, en liet my by mijne Princes alleen. Wy konden in den aenvank beide, van wegen de zuchten en de ſtortende tranen, niet ſpreken, maer eindelijk ving ſy aen: Ik beken, mijn liefſten *Uſangue*, indien uwe eer u niet van my af trok, daer gy eindelijk met uw Vader weder na 't Hof moet keeren, ik ſou beſwaerlijk u van my laten afwijkken; doch dewijl ik wel weet, dat gy my getrouw lieft, en die tegen-verſekering, dat ik u ſtantvaſtig lief heb, my ſchier niet wilt doen twijffelen, of wy ſullen met de hulp der Goden, haeſt weder gelukkig by malkander komen. Ik heb u tegenwoordig tot verſekering van mijne Trouw niet anders te geven, als deſen armband, van mijne eigene hairen gemaekt, en deſen Soen (terwijl ſy ſich tot mijnen mond naderde) ook aen te bieden. *Uſangue* verſtomde hier op, trok haeſt een goud busken uit ſijn ſak, kuſte dat dikmaels, en maekte dat niet weinig met tranen nat, ſoo dat ook *Eyquan* daer over bewogen wierd en hem haeſt geſelſchap gehouden ſou hebben, maer hy hervatte ſich ras, ſeggende: Vergeeft het my ſwakken, doch getrouwen Minnaer, dat ik, by 't gedenkken aen de gunſt van mijne Princes my doenmaels beweſen, mijn ſelven vergeet: maer in de vordere vertelling wil ik deſen misſlag verbeteren; daer op hief hy verder aldus aen. Wat ik doenmaels mijne Princes antwoordde, durf ik mede niet weder herhalen, om niet noch eens in de ſelfde ſwakheit te vervallen; laet u vernoegen, dat wy een klagelijk afſcheid namen, ſoo dat ik qualijk in drie da-

gen

gen weder tot mijn ſelven kon komen, en my oude Vader had genoeg te doen met my te trooſten, en wilde my voorts in de Hooft-ſtad *Peking*, na 't Hof, om my te verluſtigen met ſich nemen. Ik ontſchuldige my daer in ten beſten, voorwendende, dat het my ſlechte eere ſou zijn, als een die geenſins noch iets verdient had, my voor den Keiſer te laten ſien: maer dewijl ik gehoort had, dat men tegen den Konink van *Niuche* te velde trok, soo verſocht ik mijnen Vader, dat hy my wilde verlof geven om daer na toe te trekken, 't welk hy ſich ook liet gevallen, en hy gaf my vele koſtelijke Paerden en Dienaers, waer mede ik ook kort daer na by het Krijgs-heir aenquam. Kort daer aen geraekten wy met den Vyand te treffen, daer d'een noch d'ander de Zege behield, en wy op onſe zijden ons vernoegden, dat de Vyand ſoo veel verſwakt was, dat hy voor ditmael niet verder dan tot de grenſen van de Stad *Leaotung* naderen dorſt; in de ſelvige veldſlag had men in mijn Perſoon, en gants weinige beweſene Ridderlijke daden, ſoo grooten behagen geſchept, dat men my den volgenden dach tot een Overſte maekte, en dat niet met weinigen lof mijne verrichtingen in het treffen naer het Hof geſchreven wierden: alſoo kreeg mijn Vader, in den naem des Keiſers, bevel, om my van ſtonden aen daer na toe t'ontbieden. Ik moet bekennen, dat men my ſelfs veel meer roem toebragt, dan ik immer verdient had, alſoo dat ik van yder een hoog en waerdig gehouden wierd, 't welk mijnen Vader ſeer verheugde, en mijne Moeder van herten lief was. Ik vond in mijnes Vaders Huis een *Tartariſch* Dienaer *Wattamar* genoemt, wiens ſchoonheit van aengeſicht en voortreffelijke ſwieren niet

niet gemeens met ſich bragten. Ik begon den ſelvigen op het eerſte aenſien al hoog te ſchatten, maer naderhand noch meer lief te hebben, na dat hy ſich niet alleen ſeer wel en loffelijk tegen my wiſt te houden, maer ook dat hy my trouwlijk openbaerde, dat hy een voornaem Ridders Soon uit *Tangut* was. Ik vraegde hem ras daer op, of hy voor deſen daer ſelfs aen 't Hof niet eenige kennis had gehad? Waer van hy my na vernoegen beſcheid geven kon, ja de beeltenis van mijne Princes my gants wiſt af te ſchilderen, waer over ik wel hertelijk verblijd wierd, hem dikwils daer van liet ſpreken, om my met ſulke en diergelijke redenen t' onderhouden. Menigmael had ik wel in den ſin, hem mijne heimelijke liefde tot de Princes *Pharesses* bekent te maken, maer ik kreeg geſtaeg om ſekere oirſaken weder andere gedachten, inſonderheit als ik van hem vernam, dat de Prins *Pacoro*, haer Broeder, hem wel genegen was, dien hy ook een tijt lang gedient had: doch ik gaf my tegen hem bloot, dat ik van herten wenſchte, de kennis van Prins *Pacoro* te genieten: of wy ſchoon, ſeide ik, van wegen onſe Over-heeren Vyanden zijn moeten, ſoo is my toch in *Tangut* ſoo veel van ſijne deugden geſeit, dat ik, ongeacht mijnes Keiſers Vyandſchap, hem van herten ben toegenegen, aengeſien ik dan verſwooren heb, nimmermeer tegen het Koninkrijk *Tangut* te dienen, noch mijn Swaerd tegen dit Koninklijk Huis oit te trekken. Hy wiſt van vreugden niet, hoe hy my daer voor ſou bedankken, ſwoer my daer-en-tegen ſijne trouw, 't welk ik hem met vriendelijk omhelſen vergold, en hem weder van mijne trouw tot in het graf verſekerde: en waerachtig, ſijne vriendſchap was my ſeer nut; want korts daer na, als wy andermael den Konink van

Nin-

Niuche een veld-ſlag leverden, ſoo reddede hy my niet alleen op een ſeer grootmoedige wijſe mijn leven, 't welk ik daer ſonder twijffel verloren ſou hebben; maer na dat de Vyand meeſt onſe Slagordens verbroken had, wiſt hy met ſulken voorſichtigheit onſe benden weder te herſtellen, en ſoo ongelooflijk dapper te vechten, dat de grootſte Bevelhebberen en Overſten hem met grooter verwondering aenſchouwen moeſten. Soo haeſt als die Veld-ſlag geeindigt was, waer voor wy deſen *Wattamar* enkel te dankken hadden, dat het noch ſoo verre ſonder groot verlies was afgeloopen, wilde men hem het hoogſte geſag toevertrouwen. Doch hy ontſchuldigde ſich ten beſten, en verſocht haer, hem noch by ſijnen vryen Ridderlijken ſtant te laten: maer eindelijk bragt hy het daer toe, dat ik deſe ſijne aengebodene plaets bekleeden moeſt. Ik ſag doenmaels hem niet meer aen, als mijnes Vaders Dienaer, maer ſchatte hem veel hooger dan my ſelfs, alſoo maekten wy van nieuws Vriend en Broederlijke gemeenſchap: welke trouwe Vriendſchap wy op ons afſcheid, als hy ſich uit bevel met eenige Hooft-mannen na 't Hof moeſt begeven, beſtendig beſworen, en ons verbonden de ſelvige tot in 't graf te behouden. Ik bleef doenmaels noch een redelijke tijt by het Krijgs-heir, daer verſcheide Slagen en ſchermutſelingen voorvielen, byſonder in *Corea*, waer ik my eeniger maten bequaem genoeg droeg, dat ik ſoo wel van mijnen Veld-heer, als andere groote Heeren in 't Rijk wierd bemint, ſoo dat ik volkomen de *Chineſiſche* welluſt genoot, en my wel had gelukkig mogen noemen, indien mijne waerdſte Princes *Pharesſes* alleen by my tegenwoordig geweeſt had, waer van ik eens tyding kreeg, dat haer Vader de konink *Ghidaſphar* geſtorven

was. Daer-en-tegen, dewijl haer Broeder de Prins *Pacoro* nergens te vinden was, om ſich in ſijnes Vaders plaets te laten kroonen, ſoo verſocht ſy my dus: indien ik ergens tyding van hem had, dit aen hem t'openbaren, aengeſien ſy verſtaen had, dat hy in *China* ſou weſen. Tot dien einde had ſy eenen Ridder, *Alva* genoemt, tot my geſonden. Het viel my met eenen op 't hert, dat wel licht de dappere *Wattamar*, die *Pacoro* zijn mogt, inſonderheit dewijl die Ridder *Alva* hem my ſoodanig beſchreef, recht gelijk hy van geſtalte was: alſoo twijffelde ik niet meer, of hy was de ſelvige: doch dewijl my bewuſt was, dat *Wattamar* ſich te Hove in *Peking*, en wel in den dienſt der Princes van *China* onthielt, alſoo ſond ik deſen Ridder *Alva* daer heen, die hem ook aldaer heeft gevonden, en voor den rechten Prins *Pacoro* erkent, gelijk ik namaels vernomen heb. Ik moeſt my op het bevel mijnes Vaders, na ons Vorſtendom *Mahu* begeven, om het ſelvige een weinig in ſtant te brengen, waer my d'eene en d'andere Avontuuren bejegenden, die van geener waerde zijn om te vertellen. Ik was naeuwlijks by het Krijgs-heir weder aengekomen, waer na mijnen ſin en verlangen ſtont, of eenige dagen daer na quam de voornoemde Ridder *Alva* weder tot my, en bragt my het navolgende Schryven van mijne Princes *Phareſſes.*

Phareſſes, *Princes uit* Tangut, *aen* Uſangue, *Vorſt van* Mahu.

U *Wes Vaders voorſeggingen helaes! zijn genoeg waerachtig geworden, want wy heerſchen niet meer in* Tangut, *maer zijn bewaert als Gevangene, die den Doot al voor oogen ſien. Hebt gy nu,* O Uſangue, *meer*

liefde

liefde tot Pharesses, *als tot de Princes van* Tangut, *soo sult gy niet versuimen de selvige noch eenmael het leven te behouden, 't welk sy u, nevens hare Liefde, geschonkken heeft.*

PHARESSES.

Ik wist my niet te beraden, wat my mogt te doen staen; maer mijne Liefde leerde my dat haest, dat ik geensins vertragen sou. Ik gaf dese soo treurige tyding te kennen aen mijnen Vriend, eenen Overste en Vorst *Juvenit*, dien ik al lang te voren, alle de bewegingen mijnes herten van wegen dese Liefde had ontdekt, die my dan hertelijk geern geselschap wilde houden, soo dat wy van onsen Veld-heer oorlof namen om voor eenigen tijt na *Taitung* te reisen, waer ik selfs eenige Goederen en Heerlijkheden had. Wy verkoren ons duisend der best-beredene van onse onder-hebbende benden, en spoeden ook soodanig, dat wy in ongelooflijk korten tijt niet wijd van *Campion* aenquamen.

Of nu onderwegen wel vele van de onse door het hard rijden te rug gebleven waren, soo versterkten sich onse benden wel op de helft, door den Vorst *Ormando*, dien men daer na voor *Zungthe*, Prins van *Niuche* erkent heeft. De selvige Vorst *Ormando*, gelijk hy sich doenmaels noemde, wist alle gelegentheden soo wel als ik; waer door wy onse benden, niet wijd van de Stad stelden in een bosch, daer wy niet konden verraden worden. Die selfde dach en de daer op volgende nacht verliepen, in welke ik my, nevens dien *Ormando*, na die Stad begaven, waer in wy met de grootste verslagentheit vernamen, dat soo wel de Prins *Pacoro*, als beide Susteren ter doot veroirdeelt waren, en op den volgenden dach

dat vonnis voltrokken ſou worden. Wy kregen noch dien ſelvigen nacht eenige benden tot ons in, en ſpeelden ook die Saken ſoo kloekmoedig, dat wy beide de Princeſſen ſonder eenigen oploop, met het aenbreken van den dach daer uit bragten. Mijne Vreugde, en het vernoegen van mijne Princes, kan ik ▪ niet wel ontdekken, veel minder ſal het my mogelijk vallen, hare vriendelijke dankbaerheit daer by te voegen, daer ik ook geheel en al mijnen plicht vergat, en vervolgens van de Princes *Saphothiſphe*, alſoo aengeſproken wierd. Is het ſoo, gelijk gy ſegt, dat gy mijne Suſter lief hebt, ſoo verwondert het my niet weinig, dat gy ſoo lang vertoeft onſen Broeder ſoo wel als ons het leven te behouden. Ik wierd rood van ſchaemte, en bad om vergeving, ſeggende, als ik weder te paerde ſprong; Prins *Pacoro* die mijn leven op ſoo grootmoedigen wijſe gereddet heeft, ſal het my nimmer konnen vergeven, indien ik het ſijne, dat in gevaer is, niet weder verloſſe, of ook het mijne nevens het ſijne verlieſe, waer op ik eenen ſterkken hoop tot my nam, en beval *Juvenit* de Princes, en reed met *Ormando* in volle ſporen na *Campion*, dewijl in die ſelfde groote Stad noch wacht, noch poorten waren, waer door ons den ingank lichtelijk vergunt wierd. Wy begaven ons ſonder vertoeven na de plaets, daer de Prins ſelfs gevangen lag: Maer wy wierden niet met weiniger verwondering gewaer, dat de voornoemde Prins ſoo dapper om ſich ſloeg, en alles wat hem genaekte nederſabelde. Wy volgden ſijn voorbeeld, en verſchoonden niemand, tot dat wy by hem konden naderen. Ik riep terſtond overluid: t'ſa, dappere Prins *Pacoro*! wy willen veel liever met u ſterven, dan u ſien ſterven. Hy ſprong met grooter geſwindheit op een ledig paerd, dat

wy

wy tot dien einde mede-gebragt hadden; en wy quamen gants gelukkig weder by onse achter gelalatene Princessen en lieden, die met grooter angst ons verwachteden. *Glossiter*, des Verraders *Buccons* Soon, lag niet wijd met een Krijgs-heir, en hy vervolgde ons langen tijt met eenige lieden, soo dat wy genoeg te doen hadden, ons niet alleen met de vlucht te redden, maer ook steeds den achtersten hoop wel te beschutten. Gewisselijk, ik sag soo wel van *Pacoro* als *Ormando* groote kloekhertige daden; soo dat eindelijk op een ongelukkige wijse sijn paerd onder hem doot en ter neer viel, en hy gevangen genomen wierd. Wy hadden voor sijnen doot geensins te vreesen; want sijn Vader, gelijk als wy meenden, had een seer grooten aenhank in het Rijk.

Nu voorts had ons de Vyand verlaten, en den Prins *Pacoro* ruimte gegeven, om my als sijnen ouden soo waerden Vriend te omhelsen, en van wegen dese redding te bedankken. Wy leiden alsoo na 't voleindigen der Hoffelijkheden en Liefdens-betuiging in dien selfden dach noch een grooten weg af, en naer eenige dach-reisen kregen wy niet alleen den Muur, maer quamen ook niet wijd van *Taitung* op een van mijne goederen aen. Hier wierd besloten, dewijl soo wel voor de Prins als Princessen, het Keiserrijk *China*, van wegen de vyandschap des onversoenlijken Keisers *Zunchin*, geensins seker was, dat sy alsoo t'samen sich na den Grooten *Mogol* souden begeven; want daer waren sy, wegens sekere oirsaken, alle hulp versekert. Ik sou haer nu wel geern geselschap gehouden hebben, maer was aen het Krijgs-heir soo seer vast verbonden, dat ik sonder quetsing van mijne eere soo ras in der daed niet met haer kon trekken, maer ik nam voor my,

na verlof of afscheid verkregen te hebben, haest haer te volgen.

Sy namen alsoo hare reise, met eenen redelijken hoop getrouwe *Tarteren*, die ten deele ons na quamen, ten deele op den weg ons ontmoeteden, en haren Prins tot in d'ellende wilden volgen, over *Suchuen*, daer wy hen tot aen den geelen Vloed geleidden, en aldaer ons gants treurig afscheid namen. Ik was naeuwlijks weder by het Krijgsheir nevens mijnen Vriend *Juvenis* aengekomen, die sedert dien tijt gants swaermoedige gedachten aen sich nam, of ik, begeerde ook met eenen mijn Afscheid; maer ik kon in 't eerst sulks niet bekomen, doch na 't verloop van eenigen tijt verkreeg ik dat noch ten laesten. Aen *Juvenis* stont ik gewillig mijn Opper-bevel af, en vervoegde my soo haest als ik noch kon eerst na *Peking*, waer ik dan mijnen Vader het ongeluk mijner Princes berichtte; en voorts hem ontdekte wat ik gesint was, haer namelijk te volgen, en met een deel van mijne erffenis te helpen. Ik vond mijnen ouden Vader hier toe alsoo willig, dat hy my ongeeischt een seer groote somme gelds telde; en ook daer by een bevel gaf, dat alle de middelen die in het Vorstendom *Mahu* nu konden opgebragt worden, aen my ook souden gegeven zijn.

Ik begaf my alsoo seer vernoegt na *Mahu*, waer selfs ik my, doch tegen mijnen sin, eenen tijt lang ophouden moest, tot dat die opgestelde schatting was ingesamelt. Als nu hier aen weinig meer ontbrak, soo begon ik een overslag te maken, in den Dienst van mijne Princes eenige duisend Krijgs-knechten te werven, en haer land, met meer andere hulp, weder in te nemen: alsoo wilde

de ik my ook op de reiſe begeven, om haer tot den Grooten *Mogol* te volgen: maer wat onverhoopt geluk ontmoette my, als my de Princeſſen *Saphothiſphe* en *Phareſſes* lieten weten, dat ſy in mijn gebied waren aengekomen, en haeſt by my ſouden weſen. Ik ſtelde niet lang uit haer tegen te gaen, en bragt haer met grooter vreugden in mijn Stad en Paleis. Sy vertelden my terſtond, wat haer met u, mijn Vriend *Eyquan*, op de Zee was wedervaren, dat ſy u daer ſelfs hadden gelaten, van wegen de vreeſe, om het ongeluk te mogen ontgaen, dat de Godts-ſpraek tot *Oſumo* voorſeit had; waerom ſy u niet hadden geſien, maer heimelijk van daer waren wech getrokken, en tot niemand anders dan tot my, nadien ſy haren Broeder doot te zijn meenden, haren toevlucht hadden willen nemen. Ik beloofde haer andermael niet alleen mijne hulp, maer ook, indien het noodig deed, mijn leven geern voor haer op te offeren. Doch het was doenmaels voor haer niet te ſeker om ſich by my op te houden: want dewijl even te dier tijt de Keiſer de Landſchappen beſocht, ſoo mogten ſy lichtelijk aldaer bekent worden; dierhalven nergens beter, dan in 't Gevolg des Keiſers hare ſekerheit te ſoekken, voor raedſaem bevonden wierd; tot dien einde begaven wy ons na de Stad *Quanchen*, waer de Keiſer weder verwacht wierd.

Ik had naeuwlijks met mijne Princeſſen twee dagen daer geweeſt, of ik wilde mijnes Vaders ouden Vriend, die d' opperſte Bevelhebber of *Tutang* over die Stad was, *Arrax* genoemt, beſoekken: die ſelvige vertelde my met groote verwondering, hoe dat een, *Wattamar* genoemt, ſijnes Dochters eere en leven ſoo gants wonderlijk gereddet had.

Ik wierd hier over seer blijde, maer bysonderlijk als hy my tot onsen Prins *Pacoro*, doch sonder sijn kennis, quam brengen. Wy omhelsden malkander van grooter vreugden, en ik berichte hem daer nevens, dat sijne Susteren beide by my waren, die sich dan ras selfs, doch heimelijk by nacht ontrent hem lieten vinden. De Princes *Cleresma* was mede daer selfs ter liefde van *Pacoro* gebleven, soo dat eenige dagen voorby liepen, dat yder van haer sijne vreugde genoot: maer niemand wierd meerder over uwe groote daden, soo wel by den Slag voor *Ningyven*, als in *Corea*, verheugt, dan de Princes *Saphothisphe*, die u wel niet kende, maer u hoog roemde, dat gy volgens uwe beloften u tegen hare Vyanden liet gebruiken. Sy vertelde my dikwils en veel, wat haer op de Schepen, van uwe vele onmenschelijke Daden was geseit, en wel van sulke, die dat met oogen gesien hadden. Sy hielden u niet voor een aerdsch, maer veel eer voor een onsterflijk mensch, want het moest anders onmogelijk zijn, dat gy soo veelerlei lijfs-gevaer waert ontkomen. Na eenige tijt quam de Keiser weder tot *Quanchen*, dien wy t'samen, nevens *Pacoro*, tot na *Peking* volgden, en alsoo onbekent met sijnen grooten sleep voort quamen.

Mijnen Vader *Us* was het wel de grootste vreugde, dat ik hem sulke gasten bragt: Ja mijne Moeder, die *Wattamar* voor desen wel genegen geweest had, wien sy voor mijn, als hares Soons leven bedankken mogt, wist niet op wat wijse sy sijne Susteren, welke sy toch alleen voor Persoonen van Ridderlijke stant erkende, bejegenen sou. Wy leefden alsoo eenen tijt lank redelijk vernoegt, tot dat ik wat daer na van den Keiser als Gesand na *Corea* geschikt wierd. Ik moest dat lief Geselschap laten,

laten, en daer van aftrekken; 't welk ook veroirsaekte, dat ik u mijn Vriend *Eyquan*, doenmaels in *Peking* niet heb gesien, noch u opwachten konnen; en als ik weder quam, waert gy al na *Taitung* verreijst, om dat selvige Krijgs-heir als een Veld-heer tegen *Zoxo* te voeren. Ik had u doenmaels geern geselschap gehouden, maer het geluk was my soo gunstig niet, want het begon sich eenen tijt lang seer wederstrevig tegen my aen te stellen, soo dat ik genoeg te doen had, met den last daer van te dragen; want kort daer op is mijne Liefste Princes my ontvoert geworden. Het grootste ongeluk was dat ik niet kon weten, wie dat haer ontvoert had, noch aen wat plaets of einde der weereld sy te vinden mogt wesen; soo dat ik te dier tijt schier in wanhoop verviel. Ik was, gelijk geseit is, ontrent tien of twaelf dagen weder t'huis geweest, als mijne goede Vriend *Juvenit*, die sich sedert te Hove had opgehouden, waer hy in goet aensien was, en mijne Princes van wegen onse vriendschap opgepast had, my bewoog, dat wy ons niet wijd van de Stad op een van mijn Vaders Lust-hoven souden begeven, om ons eenen dach of meer eenigsins te verlustigen, tot dien einde wy de Princessen versochten haer geselschap te mogen houden. *Pharesses* weigerde dat, maer sy wierd van *Saphothisphe* en mijne Moeder daer toe bewogen, alsoo dat wy daer twee dagen gelukkig met onse vernoeging tocbragten: doch aen den derden dach, 's morgens vroeg, kreeg ik van de Keiser bevel om in der haest tot hem te komen. Ik bad alsoo *Juvenit*, aen het bewaren der Princessen sich veel gelegen te laten zijn; en reed met een sware herts-angst na *Peking*. Ik was een uur wech geweest, als daer een sterkken hoop wel-beharnaschte lieden te paerde dat Lust-huis besetteden

den en overvielen, die de Princes wech-rooven wilden. *Juvenit* nevens eenige Dienaren verweerden in 't eerst sich wel dapper, doch hy moest als overmant ten laesten sich opgeven; soo dat sy hem dan, nevens eenige Dienaers, met mijne Princes, en een van hare Edele Jonkvrouwen, wech sleepten. Ik wierd dat ongeluk voor 's avonds niet gewaer, soo dat ik genoeg te doen had, om eenige lieden t'saem te brengen, en dese Roovers te volgen. Op dien selfden nacht quamen wy niet seer wijd: maer 's morgens aen den dach vernamen wy, dat dese boosaerdige lieden haren weg na *Taitung*, of veel eer na den Muur genomen hadden, die aen dese plaets niet beset was, dewijl des grooten *Eyquans* Krijgs-heir, aen d'andere zijde van de selvige lag, om *Xoxo* een veldslag te leveren.

Wy volgden haer, soo ras wy konden, en leiden al redelijke dach-reisen af: doch tegen den avond wierden wy den Vorst *Juvenit* gewaer, maer in sulken ellendigen stant, terwijl men hem schier gants naekt uitgetrokken had, dat ik geen klein medelijden over hem gevoelde, nochtans van wegen de vreugde dat ik hem noch weder levendig sag, hertelijk omhelsde. Ik had hem naeuwlijks weder laten bekleeden, of ik sprak tot hem: Weet gy niet, mijn waerden *Juvenit*, wie de gene zijn, de mijne Princes gerooft hebben. Mijn Vriend, sei *Juvenit*, het zijn sonder twijffel *Tarters* en van *Xoxos* krijgs-heir. Ach! viel ik hem in de reden, soo is 'er geen hoop, om met dese mijne lieden haer weder te verlossen. Dat is onmogelijk, antwoordde my *Juvenit*: want aen de plaets, waer sy my soo ellendig, gelijk gy siet, hebben laten mishandelen, viel haer noch een grooter hoop by, van ontrent duisend en noch meer paerden. Ha! on-

gelukkigen *Usangue* riep ik, wie wederhoud uwe hand, dat gy u selven niet om 't leven brengt, na dat alle hoop, van mijne Princes weder te sien, tot water geworden is. Niet alsoo mijn Vriend, seide weder *Iuvenit*, gelijk wy haer eenmael uit des doots kaken getrokken hebben, soo konnen wy haer ook wel uit een Minnaers handen los maken: dierhalven sweer ik u, niet alleen van wegen uwe getrouwe vriendschap, dat ik de Princes *Pharesses* met alle mijne kracht en vermogen weder wil soekken: maer ook tot mijne eigene wraek, om dat men niet Krijgs-haftig met my omgegaen heeft, hem selfs soodanig gedenk te straffen, dat hy nu voorts geene Princes meer sal rooven; met sulke en diergelijke woorden troofte my *Iuvenit*. Maer gedenkt Dappere Helden, hoe listig my dese ongelukkige Minnaer bedroog: want gelijk als ik naderhand heb vernomen, soo is hy even de selfde geweest, die haer liet ontvoeren, en niet verder als ontrent een halve dach-reis in aller stilte op sijn Slot *Nico* wech brengen.

Maer hy daer-en-tegen om my te verblinden twee dach-reisen verder voort getogen, en om my in geen quaet vertrouwen over sijn Persoon te brengen, had hy dat soo wel gespeelt, dat hy als van de *Tarters* uitgeschud voor my verscheen. Het is niet vremd, dat dit alles bequaem genoeg was om de grootste vriendschap te verwekken: Ja ik had hem dat, van wegen de schoonheit mijner Princes, licht konnen vergeven; daer hy haer al den tijt harer gevankkenis met sulken ootmoed en eerbiedigheit opgepast heeft, dat ik hem daer over wel had verplicht konnen zijn, en hy lichtelijk tot in mijn graf mijn Vriend

was gebleven, indien hy niet door *Zunchins* tyranny ſoo jammerlijk vermoort waer geworden. Doch op dat ik met mijne vertelling ſou voort-vaeren, ſoo maekte ſoo wel *Invenit* als ik ſich vaerdig tot de reis, om mijne Princes tot aen het einde des weerelds te ſoekken.

Wy begaven ons ook in een geſelſchap drie dagen t'ſamen: maer ten laeſten wiſt hy my ſoo ſnedig t'overreden, dat het beter ſoude zijn dat wy ons verdeelden, waer door wy haer dan op te meer plaetſen en einden konden ſoekken. Ik liet my ſulks wel-gevallen, en wy namen met geen weinige vriendſchaps betuigingen van malkander ons afſcheid. Ik wendde my met eenen na *Tangut*, waer ik ſelfs tydiglijk genoeg vernam, dat de grooten *Eyquan*, *Xoxo* met ſijn Krijgs-heir geheel had verſlagen, waer over in *Campion* groote verſaegtheit ontſtaen was, en ſy meenden niet anders, of *Eyquan* ſoude met ſijn Krijgs-heir daer na toe rukken: maer men vernam daer na met grooter vreugden, dat de *Chineſiſche* u daer af had ontboden, en als Geſand na *Suchuen* laten gaen.

Ik kon rontom deſe plaetſen van mijne Princes nergens kennis verkrijgen: dierhalven trok ik na'er *Indien*, hopende aldaer tyding te hebben, doch het miſte my ſoo wel hier als daer: Alſoo nam ik voor, hier na *Bungo* te reiſen, om de Godts-ſpraek tot *Oſumo* van wegen die Princes te bevragen. Ik was naeuwlijks weder in *China* aengekomen of verſtont daer met groote verbaeſtheit, des Keiſers *Zunchins* grouwſame Tyranny, terwijl hy *Guei*, nevens alle ſijnen aenhank, waer onder ſeer vele hooge en voorname lieden in gants *China*, jammerlijk had laten ombren-

brengen. Het deerde my niet weinig over den doot van desen mijnen Vriend, maer noch meer, als ik merkte dat hier uit noch een onverwacht ongeluk sou opwassen: want seer vele, die desen *Guei* aenhingen, en voor den toorn des Keisers vloden, begaven sich in dat groote gebergte van *Suchuen*, en met de selvige waren ook vele, die uit armoed en sware afpersſing der groote Schattingen heen geweken hadden, daer t'saem gerottet: en dewijl eenige ten deele voorname lieden, van vele middelen, en noch meer goede vrienden daer by waren, soo was ik besorgt, gelijk het gevolgt is, dat daer van niet goets soude komen.

Ik reisde spoedig door de Landschappen *Xensy*, *Honan*, en *Nanking*, en wilde tot *Sungkiam* te scheep gaen, om van daer na 't Eiland *Bungo* te varen. Doch ik had my naeuwlijks van het vaste land afgesteken, en in Zee begeven, of wy wierden van eenen Zee-roover besprongen, en ten lesten, dewijl wy overmant waren, tot slaven gemaekt; en ook kort daer na in *Japan* verkocht, aen den rijken Konink tot *Owary*, des Keisers Oom, *Onwarin* genaemt. Ik vond terstond daer op groote Genade by desen mijnen nieuwen Heer, ook soodanig, dat hy my voor sijnen geheimsten en getrouwsten Dienaer hield. Deses Heerens gunst verwekte my terstond vele vrienden, ook soodanig, dat yder een my begon te liefkoosen. Als de Konink vernam, dat my een deel der hoog-geleerde *Chinesische* wetenschappen niet onbekent waren, beval hy my sijne eenige Dochter, die dan seer schoon was, in soodanige konsten t'onderwysen. Ik gehoorsaemde hem hier in onderdanigst, en maekte met haer een goeden aenvang: doch ik

weet niet wat dese schoone Jonkvrouw ergens in my voor lieflijks bevinden mogt; sy begon my na d'eene en d'andere vriendelijke t'samen-spraken hare Liefde te openbaren, ook soo seer, dat naer eenige tijt sy by sich besloot, mijner deelachtig te worden, of sich aen den doot over te geven. Ik had genoeg te doen, mijne wetenschap ook door eene welsprekentheit voor te setten; en dese, *Lalla* genaemt, na mijn best vermogen te doen gedenkken, hoe dat het wel nimmer gehoort was, dat sulken hoogen Koninklijken Dochter, eenen Slaef gelijk ik soude trouwen; maer den dooven was het quaet prediken: dierhalven nam ik voor my, met de vlucht dese Liefde te eindigen. Ik had my naeuwlijks twee uuren uit ons vertrek wech gemaekt, of ik wierd weder betrapt. Of nu wel de Konink tegen my seer goedertieren geweest, en my gestaeg wel gehouden had, soo wierd hy toch nu soo verbittert, dat hy my ter doot liet veroirdeelen. Daer reisde even een Gesand van de Konink uit *Corea* na den *Japanschen* Keiser door dese Stad; die selfs nu gants prachtig van den Konink ingehaest wierd, en die mogt daer, in desen mijnen ellendigen stant, my gewaer worden; waerom hy tot den Konink in grooter ontsteltenis seide, of hy wel wist wien ik was? Als die selvige hem nu antwoordde, dat ik sijnen ontloopenen lijf-eigenen was, vertelde hem die geseide Gesand met verwondering, dat ik een groot Vorst was in *China*, en by dien Keiser in grooter genaden en aensien stont. De Konink ontsette sich daer over seer. Ik quam niet alleen los: maer wierd met grooter eerbiedigheit tot hem na 't Paleis geleid. De Konink bad my met de soetste woorden om vergeving, met een

nevens-

nevens-gaende verſoek, van hem toch bekent te willen maken, waerom ik ſoo lang mijnen naem en geſlachte had verſwegen. Indien mijn leven, mijn Vriend, ſeide ik, my lief had geweeſt, ſoo ſoude ik my ſonder twijffel bekent gemaekt hebben; doch dewijl de doot my veel aengenamer is, ſoo ſoek ik dien nu van herten. Ik kan ſulks niet verſinnen, ſeide weder de Koninkx; want dewijl my ſoo wel uwen rijkdom, als andere gelukſaligheden eenſdeels bekent zijn, ſoo kon men u wel meer gelukkig als ongelukkig noemen; want dit u bejegent ongeluk heeft ſoo lang niet geduurt. Maer het kan zijn, bragt de *Coreaniſche* Afgeſand by, dat den dapperen *Uſangue*, volgens het gemeen gerucht, ook ter ooren gekomen is; dat de wijd-beroemden *Eyquan*, den Keiſer *Zunchin*, van land en lieden verdreven, de Stad *Peking* verovert, en ſich tot Keiſer heeft laten kroonen; en dat hy dierhalven, gelijk billijk is, aen een getrouw *Chineſer* over ſijnen Keiſer leed draegt. Maer wanneer ik hem mag verſekeren, dat het alles ſoo niet is, en ik met de waerheit hier van wel kan ſeggen, dewijl ik doenmaels tot *Peking* tegenwoordig geweeſt heb, dat ſulks den voornoemden *Eyquan* niet is in den ſin gekomen, daer niet alleen des Keiſers Krijgs-heir tot hem overliep, maer ook alle de inwoonders der gantſche Stad *Peking* op ſijne zijde waren, die door den moord des Veld-heers *Juvenit*, dien de Keiſer onſchuldig liet richten, ſoo ſeer ſich verbittert hadden, dat het weinig ſcheelde, of ſy ſouden hem weder vermoort hebben, en ſulks lichtelijk hadden in't werk konnen ſtellen: maer de grootmoedige *Eyquan* liet ſich vernoegen, als hy de Keiſer daer toe gedwongen had, dat hy hem den Prins en de Princeſſen

van *Tangut* daer uit moeſt geven, en op vrye voeten ſtellen. Groote Goden! viel ik hem in die reden, wat hoor ik? of droom ik, van alle deze dingen die ik hier verneem? Maer voer ik voort, wierden beide de Princeſſen van *Tangut* aen *Eyquan* daer uit gegeven? Alleen de oudſte, antwoordde de Geſand, dewijl de jongſte ſelfs daer niet was.

Hy had naeuwlijks dit uitgeſproken, of uit weemoedigheit en een medelijdig hert, van wegen mijnes Vriends *Iuvenits* ontſchuldigen doot, de tranen liepen my over de wangen, en ik kon my ook niet onthouden te ſeggen; het verlieſen van de Princes *Phareſſes*, nevens den doot mijnes Vriends *Iuvenits*, zijn gewis de voorboden van het eindigen, mijnes bedroefden levens. Maer dewijl ik verneem, voer d'Afgeſand in ſijne vertelling voort, dat gy waerden *Uſangut*, nergens van bericht zijt geworden, ſoo moogt gy verder weten, dat deſe *Iuvenit*, dien gy ſoo betreurt, de Princes *Phareſſes* lang als een Gevangene op ſijn Slot *Nico* gehouden heeft, 't welk nochtans door ſijne doot aen *Eyquan* geopenbaert is geworden, die haer dan heeft van daer laten halen. Ik vergat my hier over met oogen en mond open, doch my herhalende, kon ik van vreugden niet nalaten, den Afgeſand van wegen deſe vroolijke tyding t'omhelſen, en daer by te verſekeren, dat ik hem dierhalven tot in het graf verbonden wilde blijven; die ook daer op, tot betuiging ſijner toegenegentheit t'my waerts, my wijders te verſtaen gaf, dat *Eyquan* wel, gelijk geſeit was, die beide Princeſſen, nevens den Prins *Pacoro*, door hulp des *Niachiſchen* Prins *Zungthe*, met *Lycung*, uit *Zunchins* handen gereddet had, maer de Prins *Hunghan* had beide die gedachte Princeſſen uit *Tangut* van nieuws weder ontvoert, ſoo dat ſy

dan de voornoemde drie overal gesocht wierden. Soo moet ik, viel hy hem terstond in de reden, de vierde van dat getal zijn, om haer te verlossen. Maer mijn Vriend, sprak ik vorder, is het dan *Pharesses*, op welke *Hunghan* sijne liefde gestelt heeft? Ik verwachtte wel met verandering des aengesichts sijne antwoord: maer als hy seide; dat hy op *Saphothisses* schoonheit verlieft was, soo kon men mijne vernoegingen terstond bemerkken.

Op dien selfden dag sette die Afgesand sijne reis noch na *Iedo* voort; maer de Konink bejegende my soo vriendelijk, dat indien ik sijn Soon had geweest, hy niets meer tot mijner vernoeging sou konnen doen hebben. En dewijl hy met de voorgaende vertelling genoegsaem verstaen had, dat ik de Princes *Pharesses* moest lief hebben, soo gaf hy my oirsaek, door sijne lieflijke redenen, om hem den aenvang mijner liefde te vertellen. Sijne t'mywaerts draegende genegentheit vermeerderde sich door sulken vertelling soodanig, dat hy my ook met tranen versocht, hem mijne tegenwoordigheit noch eenige dagen te vergunnen.

Wy waren noch in de selfde t'samen-spraken met malkanderen besig, en het begon nu voorts al seer laet in den nacht te worden, als wy met grooter ontroering een hard geschreeuw hoorden: eenige Dienaers berichteden den Konink, dat sijne Dochter selfs had vergift ingenomen, en dat sy tegenwoordig op haer sterven lag. Wy onstelden ons beide, en ik bysonderlijk niet weinig, daer ik my licht die oorsaek half inbeelden kon, en wy voegden ons daer heen. Daer wierd terstond om een Genees-meester gesonden, die een vremden, en in de selvige konst een seer ervaren Man was, uit verr afgelegene en westelijke Koninkrijken gebo-

ren, van welker Goden hy ook Prieſter ſoude weſen. Deſe quam vaerdig, en gaf deſe Jonkvrouw ook ras iets wat in, ſoo dat wy oogenſchijnelijk ſagen, dat een recht vergif door het braken wederom van haer quam. Doch het zy dat ſy of 't vergif te lang had by haer gehouden, of ook dat die Genees-meeſter ſijne Konſt niet recht aenleggen wilde; het leven van de ſchoone *Lalla* was in gevaer, waer over de Vader ſich ſoo qualijk hield, dat het weinig ſcheelde, of hy ſou den doot ſich ſelfs haeſt aengedaen hebben, tot dat ten laeſten deſe vremde Genees-meeſter (wien de Konink al het ſijne te geven beloofde, indien hy ſijne Dochter kon helpen) van nieuws eenige hoop maekte; doch het welk my, als ik dat Genees-middel ſag, ſeer belacchelijk voor quam: Namelijk hy had een klein houten kruisken, 't welk hy de ſchoone Princes *Lalla* in de hand gaf, met tot haer te ſpreken; indien ſy vaſt aen den ſelvigen, die aen het kruis was geſtorven, gelooven wilde, ſoo ſoude ſy gewiſſelijk geſond worden. De konink kon ſoo weinig als ik aen de werking van dit Genees-middel eenig vertrouwen geven, daerom ſprak hy tot den Genees-meeſter: Indien mijne Dochter daer van geſond word, ſoo geef ik aen u mijn geheel koninkrijk. En ik voegde met eenen daer toe: Ik ſou niet alleen mijn Vorſtendom *Mahu*, maer indien ik *Chineſiſch* Keiſer was, gants *China* daer aen durven ſetten. Noch het een noch het ander, antwoorde deſe Genees-meeſter met gants ſachter ſtem, ſou ik aennemen, ofſchoon ik die hebben kon; want my wel een veel Edeler en grooter Rijk, dat tot in eeuwigheit ſal beſtaen, na mijnen doot my belooft is geworden van de ſelvigen die aen het kruis is geſtorven; 't welk ook alle de gene die in hem gelooven, te verwachten hebben.

Ha!

Ha! Ha! ſprak ik, ſoo is deſe uw Godt? ja, ſprak de Genees-meeſter, de ſelvige, die Hemel en Aerde geſchapen heeft: en op dat gy daer aen niet twijffelen moogt, ſoo ſal door de kracht mijnes Godts, de Princes *Lalla* binnen drie dagen geſond worden. Wanne[illegible] ik ſulks ſie; ſeide ik weder, ſal ik dat gelooven. [illegible]er daer waren naeuwlijks vier-en-twintig uuren verloopen, of wy ſagen de ſchoone Princes *Lalla* weder friſch en geſond; maer ſoo begeerig om den Godt van dien Genees-meeſter te kennen, dat ſy ons in vier dagen niet onder de oogen quam. Maer aen den vijfden quam ſy by ons in het vertrek, daer wy t'ſaem by den anderen waren. Het was niet ſonder reden, dat ſy en ik root wierden, als wy malkanderen ſagen: maer ik wierd noch meer ontſtelt, als ſy haren Vader, voor wien ſy op de knien ſat, aldus aenſprak: ik koom niet tot u liefſte Vader, om vergeving mijner bedrevene mildaed te begeeren, maer om de daer toe hoorende ſtraf waerdig te zijn. Ik heb niet alleen tegen den waren Godt geſondigt, dien ik nu voorts ken en aenbid; maer ook tegen u, als die door mijne lichtſinnigheit haeſt verleid was geworden, om van deſen edelen Ridder (op my wijſende) het onſchuldig bloed te vergieten. Weet dierhalven, dat deſe Ridders deugden ſo groot zijn geweeſt, dat hy den doot ſich liever heeft willen laten aendoen, dan met my liefde te plegen, gelijk ik dikwils van hem heb begeert, om welke oirſaek hy ook de vlucht heeft genomen. Ik beken, mijn Vader, dat ik hem te veel heb gelieft: ja ik belijde nu opentlijk, dat ik hem tot in mijn graf lieven wil, doch niet gelijk voor deſen uit lichtveerdigheit, maer veel eer daerom, dewijl ik door ſijn Perſoon tot de kennis des waerachtigen Godts des Hemels en der Aerden gekomen ben: en gelijk ik

 my

my uit Liefde tot desen Ridder met vergif heb willen dooden; alsoo heeft dese mijnen Godt uit liefde my nu soo wel dat tydelijke, als in het toekomende dat eeuwige leven uit genaden geschonkken. Tegenwoordig is al mijn wensch; dat gy mijn Vader, en gy dapperen Ridder, die selvige kennis nevens my noch eens moogt bekomen. De Vader hief sijne dochter op, en kuste haer vriendelijk: van haer vervoegde hy sich tot my, en omhelsde my met grooter toegenegentheit, seggende: Nu voorts bemerk ik, dat de deugt lust schept in by u alleen te zijn, en uwe liefste Princes *Pharesses*, heeft een seer goede keure gedaen, wanneer sy u tot haren Liefsten heeft aengenomen: waer uit te besluiten is, dat sy seer verstandig moet zijn, en ik ook dies te meer mijne Dochter lief heb, om dat sy u tot haren Minnaer heeft willen verkiesen, aengesien sy geenen deugtsamer had konnen vinden. Ik moet wel bekennen, dat mijne tong doenmaels als gebonden was, aengesien ik niet een woord konde voort brengen, soo seer wierd ik ontstelt, doch eindelijk hervatte ik my, seggende: Dewijl gy schoone Princes tot Scepter en Kroon geboren zijt, soo soud gy met eenen slechten *Usangue*, als ik (die toch sijnes selfs niet meer machtig is) ook ongelukkig leven; waerom dan de Goden sulks wel hebben weten voor te komen. Maer ondertusschen, indien ik ongeluksalige ergens eenige oirsaek tot uwe onlust en misnoegen gegeven heb, soo ben ik bereid mijn selven naer uw welbehagen te tuchtigen.

Of de Princes *Lalla* wel antwoorden wilde, soo quam haer Vader haer voor, en sprak; Veel meer, dappere Vorst, ben ik en mijn Dochter strafbaer, daer gy haest op een onschuldige wijse soud

gericht

gericht en gedood zijn geworden; maer gelijk gy my ſulken miſſlag vergeven hebt, ſoo hoop ik dies te meer, dat gy de malligheit van mijne Dochter insgelijk niet meer wilt gedenkken, en haer voor uwe Vriendin aennemen. Ik ſoek, ſprak de Princes *Lalia*, niet alleen dit, maer wenſch van mijnen Godt, de Princes *Pharesses*, die gy ſoo ſtantvaſtig bemint, noch eenmael te ſien en te ſpreken. Met deſe en diergelijke redenen meer, wierd dien ſelvigen avond beſloten.

Maer in den volgenden dach bemerkte ik, dat de Konink *Onwarin* my in der daed waerachtig was toegenegen, want hy niet alleen had laten een koſtelijk ſchip toebereiden om my over te voeren, maer hy wilde noch dat ik Koninklijk in *China* ſou aenkomen. Tot welken einde hy een groot getal van Dienaren, en noch koſtelijke kleederen, ſchier tegen mijn ſin op het ſchip deed, meenende daer mede mijne geledene ontluſt te verſoeten. Gelijk ik nu deſe hoffelijkheit niet wel afſlaen kon, ſoo nam ik eindelijk mijn oorlof, en ik wierd ſoo wel van de Konink, als van de Princes met de aldervriendelijkſte woorden in het afſcheiden bejegent.

Soo haeſt ik my nu op het Schip had begeven, overdacht ik met eenen, hoe ik mijne Princes beſt ſoude ſoekken; want de Prins *Hunghan* had ſoo wel Goederen in *Fokien*, als in *Leaotung* waer hy ſich had met de Princes heen konnen begeven, 't welk ſonder twijffel *Hunghan* wel kon overwogen hebben; alſoo nam ik mijnen weg daer na toe: de wind was my ook ſeer gunſtig, ſoo dat ik in korten tijt de Stad *Tincivey* genaekte: Het geluk wilde, dat de Keiſer *Zunchin* doenmaels even daer tegenwoordig was. Mijne aenkoomſt met vele *Japanſche* lieden, kon ſoo heimelijk niet zijn, of ſy quam voor des Keiſers

sers ooren die my dan ook terstond voor sich liet ontbieden. Sijne eerste reden was, dat hy my te kennen gaf, hoe nu eenen tijt lang een quaet gesternte over de heerschappy van *China* was opgestaen, en soo wel de *Tarteren*, als eenige andere vergunt had, dat sy een deel der *Chinesische* Landschappen overgeloopen en bemachtigt hadden: Maer meest klaegde hy over sijnen bloedverwant *Hunghan*, die ook tegen hem opgestaen was, en sich van eenige vaste Steden in *Leaotung* Meester gemaekt had, waer in hy met de Princessen van *Tangut* gevlucht was, die hy van het oproerig Krijgs-heir (want alsoo noemde hy dat) wech gerooft had; en hy alsoo die selvige Schoonheit, welke hy meer als sijn leven beminde, en hem billig als den grootsten Keiser alleen toe quam, van sijn eigen bloet, en self in sijn Rijk, sich met verdriet moest ontvoert sien. Of my nu wel dese eerste tyding, dat de Princes van *Tangut* in *Leaotung* vervoert was, my verheugde, soo ontstelde my toch niet weinig te vernemen, dat de Keiser haer lief had, 't welk hy uit mijn gesicht moest gemerkt hebben, en dus weder aenving: Ik sie uit d'ontroering van uw gesicht, dat gy medelijden over my hebt, gelijk ik dan ook op uwe dapperheit kan vertrouwen, dat gy niet alleen *Hunghan* over sijne boose daed sult bestraffen, maer ook de Princessen van *Tangut* weder in mijne handen leveren, en alle afvallige Steden in *Leaotung* voorts onder mijne gehoorsaemheit brengen; waerom ik u dan van nu aen tot Veld-heer over mijn Krijgs-heir verkies en stelle. Ik wilde my eerst over dese groote Genade en eere ontschuldigen: maer dewijl ik in acht nam, dat door dit middel de Princessen uit *Hunghans* geweld konden getrokken worden, besloot ik by my,

het eerſte en laeſte bevel des Keiſers, naer alle vermogen te betrachten, en het middelſte voor my ſelfs in 't werk te ſtellen; alſoo beloofde ik den Keiſer alle mogelijke gehoorſaemheit; nam hier mede mijn afſcheid, en ſpoedigde met aller vlijt naer het Krijgs-heir, dat aen de grenſen van *Leaotung* ſtont. Ondertuſſchen vernam men de tyding, dat *Lycung* met *Zungthe* en *Eyquans* Krijgs-heir, ſich in het Landſchap *Xanxy* en *Xency* begeven, en aldaer wel over de helft verſterkt hadden. Of nu wel vele getrouwe *Chineſers* den Keiſer rieden, dat hy my met het Krijgs-heir tot haer ſoude ſenden, en den loop hares Voorſpoeds laten ſteuiten: ſoo verblinde *Zunchins* Liefde tot *Saphothiſphe*, en den yver tegen *Hunghan* hem ſoo ſeer, dat hy liever ſag, dat *Lycung* ſich vermeerderde, dan dat *Hunghan* over de Schoonheden van de Princes *Saphothiſphe* heerſchte, gelijk ik dan ook meerder trek na *Leaotung* als *Xency* had, en my nimmer ſou konnen inbeelden hebben, dat *Lycungs* macht, ſich ſoo ſeer had mogen vergrooten, dat ſy de Stad en het Paleis van *Peking* ſouden vermeeſtert hebben. Soo haeſt als ik nu by het Krijgs-heir aenquam, vorderde ik met ſterkke dach-reiſen mijnen weg na *Leaotung*, en ontfing ook tyding, dat *Hunghan* ſich in de Stad *Chekian* ſoude ophouden. Ik ſpoedigde my dies te meer, liet de ſelvige berennen en volkomen belegeren: maer ik had haer naeuwlijks met allen ernſt aengetaſt, of ſy gaf ſich vrywillig over, doch ik wierd niet weinig ontroert, dat noch *Hunghan*, noch eenige Princeſſen daer in gevonden wierden, die eenige dagen te voren daer uit ontreden waren: Ik kon ook niets verder van haer vernemen, dan dat ſy in een van de naeſte vaſte Steden ergens heen gevloden moeſten zijn.

Ik

Ik liet de ſelvige van nieuws met grooter ſpoed belegeren en innemen; maer ſoo wel in deſe als verſcheide meer andere Steden, welke ik ten deele ſtormenderhand, ten deele met verdrag innam, was *Hunghan* nergens te vinden: alſoo had ik een ruime tijt met ſulken naſoekken en belegeringen toegebragt, waer over ik van herten bedroeft wierd, tot my eindelijk een van mijne Overſten, door gewiſſe narichting gelooven deed, dat *Hunghan* met beide de Princeſſen van *Tangut* tot den Konink *Thienzar* in *Ninche* was gevlooden, die hem een ſeker geleid en verblijf in ſijn rijk had gegeven. Ik nam voor my, *Hunghan*, of veel eer de Princeſſen van *Tangut* tot gants in *Thienzars* Hooft-ſtad te ſoekken, en indien het mogelijk was, haer weder los en vry te maken, dierhalven liet ik den grooten Muur ons achter den rug, en trok met een haeſtigen weg tot voor de Hooft-ſtad *Cambalu*. Het Geluk wilde my ook ſoo wel, dat ik in tweemael te Treffen de *Tarteren* d'onderlaeg gaf, en de overige, nevens het gantſche Rijk, dewijl de konink nu nieuwlijks geſtorven was, geene kleine vrees aenjoeg.

Ondertuſſchen nu, als ik noch in 't voort-rukken was, bequam ik helaes, d'ongelukkige tyding, dat *Lycung* de keiſerlijke Stad *Peking* berent had, en dat ſy in gevaer ſtont van verovert te worden: voorts, dat beide de Princeſſen van *Tangut* daer in beſloten, en in des Keiſers *Zunchuns* geweld waren. Men behoefde niet te vragen, waerom ik weder ſoo ſpoedig uit *Ninche* trok. Doch ik was naeuwlijks weder over den Muur in *Leaotung* aengekomen, of ontfing van mijn Vader dit volgende ſchrijven:

Us, *Vorst Van* Mahu, *aen sijnen Soon* Usangue, *Veld-heer des* Chinesischen *Heir-legers.*

ZUnchin *heeft van de heerschappy des* Taimingischen *Geslachts door sijne tyranny een einde gemaekt, en den Keiserlijken Throon aen* Lycung *overgelaten. Ik houde het alsoo beter, dat hy als een geboren* Chineser *dien betrede, als dat de woedende* Tartaren *door toelating des Hemels hem souden beklimmen; door uwe dapperheit en onderhebbend Krijgs-heir, kond gy wel weder den eenen of den anderen daer op bevestigen: maer gedenkt, dat die u het leven gegeven heeft, een* Chineser *is, die alsoo geern wilde, dat ook een* Chineser *van geboorte in* China *mogt heerschen, die ook u na verdiensten sou groot maken willen.*

Us.

Ik wierd dierhalven niet weinig ontstelt, en ik had my ook veel min konnen inbeelden, dat *Lycung* sulks sich sou durven onderwinden hebben. Maer gelijk my nu sijnen boosen aert genoegsaem bekent was, en ik ook vernam, dat hy alle die van het Keiserlijk bloed had jammerlijk neder-maken laten, soo kon ik geensins besluiten, eenen soodanig boosaerdigen geweldenaer voor Keiser t'erkennen, wel wetende dat vele eerlijke van het *Taimingische* Geslacht noch overig, en tot dese eeren bequaem waren: dierhalven nam ik voor, *Lycung* ten uittersten te vervolgen, en tot dien einde met de *Tarteren* vrede en een Verbond te maken, op dat ik met hare hulp, als nu daer toe noch te swak, *Lycung* mogt uitroeien. Aldus was naer eenige tijt het geluk my soogunstig, dat mijne Lieden des

ver-

verstorvenen Koninks *Thienzars* Soon, *Zungthe*, die nu al in 't Konikrijk van *Niuche* voor Konink verklaert was, en even met sijne Gemalin uit *Japan* gekomen, in *Tuxun* aentroffen, die sich niet alleen mijnen voorslag gevallen liet, maer selfs met een sterk Krijgs-heir quam, om my na begeerten by te staen.

Wy begaven ons te gelijk na *Peking*, en waren ook niet seer wijd meer daer af, als ons met niet weinige vreugden bekent gemaekt wierd, dat gy, dapperen *Eyquan*, nu al een redelijk Krijgs-heir tegen *Lycung* by *Peking* had liggen: maer wy waren noch meer verwondert, wanneer wy den volgenden morgen, ons met [redacted] willende t'saem vervoegen, verstonden, dat *Lycung* sich had wech gemaekt, en gy hem op de hielen gevolgt waerd, daer niet weinig van de sijne, als ook Konink *Zungthe* selfs met sterkke hoopen u bysprong, verslagen wierden, daer hy doenmaels wel gants verdelgt soude geworden zijn, indien de snelle Vloed *Croceus* [redacted] niet had gescheiden.

Doch soo haest als ik in *Peking* quam, stonden mijne gedachten alleen daer op, hoe ik de Princessen mogt aentreffen; maer ik verstont dat de Konink *Pacoro*, uit *Tangut*, de selvige nu al nevens de Princes *Clerena* (die niet na den valschen gemeenen roep, van haer Vader, eer hy sich had verhangen, doorsteken was) listiger wijse desen *Lycung* ontvoert, en met sich na *Tangut* genomen had. Mijn grootste vernoegen bestont hier in, dat mijn ouden Vader *Us*, ter liefde van my, desen aenslag bestelt, en gelukkig laten volvoeren had, waer over ik hem ook genoegsaem bedankte, doch daer by had ik genoeg te doen, met hem te bewegen, dat hy den Konink *Zungthe* van *Niuche*, een soo seer dapper, en met eenen vriendelijk Heer,

toe

tot den Keiserlijken Throon wilde helpen verheffen, alsoo het beter onder sijne, als des Verraders *Lycungs* gehoorsaemheit te leven was. Na 't verloop van eenige dagen, als *Zungthe* nevens u, Dapperen *Eyquan*, met een Zeeghaftig Heir weder te rug voor *Peking* quam, had ik niet alleen de voornaemste in de Stad bewogen, dat sy den Konink *Zungthe*, als haren Beschutter, nu vroolijk in hare Stad mogten aennemen; maer ik vond den gemeenen Man, als sy vernamen, dat gy mijnen waerden Vriend *Eyquan*, sulks begeeerde, daer benevens soo genegen daer toe, dat ik niet meer noodig had dierhalven haer op te wekken.

Wat nu vorders doenmaels voorviel, sal u dapperèn *Eyquan*, beter dan my bekent zijn, doch dit moet ik noch hier by voegen, dat ik het u nu enkel en alleen had te danken, dat men my met den heerlijken Naem *Pinghy*, en Onder-konink des Landschaps *Xenxy* begenadigde. Ja door uw groot vermogen by *Zungthe*, wierd my een treffelijk Krijgs-heir medegegeven, om *Lycung* verder te bedwijngen; waer mede ik ook in waerheit mijn best deed, en gelijk gy weet *Lycung* in den Slag by *Sigan* soodanig verswakte, dat hy om Vrede moest bidden, soo dat ik dan noch mijn besten by 't Hof deed, dat hy niet alleen in genaden aengenomen, maer (op dat hy sich niet met *Gangengung*, die doenmaels sich gants sterk in het Landschap *Suchuen* en *Junnan* toerustede, verbinden mogt) noch ten overvloed tot Onderkonink van het Landschap *Honan* beleent wierd. Sedert heeft hy sich niet meer *Lycung* maer *Khiun* genoemt; welke veranderde naem oirsaek is, dat niemand geweten heeft waer *Lycung* gebleven mogt zijn. Soo haest als dit geschied was, wierd mijne Sit-plaets in de Stad *Sigan* bevestigt, 't welk even ontrent die tijt

voorviel, als gy dapperen *Eyquan*, het groot Landschap *Nanking*, en andere omliggende, u onderdanig maekte. Ik meende doenmaels eenige rust te hebben, maer het aenkomen van *Gangengung* met een sterk Krijgs-heir benam my dat wel haest. Ik heb hem niet soo licht overwonnen, als andere wel willen, maer verscheide Schermutselingen, en een seer harden Veldslag met hem gehouden, daer niet weinige op beiden zijden bleven. Doch sijne Macht begon, van wegen sijne grouwsame geweldenary, en ongelooflijk moorden, dagelijks te verminderen, alsoo dat sy met eenige duisenden sich na mijn Leger begaven, welke alle ik dan seer hoffelijk en vriendelijk ontfing.

Gangengung sulks vernomen hebbende, meende dat ik daer van de eenigste oirsaek was, daerom liet hy verscheide malen my na 't leven staen. Maer als sulks, dewijl ik my wel versorgde, niet wilde aengaen, soo meende hy sijnen yver op een andere wijse tegen my uit te werkken; dierhalven eischte hy my uit tot een kamp. Wy lagen doenmaels beide met onse Legers dicht by malkander, meenende door den tweeden Slag ras een einde te maken. Ik wist wel, dat als dese Roover *Gangengung*, aen een kant sou geruimt wesen, sijn leger sich haest sou over-geven, en verder niet meer willen vechten: om die oirsaek dan nam ik dien aengeboden kamp aen, maer tegen den wille van alle Oversten en Bevelhebberen; doch dewijl my sijne verraderlijke moordery wel bekent was, liet ik hem seggen, dat hy niet meer als met vier of vijf, soude komen mogen, daer ik insgelijks sulken getal met my soude nemen. Ik weet niet of sijne kloekhertigheit of wanhoop hem daer toe bewoog. Wy troffen malkander op de bestemde plaets aen, maer ik had niet lang te doen

met

met hem t'overwinnen: doch gelijk ik niet in den sin had, een soo afschuiwelijken mensch het leven te verschoonen, soo maekte ik het ook haest met hem gants uit. Ik wil hoe sulks is toegegaen, en hoe daer op vervolgens sijn onderhebbend Krijgs-heir na sijn doot sich aen my over gaf, met korte woorden voorby loopen, dewijl daer by niets soo gants gedenkwaerdigs is aen te merkken; maer u nu berichten, dat ik, na weder tot *Sigan* aengekomen te zijn, een Afgesand na het Koninkrijk *Tangut* afveerdigde, om na mijne Liefste Princes *Pharesses* te vernemen; maer na sijne wederkoomst wierd my met geen weinige verslagentheit bericht, dat sy met eene Princes uit *Japan* was verreist, en alsoo wist niemand waer sy te vinden was, noch op wat plaets sy sich mogt ophouden. Ik wierd hier over van herten bedroeft, en nam noch eens het besluit van haer op te soekken; nochtans wilde ik niet heimelijk van daer trekken, maer begeerde van den Keiser *Zungthe*, op een behoorlijke wijse voor eenigen tijt verlof. Doch ik geloof niet dat hy mijn schrijven ontfangen heeft, want ik kort daer na de bedroefde tyding kreeg, dat hy, helaes! was gestorven: dierhalven schikte ik, om het selfde, aen den Konink *Amavanga*, dewijl hy de Voogdyschap over den Jongen Keiser *Zungthe* had aen sich genomen; maer in plaets van antwoord vernam ik, dat hy u, waerdsten *Eyquan*, uwe Liefste de Princes *Saphothisphe* had gerooft, en u daer door oirsaek gegeven, dat gy met een machtig Krijgs-heir tegen hem in 't veld waerd gerukt: dese *Amavangaes* bedrevene lasterlijke daed, die wel noit in *China* gehoort is, gaf my aenleiding te bedenkken, dat ik de *Tarters* ▪ diep in *China* had laten inwortelen, alsoo hoopte ik die misslag te verbeteren: ik schreef ook eenen brief van desen inhoud,

houd, dat ik my met u wilde verbinden, en *Amavangas* Macht met gesamender hand tegen gaen: doch de selfde brief is tot mijn ongeluk in *Amavangas* handen geraekt, die my dan terstond eer ik eenig quaet of arg vermoedde, op de jacht, niet verre van de Stad *Sigan*, gevangen nemen, en van daer na de vaste Stad *Tuxum* in *Leaotung* voeren liet, waer ik by de twee jaren, schier sonder eenig mensch te spreken, door dien ik seer omsichtig bewaert wierd, heb gevangen geweest.

Eyquan kon sich niet onthouden, als hy vernam dat *Usangue* sulken gevankenis meest sijnent halven had uitgestaen, hem hertelijk t'omhelsen, en alle de bewegingen die hy daer over gevoelde, met sulke herts-brekende woorden aen den dach te brengen, dat sy *Usangue*, oirsaek gaven, hem om aller liefden wille te bidden, daer van een einde te maken, dewijl sijne hoffelijkheit hem seer beschaemt worden deed. Alsoo, na dat hy sich weder herstelt had, ging *Usangue* in volgender wijse noch voort. Ik sag geene gelegentheit om t'ontvlieden, noch eenige middelen om met brieven mijn ongeluk aen mijne goede Vrienden bekent te maken; dus gaf ik my over aen de wille der Goden, en verwachte haer welbehagen. Ik moet bekennen, dat mijne Liefde die ik *Pharesses* toedroeg, my schier hopeloos deed worden: alsoo, indien ik my niet, door sonderlinge hulp der Goden, onderwijlen selfs had getroost, ik sulks wel niet sou hebben konnen verdragen; maer de verliefde gedachten, en het gedenkken aen de gunsten en toegenegentheden, welke mijne Princes menigmael voor heen my bewesen had, verlichteden seer mijne smerten. My nu eenige nachten met de selvige onderhoudende, hoorde ik de deur van mijne gevangenis openen, en terstond daer op na-

der-

derde een Perſoon in den duiſter tot mijn bed, ſeggende: *Uſangue* gy zijt los en vry, gaet met my ergens aen een plaets waer gy ſeker moogt weſen. Gy kond licht denkken, dat my ſulke woorden ſoet voorquamen, ſoo dat ik ſonder te ſpreken haeſtig mijnen rok greep, en dien Perſoon volgde.

Na eenige omleidingen wierd ik in een my onbekent huis gebragt, waer ik den ſelfden dach verbleef; maer niet vernemen kon, door wat middel of door wien ik mijne vryheit bekomen had, gants wonderlijk in Vrouwen kleederen, bragt hy my noch inſgelijks uit de Stad: Ik hield my daer op in een klein boeren hutjen; maer ik had ſlechs daer eenen nacht geſlapen, of 's morgens quam de *Tartariſche* Veld-heer *Kengos* met eenige Lieden, en haelde my daer af. Wy hadden doenmaels t'ſamen weinige praet, tot dat wy by ſijn Krijgs-heir gekomen waren, waer mede hy de Landſchappen *Fokien* en *Quantung*, die ſich van nieuws tegen de *Tarters* geſtelt hadden, weder tot gehoorſaemheit brengen ſou.

Daer vertelde hy my, dat hy door het aendringend verſoek, der Princes uit *Tangut*, *Phareſſes*, my had op vrye voeten geſtelt. Onder de ſelvige vertelling liet hy doch ſoo vele Liefde tot mijne Princes blijkken, dat hy my verdrietig om aen te hooren was, ſoo dat ik niet eens wilde vragen, waer hy kennis met haer had gekregen. Maer hy quam my daer in voor, als hy my berichte, dat hy nu al lang haer gekent had. Ik weet niet of mijne herſſenen door de lange gevankenis verwert waren, dan of de yverzucht my ſoo ſeer innam, dat ik door deſe ſijne reden een ſulken tegen-ſin ſchepte, ſoo dat ik geen beſluit nemen kon, om daer heen te trekken waer mijne Princes was: maer

in plaets van dit ſpoedde ik my met de vlucht elders heen, en liet mijn navolgend ſchrijven, 't welk ik tôch wel twintigmael verandert had, aen mijne Princes ſchikken.

De bedroefde Uſangue, *aen* Phareſſes, *Princes van* Tangut.

GY had beter gedaen, ſchoonſte Princes, dat gy my in de gevankkenis had laten ſterven, dan my door eenen Medevryer de vryheit deelachtig te maken. Het is waer, Kengos *heeft ſchoone verdienſten, maer ik weet niet, of ſy ſich ſoo wijd uitſtrekken, dat ſy eene my ſoo wel bekende deugtſame Princes, ſoo ras hebben konnen innemen. Mijn herten-leed, dat ik daer over heb opgenomen, is ſoo groot, dat ik beſloten heb den doot te ſoekken, waer ik dien nu kan vinden; op dat gy moogt ſien, dat de verdienſten van* Kengos *wijd overtroffen worden door de trouw van uwen Lijf-eigenen,*

USANGUE.

Aldus reed ik haeſtig voort, van meening in *Indien* den Krijg te ſoekken, dewijl het gerucht over al was verbreid, dat Gy, grooten *Eyquan* aldaer ſulke ongelooflijke Heldendaden, tegen ſoo vele t'ſaem-geſpannen Koningen, voor den Grooten *Mogol* verrichte: Doch ik was naeuwlijks aen de Stad *Tincien* aengekomen, om my van daer te ſchepe na *Canton* te begeven, of mijn ongeluk had nu eerſt ſijn begin. Ik viel in een ſeer ſware krankheit, die ſeer lang duurde; als ondertuſſchen het gerucht gehoort wierd, dat dê Konink *Amavanga* geſtorven was, waer over ik niet qualijk te vreden kon zijn, dewijl hy oirſaek van mijne Gevankkenis geweeſt had. Ik begon ook hier na eenig-

eenigſins weder te geneſen, en om my voor d'eerſte mael uit het huis te begeven, wilde ik een weinig de verſche lucht buiten de Stad ſcheppen; Maer ach! wat geſchiedde my daer? ik wierd in 't voorby gaen, ontrent my, de Adelijke Dienſtmaegt van mijne Princes *Jecha* gewaer, die my toch naeuwlijks van wegen d'ongeſteltheit mijnes aengeſichts kende: maer my waren de ſtreken hares aengeſichts geenſins ontvallen, wanneer ik haer met eenen dus aenſprak: Hoe, *Jecha*? hebt gy uwe Princes verlaten? dewijl ik u nu hier alleen ſie? Ach, waerden Heer! antwoordde ſy my terſtond, als ſy my aen de ſpraek wierd te kennen; Ik heb niet haer, maer ſy heeft my, doch tegen haren ſin verlaten. Hoe ſoo, mijne *Iecha*? viel ik haer in de reden: Hebt gedult; genadiger Vorſt, hervatte ſy weder, tot dat wy ergens op een plaets alleen zijn; want dit laet ſich niet ſoo licht voor een ygelijk ſeggen. Hier op ſpoedigde ik my, ſoo ik beſt kon, na mijne herberg, doch ik was naeuwlijks in mijne kamer getreden, of die *Jecha* viel my aen de voeten, en door haer weenen en huilen wilde ſy my wat byſonders bekent maken. Ik wierd nu al ſoo ſeer ontroert, dat ik de oirſaek daer van niet dorſt vragen; maer ſy benam my haeſt mijne twijffeling, als ſy ſeide: Ach, genadig Vorſt! onſe Princes is niet meer in de weereld, maer is met hare Suſter, de Koningin *Saphothiſphe*, door de Princes *Aledeſig* en *Lycung*, jammerlijk vermoort geworden. Wat ſegt gy *Jecha*? ſprak ik gants met ſidderen, en waer van hebt gy die gewisheit? Helaes! meer dan te veel, antwoordde my *Iecha*, en gy moogt daer over niet meer twijffelen. Ik wilde haer vorder na d'omſtandigheit vragen, doch mijne ſmerten waren ſoo groot, dat ik ſulks niet in 't werk kon ſtellen, maer

ik viel als een gebolden os, sonder sinnen of kennis half doot ter aerden. In twee dagen had men my niet weder tot mijn self konnen brengen. Maer als ik mijne sinnen een weinig hervat had, soo kon ik toch door smerten, herts-pijn, en doots-angst niet een woord spreken. Mijn eenigste troost was de Doot, dien ik gants vast by mijn selven besloot, maer die snedige *Jecha* wist my met sulke listige woorden, de soete wraek soo wel tegen *Aledesig* als *Lycung* aengenamelijk voor te stellen, dat sy eindelijk mijnen geest overwon; en na dat wy de tyding gekregen hadden, dat de Princes *Aledesig* met *Lycung* sich na *Bungo* wilden begeven, soo namen wy voor, onse wrack aldaer best te volvoeren; dierhalven ik van herten na mijne genesing verlangde. Maer ondertusschen versocht ik die *Jecha* my te berichten, waer sich toch de Princes *Pharesses*, sedert de tijt dat sy van *Campion* getrokken was, soo lang had opgehouden, die dan daer toe gewillig was, en aldus aenhief.

Geschiedenissen van Pharesses, *Princes uit* Tangut.

KOrt hier na, als Konink *Pacoro* ons met list van *Lycung* uit *Peking* ontvoerde, en na *Campion* gelukkig over bragt, vernamen wy seer ras aen ons Hof, dat gy tot Onderkonink over het Landschap *Xenxy*, by de *Tarters* gestelt waerd geworden; waerom wy al t'samen, maer in sonderheit de Princes *Pharesses*, van herten verheugt waren, en niet weinig verlangden en wenschten van u selfs die tyding te hebben, hoewel uwe nalatigheit in 't schryven dat al seer sleepte. Onderwijl gebeurd'et, dat in ons

ons Hof de Princes van *Owarey*, uit *Japan*, *Lalla* genaemt, aenquam. Ik weet niet wat lieflijken aert van leven ſy aen ſich genomen had, terwijl een ygelijk, die haer maer eens ſag en ſprak, haer van herten moeſt lief hebben; Doch wat meer is, ſy wiſt door hare lieflijkheit het hert van de Princes *Pharesses* ſoodanig aen ſich te trekken, dat ſy ſonder haer niet een oogenblik weſen kon; ſoo gantſlijk, dat waer *Pharesses* was, daer was ook die *Lalla*, en waer die *Lalla* was, daer was ook *Pharesses*. Geene van beiden had eenige heimelijkheden, welke ſy niet aen malkander vertrouwden: ſulke liefde nu begon ſoodanig toe te nemen, dat de Princes *Pharesses* beſloot, met haer na *Japan* te reiſen, om daer een byſonderen grooten Godt, dien de Weſtelijke lieden aenbaden, te leeren kennen. De begeerte, om kennis van dien ſelfden Godt te hebben, wortelde ook ſoo diep in 't hert van *Pharesses*, dat ſy ſchier geen ruſt had, ſoo lang ſy hare reiſe vertraegde. Haer Broeder de Konink, als ook de Princes *Saphothisphe* deden al wat haer mogelijk was, om haer van dit voornemen af te houden; maer den dooven was het qualijk te Prediken. Sy nam haer afſcheid, en ging met eenige geleids-lieden naer het Landſchap *Leaotung*, en van daer te ſchepe na *Japan*.

Wy hielden ons eenen tijt lang in een vermakelijke Landsdouwe op een ſeer ſchoon Slot. Ik weet niet, of mijne Princes, daer ſelfs kennis van dien ſelfden Weſtelijken Godt bequam; maer ik weet wel, dat ſy ſedert dien tijt met alle andere Goden lachte, en met alle hare Tempels en Godtsdienſten ſpotte. *Lalla* wenſchte ook duiſendmael liever, dat ſy haer aen deſen Godt had

konnen eigen maken, soo seer aenbad en eerde sy hem. De begeerte begon haer ook aen te komen, dat haer Broeder en Suster, en de hare, desen selfden Godt mede mogten leeren kennen, en bysonderlijk gy dapperen Vorst. Tot dien einde nam sy voor sich, weder door *China* naer huis te reisen, en onderwegen u in *Xency* te besoekken. Wy begaven ons dierhalven op den weg: maer het ongeluk bragt, dat een Afgesand van den grooten *Cham*, *Kengos* genaemt, uit *Japan* weder te rug na *China* met ons t'Scheep ging. Mijne Princes wilde niet bekent wesen; dierhalven gaf sy sich uit voor Suster van den gestorven *Iuvenit*. De schoonheit harer lieflijke gestalte veroirsaekte, dat *Kengos* op haer verlieft wierd; en sulks met woorden en werkken genoegsaem te kennen gaf. Maer de Princes, die met hem spottede, verlangde van herten, dat sy in *China*, en sonderling in de Stad *Siampu* mogt komen, op dat sy van deses menschens verontrustingen ontslagen mogt zijn. Maer dese booswicht had al andere middelen daer tusschen gelegt: in plaets van na *Siampu*, had hy het sich onderhoorig Landschap, en de Stad *Tuxun* in *Leaotung* verkoren: waer hy selfs, na onse aenkoomst, mijne Princes, met ons andere, by hare vyanden, schier als Gevangene, op sijn Slot voeren en besluiten liet. Dit swaer ongeval verdroeg mijne Princes met grooter stantvastigheit: lichtelijk dewijl sy sulks al gewoon was, daer *Iuvenit* haer voorheen had ontvoert, of dewijl men haer ingeprent had, dat die haren Godt kenden, vele tegenheden en versoekkingen uitstaen moesten. Maer eenen troost had sy; dat *Kengos* na *Peking* te Hove verreisen moest, om aldaer de verrichtingen van sijn Gesandschap, aen den Grooten *Cham*, of veel eer *Amavanga* bekent te

ma-

maken. Daer-en-tegen was het haer weder een herten-leed, dat haer niet vergunt was, haren toestant aen de hare te laten weten. Wy wierden treffelijk genoeg met levens-middelen onderhouden, en ons ontbrak niets dan de Vryheit. Ik moet bekennen, dat sy doenmaels wel duisendmael aen u dacht, en dikwils seide, dat sy vernoegt genoeg leefde, indien sy uwe tegenwoordigheit noch slechs had mogen genieten. Wy hadden het vry in eenen kleinen hof, die toch met een hoogen muur was omringt, somtijts te gaen wandelen. Maer wy hadden gestaeg vijf of ses Vrouws-persoonen, die ons schier tot wacht gegeven waren by ons, soo dat wy naeuwlijks, sonder van haer gehoort te worden, met malkander konden spreken. In desen Hof schepte de Princes groot vermaek, dewijl daer in haer wonderlijke inbeeldingen voorquamen, als of sy somtijts eigentlijk uwe stem hoorde. In der waerheit, ik wierd dikwils hier over ook seer ontstelt, want ik soo wel als de Princes hoorde duidelijk aen gene zijde van de muur met een snikkende stem dese woorden: Ach, Schoonste Princes! mogt ik u nu eens sien. *Iecha* had dit naeuwlijks vertelt, of ik viel haer in de reden, als ik seide: Wat wonder hoor ik? Is mijne Princes in mijne gevankkenis my soo naby geweest? Ach! mijn hert heeft het sonder twijffel my wel geseit, want ik meerder smerten om harent wil, als over mijne gevankkenis gevoelde. Ja, genadigste Vorst, herhaelde *Iecha* hare reden, wy waren u soo naby, dat wy met eenen steen aen uwe plaets wel hadden konnen werpen: maer helaes wy wisten nergens van, want niemand ons wat wilde noch konde seggen; alsoo beeldeden wy ons in, dat de selvige stem of een

geest,

geest, of spook, of een ander persoon moest geweest zijn.

Wy verbleven aldaer over een jaer lank, dat wy van *Kengos* niets vernamen; dan alleen dat hy eens schreef, dat hy met den Konink *Amavanga*, tegens *Kiang* of wel *Eyquan*, als die tegen de *Tarters* opgestaen was, te velde lag. Een ruime tijt hier na quam onse Booswicht weder, en verdobbelde sijne liefdes vervolgingen tegen de Princes; doch met soo groote eerbiedigheden, dat de Princes daer over sich niet genoeg kon verwonderen. Langen tijt verwaerdigde sy sich niet hem te antwoordden, veel minder aen te sien, 't welk hem noch geen oirsaek gaf, haer onhoffelijk te bejegenen; maer om haer niet te verdrietig te vallen, quam hy somtijts niet in eenige dagen; en als hy noch wel quam, soo vernoegde hy sich, sonder haer aen te spreken, met haer van verre gants bedroeft aen te sien: wanneer sy eindelijk tot hem sprak, soo waren het sulke woorden, die d'aldersachtmoedigste wel hadden tot toorn bewegen konnen. Dit was de oirsaek, dat sy hem noit waerdig achte, in eenige Maenden na sijne wederkoomst, na eenig nieuws te vragen. Ik weet niet of haer even een goede geest ingaf, dat sy naer *Eyquan* vraegde, en waerom hy tegen de *Tarters* opgestaen was? Om dat, antwoordde haer *Kengos*, de Konink *Amavanga* hem sijne Bruid, de Princes *Saphothisphe*, uit *Tangut* genomen had. En waer is dan die *Saphothisphe*, vraegde vorders de Princes *Pharesses*? Sy is al over lang, antwoordde hy, na dat *Eyquan* met de sijne heen gerukt was, met den Konink *Amavanga* getrouwt geworden. Maer segt my, *Kengos*, weet gy niet, hoe dat het met den Vorst *Usangue* tegenwoordig gaet?

gaet? Eylacen! gants flecht, antwoordde hy haer met een sucht, en of schoon hy noch leeft, soo is hy toch soo veel als doot. Hoe dan, sprak de Princes met een ontstelt gesicht. Ik wil u sulks, als mijn liefwaerdsten schat, niet verbergen, seide *Kengos*: Weet dan, dat dese *Usangue*, als die met *Eyquan* in heimelijk verstand geweest is, nu al by de twee jaren hier in dit Slot heeft gevangen geseten. Doch over vier dagen heb ik van *Amavanga* bevel ontfangen, van hem te laten dooden: maer ik heb daer toe, dewijl hy ons *Tarteren* soo groote diensten gedaen heeft, noch niet willen verstaen; maer morgen sal ik dien last moeten volvoeren. Ach! *Kengos*, riep de Princes, terwijl sy hem aen de voeten viel; reddet desen dapperen Vorst toch het leven, en gelooft, dat gy my daer door aen u hooglijk verbinden sult. *Kengos* na dat hy haer had opgeholpen, versekerde haer het leven van *Usangue*, en ging soo terstond van ons af: en na dat hy op den naesten morgen weder tot ons quam, berichte hy de Princes, dat *Usangue* nu al op vrye voeten, en haer ter liefde uit de gevankkenis ontslagen was; maer voegde hy daer by, ik weet wel, dat als sulks aen den dach soude komen, het om mijn leven te doen soude zijn: bemerkt hier uit, dat ik het selvige weinig acht, wanneer gy my maer gunstig zijt. Voorts gaf hy de Princes te verstaen, dat hy van *Amavanga* tot Onderkonink in *Fokien* was genoemt, en verkoren geworden, waer heen hy dan met een sterk Krijgs-heir sou gaen, om het selfde Landschap weder tot gehoorsaemheit te brengen. De Princes wilde eerst uit sijn gesicht lesen, of hy de waerheit gesproken had, dat *Usangue* los en vry was, 't welk van hem wierd gemerkt, als hy seide: dat hy vry is, sult

fult gy Alderschoonste morgen in der daed sien, en het schort nu aen u, dat gy van hier naer een andere plaets wilt vertrekken, waer hy tot u sal komen. Dit sal een teeken zijn, sprak de Princes, dat ik u hier in wil gelooven, daer ik my dan met eenen aen u tegenwoordig wil openbaren, en bekent maken, dat ik niet *Iuvenits* Suster, maer een Princes uit *Tangut* ben, en de eigenste Suster van *Saphothisphe*, genaemt *Pharesses*. Ha! vervloekte Goden, riep desen *Tarter* overluid, terwijl hy als een blok de Princes voor de voeten viel, waerom hebt gy my verleid? Ha! Hemel, wat heb ik gedaen? Alles wat gy gedaen hebt, herhaelde de Princes, is u door de verlossing van *Usangue* vergeven: Ja gy hebt my daer door veel eer soo hoog verplicht, dat ik u in het toekomende voor mijnen waerden en lieven Vriend schatten en houden wil: Ja nimmermeer dese mijne gevankkenis tegen eenig mensch gedachtig zijn. Soo ben ik, antwoordde dese *Kengos*, eenigsins vernoegt: hier op bragt hy de Princes nevens ons na beneden in een overdekten wagen, en geleide ons verder van daer eenige mijlen op een lustig Slot, seggende als hy afscheid nam, hy wilde 's anderdaegs den Vorst *Usangue* tot haer brengen: maer in plaets dat gy met hem quaemt, soo leverde hy aen de Princes den selfden brief, dien gy aen haer had geschreven, wanneer gy heimelijk van hem waert ontvloden: waer over de Princes niet weinig verwondert en van herten bedroeft was, maer sich eindelijk te vrede moest stellen. *Kengos* onderwijl, na dat hy nochmaels gants dikwils om vergeving gebeden had, liet ons met sterkke benden na *Peking* begeleiden, en nam sijnen weg met het Krijgs-heir na *Fokien*.

Doch wy waren naeuwlijks tot *Peking* aengekomen,

men, of wy vernamen dat het Hof in de Stad *Hunghan* was, waer wy selfs ons ook heen begaven. Ik kan niet vertellen, met wat vreugde mijne Princes, van hare Suster de Koningin *Suphothisphe* ontfangen wierd: Ja hoe de Konink *Amavanga* selfs haer met de grootste eerbiedigheden bejegende.

Eenige tijt hier na, als de Koningin met sware bedroefde gedachten beladen was, soo trok sy in 't geselschap van hare Suster mijne Princes, met weinige van de onse, niet wijd van *Hunghan*, op een Lusthuis, daer wy selfs kort hier na de treurige tyding ontfingen, dat de Konink *Amavanga* soo haestig gestorven was, welk ongeluk ons seer hard trof; maer het vermeerde sich dobbel, als de Koningin, nevens haer Suster, gevankkelijk van ons wierden afgetrokken, en dat sy niemand meer dan de Konings Staet-Juffer *Nitte* by sich behielden. Maer den anderen dach vernam ik, helaes! d'alderongelukkigste tyding, dat *Aledesig* en *Lycung* haer t'samen hadden laten vermoorden en ombrengen. Ik nam de vlucht soo ik best kon, om den Konink *Pacora*, haren Broeder, sulks te boodschappen, op dat hy na gelegentheit daer over behoorlijke wraek nemen mogt; maer als men my berichtte, dat hy sich na den wijdberoemden Godts-spraeks Tempel tot *Osuma*, na *Bungo* begeven had, soo heb ik den selvigen weg daer heen ook genomen, en hier nu aengekomen, heb ik in mijn grootste ongeluk het geluk noch ontmoet, van u dapperen Vorst alhier aen te treffen: hier mede besloot die *Jecha* hare reden.

Naer eenige dagen nu, als ik volkomen genesen was, wierd het gerucht gehoort, dat *Aledesig* met *Lycung* al na *Bungo* verreist waren, waer over ik wel verblijd wierd, en ook niet veel tijts meer ver-

ſuimde: en na dat ik my te ſcheep had begeven, geraekte ik op dit Eiland, waer *Jecha* dan den langen weg na den Godts-Tempel nam, en ſedert heb ik haer niet geſien, noch tyding van haer gehad. Maer ik gedenkkende aen mijnen waerden Vriend *Luy*, begaf my tot hem, en vernam naer *Aledeſig* en *Lycung*; doch kon, dewijl ſy ſich heimelijk hielden, niets te weten komen, tot dat by geval op eenen dach, als ik even na den Godts-Tempel wilde rijden, my *Lycung* bejegende, ſonder een woord toe te ſpreken: mijne rechtmatige wraek dreef my aen om mijn Swaerd uit te trekken, en hem oirſack te geven, inſgelijks naer het ſijne te taſten, daer gy dan, mijn waerden *Eyquan*, beter weet waer 't er geſchiede, als ik kan vertellen, u geſtaeg hoog verplicht zijnde, dat gy doenmaels tegen mijne verdienſten, my het leven ſoo grootmoedig gereddet, en mijne Vyanden beſtreden hebt.

Op ſulken wijſen eindigde *Uſangue* het vertellen van ſijne Geſchiedeniſſen, yder met groote verwonderingen ſchier opgetogen latende: dewijl het nu ſeer laet in den nacht was, nam hy van ſijnen Vriend *Eyquan* oorlof, en begaf ſich na ſijn vertrek.

Uſangue had met de vertelling ſijner Geſchiedeniſſen ſchier den halven nacht doorgebragt, alzoo dat de overige helft tot ſlaep en ruſt wierd genomen. In eenige volgende dagen verheugde ſich een yder niet weinig, dat de groote en dappere *Eyquan* nu voorts, van wegen ſijne wonde, buiten alle gevaer was, ſoo dat men dan in korter tijt ſijne volkomene geneſing verhoopte.

Op eenen dach nu, wanneer de dappere *Uſangue*, om verſche lucht te ſcheppen, in het naeſt gelegen boſch, ſich naer het wonder-ſlot had begeven; ſoo gedacht hy aen *Eyquans* groote en onvergelijkkelijke

ke daden. En na dat hy deſelvige in 't lang en breed by ſich wel overleit had, bedacht hy eindelijk des Orakels tot *Oſumo* laeſte uitſpraek: hy overwoog en bedacht ſich ſoo hy beſt kon, of wel oit de Antwoord deſer Godtheit gemiſt had. En gelijk de Son te voorſchijn quam, ſoo viel hy op de knien daer voor ter aerden, ſeggende: Dat gy een waerachtige Godtheit zijt, ſulks geeft uwe helder-ſtralende klaerheit genoegſaem aen den dach: en gelijk ik u altijt meer als eene Godtheit ge-eert en aengebeden heb; ſoo geeft, O Goddelijke klaerheit! tot vergelding hier van tegenwoordig een teeken, of mijne Princes noch waerachtig in 't leven zy; want ik aen de Uitſpraek des Godts tot *Oſumo* begin te twijffelen; door dien de ſelvige Godt is gewoon, ſoodanige antwoord van ſich te geven, die men op tweederlei wijſe verſtaen en uitleggen kan.

Hy had deſe woorden naeuwlijks uitgeſproken, of hy wierd ſeer na by ſich eenen menſch gewaer, die even van 't paerd ſteeg, en het ſelfde vaſt te houden aen ſijnen Dienaer over gaf. Soo haeſt als hy ſijne oogen op dien had geſlagen, erkende hy hem gants eigentlijk voor den ſelfden, dien hy in den Godts-Tempel tot *Oſumo*, voor eenige dagen had aengetroffen, gelijk hem dan deſe Vremdeling insgelijks erkende: en na dat d'een den anderen ſeer hoffelijk ontfangen had, betuigden ſy hare vreugde, van dat ſy malkander tegenwoordig ſoo onverhoopt weder mogten ontmoeten.

Uſangue was de eerſte, die hem na de geeindigde beleeftheden aldus aenſprak: Sonder twijffel mijn onbekenden Vriend, ſal de Godts-ſpraek u noch alhier ophouden, gelijk die my in deſe Lands-douwe de volvoering der ſelvige inſgelijks te verwachten

veroirsaekt. Doch gelijk van den eersten aenvank, als ik het geluk van u hier te sien heb gehad, mijn hert sich tot uwen aengenamen Persoon heeft geneigt; daerom heb ik sedert dien tijt al dikwils de Goden in mijn gebed versocht, dat sy u, soo wel als my selfs, in 't gene u aengaet behulpig zijn mogen. Dese Vremdeling bevond sich op dese hoffelijke reden van *Usangue* soo seer verplicht, dat hy op volgende wijse hem antwoordde: Indien ik u eenigsins by onse eerste t'samen-koomst in den genoemden Tempel niet naer uwe verdiensten bejegent heb, soo sult gy sulks veel eer mijne doenmaels bedroefde en sware gedachten toeschrijven, en tegenwoordig my het selvige, daer ik voor uwe welvaert alle wenschen doe, gunstig vergeven. Ik sou ook doenmaels niet soo licht van een sulken deugtsamen Persoon gescheiden hebben, indien niet eenige gewichtige saken my noodwendig elders heen hadden beroepen.

Na sulke en diergelijke t'samen-spraken, waer in een ygelijk onder haer sijne sonderlinge hoffelijkheden met woorden betuigen wilde, vraegde de Vremdeling *Usangue*: Of hy noch in de vaste meening was, dat de Godts-spraek aen dese plaets hare werkking sou doen, gelijk hy dierhalven dat geensins twijffelde. De werkkingen deses Godts, antwoordde hem *Usangue* sullen groot zijn, wanneer die my eene Doode, volgens hare belofte, weder herstellen, en my levendig voor oogen konnen brengen. Hoewel men dat billijk gelooven moet, seide weder de Vremdeling, wat de Goden ons voor-seggen, soo zijn toch onse herten somtijts soodanig verstokt, dat wy sulks dikwils voor dwaesheit aennemen, en den spot met de waersegging van de toekomende dingen houden. Ach wisten de

Go-

Goden! dat mijne Voorvaderen sulks wel hadden in acht genomen; gewisselijk d'ongeluksalige *Lorrax* sou tegenwoordig niet als een swervenden Ridder de weereld om-trekken. Ja hy sou nu noch veel min noodig hebben eenen Verrader, die hem het Liefste in de weereld gerooft heeft, allesins te sockken.

Op den Naem van *Lorrax* ontsette sich *Usangue* niet weinig, terwijl hy seide: De goede meening, die ik van uwe deugden had, heeft my geensins aen den Persoon bedrogen; want des beroemden *Lorrax* daden, dien de Groote *Mogol* schier een deel sijner welvaert moet dankken, zijn genoegsaem bekent. *Lorrax* seg ik, die des voornoemden *Mogols* Rijk door vele heerlijke Zegen, vrede en rust heeft verschaft; is dat dan de gene, dien ik tegenwoordig voor my sie? Dese Vremdeling antwoordde *Usangue* gants zediglijk en sprak: Ik had niet gelooft, dat de weinige bedrijven, die in het *Mogolsche* Rijk zijn geschied, tot hier toe sich souden uitgebreid hebben, soo dat men mijnen Naem in dese Plaetsen soude kennen: Gewisselijk, mijn onbekenden Vriend, indien ik sulks geweten had, ik sou soo licht mijnen naem niet genoemt hebben; maer dewijl het aen een soo deugtsamen Persoon is geschied, soo behoeft sulks my geensins leet te zijn. Ik mogt wel gelooven, herhaelde *Usangue*, dat onder de uitterlijke vele goede gestalten uwes lichaems, een soo edelen Persoon moest stekken, sonder twijffel heeft my mijnen geest dat voorseit.

De Vremdeling, of veel meer *Lorrax*, wilde even hier op antwoorden, wanneer hy door een geruisch daer van gestoort wierd; en soo haest als hy sijne

oogen daer heen wendde, ſag hy eenen Ridder, in 't volle harnaſch te paerde, haer ſeer haeſtig dicht voorby jagen. Hy had het geſicht van ſijnen Helm gants niet geſloten, waerom hem *Lorrax* lichtelijk kon kennen, en ſijne ontſetting niet weinig betuigen moeſt, als hy ſeide: Groote Goden! nu word ik den aenvank van uwe toegenegentheden gewaer, dewijl gy my den deſen toeſend, op dat ik mijne, tegen hem hebbende rechtmatige wraek aen den ſelfden volvoeren mag. Met deſe woorden eiſchte hy ſijn paerd, nevens ſijnen Helm, en vergunde ſich naeuwlijks ſoo veel tijt, dat hy van wegen dit haeſtig afſcheiden by *Uſangue* eenige ontſchuldiging maken kon, maer hy ſette ſich te paerde, en volgde den ſelvigen in aller ſnelheit: waer over *Uſangue* dan wel verwondert wierd, en hem van verre naſag, om te vernemen wat van die ſaek worden mogt; maer hy verloor haer ras uit de oogen: waer op hy ſich met eenen aen een andere plaets begaf, waer de heggen en ſtruiken in dat boſch dichtſt waren, om ſijne ſwaermoedige gedachten beter ruim te geven: Hy had ſich ook naeuwlijks in 't groene gras ter neer geſtrekt, of de ſlaep ſou hem ras hebben bevangen, indien niet het geraes en hinneken der paerden hem hadden daer af gehouden. Als hy nu daer na omſag, wierd hy drie perſoonen gewaer, die van de paerden quamen: Een van die gene, die de Heer ſcheen te zijn, ſette ſich ook niet wijd van hem neder, en riep, ſonder hem gewaer te worden, een van ſijne lieden tot ſich, en ſprack na eenige woorden tot den ſelvigen: Soo haeſt, *Niſetta*, de Groote Godt alhier tot *Oſumo*, my bericht hebben ſal, waer mijn verrader ſich ophoud, ſoo verbied ik u daer na, u verder 't onderwinden, ſijnen Perſoon, van wegen ſijne aen my beweſene ontrouw,

noch

noch meer te beſchutten. Ach! gelukſalig ſal ik zijn, mogt ik hem vinden, ik ſou hem ook midden onder de ſijne duiſend doodelijke wonden geven, tot dat hy ſijne ontrouwe ziel ſou uitbraken. De Goden, antwoorde de Dienaer, ſullen my wel behoeden, dat ik my des ſchuldigen *Kiaxers* deel aen te nemen niet ſal vervorderen; want ſijne ondankbaerheit is al te ſeer aen den dach: maer indien hy miſſchien niet meer in ſtant is, dat hy voor uw dreigen kon vreeſen, en de Doot uwe wraek voorgekomen was? Indien *Kiaxer* doot was, antwoordde deſe Vremdeling, ſoo wilde ik hem te deſer uur volgen; maer indien hy noch leefde, ſoo moeſt hy van wegen ſijne ondankbaerheit ſterven; want my niet anders als ſijne doot kan vernoegen, ſoo dat ook deſe mijne hand, tot beſtraffing ſijner ontrouw, ſijnen Moorder ſal weſen. *Uſangue*, die meer na de laeſte als na de eerſte redenen hoorde, vernam dat deſe Vremdeling een boos voornemen tegen den gemeenden *Eyquan* had, om het leven van ſijnen waerdſten Vriend te rooven; en gelijk hem de geſchiedeniſſen des Grooten *Eyquans* noch in verſchet gedachten waren, dat ſijn recht natuurlijke naem had *Ciaxar* geweeſt, ſoo kon hy niet langer verdragen, dat men den ſelfden ſchelden ſou, die tegenwoordig de deugtſaemſte perſoon in de weereld was: Alſoo wilde hy ſulke woorden niet langer voor ſijne ooren lijden, maer ſtont van ſijne plaets op, in meening, deſen Vremdeling, van wegen ſijn dreigen, tot reden te brengen: dierhalven ging hy ſterk na hem toe, ſoo dat ſy licht konden merkken, dat hy hare redenen aengehoort had. De Vremdeling van wegen dit overloopen eenigſins vertoornt, ſprong daer-en-tegen haeſtig op; en na dat hy 't geſicht ſijnes Helms had toegeſchoven, gaf hy ver-

verbittert *Usangue* geen tijt, maer ſprak met een hevige ſtem hem aen: wie gy ook zijt, ſoo vind ik toch weinig beleeftheit in u, dewijl gy die gene in hare redenen ſtoort, die u toch geenſins by haer geroepen hebben. *Usangue* antwoordde hem ras met harde woorden: Uwe redenen die ik tegenwoordig ſtoore, gaen my ſoo ſeer aen, dat ik daerom het einde niet heb willen aenhooren; want ik heb u den ſelfden hooren ſchelden en dreigen, voor wiens aengeſicht gy en een yder ſidderen mogt, wanneer ſy ſijne Vyanden zijn: en ik ben hem ſoo grooten Vriend, dat ik u dit ſoo licht niet vergeve. Deſe Vremdeling week op ſulken antwoord ontrent twee of drie ſchreden te rug, en nadat hy de oogen ten Hemel geſlagen had, riep hy: Groote Goden! mag ik noch het geluk hebben, van eenen menſch te vinden, die deſes Verraders deel nemen wil, en tegen wien ik mijnen rechtmatigen yver en wraekluſt kan uitſchudden? Indien gy my, ſeide *Usangue*, nu eenen oogenblik tijt wilt gunnen, op dat ik te paerde mag ſtygen, en my laten beharnaſſchen, ſoo wil ik uwe begeerde genegentheit volbrengen. Of ook mijn ſwaerd alleen daer toe bequaem weſen mogt, ſoo geloof ik u noch wel ſoo dapper te zijn, dat gy geen voordeel op my ſoud begeeren. De Vremdeling vol toorn en grimmigheit, ſprak: Gaet heen, maer koomt ras weder, op dat ik geen oirlaek behoefte nemen om over al u te ſoekken, en te ſeggen, dat de Vrienden van *Kiaxer* even ſoo kleinmoedig zijn, als hy lichtſinnig en verraderſch geweeſt is.

Usangue beantwoordde dit wel niet, maer ſpoedigde ſich veel meer naer het Slot; Liet ſich niet alleen met grooter haeſt beharnaſſchen, maer ſette ſich

ſich met eenen te paerde, en na dat hy een goede Speer genomen had, ſoo wendde hy ſich met volle toom en ſporen weder na den Vremdeling toe, die als hy hem geſien had, hem toeriep: Ik vind u dapper genoeg om eenen lichtveerdigen Verraders Vriend te weſen, maer let wel, hoe duur gy die Vriendſchap met uw bloed ſult betalen.

Hier op gingen ſy met ſulken kracht op malkander los, dat hare Lancien in ſplinters ſprongen, en ſy malkander met hare Schilden ſoo hard quamen te ſtooten, dat hare paerden ſulks niet konden verdragen, maer in het vallen hare Heeren ter aerden wierpen. Sy hadden naeuwlijks de grond aengeraekt, of ſy trokken met eenen hare Swaerden, waer mede ſy malkander ſoodanig begroeteden, dat haer bloed ſterk door het harnaſch doordrong. Men kon ſchier in een half uur van beide geen voordeel bemerkken, tot dat eindelijk de Vremdeling, die in den rechter arm een ſware wonde had gekregen, de ſwakſte begon te vallen, doch geenſins den moed ſijnkken liet, tot dat hem ten laeſten *Uſangue* door eenen harden ſlag den Helm van 't Hooft ſpringen deed. Maer hy wierd niet weinig ontſtelt, wanneer hy in de plaets eenes Ridders, een Vrouw, en wel een van de ſchoonſte Vrouw-menſchen te ſien kreeg; dierhalven hy ſijn Swaerd ſijnkken liet, en week eenige ſchreeden te rug, daer hem dan deſe Heldin ſterk volgde, en tot hem ſprak: Vlied nu geenſins voor my, maerillooft, of ſchoon ik een Vrouw ben, dat ik nochtans wel dikwils en veel met uws gelijkkens bloed het veld heb beverwt. Schoonſte Vrouw, antwoordde haer *Uſangue*, ik wilde veel liever de ſcherpte des Swaerds tegen mijn ſelven gebruiken, als eene ſulke Schoonheit daer mede beleedigen.

En wilden de Goden! dat ik met mijn bloed, het gene gy vergoten hebt, kon herstellen, ik sou my ook geluksalig schatten, indien ik den Doot door uwe schoone handen verwerven mogt; want ik aen uw Vrouwelijk geslacht noch wel meer verplicht ben.

Door dese soo onderdanige reden bedaerde hare hevigheit; terwijl sy seide: Nadien het uw welgevallen is, dat wy desen strijd eindigen, soo soude ik ook wel wenschen, dat een sulken dapperen Ridder, als gy zijt, geen Verrader, die uwe gunst en vriendschap gants niet waerdig is, meer soud aennemen willen. Ik weet niet, viel haer *Usangue* in de reden, wat die selvige u voor leet mag gedaem hebben, die anders voor alle schoone Vrouwen een sonderlinge eerbiedigheit heeft, en met u, gelijk ik uit sijne Geschiedenissen verstaen heb, als een Vrouws-Persoon, ook gants geene tegenheden gehad heeft; maer indien hy nochtans soo ongeluksalig geweest is, dat hy u soude beleedigt hebben, soo beloof ik u, hy sal u alle herstelling tot uwer vernoegen doen en bewijsen. Maer ondertusschen, schoonste Vrouw, neemt het niet qualijk op, dat ik u mag versoekken om u niet verre van hier, waer ik my ophoud, te geleiden, op dat gy aldaer uwe wonden moogt laten verbinden en genesen; dewijl daer selfs soo wel Heel-meesteren als goede gelegentheden by de hand zijn, om u te doen dienen en opwachten; en 'twelk ook aen die plaets wesen sal, waer u d'ongeluksalige *Ciaxar* alle dienstveerdige onderdanigheden bewijsen mag. Dese schone Heldin antwoorde dien *Usangue* naer eenig bedenkken aldus: Dewijl ik *Kiaxers* tegenwoordigheit in dese plaets niet heb konnen vermoeden, soo sal ik beswaerlijk eenig vernoegen van hem mogen ontfangen. Maer uw aenbieden is soo hoffelijk, dat ik my, als eene onbekende

kende in dese plaets, die vryborstigheit aen te nemen sal onderwinden: alsoo wil ik met u gaen, om de wonden, die ik van u heb ontfangen, te laten verbinden. Hier op vervoegden sy sich ook te samen na *Luys* Slot, waer *Usangue* haer van achter in door den Hof, op sijne vertrekken bragt, en sulks soo wel aen *Luy*, als eenige Heel-meesters te verstaen gaf; daer dan toestelling gemaekt wierd, om haer in een bysonder vertrek, op een toebereid bedde te leggen, en hare wonden verbonden te worden.

Doch ondertusschen begaf sich de dappere *Usangue*, wiens wonden niets te beduiden hadden, tot onsen *Eyquan*, en vertelde hem alles eigentlijk, wat hem in den selvigen dach was bejegent, het welk hem niet weinig ontstelde, als hy naer een klein stilswijgen, ten laesten aldus aenving. Dewijl my des wijd-beroemden *Lorrax* heimelijkheden en rechte stant eensdeels bekent zijn, soo verwondere ik my soo seer niet, dat hy sich tot de tegenwoordige onrust in het Keiserrijk *Japan*, waer onder hy mede niet weinig begrepen is, genadert heeft: alleenig wat hy tot u, mijnen Vriend, geseit, ook wat hy by de Godtsspraek tot *Osumo* gesocht heeft, kan ik niet begrijpen; maer dewijl ik noch de Vriendschap des dapperen *Usangues*, noch den haet deser schoone Vrouw, op geenerlei wijse verdient heb; soo wil ik my niet alleen bevlijttigen, u met alle krachten weder te dienen; maer ook my, naer het gene gy dese Vrouw van mijnent wegen beloofd hebt, met allen ernst schikken, dewijl gy nu hare gemeende beleedingen niet soo seer hebt aengenomen, dat gy mijne rechtveerdigingen en onschult sult mogen aenhooren: en dewijl ik my tegenwoordig in sulken stant bevind, dat ik

 met

met toestemming der Heel-meesteren het bed wel verlaten kan, soo wil ik morgen met u by haer gaen. Gelijk sulks nu ook den volgenden dach in 't werk wierd gestelt, als men haer te voren had laten vragen, of het haer beliefde eenig besoek aen te nemen? soo wilde *Usangue* sich eerst tot haer begeven: en als hy haer eenen goeden morgen gewenscht, en gevraegt had, hoe dat het met hare gesondheit stont? sprak hy voorts: Schoone en dappere Heldin, ik heb uwen gemeenden Vyand, na mijne belofte daer toe bewogen, dat hy bereid is, dewijl hy geene sijne beleedigingen ontrent u kan versinnen, uwe tegenheden vernoegen te geven; tot dien einde heb ik hem ook met my tot u in dit vertrek gebragt. Hoe, riep sy, is de Verrader *Kiaxer*, of veel liever d' ongetrouwe *Caryesse*, by my in dit vertrek? Hier mede rukte sy met grooter vaerdigheit en ongestuimigheit het behangsel van 't bed open. Maer als sy *Eyquan* gewaer wierd, viel sy weder te rug in het bed, en voer als verbaest wijder voort: ja wel *Kiaxer*, wiens lichtvaerdigheit tegen deses dapperen grooten *Eyquans* deugden meer te vergelijkken is, als desen onschuldigen *Eyquan* te berispen, dat hy my in dit ongeluk heeft geworpen, gelijk als hy dien vervloekten *Kiaxer* heeft in vertwijffeling gebragt. Hoe soude ik, seide *Eyquan*, de schoone Princes *Affelde* in ongeluk, en den *Kiaxer* in vertwijffeling gebragt hebben? dat willen de Goden nimmermeer: want mijne toegenegentheit, schoonste Princes, die ik u toedraeg, leert en gebied my heel anders. Evenwel, grooten *Eyquan*, antwoordde sy, terwijl sy toch niet nalaten kon hem vriendelijk t'omhelsen; evenwel, seg ik, is dese uwe eerlijke toegenegentheit oirsaek mijnes ongeluks. Mijn Heer sprak half

Fol. 485

half rood geworden: Het is my leet genoeg, Princes van *Suchuen*! dat ik de gene moet zijn, die tegen mijnen ſin u onluſt verwekt heeft: ja ik ben waerachtig ongelukkig, dat uwe *Kiaxer* ſulke quade meening van my heeft geſchept. Maer ik verwonder my tegenwoordig niet meer, waerom hy my ſoo hard vervolgt, en ſulken doodelijk uit-eiſch-brief toeſend, en by den Slag met den Konink *Dilaſphe* tegen my met 'er daed ſou volvoert hebben, indien mijne vuiſt my niet had beſchut, die hem dan ook doenmaels ſijne booſaerdige ongegronde inbeelding ſoodanig haeſt had doen erkennen, dat hy geene eerlijke lieden met ſulke en diergelijke beſchuldigingen meer ſou beſmetten. Hoe? viel hem die nu erkende Princes *Affelde* in de reden, heeft dese Verrader dan beſtaen met u te kampen? Nu voorts ſie ik wel, voer ſy voort, dat hy by ſijn beſluit vaſt verblijft, en dat'er geen berouw by hem voorhanden is. De toornigheit begon van nieuws in haer ſchoon geſicht op te ryſen, terwijl ſy ſich tot *Uſangue* wendde, en ſprak: Ik mogt wel denkken, dapperen Heer, dat wy in den Perſoon dwaelden; want ik ſou ſoo wel als gy, voor deſes grooten *Eyquans* deugden tegen een yder geſtreden hebben, ſoo ſeer heb ik, den laſter des lichtſinnigen *Kiaxers* te beſtraffen, op het hoogſt voor my genomen. Maer het is my leet, antwoordde haer *Uſangue*, dat gy ſchoone Princes, van my ongelukſaligen zijt verwondet geworden. Maer my is het lief, ſeide daer tegen *Affelde*; want ik my, door deſe wonde dies te beter van mijne wraek indachtig kan maken. Waerdſte *Affelde*, viel hem *Eyquan* in de reden, ik ben ſoo wel begeerig, om uwes *Carreſſes*, of nu *Kiaxers* onbedachte eigenſinnigheit en dwaes begrijp, gelijk ook

ook uw soo Avontuurlijk leven te weten. Insgelijks ben ik noch gedachtig, dat gy my ten laesten sulks al voor lang hebt belooft; indien dan uwe wonden sulks niet verhinderen, soo sult gy my tegenwoordig daer door aen u ten hoogsten verbinden, indien gy van wegen het by-zijn van desen mijnen Vriend *Usangue*, dat selvige u geensins tegen de borst wilt laten zijn. Gants niet, mijnen waerden *Eyquan*, antwoordde *Affelde*, kan my de Vorst *Usangue* verdacht wesen, veel min mijne wonden, die niet seer veel om 't lijf hebben, my daer in verhinderen: en dewijl ik u mijnes levens loop wensch te vertellen, alsoo is het sonderling noodig, dewijl gy in mijnes verraders ontmoetingen mede begrepen zijt, dat gy sulks alles ook eigentlijk weet: dierhalven hief sy aen op volgender wijse te vertellen.

Geschiedenissen van Carresse, *Vorst uit* Junnan, *en* Affelde, *Princes van* Suchuen.

WAt voor macht het Koninkrijk *Suchuen* voor desen gehad, en tot onse tyden noch heeft, en wat sware oorlogen dat heeft gevoert, kan niemand, wien die plaets bekent is, onwetende zijn: En dewijl het gestaeg sich met den Swaerde heeft moeten beschutten, en onse nabuuren de vrees aenjagen, soo heeft men daer ook noit ervarene Krijgs-Oversten, en gemeene Soldaeten gebrek gehad: want gelijk niemand bequaem kon worden, om iets van sijne Ouderen te erven, of ook eenig goet in het Rijk te besitten, voor dat hy drie hoofden sijner verslagene Vyanden vertoont had; soo was een yder seer begeerig om te oorlogen, ja selfs alle de Vrouwen-persoonen bewesen sich van der jeugt af vaerdig en bereid tot alle Krijgs-oeffening en ervarentheden van

wape-

wapenen; Ja sy schuiwden sich geensins, hare Koninginnen, die sich ook een ruime tijt tot sulke Ridderlijke bedrijven gewent hadden, te volgen, en sich even soo dapper te houden, als oit een Man doen mogt, gelijk hare veelvoudig gevoerde oorlogen genoeg konnen getuigen, en sulks mede aen heel de weereld bekent is: alsoo wil ik swijgen, wat mijne Voorouderen in hare jaren voor daden hebben verricht, en ook daer benevens haer land uitgebreid; maer alleen dit daer by voegen, dat, nadien wy de *Chinesers* groote diensten tegen de *Tarters* bewesen hadden, de selvige ons met het Vorstendom *Suchuen* aen dese zijde t'gebergte, nevens het Vorstendom *Junnan* erflijk beleent hebben; daer wy ook van de *Tarters*, door uwe toegenegentheit, sich tot *Eyquan* wendende, tot noch toe in een gerustig besit zijn gelaten. Doch op dat ik een aenvang van mijne ongelukkige Avontuuren maek, soo wierd mijn Vader Konink, gants jonk in *Chinesischen* Dienst, van de *Tarters* verslagen. Gelijk nu mijne Erf-Moeder in de volle heerschappy des Koninkrijks geset wierd; soo deed sy een belofte, de Kroon niet eer op haer Hoofde te setten, voor dat sy dan om den doot hares Heeren des Koninks *Atlas* te wreken (want soo wierd hy genoemt) tien duisend *Tartarische* koppen had doen ter aerden leggen, tot dien einde voerde sy selfs de *Chinesers* een leger toe in de dertig-duisend Mannen sterk. Ik die doenmaels noch jonk en teer van jaren was, en van mijne Kindsheit af, volgens ons gebruik, tot alle Moederlijke oeffeningen gewent, wilde dese wraek ook by-woonen, en ten minsten indien niet een mede-helpster, nochtans een aenschouwster wesen; 't welk my dan wierd toegelaten. Wat doenmaels sich daer in heeft toegedragen, en hoe de Veld-slag in *Leaotung*

is

is afgeloopen, weet gy, tot *Usangue* ſprekende, als een *Chineſer*, en te Hove geleeft hebbende, beter als ik te vertellen. Dewijl ik insgelijks doenmaels niet ſeer oud was, ſeide *Usangue*, ſoo is my ſulks ten deele ontvallen: maer dit gedenkt my noch wel, dat door d'ongelooflijke dapperheit en groote Krijgs-ervarentheit van uwe Moeder de Koningin *Penthaliſea*, wy de Zege behielden, en over de tachtig-duiſend *Tarteren* verſloegen, en ook niet weiniger van onſe *Chineſers* verloren. Doch vergeeft het my, Schoone Princes, dat ik u in uwe reden heb doen verdwalen; die dan met deſe woorden wijder voort voer: In ſulken Slag, als ook noch by andere gelegentheden, volvoerde mijne Moeder hare belofte ſoodanig, dat het getal der verſlagene benden verdubbelt wierd, en wel met der *Chineſers* grooten roem, ſoo dat het de Keiſer ook met ſonderlinge dankbaerheit erkende.

Gelijk wy nu van dit Hof tot *Peking* geſcheiden waren, om ons weder naer het Koninkrijk *Suchuen* te begeven, vernamen wy d'onaengename tyding, dat de Konink van *Pegu* in ons Rijk was gevallen. Wy ſpoedigden ons dierhalven ſoo veel te meer, maer bevonden by onſe aenkoomſt, dat onſe Stadhouder, de Vorſt uit *Junnan*, *Razzil*, den Vyand ſoodanig het Hooft had geboden, dat hy ſich begon te bedenkken, of hy ook dieper in 't Rijk wilde trekken, maer verwachte van den voornoemden Vorſt eenen Veldſlag, dien de dappere *Razzil*, dewijl hy te ſwak was, met ſulke voorſichtigheit nochtans wiſt t'ontwijkken, tot dat wy hem met onſe overgeblevene achtien-duiſend Krijgs-lieden, uit den *Tartariſchen* Krijg, te hulp konden komen. Gelijk nu ſulks gelukkig geſchiedde, ſoo bedachten wy ons ook niet lang, deſen Strijd door eenen

open-

openbaren Slag te eindigen, die toch aen beider zijden hard genoeg toe-ging. Ik die nu al by de twee jaren en daer over, mede in den *Tartariſchen* Krijg had geweeſt, meende nu voorts niet de geringſte te zijn, en dacht deſe vyanden, die my niet ſoo grouwſaem en ſterk, als de *Tarters* ſchenen te weſen, ook mijnen kop te bieden; tot dien einde ik my inſgelijks in den Strijd, waer die op het harſt was, inliet, en mijne Moeder geſtaeg aen de zijde wilde blijven: doch wy troffen even het ongeval, dat ons een grooten hoop der Vyanden omrijngden, en ſoodanig op ons aendrongen, dat wy, hoewel wy ons noch redelijk verweerden, terwijl *Carreſſe* ſich ſeer dapper hield, ras van het Paerd tuimelden. Wy ſagen de onſe alle neder-maken; en ik bequam mede een gants quade wond in het hooft, ſoo dat ik gants ongevoelig en doof daer neer viel; ook weet ik niet hoe het verder afliep: maer een ruime tijt daer na, als ik weder tot mijn ſelven gekomen was, vond ik my in de armen van een geharnaſcht Man, doch wierd niet weinig beſchaemt, dewijl hy my de borſt ontbloot, en met koel water verquikt had. Ik wilde my van hem afrukken, maer hy ſprak met ſachter ſtem: uit bevel uwes Moeders, en mijne ſchuld, heb ik [redacted] willen laven en ververſſchen, en weder tot u ſelven brengen; waer uit ik vernam dat hy van de onſe was, daerom liet ik my goetwillig van hem te Paerd helpen. En als mijne Moeder my eerſt in 't geſicht kreeg, ſoo omhelſde ſy my met volle vreugden, en ſeide daer by: Dankt mijne Dochter, deſen Jongen Vorſt uit *Junnan*, *Carreſſe*, ſoo wel van wegen den gewonnen Veldſlag, als ook voor mijn, en uw levens. Hy wilde hier op mijne Moeder te voet vallen; maer het wierd hem niet toegelaten: daer op wierd ook een ge-

gerucht gehoort, dat ſijn Vader *Razzin*, in het treffen gebleven was, 't welk hem oirſack gaf om van ons af te wijkken, en ſijnen Vader mede onder de Dooden te ſoekken, daer dan na 't verloop van eenige dagen, de verſlagene Stadhouder, Vorſt *Razzin*, prachtig genoeg, met een ygelijks groot beklag ter aerden beſtelt wierd: en als nu voorts ſijne twee kinderen, namelijk de Vorſt *Carreſſe*, en de Vorſtin *Philene*, tweelingen, die malkander ook ſoo gelijk waren, dat men haer alleen door de kleeding kon onderſcheiden, afſcheid namen, om na haer Vorſtendom te gaen, verſocht ik die *Philene*, (die ſich ook niet minder dapper, dan haer Broeder gehouden had) ons de vriendſchap te bewijſen, van eenen tijt lang ſich aen ons Hof op te houden: want dewijl ſy, ſoo wel als ik, luſt tot alle Ridderlijke oeffeningen liet blijkken, ſoo kon d'eene aen d'andere dies te beter geſelſchap hebben. Gelijk ſy my nu beloofde, haren Broeder, dien ſy ſeer liefde, daer toe te bewegen, en te verſoekken ſulks noch eens in het werk te ſtellen, ſoo wierden ſy met groote geſchenkken, en vele Hoffelijkheden van ons Hof tot *Bintinac* toegelaten te vertrekken.

Maer ſy waren noch niet lang in haer land geweeſt, als ik van dach tot dach meer en meer overdacht, hoe hoog ik aen den Vorſt *Carreſſe* verplicht was, waer over ik niet geern ondankbaer ſchijnen, maer wat ik hem ſchuldig was, aen ſijne veel-geliefde Suſter vergelden wilde: dierhalven ik een ſonderling verlangen ſchepte, om haer weder te ſien; tot dien einde ik, ſoo wel als mijne Vrouw Moeder, haer niet alleen door ſchrijven, maer door eenen byſonderen Afgeſand tot ons Hof te komen verſochten, 't gene nochtans onnoodig was, dewijl ſy kort daer na haer ſelfs daer liet vinden.

Ik

Ik was even op de Jacht gereden, als mijne Vrouw-Moeder haer ontfing, en op mijne wederkoomst by my bragt, seggende: Siet daer, mijne Dochter, de gene, na welke wy soo seer verlangt hebben, waerom sy my de selvige met een Liefdens-kus, en vriendelijk omhelsen in de hand leverde. Ik volgde haer na, omhelsde en kuste haer niet minder; 't welk nochtans alles *Philene* met Soo groote eerbiedigheden en betuigingen van alle getrouwe diensten ontfing, dat ik die aengevangene Vriendschap in een waerachtige Liefde verandert, en sulke tot in mijn graf doenmaels en in het toekomende bestendig te houden, haer dikwils en veel beloofde; waer over sy my altijt onderdanigst bedankte, en daer by voegde, dat nu voorts hare grootste vernoeging was, den tijt hares levens in mijnen dienst te leven, en niet eer dan in het Graf van my te scheiden; welke hare liefdens-betuigingen ik met duisend kusjes en andere vriendelijkheden erkende. Haer vertrek was naest het mijne: waer ik was, daer was sy; en waer sy was, daer was ik mede. Wy oeffenden ons te gelijk in alle Ridderlijke konsten: Wy leerden te gelijk vremde spraken: Als *Indisch*, *Tartarisch*, en *Japans*, waer van sy alreeds, gelijk ik, een grooten aenvank gemaekt had. Wanneer wy ergens op de jacht togen, en ons eenig grouwsaem dier na quam, soo stelde sy sich voor my, om alle my nakende ongeluk af te weeren: bejegende my 't geringste misnoegen, soo trok sy sulks veel meer, als ik selfs ter herten; soo dat sy mijn hert geheel en al ook soodanig tot haer getrokken had, dat, wanneer ergens eenige oogenblikken verstreken waren, en ik haer niet gesien had, ik haer met opene armen en hondert

kussen ontfing, als of sy een ruimen loop des tijts had van my geweest. Mijn grootste verdriet was, dat sy altijt weigerde by my te slapen; doch gelijk ik dese stijf-sinnigheit haer geern vergaf, en hier in haer den sin liet volgen, of schoon het my tegen de borst was, soo wierp ik my toch dikwils by haer op 't bed, en vertoonde haer dese hare wederspannigheit met vriendelijk omarmen en soetelijk kussen, 't welk sy even altijt, als of het uit eerbiedigheit geschiedde, wist 't ontschuldigen; maer in alle andere saken gaf sy my genoegsaem te kennen, dat mijn leven haer duisendmael liever, als haer eigen was.

Een gants jaer leefde *Philene* aen ons Hof, in welken tijt wy noch verscheide Schermutselen hielden met den Konink van *Pegu*, eer wy Vrede gemaekt hadden; doch in die droeg *Philene* sich soo dapper, wijs, en voorsichtig, dat mijne Vrouw-Moeder de Koningin, nevens alle voornaemsten des Rijks, niets sonder haren raed en kennis voor sich namen; daer toe had sy sich by een yder soo bemint gemaekt, dat sy alle in haren ommegank grooten lust schepten, en hertelijk na haer byzijn verlangden. Doch ondertusschen gebeurd'et, dat *Nallund*, Konink van *Remaye*, die een Middelaer des Verdrags tusschen den Konink van *Pegu* en ons geweest zijnde, en tot noch toe aen ons Hof was verbleven, in de Schoonheit en het voortreffelijk wesen van *Philene* sich hevig verlieft bevond, en om te trouwen haer opeisschen liet.

Of ik haer nu wel billig sulken geluk had moeten gunnen, soo wierd ik toch daer over seer bedroeft, dewijl ik haer afwesen nu niet meer kon verdragen, veel minder lijden, dat sy soo wijd van ons vervoert soude worden, daerom nam ik voor my dit Houwe-

welijk, was 't mogelijk, doch ſonder haer weten om verre te ſtooten, waer toe ſich gelegentheden genoeg aenboden: want gelijk de geſeide *Philene* van een yder, en ſchier de grootſten des Rijks bemint en hoog geacht wierd, waer onder ſommige die ſelfs ſoodanigen geluk ook wel aengegrepen ſouden hebben, alſoo kon dat ſelvige licht genoeg in 't werk geſtelt worden, dat gemelde *Nallund* vele tegenheden, dagelijks vernieuwt, wierden verwekt, 't welk doch alles niet by hem helpen wilde, indien *Philene* ſelfs deſe mijne ſwaermoedigheit niet wech-genomen had. Want dewijl ſy den Konink van *Romayer* een ruime tijt met hoffelijke woorden genoeg te kennen gegeven had, dat ſy te dier tijt noch niet te trouwen geſint was, maer hy ſich daer aen niet liet vernoegen: ſoo quam ſy op eenen morgen gants vroeg, tot my in 't vertrek voor mijn bed; nu gelijk ik ſulks weinig gewoon was, ſoo vermerkte ik, dat'er iet ſonderlings voor handen moeſt zijn, en wilde haer, na mijne gewoonte, terſtond met vriendelijke omhelſingen, en verſcheide kusjes by my in 't bed noodigen; maer ſy ſprak my met eerbiedigheden en ontſchuldingen op volgender wijſe aen: Tot hier toe, mijne alderliefſte en ſchoonſte Princes, heb ik het vaſt vertrouwen u toegedragen, dat gy eenige genegentheit t'my waerts gehad hebt, en my dierhalven voor de gelukſaligſte der gantſcher weereld geſchat, aengeſien ik alleen in u ten dienſte te leven, mijne vernoeging ſchepte: Maer dewijl ik nu dagelijks ſie en bemerk, dat gy u, in mijne Perſoon tegen de vervolging van *Nallund* te beſchutten, geenſins gelegen laet zijn, ſoo heb ik by my beſloten, op deſe uur mijn afſcheid te nemen. Sy had naeuwlijks den naem van *Nallund* genoemt, of my begon al een ſchrik over te komen,

ſoo dat ik voorts niet hoorde wat ſy ſei, maer alleen dat van afſcheid nemen, met verſlagentheit vernam, my vaſt inbeeldende, dat ſy met *Nallund* te verreiſen beſloten had: dierhalven viel ik haer van nieuws om den hals, maekte ras hare wangen met mijne tranen nat, en de weemoedigheit wilde naeuwlijks deſe woorden uit-laten: Ach! mijne liefſte *Philene*! Ach! mijn eenigſte ſchat! Is het mogelijk, dat gy uwe *Affelde* ſoo licht kond verlaten, en u aen eenen woeſten Man overgeven? Ach! *Philene*, hoe geern wil ik u het recht afſtaen dat ik aen het Rijk van *Suchuen* heb, indien gy daer in maer wilt blijven heerſchen, en ik alleen de vernoeging mag hebben van u ſteeds te ſien; wat wilt gy dan meer luſt in *Remayer*, als in *Suchuen* ſoekken? Hoe, Beheerſchſter mijner Ziel, viel my *Philene* in de reden, meent de ſchoonſte Princes *Affelde*, dat hare ootmoedigſte Dienares *Philene* haer ontrouw ſou worden, en haer niet tot in 't ſwarte graf gedienſtig zijn? Ik hoop wel niet, dat Sy mijnen jarigen dienſt anders kan noch uitleggen mag, dan dat *Philene* *Affeldes* Lijfs-eigene is: Doch heeft ſy genade voor uwe oogen gevonden, ſoo beſchut my voor *Nallunds* Liefdes-vervolgingen, waerom ſy, om eenigen tijt ſich voor hem te verbergen, oorlof moet nemen: In mijn gantſche levens dagen was my niets ſoeters als doenmaels voor-gekomen, en het ſou my tegenwoordig wel ſwaer vallen, ſoo wel mijne vreugde, als vriendelijke woorden ontrent die *Philene* te herhalen. Ik 't kort, wy overleidden deſen aenſlag, dat ſich *Philene* aen een afgelegene plaets, niet verre van de Stad *Bintinac* heimelijk ſou ophouden, ſoo lang tot dat de Konink van *Remayer* vertrokken ſou zijn. Soo geſeit, ſoo gedaen; maer

maer niemand was ſwaerder miſnoegt, dan *Nallund*, nu ging hy tot mijne Vrouw-Moeder de Koningin, haeſt daer na weder tot my, en ook dikwils by den eenen en anderen van de Voornaemſten des Rijks: maer hy moeſt ſoo wel van d'een als van d'ander vernemen, dat de Vorſtin *Philene* ons Hof heimelijk verlaten had, en dat hy geene hoop van haer te trouwen meer hebben mogt. Dikwils deed hy groote aenbiedingen van ſijn half Koninkrijk voor *Philenes* hulde te geven: maer dikwils dreigde hy weder, als het vorige hem niet wilde helpen, haer met een Krijgs-heir, uit hondert-duiſend ſtrijdbare Mannen beſtaende, te halen, en deſen gemeenden ſchimp genoegſaem aen ons te wreken. Doch gelijk wy hem met goede ſchoon-ſchijnende woorden genoegſaem bejegenden, ſoo moeſten wy eindelijk met ſijne ſoo hevige Liefde lacchen: waer op hy vol ongeneugte en toornigheit heimelijk, ſonder eenig afſcheid, ſich wech maekte.

Ik was de eerſte, die *Philene* deſe tyding bragt, die ik, dewijl het laet was, in het bed betrapte, en my ook, doch tegen haren ſin, by haer ging leggen, haer alſoo met vriendelijke omhelſingen, voor de toegenegentheit die ſy my toedroeg, dikwils en veel bedankkende, dewijl ſy om mijnent wil, een Kroon op haer hooft te ſetten, hat geweigert: maer ſy antwoordde my met hare gewonelijke eerbiedigheden: Hoe, mijne Lieffte Princes? niet ſlechs een Kroon, maer de heerlijkheit en ſchatten der gantſche weereld, ſoude ik niet voor *Affeldes* toegenegentheit willen geven, welke ik tegenwoordig wel genoegſaem gewaer worde, maer noch eenmael vreeſe te verlieſen.

Nimmermeer, mijn liefste *Philene*, viel ik haer in de reden; en glooft my sekerlijk, dat ik u soo seer lieve, als gy my lieven kond: wilden de Goden! seide *Philene*, dat *Affelde* gestaeg by dese meening bleef. Ik wilde haer sulks met woorden niet beantwoorden, maer verdubbelde dat met vriendelijke omhelsingen en vele kusjes; doch *Philene* sich met soete redenen uit mijne armen gewikkelt hebbende, seide, terwijl sy van het bed week: my betaemt niet, de rust van mijne liefste Princes te stooren, veel minder de stoutheit te nemen, van in hare armen te rusten; maer dewijl ik eene belofte gedaen heb, haer tot aen mijns levens einde op te wachten, alsoo hoop ik, dat hare vriendelijkheit my sal vergunnen voor haer bed te sitten, dewijl my toch geen slaep in de oogen sal konnen komen.

Of my dit schoon hertelijk verdroot, soo beheerschte sy my toch soodanig, dat ik enkel na haren wille leven, en haer ook hier in gehoorsamen moest,; alsoo stelde ik my haest of ik sliep: en als *Philene* nu meende dat ik in slaep was, soo begon sy seer ras sich gants qualijk te houden, lag neder op de vloer, maekte die nat met hare tranen, en seide steeds met sachter Stem: O ongelukkige *Philene*, wanneer sal dan de Doot u vervloekte van deser aerden nemen? Uw geluk verachtert dagelijks, en uw ongeluk kond gy toch niet oversien. De suchten belemmerden haer de stem, die, dewijl sy d'overhand begonden te nemen, my sulks aen te hooren niet toelieten, waerom ik met vriendelijke woorden na de oirsaek van hare quael vernam. Of sy nu wel beschaemt wierd, van dat ik dit haer bedrijf had vernomen, soo wist sy toch geen behoorlijke reden harer droefheit daer by te brengen: en van dien

tijt aen veranderde hare gewonelijke vroolijkheit, in een soodanig treuren en swaermoedige gedachten, dat, of sy wel alle mogelijkheden t'samen socht om sulks te verbergen, haer aengesicht haer toch soodanig verried, dat het lichtelijk van yder een kon gemerkt worden. Sy had, door het weigeren der *Remayersche* Kroon, sich in het Rijk soo grooten waerdigheit gewonnen, dat sy niet anders dan de voornaemste naest de Koningin gehouden en geschat wierd. Men ving geene sack aen, sonder dat sy te voren die wist: ook liet men niets na, wat men bedenkken kon, om haer weder tot hare vroolijke sinnelijkheden te brengen. Om harent wil wierden vele lustige aengename geselschappen by een gebragt, jachten aengestelt, en de konstelijkste Sangers en Tooneel-speelders ontboden en t'saem geroepen; maer niets van al mogt noch soo haer verlustigen, behalven als sy my enkel iets te gevallen deed, en ergens in ten dienste was.

Gelijk wy nu op eenen dach alleen waren, en nevens andere praetjes op hare treurigheden quamen, kon ik my niet langer onthouden te seggen; Ik heb tegenwoordig billijke oorsack, om swarigheit te maken over de andere Liefde, die gy my soo menigmael toegeseit hebt; want indien gy my, gelijk ik u, van herten beminde, soo soud gy my nimmermeer uwe tegenheden soo lang konnen verbergen; en wie weet of onse tegenwoordigheit u niet soo verdrietig is, dat het u voorts berouwt, dat gy de *Remayersche* Kroon aen te nemen geweigert hebt; of ook, dat het afzijn van eenige in uw Vaderland, dese uwe nu een tijt lang gevoede treurigheit veroirsaekt. *Philene* haelde een diep gesucht, en begon

 my

my met natte oogen ſterk aen te ſien, ook hief ſy ten laeſten aldus aen: Gy zijt al te volmaekt, mijne alderliefſte Princes, dan dat gy ſoodanige gedachten van my ſoud konnen voeren. Ik roep nochmaels de Goden tot getuigen, dat gy my duiſendmael liever zijt, dan alle de Keiſerrijken der weereld, veel minder dan mijne Maegſchap en Vaderland daer by te vergelijkken. Mijne treurigheit heeft een heel andere oirſaek, en een veel vaſter grond; en om die eenvoudige waerheit met eenen te bekennen, ſoo weet, dat ſy alleen uit uwe Liefde voortkoomt: want ik heb u lief, ſchoonſte Princes, met ſulke ongelooflijke bewegingen, dat ſulke liefde mijne ruſt en vreugde beneemt; wanneer ik u niet ſie, moet ik van verlangen ſterven, en wanneer ik by u ben, verteer ik van ſmerten. Ik ſie en bemerk, dat gy my niet lief genoeg hebt, en door ſulks te begrijpen kan mijnen geeſt ſich niet wel recht inſtellen.

Of nu wel *Philene* iets meer ſou geſproken hebben, indien ſy daer van, door mijn vriendelijk ombelſen, niet had afgehouden geworden; ſoo vond ik toch iets nadenkkelijks in hare reden, 't welk by my ſoo gevoelig was, dat ik haer noch meer om den hals viel, en langen tijt met de armen daer om bleef hangen. Maer ſy kuſte my vreeſachtiger, dan ſy gewoon was. Liefſte *Philene*, ſeide ik, indien ik u niet met waerheit kon ſeggen, en daer by verſekeren, dat ik u liever heb als gy my, dan ſou ik alſoo wel als gy droevig zijn: maer mijne tegenwoordige grootſte vernoeging is, dat ik u lief heb, en dat gy my weder lieft; dierhalven ben ik toch niet treurig, als gy, maer van herten vroolijk. Ik ben ſoo niet geſint, antwoordde *Philene*: want dewijl ik wel weet, dat

dat mijn tegenwoordig geluk mijn toekomend ongeluk zijn ſal, ſoo kan my ſulks genoegſaem een doodelijke treurigheit veroirſaken. Gy bemint my tegenwoordig wel genoeg, en meer dan ik waerdig ben; maer ik vrees dat gy my niet langer beminnen ſult, wanneer mijne waerachtige liefde u bekent weſen ſal: en ik ſal dan ook niet langer leven, indien gy my niet meer lieven wilt. Met deſe woorden ſweeg ſy ſtil, en ſloeg haer geſicht neder ter aerden. Doch dewijl ik haer het twijffelen over mijne beſtendige liefde benemen wilde, ſprak ik: Ik kan niet begrijpen, mijne liefſte *Philene*, wat gy over my voor vermoeden moogt hebben, want gelijk ik u meer dan mijn ſelven bemin, ſoo kan ik u ook met de hoogſte eeden verſekeren, dat de Liefde, die *Affelde* u toedraegt, eer ſy ſterft niet ophouden ſal. Ik ſag wel, dat ſy van wegen deſe reden ſich eenigſins verheugde, maer nochtans niet gelijk ik geern geſien had, of ik ſchoon mijne liefdens-betuigingen daeglijks vernieuwde, en met duiſend kusjes bekrachtigde. Doch *Philene* betoonde ſich alsdan veel beſchroomder dan ſy voorheen gedaen had. Dikwils voer ſy uit: Ach, onvergelijkkelijke Princes! ik ben alle uwe my veel beweſene genaden en vriendelijkheden onwaerdig; laet my ſchuldige ſterven, want de Goden willen niet verder toelaten, dat ik uwe goetheit langer ſou misbruiken. Ik ſal eens rekening moeten doen, hoe bedrieglijk ik d'alderſchoonſte en lieflijkſte Princes der gantſche weereld verraden heb.

Ik wiſt niet wat ſy hier mede wilde ſeggen, doch ik beeldde my in, dat hare treurigheit nu voorts in een verwerring des hoofts en verſtands was verandert, waer over ik ongelooflijke ſmerten

gevoelde. Insgelijk bekommerde sich mijne Vrouw-Moeder, de Koningin, en het gantsche Hof, en versonnen alle middelen om haer weder tot haren vorigen stant te brengen; maer sy mogten doen wat sy wilden, alles was toch te vergeefs, *Philene* bleef gestaeg by hare opgenomene sinnelijkheit. Eindelijk quam de dach, waer in ik vernemen moest, hoe leelijk en onschuldig ik was bedrogen. Naest by den Lusthof van ons Koninklijk Paleis, is een schoon bosch te sien, waer in men de hoogste lommerachtigste boomen, en de aengenaemste wandel-plaetsen van gants *Asien* bevind: insgelijks siet men aldaer aen alle zijden een groote menigte van groene struiken, en wel-rieckende gewassen, in malkander gevlochte hagen van Lust-wandelingen en dwael-paden, waer in men als in eenen doolhof onverhoeds word verwert, en voorts tot de konstig gecierde Lust-huisen geraeckt; onder welkers koele schaduwen men voor de hittige stralen der brandende Son verborgen kan sitten, sonder dat men van sijne gedachten en diepsinnige overleggingen gestoort en verhindert sou worden.

Op eenen dach was ik met mijne jonkvrouwen in dit vermakelijk bosch, en quam aen den oever van een snel-loopend beekje: en als nu de andere in het versche gras neder-saten, ging ik wat verder van haer af, met *Nisette*, de liefste aller mijner jonkvrouwen, die gy ook noch alhier by my siet; als wy die pad eenen tijt lang gevolgt hadden, en by eenig dik-bewassen loof genaekten, hoorde ik eene met suchten vermengde stem. En na dat ik een weinig dichter daer by quam, kon ik onderscheiden, dat het *Philenes* weemoedig klagen was, die niet geloofde, dat men sulks aen eene

soo

ſoo wijd af-gelegene plaets ſoude hooren. Ik had eenige luſt in deſe gelegentheit, en dacht, dat ſulks my de ware oirſaek van *Philenes* bedroefтheit ont-dekken ſou, waerom ik *Niſette* verder te gaen ver-bood, dewijl ik niet geern wilde, dat ſy de ge-heimeniſſen deſer mijne liefſte Vriendin ſou verne-men, hoewel ik mijne eigene voor haer niet ver-holen hield.

Gelijk ik my nu alleen bevond, ſoo trad ik gants ſachjes, ſonder eenig geruiſch, tot die loof-hut, en ſag mijne Liefſte *Philene* op een moſſig beddeken liggen, die eenen neus-doek voor het geſicht hield, om d'overvloedig uit hare oogen opwellende tra-nen af te wiſſchen. Dit voor oogen ſwevende treur-beeld bewoog my gevoelig tot medelijden; doch ik vertoefde noch een wijl: na dat ſy eenen tijt lang ſonder ſpreken gebleven had, ſtorte ſy de volgende woorden weder uit: Wat verwacht gy Ellendigen? wat hoopt gy ook anders van den Hemel als den Doot? waer toe nu voorts uw geeſt moet bereid zijn. Gy verlieſt waerachtig het le-ven, dat gy toch niet, dan na d'inbeelding der weereld verloren hebt, en gedenkt niet tegen uwe Hemelſche ſchikking te ſterven. Gy kond wel in vriendſchap ſterven van de Perſoon die gy lief hebt: en indien gy uwen doot tot d'openbaring uwer bedriegerien uitſtellen wilt, ſoo moet gy ſon-der twijffel met ſchanden ſterven, en in plaets van tranen die ſy op u afſterven vergieten mogt, ſoud gy niet dan vervloekkingen met u in 't graf nemen. Soo haeſt als ſulke woorden geeindig waren, keerde ſy den rug na de zijde des inganks van de hut, en ving na eenige ſuchten aldus aen weder te jamme-ren: Gy ellendigen moet ſterven! ſterven moet gy! en aen *Aſſelde* betuigen, dat gy den doot verkieſt voor

de

de gelegentheit van haer meer te beleedigen. Uw bloed ſal een deel van de verdrietigheden afwaſſchen, die gy haer hebt veroirſaekt, en ſy ſal u die ſonder twijffel vergeven, wanneer ſy vernemen ſal, dat gy den bleek-ſwarten doot hebt verkoren, om die weder te verbeteren. Ik verſtond ſchier niets uit deſe woorden, dan dat ſy my vremde achterdochten verwekten; en ik was alleſins ſoo verwert gemaekt en bedroeft geworden, dat ik my niet kon verhinderen, tegen mijn beſluit eenig geluid te geven. Ik weet niet, of ſulks die *Philene* van hare verkeerde voornemens aftrok, doch ſy keerde ſich in der daed na de plaets daer ik ſtont, en als ſy de oogen opſloeg, wierd ſy my gewaer. Ik vermag niet haer ontſetten genoegſaem af te beelden. Sy rees op; begon my aen te ſien; en gelijk ſy in mijn aengeſicht ſoo vele veranderingen als in het hare bemerkte, ſoo geloofde ſy, dat ik alle de woorden, die ſy geſproken had eer ik daer in gekomen was, aengehoort had, en dat ſy nu onfeilbaer verraden was. Deſe waen veroirſaekte, dat ſy gants beſtierf, en van den hoofde tot de voeten, met bewegende teekenen van een wanhopig Perſoon ſidderde en beefde. Sy verſtoutte ſich niet my aen te ſchouwen, noch van de plaets te wijkken waer op ſy geſeten was; ſloeg de oogen neder ter aerden, en verbleef een langen tijt in ſoodanigen geſtalte. Eindelijk verbrak ſy den band harer ſtomme tong, wierp ſich in een oogenblik voor mijne voeten neder, en verdubbelde door ſulk wonderlijk begin mijne ſchrik. Ik had my onderwijl op een gras-bank nedergeſet, en moeſt haer in ſulken ſtant aenſchouwen, doch had noch de kracht om haer op te richten, noch het hert om haer, na de oirſaek van 'tgene

ne ik ſag, te vragen. Maer ſy benam my ras ſulke verwerring des gemoeds, als ſy, ſonder de oogen eenigſins op te ſlaen, tot my ſeide: Genadigſte Princes, de Goden hebben eindelijk mijn bedrog willen openbaren, en mijn geluk heeft u ten laeſten een ongeneugt verwekt. Ik ben een Bedrieger, ik ben een Verrader, ik heb uwe goetheden met onbeſchaemde vermetelheden misbrukt, 't welk geene genade verdient; ik onderwerp my aen uwe ſtrenge wet, welk ik verdient heb. Gy moogt de bedrieglijkheden des Suſters in den Broeder wreken, en den rechten *Carreſſe*, wegens de mishandelingen der valſche *Philene*, ſtraffen. Ik ben de rampſalige Vorſt, die aen uwe voeten liggende, den uitgank ſijnes levens, en 't beſluit ſijnes Noodlots verwacht: na dat ik in mijn opſet verhindert ben, als ik, uit liefde tot de ſchoonſte en lieflijkſte Princes van de weereld, te ſterven beſloten had. Ik begeer alhier van uwe goetheit niet te trachten eenige genade te verwerven, daer ik die toch geenſins verdient heb: Ik roep de Goden tot getuigen, en ik beken ook voor haer, dat ik, door het veroirdeelen ter doot, dat gy over my vellen ſult, niets van de liefde verlieſen ſal, die ik voor u in mijne ziel gevoel. Deſe Liefdens-bedrieger ſprak veel meer woorden: Maer ik hoorde haer niet meer aen, en ik was ook op ſulken onvoorſienen verklaring ſoo ſeer ingenomen en verrukt, dat my beſwaerlijk eenig gevoelen of kennis overbleef. Eindelijk begaven ſich ſnel alle mijne gedachten tot wraek, en mijne ſinnelijke gevoeligheit verbeeldde my dat bedrog eigentlijk voor oogen, ſoo dat die met geweld uitbarſten moeſten. Alle begunſtingen, die hy my had afgeſtolen, en alle de byſondere vriendelijkheden, die ik hem onſchuldiger wijſe vergunt had,

had, quamen my te gelijk weder in de gedachtenis, en veroirſaekten eene vermenging des ſchimps en des toorns, ontſtaken mijn geſicht met een vyerige verw, en mijnen geeſt met eenen doodelijken yver. Ja den yver, de ſchimp, en het verdriet vereenigden ſich, en dreven my aen, dat ik met ſijn bloed de ſchandvlekken ſou afwaſſchen, die hy mijne onſchuld had aengewreven. By ſulke eerſte bewegingen ſeide ik, na dat ik hem met een verbittert oog aengeſien had: Verrader, gy moet ſterven, en dewijl uw bedrog ſonder voorbeeld is, ſoo ſal uwe doot tot een gehcugenis dienen voor alle die van uw geſlacht. Gy moogt geene begenadiging hopen van de gene die gy op ſoo onbillijken wijſe beleedigt hebt: en dewijl gy de gunſt van my u toegedragen misbruikt hebt, ſoo moet gy om ſulken laſter te boeten, ſterven. Terwijl ik nu ſulke woorden uitwierp, ſoo hield ſich de valſche *Philene* altijt aen mijne knie: en als ik had uitgeſproken, ving ſy aen met een bedroefde Stem weder te ſeggen. Ja, genadigſte Princes, ik wil ſterven, en deſen doot hooger, dan alle den rijkdom van gants *Aſien* ſchatten. Dit is voor *Carreſſe*, of *Kiaxer*, geen geringe belooning, voor ſijne u beweſene Dienſten, dat hy de eere mag genieten, van volgens u bevel te ſterven. En ik ſweer by uwe ſchoone oogen, die my in 't graf ſullen leiden, dat ik vergenoegt ſterf, dewijl ik tot uwer verſoening, my van die u aengedane beleedigingen met den doot mag ſuiveren. Maer doorluchtigſte Princes, laet het gedenkken der toegenegentheit, die ik onwaerdig misbruikt hebt, in uw gemoed nu niet ſtrafbaer zijn. Ik beſweer u by het bloed, dat ik denk te vergieten, dat gy toch ſulks tot verſchooning van mijn mishandelen aennemen wilt, en geenen haet tegen den genen

be-

behouden, die voor de Princes *Affelde* den doot geern willyden. Terwijl hy nu op ſulker wijſe ſprak, gedacht ik aen de dienſten die hy my had beweſen, en ſloeg acht, hoe hy met het grootſte gevaer ſijnes lijfs en levens, ſoo dikwils ſijne ongeveinſde en recht volkomene genegentheit, ſien en merkken had laten. Dit overleggen verſachte mijn gemoed een weing, en de beſtendigheit ſijner laeſte woorden dreven my aen, om van mijne eerſte bewegingen af te wijkken, vaſt geloovende, dat ik, ſonder ondankbaerheit en onmenſchelijke grouwſaemheit, het ſelvige leven niet aen mijne wraek op-offeren kon, dat hy my ſoo vrywillig geſchonkken, en ſoo dikwils om mijn eigen leven te behouden in doots gevaer had geworpen. By deſe laeſte gedachten liet ik mijne oogen op hem vallen, en als eenige ſuchten my over-quamen, en den loop van mijne reden ſteuteden, ſprak ik tot hem: Ik begeer uw leven niet af te ſnijden, maer ſchenk het ſelvige aen de dienſten die ik van u heb ontfangen, en overgeef dit alles aen uw gewiſſe, die u genoeg ſal vervolgen. Leeft, op dat uwe miſdaed u mag berouwen: maer leeft ook ſoo wijd van my afgeſcheiden, dat ik u noit in mijn land meer mag ſien. Op deſe woorden ſtont ik op van mijn plaets, en ging ſoo bedroeft uit die groene hut, dat ik ook ſelfs niet wiſt waer heen ik my wenden ſou, tot dat *Niſette* by my naderde, en niet met weinig ontroering het veranderen van mijn geſicht bemerkte, dierhalven ſy my na die oirſaek vraegde. Ach *Niſette*! antwoordde ik haer, wat moet ik u vertellen! maer laet ons wachten tot dat wy alleenig in ons vertrek mogen zijn: Ik ben tegenwoordig ſoo ontſtelt, dat ik mijne tong niet kan roeren, dierhalven gae ik haeſtig na mijne kamer.

Doch ik was niet ſoo haeſt ſelf daer in getreden, en met *Niſette* alleen, of ik vertelde haer alle mijne ontmoetingen. Sy was nevens my niet weinig verwondert, maer hervatte ſich ras; en dewijl ſy die *Philene* ſoo wel lief had als ik, ſoo beklaegde ſy haer ongeluk met ſulke woorden, die my ſelfs tot eenig erbarmen verwekten. Sy nam dikwils de vryheit, van my over grouwſaemheit te beſchuldigen, om dat ik haer op eene ſoo ondankbare wijſe uit mijne oogen verbannen had: Ja ſy ſtelde my hare hoffelijke zeden, en voortreffelijke eigenſchappen ſoodanig voor oogen, dat ik eindelijk over die redenen van *Niſette* eenig miſnoegen opnam.

Wy beſloten den overigen tijt des daegs in deſe vertelling; maer de volgende nacht wierd ik van ſulke groote anxten ontruſt, dat ik geene oogen tot ſlapen kon toe-doen. 's Daegs daer aen liet de Koningin *Philene* ter tafel ontbieden, maer ſy verſcheen niet. Hare Hof-dienaers, die men om tyding na haer vraegde, verſekerden haer, dat ſy den vorigen dach niet in haer vertrek had geweeſt: 't geen de Koningin groote ongeneuchten bragt, en na dat ſy die *Philene* den gantſchen dach te vergeefs liet ſoekken, ſoo wierd ſy van herten bedroeft, dat ſy nergens te vinden was. Sou het wel mogelijk zijn, ſeide ſy, dat onſe lieve *Philene* ſonder eenig afſcheid ons ſou verlaten? Souden wy niet wel durven vreeſen, dat ſy ergens door een ongeluk ons is ontvallen? Deſe reden, welke de Koningin in mijne tegenwoordigheit hooren liet, begon mijn hert te roeren, en het berouw begon allenxkens ſijne werkkingen te doen gevoelen.

Als ik my nu des avonds in mijne kamer begeven had, en gereed was om my neder te leggen tot ruſten, behandigde my *Niſette* eenen brief, dien ſy

uit

uit *Philenes* Vrouwen vertrek had ontfangen. Ik oirdeelde terſtond, dat die van haer was gekomen: en ik ſou ſchier dien niet aengenomen hebben, indien *Niſette* my daer toe niet hard had geperſcht; dierhalven brak ik hem open, en las de volgende woorden daer in:

De ſtrafwaerdige Philene, *aen de Goddelijke* Affelde.

DOorluchtigſte Princes, ik ſcheide van hier, gelijk gy my bevolen hebt; en verlaet nevens uw ſchoon aengeſicht deſe landen, buiten de welke gy my hebt verweſen; doch ik ben niet geſint den doot t'ontvlieden. Neen, alderſchoonſte: Carreſſe *moet ſterven; niet om dat hy aen 't minſt, wat hy u te doen ſchuldig is, gemiſt heeft; maer om dat hy u tot onluſt en miſnoegen heeft oirſaek gegeven; doch mijn doot ſal u geen ongenengt meerder aenbrengen. Dierhalven ga ik heen, den ſelfden verre van u te ſoekken, en die aerde aen de ſtoute* Philene *te berooven, waer op ſy, van wegen hare groote mishandeling, uwen yver en tegenheit verdient heeft. Ik verſoek van de Goden, dat ſy u in het toekomende willen ſoo vernoegt laten leven, als ik u volkomen en onverhoort heb geliefſt. Dan ſal ik noch in het graf die vernoeging behouden, dat ik uwen getrouwen lijf-eigenen geweeſt ben, en u ook in d'andere weereld lieven ſal. Ondertuſſchen, O Goddelijke Princes, indien d'ootmoedige gebeden eener Miſdadige in genaden aengenomen en verhoort konnen zijn, ſoo laet toe, dat ik niet gants uit uwe gedachtenis geſtooten worde. Gedenkt noch eens aen uwe getrouwe* Philene, *die u niet anders dan door liefdens bewegingen beledigt heeft. Schenkt haer deſe genade met grootmoedigheit, gelijk ik u mijn leven met vreugden heb overgegeven.*

En wanneer de misdaed der schuldige Philene *in uwe gedachtenis sou komen, soo gedenkt dat sy veel meer uit liefde als uit boosheit gemist heeft: en dat indien sy stout en onverstandig geweest is, sy sich ook getrouw en zedig bewesen heeft; en uwe gehoorsaemste gestorven is, gelyk sy uwe onderdanigste Dienares geleeft had.*

PHILENE.

IK weet u, mijne Heeren, niet te verbeelden, wat ik voor beweging in 't lesen van desen brief gevoelde. D'erbarming had gewis geen krachtiger werkkingen over eenen geest van yver en gevoeligheit ingenomen konnen hebben, als doenmaels in den mijnen geschied is. Ik liet den brief vallen, en als ik die *Nisette* sonder iets te spreken aenschouwde, kon sy mijne smerten door dat stilswijgen genoegsaem merkken, en door eenige tranen, die ik niet mogelijk had op te houden, mijn berouw gewaer geworden. Die *Philene* verscheen voor mijne oogen soo lieflijk, dat sy des nieuwen *Carresses* misdaed (waer door hy my had bedrogen, en mijne gunst misbruikt) licht afwasschen kon; ja hare schoone gestalte, en vele my bewesene diensten, bewogen my soodanig, dat ik het gene die *Carresse* begonnen had, licht kon vergeven. O Goden! hoe gevoelig viel my 't gedenkken, aen het oppassen dat ik van haer had genoten, en hoe krachtig trof my dese overlegging. Ik greep van nieuws dien brief weder aen, en terwijl ik alle de woorden dikwils overlas, soo nam sulken medelijden d'overhand by my, dat het van 't gene men liefde noemt, schier niet t'onderscheiden was. Alle de edele deugden van desen Vorst, en alle de bewijsen der Liefde, welke hy my had laten blijkken, quamen my doenmaels soo groot en heerlijk voor, dat het onmogelijk was,

was, my voor ſijne toegenegentheit meerder te beſchutten. Eindelijk, gelijk ik hem als *Philene* gelieft had, ſoo begon ik hem nu als *Carreſſe* te beminnen: het overleggen ſijner voor my ſwevende deugden, begon in mijne herſſens ſoo ſeer te vermeeren, dat ik hem in mijn hert ſchier nevens de Goden hield. Ik bracht dien nacht met grouwſame gedachten over, en als ik de oogen tot Slaep wilde ſluiten, ſoo verſcheen *Carreſſe* voor my met de vriendelijkheit, die ſijne ſchoone zeden plachten te verſellen: Het is niet recht, ſeide hy tot my, gelijk my in den ſlaep voor quam, ô *Affelde*! dat gy u bevlijttigt tot ruſten, daer gy my mijne levens jaren gerooft hebt; waekt, op dat gy my ongelukſaligen geſelſchap moogt houden, daer gy my in 't verderf hebt gebragt. Ik heb mijn Land, mijn Vorſtendom, en Vrienden, ja mijn leven ſelfs veracht en verlaten, alleen uit enkele Liefde, die ik u heb toegedragen; en ook mijne Liefde met ſulke bewijſen bekent gemaekt, dat ſy noit ſulken voorbeeld gehad hebben, maer tot belooning der ſelvige hebt gy my nu eeuwig uit uw geſicht verſtooten. Indien gy de geſochte ſlaep wilt genieten, ſoo herſtelt my weder mijne ruſt. Deſe ingebeeldde redenen ſchenen my onophoudelijk voor de ooren te klijnkken: en gelijk mijne ſmerten my in verwerde gedachten bragten; alſoo gerackte ik hier op in groote treurigheit: Dikwils quam die *Carreſſe* voor my, even of hy al doot was, dikwils ook als of hy tegenwoordig voor my ſtierf. Siet *Affelde* ſeide hy vorder (ſoo als ik my inbeeldde) de ſchoone werkkingen van uwe grouwſaemheit; ik heb naer het vonnis des Doots, dat gy over my uitgeſproken hebt niet langer konnen leven; ſiet daer den ſchoonen uitgank mijner eerbiedigheit en trouwe Liefde; en ſiet ook de heerlijke

belooning der Dienſten, die ik u met ſulken yver en hoffelijkheit beweſen heb. Deſe en diergelijkke gedachten quelden my den gantſchen nacht, ſoo dat ik op den aenkomenden morgen ſoodanig afgemat was, dat ik my den gantſchen dach niet uit het bed kon verheffen: Ik vond geene ſwarigheit in *Niſette* mijne onruſt, oirſpronk mijner vermoeidheit toe te vertrouwen; die dan de moeite nam om my te vertrooſten, en die ſware gedachten uit mijn gemoed te verdrijven. Sy ſtelde my ſichtbaerlijk voor, hoe vergeefs mijne overleggingen waren, waerom ik my alles uit de ſinnen moeſt ſlaen. Mijne Moeder, de Koningin, quam my daer ik op mijn bed lag beſoekken; en gelijk ſy ſelfs van wegen het afſcheiden of het verlies van *Philene* heftig bedroeft was, alſoo quam het haer ook niet vremd voor, dat my een ſoo hoog-gevoelig verdriet en herten-angſt had beſprongen.

Ik bemoeide my ſulke treurige gedachten uit mijne ziel te verdrijven; dierhalven wilde ik my op de jacht, en tot andere oeffeningen en Ridderſpelen begeven, die voormaels een deel mijner onluſtigheden plagten te dempen en te ſtillen; maer ik kon ſulks nergens meer vinden: want in het jagen en andere kortswijlen quam my geduurig het beeld van *Carreſſe* voor oogen ſweven, en my de geruſtheit verhinderen, nu te vergeefs van my geſocht. Wanneer ik dikmaels alleen, of enkel van *Niſette* verſelt was, moeſt ik luid uit-roepen: Ach, *Carreſſe*! wat voor oirſaken hebt gy, om my van ondankbaerheit te beſchuldigen? indien u mijne gedachten bewuſt waren, ſoo ſoud gy ten minſten te vreden en vernoegt zijn; en gy hebt noit meerder gunſt van my begeert, dan die ik u nu voorts heb vergunt. Maer helaes! mijne genegentheit

en

en berouwens zijn tegenwoordig gants vruchteloos, en niet meer te helpen. Gy fult fekerlijk nimmer weder komen, daer uwe dienften met fulken quaden munt betaelt en erkent zijn geworden; het is niet meer mogelijk u met mijn berouw te bevredigen. Ik voerde noit foodanige redenen, of ik verfelde die met heete tranen. Defe lankduurige ftrijd nu, die ik van wegen mijne bekommernisfen, en prikkelingen des Gewisfens uitftaen moeft, bragt foo wel in mijn gemoed als aengeficht veranderingen genoeg te wege.

Den tijt nu in fulken leven, bragt ik door in 't gedenkken aen mijne Liefste *Philene*, welke ik my fomtijts in de geftalte als *Philene*, fomtijts als *Caresse* voorftelde, maer altijt als een Perfoon, dien ik niet kon nalaten te lieven. Is het mogelijk? feide ik menigmael, ô mijne Liefste *Philene*! dat gy nu voor mijne oogen als een blixem verdweenen zijt, en dat de Goden my daerom alleen u hebben laten fien, om u weder uit mijn geficht t'ontrooven? Maer, vervolgde ik wyder, ô grouwelijke en onverftandige *Affelde*, moeft gy felfs dat geene verbannen en verjagen, 't welk gy nu te vergeefs weder foekt? of moet gy om niets dat gene wenfchen weder te hebben, 't welk gy uit eigene wille verloren hebt.

Ik verbleef dikmaels, nevens *Nifette*, een ruime tijt in overlegging van defen toeftant, en wy gedachten in onfe t'famen-fpraken dikwils aen alle het bedrijf en de verrichtingen der gemeende *Philene*; ook konden wy ons niet genoeg verwonderen over de verblinding, die foo lang ons had ingenomen; dat hy by ons met foo grooten onthouding en eigen bedwang had konnen leven, foo dat men hem niet had mogen kennen. De genegentheit nu, die ik in der waerheit tot hem gevat had, was

 foo

ſoo vaſt in mijn hert gegrond, dat indien noch niet eenige ſorgvuldigheit in mijne gedachten had gebleven geweeſt over mijne Hoogheit en aenſien, die ik ongequetſt was geſint te bewaren, ſoo ſoude ik die *Niſette* afgeſonden hebben, om den ſelvigen te ſoekken, en weder tot my te brengen.

Een gants jaer heb ik in ſulke bekommerniſſen des gemoeds doorgebragt. Doch ondertuſſchen is de yverſinnige en eerzuchtige Konink van *Remayer*, *Nallund*, op aenſlagen en middel bedacht geweeſt, hoe hy den ſchimp en verachting, op ons ſoude wreken die hem van de gemeende *Philene*, op welke hy ſich aen ons Hof ſoo heftig verlieft bevond, na dat hy ſich inbeelde, aengedaen waren, om ſoo den trotſch der hoogmoedige *Suchuenſche* hoofſche Vrouwen, na ſijne meening, te dempen. Tot dien einde brak hy met een ſterk Krijgs-heir tot ons Rijk in, en had ook eenigen gewenſchten voortgank, verſloeg eenige benden die in onſe grens-veſtingen lagen, en dreef haer uit het veld: maer gelijk hy eene der ſelvige met ernſtelijke belegering had aengegrepen, ſoo gaf hy ons tijt genoeg, om een ſoo machtig Krijgs-heir als het ſijne op de been te brengen. Mijne Vrouw-Moeder, de Koningin ging nevens my in goede orden en voorſichtige bedachtſaemheit op hem los: naeuwlijks had hy de tyding van onſe aenkoomſt vernomen, of hy brak de belegering op, en trok ons met vliegende vanen tegen. De Krijgs-heiren geraekten in 't vlakke veld aen malkander, *Nallond* gaf den ſlinkker vleugel aen een van ſijne Bloedverwanten; maer hy voerde den rechten: insgelijks ſtelde mijne Vrouw-Moeder hare Slag-ordens, en had om *Nallond* te volgen den rechten Vleugel voor ſich behouden, maer den ſlinkker aen mijn beleid toevertrouwt.

Wy

Wy gingen dapper op malkander los, en ſtreden beider zijds ſoo eigenſinnig, dat de Zege in den aenvang twijffelachtig genoeg hing, maer eindelijk in onſe handen viel, dewijl de Vyanden ons het veld laten moeſten. Daer bleven op beide zijden vele Mannen, en een goet deel van d'overige wierden verwondet. D'aenkomende nacht verhinderde eene groote nederlage: en gelijk de Vyanden op den volgenden morgenſtond by 't aenbreken van den dach haer verlies merkten, zijn ſy van ons afgeweken, en heen gegaen; waer my dan de ſwakheit onſer beſchadigden, en de ſnelheit hares aftrekkens, haer meerder na te ſetten, en yveriger te vervolgen verhinderde.

Dies niet te min heb ik haer na te jagen niet willen verſuimen; en gelijk ik aen een boſch eenen merkkelijken hoop aentrof, ongeacht dat maer weinige van de onſe my volgden, ſoo ſette ik toch ſoo dapper tot haer in, dat ik overal omcingelt wierd eer ik ſulks eens vermoedde. Ik erkende ras den miſſlag dien ik begaen had, maer het was niet meer tijt om dien te verbeteren. Ik wil toch hoewel ſonder roem ſeggen, dat wy in ſulken gelegentheit alles deden, wat dappere Krijgs-lieden en wanhopige menſchen in een gevaerlijk ſchermutſel konnen doen. Ik leide een deel der gene, die tegen my vochten, onder mijne voeten, ja verſloeg met eigene handen *Nallends* bloedverwant: maer onſe wederſtant diende nergens anders toe, dan om de Vyanden te meer te verbitteren, want ſy ons op alle zyden met ſulken bevigheit aenvielen, dat alle die by my waren op de plaets verſlagen, mijn Paerd doorſtooten, en ik op d'aerde den Vyanden ten roof liggen bleef, daer ik dan den Doot verwachtte, in wiens keel ik ook gewis ſou geraekt hebben,

indien *Nallond*, die daer tegenwoordig was, haer niet had bevolen my levendig te vangen. Eindelijk soo haest men my mijn Swaerd had ontweldigt en op een paerd geset, gingen wy met grooter geswindheit voort; ook soo gants, dat wy in eenige uuren in een Stad aenquamen, die wy voor eenige tijt door onse dapperheit hadden verovert, en ingenomen; maer doenmaels weder van *Nallond* was gewonnen. In dese versamelde *Nallond* weder sijne vluchtige krijgs-knechten, en versterkte sijn leger van nieuws, den uitslag daer selfs te verwachten vast by sich besloten hebbende. Oirdeelt nu gy Heeren van het verdriet en den schimp dien ik gevoelde, van my in 't geweld mijnes Vyands te sien. Ik had veel liever in den Strijd, nevens mijne Dappere Krijgs-lieden, het leven willen verliesen. Ik begon mijne gevankkenis met de treurigste woorden, die de smerten my in den mond geven konden, te beklagen.

Als ik nu *Nallond* sag, soo kon hy sich naeuwlijks onthouden van my te beschimpen, en sijnen Bloedverwant, die hem seer lief had geweest, hard te beklagen, soo dat hy schier my te dooden bevolen sou hebben. Sijne van toorn ontstekende oogen lieten naeuwlijks toe, my dus toe te spreken: De Goden, ô grouwsaem wijf! hebben u eindelijk in de handen der genen overgegeven, die uwe grouwsaemheit met rechtmatige straffe te vergelden besloten hebben. Het bloed mijnes lieven Bloedverwants, en anderer mijne verslagene Ridderen, roepen om wraek tegen u; daerom moet ik de doode geesten met uw bloed-offer versoenen.

Ik hoorde dese woorden onvertsaegt aen: en als ik een ruime tijt met een sulken gesicht hem aenschouwde, soo bejegende ik hem, sonder eenige

ont-

ontroering, met de volgende antwoord: Ik heb van u, ô *Nallond*! noch genade, noch goede onthaling begeert; en ik reken het my voor den hoogsten schimp, dat ik het leven door u noch behouden heb. Geloofd niet, dat gy door uwe dreigingen my eene vreese sult aenjagen. Gy zijt billig van grouwlijkheit te beschuldigen: gy hebt tegen het recht aller volkeren, met onrechtveerdige wapenen ons Koninkrijk in-getrokken: dat uw Bloedverwant en andere Krijgs-lieden om uwe schulds wille gevallen zijn, daer in zijn sy als dappere Krijgs-helden gestorven, en hebben voor uwe mishandeling die straf moeten lijden, waer voor uwe vlucht u had versekert.

Dese woorden waren krachtig genoeg om sijnen toorn te vermeerderen, en op het uitterste tegen een sulken Persoon te brengen, die hem schimp en smaed aendeed: maer de weinige schoonheit, waer door men my vleide, en waer op hy sijne oogen, nevens een schandelijk en lasterlijk voornemen wierp, steuiteden sijnen ontfonkten yver, en verhinderden, dat hy die niet geweldig in sich liet vertoonen. Maer hy wierp met een schamper lacchen de volgende woorden uit: Wy willen sien of uwe stantvastigheit tot op het laeste sal duren, en of gy so kloekhertig in de bestemde uure uwes Doots sult zijn, gelijk gy in de hoop der genaden schijnt te wesen.

Hoe wel hy nu wel dese woorden met een donderende stem eenes vyerigen toorns uitsprak, soo liet hy noch soodanige oogen op my vallen, die my oirsack gaven om aen sijn geweld te twijffelen. En na dat hy my t'ontharnasschen en t'ontkleeden bevolen had, soo was hy noch besorgt dat mijne wonden mogten verbonden worden. Ik wierd in een kamer gebragt, die men my tot mijne

gevankkenis schikte, waer ik selfs sorgvuldig genoeg wierd bedient: Waer uit ik vermerkken kon, dat *Nallonds* toorn bedaert was. Des anderen daegs ontdekten my de Vrouwen die my bewaekten, dat Konink *Nallond* my niet soude laten dooden, maer dat hy na mijne gesondheit had laten vragen: Doch gelijk ik voor sijn dreigen in 't minst niet bevreest geweest had; alsoo hebben my ook sijne gemoeds veranderingen gants niet verblijd; want ik had my tegen al harder uitslag en bejegening hard gemaekt. De Vrouws-Persoonen, die men by my bestelt had, begonnen my met genoegsame eerbiedigheden en omsichtigheit op te passen. *Nallond* sond dikwils van de voornaemste des Hofs om my te besoekken, en als my mijne beleedigingen weder vergunden het bed te verlaten, soo quam hy selfs tot my. Ik wierd van dit onverwacht besoek eenigsins ontroert; en indien ik mijne eerste bewegingen noch had gevoelt, soo soude ik hem met sulke spytige streken ontfangen hebben, die hem heviger als alle de andere hadden mogen smerten. Doch dewijl ik het geweld insag, dat hy tegenwoordig over my had, en de bejegening overwoog, waer mede ik onthaelt wierd; soo bedacht ik my, dat ik hem als een Persoon moest ontfangen, die van de vorige redenen, waer mede hy my beschimt en bespot had, nu een berouw liet merkken; waer toe hy opentlijke quetsingen genoeg had, welke ik ook niet dorst verbitteren, indien ik het gene in gewisse sekerheit wilde behouden, 't welk hy my met geweld ontrooven en afdwyngen kon. Dese oirsaken dreven my aen, dat ik hem met genoegsaeme Hoffelijke Vriendelijkheit bewelkoomde, 't welk hem dan sonder twijffel sijn boos voornemen verdubbelde, en den drift

sijner

ſijner begeerte vermeederde. Na dat hy den ſtant mijner geſondheit af gevraegt, en ſich by my neder-geſet had, ſeide hy tot my: Ik twijffel niet Princes, of gy ſult wel eenig miſnoegen over my opgenomen hebben; want een ſulke ſchoone Princes, die wel een beter geluk, en een dienſtveerdiger opwachten en bejegening waerdig is, ſulks wel ongewoon voor-koomt: maer wilt de eerſte ontroeringen des genen over 't hooft ſien, die ſijnen liefſten Bloedverwant door uwe hand heeft verloren, wiens deugden hem door de gantſche weereld hadden beroemt gemaekt. Gy ſult buiten twijffel een inſicht nemen op ſulken rechtmatigen gevoeligheit, en billigen yver; en van de oirſaken ſulker verſcher beleedigingen oirdeelen. Het is waer, dat mijn Bloedverwants, en mijner Krijgs-liedens plicht eenige vernoeging van my eiſcht; maer een veel krachtiger geweld verhindert my, die te ſoekken tot nadeel van de gene, die ook mijnen geeſt van toorn ontwapent heeft, na dat mijn hert voor haer van alle wapenen ontbloot is. Ik geloof gewis, gy ſult de ſmert erkennen, die ik van uwent wegen gevoel: de getuigeniſſen ſullen het noch wel eens aen den dach geven, dat ik u lief heb. Laet deſe verklaring u niet vremd ſchijnen; want ik weet dat ſulks u een ongewonelijke reden is: maer men ſiet dagelijks in de weereld de grootſte veranderingen, die dan ook gewilt hebben, dat ik my tegenwoordig enkelijk aen u tot eenen Lijf-eigenen geef, wanneer ik ſelfs u daer toe kon maken. Gy ſult naer u believen daer over eenige gedachten mogen hebben: maekt my dan uwe toegenegentheit waerdig, en wendet uwe oogen op my, die u voor eerſt ſijne gunſt met genoegſame eere en ootmoedigheit, nevens een vry be-

beheerſcht Koninkrijk ſchenkt. Ik weet u, mijne Heeren, het verdriet dat ik uit dit Geſprek had opgenomen, niet eigentlijk genoeg te verbeelden, en het ongenoegen, dat ik van deſe redenen gevoelde, t'ontdekken, 't welk ik toch lijdſaem te verdragen gedwongen wierd: indien ik op vrye voeten geſtaen had, ſoo ſoude ik deſen ſchimp met de vuiſt hebben gewroken. Ik had ondertuſſchen genoeg met mijn ſelven te doen, om mijne gevoeligheden met ſachtigheit te matigen, en mijne wederſtrevige gedachten te verbergen. Doch kon het verdriet tegen mijnen wille my niet onthouden, dat ik niet daer over ſeer rood wierd, noch mijne tong inhouden, dat ſy hem niet met de volgende antwoord weder bejegende: Gedenkt toch, ó *Nallond*! dat ik een Koninklijke Princes ben, hoewel ik tegenwoordig uwe gevangene zijn moet; en of ſchoon het geluk der wapenen u eenig geweld over mijn lichaem gegeven heeft, ſoo ſweeft noch mijn geeſt in ſijn eerſte vryheit: De eerſte kennis, die gy my van uwe Liefde wilt in-planten, verwekt in my veel meerder kracht om u te haten, dewijl gy tot uwe gevangene ſpreekt. Dierhalven ontſlaet my nu van eenig ſulken onnutten geſprek, en gedenkt, dat ik u ſeer hoog achten ſal, wanneer gy u meer van uw geluk uit een grootmoedig hert bedient, dan duſdanig my te bejegenen.

Gelijk ſich wel *Nallond* van deſe reden eenigſins getroffen bevond, ſoo liet hy ſich toch niet wijder aenvechten: en na dat hy een tijt lang verſtomt en als ſprakeloos ſtont, ſoo bejegende hy my weder met de volgende woorden: Ik heb wel getwijffelt, of gy mijn aenbrengen ſonder beſchimping wel ſoud willen aennemen; maer ik heb ook gehoopt, dat de tijt de bitterheit uwer eerſte

gevoe-

gevoeligheden verſoeten ſal, en noch eens in acht doen nemen, dat ik ■ mijne gunſt en Liefdens genegentheden opoffere. De tijt, antwoordde ik hem, ſal my mijne eerſte beſluiten niet aftrekken, noch my 't geringſte tot uw voordeel doen voornemen, buiten den plicht, die men de gene, wiens krijgsgevangen men ſich bevind, na mijnen ſtant te bewijſen ſchuldig is. Zijt gy, antwoordde hy, mijne Krijgs gevangene? ſoo ben ik daer-en-tegen uwes Liefdens-gevangen: en ſoo gy my met toegenegene oogen ſult aenſchouwen, ſoo ſal ik u niet meer als eene gevangene houden, maer als eene Beheerſcherſſe mijner Zielen eeren. Houd my nu, ſeide ik weder, als die *Affelde*, die u in het treffen overwonnen, en door de Nederlaeg van uw Krijgs-heir u genoegſaem betuigt heeft, dat ſy ook tot andere bedrijven en verrichtingen bequaem is, dan dat ſy ſich in Liefdens ſtrikken verwikkelen ſou. *Nallond* wierd door ſulke woorden niet weinig bewogen, en gaf my ſijne gedachten met een bitzig lacchen op volgende wijſe te verſtaen: Gy zijt, ſchoone Princes, tot de Liefde ſoo wel, als tot de wapenen geſchikt; gy kond u in d'eene en in d'andere inſgelijks oeffenen, indien gy ſelfs maer wilt. Deſe antwoord veroirſaekte, dat ik luide tot hem ſeide: In geval dat ik my dan in 't geweld van eenig menſch ſou overgeven, ſo ſoude ik toch nimmer mijne verkieſing op *Nallond* laten vallen. De tijt, bejegende my *Nallond* weder, na dat hy op ſtont, ſal u andere gedachten ingeven, en uwen bitteren geeſt verſoeten: Gy kond mijn aenſoekken in bedenkken trekken, en den ſtant, waer in gy u tegenwoordig bevind, wel in acht nemen, waer uit gy beſwaerlijk door andere middelen ſult konnen gereddet worden. Hy wilde van my geen vordere antwoord verwachten, maer bejegende my met diepe eer-

eerbiedigheit, en ging uit mijn kamer, na dat hy my in mijne tegenwoordigheit, aen de jonkvrouwen, die my opwachteden, ernstelijk bevolen had. Ik bleef een redelijken tijt volherden, in een soo hevig brandenden yver, die ik seer qualijk beschryven kan, en wist den selvigen gantschen dach, de woorden die hy my voor-gesnapt had niet te verdouwen; dierhalven nam ik een gants vast besluit, liever te sterven, dan my aen hem met hooger gunsten, of verder woorden, waer door hy eenig voordeel sou mogen trekken, verplicht te maken.

Hy vertraegde wel vijf of ses dagen eer hy my weder besocht, in welke ik dacht aen mijn onheil te beklagen. Moest ik, seide ik (als my 't gewelt mijner smerten drukte) mijnen lieven en trouwen *Carresse* verjagen, en van mijn aengesicht verstooten, op dat ik *Nallond* weder aennemen soude? en sou de deugt en ootmoedige gedienstigheden, van hem met sulke belooningen betaelt worden, dat ik de laster en boosheit van *Nallond* sou konnen begunstigen? Ach! neen, mijn Hert is op die betooveringen eenes Liefdens-bedriegers te seer gevest; neen *Carresse*, gy hebt u voor andere niet te vreesen: die grouwsame mag sijnen moed met alle de selfde wapenen uitrusten, die hem sijn woedende geest aen de hand geeft, hy sal mijne ziel toch altijt in een onbeweeglijken stant vinden. En dewijl d'ongunstige toelatingen des Hemels niet willen lyden, dat ik den alderliefsten *Carresse* sou mogen genieten, soo sullen ook alle andere Mannen te vergeefs na my trachten. Sulke redenen of wel gedachten, waeren de gestadige onderhoudingen mijnes geestes. En of ik wel mijne gevankkenis met genoegsaem gematigde sachtmoedigheit leed; soo

heeft

heeft my toch ſulks te gedenkken dikmaels de tranen en ſuchten uit het hert gedwongen. Ik vraegde meermaels aen de Vrouwen die my opwachteden, en ſocht van haer te vernemen, of mijne Vrouw-Moeder niet mijne verloſſing bevlytigde, of daerom aenhield; en of *Nallond* op geen redelijke handeling bedacht was, op dat ik weder in vryheit geraken mogt: maer of ſulks was haer onbekent, of haer was ook miſſchien het ſelvige ſtil te ſwijgen aenbevolen, ſoo dat ik dierhalven niets van haer kon wedervaren.

Na 't verloop van eenige dagen, quam *Nallond* weder tot my in mijn vertrek; en na dat hy my ſeer hoffelijk gegroet had, ſeide hy tot my: Hoe ſtaet het, ſchoonſte Princes? hebt gy op onſe laeſte redenen gedacht, en die ſtrenge ernſthaftigheit laten ſijnkken? *Nallond*, antwoordde ik, gy ſult weten, dat in den ſtant, waer in gy my tegenwoordig ſiet leven, geen ongeval ſterk genoeg ſal konnen gevonden worden, om mijne beſluitingen om te ſtooten, en ook dat gy geenen voortgank van uw voornemen te hopen ſult hebben: veel minder dat deſe en diergelijke praetjes eenigſins onder ons eenige vriendſchap ſouden konnen verwekken: maer om mijne vryheit te bekomen, wil ik mijne Moeder verſoekken eenige goede handeling in te willigen. Doch voert gy andere gedachten, ſoo ſlaet die ſelvige nu uit den ſin, en verwacht vorders van mijnen grootmoedigen geeſt niet anders. Ik hoop, antwoordde *Nallond*, dat gy plaets ſult geven aen het verſtant, en d'openhertigheit van die door my voorgeſtelde verſoekken aennemen. Maer, ô ſchoonſte *Affelde*, vermoed toch niet de vryheit door andere wegen te verkrijgen; overweegt, dat ik noch het geluk, noch het over u hebbende geweld,

weld, voor my ſal misbruiken; maer in plaets van eenig los-geld van u te hebben, wil ik u mijn gants Koninkrijk tot eigen geven, en voor mijn Beheerſcherſſe daer toe verkieſen; door welk Houwelijks-Verbond wy in het toekomende ons ſoodanig ſullen vereenigen, dat de inwoonders van onſe Rijkken, in eeuwigen vrede en ruſt mogen leven.

Ik merkte wel, dat deſe booſwicht dit alles meer tot ſijn voordeel, als uit eenige my toedragende liefde ſeide, terwijl hy door dit Houwelijk noch wel eens twee Koninkrijkken te gelijk ſou konnen beheerſchen; waerom ik ſijnen voorſlag belachte; en na dat ik met toornige oogen hem aengeſchouwt had, ſeide ik: Gedenkt niet, ô *Nallond*, dat deſe mijne gevankkenis mijn hert ſoo kleinmoedig en vertzaegt maekt, dat ik van uwe dreigingen eenige nuttigheit tot mijner onluſt ſou meenen te vinden. Neen, *Nallond*; ſal ik my ook eens in het Houwelijk over-geven, ſoo heb ik eenen veel anderen als u verkoren, die dan over mijn lichaem en geeſt heerſchen ſal. *Nallond* gevoelde van ſulken reden ſoo harden herts-neep, dat hy een ruime tijt ſprakeloos bleef. Eindelijk liet hy ſijn van toorn brandend geſicht op my ſchieten, terwijl hy deſe heftige reden uitgoot: Wel, wel, Princes, dewijl gy dit mijn beſcheiden aenbieden veracht, ſoo ſchikt u nu op andere wegen, om my mijn vernoegen te laten genieten; want dit ſal u niet meer voorgedragen worden: en gy moogt gewiſſelijk verſekert zijn, dat ik het gewelt, 't welk ik over u heb, my uit de handen noch wil noch ſal laten ontſlippen. Deſe woorden liet hy met een rechte ſtem van ſich hooren, en liep uit mijn vertrek, ſonder dat hy van

my eenige antwoord wilde verwachten. Ik bevond my van dese woorden soodanig beschimpt, dat ik al eenige wijl mijn vernuft en tong niet kon ge-gebruiken. Maer eindelijk verharde ik by mijn genomen besluit, en onoverwinnelijk voornemen, voor de beschutting en 't behouden, van 't gene hy my te rooven dreigde, te sterven. De Jonkvrouwen, die gestelt waren om my te dienen, wilden my raden, dat ik eenen goeden moed soude vatten, mijne ziel troosten, en een deel der gevoeligheden over mijn ongeneugt verbergen. Sy vertoonden my schijnbaerlijk genoeg, dat ik hem door sulken hardigheit, sonder twijffel tot de geweld-dadigheit aenhitsen sou. In tegendeel kon ik in het versachten sijnes gemoeds, met glimpige redenen, soodanig schandelijk voornemen, onfeilbaer uit sijne gedachten verdrijven. Ik vond haer ingeven en bedenkken verstandig en dienstelijk genoeg te zijn, en had al dikwils besloten het selfde te volgen: maer soo haest als desen grouwsamen voor mijne oogen verscheen, gelijk dan dagelijks geschiede, was het my onmogelijk, den haet en toorn dien ik tegen hem had, te maetigen. Ik onderdrukte de selvige dan noch dikmaels, en verdroeg sijne vervolging ontrent een maend, sonder dat ik hem op het uitterste dryven wilde. Somtijts smeekte hy my op het aldervriendelijkste; maer van het smeeken ging hy over tot het dreigen, doch sijn dreigen en smeeken was al om niet.

Gelijk hy nu alle hoop van sijne begeerten door den weg van sachtigheit te vernoegen verloor; soo nam hy sijn besluit, om 't geweld, dat hy tot hier toe verschoven had, in 't werk te stellen: met sulken voornemen quam hy in mijne kamer, en gaf de Jonkvrouwen een teeken om daer uit te wijkken.

Wanneer hy nu met my alleen was, en my met barsche oogen een wijle tijts aengeschouwt had, brak hy eindelijk los, tot my seggende: het is niet meer tijt, *Affelde*, om u mijn laeste voornemen bekent te maken, ik moet de wonden mijner Liefde selver heelen, en wil u niet verder daer om bidden, 't welk ik u met geweld wel kan afdwingen. Ik heb u soo vele aenbiedingen gedaen, welke gy alle veracht hebt; maer nu voorts wil ik u niet wijders, als de verkiesing uwes Doots, of mijner liefde vry geven.

Wat voor ontsteltenissen my ook dese reden veroirsaekte, soo heb ik hem dan noch met een grimmig gesicht aldus aengesproken: Uwe Dreig-woorden, seide ik tot hem, konnen my geene vreese verwekken, ik wil den Doot, waer mede gy my meent te verschrikken, voor uwe gunst stellen, en allerhande slag van straffen nooger schatten, dan de vernoegingen die gy van my eischt. Dewijl gy, seide hy weder, den Doot begeert, soo sal u die ook gebeuren. Met welke woorden hy sich tegen my ophief, een pook uit trok, dien hy onder sijnen rok verborgen had, en den arm uitstrekte, meenende my den selfden door de borst te stooten. Gelijk ik nu even gedacht, dat ik voormaels sijne sterkte in het kampen geproeft had, soo waegde ik dat noch, en greep sijnen arm, dien hy tegen my uit-gestrekt had met den slinker hand, maer met den anderen vatte ik hem om het lijf, en draeide hem soo lang om, tot dat ik hem ter aerden wierp: hier op rukte ik hem haest de pook uit de vuist, en had lichtelijk sijn schandelijk leven den Helschen Goden opofferen konnen: maer hy, die dat meer liefde dan ik, wierd overwonnen van vreese, waer hy my om des selfs behoud

houd met ſulke woorden bad, die ſijn vertzaegt gemoed genoegſaem betuigden.

Of hy nu wel ſulke genaden onwaerdig was, alſoo achtte ik hem ook niet waerdig, dat hy van mijne handen den doot ſou ontfangen; dierhalven ſprak ik: Stae op, gy vertzaegden, ik ſchenk u het leven, 't welk ik eenen Perſoon als gy zijt niet ſonder ſchande benemen kan: gy ſiet nu, dat mijn krachten de uwe verre overtreffen: gy ſult tegenwoordig ook bevinden, dat mijne goetheit uwe kleinmoedigheit gelijk zy. Op deſe woorden antwoordde *Nallond* niets, maer ſloeg die van ſchand en verwerring verblinde oogen ter aerden neder, liep uit mijne kamer, en liet my de pook, dien ik hem uit de handen gerukt had. Indien ik in een gelukkiger ſtant had geleeft, ſoo ſou my deſe ontmoeting voor een belacchelijke klucht geſtrekt hebben, en tot genoegſame oirſaek om ſoodanigen menſch aen de beſpotting over te geven, daer hy met ſulken ſwakheit, ſoodanige verrichtingen op ſich te nemen, ſich dorſt onderwinden: maer de gelegentheit, daer ik doenmaels in was, benam my alle oirſaek van lacchen. De Jonkvrouwen, die my dienden, op dit gerucht toegeloopen zijnde, en ten deele getuigen van den voorgaenden handel geweeſt hebbende, meenden dat *Nallond*, deſe van my hem beweſene genaden erkennen, en ſonder twijffel door mijne hoffelijkheit, welke hy in 't geringſt niet had verdient, bewogen ſou zijn geworden; maer ſijn verkeert gemoed was my te wel bekent, dat men iets goets van hem ſou hebben mogen hopen.

Ik bleef wel drie of vier dagen alleen, dat ik hem niet ſag, noch eenig bericht van hem verder vernemen kon. Daer begon ik te gelooven, hy ſou gewis eenig byſonder argliſtig voornemen ſmeden; 't welk

my ook, gelijk gy ſult hooren niet bedroog. Ontrent twee uuren voor het inbrekend morgen-rood, wierd ik van een ſchrikkelijk geroep opgewekt, welkers oirſack ik van mijne Opwachſters meende te vernemen; maer ſy waren daer van ſoo wel onwetend als ik. Mijn gemoed wierd dierhalven niet weinig verwert; maer noch meer, als men met geweldige ſtooten mijne kamer-deur opbreken wilde: dierhalven wilde ik my in 't bed niet laten overrompelen, wierp eenen nacht-rok om my, en greep na die van *Nallond* veroverde pook; in meening van, of mijne eere daer mede te redden, of ook, indien ik my eindelijk overmant ſoude ſien, mijn ſelven daer mede den doot aen te doen. Ik had my nu naeuwlijks op de voorſeide wijſe tot tegenweer bereid, of de deur wierd met geweld in ſtukken verbroken, en by eenige daer aengeſtekene fakkelen, wierd ik *Nallond,* nevens eenige by ſich hebbende lieden alle met boos geweer gewaer. Ik twijffelde in 't geringſte aen ſijn bloed-gierig opſet niet, en verwekte mijn gemoed met het eenmael vaſt genomen beſluit, ſoo ik beſt kon, tot een dappere wederſtant te doen: ſoo haeſt als hy my te ſien kreeg; riep hy met een verſchrikkelijke Stem: *Affelde*, gy moet ſterven! want ik moet verhinderen, dat gy over mijn ondergank niet lacchen noch u verheugen ſoud. Naeuwlijks brackte hy deſe woorden uit ſijne grimmige keel, of hy drong ſoodanig tot my in, dat ik geen tijt had, hem ſijne ondankbaerheit voor te werpen. Hy deed verſcheide ſtooten op my, waer mede hy my meende te doorbooren: maer ik verſatte die alle met mijn kleine pook. En als ik de gelegentheit ſag, liep ik hem in, bemachtigde nu met de ſlinkker hand ſijn Swaerd, en ſtiet hem de pook tot het geveſt toe in 't hert. Deſe trouwlooſe viel

al-

alſoo doot voor mijne voeten: en gelijk my ſijn Swaerd in de handen bleef, ſoo gebruikte ik dat ook tegen ſijne Makkers, die dan de hare mede tegen my uit trokken, en my te kennen gaven, dat ſy den Doot van haren Vorſt wilden wreken, en met het offer mijnes bloeds verſoenen. De beide eerſte die hittig op my aen quamen, vielen ook ten eerſten, en lieten de overige oirdeelen, dat of ſchoon ik wel een Vrouw, en in nachtkleederen was, ſy nochtans alle hare manhaftigheit van nooden hadden. Ik week te rug aen de wand, op dat men my van geene zyden, dan alleen van voren kon aengrijpen: maer deſe vertzaegde Mannen ſloten eenen halven kring rontom my, en begonnen my met ſoodanigen verwoedheit te beſpringen, dat ik ook eindelijk alle hoop van mijn leven te redden verloor. Ik verweerde my nochtans met kloekhertigen moed, ſtiet op de gene die my meeſt benaeuwden, en dreef haer dat ſy dikwils tot midden in de kamer te rug ſpringen moeſten, en vernielde alſoo wel haeſt de helft van deſe moorders: maer eindelijk ſou mijn wederſtant, na dat ik my van een ſteck verwondet vond, te vergeefs zijn geweeſt, en ik had ook ſonder twijffel in 't graf moeten ſtorten, dewijl daer geene hoop van leven meer voor handen was.

Terwijl ik het nu ſlechs om niet verlengde, ſiet daer hoorde ik een groot geroep, en ſag ook eenen ſterkken hoop gewapende lieden tot my in de kamer komen, die ſonder onderſcheid deſe mijne moorders-geſellen neder maekten: de gene die haer Hooft was, bewees ſich alder-dapperſt, deed enkel goddelijke ſlagen, en vervulde in een oogenblik de vloer met bloed en doode lichamen. Gelijk ſy ſich nu ruim gemaekt hadden, ſoo riep een onder deſe mijne Beſchutters: Hebt eenen dapperen

moed, Princes! Gy zijt verloſt, en uwe Vyanden geſlagen. Welke ſtem ik ras voor mijne getrouwe *Niſette* erkende, en daer by merkte, dat deſe byſtant van mijne Moeder was afgeſonden geworden. Soo haeſt wy geen Vyand meer ſagen, trokken onſe ſtrijdbare Vrouwen en Ridderen hare boven helmen af, vielen my te voet, en beweſen my alle eerbiedigheit, waer aen ik de toegenegentheit harer liefde genoegſaem erkennen kon. Ik was van het verlies des bloeds ſoo machteloos en ſwak geworden, dat ik naeuwlijks de kracht noch overig had, van haer t'omhelſen, en te bedankken. Ik hoorde voornamelijk *Niſettes* ſtem onder haer alle, die het woord voerde, en riep: Genadigſte Princes, gy zijt uit de gevankkenis ontſlagen; deſe Stad is nu voorts, door de byſtant der Goden, in uw geweld, wy hebben die beklommen en ingenomen; alle onſe Vyanden zijn verſlagen, of liggen ten minſten op haer uitterſte. Uit welke woorden ik kon beſluiten, dat de Stad was overrompelt geworden, en dat het ſelfde oirſaek van dat ſchrikkelijk geroep had geweeſt, 't welk wy op de ſtraten in mijne kamer hoorden, en 't welk *Nallond* tot ſulken uitſinnigheit had aengedreven. En dewijl ik niet twijffelde, of onſe Overſten en Krijgs-lieden ſouden mijne ſmaed en ſchande met genoegſame bloedſtorting willen wreken, 't welk ook d'onſchuldige aen mijne beleediging raken mogt; alſoo wilde ik ſulken onheil verhoeden, en den loop der bloed-gierige wapenen ſteuiten; waerom ik my uit hare omhelſingen wikkelde, en tot haer ſeide: Mijne dappere Helden, ik heb u en de Goden voor mijn leven te dankken: maer ik bid u, laet ons de Goden niet verder vertoornen, noch de genade, die wy van haer ontfangen hebben mis-
bru-

bruiken: Laet ons uwe Zege-palmen niet met overvloedig bloed-vergieten besmetten. Sijn 'er noch eenige onser Vyanden overig gebleven, gunt haer het leven, en verschoont de gene die sich niet meer verweeren konnen.

Om welk bevel te doen nakomen, een onser Krijgs-oversten terstond haestig voort trok: en als mijne getrouwe *Nisette*, op wiens schouderen ik leunde, merkte dat ik in hare armen in onmacht sonk, verqujikte sy my weder, en bragt my te bedde. Maer sy liet eerst mijne wonden ondersoekken en verbinden, die toch gants niet gevaerlijk bevonden wierden. Ik sliep de weinige overige tijt des nachts, en den volgenden gantschen dach, in welken tijt ik niet wierd ontrust, en niemand mogt, na 't verbod der Heel-meesteren, dan alleen *Nisette*, in mijne kamer komen. Maer soo haest als de nacht weder aenquam, riep ik *Nisette* voor mijn bed, ik omhelsde haer dikmaels, en vraegde haer naer alle toestant en verovering van de Stad: doch sy wilde my nu noch niet gehoorsamen, maer bad my noch wat te rusten; want, seide sy, genadigste Princes, gy bevind u noch niet in stant, waer in gy geen veel spreken aenhooren kond: heb desen nacht noch gedult, morgen vroeg wil ik u volkomen vernoeging geven. Ik volgde haren raed, liet de behangselen toe-trekken, en bragt die selvige nacht, gelijk als den verloopenen dach, met genoegsame hoop de genesing, en met meer bevrediging des geestes, dan de vorige gantsche maenden door.

Wanneer nu d'opblikkende Son den genakenden dach verkundigde, quam die *Nisette* voor mijn bed, met hoffelijke redenen na mijne gesondheit vragende. Die is in sulken stant, antwoordde ik haer, dat ik tegenwoordig van u kan vernemen, hoe dat

het met ons Krijgs-heir en andere ſaken beſchapen is. Gants geern, genadigſte Princes, ſeide die *Niſette*, ik wil u, na dat gy ongelukkig gevangen wierd, alles vertellen. Weet dierhalven, dat ik niet eene van de laeſte was, als gy den Vyand te vervolgen voor u naemt; en my had ſonder twijffel een gelijk ongeval bejegent, even gelijk onſe andere Ridderen en dappere Vrouwen geſchied is, indien de Goden my niet hadden willen behouden, om u tot in mijn graf dienſten te bewijſen. Mijn paerd viel, naer eenige ontfangene ſware wonden, doot onder my neder; door welke ongelukkige ontmoeting, my het middel berooft wierd, van u geſelſchap te houden, ſoo dat ik te voet weder na den grootſten hoop loopen moeſt. Ik vond het Leger uwenthalven gants in ontſteltenis en bedroefheit, en uwe Vrouw-Moeder noch in grooter bekommernis: die niet dan met het vallen van den nacht vermeerderde, dewijl geene tyding van [illegible] in-quam, waerom vele van haer om te ſoekken uitgingen; en ik verſekere u dat ik onder de eerſte was. Doch als de gantſche nacht te vergeefs doorgebragt was, ſoo wierden aen den volgenden dach ſterke Benden uitgeſonden, om inſgelijks naer u te ſoekken. Maer dewijl men geen bericht van uwen toeſtant vernemen kon, ſoo ſond uwe Vrouw-Moeder een Trompetter na deſe plaets, die onderſoekken ſou, of gy ook niet ergens mogt in gevankkenis geraekt zijn; en indien gy noch leven mogt, ſoo ſoude hy den Konink *Nallond* voor uwe verloſſing ſekere ſomme gelds bieden. Ik hield den Trompetter geſelſchap, en wy begaven ons hier na toe.

Na dat men ons, volgens Krijgs-gebruik, de oogen bewonden had, en wy door de Stad in het Slot

voor *Nallond* gebragt waren, soo vragde wy hem naer uwen toestant. Uwe Princes, antwoordde *Nallond*, leeft wel, maer haer ongeval is niet veel beter, dan of sy doot was. Denkt en hoopt nu niet, hare verlossing en Vryheit op eenigerlei wijse by my uit te werkken; en indien gy niet anders hebt voort te brengen, soo pakt u nu ras uit mijn Land, soo gy niet wilt, dat ik sulken recht gebruik, 't welk u noch eenige sekerheit by my vergunt. Wy versochten de gunst van onse Princes te mogen sien, maer dat wierd ons afgeslagen. Waer op wy sonder eenige vordere verrichting, uit dese Stad moesten trekken, behalven dat wy gewisheit van uw leven en gevankkenis bekomen hadden. Ik weet u, genadigste Princes, niet met woorden uit te drukken, soo-wel de vreugde die uwe Moeder, en het gantsche Krijgs-heir over uw leven betuigden, als ook de droefnes van dat gy in een soo onbarmhertigen Vyands geweld waert geraekt. Wy hoopten dan noch, hy soude als een, die Scepter en Kroon voert, ten minsten uwe Koninklijke Hoogheit en voortreffelijke Schoonheit in acht nemen, en sijnen yver en wraek-lust eenigsins laten sijnkken; maer wy konden noch dese inbeelding van onse verwerde en treurige gedachten niet stillen, noch in sulke versekering brengen, dat wy onse zielen niet met een recht doodelijke bekommernis souden beanxtigen, aengesien ik dan des gantschen Legers ongerustheit en smerten u niet genoegsaem weet voor te beelden. Ons overig Krijgs-heir was niet meer soo sterk, dat het u met geweld vermogt te verlossen, of de Stad met het eerste aengrijpen bestormen kon. Daer wierd vijf of ses dagen te vergeefs beraedslaegt, om u te bevryden. Na 't verloop van dese deed uwe Vrouw-Moeder weder eenen Trompetter aen *Nallond*

afveerdigen, in hoop dat hy sijnen yver bedaert sou hebben, om den voorslag van wegen uwe Verlossing te mogen aennemen. Doch dese uitsinnige Dwijngeland wilde hem slechs niet sien noch hooren; maer verbood hem ook op levens straf niet weder in sijn land te komen. Dese tweede afslaende antwoord veroirsaekte, dat wy aen uwe verlossing twijffelden; Waerom uwe Vrouw-Moeder met aller spoed haer Krijgs-heir te versterkken besloot, en alsoo met den eersten desen soo onredelijken Vyand met gantscher macht en geweld aen te grijpen, en u met een dappere vuist te verlossen.

Op eenen dach nu, als onse Krijgs-lieden sich versamelden, en dese Stad aentasten wilden, soo vervoegde ik my, om mijne bedroefde gedachten over uwe gevankkenis te beter ruimte te geven, niet wijd van ons Veld-leger in een bosch. Maer ik had naeuwlijks een Quartier-uurs daer in omgewandelt, of ik hoorde een stem, van een Persoon die my volgde, tweemael *Nisette* roepen; 't welk my bewoog stil te staen, en mijn gesicht na die plaets te wenden, van waer dat geluid quam. Ik wierd haest een Vrouw-mensch gewaer. Als die nu beter tot my naderde, erkende ik haer voor de bedrieglijke *Philene*. Ik vermogt dese reden, en den Naem van *Philene*, sonder beweging des gemoeds niet aen te hooren; maer viel met een geschreeuw haer in die reden, seggende: Ach! wat segt gy *Nisette*? Ik bericht u genadigste Princes, antwoordde *Nisette*, alleen de waerheit. Ach! seide ik vorder, *Nisette*, boert niet met my, maer gelooft sekerlijk, dat ik u sulks niet sou vergeven. Ik boerte niet, genadigste Princes, bejegende my *Nisette* weder, en indien gy slechs een oogenblik geduld nemen kond, so sal uwe ontroering licht verdwijnen. Hoe? seide

ik, ſou ik niet billig aen uwe reden twijffelen; dat die *Philene* of veel eer *Carreſſe* tot ons gekomen ſou zijn? Gy ſult de waerheit vernemen, antwoordde *Niſette*, vergunt my maer mijne vertelling te bevorderen. Maekt die dan ras ten einde, ſprak ik vorder, met een verlangend geſicht, en gelooft, dat ik niets aengenamers kan hooren. Ik weet u, genadigſte Princes, voer *Niſette* voort, mijne ontſteltenis op ſulken onverwachten bejegening, niet genoeg te vertoonen. Ik verſtomde, als ik haer aen te ſien kreeg, en ongeacht ik die *Philene* voor eenen Man kende, ſoo liet ik toch toe, dat ſy my, gelijk ſy wel eermael gedaen had, mogt omhelſen en kuſſen; doch ik gevoelde eindelijk eenige ſchaemte van wegen mijne lichtſinnigheit, en ontwikkelde my uit hare omarmingen, ſeggende: Hoe? Zijt gy ſelfs *Philene*? ja antwoordde ſy, ik ben het ſelfs: en ik weet wel dat gy mijne Princes te lief zijt, om te gelooven, dat ik u onbekent ſoude zijn. Ik ken u wel, ik ken u wel, ô *Carreſſe*! ſeide ik tot hem, de Princes heeft my niets verſwegen, maer alles ontdekt; en ik kan my wel van ſulken gunſt en vertrouwtheit alleen beroemen. Gelooft zijn de Goden, antwoordde *Careſſe*, dat ik u gevonden heb, eer ik my aen de Koningin en andere Krijgs-beampten bekent maek: daerom heb ik my uit een ſeker vertrouwen tot u vervoegt, op dat ik by u na gelegentheit vernemen mag, om mijne ſchoonſte Princes een aengename dienſt te bewijſen; want ik voor haer te ſterven ſoo wel willig als bereid ben. De Goden hebben tot ſulken gebruik alleen mijn leven tot hier toe behouden, en niet willen toelaten, dat ik het ſoude verlieſen, dewijl ſy wel hebben geweten, dat het die gene noch nut ſou weſen, aen welke ik al het mijne gants tot een eigen-

dom

dom geschonkken heb. Maer, mijne liefste *Nisette*, wat sal ik hopen? is 'er noch wel eenig sprankkeltie van de gunst die sy my toedroeg in haer hert over gebleven? Gedenkt mijne Princes noch wel aen hare getrouwe *Philene*? Ik was gants ontroert, en wist eerst niet wat voor antwoord ik hem sou mededeelen. Ik had genoegsaeme kenteekenen van uwen tegen hem ontstekenen toorn: maer als ik aen uwe laeste bekommernissen dacht, en ook uwe laeste opgenomene genegentheden overwoog; daer benevens het betrachten der hulp en dienst daer by voegde, welke gy van hem tot uwer verlossing te verwachten had; en my ook sijne ervarentheit en groote dapperheit voorheen genoeg was bekent: daerom geloofde ik, u geen onaengenamen dienst te konnen bewijsen, indien ik hem aen de Koningin uwe Vrouw-Moeder te kennen gaf. Ik sal u, ô dappere *Carresse*, niet tegen wesen; want dewijl my uwe deugden bekent zijn, soo kan ik my dies te beter tot u te vernoegen schikken. Nadien gy nu een sonderlinge genegentheit de Princes toedraegt, soo moet gy tegenwoordig het selvige meest laten blijkken, en door uwe dapperheit haer weder met ons los en vry helpen maken. De Hemel maekt dat ik door uwe wederkoomst sulks schier mag hopen. Gy kond met gelijkke versekering als voorheen, noch by ons verblyven; niemand kent u dan ik alleen. En indien gy tegenwoordig in 't Veld-leger wilt aenkomen, soo sal u de Koningin, de Krijgs-oversten en alle de Vrouwen, als die *Philene* wederom aennemen en houden, welkers gedachtenis haer noch seer lief is; want ygelijk heeft uw verlies en afscheid smertelijk beklaegt.

Carresse bedankte my seer, en volgde mijnen raed. Na vordere redenen welke ik van wegen hare wijdloo-

loopigheit niet noodig heb hier te wederhalen, soo zijn wy t'samen in 't Hooft-leger gekomen. Soo haest wy voor de Tent der Koningin, uwer Vrouwe Moeder, verschenen, wierd sy terstond van de vrouwen, en Hof-dienaers bekent: Sy riepen alle, *Philene* was weder gekomen; welk geroep de Koningin met eenen ter ooren quam, en van mond tot mond in korter tijt door het gants Krijgs-heir verbreid wierd. De Koningin ontfing haer met sonderlinge genade, en betuiging van groote vriendschap. De voornaemste Krijgs-oversten quamen met hoopen, om haer weder te sien en te verwelkomen: geen van allen twyffelde, na dat de Goden haer die *Philene* weder geschonkken hadden, of die Princes sou nu voorts weder in vryheit komen.

Op den volgenden dach gaf de Koningin aen *Philene* het Opper-bevel, het welk sy eerst, doch met grooter bescheidentheit weigerde, maer eindelijk noch aennemen moest: waer op terstond krijgs-raed gehouden wierd, hoe men den handel, om uwe verlossing te spoedigen, best aengrijpen sou. De Koningin, en de meeste Oversten, meenden een belegering voor de Stad aen te vangen; maer *Philene* wedersprak onsen voorslag, tot de Koningin seggende: Genadigste Koningin, ik twyffel niet, of gy soud die belegering met eenen gelukkigen voortgank uitvoeren; en dat de Stad wel haest door sulke strijdbare Helden ingenomen sou worden: maer gy neemt geen acht, dat de Princes in sulken grousamen Vyands handen sit, dat, wanneer hy sich in de uitterste nood gebragt sou sien, hy lichtelijk door sijnen boosen aert haer sou laten verwurgen. Ik bid u dierhalven, bedenkt u wel, en overweeg met rijpper krijgs-ervarentheit, hoe dat hare verlossing op het sekerst zy voor te nemen, op dat

fy uit de bloed-dorstige keel van een sulken grimmigen mensch getrokken mag worden. Tot dien einde wy nu die Stad lichter door eenen listigen overval overweldigen, dan door een opentlijke belegering veroveren konnen.

Wy moeten in der Nacht, en wel in aller stilte, met goede voorsichtigheit, eer de Vyand eenig quaet achterdocht opnemen kan, die beklimmen, en onse Princes, eer sich de Geweldenaer *Nallond* besinnen mag, op vrye voeten setten; daerom bid ik u dit wel in acht te nemen. Indien my nu, sulken aenslag in 't werk te stellen, aenbevolen mogt worden; soo beloof ik u, door de genadige bystant der Goden, en door uwe dapperheit, daer over eenen gelukkigen uitslag. De Koningen, en alle de tegenwoordige Krijgs-oversten, lieten sich den aenslag van *Philene* wel gevallen, en verwonderden sich over haer verstand.

Philene nam etlijke duisend van de beste en welberedenste uit dat Krijgs-heir, liet de overige by de Koningin in het Leger, en begaf sich noch den selfden avond van daer: en wy quamen na vier dach-reisen, des avonds laet niet wijd van de Stad. Ondertusschen nam *Philene* onderrichting van de gene die kennis hadden van de gelegentheit der plaets, op dat wy sulke wegen mogten heen trekken, waer de Vyanden geene kennis van ons mogt gebragt worden. Maer onderwijl verstonden wy uit eenen achterhaelden Krijgs-man, de verwerring van de besetting der Stad: waer op die *Philene* haer Heir in vier hoopen deelde, drie gaf sy aen des selfs ervare Oversten te voeren, maer den vierden behield sy voor sich, gesint zijnde, de Stad op vier onderscheide plaetsen aen te vallen. De eerste moest aen de Poort hem aengewesen alarm maken; op

dat

dat hy de Vyanden naer sich mogt lokken. Daer op greep een Overste ter rechter, maer d'ander ter slinkker de Stad met dapperen moed aen. Ik begaf my by de benden van *Philene*, bleef altijt aen hare zijde, en liet de Oude Hooft-lieden, volgens haren last, de andere aenvoeren. Den Aenslag ging volgens de bescheidene bevelen gewenschter maten wel voort; want den Oversten ter slinkker, nam by eene Poort den Muur gelukkig en mannelijk in. Ondertusschen vergaten wy onsen wal ook niet, want die *Philene* begon aen hare plaets den Muur met sulken yver te beklimmen, en alle die haer sulks weeren wilden soo te bejegenen, dat weinige sich voor de scherpte hares Swaerds met de vlucht konden redden. Wy volgden haer met gelijkker herten, en bemoeiden ons den weg van hare strijdbare vuist na te gaen: en wierden soo wel meester van de Muuren, als van de gantsche Stad. Maer waerom houde ik u op, met een wijdloopige en onnutte vertelling? De Zege was gants op onse zijde, en *Philene* opende met de hulp van de onse, aen de overige twee Oversten, nevens de hare, haest den weg, soo dat sy weinig wederstand vonden, en sonder eenig verlies in de Stad quamen. Daer sag men een nedermaken op de straten, van die ons wederstant wilden doen; want ons Krijgsvolk vervolgde de wraek soodanig, dat alle die in 't geweer stonden, door de scherpte des Swaerds moesten sterven, tot dat sy vorders geen wederstant meer vonden. Doch dewijl *Philene* aen uwe welvaert en Vryheit meest was gelegen, soo vraegde sy over-al naer u, en beloofde die gene genade en levens behoud, die hem by u souden brengen. Maer in sulken geschreeuw, verschrikking, en eerste verwerring, wierd haer roepen en bidden niet

ge-

gehoort. Doch als ſy een ſonderling Perſoon, die een krijgs-overſte ſcheen te zijn het leven redde, ſoo ſeide hy: Genadige Vrouw, tot vergelding deſer genade, wil ik u weder eenen dienſt bewijſen: koomt haeſtig met my, indien gy het leven uwer Princes redden wilt, welke de Konink uit wanhoop, met eigen handen denkt te verwurgen. *Philene* brulde op ſulken tyding als een jonge Leeuwin, volgde deſe Perſoon, en beloofde hem rijkke belooningen.

Als ſy nu met grooter haeſt in het Slot, en even te rechter tijt in die kamer quam, ſag ſy met verbaeſtheit hoe men u ombrengen wilde: alſoo redde ſy uw leven, gelijk gy geſien hebt: Ik kon *Niſette* tot het volvoeren harer reden geen langer tijt gunnen, maer riep: O Goden! is het *Carreſſe* dan, wien ik noch al eenmael mijn leven ben ſchúldig geweeſt, die mijn heeft gereddet? Was het gewis *Carreſſe*, dien ik ſulke wonderbare Helden-daden ſag uitvoeren? Is het dan *Carreſſe*, die tot deſen aenſlag voor mijne Vryheit den raed gegeven, en dat volvoert heeft? ja *Careſſe* is het, antwoordde my *Niſette*, die van voor uwe oogen verdwenen is, terwijl hy uit vreeſe ſich aen u niet wilde bekent maken, noch ſich in uwe tegenwoordigheit ſien laten. En of wel hem uwe geledene ſmerten, en laeſte gevoeligheden van ſijnent wegen niet onbekent zijn, ſoo wilde hy nochtans niet geern voor het geſicht verſchijnen, van 't welk gy hem eenmael verbannen hebt. Wat ſegt gy, *Niſette*, viel ik haer gants ontroert in de reden, zijn hem mijne laeſte gevoeligheden niet onbekent? Van wien heeft hy die dan vernomen? Van my, ſeide *Niſette* gantskoeltjes, daer gy my ſulks toevertrouwt hebt. Hoe? antwoordde ik haer met volle hevigheit,

heb-

heb gy hem dan de ongeneugten en misnoegens, welke my sijn afwesen heeft veroirsaekt, geopenbaert, en de genegentheit, welke ik na sijn afscheiden tot hem heb te kennen gegeven, ontdekt? Het is waer, genadigste Princes, seide *Nisette*, dat ik hem sulks heb bericht, op dat hy in sijnen treurigen stant eenigen troost verwerven, en alsoo een dapperen moed tot uwe verlossing opnemen sou mogen. De trouwe stantvastigheit sijner Liefde, heeft my tot een waerachtig medelijden bewogen: dewijl ik dacht, dat ik den genen sijn geluk niet kon verbergen, die soo vrymoedig sijn leven voor ons op de wal waegde. Ik weet u, mijne dappere Heeren, het misnoegen en het verdriet, 't welk dese woorden in my verwekten, niet eigentlijk genoeg met mijne swakke tong uit te drukken; veel minder de schaemte, die ik van wegen het ontdekken mijner Liefdens begeerte gevoelde, u af te beelden. Het was my onmogelijk mijnen yver te verbergen, waerom ik luide aenving te roepen: Ach! *Nisette*, wat hebt gy gedaen? moest gy op sulker wijse mijne gunsten misbruiken, en mijne geheimenissen, welke ik u alleen toevertrouwt had, tegen mijne Maegdelijke Zedigheit, soo licht ontdekken? Gy hangt my een eeuwige schandvlek aen, en veroirsaekt my, dat ik eenen misslag besuchten moet, dien ik aen geen sterflijk mensch, dan u alleen, geopenbaert heb: Ach! gy moogt nimmer wederom eenige genade van my hopen; en de gene, om wiens wille gy my hebt onteert, mag van wegen den schimp, dien ik door sijn onverstant tegenwoordig moet lyden, nimmer eenige versoening verwachten. Hy, die sich niet vernoegt heeft dat ik door sijne Liefde beschimpt, door sijne lichtveerdigheit bedrogen ben, en die door sijne wederkoomst my sijne ongehoorsaemheit bekent

Oo heeft

heeft gemaekt, weet hoe hy mijne gedachten heeft verwert, ja hoe hy my de ſuchten en tranen uit het hert heeft gewrongen, en hoe hy my meer dan verlieft heeft gemaekt. Ach! *Niſette*, hy ſal nimmer weder voor mijne oogen komen: al is hy wel ſchoon aen uwe miſdaed onſchuldig, ſoo is hy toch aen den mijnen ſchuldig. Mijn beſluit is vaſt, dat hy eenmael verbannen ſal blijven: het is my leed genoeg, dat hy uit uwen valſchen mond heeft gehoort, dat ik hem met liefde ben toegenegen geweeſt. Maer ik lieve mijne eere noch meer dan te veel, waer uit hy my ſchier heeft gedwongen te wijkken, als dat ik hem weder aennemen ſou. Gaet dierhalven heen, ô ondankbare *Niſette*, bericht hem, dat hy ſich nimmer in mijne tegenwoordigheit ſal laten vinden, en bewaert my voor ſijn geſicht, op dat ik hem noit weder mag ſien, indien gy ook niet van mijne oogen ten eenigen tyden verbannen wilt zijn.

Deſe woorden liet ik met ſulken harden ſtem hooren, dat men die wel in de naeſte kamer had konnen verſtaen. *Niſette* onderwijl die mijne ſwakheit en eerſte bewegingen wel vernam, wierd niet weinig verſlagen: en na dat ſy mijne verbittering met ſachtmoedigheit aengehoort had, altijt hare oogen met een neuſdoek bedekkende, ſeide ſy eindelijk met een bevende tong. Dat uwen yver niet billik is, genadigſte Princes, heeft de gerechtigheit genoeg beweſen, terwijl de Goden deſen ongelukſaligen aen uwe wraek hebben onttrokken; ſulks is dan noch voor ſijn geluk goet geweeſt, nadien gy hem voor ſo groote dienſten, een ſoo onbillijken belooning toebereid had. Verbittert u dierhalven, mijne Princes, tegen deſen ongelukſaligen niet meer ſoo ſeer, dewijl hy in ſoodanigen ſtant is, daer gy hem

veel

veel eer beweenen als ſchelden moogt. De Doot die hy tot het behouden uwes levens billijk heeft tegen gegaen, verſekert u genoeg voor ſijne tegenwoordigheit, en betaelt u voor alle de beleedingen, die gy van hem meent ontfangen te hebben.

Over deſe reden wierd ik ſoo ontſtelt, en met eenen bedroeft, dat ik die niet vorder aenhooren mogt; ik keerde my terſtond na die *Niſette*, en ſprak met beangſter ſuchten: Hoe? Is *Carreſſe* dan doot? Ja, Princes, doot is hy, antwoordde ſy my met natte oogen, en weemoediger herten, want met mijne oogen heb ik hem den geeſt ſien geven: daer hy van uwe Vyanden ſoo vele wonden ontfangen had, dat hy met ſijn bloed ſoo wel uwe, als ſijne misdaed heeft afgewaſſchen. Sijne laeſte woorden waren even de eerſte, die hy tot my ſprak; ik ſou u verſekeren, dat hy uwen Lijf-eigenen ſtierf, en dat hy ſich verheugde, dat hem 't geluk ſoo gunſtig verſchenen was, van den doot voor uwe verloſſing t'ontfangen.

Ik nam deſe woorden ſoo ſwaer ter herten, dat ik ſinnen en verſtand verloor, terwijl my ook alle mijne krachten ſoodanig verlieten, dat ik in *Niſettes* armen gants van mijn ſelven viel: ſy wilde niet om hulp roepen, maer liep na een waterken, dat in mijne kamer ſtont, ſtreek my dat onder de neusgaten en in de ſlaep van 't hooft, 't gene mijnen geeſt weder verfriſchte. Maer ik had de oogen en mond naeuwlijks weder geopend, of die wierden met tranen en klachten vervult. Ik kon mijne ſmerten niet verbergen, noch mijne wanhopige gedachten geſloten houden. Ik deed en ſprak alles wat men van beanxte en weemoedige lieden ſou mogen vermoeden. Lieſte *Carreſſe*, riep ik, zijt gy dan doot, en moet ik ongelukſalige noch leven, die u nu

tweemael haer leven schuldig is? Hebt gy die trouwe ziel, die mijne ondankbaerheit soo slechtelijk achtte, met den laesten adem uitgesucht? Ik heb uwe gunst niet verdient: Ach! ik was het niet waerdig, dat gy van de uitterste einden der aerden; waer heen mijne grousaemheit u had verwesen, weder tot hier toe soud komen, om met uwen doot my te redden. Ach! Grouwsamen, had gy moeten sterven, waerom zijt gy niet wijd van my, eenen my onbewusten doot gestorven? Koomt gy nu daerom weder, om de wonden, die geduurende den tijt uwes afwesens sonder dat genoeg gebloed hebben, door dese uwe laeste werkkingen van liefde weder te openen? Ik heb van uwent wegen smerten genoeg geleden; maer gy hebt my die weder van nieuws door uwen doot vermeert. Welaen, Liefste *Carresse*! dit sal het laeste mijner beangstingen zijn: en dewijl ik my door mijne ondankbaerheit uwe Liefde onwaerdig gemaekt heb, soo wil ik door mijnen doot betuigen, dat ik over uwe Liefde en toegenegentheit niet ongevoelig ben.

Dese woorden verselde ik met soo vele tranen, dat mijne ziel gants sinneloos en ongevoelig wierd. Maer *Nisette* in plaets van vertroosting wierp my al mijne misslagen voor, en misbruikte de genade die ik haer toedroeg, seggende: Princes, gy quelt uw gemoet ergens om, 't gene gy selfs nu al besloten had; het is beter dat *Carresse* aen sijne wonden gestorven is, dan dat gy hem door uwe verbanning gedoot hebben soud; ten minsten zijt gy tegenwoordig van die beschuldiging vry. Gy soud billig het verlies van eenen soodanigen niet beklagen, dien gy noch wel eens soud verbannen, indien de Goden hem u nu noch weder schonkken. Dese reden van *Nisette* nam ik doenmaels met groot misnoegen op, sag haer met vyerige

Fol. 542.

rige verbitterde oogen aen, en ſeide: O gy grouwſaem menſch! vernieuwt door uwe ſcherpe woorden en betichtingen mijne onluſt en verdrietigheden niet meer: en dewijl gy my door ſulke redenen, die gy wel had konnen verbergen aen den doot over geeft; ſoo ſchikt u tot nu voorts uit mijne oogen te gaen, en u noit meerder voor my te laten ſien. Maer dit ſeg ik, voer ik voort, dat ik my voor u niet meer ſien wil laten, maer mijnen getrouwen *Carreſſe* tot in het graf geleiden; ondertuſſchen ſchildert my nu mijne ondankbaerheit ſwart genoeg af, op dat gy my tegenwoordig mijnen doot te ſmertelijker en te gevoeliger moogt maken. Ik beken, terwijl hy doot is, dat ik hem heb lief gehad; ja ik heb noch ſijne gedachtenis liever dan mijn ſelven. En of even my ſijne onbedachtſheit eenige verbittering tegen hem heeft verwekt; ſoo waren toch ſijne laeſte Dienſten, en mijne genegentheit des gemoeds tot hem ſoo krachtig, dat ik mijne Liefſte Levens-behoudſter *Philene*, alle begangene miſdaden licht had over 't hooft konnen ſien en vergeven. Vergevet haer dan, genadigſte Princes, antwoordde my eene ſtem, die ik ontrent mijn bed vernam, bewijſt de gelukkige *Philene* ſulke genade, dewijl ſy anders niet dan door liefde geſtorven is.

Deſe woorden veroirſaekten, dat ik mijne oogen na die kant wendde, waer ik 't geluid van ſoodanigen ſtem hoorde. Maer ik had die recht naeuwlijks geopent, of ik ſag die *Philene* voor mijn Ledekant op hare knien liggen. Het ſcheelde weinig, of deſe hare twee onvermoedde tegenwoordigheit, ſou my noch wel eenmael in onmacht doen vallen hebben: maer mijn geeſt wierd ondertuſſchen van ſoo verſchillige bewegingen aengegrepen, dat ik recht niet wiſt wat ik deed. Ik gevoelde wel de

vreugde, van dat my 't leven van *Carresse* versekert wierd, doch ik wierd seer verbittert, om dat ik van *Nisette* soo listig bedrogen geworden was, soo dat ik wel schier mijne vernoeging door den toorn gesocht sou hebben; waerom ik twee of driemael op de gedachten viel, van mijne wraek soo wel tegen *Carresse*, als die *Nisette* te volvoeren. Ik wilde den mond nu al openen om sulks in het werk te stellen; maer het gedenkken aen sijne my bewesene laeste diensten, maekte my de tong soo swaer, dat ik die niet roeren kon: dierhalven vond ik my te swak, om sulke mijne schande te wreken, en te loom om mijne meening eigentlijk uit te drukken; dus sweeg ik stil, en bleef als een steenen beeld liggen. Ondertusschen lag die *Carresse* gestaeg op sijne knien, en dorst de oogen niet opslaen, om my aen te sien, maer dacht my met woorden t'overwinnen, dierhalven seide hy: Genadigste Princes, ik koom niet, uit uwe tot mijner gunst voort gebragte bekentenis, eenig voordeel trekken, neen, ik beken dat ik misdaen heb, en dat ik alsoo door mijne ongehoorsaemheit onwaerdig ben u te mogen aenschouwen. Ik ben in der waerheit strafbaer, dewijl ik u op veelerley wijse veel verdriet en angst heb verwekt. Mijne gemeende doot is al te roemrijk met uwe tranen beloont geworden, welker vergelding ik niet met mijn bloed, noch met duisend levens sou kommen betalen. Ik koom nu voorts dat weinige mijnes levens aen uwe rechtmatige wraek gewillig op-offeren; ja ik leg het voor uwe voeten neder: het is aen niemand anders dan aen u overgegeven, en ik wil dat geern op-offeren, om uwen geest te bevredigen. Misgunt my het goet geluk niet, 't welk my de Goden verleent hebben, dat ik soo wel uit *Nisettes*, als uwen eigenen

mond heb vernomen, dat gy eenige gevoeligheit over mijn ongeval hebt. Hy ſprak meer woorden tot my, waer toe ik hem tijts genoeg vergunde; dewijl ik my in ſoo verwerden toeſtant bevond, dat ik hem naeuwlijks aenſien mogt. Ondertusſchen hielden de Liefde, en de Schaemte in my met malkander eenen ſtrijd; 't welk my geen weinig beſwaernis gaf, en *Carreſſe* in geen geringe verſlagentheit bragt: maer mijne tot hem hebbende genegentheit en verplichtingen overwonnen my eindelijk, ſoo dat ik my niet kon onthouden, hem mijne hand met eenig ſchaem-rood toe te reikken, ſeggende: Gy hebt gewonnen *Carreſſe*, maer misbruikt uwe Zege niet, en ſpaert my voor een vordere bekentenis. Ik had naeuwlijks dit uit-geſproken, of ik viel weder in ſulke verwerring, dat ik hem niet verſekert meer aenſchouwen dorſt, maer keerde mijn hooft na d'andere zijde.

Carreſſe wilde ſijn geluk niet laten varen, maer kuſte menigmael de hand die ik hem toegereikt had, en ſwoer my op de knien ſijne eenige trouw; en hy bekrachtigde dat met meerder beweechlijkheit als woorden. Waer op ik dan eindelijk mijn geſicht weder naer hem wendde, op volgender wijſe hem aenſprekende: Ik weet niet, *Carreſſe*, op wat wijſe ik met u ſal omgaen, noch met wat voor woorden ik u den ſtant van mijn gemoed ſal verklaren. Gy hebt uit mijn mond, op een onſchuldige wijſe, meer vernomen dan gy behoorde te weten: en indien d'erkentenis mijner t'uwaerts ſchuldige verplichtingen en toegenegentheden in mijnen geeſt niet ſoo ſterk had geweeſt, ſoo ſoude ik noit daer toe verſtaen hebben, dat gy my met oogen weder had mogen ſien. Deſe woorden eindigde ik met ſulke verwerde gedachten, dat ik naeuwlijks

soo veel verstand meer had om mijn selven te kennen, gelijk dan ook *Carresse* van vreugden insgelijks de tong verstomde. Doch als hy weder een weinig lucht had geschept, soo sprak hy in volgender wijse my aen: De Goden zijn mijne getuigen, dat ik heden tot de hoogste geluksaligheit steiger, welke ik my nimmer had konnen inbeelden; ik begeer my ook niet geluksaliger te wenschen, wanneer ik slechs de eere van uw Dienaer te blijven, verkrijgen kan. Ik heb u altijt, schoonste Princes, in mijne grootste tegenheden, als mijne eenigste Godin aengebeden en ge-eert, en vreese u noch als een billijk over my vertoornde Godin: Vaert dierhalven voort, allesins t'mywaerts goedertieren en genadig te zijn. Indien gy u nu daer over aen eenige misslag schuldig acht, van dat gy u hebt vernedert, om een soo onwaerdigen Persoon, met de oogen uwer genade aen te schouwen; soo gedenkt daer-en-tegen, dat een soo getrouwen Lijf-eigenen u opwachtte, met wien gy naer uw believen kond leven: vergunt my nu, dat ik met u in dese verkleede gestalte van *Philene* mag omgaen: Ik wil gestaeg met u in sulker ootmoedigheit en eerbiedigheit leven, als *Carresse* schuldig is aen de Princes *Affelde* te bewijsen. Ik sal my gestaeg in den sin brengen, dat ik *Carresse* ben, en dat ik niet meer sulke willens noch vryheit sal soekken, gelijk gy meermaels aen *Philene* hebt ingeruimt. *Carresse* eindigde dese sijne reden, sonder sich van die plaets te bewegen: maer ik vond soo veel Liefde, soo vele eere, en indien ik de waerheit bekennen durf, soo veel gerechtigheit daer in, dat ik hem het gene hy versocht niet afslaen noch weigeren kon. Ik sou met mijne vertelling gants te wijdloopig vallen, indien ik alle die redenen weder ophaelde; want de gantschen

ſchen morgen in ſoodanige door gebragt wierd: En ik willigde hem eindelijk in, dat hy onder den Naem en kleeding van *Philene* weder by ons verblijven mogt. Soo haeſt als hy ſulke begunſtiging en vryheit verkregen had, ſcheen hy ſoo vergenoegt te zijn, dat hy beſwaerlijk ſijne vreugde kon bergen. En als hy ſich op duiſenderlei wijſe bemoeit had, om ſulks t'erkennen te geven, ſoo bad hy my van wegen *Nisettes* bedrog om genade. Ik bevond my niet meer in ſulke gedachten, dat ik hem dit afſlaen kon, hierom liet ik my gewillig daer toe bewegen. Als hy ſich nu hier op een redelijke tijt aen ons Hof had opgehouden, na dat wy weder met ons Zeeghaftig Krijgs-heir te rug waren getrokken, en met des Koninks *Nallonds* Broeder *Heſpont*, die naer hem de Kroon erfde, en een dapper braef Man was, vrede gemaekt hadden, en dat hy ſich ſtaeg als die *Philene* onderhield; ſoo begeerde ik eenmael, dat hy my in plaets van ſijn verſiert bedrog, den waerachtigen loop wilde ontdekken, van 't gene hem voor onſe geoeffende kennis, als ook naer ons afſcheiden, voor Avontuur en ongevallen getroffen en bejegent hadden, waer toe hy van herten gewillig was, en hy vertelde my het navolgende:

Geſchiedeniſſen van Carreſſe, *nu* Kiaxer, Vorſt van *Junnan*.

UIt wat Land ik ben geboren, als ook uit wat oud Geſlacht ik ben geſproten, ſal u, mijne Liefſte Princes, ſeide hy, ſoo wel als my ſelfs bekent zijn: ik houde nochtans, dat gy niet volkomen weet, hoedanig onſe Stam ſich kan roemen, dat wy uit het Oud *Chineeſch* Keiſerlijk Geſlacht *Ivena* afkoomſtig zijn: en hoe dat het bekent

is, dat de *Tarteren*, tusschen twee en drie-hondert jaren geleden, de Stam *Sunga* uitroeiden, en de Stam *Ivena* weder in-planteden, die dan redelijk lang en gelukkig regeerde; tot dat ten laesten een Priesters knecht, *Chu* genaemt, de selfde Stam verjoeg, en de sijne, als *Taiminische* verhief, en bevestigde. Onder welk verjagen en uitroeien, wy dan noch gerust en vreedsaem in ons Vorstendom *Iunnan* bleven. En of wel mijne Voorouderen van het recht tot de *Chinesische* kroon, goetwillig afstonden, en met het voorseide Vorstendom sich vernoegden, soo behielden wy toch, en noch tot op dese tijt, de eere en waerdigheit, dat ons alle *Chinesische* Keiseren, noch gestaeg met den grooten Eernaem, van uit het over-oud *Ivenisch* Geslacht geboren Groot-vorst van *Junnan* vereeren. Ik weet ook niet op wat wijse mijn Vader *Razzij*, die in uw Land beter bekent is, dan ik hem beschrijven kan, des Koningks van *Campaas* Dochter, mijne Moeder getrouwt heeft. Maer ik weet wel dat een jaer daer na uit mijne Moeder twee Tweelingen, als ik en mijne Suster *Philene* geboren zijn: Waer my dan kort daer na, volgens het *Chinesisch* gebruik, van mijn Vader den Naem *Kiaxar* is gegeven geworden, waer mede hy die beduiding sou hebben, dat ik uit het Geslacht *Ivena* ben voort gekomen. Ik wierd by een Weereld-wijs Man opgetogen, die my ook den Eernaem gaf van *Carresse*, dien ik sedert altijd gevoert heb. Soo haest als mijne krachten het toelaten wilden, liet ik de Geleertheit varen, en bevlijtigde my in de Ridderlijke Deugden en Krijgsoeffeningen. Mijne Suster, die, gelijk gy weet, my soo gelijk is, dat men ons niet uit malkander kon kennen, volgde my in alles na, en leerde alle de Konsten daer ik my in oeffende: wy namen ook in

alle

alle onse bedrijven te gelijk seer wel toe; soo dat wy op verscheide plaetsen daer niet weinige proeven van deden, welke alle te vertellen ik onnoodig acht; tot dat wy ten laesten, wanneer de Koningin uwe Moeder, na den Tartarischen Krijg ging, by ons besloten daer in haer geselschap te houden; maer wy konden sulks van onsen Vader geensins verwerven, hoe seer ook wy daerom aenhielden: nochtans moest hy ons met sich te nemen, na dat de Konink van *Pegu* in uw Rijk *Suchuen* een inval deed, hem laten wel-gevallen.

Wat aldaer voorviel, hoe dikwils en veel wy ons met den Vyand in kleine Schermutselen inlieten, en ons alsoo redelijker wijse in de wapenen oeffenden, sal u niet onbewust zijn; tot dat eindelijk den dach aenquam, op welken ik mijne Vryheit verloor: dien aengenamen dach, seg ik, waer in ik u mijne schoonste Princes, voor d'eerstemael te sien kreeg: en dus moet ik sonder eenige logen vryelijk bekennen, dat ik van dien oogenblik aen, gants by my besloot, u tot in mijn graf te dienen. Van die uur aen verliet my mijn lustig gemoed, en nam sulke treurige swieren aen sich, dat het soo wel van mijn Vader als Suster gemerkt wierd: en insonderheit, wanneer ik het geluk niet had van u te sien, dan liet ik den geheelen dach geen woord van my hooren. Mijne Suster, die my hertelijk lief had, wist my met veel bidden en vleien soodanig in te nemen, dat ik haer mijne heimelijke Liefde ontdekte, die my ook trooftede, op 't best dat sy mogt; en my deed hopen, dat ik noch eens tot een gelukkig einde sou geraken.

Gelijk 'er nu noch eenige tijt voorby liep, eer de bloedige Slag met de *Peguaensche* aenging, en ik niet dagelijks gelijk ik wel wilde, mijne Princes

in

in 't gesicht krijgen kon; soo namen mijne swaermoedige gedachten in dier voegen d'overhand, dat ik, gelijk gy weet, eenige dagen krank wierd, en het bed houden moest. Dus is u ook voorts niet onbewust, dat uwe Moeder de Koningin veel en dikwils tot mijnen Vader quam, om sijnen goeden raed te nemen; waer dan mijn geluk soo groot was, dat haer mijne liefste Princes somtijts geselschap hield. Ja ik bevond my schier op-getog. n, wanneer ik u, nevens vele andere tot ons in mijne lichte Tent komen sag. Ik vertrouw, dat iemand ervaren in de liefde, mijne krankheit uit mijn gesicht en bewegingen licht had konnen merkken.

Na dat gy u by mijn bed had neder geset, meen ik dat gy noch wel sult konnen gedenkken, hoe dat gy tot my seide; Hoe? Vorst *Kiaxer*, wilt gy tegenwoordig krank zijn, daer ik nu gehoopt had, dat wy in d'aenstaende Slag met malkander onse Benden aengevoert, en den Vyand op het best afbreuk gedaen souden hebben? Maer indien gy daer niet by wesen kond, wie sal dan my en *Philene* beschutten? Geneest daerom mijnenthalven weder, dappere *Carresse*. Geen Genees-meester had beter genees-kruiden te gebruiken van nooden konnen hebben, gelijk als dese woorden met eenen hare werkkingen hadden. Ik wierd niet alleen gesond, maer beeldde my ook in, dat ik veel gesonder was, dan ik oit had geweest.

Gelijk nu eindelijk de dach aenquam, die tot de Veldslag bestemt was, soo wilde ik ook op den selfden betuigen, dat mijn hert nergens anders toe was genegen, dan om voor u te sterven; tot dien einde ik dan niet geern verre van u wilde zijn. Maer het ongeluk trof ons even, dat wy aen alle kanten van een veel sterkker hoop, dan den onsen was, wierden be-

spron-

fprongen. Ik fag u, mijne liefste Princes, wel feer dapper kampen, en uwe Vyanden genoeg afweeren. Het was my ook geweldig leed, dat ik u my niet kon voor u werpen, en de gene bestrijden, die u quaet te doen en te beschadigen gedachten: maer ik had soo vele Vyanden rontom my, dat ik my niet van haer los maken kon.

Doch soo haest als ik sag, dat gy, mijn liefste Schat, van het paerd vield, soo veranderde mijne sterkte in hopeloosheit, ook soo gants, dat ik wel geen doots gevaer meer schuiwde; maer noch soo vele Vyanden als ik immer konde, tot uwer wrack met my wilde nemen. Ik weet niet, of mijne uur noch niet gekomen was, dan of de Goden aen de Peguanen hare krachten benamen; want sy niet alleen waer ik my heen wendde de vlucht verkosen, maer ook om het behoud hares levens baden: maer voor eenen dooven, als ik doenmaels was, kon geen roepen helpen, en by my was geen genade voorhanden. Ik kan u sonder roem wel versekeren, dat de Koningin, en mijn Vader, sich over mijne verwoedheit verwonderden. Maer gelijk des Vyânds rechter Vleugel noch stantvastig voet hield, soo riep mijn Vader, dat ik my daer heen sou begeven: als hy ondertusschen onsen slinkker vleugel op het best weder t'samen en in-orden bragt. Ik sette met eenen sterkke hoop brave wel-gewapende lieden soodanig het onder die gemelde Vyanden in, dat haer ik weet niet wat voor vrees aenquam, en eindelijk sy de vlucht nemen moesten. Het is niet sonder reden dat haer mijn Vader mede soo dapper nasette; maer het geluk wilde hem soo gunstig niet schijnen; want hy in dit nasetten het leven daer in schieten moest. Als men nu op alle zijden geenen Vyand meer om

sich

ſich kon ſien, en ik my noch by 't leven bevond, wiſt ik eerſt niet, op wat wijſe ik den doot tegen mogt gaen. Doch als ik my ten beſten bedacht, ſoo vond ik, door uwe ſchoone hand te ſterven voor goet. En of ſchoon gy van my voor doot wierd gehouden, ſoo was toch mijne vond, dat ik mijne pook in uwe doode hand leggen, en my alſoo de ſelfde, door hulp van de mijne in 't hert drukken wilde. Daer op reed ik met volle ſporen van mijne benden af. En gelijk ik de plaets, daer gy van 't paerd waert gevallen, wel in acht had genomen, ſoo vond ik niet alleen de ſelvige, maer ook u daer noch liggen. Het eerſte dat ik deed, was u ontharnaſchen: maer, ô Goden! hoe ſeer wierd ik verheugt, als ik noch eenig leven in u vermerkte: Ik vergat ſeer ras mijn opſet, liep heen, en haelde in eenen helm, uit een daer op-wellende bron, eenig water, en begoot u daer mede. Maer als gy noch niet tot u ſelfs wilde komen, ſoo twijffelde ik weder aen uw leven; daerom wilde ik voelen, of ſich het hert in uw lijf noch beweegde: dierhalven ontblootte ik uwen boeſem, en ſag dien ſoo ſchoon en lieflijk voor my, dat ſy dē hoogſte bergen, en hardſte Rotſen wel tot liefde had konnen bewegen: doch ik had het hart niet, om de hand uit te ſteken, en daer op te leggen, maer voegde mijn mond met alle eerbiedigheit gants ſacht daer aen: doch gelijk een kus u niet weder bezielt maken, noch tot geneſing helpen wilde, ſoo herhaelde ik de ſelvigde dies te dikwijlder; wanneer my dan dacht, ik woonde by de Goden, en ſag rontōm my, of ik ook noch waerachtig in 't leven was. Vergeeft het my, grooten *Eyquan*, en dapperen *Uſangue*, ſeide die Princes tot haer, met een bloſend aengeſicht, dat ik alles my met dien Booſwicht

Kia-

Kiaxer is ontmoet, u gants eigentlijk vertelle: want dewijl ik van wegen de lichtveerdigheit een reine gewiſſe heb, en my in alles, gelijk het geſchied is, wil de waerheit bevlytigen, en het geringſte niet verbergen; ſoo heb ik u ook deſe ſijne, my doenmaels valſch ingebeelde leugen daer by willen voegen, waer gy dan te meerder ſijne bedrog en wiſpeltuurigheit afnemen kond. Doch dewijl geen van beide die Helden de Princes *Affelde* antwoordden, ſoo hief ſy vorder aldus aen: Wanneer nu geen kus, ſeide die booſe boef, ſoo wel op de borſten, als op de mond wilden helpen, ſoo gebruikte ik van nieuws het beſprengen met kouwd water. Het geluk was my ook ſoo gunſtig, dat ik u weder adem ſag ſcheppen, en eindelijk noch de oogen openden. Ik weet niet of my veel kuſſen eenigſins herſtelde, dan of u het koele water verquikte. Gy wilde u, als gy my gewaer wierd, uit mijne armen rukken: maer als ik ſeide, dat uwe Moeder my had geſonden om naer u te ſoekken, ſoo liet gy toe dat ik u op mijn Paerd hief, en van daer voerde. Ik durf u niet vorder verſekeren, of ik u doenmaels meer dan wel oit beminde; gy kond uit de voren vertelde mijne van u geſtolene gunſten licht beſluiten, hoe dat ik voorts te moede geweeſt heb. Ik had ook geern terſtond in uwen dienſt gebleven; maer de doot mijnes Vaders dwong my, dat ik my, nevens mijne Suſter (die mede in den aenvank des treffens, van wegen eene ontfangene wonde, uit den Slag wierd gebragt) na mijn Vorſtendom *Junnan* begeven, en volgens 't gebruik, van den *Chineſiſchen* Keiſer het Leen heffen moeſt. De Goden zijn my getuigen, dat geduurende dien tijt yder dach, in welken ik u niet ſag, een jaer ſcheen te weſen; en dat ik die niet wel had uitharden konnen, indien mijne

mijne Suſter door hare ſoete vertrooſtingen, my niet te vrede geſtelt had. Daer was doenmaels aen ons Hof nu redelijke Vorſten-luſt, aengeſien des Keiſers Neefs Soon, *Nerangu* genaemt, nevens vele andere Heeren meer dat vercierden: Maer dewijl mijn eenig haken en verlangen naer [redacted] alleen was gericht, alſoo waren alle Geſelſchappen my tegen de borſt. Nu dorſt ik my van wegens gewiſſe oirſaken uit mijn Vorſtendom niet begeven, voor dat ik het Leen had ontfangen; nochtans ſcheen my van uwe tegenwoordigheit berooft te blyven voorts onmogelijk te zijn; waerom ik in eene krankheit viel: Maer mijne Suſter, die gelijk geſeit my hertelijk lief had, kon mijnen ellendigen ſtant niet langer aenſien, en quam op eenen morgen gants vroeg voor mijn bed; en na dat ſy ſich daer op had neer-geſet, toonde ſy my, ſoo wel der Koningin, als ook uwen ſelfs eigenen brief, dien gy aen haer geſchreven had; waer in begeert en geſocht wierd, dat ſy aen uw Hof komen wilde. Ach! Lieve Suſter, ſeide ik tot haer, wilden de Goden, dat ik in uwe plaets weſen kon. Dat ſchort alleen aen u, mijn waerden Broeder, antwoordde ſy my, dewijl ik deſen nacht eenen aenſlag verſonnen, waer mede gy vernoegt worden kond. Ik wil de Mans kleederen, daer-en-tegen ſult gy de Vrouwen kleederen aentrekken; en dewijl van wegen ons ſeer gelijk aengeſicht, weinig en ſchier geen onderſcheid te kennen is, dan ſlechs aen de kleeding, dus ſal ſoo wel d'eene als d'andere daer mede konnen door-gaen. En dewijl, gelijk gy weet, uw afweſen van deſe plaets gants ſchadelijk ſou vallen, ſoo kan ik onder ſulke verſtelling onſe ſaken in uwen naem bequamelijk verrichten: daer-en-tegen ſoud gy ook geene betere gelegentheit

konnen

konnen hebben, als onder mijne kleeding en naem, u in de Princes *Affeldes* gunſt en genegentheit in te wikkelen, en uwe Liefde noch eenmaels in goeden ſtant te ſetten, indien u ſlechs deſen aenſlag gevalt. Waerachtig, Alderlieſſte Princes, voer hy voort, dit klonk ſoo lieflijk in mijne ooren, als het ſoet en aengenaem in mijne oogen was, wanneer ik uwe ſchoone borſten bloot voor my ſag. Ik omhelſde mijne Suſter wel hondertmael, en ſprak: Ik weet niet, alderlietſte Suſter, waer mede ik uwe toegenegentheit en liefde vergelden en betalen ſal: alles wat ik heb is tot uwen dienſt. Ik beken mijne ſoet-lieve Suſter, dat deſen aenſlag wel bequamelijk kan aengaen, niet alleen van wegen de gelijkheit onſes aengeſichts, maer dewijl gy ook ſoo wel als ik, in alle Ridderlijke oeffeningen opgetogen en onderweſen zijt, en alles u ſeer wel paſt. Daer-en-tegen dewijl ik noch jonk ben, en dierhalven door het teeken van den baert niet erkent worden kan; ſoo ſal my nu niets ſwaer vallen, dan alleen de zeden der Jufferen te leeren, waer in gy my noch onderwijſen kond, gelijk ik dan noch deſen dach uwe kleederen aen te trekken geſint ben; 't welk ook terſtond in 't werk wierd geſtelt; waer op mijne Suſter in twee dagen my ſoo treffelijk vlytig onderrichte, dat, daer wy ons naderhand van een yder lieten ſien, het valſch bedrog onſer verwiſſeling van niemand erkent noch vermerkt kon worden. Ik bleef daer ſelfs noch wel acht dagen, en verluſtigde my in alle Hof-ſpelen; waer my de jonge Vorſt *Nerangus* ſoo ſeer hoffelijk bejegende, en ſomtijts met my een liefdens praetjen hield, meenende dat ik *Philene* was, ſoo dat ik genoeg bemerkte, dat ik ſeer wel voor een Juffer kon doorgaen en aengeſien worden. Daer op nam ik ten

laeſten van mijne ſeer lieve Suſter mijn afſcheid, en begaf my na *Bintinac.* Ik was ook naeuwlijks by u aengekomen, of ik vernam genoeg, dat mijn Suſters ſnedigen aenſlag treffelijk hare werkking deed: want gy my niet alleen met vriendelijk omhelſen ontfingt, maer daer-en-boven noch uwe ware vriendſchap met hondert ſoenen verſekerde, die dan dagelijks, gelijk u niet onbewuſt is, van u op een onnooſele wijſe ſoodanig vermeerdert wierden, dat ik my wel voor den aldergelukſaligſten ter wereld had mogen houden, indien ik niet eindelijk voor den uitſlag gevreeſt had. Alles nu ſchoonſte Princes, wat'er van dien tijt aen, tot dat gy my uit uwe oogen ſoo wreedelijk verbannen had, als mede op wat wijſe de Konink *Nallond* van *Remayer* ſich op my verliefde, geſchied is, weet gy beter dan ik kan vertellen. Gelijk ik my nu bevond buiten hoop, van weder by u in genaden te komen, ſoo nam ik gants voor my te ſterven, gelijk gy dan ſulks doenmaels uit mijn geſicht wel hebt konnen leſen, als gy my in de Loof-hut alleen liet.

Soo haeſt als gy nu wech gegaen, en ik daer alleen was gebleven, ſprak ik by mijn ſelven; Het is billik, ô *Affelde*! dat gy vernoegt word; en of het u wel niet aengenaem zijn mogt, dat ik ſterven ſou, ſoo ſou toch het behouden mijnes levens een enkele werkking uwer goedigheit weſen, welke ik niet durf misbruiken. Gy hebt my bevolen te leven, op dat my die gewiſſes angſt dies te gevoeliger ſou blijven, maer gy hebt my ook niet verboden te ſterven, op dat ik voor alle ongeluks toevallen verſekert ſou weſen; daerom ſult gy my deſe geringe ongehoorſaemheit gewillig vergeven; die my wel een billijke ſtraf op den hals haelt, maer met eenen ook de ſelvige door een rijkker beloonig

ver-

verſacht. Ik ben onwaerdig en onbequaem om u ten gevalle te leven, en ſonder u niet machtig om onder de ſtervelingen te verkeeren: dierhalven wilt gy het verlieſen des levens inwilligen, dat u gehaet en onaengenaem moet zijn, dewijl het my onverdraeglijk is: en veroirdeelt my niet in de ſmerten van een geduurig en onophoudend ſterven: want de bitterheit van een eenige doot kan my lichtelijk uit deſe ſterflijkheit wech nemen. Ik ſprak noch eenige wanhopige woorden meer, die voor het vernuft en de ruſt des gewiſſens niet ongerijmt ſchenen. En als ik van der aerden opſtont, daer ik als gants onbeweeglijk ſat, ſoo ſloeg ik de hand op het geveſt van de pook die aen mijne zijde hing, op dat ik daer mede mijn lang genomen beſluit mogt voltrekken. Maer de Goden ſonden om dit te verhinderen mijne *Rilea* in de weg, die my van mijn ingebeeld voornemen noch afhouden moeſt. Deſe was een jongeling, *Saceé* genoemt, een edelmans Soon, dien ik altijt had by my gehouden, die onder den aengenomen naem van *Rilea* by de Vrouwen leefde, welke de Koningin uwe Moeder my toegeſchikt had, aen wiens trouw en ſtilſwijgen ik alleen de heimelijkheit mijner liefde ontdekte en toevertrouwde; inſgelijks was hy ook met groote hoffelijkheit en zedigheit begaeft: en of hy nu wel met my van gelijkken ouderdom was, ſoo moeſt hy toch in wijsheit en bedachtſaemheit voor geenen ouden Gryſaert wijkken.

Soo ras als hy nu ontrent tot my naderde, merkte hy eenige verandering in mijn geſicht, en ſag, dat myne oogen na ſchrikkelijke bedryven trachteteden. Hy had ook gelet op de haeſtigheit, daer ik in opſtont, en mijne pook begon uit te trekken, waerom hy twyffelde aen het gene ik aenvangen

 wilde;

wilde; hy viel my in de armen, en hield my met ſterk drukken dicht aen ſijn lijf vaſt. Ach! riep hy mijn Heer, wat wilt gy maken? Ik wil ſterven, antwoordde ik, dewijl *Affelde* niet wil dat ik langer ſou leven. Sterven? vraegde ſy vorder, met weemoedige ſtem: De Goden laten nimmer toe, dat ik ſulks ſou inwilligen, ſoo lang eenige levens geeſt mijne ziel beweegt: en waerom hebt gy den doot te wenſchen, en [redacted] met eigene hand van 't leven te berooven, ſonder behoorlijke oirſaken? Om de verbittering van *Affelde*, berichtte ik hem, en d'onmogelijkheit die ik heb om mijn leven voorts te verlengen, na dat ſy ſich ſoo hoog van my beleedigt bevind. Ach! mijn Heer, riep *Rilea* nochmaels (als ſy my de hand met gantſcher geweld van het geveſt des Pooks rukte, en my noodigde om my in de Loof-hut op een gras-bank wat neer te begeven) beſint u, en gedenkt, hoe ſeer onroemelijk ſoodanige wanhoop voor uwe grootmoedigheit zy, en hoe hooglijk d'Almachtigheit der Goden daer door verkleint word. Hy bragt my voorts een wijd-loopig geſprek by, waer op ik alleen met ſuchten antwoordde. En als hy my gants ongevoelig ſag om ſijne redenen aen te hooren, en ook vernam, dat ik van mijn voornemen niet af te brengen was, ſoo ſeide hy tot my: Laet dan, mijn Heer, uwe trouwe *Rilea* den oirſpronk van uw wanhopen weten; en indien dat billig ſal zijn, ſoo ben ik ook willig en bereid om met u in den doot te gaen en te ſterven.

Of ik nu wel van ſulken verſoek niet weinig verdriet gevoelde; ſoo bedwong ik toch mijne ſmerten ſoodanig, dat ik deſes jongen Edelmans trouwhertig vermaen met geen miſnoegen opnam, dewijl ſijne redelijke liefde my daer toe beweegde. Na dat hy nu mijn ongeval met weinig woorden vernomen

had, wierd hy ſoo bedroeft en ontroert als ik ſelfs was, en bemoeide ſich alles te bedenkken en voor te brengen, wat hem tot mijner vertrooſting en herſtelling mijnes bedroefden gemoeds dacht dienſtelijk te zijn: dierhalven ſocht hy my met konſtige uitleggingen de bitterheit van uwe hevige woorden te verſoeten. Maer als hy ſag, dat ik my van ſijne praet niet liet aenvechten, noch my van ſoodanigen beſluit wilde laten aftrekken, ſoo viel hy haeſtig voor mijne voeten neder, drukte mijne handen tuſſchen de ſijne, en ſeide gants erbarmelijk: Mijn Heer, ſiet toch de toegegentheit aen van de Perſoon, die tegenwoordig van [illegible] denkt te verbidden, dat gy uw beſluit te voltrekken noch wat uitſtellen wilt, op dat de hoop die ik voor u heb opgenomen, door der Goden wille verklaert en beveſtigt mag worden. Gy kon uw afſcheid wel van het Hof nemen, ſonder voor *Affelde* in haren toorn te verſchijnen. Wy willen ons, indien 't u belieft, na den grooten wonder- en Godts-ſpraeks-Tempel tot *Oſumo* begeven, en daer ſelfs de voorſienigheit uwes Noodlots vernemen; indien het dan de wille is van dien ſelfden Godt, dat gy ſoud ſterven, wel aen, ſoo wil ik u dan met vreugden volgen, op dat wy beide te gelijk mogten ſterven; want ik u na de uitſprack van deſen waer-ſeggenden Godt geenſins gedenk tegen te ſpreken, noch in het minſt te wederhouden.

Ik was ſoodanig aen de getrouwheit van deſen jongen Edelman verplicht, dat ik hem ſijne bede niet afſlaen kon: en ſoo haeſt als ik hem ſulks met eenen eed had belooft, ſoo ontledigde ik ook ſijnen geeſt van de vreeſe die hy over my had opgenomen. Ik beſloot in dit land mijn verblijf niet langer te houden: en als ik hem eenen nieuwen eed had geſworen,

 dat

dat ik niet geweldigs in ſijn afweſen tegen mijn leven ſou aenvangen, ſoo beloofde ik hem vorder, hem by den ingank van het naeſt-gelegen boſch te verwachten. Waer op hy ſijnen weg eerſt naer het Hof nam, om ons daer ſelfs een paer goede welberedene paerden uit te ſoekken, en andere tot de reiſe vereiſchte noodſakelijkheden te beſtellen. Het ſou my, ſchoonſte Princes, aen tijt ontbreken, indien ik u alle de gedachten beſchryven ſou, die mijn gemoed omdreven: welke vertelling ook een verdrietige lang-wijligheit, ſou vereiſchen; waerom ik alleen daer aen te gedenkken voor mijn genoegſaem vernoegen acht, dat nimmer eenig menſchens geeſt noch ſinnen, een klaeglijker ſtant ſouden konnen gevonden hebben, als wel de mijne was; want de begeerte om te ſterven had ſich vaſt in my gewortelt.

Rilea quam in korter tijt met twee uitgeleſene paerden, ſchoone wapenen en ruſtingen, geld en kleinoodien, tot my aen de beſtemde plaets, welke alle ik voor deſen van de genade der Koningin, en uwe mildigheit genoegſaem verworven had, waer mede wy dan rijkkelijk en overvloedig voorſien waren, dewijl hy ſich van de ſelvige, ſonder mijn voorweten en bevel, ſeer wel verſorgt had. Ik ſette my te paerde, en nam mijne reiſe op een klein ſtedeken, dat twee of drie mijlen van de Hooft-ſtad was afgelegen. Maer gelijk ik een van mijne lieden by *Rilea* ſag, die hem de Paerden en wapenen had helpen brengen, ſoo moeſten ſy aen de plaets mede ryden, waer ik den brief aen u ſchreef, dien gy uit *Niſettes* handen ontfangen hebt, met dit uitdrukkelijk bevel, den ſelvigen aen niemand anders, dan in *Niſettes* handen te leveren. Daer op ſette ik my weder te paerde, en nam mijnen weg door *China,*

tot *Nanking*; waer wy te ſcheep gingen, en in korter tijt over zeilden. Wy vervoegden ons in den Tempel van dien grooten waer-ſeggenden Geeſt, van welke deſe *Rilea* my geſegt had. En na mijn gebed en aendacht verricht, ook den Godt, aen wien deſe plaets toegewijd is, om raed gevraegt, en d'uit-ſpraek van ſijnen wille verſtaen te hebben, ſoo kreeg ik deſe volgende Godts-ſpraek tot antwoord.

Gy ſult noch uwen trooſt wel weder by haer vinden;
Daerom gaet heen, en wilt u nergens hier verbinden:
Haer toorn is al geſtilt, haer Liefde veel vermeert,
En gy word nu van haer vry meer als oit ge-eert.
Uw doot die koomt noch niet; doch wilt hier wel op letten,
Dat d'yverzucht niet eens mag uw geluk verſetten.

Ik weet u, ſchoonſte Princes, niet te vertellen, hoedanig de uitſpraek des waer-ſeggenden Godts van my wierd aengenomen. Ik bleef een ruime tijt onbeweechelijk ſtaen, overwoeg den ſin dier woorden, en wat ik uit des waer-ſeggenden Geeſtes antwoord beſluiten kon: daer op hief ik mijne handen en oogen ten Hemel, en riep met een ſuchtende ſtem: Ach! machtige Goden! wat wilt gy dat ik ſou leven? ik kan u in mijnen tegenwoordigen ſtant met geen behoorlijke gehoorſaemheit bejegenen: of indien gy noch wilt, dat ik mijn leven langer in deſe ſterflijkheit ophouden ſou, ſoo ſterkt mijn gemoed met een gewiſſe hoop, op dat ik met een duidelijke wijſe het beſluit mijnes noodlots vernemen mag. Deſe woorden deden alle de omſtanders en de Prieſter verſchrikken, die my voor een Vrouws-Perſoon aenſagen, en ſy konden ſich de oirſaek mijner wanhopigheden niet inbeelden. Onder-

dertusschen naderde *Rilea* tot my, en kon hare vreugde niet verbergen, welke sy uit de antwoord des Orakels geschept had, die dan volgens hare meening was, terstond seggende; Hoe! Princes, daer ik my van wegen de tegenwoordige lieden, die onse redenen aenhooren konden, voor eene Vrouw uitgaf; twijffelt gy noch aen de goedigheit en genade der Goden, en wilt gy, tegen haer bevel en begeeren, uw leven haer op-offeren, welke oppermacht sy alleen aen haer hebben behouden? Ach! *Rilea*, antwoordde ik haer, met een diepe sucht, mijn Noodlot is gants verkeert, en dit bevel der Goden is een enkele werkking van hare goetheit, die door onrechtmatige hoop, een rechtmatige vertwijffeling veroirsaekt. Hoe? Vorstin, bejegende my *Rilea* weder, wilt gy noch het goet besluit, dat sy over u hebben genomen, met ondankbaerheit erkennen? Gedenkt, hoe geweldig gy de Goden beleedigt, daer sy u toch sulke schoone besluiten met soo duidelijke woorden verkondigen; hebben sy wel oit met soo weinig verwerring en twijffelachtige redenen geantwoord? Dese praetjes haelde *Rilea* met veel meer ander gesnap over hoop, en begaf sich terstond daer op by de Priesteren, op dat sy my tot de gehoorsaemheit, welke ik aen de Goden schuldig was, souden bewegen, en my de voorseide hoop mogten doen gelooven. Sy bragten my noch eindelijk daer toe, dat ik weder begon eenen moed te scheppen, en van mijn voornemen om te sterven af te staen. Siet nu, schoonste Princes, op wat wijse ik mijn leven noch verder te verlengen heb moeten besluiten. Ik ging weder uit dien Tempel, sette my te paerde, en wist toch niet eens, in wat Land ik mijn ellendige vlucht nemen soude. Na *Junnan* wilde ik niet gaen, waer

over ik my dan een ruime tijt met *Rikа* beraedslaegde: eindelijk besloot ik my naer Indiën te begeven; wy traden weder in het schip, en zeilden sachjes na *Canton.* Maer ik was naeuwlijks daer aengeland, of ik viel in eene sware krankheit, die al eenigen tijt by my aenhield, daer soo wel mijn *Saceé*, als andere aen mijn leven begonnen te twijffelen: maer het Noodlot wilde noch niet, dat ik, voor u mijne Princes weder gesien te hebben sou sterven. Eindelijk bequam ik weder, maer was noch naeuwlijks ten vollen genesen, of wy hoorden het gerucht, van dat *Nallond*, de Konink van *Remayer*, in uw Rijk *Suchuen* was ingevallen, en in het selvige alle vyandelijkheden bedreef. Ik gedacht aen sijne Liefde die hy t'mywaerts getoont had, en aen de dreigende woorden, die hy onwent sijn afreisen had laten hooren, en ik vond my tot desen krijg verschuldigt: dierhalven dacht ik mijn leven nergens beter, dan in den selfden te eindigen. Dus besloot ik onbekender wijse my in uwen dienst te begeven: daer op spoedigde ik my, soo ik best kon, na *Suchuen* toe: maer ik kon soo ras niet komen, of daer was nu al een Veld-slag met *Nallond* gehouden.

Als ik nu niet verre meer van uw Heir-leger af was, soo vernam ik met groot leedwesen, dat gy, mijne schoonste Princes, gevangen, en in des grouwelijken *Nallonds* handen en geweld waerd. Ik hoorde ook vorder, dat hy u, om geen los-geld vry-laten wilde: dierhalven nam ik voor my, u met mijn leven te verlossen. Ondertusschen wilde ik geern weten, of ik aen 't Hof ook bekent was geworden; daerom socht ik middel om iemand te spreken, die daer van kennis mogt hebben; en ik trof tot mijn

groot geluk dese *Nisette* niet vere van het Leger aen in een bosch, waer ik my selfs met mijne lieden ophield, daer ik my dan aen haer soo als gy weet te kennen gaf.

Hier mede en op sulker wijse eindigde dese mijn ongetrouwen Verrader doenmaels sijne vertelling, en deed my sijne Liefde die hy my toedroeg soo vast en sekerlijk geloven, dat ik hem noch tienmael liever kreeg. Aldus leefden wy in alle vernoeging, het wel-behagen des Noodlots ten besten verwachtende; tot dat gy, dapperen *Eyquan*, als Afgesand, voor den Keiser *Zunchin* aen ons Hof verscheen. Eerst was ons uwe aenkoomst van herten lief; want wy groot verlangen hadden om den selfden te sien, die in de weereld soo seer beroemt was, en soo vele Zegen bekomen had? Maer ten laesten, als wy de rechte oirsaek van uw Gesandschap vernamen, soo waert gy soo wel aen *Carresse*, als aen my, seer verdrietelijk. Wy beraedden ons dierhalven, op wat wijse wy u eenigen schimp, of indien ik het recht seggen durf, den doot aendoen mogten; maer wy konden niet eens worden, wie van ons u eerst aengrijpen sou; want wy niet met verraderische moordery, gelijk *Gangengung*, maer op een eerlijke en Riddermatige wijse aen te tasten besloten. Nochtans hield ons het recht, van geen Afgesand te quetsen, altijt te rug, waer toe dan eindelijk de Liefde mijnes Moeders ook noch veel deed. Alsoo bedachten wy den vond, dat wy het groot Steek en Tournoy-spel souden aenstellen, hopende, dewijl gy dapper waerd, dat gy sonder twijffel het selfde vereeren soud, gelijk ook geschiedde. Daer waren, soo als gy weet, aen ons Hof doenmaels vele Princen en Vorsten, welke wy onder de hand het by beurten met u te versoekken,

en

en eindelijk door het kampen u moede te maken, aendreven; niet twijffelende, of een van ons beiden, die de laeste souden zijn (wanneer gy eenigsins naer onse gissing, van wegen uwe dapperheit, het Veld soud behouden) sou u overwinnen, en met goeder voegen gants het leven konnen nemen. Het ging voorwaer wel naer onsen wille; maer het laeste mogt ons niet volgen, uwe dapperheit quam over alle te Zege-pralen, ja die *Philene* en ik konden, soo weinig als d'andere, niets tegen u uitrechten. Het is onnoodig, mijn waerden *Eyquan*, u verder te berichten wat doenmaels voorviel, dewijl gy alles selfs hebt by-gewoont, en getuige van eenige saek waert, die my soo wel beschaemt, als *Philene* verslagen maekte, van wegen die by u gemerkte ontdekking. Doch op wat wijse wy volkomen ontdekt en verraden wierden, wil ik u wel kortelijk verhalen. Mijne Moeder, de Koningin, was op u, gelijk gy weet, seer verlieft; en als sy sag, dat niets u tot wederliefde bewegen kon, dewijl gy gestaeg, uwe getrouwheit voortbragt, waer toe gy de Keiser verbonden waert; soo bedacht sy den vond, dat sy die *Philene*, als Gesante na *Peking* aen den Keiser wilde senden om eenen voorslag te doen, dat sy my aen hem tot Vrouw soude overgeven, indien de Keiser u van sijnen Dienst wilde ontslaen, soo dat sy u tot Konink in *Suchuen* ook kon laten kroonen: alsdan had gy, na hare meening, haer niet meer den Keiserlijken dienst konnen voorwerpen. *Philene* en ik wierden hier over geweldig verslagen, maer wilden doenmaels u dat niet openbaren.

Philene ondertusschen begon sich van wegen dit Gesandschap t'ontschuldigen, waer over de Koningin eenig quaet achterdocht schepte,

sich

ſich inbeeldende, dat ſy in dit geval haer niet getrouw was, dewijl ſy geſtaeg haer het tegendeel raedde. En gelijk wy om dien tijt, meer dan wy gewoon waren, met malkander in 't heimelijk ſpraken, ſoo was de koningin begeerig te weten, wat 'er toch ſchuilen mogt; vaſt vertrouwende, dat onder onſe praetjes ſonder twijffel hare Liefde t' uwaerts mede vermengt was: Tot dien einde ſy ons eens des Nachts, in 't achterſte van den Hof, en wel onder het ſelfde loof, waer ik *Carreſſes* meening vernomen had, beluiſterde. Ons ongeluk was ook ſoo groot, dat ſy die *Philene* voor my op de knien ſag liggen: ja ſy hoorde duidelijk genoeg dat ik ſeide: Soud gy dan, mijn Alderliefſte *Carreſſe*, u wel konnen inbeelden, dat ik mijne aen u geſworene trouw ſoude breken, om my aen *Zunchin* over te geven? Ach neen! de Liefde, die ik t'uwaerts heb, is te groot: ik ben bereid met u, waer gy heen wilt, te vlieden.

Carreſſe wilde even antwoorden, als de Koningin overluid riep: Ha! Verradery: Vat den Verrader *Carreſſe*: doch onſe ontſteltenis was niet ſoo groot, of wy konden ons in het duiſter noch verbergen. Maer doenmaels was eenen goeden raed duur, waer wy ons heen begeven, of veel eer voor de Koningin ſouden vluchten. Doch na dat wy uwe deugt, mijn waerden *Eyquan*, wel in acht namen, bedachten wy ons by de ſelvige onſen toevlucht te nemen, met vaſte inbeelding, dat de Koningin op die plaets, waer ſy geen reden om ſulks te denkken had, ons niet ſou laten ſoekken. Hoe gy doenmaels op een grootmoedige wijſe ons aennaemt, en wy voorts door uwe hulp met u uit *Bintinac* vloden; als ook hoe wy ein-

eindelijk (na dat gy ſoo dapper en grootmoedig die rechte *Philene* en *Nerngu*, uit des Roovers *Gangengungs* handen rukte) wanneer wy over het *Suchuenſiſche* gebergte gekomen van malkander ſcheideden, is onnoodig hier by te brengen, dewijl alles u niet onbewuſt is. Wy gingen van daer na *Junnan*, waer ik ſelfs eenigen tijt lank krank te bedde viel; waer toe de quade tyding niet weinig hielp, dat de Keiſer *Zunchin* u dapperen *Eyquan*, nevens andere groote Heeren, ſoo qualijk en onverdient had mishandelt. Wy hadden onſe hoop op u geſet, dat gy ons noch eenmaels genade by mijn Moeder de Koningin ſoud mogen verwerven. Doch als wy ſagen, door die verandering des wiſpeltuurigen gevals, dat ſy tot water wierd, ſoo moeſten wy gedult hebben, en ons van daer na *Fokien*, by des Keiſes *Zunchins* bloed-vriend *Hunghan* begeven, die *Carreſſe* ook na beſtont; meenende, door ſijn vermogen by den Keiſer, eenig voorſchrift aen mijne Moeder te verkrijgen. Daer aenkomende, vonden wy wel ſelfs *Hunghan* daer niet, maer ſijne Moeder beloofde ons alle mogelijke hulp; ſchreef ook in der daed ſoo wel aen de Keiſer, als aen haren Soon, om onſe ſaek te bevorderen.

Doch daer liep eenigen tijt voorby, eer wy d'antwoord bequamen, dat wy ons na de Hooftſtad *Peking* aen het Hof ſouden begeven, waer de Keiſer ons met alle mogelijke hulp-middelen, volgens onſe bede, de hand wilde bieden. Wy ſpoedigden ſoo wy beſt konden; maer vernamen onder wegen, dat gy, grooten *Eyquan*, met een groot krijgs-heir de Stad *Peking* berent had. Wy lieten daerom niet eens na tot u te naderen, dewijl

dewijl wy ons meer op uwe, dan op des Keisers gunst en vriendschap verlieten.

Doch wy waren naeuwlijks in die Land streek aengekomen, of wy vernamen tyding genoeg, dat gy u al met uw Krijgs-heir van daer had begeven, 't welk ons dan een vryen ingank tot de Stad verschafte.

Twee dagen hadden wy ons, en wel heimelijk, daer in op-gehouden, om naer *Hunghan* aldaer te vernemen: maer wy wierden niet weinig ontroert, als wy verstonden, dat hy selfs van daer was geweken by den Keiser in ongenade zijnde. De bode dien hy ons had gesonden, op dat wy hem eenige mijlen buiten de Stad souden vinden, bekrachtigde dese onaengename tyding. Maer wy wierden niet weinig verwondert, als wy de Princes van *Tangut*, nevens den Prins *Mangin*, en de Vorstin *Orlampe* by hem vonden. Wy vloden t'saem op het spoedigst; doch wierden onvoorsiens by den Vloet *Croceus* van eenige *Chinesische* Ruiteren aengerand, daer wy ons wel dapper verweerden, maer eindelijk (na dat *Hunghan* met beide de Princessen van *Tangut* en *Orlampe*, door het snel afstroomen van de vloet *Croceus* de vlucht gebruikte) overmant en gevangen genomen wierden; daer het ons wel qualijk gegaen sou zijn, indien gy ons niet, ô dapperen overwinnaer *Eyquan*, wederom het leven gereddet en de vryheit gegeven had. Alsoo is het ook verder niet noodig op te halen, wat doenmaels gebeurde, als wy met u na *Japan* gingen, dewijl gy selfs daer by zijt geweest. Doch ik mag noch hier wel by voegen, dat ik veel daer toe hielp, dat de Prins *Zungthe* met de Princes *Gammellas* bedrogen wierd, meenende, van wegen de groote gelijkheit, dat sy *Saphothisphe* was, en u daer door betuigen, dat ik niet

wilde

wilde ondankbaer zijn, over de verplichtingen die ik aen u had. Maer die selvige dankbaerheit is my wel qualijk bekomen: want sedert heeft mijn ontrouwe Verrader sich allenxkens aen d'yverzucht tegen u overgegeven. Eerst moest ik daer over lacchen, wel wetende, dat'er geen rechte Liefde gants sonder jeloersheit kan zijn: doch naderhand is my sulk een lacchen in bittere smerten en rampsalige tranen verandert geworden. Gy hebt wel, waerden *Eyquan*, by ons afscheid van *Corea* gesien, hoe quade eigenschappen hy sich had aengenomen; h[illegible] ras hy treurend, en ras weder tegen sich selven v[illegible]nt was: maer dat was noch weinig, by 't gen[illegible]amaels tot *Nanking* of elders heeft laten sien. [illegible]ootste herten-leed was, dat hy dagelijks hoorde en vernam, dat gy door uwe dapperheit en wapenen soo grooten voortgank maekte, dat gy *Lycung* weder van den Keiserlijken throon gejogen, en dien van Roovers heerschappy bevrijd had. Ik die van sijne inbeeldingen niets wist, verheugde my daer over van herten, en wist uwe groote daden niet genoeg met woorden te roemen, 't welk hem ongelooflijke smerten veroirsaekte, 't gene hy daer door t'erkennen gaf, dat hem uwe Zegen misnoegden: tot dien einde hy ook insgelijks des *Hunghans* zijde tegen u nam, wanneer gy u met uw Krijgs-heir naer het Zuidelijke deel van *China* wendde; in voornemens met sijn eigen persoon u niet weinig tegenheits te betoonen. Het Landschap *Xantung* had gy nu al ingenomen, als gy tot *Nanking* naderde, waer mijn ontrouwe besloot, gelijk ik daer na heb vernomen, u het leven te benemen; tot welke einde hy sich naer uw Krijgs-heir begaf; maer hoe dat het hem daer is gegaen, weet ik niet: alleen kan ik [illegible] berichten, dat hy seer verwond

weder

weder quam. Tot hier toe had hy sijne groote jeloersheit noch niet laten merkken; maer als gy *Yunghan* geslagen had, en Meester van de Stad *Nanking* wierd, gaf hy sulks genoeg aen den dach, soo dat hy gantslijk niet toelaten wilde, dat ik my aen u sou ontdekken, veel minder dat ik om eenig Voorschrift van u aen mijne Moeder, 't welk ons gewis genade verkregen sou hebben, had mogen bidden, steeds seggende, dat hy hondertmael lieverversterven, als sulks van u begeeren wilde: 't welk my ook oirsaek gaf, dat ik, wanneer gy in *Nanking* woonde, my aen u niet bekent maekte: 't welk my nochtans kort daer na niet weinig berouwde, wel overwegende, dat wy geen ander middel versinnen konden, om by mijne Moeder weder aengenomen te worden, dan enkel sulks door ■ te verkrijgen, wiens Persoon haer gestaeg noch in 't hert lag. Ik ook, die als een koninklijke Princes niet wel gewoon was, soo ingetogen en onbekent te leven, besuchte en beklaegde niet weinig dese *Carresses* eigensinnigheden. Doch eindelijk besloot ik wat anders, 't welk was, aen u heimelijk, buiten sijn weten, met eenen brief mijne ellende bekent te maken, en door de hoop van uwe my bekende grootmoedigheit een goet voorschrift aen mijne Moeder te verwerven; tot welk einde ik een mijnen getrouwen Dienaer verkoos, om met het navolgende Schrijven aen u, naer het Landschap *Chekiang*, daer gy doenmaels selfs waert, af te senden.

Affelde *Princes van* Suchuen, *aen den Grooten* Eyquan, *Veld-heer des* Tartarischen *Krijgs-heirs.*

Billijk kond gy my, dapperen Ridder mijnes levens, tegenwoordig voor ondankbaer schelden, dat ik my aen u, wien ik soo hoog ben verplicht, in Nanking *niet heb bekent gemaekt; doch legt dese schuld veel eer op eenige jalousy, als op myne swakheit. Want het berouw hier over is my soo groot, dat ik niet twijffel, wanneer uwe my bekende groote deugt sulks wist, of sy sou tot medelijden bewogen worden, om my en* Carresse *met een Schrift van verschooning aen myne Moeder te begunstigen, op dat wy van haer weder in genaden aengenomen mogten worden. Ik ben van gewisser hand versekert, dat gy noch soo seer in haer hert zijt gewortelt, dat wanneer gy ons hier in wilt helpen, wy tot ons verlangen sullen geraken. Gy kond my enkel hier door op den top des geluks setten. Hier uit moogt gy het vertrouwen bemerkken, 't welk ik op uwe grootmoedige standvastigheit heb, ongeacht het gewis is, dat het alleenig aen u staet,* Carresse *van het gene te konnen berooven, 't welk hem noch eens gants gelukkig kon maken. Ik verwacht uwe antwoord, en de versekering van 't gene ik u soo hertelijk versoek.*

Affelde.

Ik had mijnen gesceiden Dienaer hier mede naeuwlijks afgesonden, of mijne vreugde beeldde my in, dat mijn geluk weder begon te groenen; maer die vreugde wierd my suur genoeg vergolden: want aen den volgende dach, als my *Carresses* quade eigensinnigheden onverdraeglijk waren,

ſette ik my te paerde, om my met mijne gedachten buiten de Stad alleenig t'onderhouden. Gelijk ik nu tegen den avond weder quam, en na mijne gewoonte, tot hem in ſijn vertrek ging, om na ſijne geſondheit te vernemen, ſoo begaf ik my aen ſijn bed, welkers behangſelen rontom toegetrokken waren. Ik opende terſtond een van de ſelvige, maer ſag mijnen ontrouwen met grooter verſlagentheit, meeſt doot ſchier in ſijn bloed ſwemmen: Hy had noch een pook in de borſt ſteken. Mijne vertwijffeling was ſoo groot, dat ik, na die ſelvige daer uit getrokken te hebben, haeſt die in de mijne had geſtooten, indien ik van *Niſette* daer in niet had verhindert geworden. Een luid geſchreeuw, dat ik van my liet hooren, verdubbelde mijne ſmerten; maer dit bewoog hem, dat hy ſijn geſicht, waer op de doot al was afgeſchildert, tot my wendde, en met kort afgebrokene woorden ſeide: Of ſchoon ik my heb den doot willen aendoen, ſoo berouwt my tegenwoordig dat voornemen, en ik wenſch van herten, dat ik weder geneſen mogt worden. Ik liet niet na hem de ſoetſte en lieflijkſte woorden te geven, die ik kon bedenkken: doch ſijne ſwakheit, of veel meer eigenſinnigheit, wilde niet toelaten in de volgende ſes weken, in welke hem ervarene Heel-meeſters weder tot ſijne geneſing hielpen, my veel te beantwoorden, maer hy onderhield ſich geſtaeg met diepe ſuchten. Ik dorſt noch mogt hem na de oirſaek van ſijne wanhopigheit niet vragen, wel bewuſt zijnde, dat hy my die niet geſeit hebben ſou. Maer ik was geduurende dien tijt niet weinig verwondert, dat ik geene antwoord van u, dapperen *Eyquan*, noch tyding van mijnen afgeſonden Dienaer bequam, 't welk my ſomtijts verwerde gedachten verwekte; tot dat eindelijk mijn

Fol. 567.

Meineedige *Carresse* het bedde begon te verlaten, en versche lucht te scheppen, en sich noch buiten voor de deur, te paerde begaf. Hy wilde van niemand als van sijn *Saceé* verselt zijn. Die dach en de volgende nacht verliepen dat hy niet weder quam, waer over ik ten hoogsten verwondert was; maer op den tweeden dach tegen den avond, quam sijn Dienaer *Saceé*, en leverde my het vervloekt navolgend geschrift.

De getrouwe Kiaxer, *aen d'ontrouwe en lichtsinnige* Affelde.

IK verlaet u tot eeuwigheit, ô ongetrouwste van alle Vrouwen: gaet heen tot uwen Eyquan, *laet hem dat genieten, wat hy my sal berooven, 't welk my noch eens had mogen gelukkig maken: Gaet heen lichtsinnige, offert hem het selvige, 't welk ik, als de getrouwste aller Mannen, met soo vele swaare diensten en suchten billig had verworven. Maer gedenkt niet, dat gy lang sulke soete vreugden deelhaftig sult worden: want ik heb voor my genomen, desen uwen soo beminden* Eyquan, *tot aen het einde der weereld te soekken, en door eenen onnatuurlijken doot u t'ontrukken.*

KIAXER.

Ik had desen brief naeuwlijks gelesen, of ik liet hem ook weder uit mijne handen vallen. Ik volgde den selven ook ras, terwijl ik in een diepe onmacht neder sonk. D'overbrenger *Saceé* wilde mijne verquikking niet verwachten, maer spoeide sich heen, soo hy best kon, na dat hy noch met een traurig gesicht sijnes Heerens dwaesheit besucht had. Als ik een weinig tot mijn selven quam, waren mijne smerten van wegen sijne verachting soo groot,

dat ik die eerst met vele tranen, maer naderhand met woorden beklaegde. Ik las en herlas den brief wel hondertmael, en sag ook wel, dat hy mijnen aen u geschreven brief, dapperen *Eyquan*, had onderschept, en de woorden, welke ik aen 't einde des selvigen gestelt had, dat gy *Carresse* het gene berooven kond, 't welk hem noch eens gants gelukkig kon maken, anders uitgelegt, als of ik dat met mijn selven had willen doen; daer ik het Koninkrijk *Suchuen*, wanneer gy mijne Moeder de Koningin wilde trouwen, verstaen had. Ik beken, dat ik eerstelijk mijne rechtmatige verbittering niet wel kon verbergen, en harde woorden genoeg tegen hem uitgoot. Maer eindelijk wierd ik op mijn selven vertorend, dat ik soo lichtelijk eenen soo valschen mensch geloof vergunt had. Dierhalven nam ik voor my, hem gants uit mijne sinnen en gedachten te verbannen; sette my te paerde, en reed sachtelijk na *Suchuen*, niet meer vreesende voor den toorn mijnes Moeders; my inbeeldende dat my geen grooter verdriet noch herten leed meer kon wedervaren, dan ik van *Carresse* ontfangen had.

Ik was naeuwlijks in onse Hooft-stad *Bintinac* aengekomen, en de tyding van mijne wederkoomst aen mijne Moeder de Koningin bekent gemackt, of ik wierd gants anders dan ik vermoed had, van haer ontfangen, want sy my duisendmael meer toegenegentheden dan oit voorheen betuigde. Ik hield my sedert dien tijt allesins by haer in het Hof op, maer soo treurig en bedroeft, dat ik eindelijk in een sware krankheit viel. Na langen tijt was ik naeuwlijks genesen, of mijn lichtveerdigen ongetrouwen begon soodanig weder in mijnen sin te komen, dat ik het swaerlijk uitspreken kan. Ik herdacht soo dikwils en veel wat ik voor hem gedaen, hoe ik Scepter en

Kroon

Kroon om ſijnen 't wil had veracht, ja mijn eigen Vaderland en liefste Moeder verlaten, en als blindelings met hem gegaen was; ja mijne eere en welvaert ter zijden geſet, om ſijne liefde aen te hangen; en dat ik daer-tegen op ſoo onſchuldigen en onbillijkken wijſe van hem verlaten en veracht was geworden; met andere ongelooflijke en verwerde gedachten, welke ik tegenwoordig onnoodig acht te vertellen: ſoo dat mijne liefde, die ik tot hem gedragen had, in eenen onverſoenlijken haet begon te verkeeren, ook ſoodanig, dat ik vaſt beſloot my over hem te wreken, en hem, om ſulks in het werk te ſetten, tot aen het einde der weereld te ſoekken.

Of my nu wel mijne *Niſette*, aen welke ik deſe gedachten openbaerde, ſulks uit den ſin wilde brengen, ſoo was al haer poogen te vergeefs: ik bereidde my tot de reiſe, en ging noch eens heimelijk gelijk ik beſt kon, met mijne *Niſette* weder heen, alleen liet ik daer een ſeer beleefden brief aen mijne Moeder. Ik wiſt eerſt niet welken weg ik ſou nemen, tot dat my de groote wonder en waer-ſeggens Tempel tot *Oſumo* in de ſin ſchoot, waer van mijnen ontrouwen my voormaels geſproken had. Alſoo beſloot ik daer na toe te reiſen, en daer te vernemen, waerom mijn lichtſinnige ſich ophouden mogt: dus ſpoedigde ik my ſoo ik beſt kon hier na toe.

Doch ik was naeuwlijks daer aengekomen, en uit het ſchip geſcheiden, of ik trof u, dapperen *Uſangue*, tot mijn ongeluk aen, en door het weinig onderſcheid van de namen *Ciaxar* en *Kiaxer*, quam ik met u te kampen; daer gy wel verſekert moogt zijn, dat ik ſoo wel als gy, aengaende den grooten en dapperen *Eyquan*, tegen yder een gevochten ſou hebben; doch ik ben daer over van rechts wegen

by u door de tegenwoordige wonden betaelt geworden.

Soo wel *Eyquan*, als *Usangue*, bedankten de Princes *Affelde*, voor dat sy soo vele moeiten genomen had, van hare Avontuuren haer te vertellen: en lieten niet na, *Carresses* lichtveerdigheden hooglijk te berispen; en na d'eene en d'andere vele redenen meer, namen sy van de schoone *Affelde* haer afscheid, op dat sy eenige rust scheppen mogt.

De selvige dach verliep met de vertelling der geschiedenissen van de schoone en dappere Princes *Affelde*, over welke soo wel *Eyquan* als *Usangue* sich grootelijks verwonderden, insonderheit *Eyquan*, dewijl hy selfs mede daer onder begrepen was, daer *Carresse* hem met *Affelde* verdacht had gehouden, en hem sijne onschult ten besten bekent te zijn dacht; waerom hy *Carresse* met reden soo wel lichtsinnig als ondankbaer schold: wien *Usangue*, als die meer en meer kennis van des dapperen *Eyquans* deugden gekregen had, in alles toestemde; en met sulke en diergelijkke redenkavelingen eindigden sy den selfden dach: aen den volgenden begaven sy sich weder tot het vertrek van die geseide Princes; en als sy daer tegens hare toegenegentheit en onderling goet verstand, van nieuws genoegsaem betuigt hadden, soo scheidden sy van haer tot op den anderen dach. En dewijl de Heelmeesters aen *Eyquan* weder versche lucht te scheppen voor d'eerste mael vergunden, soo begaven sy sich beide tegen den avond, na dat de Son begon te dalen, naer het groot wonder-bosch, op dat sy malkander daer selfs onder de dichste heggen en struiken hare ongelukken dies te bequamer vertellen, en daer na te heviger beklagen mogten. Sy setteden sich tot dien einde, niet verre van het Slot, aen een

luſtige plaets neder, onder eenen ſchoonen vrucht-dragenden boom: ſy hadden ook naeuwlijks een half uur geſeten, of ſy ſagen van verr eenige Vrouw-lieden, in het duiſter onder de boomen, daer heen ſluipen. *Uſangue* merkte terſtond, dat het die gene waren, welke hy voor eenige dagen even in de ſelvige kleeding geſien had, dierhalven was hy ſeer begeerig te vernemen, wat ſy toch ſoo laet in die plaets deden, of aenvangen wilden. Doch het duurde niet lang, dat ſy ſich na by haer neder ſetteden. Maer twee van de ſelvige verlieten de overige, en richteden haren weg na den Hof onder aen het Slot gelegen; en quamen na 't verloop van een quartier uurs wederom. Deſe beide Helden konnen, ſoo veel het de duiſterheit toelaten wilde, van verre ſien, dat eene van het geſelſchap, na dat ſy met die twee eenige woorden gewiſſelt had, ſich ſeer qualijk hield, en daer na ſich te ſamen weder van daer maekten.

Of nu ſo wel *Eyquan* als *Uſangue*, even ſoo nieuwsgierig niet waren, om de gelegentheden deſer Vrouwen te willen vernemen; ſoo konden ſy toch geenſins begrijpen, waer deſe ſich ophielden, veel minder dat ſy ſoo ſpade iemand naer het Slot hadden geſonden. En daer benevens wilde *Uſangue* aen *Eyquan* ſchier verſekeren, dat de geſtalte en ſwier van het Vrouw-menſch, die na den Hof van het Slot had geweeſt, hare *Elynde* niet gants ongelijk was: dierhalven ſy beſloten, dat hier onder wel iets ſonderlings verborgen mogt zijn. Tot dien einde namen ſy dan voor, haer door den duiſter in aller ſtilte te volgen, 't welk ſy ook, ſonder van haer gemerkt te worden in het werk ſtelden.

Sy volgden haer door vele heggen en ſtruiken, op eenen kleinen ongebaenden weg, ontrent een half uur, tot dat ſy eindelijk by eene rots quamen, aen

de vloed *Claro*, waer ſelfs dichte boſchen en hooge boomen waren. Sy vonden aen deſe Rots eenen ingank tot eenige diepe vertrekken, daer deſe Vrouwen ſich in begaven. Sy waren ook beide van eender meening, om het einde van deſe Avontuur te willen naſpooren; dierhalven begaven ſy ſich, ſoo ſacht het haer immers mogelijk was daer in. En na dat ſy tien of twaelf trappen neer-gegaen waren, quamen ſy in een ſchoon-opgecierde zael en gelijk ſy eenigſins, door de klaerheit van eenige ophangende lampen, vreeſden geſien te worden, ſoo verborgen ſy ſich achter eenige tapijten. Na by haer in een ander kamer was een gants geſelſchap, ſoo wel Vrouw als Mans-perſoonen verſamelt, maer ſy konden hare redenen niet recht eigentlijk hooren, en inſonderheit dewijl een deel der ſelvige ſacht te ſpreken gewoon waren. Doch eene Mans ſtem konden ſy duidelijk genoeg verſtaen, die dus aenving te ſpreken: Gelooft niet onvergelijkkelijke *Fiaxa*, dat de dappere en grootmoedige *Kiang* ſulks ſou gedacht, ik laet ſtaen gedaen hebben; daer toe is my de Liefde van de Princes *Affelde* tot *Carreſſe* te veel bekent, dan dat ſy hare ſinnen ſoo licht ſou veranderen, om iemand anders lief te hebben. Sy konden de antwoord van dit Vrouws-perſoon ſoo naeuw niet hooren, maer wel een andere, welke ſy eigentlijk voor *Elynde* erkenden, die dan volgender wijſe begon te ſpreken: Indien de groote *Kiang*, die *Affelde* bemint had, ſoo ſoude hy ſonder twijffel de ſchoone Koningin *Saphothiſphe* vergeten gehad hebben, maer het tegendeel word hier door genoegſaem betuigt, dat hy ſich ſelfs, na dat hy haer meende doot te weſen, van het leven berooven wilde. Indien de Goden willen, ſoo ſal ik aen de ſchoonſte *Fiaxa* mor-

gen

gen de twijffeling benemen, want mijne verplichtingen die ik aen den *Kiang* heb, konnen niet toelaten, ſonder voor ondankbaer geſcholden te worden, dat ik my langer voor hem ſou verbergen: dierhalven willen wy tegenwoordig dit niet meer aenroeren, maer ik doe u, Edele Prins *Talkon*, aen uwe belofte gedenkken, dat gy even op deſe tijt onſe treurige gemoederen, met de vertelling van uwe geſchiedeniſſen en Avontuuren weder verluſtigen ſoud willen; aengeſien deſe *Fiaxa* de ſelvige nevens die van uwe liefſte, de Princes *Adrona*, geern ſou vernemen. Ik ben hier mede te vreden, antwoordde eene Mans ſtem: en gelijk ik weet, dat gy, ſchoonſte *Elyrde*, geſint zijt morgen u weder van ons te begeven, alſoo ben ik dies te williger daer toe; doch met dit beding, dat my de Princes *Adrona*, in het weder ophalen van mijnen miſſlag ontrent haer begaen, my van nieuws niet eenigſins hatig mag worden: daer voor wil ik borg blijven, ſprak eene andere; want de waerachtige Godt mijne Vriendin *Adrona* laet niet toe, dat ſy eenigen haet in haer hert ſou laten woonen; maer ſy verheugt ſich veel meer door de vertelling van uwe geſchiedeniſſen, dewijl ſy door uwe gemeende ontrouw tot de rechte kennis des levendigen Godts is gekomen, 't welk *Adrona* ſelfs toeſtemde. Doch die woorden wierden van onſe Helden niet eigentlijk in acht genomen, want *Uſangue* ſprak met ſachter ſtem tot *Eyquan*: O Wonder! Goden, wat hoor ik? Deſe die tegenwoordig ſpreekt, is de ſtem van *Lalla*, des Koninks dochter van *Owary*, waer van ik u voor deſen vermelt heb; en deſe *Talkon* is de Prins van *Iancoma*, dien ik ſeer wel ken, en ook een dapper Ridder is: Maer die *Fiaxa*, viel hem *Eyquan* in de reden, wie ſou dit weſen? Ik ſal wel nimmer hopen,

dat het *Aledesig* sou zijn? Sonder twijffel, antwoordde hem *Usangue*, want uit hare andere redenen kan men eene jeloersheit van Liefde bemerkken, terwijl sy meent, dat gy *Affelde* bemint: en gelijk ik uit andere geschiedenissen verstaen heb: dat sy van wille geweest is, om den Godt tot *Osumo* te besoekken, soo is het sonder twijffel de selvige. Ey, soo is het tijt, sprak *Eyquan*, dat wy ons weder van hier begeven, op dat ik van de tegenwoordigheit deses vrouws-persoons bevrijd blijven mag. Maer als sy hoorden, dat de Prins *Talkon* aenhief sijne geschiedenissen te vertellen, en *Usangue* niet onbewust was, dat daer onder vele Avontuuren souden begrepen zijn, soo versocht hy *Eyquan*, hem voor een half uur gehoor te geven, 't welk hy dan ook sich liet wel-gevallen. En na dat sy de brandende lampen uitgeblasen hadden, op dat sy niet eenigsins overloopen en gesien mogten worden, soo setteden sy sich neder niet wijd van de deur, en hoorden dat *Talkon* aldus aenving:

Geschiedenissen van Talkon, *Prins van* Jancoma, *en* Adrona, *Princes van* Campaa.

GY hebt voor desen, schoonste Princes *Adrona*, dikwils van my begeert te weten, op wat wijse mijn koninklijk Erf-huis uit *China* gesproten is: dus wil ik u by dese mijne vertelling hier in vernoegen. Gelijk de Keiserlijke Stam *Sunga*, in *China* heerschte, en vele jaren in goede rust en vrede geleeft had, was de laeste van het selvige Geslacht, *Dulubu* genaemt, een myner Voorouderen; die van de *Tarteren*, waer van 't *Ivenisch* Geslacht ofte Stam wierd opgericht, door eenen *Pampal* genaemt beoorloogt wierd, en na vele jaren ook overwonnen,

soo

ſoo dat hy gedwongen was, ſich te begeven na den Grooten *Mogol*, wiens Dochter hy te wijve had: by wien hy niet alleen als een Soon is opgenomen en gehouden geworden, maer na dat hy ſich in den Krijg tegen eenige Oproerigen wel gedragen had, ſoo wierd hem eindelijk het Koninkrijk *Jancoma* van den ſelvigen erf- en eigendommelijk ingeruimt en gegeven; ſoo dat wy dan haeſt ontrent vier-hondert jaren van erven tot erven ruſtelijk in de regering gebleven zijn, en noit, gelijk by alle onſe andere nabuuren gedaen is, ons tegen den Grooten *Mogol* opgeheven hebben, maer hem altijt, by 't gedenkken aen de vriendſchappen, onſen Voorvader *Dulubu* beweſen, getrouw geweeſt zijn: dierhalven wy ook boven alle de ſeven-en-twintig Koningen, onderdanen des Grooten *Mogols*, de voortocht hebben. Ook hebben noit de Koningen van *Jancoma*, gelijk andere, des Grooten *Mogols* onderdanige Koningen, het ſes-wekelijk oppaſſen aen het Hof van den Grooten *Mogol* verricht; maer de Groote *Mogols* hebben ſich altijt vernoegt, dat ſlechs een van de Princen, en niet de Konink ſelfs ſulks ſoude doen, dewijl ſy aen onſe getrouwheit geenſins twyffelden. Alſoo ſeg ik, mijne alderliefſte *Adrona*, ben ik van een *Chineſer* een *Indiaen* geworden. Mijnen Bloedverwant, den Konink *Jehanſas*, hebt gy wel gekent, en ik ben ook in *Indien* redelijker wijſe beroemt geworden. En of hy wel by den Grooten *Mogol Quallir* in ongenade geraekte, dewijl hy des ſelfs Soon *Arcon* in alles behulpig was, en ſich ſeer bemoeide om hem by ſijnen Vader te verſoenen, ſoo diende hem doch ſulks ten laeſten tot ſijn grootſte nadeel; want als *Quallir* ſijnen Soon *Arcon* weder in genaden opnam, ſoo wierd die genade ontrent mijnen Vader ook dies te grooter. En

na dat *Arcon* op het afsterven van *Quallir* tot de volle heerschappy geraeckte, soo wierd hem wel niemand, als even mijn Vader, naest den Grooten Stad-houder *Gylixy*, d'alder-liefsten; dewijl hy sulks daer mede betuigde, dat hy sich tegen alle gewoonten, by mijnen Vader in onse Hooft-stad *Tagalla*, schier by de ses maenden ophield. Soo dat ik dan sulke hooge Liefdens-betuigingen, en groote Keiserlijke gunst nevens mijnen Vader mede genoot, daer hy tegen mijn Vader sich dikwils uitliet, dat in geval sijn verloren Soon niet weder quam, en hy by de Keiserin ook voorts geene mannelijke erven gewinnen mogt, hy my dan voor sijnen Soon soude aennemen. Doch op dat ik een einde maek, van te vertellen wat mijne Voorouderen betreft, soo wil ik van mijn selven nu aenvangen. Mijn Vader liet my van der jeugt aen in alle Ridderlijke oeffeningen wel optrekken: en na dat ik eenigsins tot jaren gekomen was, sond hy my in den Persischen Krijg, waer ik my eerst slechs als een vry Ridder, onder het bevel van den wijd-beroemden Veldheer *Lorrax* gebruiken liet; maer naderhand van den gedachten Veld-heer tot de plaets van een Oversten schier wierd genoodigt.

Als nu na drie Veldslagen de Groote *Mogol* met de Persianen Vrede sloot, begaf ik my weder naer huis, en wierd van mijn Vader met alle vreugden ontfangen, terwijl men hem van my eenige klockhertige daden had doen verstaen willen. Dierhalven ik van yder een redelijker wijse hoog wierd geacht, en noch meer, als ik op het groot Steek-spel tot *Siam*, voor alle andere het Juweel tot Prijs gestelt, daer van heen droeg.

Of my nu wel sulken Prijs naer het uitterlijk aensien weinig moeite koste, soo is my die namaels toch duur genoeg gevallen: want als my de Princes van

Siam,

Siam, *Cadramas* genaemt, dat gewonnen Juweel om den hals hangen wilde, soo sloeg ik mijne oogen daer ontrent op de Princes van *Campaa*, die doenmaels daer tegenwoordig was. Op u seg ik, alderliefste *Adrona*; want my de lieflijkheden uwer soete en schoone oogen doenmaels soodanig betooverden, dat ik schier in een onmacht gesonkken was; 't welk ik daer door liet blijkken, dewijl ik de Princes *Cadramas* niet een woord kon antwoorden; waer over sich dan vele verwonderden, insonderheit de gene die wel wisten, dat mijne tong niet pleeg met een keten gebonden te zijn.

Soo haest die eerste bejegeningen van eere voorby waren, en ik tot de Koninklijke Maeltijt geroepen wierd; soo wierd ik tusschen de voornoemde beide Princessen geset. Mijn Godt weet het, hoedanig my de kostelijk-opgerichte spijsen smaekten. De plaets waer ik op sat begon my soo heet te worden, dat als ik u, schoonste *Adrona*, maer aensag, ik schier daer op verbranden moest.

Noit ben ik in alle de Veld-slagen met de Persiaenen soodanig te moede geweest, als even op dien tijt. En gelijk mijn Vader, en de Konink van *Siam*, gesint waren my met *Cadramas* uit te houwelijken, soo bejegende my die selvige seer hoffelijk, en noodigde my met seer vriendelijke woorden tot het genieten van spijse, doch ik sloeg weinig acht op hare reden: maer als ik van de Princes *Adrona* wierd aen-gesproken, dan kon ik door de vreugde mijnes herten niet antwoorden. Wanneer mijne kleederen de hare slechs aenraekten, meende ik daer door soo vele gunsten genoten te hebben, dat ik my schier inbeeldde vernoegt te zijn. Maer als wy des avonds van malkander scheideden, en ik my tot rust wilde begeven, soo bevond ik

gants

gants het tegendeel, ja ook soodanig, dat ik in die selfde nacht schier mijne sinnen verloren had, en aen den morgen byna half doot daer neder lag.

Oirdeelt nu of ik haer van herten gelieft moet hebben, en bedenkt in wat gevaer mijnes levens ik my haest door sulke overgroote Liefde geworpen had: want alle Genees-meesters begonnen daer op aen mijne herstelling te twijffelen, en waren gants van meening, dat ik eenig vergif ingekregen moest hebben. Op den tweeden dach daer na had ik het geluk, dat die beide Princessen, om my te besoekken, in mijn kamer quamen: ja 't geluk was my soo gunstig, dat ik de hand mijner Princes ontrent te kussen kreeg, wanneer ik haer met eenen door een sachte stem seide; Uw besoek sal my ras weder gesond maken. Sy liet my hier op dese aengename woorden hooren: Mogt mijn bidden soo wel als dat van *Cadramas*, by u, dapperen Prins, plaets vinden, soo hoop ik, het sal tot uwer genesing wel eenigsins helpen, indien gy nu, gelijk gy segt, kond genesen. En of ik wel antwoorden wilde, soo verhinderde toch *Cadramas* het selfde, die dan ook ras daer op haer afscheid namen.

Dese woorden waren niet alleen krachtig genoeg, om my weder tot gesondheit te brengen, maer het kussen van haer hand kon sulks sonder dat wel in 't werk stellen. Alsoo dat ik naer acht dagen weder te Hoof verscheen, en mijne Princes met alle bedenkkelijke vernoegens sien en spreken kon: maer ik vermogt geensins het hert te grijpen, van mijne waerachtige Liefde haer t'openbaren, terwijl hare aengeborene statigheit sulke eerbiedigheden by my verwekten, dat ik schier niet anders als met sidderen haer aenschouwde, en aensprak. En dewijl sy sonder twijffel mijne bewegingen merkte,

te, ſoo kon ſy alle het praten ſoodanig omdraeien, dat ik haer noit van mijne Liefde kon onderhouden. Ondertuſſchen verliep de tijt, dat de Princes *Adrona* ſich weder naer het Koninkrijk *Campaa* begeven moeſt. Of ik haer nu geern tot daer toe geſelſchap gehouden had, ſoo dorſt ik my ſulks om gewiſſe oirſaken niet onderwinden, maer gaf haer ſoo veel te verſtaen, dat ik haer haeſt ſoude volgen.

Dus vernoegde ik my, dat ik haer, nevens andere, tot eenige mijlen uitgelei deed. Mijn treurig afſcheid kon ik haer doenmaels wel niet met de tong betuigen, maer de teekenen mijnes aengeſichts gaven genoeg dat te kennen, ſoo dat ſy, wanneer ſy my aenſag, daer ſelfs over rood wierd; doch ſy hield haer, als of ſy mijn treurig geſicht geenſins verſtond.

Na haer vertrekken verbleef ik ook niet lang in *Siam*, maer na dat ik mijnen Vader te kennen gegeven had, dat ik geſint was na *Campaa* en *Mindanao* te reiſen, ſoo liet hy ſulks ſich wel-gevallen, en ſond my van nieuws na mijnen ſtant alle noodige middelen over, waer mede ik my op den weg na de Hooft-ſtad van *Campaa*, *Bicipur* geheeten, begaf.

Ik was naeuwlijks een halve dach-reis voort getrokken, of ik hoorde eenig gerucht en geſchal niet verre van den weg, en als ik daer na toe rende, ſag ik een hard gevecht van eenige Krijgs-lieden. En gelijk ik vermerkte, dat de eene Struik-roovers waren, die de gene welke ſy bevochten ontrent op vijf of ſes na verſlagen hadden, ſoo had ik my niet veel te bedenkken, wat zijde dat ik by ſoude ſtaen, maer ſette het met allen ernſt onder deſe moorders. Of nu wel haer getal ongelijk veel ſterk-

ker

ker was, soo vocht toch een van d'overgeblevene vijf, dien ik trouwlijk by sprong, soo klockmoedig, dat wy dese Roof-volgers schier alle versloegen. Na dat de Ridder, die sich soo dapper weerde, vernomen had, dat ik de Prins van *Jancoma* was, soo sprong hy van 't paerd, dankte my niet alleen voor de toegebragte hulp, maer bewees my ook, als een Koninklijk Prins, alle behoorlijke eeren. En gelijk ik vernam, dat hy insgelijks na *Bicipur* dacht te reisen, alsoo bleven wy in een geselschap. Ik verstond uit een van sijne Dienaren, dat hy een voornaem Heer uit *Campaa*, en by dat selfde Hof in grooter aensien was. In twee dagen nu maekten wy met malkander vertrouwde vriendschap. En gelijk hy my verscheide malen na de oirsaek van mijne reise, doch met seer beleefde woorden gevraegt had; maer ik hem niet sonderlings wist te antwoorden, en menigmael alleenig daer op gesucht had, soo sprak hy boertende tot my: Ik geloof wel niet, dat de dappere Prins *Talkon* iets liefs in ons Koninkrijk heeft? Neen, voer hy voort, die schoonheden die daer in gevonden worden zijn soo groot niet, veel minder soude hy daer selfs eene sijns gelijk buiten de Princes konnen bekomen: doch dewijl hare Schoonheit weinig beroemt, en sy in der daed selfs ook niet schoon is, soo soude ik my in mijne gedachten bedriegen. Of ik nu wel geduurende onse reise, tot desen voorseiden Ridder sonderlinge gunst had gedragen, soo vertoornde hy my toch met sulke woorden geweldig; want mijn Liefde geensins niet kon lijden, dat hy de Schoonheden mijner Liefste Princes, die in mijne oogen d'alderschoonste des weerelds waren, in het minste sou verkleinen; dierhalven antwoordde ik hem, indien ik uwe dappere daden niet overwoeg, welke ik over eenige dagen
van

van u gesien heb, soo souden u dese schimpelijke redenen ontrent de Princes *Adrona* van my niet ongewroken blijven. En indien gy meent, dat ik u eenige vriendschap in het bestraffen der Moorders bewesen heb, soo sult gy in het toekomende met grooter eerbiedigheit van die geseide Princes moeten spreken. Prins van *Jancoma*, viel my dese Ridder in de reden, het is mijne gewoonte niet, dat ik oit van eenige Vrouwspersoonen quade redenen sou voeren; wat ik geseit heb, is meer uit boertery, om u wat te liefkoosen geschied, als om de Princes *Adrona* daer mede te beleedigen. En gelijk ik bemerk dat gy de selvige eenige genegentheit toedraegt, soo beloof ik u by haer alle mogelijke diensten en wilvaerdigheden, welke ik u alsdan, wanneer wy selfs daer aengekomen sullen zijn, meer met de daed kan betuigen, als tegenwoordig met woorden verseekeren.

Op dese reden ontviel my den toorn, en veranderde sich in een waerachtige vriendschap, want ik hem op het paerd omhelsde, en hem mijne groote liefde in 't kort openhertig te kennen gaf: daer hy my ook in alles, insonderheit by haren Broeder den Konink *Dilasphe*, die hem wel gunstig was, beloofde te dienen. Met dese hoop quamen wy tot op een dach-reise van *Bicipur*: doch wy vernamen in eene Stad, dat de Konink, over lang verreischt, noch niet weder gekomen was; maer dat de Princes *Adrona* sich in een Lust-hof ontrent het Meir gelegen ophield. Dese Ridder vraegde my, of ik hem om daer na toe te ryden geselschap wilde houden? Indien ik de Princes niet mogt vertoornen, antwoordde ik hem, soo sou dat mijne grootste vreugde zijn. Laet my daer voor

ſorgen, ſeide hy, want ſulken toorn ſal ik wel weten te ſtillen.

Gelijk wy ons nu den volgenden dach langs den oever des Meirs, naer het ſelfde Luſt-hof begaven, en niet ſeer wijd meer daer af waren, ſoo ſag ik van verr een Vrouws-perſoon in een klein ſchuitjen of bootjen ſitten, dat de ſtroom des Meirs van het land afdreef, en ſy met wenkken en roepen hulp verſochten; maer 't welk haer door twee andere Vrouwen die noch aen den oever ſtonden, geenſins toegebragt worden kon. Ik nam mijn Paerd tuſſchen de ſporen en begaf my daer in: maer, ó mijn Godt! wat wierd ik gewaer? Het was mijne alderliefſte, die in doots gevaer lag. Tot allẽn ongeluk waren daer gene ſchepen meer by der hand, dat men haer had mogen na-roeien. Ja ſy ſelfs hadden in hare boot, noch haeken noch riemen, die ſy konden gebruiken. Goede raed was daer duur. Doch ik vraegde nergens na, maer ſprong terſtond van het paerd, en voorts in het Meir: en dewijl ik redelijk wel ſwemmen kon, ſoo hoopte ik mijne Princes daer door te helpen: doch ik merkte dat mijn ſwemmen weinig voordeel deed; want dewijl de baren ſoo hoog gingen, dat ſy ſomtijts ook in de boot ſloegen, en my ſeer hinderlijk waren, daer door ik nochtans niet nalaten wilde te arbeiden, ſoo geraekte ik in 't grootſte gevaer, daer ik wel noit in had geweeſt; ook ſoo geheel, dat die op het land ſtonden, ſonder eenige hoop van mijn leven, my nu ſchier voor doot hielden.

Mijn grootſte verdriet was, dat ik wel dikwils gants na aen die boot quam, van ſins die te grypen, maer op een oogenblik wierd die van een groote golf weder verre van my afgeworpen: ik ſou ook eindelijk gants gewis geſonkken hebben, indien de

ſoete

Fol. 583

ſoete woorden mijner Princes my niet hadden geſterkt; als ſy tot my riep: Ach! reddet ſlechs uw leven, dappere Prins *Talkon*, en laet my ongelukſalige vergaen; want ik de gunſten die gy my toedraegt onwaerdig ben, dat gy daerom ſoud wagen, u in ſoo grooten gevaer te ſtorten: Hier op deed ik mijn uitterſte beſt, dat ik ook eindelijk een klein touwtjen, dat aen die ſchuit vaſt was te vatten kreeg; doch ſoo wel mijne als de Princeſſes vreugde was verloren, daer de baren en de wind die boot meer te rug-dreven, dan ik voorwaerts kon komen; tot dat eindelijk een van mijne Dienaren, die ook wel ſwemmen geleert had, ons die behulpelijke hand leende, en ons aen land bragt, daer ik dan met grooter haeſt een droog kleed aen-trok; maer onder dit kleeden ontſette ik my niet weinig, als ik ſag dat de Princes *Adrona* den Ridder, die met my overgekomen was, om den hals viel, en met groote liefdens-betuigingen bejegende en kuſte. Ik weet niet wat ik doenmaels voor gedachten had, maer de bitterheit nam by my ſoodanig d'overhand, dat ik na mijn Swaerd vatte, in meening, van deſen Ridder een ſulken ſlag te brengen, dat hy het kuſſen vergeten ſoude. Doch mijn Ridderlijke Dienaer *Bollo* vatte my by den arm, ſeggende: Genadigſte Prins! onſe Medgeſel is de Konink *Dilaſphe* ſelfs. Ik had geenen tijt om my te bedaren, maer die voorſeide Konink, die de Princes aen de hand geleidde, trad tot my, en ſprak: Gy hebt tegenwoordig, dappere Prins, meer met'er dacd, dan my voor heen met woorden betuigt, dat gy mijne Suſter bemint; en indien ſy niet voor eene ondankbare gehouden wilt zijn, ſoo ſal ſy ſonder twijffel

voor de proeven uwer Liefde haer nu bewesen, dank-schuldig en gevoelig wesen; gelijk ik seer gevoelig ben, over dat gy my soo grootmoedig mijn leven gereddet hebt. Dierhalven wil ik na mijne beloften u vernoegen toebrengen, en niet alleen mijnen wille geven, om mijne Suster aen u te laten trouwen, maer selfs noch my ten uittersten gelegen laten zijn, aen haer daer toe te bewegen.

Door het bevel mijnes Broeders, viel de Princes den Konink in de reden; en ook selfs uit eigen beweging, beken ik u, lieftallige Prins, dat uw Persoon my soo onaengenaem niet is, nadien ik van eersten aen, als ik uwe toegenegentheit gemerkt heb, een deel van mijn hert, soo ik het nu seggen durf, tot u al gewend heb; daer ik tegenwoordig door uwe groote diensten aen u ten hoogsten verbonden ben. Ik wist niet wien van beiden ik eerst sou antwoorden, doch viel eindelijk mijne Princes aen de voeten, en sprak: Gelijk ik u, alderschoonste Princes, hooger dan eene Godin schat, en het ook daer voor houde, dat gy Goddelijke Deugden en verstand by u hebt; soo kond gy insgelijk uit mijn wesen en innerlijke bewegingen genoegsaem bemerkken, hoe mijn hert t'uwaerts gesint en genegen is. Doch dewijl mijne al te groote Liefde mijne tong verhindert, of veel meer vast houd, om u die selvige niet volkomen uit te drukken, soo laet ik in plaets van die mijne oogen spreken. Genoeg, dappere Prins, seide sy, terwijl sy my ophief, van sulken saek gesproken. Ik moet vorders woorden opsoekken, om u mijn dankbaer gemoed te kennen te geven, voor dat gy mijn leven so grootmoedig gereddet hebt. Doch dewijl ik weinig glad bespraekt ben, en dat gy mijn liefsten Broeder, gelijk ik hoor, uwe over my hebbende Koninklijke en Broederlijke macht al hebt over gegeven;

ſoo ſchijnt het dat ik weinig voor-recht over mijn ſelven, om u noch iets te ſchenkken heb: daerom ſult gy ook deſen Prins voor die toegebragte redding gelieven te dankken.

Gelijk ik nu met behoorlijke eerbiedigheit tot hem naderde, en my ten beſten ontſchuldigde, van dat ik hem op onſe t'ſamen-reiſe geene genoegſame ſchuldige eerbiedigheden, als eenen grooten Konink bewesen had, daer in mijne onwetentheit my mogt verſchoonen; ſoo viel hy my om den hals, en betuigde my met d'alderliefſijkſte redenen ſijne my toedragende wel-genegentheden: wanneer wy ons dan ook daer op naer het voor-dachte Luſt-hof begaven, en wat aen den oever, om onſe vernoegens te betuigen vergeten was, dat wierd dies te meer daer in acht genomen.

Den volgenden dach begaven wy ons geſamentlijk na de Hooft-ſtad *Bicipur*, waer de Konink ſelfs ſeer prachtig ingehaelt en ontfangen wierd. Ik verbleef aen het ſelfde Hof ontrent vier maenden, in welke ik niet de geringſte gunſten van mijne Princes genoot, en wel ſoodanig, dat wy in de tegenwoordigheit hares Broeders ons volkomen verloofden; maer de hooge feeſt-tijt van ons trouwen ſoo lang wilden uitſtellen, tot dat mijn Vader ſijne toeſtemming daer over gegeven mogt hebben. Om welke nu te verkrijgen, ſoo moeſt ik my weder naer Huis begeven, en mijne liefſte Princes ſoo lang daer laten. Ik ſou om ons bedroeft afſcheid te vertellen, geheel de nacht moeten toebrengen; maer ik wil alleenig hier by voegen, dat het op beide zijden niet ſonder vele tranen geſchiedde. Ik wierd ook niet weinig ontroert, als de Konink *Dilaſphe* my 's daegs voorheen in vertrouwen vertelde, dat hy wederom eene reiſe voor had, en dat

hy my wel tot in mijn Koninkrijk geselschap wilde houden. Ik was daer over seer verheugt, maer noch veel meer als ik vernam, dat hy mijne Princes, sijne Suster *Adrona*, tot Beheerschter over sijn gants Koninkrijk stelde, en haer den Opper-Stadhouder, den Vorst *Wiffalin*, eenen Heer van groot aensien en rijkdom, gebood te helpen. Wy reisden alsoo t'samen in een geselschap, daer hy wel niet meer als acht Ridderlijke Dienaers by sich had, sterk voort tot in onse Hooft-stad *Tagalla*; doch dewijl hy gants niet bekent wilde zijn, soo nam hy na twee dagen van my sijn afscheid, sonder dat ik hem van iemand liet kennen. Na 't verloop van twee of drie weken, in welke ik mijnen Vader mijne meening niet wel laten weten of te verstaen geven kon, dewijl ik eenige swarigheden daer tusschen vermerkte, daer hy gantslijk by sich beslooten had, dat ik de Princes van *Siam* soude trouwen; trok ik my sulks soo seer ter herten, dat ik eindelijk in het bed quam te liggen, gelijk dan vervolgens uit mijne krankheit een sterke koorts ontstont; dese by de drie maenden aenhoudende, en ik naeuwlijks een weinig weder genesen zijnde, soo wierd in ons Koninkrijk een gerucht gehoort, als of de Princes van *Campaa* door hare Onderdanen gevankkelijk was genomen worden. Als ik nu na die oirsaek ten besten vernam, soo kon ik toch in langen tijt dat niet te hooren krijgen, nochtans las ik uit de bedenkkingen mijner sinnen niets goets, waer door het heimelijk gesnap noch vergroote. Soo dreigde ik op eenen dach een van die lieden geweldig hard, hy sou my ernstelijk den rechten grond vertellen, die my dan het gemeen verbreide gerucht bekende, dat de Princes *Adrona* met den jongen Vorst *Wiffer* in hoerery was gevat geworden. Vergeeft my, alderliefste Princes, sprak hy tot *Adrona*, dat ik tegen-

woor-

woordig ſulks ſoo vryelijk uit-ſegge, wat'er doenmaels voor praetjes liepen: maer uwe onſchuld had u nimmer ſoo ſeer ter herten konnen gaen, als my deſe tyding ſmertede; niet dat ik de ſelvige geloof kon geven, maer dat ſulken vervloekt gerucht onder de lieden gebragt was. Ik wilde daer op na den uitſtroier ſoekken, en hem daer over na behooren ſtraffen, doch daer waren ſoo vele van die, dat'er ſchier niemand in het Rijk was te vinden, die daer niets van te ſeggen wiſt. Of nu wel ſulken geraes, dat door lichtvaerdige lieden dagelijks vermeerderde, geenen grond vatten wilde; ſoo ſond ik doch mijnen Ridderlijken Dienaer *Bollo* in der haeſt na *Bicipur*, om my den rechten grond van die ſaken over te brengen: maer het leed niet lang daer na, dat een Ridder my het navolgende ſchrijven van uwe ſchoone hand over-leverde, en na dat ik het open-brak, las ik daer deſen inhoud:

Adrona, *Princes van* Campaa, *aen den Prins* Talkon, *van* Jancoma.

SOnder twijffel ſult gy, ô dapperen Prins, mijne gevankkenis nu al vernomen hebben, maer niemand ſal u mijne onſchuld beter, als even ik ſelf, bekent konnen maken: glooft dierhalven, ô grootmoedigen Prins! by het leven der grootſte Goden, dat Adrona *geenſins heeft miſdaen, in't gene wat ſy u belooft, en enkel voor u behouden heeft.* Wiſfalins *booſaerdig hert heeft uit wraekgierigheit, dewijl ik hem niet heb willen lieven, my niet alleen in dit ongeluk doen vallen, maer om ſijne booshcit te beter glans te geven, ſich niet ontſien ſijn naeſte bloed te vermoorden. Door een onrechtmatig oirdeel hebben eenige van mijne Onderdanen my ten vyere gedoemt, ten zy dat'er een dapper Ridder gevonden mag worden, die mijnen beſchuldiger, den ver-*

vloekten Wiffalin, *door eenen doodelijken kamp daer toe dwijnge, om mijne onschuld te bekennen, en sijne lichtveerdige vuiligheit aen den dach te brengen. Is het nu sake, dat gy my onschuldige door uwe dappere wapenen tegen dien* Wiffalin *weder ter eeren wilt brengen; soo kond gy licht besluiten, dat sy haer leven weder duisendmael op-offeren wil, die tegenwoordig verlatene, en in haer onschuld van herten bedroefde*

ADRONA.

Ik had naeuwlijks het einde des briefs gelesen, of sy viel my uit de handen, soo dat ik dien met eenen verselde, en in onmacht ter aerden sonk. Maer na dat men my weder verquikt had, en ik mijne sinnen doorliep, of het alsoo was gelijk ik vernomen had, dan of ik het droomde, en ik schier niet wist wat ik seide, soo sprak de Ridder, die my den brief had overgelevert: Mijne Princes heeft my bevolen, u de rechte waerheit van het begin aen te vertellen. Weet dierhalven, dappere Prins, dat de Vorst *Wiffalin* al over drie jaren in Liefde tot de Princes is ontsteken geweest, en haer sulks dikwils met woorden en teekenen te kennen gegeven heeft, sich inbeeldende, dewijl hy de grootste Vorst en rijkste Heer in het Koninkrijk *Campaa* was, de Princes met geenen inheemschen gevoeglijkst beter kon trouwen. Maer de Princes had van eersten aen, een groot misnoegen over sijne opgeblasene hoogmoed geschept, en kon hem geenes sins lyden, ik wil swijgen hem liefde toedragen; aldus vlood sy sijne tegenwoordigheit soo sy best kon: doch wanneer hy haer betrapte, dat sy hem niet kon ontwijkken, hoorde sy wel sijne reden aen, maer verwaerdigde hem noit eenige antwoord. Van wegen sijn groot aensien en sijnen aenhank in het Rijk, dorst sy hem even niet soo hard bejegenen; tot dat

dat ſy eindelijk uit *Siam* van het groot Steek-ſpel weder quam, ſoo had *Wiffalin* geen gehoor meer by haer; ja ſy antwoordde hem ſoo hard en verachtelijk, dat hy haer doenmaels eenigſins in ruſt liet; en hy kon de oirſaek harer aengenomene hardigheden niet verſinnen, tot dat gy, groote Prins! u aen ons Hof had begeven. Hy meende van herten-leed te berſten, doch hy liet dat niet merkken, dewijl hy ſag, dat de Konink u ſoo ſeer lief had: maer ſoo haeſt als de Konink met u verreiſt was, ving hy van nieuws aen de Princes met ſijne liefde te vervolgen, ook ſoo gants, dat ſy niet eenen dach van hem ruſt hebben kon. Doch gelijk ſy doenmaels hare Hoogheit beter gebruikte, en niet meer als voor heen voor hem vreeſde, ſoo liet ſy hem dikwils met gants ſchimpelijke en verachtende woorden afloopen; doch dit ongeacht vermeende hy haer noch t'overwinnen: en als ſy hem eindedelijk d'ongelijkheit van haren ſtaet voorwierp, dat ſy namelijk eene geborene Koninklijke Princes, en hy haer onderdaen was, ſoo hoopte hy haer op een andere wijſe noch te bewegen. Hier op ving hy aen, na vele onderſcheidelijke redenen haer te verſtaen te geven; dat hy haer wel tot eene Koningin kon verheffen, aengeſien dan het gantſche Rijk van *Campaa* op hem de oogen geworpen hadden, dat dewijl *Dilaſphe* haer Broeder ſchier nimmer in het Rijk tegenwoordig was, ſy hem by den Grooten *Mogol* tot Konink voor te ſlaen in den ſin hadden. Tot welken einde men al na den *Mogol* eenige Geſanten, met ongelooſlijk ſchoone geſchenkken had laten afgaen.

De Princes had hem tot hier toe noch met redelijken ſchijn bejegent, dewijl ſy geen verraed by hem

vermoed had: maer als ſy ſulks uit ſijn eigen mond vernam, ſoo kon ſy ſich niet langer onthouden, met een toornig geſicht hem aldus aen te ſpreken. Vervloekte grouwel onſes Rijks, nu voorts twijffel ik geenſins, of uw booſaerdig hert heeft den aenſlag geſticht, en de gene daer toe gekocht, die mijnen Broeder laeſt ſouden vermoort hebben, wech uit mijn oogen, vervloekt uitbrackſel en eerlooſe boef, en vertoont u noit meer voor mijn aengeſicht. Hier op wilde ſy van hem gaen: maer hy hield haer vaſt, en bad haer ſoo hy beſt kon om vergeving; doch ſy, ſoo vol toorn, ſtiet hem met hand en voeten van haer, ook ſoo, dat hy in ſijn aenſicht verwond wierd, ſoo als hy voor hare voeten ter aerden lag.

Als ſy nu weder in hare kamer gekomen was, wiſt ſy niet wat ſy doen ſou; want ſy had geene getuigen, dewijl ſy alleen hadde geweeſt: dierhalven beſloot ſy ſulks den Veldheer *Son*, dien ſy meende getrouw te zijn, ſchriftelijk bekent te maken. Tot dien einde ſy hem dat in 't breede toeſchreef, dewijl hy even in de Stad *Carky*, niet verre van de Rijks Hooft-ſtad *Bicipur*, ſich van eenige wonden liet geneſen, hopende, door ſijnen goeden Raed, dit onheil te boven te komen: maer het viel anders uit, want den avond was naeuwlijks gevallen, of de Princes begaf ſich na hare ſlaep kamer: daer ſette ſy ſich eerſt neder, om u, dapper Prins, ſulks alles te ſchrijven. Doch gelijk ſy alles uitſtelde, tot dat ſy antwoord van den Veldheer *Son* mogt ontfangen hebben, ſoo konnen hare ſwaermoedige gedachten niet toelaten, de tegenwoordigheit van eenig menſch te verdragen: dus beval ſy ſich t'ontkleeden, om in het bedde te gaen liggen. Maer wat geſchiedde daer? Sy hoorde een ſeer groot geruchte. En ge-

Fol. 592.

gelijk ſy ſich na de deur wendde, ſoo vielen vele lieden met groote ongeſtuimigheit tot haer in de kamer; waer over ſy in 't eerſt wel eengſins ontroert wierd: maer als ſy *Wiſſalin*, nevens drie of vier van de voornaemſte Koninklijke Raden te ſien kreeg, ſoo vraegde ſy met toornige woorden, wat dit haer voornemen bediedde? Een van de Raden viel met een ſtout geſicht, en onbeſchaemde tong haer aldus aen: Uwe lichtveerdigheit en hoerery, Princes van *Campaa*, is helaes meer als te veel aen den dach gekomen: daerom konnen wy, als Voorſtanders des Rijks, niet langer ſtil ſtaen, maer gy moet eindelijk, volgens de Wetten en Rechten des Grooten *Mogols*, onſes Opperhoofts, geſtraft worden. De Princes kon van wegen hare ontſteltenis deſen niet antwoorden: maer ſy ſag met ſidderende oogen, hoe *Wiſſalin* met grooter toeſicht en een blood ſwaerd over al door hare ſlaep-kamer ging ſoekken; eindelijk ontrent het bed naderende, hief hy het onderbehangſel op, en riep met luider ſtem, terwijl hy onder het bed ſag: Koom voor den dach, gy eerlijken Minnaer der oneerbare Princes. En als die van onder naeuwlijks half daer uit was gekomen, ſoo doorſtak hem *Wiſſalin* in een oogenblik gants jammerlijk met vijf of ſes ſteken. Als nu die andere deſen menſch volkomen daer uit trokken, om te vernemen wien hy was, ſoo erkende men hem voor den jongen Vorſt *Wuſſer*, *Wiſſalins* Neef, of Vaders broers Soon. Deſe ſlim doortrapte *Wiſſalin*, ſoo ras als hy hem ſag, begon ſich ſeer qualijk aen te ſtellen, viel den dooden op het aengeſicht, en riep overluid: Ach! wat heb ik gedaen? O Goden! Wat heb ik verricht? Ik heb mijnen lieſten Neef vermoort; ja ik heb

den

den genen omgebragt, die my de Liefste in de weereld was; ik begeer niet langer te leven. Hier op deed hy, als of hy de punt van het swaerd tegen sijn borst setten wilde; maer die by hem waren, verhinderden dat. Terstond daer op liep hy tot de Princes, in meening haer te doorstooten, roepende: dewijl dese vervloekte Hoer een oirsack van mijn Neefs doot is, soo moet sy dat billig met haer bloed betalen. Doch hem wierd het voltrekken van dit sijn moorders aenvangen tot tweemael verhindert, want een van de Voornaemste riep: Niet alsoo, Vorst *Wissalin*, maer sy moet, alle lichtveerdige Vrouwen tot een voorbeeld, opentlijk gericht en gedoot worden.

Hier op wierd bevolen, dat men de Princes gevangen soude nemen; 't welk ook in der daed wierd volvoert, en sy in een vaste plaets sterk bewaert. Acht dagen hier na wied de groote Raed des Rijks beroepen: waer sy dan niet alleen voor een openbare Hoer aengeklaegt wierd, maer *Wissalin* wilde haer ook als een Moorderes van sijn Neef beschuldigen. Dewijl nu die saek van groote gewichtigheit was, soo wierd die ook tot noch vier weken op-geschoven.

Soo haest nu die bestemde dach was gekomen, en de Princes weder opentlijk voor het Gericht wierd gebragt, soo konden noch hare redenen, noch ontschuldingen, noch haer eed-sweeren, noch de Goden tot getuigen te roepen, geensins plaets vinden, maer sy wierd ten vyere gedoemt. De Veldheer *Son*, of hy wel noch niet weder genesen was, wilde toch selfs desen Raed mede by-woonen: hy was ook de eenigste, die dat oirdeel wedersprak, voorwendende, sy was hare natuurlijke Princes, men moest soo haestig en hevig niet met

haer

haer voortvaren. En dewijl *Wiffalin* een groot Vorst en dapper Ridder was, die haer byſonderlijk over de moord van ſijnen Neef beſchuldigde; alſoo hield hy het daer voor, dat hy ſulke beſchuldiging tegen een yder met ſpies en Swaerd bevechten ſoude. Indien dan ſijne dapperheit ſoodanige overwon, ſoo kon men met beter voegen aen de gantſche weereld betuigen, dat ſy, als rechtmatige Richteren, de Princes niet waren te na gekomen, en ſy ſouden ſulks noch eens te beter by haren Konink te verantwoorden hebben. Deſen raed lieten ſy haer alle wel-gevallen, en alſoo wierd een oirdeel gevelt, dat *Wiffalin*, als klager, tegen deſ ſelven, die eenigſins de onſchuld van de Princes verdedigen wilde, met ſpies en Swaerd, in eenen dóodelijken kamp, binnen twee Maenden dat ſou ſtaende houden: maer indien binnen diẽn tijt niẽmand gevonden wierd, ſoo ſoude ſy ſich naer het vorige oirdeel ten vyere ſchikken, en verbrand worden. Hier tegen was geen weder-ſpreken, doch de meeſte onder de Rijks-Raden waren tegen de Princes, uitgenomen eenige weinige, waer onder de Veldheer *Son* een was. Hier op heeft my nu de Princes aen u, grootmoedige Prins, afgeſonden, hopende, dat gy harer ſult aennemen, en hare onſchuld aen den dach brengen. De tijt van een Maend is haeſt verloopen; alſoo ſal het hoog-noodig weſen, indien ſy uit des doots gevaer gereddet moet zijn, dat daer mede geſpoeit worde.

Ik had deſen Ridder, die ſijne reden aldus eindigde, ſoo lang hy dat vertelde, met ſterkke oogen aengeſien, en ſprak nu met drie woorden tot hem: Op den volgenden morgen ſoude hy mijne antwoord ontfangen; alſoo liet ik hem dien dach

van

van my gaen. Maer wat voor een nacht ik daer over had, valt my onmogelijk om te vertellen; want ik overleide alle d'omstandigheden wel duisentmael by mijn selven: nu hield ik mijne Princes voor d'onschuldigste van de gantsche weereld, maer kort daer op kon mijn vernuft my niet anders inbeelden, als dat sy in der daed schuldig moest zijn. Hoe? sprak ik by my, indien de Princes u bemint had, soude sy u niet geopenbaert hebben, dat dese *Wiffalin* eenige Liefde haer toedroeg? en hoe sou dan die *Waffer* in hare slaep-kamer onder haer bed zijn gekomen, sonder dat sy dit sou hebben geweten? Had haer *Wiffalin* al uit wraekgierigheit eenig quaet stuk willen spelen, soo soude hy toch sijnen Neef daer toe niet gebruikt hebben. Doch als ik my weder bedacht, soo voer ik aldus voort. Het is waer, dat *Wiffalin* een grooten aenhank in 't Rijk heeft; en ook is het wel waer, dat sijne hoogmoed wel daer na sou streven, dat hy seer geern Konink was. Dese gissing is genoeg openbaer; hy kon ook noit een beter gelegentheit, dan even tegenwoordig, dewijl de Konink verreist is, daer toe gevonden hebben, indien de Princes eerst aen een kant was geholpen: en wie weet, of hy ook sulks niet al in den sin heeft gehad, wanneer men de Konink heeft willen vermoorden? En op dat hy noch gants buiten verdachtheit mogt blijven, soo geloof ik wel, dat hy sijnes Neefs leven dierhalven niet heeft verschoont; want dewijl de selvige een schoon Vorstendom nalaten moest, soo kon hy dat seer gevoeglijk erven, daer sijne gierigheit my genoegsaem bekent is. Daerom, ô schoonste Princes! heeft het geluk dat soodanig gewilt, dat ik u van deses mensches boos aenklagen sou redden. Maer eer het noch dach wierd, en ik de noodsakelijkheden tot mijne reis gereed maken kon,

kon, viel my dit mal bedrijf in, gelijk ik voorts sal vertellen; dierhalven schreef ik aen de Princes den navolgenden brief, die aldus luide.

Talkon, *Prins van* Jancoma, *aen de Princes* Adrona *van* Campaa.

OF ik wel geen twijffel aen uwe onschuld heb, soo bevind ik my toch tegenwoordig van een lankduurige koorts soodanig afgemat, dat ik gants te swakke krachten heb om tegen Wiffalin *opentlijk te kampen. Of schoon ik nu mijn leven voor u geern sou op-offeren, soo soude ik u nu veel meer tot schande als tot eere dienen; dewijl dan een yder, die u tegenwoordig onschuldig houd, u door het verlies mijner wapenen waerachtig schuldig sou rekenen. Doch dewijl de Goden niet geern onschuldige laten omkomen, soo zijt verseker t, wanneer gy een vast vertrouwen op haer gestelt hebt, dat sy u gewis redden, en uwe onschuld aen den dach brengen sullen.*

TALKON.

Soo haest als het nu dach was geworden, sond ik den voornoemden Ridder met desen brief af, en volgde hem alleen met twee Ridderlijke Dienaers op den voet na. Gelijk ik nu na eenige sterkke dachreisen niet verre van *Bicipur* aenquam, soo begaf ik my in der Goden Tempel tot *Walbo*, met welke Priesters ik voormaels goede kennis gemackt had.

Ik vertrouwde mijnen aenslag aen een van die selvige, die my dan met de daer toe dienstige middelen te helpen beloofde, welke wy dan ook in het werk stelden, en dat waren de volgende: Hy leende my sijnen langen Priester-rok en Mantel, en verschafte my daer toe eenen grooten langen baert: in

in ſulke kleeding begaf ik my na de Stad, en ſoo voorts naer het Paleis, waer de Princes gevangen ſat. Ik had eenige kleine ſteentjes in de mond genomen, die my de ſpraek wat belemmerden, ſoo dat men my daer aen niet konde kennen; want voor het aengeſicht en kleeding had ik geen ſorg, dat ik daer door verraden ſou worden, dewijl ik naeuwlijks mijn ſelven kende, ik wil ſwijgen, dat mijne eigene lieden, die dagelijks met my omgingen, my ſouden gekent hebben. Ik begeerde haer te ſpreken, ſoo haeſt ik voor de plaets van hare gevankenis quam; en wierd ik terſtond by haer gebragt, daer ik dan na een Prieſterlijk buigen, dat ſy my in den Tempel wel hadden geleert, haer ongeluk op de beſte wijſe beklaegde; voorgevende, dat ik door ſonderling medelijden was bewogen geworden, uit eene verre wilderniſſe, daer ik als een Heremijt leefde, my na haer toe te begeven, en haer ten beſten te trooſten: inſonderheit dewijl ik vernomen had, dat ſy nu al tot ſterven bereid was, dewijl tot nu toe niemand ſich ingeſtelt had om *Wiſſalin* te bekampen. Eerwaerde Vader, antwoordde ſy my, met neer-geſlagen oogen, mijn grootſte verlangen is nu alleen na den dach van overmorgen, op welken mijn onſchuldig lichaem opgeoffert ſou worden: ik begeer en wil ook niemand, die mijn deel tegen *Wiſſalin* opnemen mag, daer toe verſoekken, dewijl de rechte, dien ik daer toe nu wel had verkoren, my 't ſelfde heeft afgeſlagen; daerom dewijl my die ſelfde verlaten heeft, ſoo ſoek ik alleen nu den doot. Niet alſoo, ſchoone Princes, viel ik haer in de reden, indien gy nu onſchuldig zijt, ſoo konnen de Goden wel een ander middel verwekken, om u te helpen. Gelijk gy weet, lieve Vader, antwoordde ſy my, dat ik geene levens-redding voor

oogen

oogen sie, maer nu alleen denk, hoe dat mijne ziel in een veel edeler schepsel, als ik ben na mijnen doot varen mag; daerom moogt gy wel gelooven; dat ik tegen u, als een heilig Man, geen leugen sou willen gebruiken. Soo moogt gy dan weten, soo waer als de Goden leven, en ik door hare hulp na mijn doot noch eens beter te leven gedenk, dat ik aen alle dese beschuldingen soo onschuldig ben, als gy selfs zijt. Maer voer sy voort, terwijl sy seer bitterlijk weende, ik heb my wel op andere wijsen tegen de Goden besondigt, want ik sulks wel met eenen anderen te doen heb gedacht, of in mijn hert gewenscht, waer mede ik tegenwoordig soo gants onschuldig beticht word, waer voor ik alsoo mijn billig loon sal ontfangen. Ik die op sulke woorden niet weinig veranderde, sprak tot haer met sachter stem: Indien gy Princes van *Campaa* wilt, dat ik de Goden voor u sou bidden, dat sy ▪ naer uwen doot mogen genadig zijn, soo bekent my met wien gy sulks te begaen in uw hert hebt bedacht. Ach liefsten en heiligen Vader! herhaelde sy; het is een Persoon die sulks by my wel verdient had, namelijk de Prins *Talken*, van *Iancoma*, met wien ik verlooft ben; maer die my tegenwoordig sijne hulp heeft geweigert. En of sy wel verder wilde spreken, soo verstopten haer de tranen en suchten soodanig de lucht-pijpen, dat sy stil-swijgen moest. Ik daer-en-tegen vol vreugden, vatte haer by der hand, en sprak: Dewijl ik sie, dat gy soo onschuldig zijt, soo versekere ik u, dat door mijn yverig gebed, de Goden uwen Vyand ook gewis sullen dooden, en uwe onschuld aen den dach brengen; hebt gedult, en verwacht den tijt. Ik wilde ook wel meer

ſpreken, maer de weemoedigheit overviel en bedwong mijne tong, ſoo dat ik my van haer moeſt begeven. Doch ſy herhaelde ſich ras weder, taſte in haren boeſem, en trok twee koſtelijke en t'ſaem gelijkke Diamant-ringen voort, en gaf my den eenen, met deſe woorden: Dewijl ik u mijn hert geopenbaert heb, en daer niemand in de weereld is, dien ik naeſt den voornoemden Prins, of ſchoon hy my nu vergeten heeft, liever heb als u, heilige Vader, daer gy my ſoo wel en vriendelijk getrooſt hebt; ſoo neemt dit klein geſchenk van my in dankbaerheit aen; den eenen die deſen ſoo even gelijk is, wil ik met my in den doot nemen, daer gy dan, by het aenſchouwen des ſelfs, aen mijne onſchuld gedenkken moogt. Ik bedacht my niet lang, dewijl ik my niet wel verder onthouden kon, en nam in het wech-gaen dien rink, met deſe by-gevoegde woorden van hare hand, dat ik het met mijne gebeden vergelden wilde: alſoo liet ik haer alleen, en begaf my weder tot mijne Prieſters. Hier na ſchikte ik my, ſoo ik beſt kon, tot den kamp, en verwachtte alleen den daer toe beſtemden dach met grooter ongeduld, die ook eindelijk aenquam. Wanneer dan op de groote markt, de daer toe beſtelde ſchouw-plaetſen opgericht, en de plaets om te kampen omringt was, ſag ik de Princes op een andere daer toe geſtelde plaets, en na by haer eenen grooten hoop hout liggen. *Wiſſalin* reed ſeer koſtelijk beharnaſcht in dat park op en neder, en trotſte ſchier de gantſche weereld, dewijl hy ſich inbeeldde, dat 'er niemand ſou komen. Dewijl ik nu *Wiſſalins* hoegmoedig draven, en ſnorken niet langer aenſien noch hooren kon, ſoo maekte ik my ras ruim om in het park te komen.

Soo haeſt als het gemeene Volk my te ſien kreeg,

en

en ... meening vernam, dat ik tegen *Wiffalin* wilde kampen, liet het soodanigen geroep van sich hooren, dat de aerde daer van schier weder-galmde, ook soo seer, dat *Wiffalin* als bestorven met sijn paerd struikkelde, en de aenschouwers genoegsaem te kennen gaf, dat sijne stouthertigheit al met een boos geweten vermengt was, 't welk hy daer liet merkken, als hy tot my seide: Edelen Ridder! laet u niet vervoeren, tot voor een lichtveerdige Hoer te strijden. Indien gy misschien daer toe gekocht zijt geworden, soo weet, dat ik ook soo rijk ben, dat ik u noch dobbel soo veel daer by geven en toereikken kan. Vervloekten hond, sprak ik met harder stem, indien gy geen quade saek had, soo soud gy my geen geld willen aenbieden; 't welk my ook verseekert, dat gy uwen verdienden loon haest van my ontfangen sult; ten zy dan gy uwe boosheit bekent, en d' onschuld des Princes aen den dach geeft. Hy antwoordde my met sulke verwerde reden, dat ik hem naeuwlijks verstaen kon.

Doch dewijl dat snappen niets tot de saek wilde doen, alsoo wenkte ik hem van verre met de Lancy, dat ik het met hem aen te vangen gesint was: waer op hy ook de sijne te nemen gedwongen wierd: alsoo gingen wy met alle kracht op malkander los. In het eerste rennen kon ik hem niet seer veel afwinnen, dewijl onse beide Lancien niet wilden vatten, 't welk my ook soo seer verdroot, dat ik mijne Speer van my wierp, in meening den strijd met den Swaerde te eindigen. Maer mijn tegen-strijder behield noch de sijne tot sijn groot voordeel in de hand, terwijl een yder riep, dat hy sonder twijffel de Zege behouden sou, gelijk hy dan ook sich selfs, van my met de Lancie door te rijden, d' inbeelding maekte. Maer het liep gants

anders, want als ik my ten besten met het schild beschermde, soo miste hy my; maer ik geensins hem, en bragt hem sulken slag tusschen het hooft en den rechter schouder, dat ongeacht het sterk harnasch, mijn Swaerd diep daer in drong, ook soo geheel, dat my sulks weder daer uit te trekken onmogelijk was, maer ik moest hem daer mede heen laten rijden. Ik was doenmaels sonder Speer en Swaerd, en moest my enkel op mijn paerd verlaten, dat ook soo ter hand was, dat ik mijnen Vyand, eer hy sijnen loop eindigde, in een oogenblik weder achterhaelt had. Daer was geen anderen raed, dan hem van het paerd te rukken: dierhalven omvatte ik hem van achteren, en hief hem so seer op, dat ik nevens hem van het paerd ter aerden viel. Hy, die mijn Swaerd noch in de schouder had sitten, kon sich soo snel als ik, niet omwerpen noch draeien, 't welk ook de oirsaek was, dat ik sijn Swaerd meester wierd.

Het is niet meer noodig te vertellen, of doenmaels de Zege niet volkomen in mijne handen was, want ik hem nu met eenen slag, terwijl hy geen geweer meer had, den kop van den romp had konnen houwen: maer ik wierd anders gesint, drong hem hard op het lijf, en kreeg mijn eigen swaerd weder, dat gants rood van sijn bloed was, en ik maekte my besitter van beide Swaerden, wanneer *Wiffalin* met gevouwen handen genade versocht. Maer ik wierp hem sijn Swaerd weder toe, roepende: Niet met het uwe, maer met mijn eigen Swaerd wil ik u d' onschuld van de Princes leeren bekennen: weerd u dierhalven wel, en denkt niet dat ik u sonder uwe boosheit bekent te hebben, genade sal laten ontmoeten. Waerachtig hy liet sich dese mijne hoffelijkheit treffelijk tot nut komen; dies hy niet als een mensch maer als een hopeloos dier van sich sloeg, so dat ik op

drie plaetsen redelijk gequetst wierd. Alle aenschouwers, insonderheit het gemeene volk, dat toch een sonderlinge wel-genegentheit had tot haer Koninklijk Huis, riepen: Ik had onrecht gedaen, met hem sijn Swaerd weder te geven. Als nu onse strijd noch twijffelachtig stont, soo verhief sich onderwijl ook een strijd tusschen onse beide paerden, die na haren aert even soo grouwsaem, als hare Heeren kampten; daer dan tot verwondering van yder een, eindelijk mijn paerd het sijne onder sich bragt, en ook met bijten en slaen niet ophouden wilde, tot dat het gants doot was.

Mijn Vyand begon ook flaeuw te worden, tot dat ik hem eindelijk tegen eenen hoek dreef voet te houden; doch sijne sterkte was soo verre, dat hy ook sijne tong tot hulp nemen moest, terwijl hy riep: Houd op Ridder, en verschoont mijn leven, ik wil bekennen, dat de Princes *Adrona* onschuldig is. Het was even aen de plaets, waer de Princes op een Schouw-tooneel sat, soo dat sy alles wel hooren kon; maer het gejuuch des Volks, over de onschuld van hare Princes, nam soodanig d'overhand, dat men voorts daer op niet een woord van hem meer kon hooren. Maer als ik ondertusschen van nieuws sijn Swaerd bemachtigde, soo rukte ik sijnen opper-helm af, en sette hem het Swaerd op de strot, seggende: Bekent terstond uwe boosheit, of gy moet sterven. Waer op hy, in de tegenwoordigheit van eenige duisenden, overluid sprak: De Liefde, welke ik de Princes heb toegedragen, is oirsaek van al dit ongeluk geweest; aengesien de selfde dan, wanneer sy by hare kuisheit niet wilde werkken, in sulken haet verkeert is geworden, dat ik, om dien te voldoen, mijn eigen Neefs *Wassers* leven niet heb verschoont; terwijl ik hem had

doen gelooven, dat de Princes op hem verliest was, en hevig begeerde hem te mogen genieten; waer by ik wilde, dat hy sich onder haer bed, tot dat sy daer in lag, versteken soude. Gelijk hy my nu, als sijnen Neef, in alles geloofde, soo heeft hy dat alles gedaen, doch tot sijn groot ongeluk, dewijl ik hem daer selfs gedoot heb. Gelijk nu de Goden sulks niet ongestraft laten, soo verwacht ik nu met verlangen, 't gene sy over my verlorenen voorsien hebben. Ik schenk u het leven, sprak ik met sachter stem, indien de Princes, of haer Broeder de konink daer mede te vreden zijn. Hier op wierp ik my weder op mijn daer nevens staende paerd, 't welk met ginneken en schreeûwen de vreugde over mijne en sijne Zege betuigde. En als het park geopent wierd, reed ik na mijne Princes, die vol vreugden, doch met weenende oogen my aldus aensprak, terwijl sy my eenen schoonen Diamanten Ring, en wel de wederga van dien ik nu al bekomen had, toereikte, seggende: Neemt voor eerst, ô dapperen Ridder, dit liefdens-teken mijner dankbaerheit aen, 't welk ik u in tegenwoordigheit van alle dese menschen geef. En indien ik my van eenen, aen wien ik verbonden ben, gevoegslijk los maken kan, soo wil ik my dan selfs aen u over-geven. Ik nam den Rink met dieper eerbiedigheit van haer, doch altijt te paerde sittende, en antwoordde haer niet meer als dit: Hebt gy wat belooft, ô Princes, houd dat, aen my sult gy geene verplichting hebben. Hier op swank ik mijn paerd van haer af, en liet soo wel haer, als de gantsche gemeente, gants ontroert my na sien.

Ik begaf my dan weder tot mijne lieve getrouwe Priesteren, daer ik my selfs liet verbinden, waer ik dan 'sanderdaegs verstont, dat de Veldheer

Son,

... met het gantsche Krijgs-heir, dien *Wissalin*, en noch ses andere meer van de grootsten des Rijks, gevangen genomen had, dewijl sy alle met *Wissalin* in 't Verbond stonden, en vrywillig van hem bekent gemaekt waren. Ik vernam vorder, dat de Princes, en eenige van de voornaemste, alle-sins na my lieten vragen, terwijl sy sich over mijn so haestig vertrek niet genoegsaem verwonderen kon-nen. Het meeste, dat ook de Princes het grootste verdriet gaf, was dat sy niet eens mijn aensicht had mogen sien. Maer als ik op een andere wijse my aen haer t'openbaren had voorgenomen, en alleen mij-ne genesing verwachtte, soo wierd ik onderwijl van mijnen waerd den Priester wel bedient.

Acht dagen liepen voorby, als mijne wonden in redelijken stant waren, en in korten gants ge-heelt te zijn wierd gehoopt. Daer berichtte my een van de Priesters, die even uit de Stad quam, dat de Princes *Adrona* over twee dagen verloren was, en dat geen mensch wist waer sy mogt ge-bleven zijn, waer over sy van yder een beklaegt en beweent wierd. Men kan licht denkken, dat ik over dese tyding geweldig verschrikte: maer noch meer als die dagelijks versekert wierd. Ik kon naeuwlijks mijne genesing afwachten, en nam voor my haer over al te soekken, gelijk ik ook volvoer-de. En als ik ten besten na haer vernam, soo verstond ik, dat sy sich met haer drien, waer on-der een *Iapansche* juster, op een schip had bedongen, dat na *Iapan* zeil-vaerdig lag. Als ik nu de oir-saek van dese hare reise my geensins inbeelden kon; soo wierd ik in 't eerst daer wel over bedroeft: maer ten laesten besloot ik, overal haer te vol-gen, en insonderheit de oirsaek van hare reise na *Iapan* uit te vorschen.

Ik had, wanneer ik uit *Tagalla* trok, een groot getal kleinoodien, die vry hoog beliepen, met my genomen, die my dan tot dese reise gants noodig waren. Ik begaf my alsoo met mijne twee Dienaren te water, in meening, by dese Godts-spraek tot *Osumo*, na de Princes *Adrona* te vernemen: maer ik kon noch hier, noch ergens elders eenige tyding van haer ontfangen; en of ik my wel lang daerom bemoeide, soo was toch alles te vergeefs. Dierhalven geraekte ik in sulken swaermoedigheit, dat ik vast by my besloot, niet weder in mijn Vaderland te keeren, maer mijn leven in vremde landen, ergens in den Krijg onder de wapenen te eindigen. Dus heb ik my lang, soo wel in de *Chinesische* als *Tartarische* krijgen, en wel gestaeg onder het bevel van den grooten en wijd-beroemden *Eyquan* laten gebruiken. En of ik wel steeds hoopeloos pleeg te vechten, soo heeft het Noodlot my toch niet soo gunstig willen zijn, dat ik het leven daer by heb inschieten mogen.

Als nu de voornoemde dappere *Eyquan* ergens een wel-gevallen aen sommige van mijne bedrevene daden had, soo wil hy my schier met geweld noodigen, om eenig bevel onder het Krijgs-heir aen te nemen. Maer gelijk ik my altijt hier over ten besten ontschuldigde, met het voorwenden, dat ik als een gering Mans Soon, die noch lesen noch schrijven kon, my beter kon behelpen met te gehoorsamen, dan andere te bevelen; soo wilde dat geensins by hem plaets vinden, en dewijl hy, na sijne meening, iet sonderlings uit mijn gesicht vermerkte, wilde hy my daer in geen geloof geven. En gelijk hy een ongemeene stijl van lieffelijkheit had, om de lieden te bewegen, en haer hert te winnen, soo gebeurd 'et hem ook by my, dat ik hem eindelijk

nigehoorsaemde, en my onder den Naem van *Tegmont* voor sijn Stadhouder en Veldoversten gebruiken liet. Maer noit heb ik my aen hem geopenbaert; want dewijl my sijne deugden te seer bekent waren, soo soude hy my, wanneer hy mijnen rechten en eigentlijken staet had geweten, al te hoog, tegen mijnen sin hebben verheven.

Na vele Veld-slagen nu, welke ik, nevens hem bygewoont heb, en die hier te vertellen te lank souden vallen, namen sijne groote daden mijn hert soodanig in, dat ik hem waerachtig van gantscher Ziel begon lief te hebben, en my door hem, van wegen 't verlies mijner *Adrona*, troostede. En het scheelde weinig, als my sijne doot in den Slag tegen den konink *Amavanga*, doch valschelijk, bericht wierd, dat ik my selfs niet van het leven berooft sou hebben. Mijne liefde en gehoorsaemheit ontrent hem was soo groot, dat ik sijn bevel doenmaels geensins overtreden wilde, daer ik toch het grootste voordeel van de weereld had, om den konink *Amavanga*, nevens sijn gants krijgs-heir te verslaen.

Maer ik bleef alsoo, gelijk een yder bewust is, met het Krijgs-heir vast staen, en wilde my niet tot den Slag laten bewegen: doch mijne wanhoop van wegen sijnen doot liep soo verre, dat ik alles verliet, en als rasende en uitsinnig, my in des Vyands hoopen begaf, en *Amavanga* overal socht, om my aen hem van wegen *Eyquan* te wreken. Gelijk nu een tegen alle niet op mag, soo wierd ik ook overwonnen, gants deerlijk verwondet, en aen eenen Tarter tot beuit, die my in een jaer en daer over, door wonderlijke middelen weder liet heelen en genesen. Mijn Dienaer *Bollo*, die my tot daer toe noch niet had verlaten, had noch een deel van de edele

gesteenten bewaert, waer van ik eenige aen dien grootmoedigen Tarter voor mijne verlossing toekomen liet. Maer ik vernam an dat loopen des tijts, dat de Konink van *Owary* des Keisers Oom in *Japan*, tegen den selfden opgestaen was, en sich tot Keiser had opgeworpen. En gelijk ik mijn leven in den Krijg socht te eindigen, soo verkoos ik dien, en begaf my daer op na *Japan*, daer ik onder den Konink van *Owary* dienst nam. Het geluk was my ook redelijk gunstig, soo dat ik naer eenigen tijt, door dat ik my wel hield, en eenige Krijgs-ervarentheit had, van dien selfden Konink tot Veld-heer verkoren wierd; daer ik dan den *Japanschen* Keiser geen geringe afbreuk deed; en in vele Schermutselen eenige duisenden versloeg, ik wil swijgen dat ik van hem een volkomen Slag won en de Zege behield: Maer het grootste verdriet dat hem oit gedaen is geworden, was, dat ik des Koninks Dochter de tegenwoordige Princes *Lalla*, uit de Stad *Jedo*, daer sy gevangen lag, door sonderlinge list liet ontvoeren, en tot haren Vader over sond. Ik moet hier by niet vergeten te vertellen, dat sedert de tijt, dat ik mijne Princes verloor, ik my geheel en al onthield van eenig Vrouws-persoon, sy mogt dan zijn wie sy wilde, aen te schouwen, veel minder aen te spreken, soo dat ik daer van een belofte gedaen had. Gelijk nu de Princes *Lalla*, na dat ik haer had verlost, my liet versoeckken te spreken, doch ik haer sulks niet wel afslaen kon, veel minder mijne belofte te breken, besluiten mogte noch wilde; soo nam ik dierhalven pen en inct, en schreef, indien ik het recht heb, den volgenden brief.

Teg-

Tegmont, Owariſcher *Veldheer*, *aen* Lalla, *Princes van* Owary.

M*Ijne ſchuldigheit, groote Princes, vereiſchte wel, dat ik u oogenſchijnelijk ſou opwachten; maer eene belofte verbied my alle Vrouws-perſoonen noch* [illegible] *ſien noch te ſpreken, tot dat het Geluk my ſoo gunſtig mogt weſen, dat ik eene verlorene, en my altijt lieve, ſou weder vinden. Neemt dit dierhalven niet qualijk, wijſe en grootmoedige Princes, maer hebt veel meer medelijden met my ellendigen, daer hy, wanneer hy ſijne verlorene Princes niet weder kan vinden, ſich ſelven noch wel eens het leven, 't welk hy meer haet als bemint, ſal benemen.*

TEGMONT.

Ik weet niet of ſich de Princes hier mede vernoegde, of niet: maer ik weet wel, dat ſy eenigen tijt daer na aldus aen my ſchreef.

Lalla, *Princes van* Owary, *aen den Veldheer* Tegmont, *doch nu Prins van* Jancoma.

I*Ndien gy den Godt der weſtelijke volkeren, die Hemel en Aerde beheerſcht, voor den uwen wilt aennemen, en uwe valſche Goden verlaten; ſoo kond gy wel uwe Princes* Adrona, *door deſen waren Godts hulp, die haer ook uit* Wiſſalins *liſtige beſchuldingen gereddet heeft, weder vinden: belooft my ſulks, en verneemt daer na, hoe deſe groote Godt uwe Princes u ſal toewijſen.*

LALLA.

Ik moet vryelijk bekennen, dat ik van wegen deſen brief meende verrukt te zijn, en ik had doenmaels

maels niet alleen desen grooten Godt der Weste-lijke volkeren (dien ik tegenwoordig beter ken) aengebeden, maer ook wel alle de Goden van het Oosten noch daer toe aengenomen. Dierhalven besloot ik dien selfden Godt met den eersten te bekennen, en die andere te laten varen, ongeacht ik toch niet wist waer hy woonde. Maer als my d'overbrenger des Briefs, die daer van een Priester zijn soude, den rechten grond daer van berichte, soo had ik eerstelijk wel veel te doen, eer ik alles, wat tot des selfden grooten Godts liefde en eere behoort, in mijn kop krijgen kon. Maer naderhand had ik soo grooten lust om hem aen te hooren, als hy om my sulks te leeren en te vertellen. Doch ik kon my niet genoegsaem verwonderen, van waer de Princes *Lalla* vernomen mogt hebben, dat ik de Prins van *Jancoma* was, veel meer ook, dat sy my van de Princes *Adrona* te schryven wist: Dierhalven meende ik door den voorseiden Priester kennis daer van te verkrijgen, maer hy wilde daer niets van weten: ik behield hem dan noch over een maend lank by my. En na dat hy my in mijn geloof wel meende gesterkt te hebben, en my alle mogelijke diensten beloofde by de Princes te bewijsen, en my wegens het weder-vinden van mijne Princes *Adrona*, seer goede hoop gaf, soo liet ik hem eindelijk weder van mijn onderhebbend Krijgs-heir vertrekken, daer hy dan noch eenige onderscheidelijke van de voornaemste tot sijn geloof bragt.

Eenige Maenden daer na, als ik met Zeeg-haftige wapenen, vele veroverde vaendelen, en andere Zege-tekenen weder te rug quam, wierd daer op met de Keiser Vrede gemaekt; gelijk dan sijn Broeder de Konink *Mito* by ons Hof aen quam, en de volko-

volkomene bekrachtiging des Vredes, nevens Keiserlijke hooge geschenken den Konink van *Owary*, sijnen Oom, in plaets van de Keiserlijke genade over bragt: daer dan tot vreugde-teekenen schoone Tournoy en Steek-spelen aengestelt wierden, waer van ik steeds den prijs behaelde, en sulks in het lang te vertellen sou te wijdloopig vallen: maer ik wil nu alleen, wat my en mijne Princes eigentlijk betreft, hier by voegen.

Als nu des avonds naer het Steken het groot koninklijk Mael gehouden sou worden, en ik my gelijk altijt mijne gewoonte was, uit het Palleis wech begeven wilde, dewijl de Vrouwen mede aen de Tafel souden sitten, soo hielden my beide de koningen vast, en wilden dat ik haer geselschap sou houden. Ik ontschuldigde my van wegen mijne belofte, en bad haer ernstig, dat sy my wilden gaen laten. Maer als wy noch daer van spraken, siet soo trad de Princes *Lalla* in die zael na binnen, en bragt mijne Princes *Adrona* by der hand, welke ik doenmaels schoonder, als ik oit haer gesien had voor de selfde erkende. Hoe dat ik te moede wierd, laet ik yder een oirdeelen.

Ik had wel de wille, om my eerst voor hare voeten te werpen; maer als ik sag, dat sy sich gesamentlijk, sonder eenig insicht op my te hebben, aen den disch setteden, soo deed ik insgelijks, of ik haer niet gesien had, maer men kon mijne verandering lichtelijk uit mijn aengesicht merken. Het geluk wilde my ook eenigsins weder gunstig worden, en het schikte sich, dat ik, en lichtelijk uit bestelling van de Princes *Lalla*, aen de zijde van *Adrona* te sitten quam. Besluit nu alderschoonste vrouwen, in wat angst

en

en quael mijn hert doenmaels is beſloten geweeſt. Mijne Princes geliet ſich als kende ſy my niet, en ik dorſt daer-en-tegen van angſt en ſidderen mijnen mond niet openen, ik wil ſwijgen, dat ik my om haer aen te ſien dorſt verſtouten.

Die maeltijt was naeuwlijks half geeindigt, als de Konink van *Owary* met vriendelijke woorden de Princes *Adrona* verſocht, aen den Konink *Mito* hare wonderlijke geſchiedeniſſen en Avontuuren gunſtig te vertellen, die dan ook met aenhoudend bidden de Princes daer toe noodigde; gelijk ſy dan ook in 't lang, eerſtelijk de liefde die ſy t'mywaerts gedragen had van den aenvank tot aen het einde vertelde, en niet eens het minſte omſien na my maekte; ſoo dat ik by de vaſte meening bleef, dat ſy my niet kende. Daer na bragt ſy alles voor, wat boosheit dat *Wiſſalin* tegen haer in 't werk had geſtelt; wat ſy voor een vonnis bekomen had; hoe ſy aen my geſchreven, en hulp geſocht, maer ik ſulks haer afgeſlagen had: Voorts hoe haer een oud Heremijt ten beſten getrooſt, en haer ſeer goede hoop had gegeven, wien ſy dan eenen rink, en den redder van hare eere, die *Wiſſalin* overwon, eenen even een, tot teeken van hare dankbaerheit, had gegeven. Maer gelijk deſe beide, ſoo wel de Heremijt, als eer-redder ſich daer na niet weder hebben laten ſien, was ſy daer over ſoo ſeer bedroeſt geworden, dat ſy met de Princes *Lalla*, welke het geluk ſonderling tot haer gevoert had, na hier toe was afgevaren. Doch de grootſte oirſaek, dat ſy ſoo ſtilſwijgens was wech-getrokken, had geweeſt, op dat de Prins *Talkon*, als een valſch Minnaer, nimmer vernemen mogt, waer ſy gebleven was. Aldus heb ik door de hulp en beſchutting des Koninks van *Owary*, eenes jonkvrouws ſtil leven alhier

Fol. 610.

hier aengenomen; waer my dan de Princes *Lalla* ſoo veel heeft bewogen, dat ik dit vreugden-feeſt, doch tegen mijn ſin, ſeide ſy, heb moeten bywoonen.

Duſdanig eindigde ſy hare vertelling, welke ik als een onbeweeglijk beeld, dat noch oogen noch tong roeren kon, aenhoorde; ſo dat ook de Konink *Mito* tot my aenving te ſeggen: Dappere Veldheer *Tegmont*, de Vrouws-perſoonen moeten van natuur u tegen de borſt zijn; want gy tegenwoordig in dit geſelſchap meer een doot beeld, dan een menſch gelijk zijt. Ik was niet bequaem genoeg, om hem te konnen antwoorden. Maer de Princes *Adrona* ſloeg hare oogen ontrent op mijne rechter hand, die onvoorſiens op de tafel lag, en wierd eenen rink, dien ſy my gegeven had (welke ik beide tot een teken om aen haer te gedenkken aen mijne beide handen droeg) gewaer, alſoo ontſette ſy ſich niet weinig, en ſonder my recht aen te ſien ſprak ſy: Indien mijne nieuwsgierigheit u, edelen Ridder, niet miſnoegde; ſoo wilde ik wel verſoekken, dien ſelfden rink, dien gy aen uw vingeren draegt, recht te beſchouwen. Ik trok die beide, maer ſonder te konnen ſpreken, van de vingeren, en gaf haer die beide te gelijk. Doch ſy had naeuwlijks die aengeſien; of ſy liet een groot geſchreeuw van ſich hooren, terwijl ſy ſeide: Ach! grooten Godt des Hemels en der aerden! wat ſie ik? Hier op keerde ſy ſich gantſlijk om, en ſag my ſterk aen. Nu mijne gedaente was in ſulken langen tijt noch niet gants uit hare gedachten gekomen.

Als ſy my nu kende, verdobbelde ſy hare ontſteltaniſſen, doch hervatte ſich eindelijk, en week, na dat ſy van de ſtoel was op-gereſen, twee of drie ſchreden van my, ſoo dat de ſtoel, waer op ſy

ge-

gelaten? Hier op wierp ik my wederom aen hare voeten neder, en hare knien omvattende, sprak ik: Hier in bestaet mijne misdaed, ô mijnen hoogsten Schat! want ik nergens anders ontrent u gemist heb; en ik wil ook niet levendig voor uwe voeten weder opstaen, ten zy gy my sulken misslag, niet alleen met den monde, maer ook van gantscher herten vergeeft. Mijne tegen u hebbende verplichtingen zijn soo groot, antwoordde my de Princes, dat indien gy my ook met *Wiffalins* valsche beschuldingen had beleedigt, ik het selfde nimmermeer sou gedenkken. En op dat gy mijne woorden te beter geloof geven soud, verzegele ik *v* die met een kus; en sy noodigde my met vriendelijk omhelsen weder op te staen.

Wie was 'er ter selver uur wel vroolijker, als ik, wanneer ik haer dan daer op volkomen vertelde, hoe dat ik my als een Heremijt had bekleed, om de rechte waerheit van hare beschuldiging op sulken wijse te vernemen.

Tot hier toe hadden die beide Koningen, gelijk ook de Princes *Lalla*, met grooter verwondering en schier bedwelmt gesicht onse Avontuuren aengeschouwt doch hervatteden sich eindelijk, en betuigden my met d' aldervriendelijkste woorden, hare toegenegentheit en vernoegens; maer insonderheit de Konink van *Owary*, die sich seer ontschuldigen wilde, van dat hy my niet als een Koninklijk Prins had bejegent: daer by voegende dat hy sulke onwetentheit noch eens by een groot Vorst uit *China*, *Usangue* genaemt, had begaen. Na twee dagen nu meende de Konink *Owary*, mijne Princes daer toe te bewegen, dat wy by hem ons houwelijk souden voltrekken, maer soo wel mijne Princes als ik weigerden dat beide: Sy,

als die wilde dat ik haer aen die plaets, waer ik hare eere opentlijk gereddet had, ook opentlijk soude trouwen; en ik dorst buiten het voorweten mijnes Vaders, indien ik niet mijn toekomend Rijk verliesen wilde, sulks ook niet inwilligen: alsoo wilden wy ons weder naer ons Vaderland begeven. Maer als ons de Konink van *Mito* berichtte, dat voor eenige dagen een groot *Mogolsch* Afgesand, aen het Keiserlijk Hof van *Japan* was gekomen, die sich om gewisse oirsaken na den grooten wonder en Gods-spraeks Tempel tot *Osumo* begeven sou; soo dachten wy ons van die selfde gelegentheit mede naer ons Vaderland te dienen. En dewijl ik ook sonderling begeerig was om te weten, aen wat plaets mijne alderliefste Princes in alle dese jaren hare woning gehouden had, soo zijn wy na vriendelijk afscheid van daer hier na toe gekomen; waer ons dan de schoone en seer Godvruchtige Princes *Lalla* geselschap heeft willen houden: en wy verwachten nu met groot verlangen des Grooten *Mogols* voorseiden Gesand.

Met sulke redenen eindigde de Prins *Talkon* sijne vertelling. En gelijk in die selfde plaets sich een gerucht verhief, soo stonden onse dappere Helden in aller stilte op, en naderden, soo ras als sy konden, tot den uitgank van dat hol. En als sy dat gekregen hadden, volgden sy in het duister den kleinen ongebaenden weg; maer sy verloren dien seer haest, en dwaelden langen tijt in het bosch rontom. En of sy wel eerst beide te samen waren, soo quam het toch, dat de dikke duisternis haer van malkander af-leidde.

Eyquan deed wel sijn uitterste vermogen, om sich uit het bosch, en op de vlakte te begeven, maer dat was hem geensins mogelijk. En gelijk hy sich

nu, als van wegen sijne krankheit noch swak, door het lang gaen seer afgemat had, soo moest hy eindelijk wat rust nemen: dierhalven hy sich by eenige struiken neder sette, en de rust ook soo lang genoot, tot dat de Son al hoog was geresen. En de soetigheit des slaeps sou hem noch wel langer begunstigt hebben, indien hy niet door eenige harde woorden gewekt was geworden. Als hy nu daer na om sag, wierd hy gewaer, dat een gants beharnascht, sonder den Helm, dien hy had afgenomen, sijn paerd aen een boom gebonden hebbende, na by hem, met een seer schoon doch weenend Vrouw-mensch redenen voerde, terwijl hy aldus haer aensprak, als hy by haer op d'aerde neder knielde, en tot haer seide: In het toekomende sal ik my niet meer van u met woorden laten voeden, neen! mijne brandende liefde kan en wil mijn voornemen genoeg ontschuldigen. Ik heb u tot hier toe meer eerbiedigheden bewesen, dan ik oit de Goden te doen schuldig geweest ben, ik moet nu eindelijk mijne macht gebruiken. Meent niet, lichveerdigen Verrader, viel hem die Vrouwspersoon in de reden, dat uw dreigen my meer vreese sou aenjagen, dan uw smeeken my heeft innemen of bewegen konnen: Uwe bedrevene lichtveerdigheden en snoode boosheden hebben sulken haet in my verwekt, dat ik u niet meer voor een mensch, maer voor een beest acht, dat geen kennis noch verstant meer heeft; en niet meer overwegen kan, dat ik een Dochter des grootsten Keisers der weereld ben, en dat gy mijnes Vaders, des Grooten Mogols, Onderdaen zijt; maer de Goden sullen my noch wel aensien, en u bestraffen. De Goden, met welker straffe gy my dreigt, zijn getuigen, dat ik u alles bewesen heb, wat ik aen uwe geboortes

tes

tes ſtant, en mijne Liefde, te bewijſen ben ſchuldig geweeſt: en dat ik u geſtaeg ſoo bejegent heb, dat ſelfs een grimmig Tyger-dier daer door ſou verſacht zijn geworden. Maer gy hebt my altijt met verachting en ſchimp betaelt, en geſtaeg niet alleen als een gering menſch, ja veel eer als een verachtelijk beeſt bejegent. Dierhalven ſal het u niet vremd moeten voorkomen, wanneer ik de laeſte wegen en middelen, die my noch over gebleven zijn, ſal verſockken. En dewijl ik u met geen aenſienelijkheit noch ſoetigheit heb konnen verlokken noch bewegen, ſoo moet ik my dienen van het geweld, dat de Goden my tegenwoordig gegeven hebben, op dat ik de vernoegens genieten mag, welke gy my vrywilliger wijſe had ſchenkken en mededeelen konnen.

De beharnaſchte Ridder eindigde hier mede ſijne reden, en vatte dat vrouw-menſch by der hand. Maer ſy ſprong vol hevigheit van hem af, en ſag hem met ſulke oogen aen, die van bitteren toorn glimden en brandeden: U, gy verrader, ſeide ſy; ſoud ik u door mijne Liefdens-dienſten verluſtigen? Ha! geloof nu, dat ik, eer dit in te willigen, den doot tegen te gaen, en te ſterven geſint ben. De Goden hebben my ook noch ſoodanig niet verlaten, dat ik ſou wanhopen, van hare beſchutting en byſtant tegen u te ſullen genieten. De Goden, antwoordde de Ridder, terwijl hy haer by de kleederen vatte, en nevens haer opſtont, ſullen uwe hardſinnigheit niet ſtijven. En dewijl gy mijn gedult tot het uitterſte drijft, ſoo ſult gy weten, dat ſy u heden van het voornemen, 't welke ik, om mijne begeerte te vervullen beſloten heb, niet bevrijden noch redden ſullen: want uwe hardnekkigheit en eigenſinnigheit is nu

voor gants onnut en vergeefs: en gy moet nu mijne laetste geluksaligheit inwilligen, en u daer na schikken, of wel seker denkken, dat ik mijn uiterste vermogen sal inspannen, om dat met geweld te bekomen. Op dese woorden nam hy haer, ongeacht haer schreien, in de armen, kuste haer met geweld voor de mond, en bereidde sich, om haer d'aldergevoeligste onlust en grootste verdriet aen te doen; wanneer *Eyquan*, die sich met een krachtig bedwang tot hier toe verborgen gehouden had, uit de struiken voor den dach quam, en sich met sulken gesicht, dat van een rechtmatigen yver ontsteken was, voor desen Booswigt liet sien, hem toeroepende: Verrader; wat denkt gy te doen? Tegenwoordig sullen u de Goden billig door my laten bestraffen. Dese woorden waren dien Booswigt een donderslag in sijne ziel; hy rukte sich uit de handen van dese Vrouws-persoon, die hem op vele plaetsen in 't aengesicht al redelijk geteekent had, en keerde sich gants verwoed tegen *Eyquan*; nam sijn Swaerd in de vuist, en bereidde sich om hem, van wegen de gebragte verhindering in sijn schandelijk voornemen, te straffen. En of wel de Ridder, behalven aen 't hooft; allesins was beharnascht, en *Eyquan* daer-en-tegen niet meer als het bloote Swaerd had, soo bedacht hy sich toch niet lang, desen soo ongelijken strijd aen te vangen. En gelijk hy den Sabel te voeren seer wel verstond, soo gaf hy dien, of schoon hy wel beharnascht was, genoeg noch te doen. Dat Vrouwmensch wierd over sulken onverhoopten hulp niet weinig verheugt, en wenschte desen haren Eerenridder van de Goden alle gelukkige bystant. Maer gelijk die ook gants dapper was, soo dacht *Eyquan*, hoe hy ras den strijd mogt eindigen. Dierhalven

liep

Fol. 617.

liep hy hem in, wierp hem ter aerden, en ſond ſijn vervloekte ziel door een ſteek in de ſtrot, de Helſche Goden tot een wraek-offer toe. Doch deſe Ridder had naeuwlijks den geeſt opgegeven, of het Vrouw-menſch, uit ſijne booſe handen gereddet, quam en viel *Eyquan* aen de voeten, en ſprak: Ik ben u, ó dapperen Ridder, niet alleen het redden mijner eer, maer ook my leven ſelfs ſchuldig; welke weldaed u noch eens van hooger hand weder betaelt en vergolden ſal worden. Maer dewijl deſe doode booſwigt, niet verre van hier, noch vele van ſijne lieden gelaten heeft, ſoo moogt gy wel van haer een booſen aenval te vreeſen hebben. Daerom raede ik u, het harnaſch van deſen ontzielden te willen aendoen, op dat gy u voor hare Vyandelijke aenvechtingen dies te beter beſchutten ſoud konnen: welken raed *Eyquan* ſich dan liet wel-gevallen. Dierhalven naderden ſy beide tot dat doot lichaem, trokken dat het harnaſch af, en dit Vrouws-perſoon hielp hem het ſelve weder aendoen.

Hy had ſich naeuwlijks gewapent, of deſe Jonkvrouw, die ſich aen *Eyquan* al geopenbaert had, dat ſy de Princes en Dochter des Grooten *Mogols* was, ſag een wel uitgeruſt Man, op een ſeer ſchoon Paerd aen komen rijden, en riep: Ha! dapperen Ridder, ſiet daer d'ontrouwe en meineedige Quant, die my, door ſijne ſchadelijke aenſlagen, alleen in dit gevaer heeft geſtort, waer uit gy my tegenwoordig gereddet hebt. Vreeſt niet, ſeide *Eyquan*, en gelooft gewis, dat de Goden deſen ſlechs tot dien einde hier ſenden, op dat hy den loon van ſijne goede aenſlagen ontfangen mag.

Op deſe woorden liep hy hem tegen. En als die

Verraders-boef hem ſag, riep hy: Ha! wel dapperen Vorſt, hebt gy onſe hulp noodig? *Eyquan* antwoordde hem niets, deed het geſicht ſijnes helms neder, op dat hy hem des te beter voor den gedooden mogt houden. Die ontrouwe boef meende dat ook ſoo, en ſag het niet eer, voor dat hy hem den toom had gegrepen. Dit bedrijf dreef dien eigentlijk op hem te letten, en eenig onderſcheid te merkken, waerom hy den toom begon na ſich te trekken; dien nochtans *Eyquan* met ſonderlinge ſterkte behield, en ſeide: Gy Verrader moet ſterven, en aen den genen, wien de Goden om u te ſtraffen hier hebben geſonden, rekening geven van uwe mishandelingen. Als deſe boef vernam, dat hy ſoo verſmadelijk wierd aengegrepen, ſoo wilde hy deſen miſſlag verſetten. En na dat hy de hand aen het geveſt van ſijn Swaerd had geſlagen, gaf hy met eenen het paerd de ſpooren, om *Eyquan* om verre te rijden en ter neer te werpen: Maer hy hield het Paerd met de ſlinker hand vaſt. En als hy nu ſag, dat deſe Verrader met ſijn hooft tot aen de zadelknop neder bukte, gaf hy hem ſoo ſwaren ſlag met ſijn Swaert over den Helm, dat die Boef gants vertzaegt niet anders meende, of hy wierd op eenmael van alle de banden ſijnes verdervens verſtrikt: doch de Helm redde hem dat leven; maer verhinderde niet, dat hy eindelijk de armen van malkander ſtrekkende, ongevoelig onder ſijnes Paerds voeten moeſt vallen. *Eyquan* oirdeelde wel, dat hy alleenig in onmacht geſonkken was: daerom wilde hy ſijne Zege niet verder vervolgen, noch eenen ſulken Vyand dooden, die ſich niet meer verweeren kon.

Doch ondertuſſchen meende deſe *Mogolſche* Princes, *Agrannan* genaemt, dat ſy nu voorts op

den

den hoogsten top hares geluks soude wesen, dierhalven sprak sy: Mijn vernoegen bestaet nu enkel daer in, dat ik mag weten, aen wien ik dese mijne groote verplichting schuldig ben, op dat noch eenmael de groote *Mogol* u desen dienst, die gy sijne eenigste Dochter tegenwoordig bewesen hebt, sou konnen vergelden. Dewijl sijn Rijk, sprak *Eyquan*, mijn Vaderland is, soo ben ik selfs ook schuldig, mijne keiserlijke Erf-Princes niet alleen in sulke en diergelijke gevallen, merklijk gehoorsame diensten te bewijsen, maer ook wel gantslijk voor haer mijn leven, indien het noodig was, op te offeren. Doch op dat ik u niet langer onbekent blijf, soo durf ik u wel sonder schaemt melden, dat ik my *Eyquan* laet noemen. Ha! *Eyquan*, riep de Princes met luider stem: Zijt gy dan dien *Eyquan*, die sich nu *Ciaxar* noemt? Mijn natuurlijken naem, antwoorde hy haer, is in der waerheit *Ciaxar* geweest, indien ik nu mijnen gemeenden Vader gelooven sal. En dese uwe gemeende Vader, viel hem die Princes in de reden, wierd die niet *Gylixy* genoemt? Groote Princes, seide weder *Eyquan*, ik worde van wegen uwe reden waerlijk ontroert, terwijl ik dat van u hoor vertellen, 't welk ik voor de gantsche weereld meende verborgen te zijn: dus beken ik u, wat ik voorheen geen mensch noch geseit heb, dat het alsoo is, gelijk gy segt.

O Groote Goden! riep de Princes, wat voor geluk laet gy my tegenwoordig beleven? Hier op viel sy *Eyquan* om den hals, en kuste hem met sulke hertelijke Liefdens-betuigingen, dat hy daer over waerachtig beschaemt wierd. Sy kon wel van vreugden niet een woord meer spreken, maer haer kussen en hertelijke bewegingen verdubbelden hoe langer hoe meer.

Als sy sich nu wederhaelde, om haren mond te openen, en hare gevoeligheden uit te drukken, soo quam even een Ridder, van eenen Dienaer gevolgt, na haer toegereden, die dan de aengevangene reden van de Princes stoorden, daer hy als hy haer sag, beide de handen ten Hemel sloeg, en naer een groot geroep van sijnen Dienaer, twee, doch korte Lancien nam, en een daer van *Eyquan* voor de voeten wierp; te paerde, riep hy, te paerde, ik eisch u uit tot eenen doodelijken kamp. *Eyquan* sich van een mensch uitgeeischt siende, dien hy niet kende, veel minder beleedigt had, ontstak in toorn; nam de Lancie, liep tot het gebonde paerd, swenkte sich terstond daer op, terwijl hem d' ander de rug keerde, om sijnen loop aen te vangen. Of nu wel de Princes *Agrannan* sulks met hertelijk bidden en vleien meende te weeren, soo wierd haer toch geen gehoor gegeven, dierhalven viel sy ter aerden, en ving met haer schoon aengesicht en hairen ook eenen krijg aen.

Doch beide dese dappere Helden, als sy een redelijke plaets genomen hadden; om haren loop te yveriger en harder te volvoeren, richteden ook sulks in der daed met soodanigen sterkte uit, dat de aerde daer van dreunde: maer dewijl sy beide Meesters in de Ridderlijke konst waren, soo viel haer loopen te vergeefs uit; want een yder de stoot met sijn schild soo seer behendig wist af te houden, dat sy daer op in hondert stukken sprongen.

Als sy nu sagen dat sulks weinig nuts wilde schaffen, ontblooteden sy hare Swaerden, en vielen op malkander als twee byttende honden. Eerst scheen het, als of hare harnasschen vol vyer waren, van wegen de harde slagen harer scherpe Swaerden, maer naderhand wierden sy nat van haer sweet en

bloed. Beide konden sy sich over de manhaftigheit en sterkte van haren tegenstrijdigen niet genoeg verwonderen; maer eindelijk, als *Eyquan* een sonderling voordeel sag, gaf hy sijnen Vyand soo harden slag over den helm, dat hy niet nalaten kon, sijn hooft tot op den zadel-knop te neigen, daer het dan weinig scheelde, of hy sou gants van het paerd zijn gesonkken.

Noit had desen Vremdeling een soodanigen ontfangen, soo dat sijnen yver, die nu toch hevig genoeg was, noch de helft wel verdobbelde. En terwijl hy hem eenen weder wilde brengen, kon hy niet nalaten te roepen: Ik houde, dat alle boose Goden huiden, u vervloekten Roover van mijne Liefste Princes *Agrannan*, belooft hebben te helpen; want anders pleeg in u soo veel dapperheit niet gevonden te worden. Gelijk ik geen Roover ben, antwoorde hem *Eyquan*, maer die haer heden uit Roovers handen gereddet heb, alsoo sult gy my noit sulken laster aenwrijven. Dese Vremde Ridder moest sonder twijffel aen de spraek hooren, dat hy aen de Persoon miste, daerom sprak hy: Vergeest het my dapperen en onbekenden Ridder, dat ik u, als eenen anderen in dat harnasch vermoedet hebbende, soo onredelijk tot den kamp uit-geeischt heb: uwe dappere vuisten hebben my daer voor de belooning gegeven. En voor wien hebt gy my dan gehouden? sprak *Eyquan* weder, op dat ik te vooren mag weten, eer dese onse strijd eindigt, of gy ook daer toe rechtmatige oirsaek gehad hebt, om den selvigen aen te vangen. Dewijl gy in het harnasch, en op het paerd zijt van de Verrader *Iehu*, (antwoorde de Vremde Ridder) die de Princes des Grooten *Mogols* had vervoert; alsoo was mijne meening niet u, maer hem aen te tasten, en sijn

hoos bedrijf te bestraffen. Ik ben hier over vernoegt, dewijl hy nu daer voor al gestraft is, antwoordde hem *Eyquan*, terwijl hy den genen, die het gesicht van sijn Helm opschoof, voor den Veldheer *Lorrax* erkende: en gelijk hy hem hoog meende verplicht te zijn, soo verdroot het hem van herten, dat hy tegen sijnen soo lieven Vriend had gekampt. Daer benevens was hy niet onwetend, dat *Lorrax* en de *Mogolsche* Princes, vertrouwde Liefde t'saem gemaekt hadden, en dat alsoo dese Princes in sijne hand niet qualijk soude varen; dus swenkte hy sijn paerd ras van hem af, en seide slechs met weinige woorden: Indien ik niet hoopte desen misslag door eenen sonderlingen dienst, ontrent u dapperen *Lorrax*, noch eens te verbeteren, soo soude ik tegenwoordig van ongeneugt sterven, 't welk ook de oirsaek is, dat ik my nu niet aen u wil te kennen geven. *Lorrax* wilde hem wel antwoorden, maer het verlangen om die schoone Princes *Agrannan* te sien, en aen welkers voeten hy daer op sich neder wierp, deed hem dit wel vergeten, soo dat hy ook aen de stem des wijd-beroemden *Eyquans* niet had konnen denkken; die sich ook daer op naer het schoon wonder-slot begaf.

Usangue had hem naeuwlijks te sien gekregen, of hy quam met uitgebreide armen hem tegen geloopen, seggende: Ach! waerdsten Vriend, wat ongeluk heeft ons desen nacht van malkander gerukt. Want ik tot nu toe voor u in groote sorg ben geweest: en gelijk ik sie dat gy verwond zijt, soo moogt gy wel licht in groot gevaer gesweest hebben, gelijk ik nu geduurig heb moeten gissen. Waerachtig, sprak *Eyquan*, ik durf u wel seggen, of ik wel niet weet in wat gevaer ik geweest ben, dat ik nochtans soodanigen Vyand heb voor my gehad,

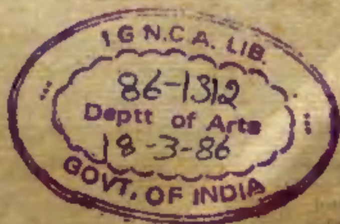
tegen

tegen welken ik alle mijne krachten gebruikte, en evenwel weinig uitrechten kon.

Hy vertelde hem hier op alles, terwijl ſy na hare kamer gingen, wat hem ſoo wel met de Princes des Grooten *Mogols*, als de Vorſt *Iehu*, die haer had willen verkrachten, gebeurt was: en daer na hoe hy, doch onwetend, ſoo grouwſaem met den dapperen *Lorrax* gevochten had.

Soo haeſt als *Eyquan* ontharnaſcht was, vonde de Heel-meeſters twee wonden, die wel even niet veel te beduiden hadden; doch van wegen het veel bloed-ſtorten, wierd hy gedwongen twee dagen het bed te houden, daer hy ondertuſſchen eenige weinige ruſt ſchepte. Maer kort daer aen wierd hem die weder benomen, als hy aen de vertelling van den Prins *Talkons* geſchiedeniſſen dacht. En of hy wel van herten begeerig was, ſijnen ſoo waerden en dapperen Vriend *Tegmont* te ſien en te ſpreken, nochtans was den haet en tegenheit over die *Aledeſig* ſoo groot, dat hy ſich niet aen hem bekent wilde maken, op dat gy gene oirſaek ſou geven, van die *Aledeſig* te moeten ſpreken.

Einde des derden Deels.

L S. BOOKS & PRINTS ★
40, N.D.S.E-II New Delhi-110049.